

Tracking:

Sr	Date	Remarks	By
1	21/04/2015	Typing Started on	H K Srinivasa Rao
2	31/05/2015	Typing Ended on	H K Srinivasa Rao
3	29/08/2015	Ist Proof Reading & Correction	M S Venugopal & H K Srinivasa Rao

|| ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಠಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Acharya Madhwa. It is a humble effort to make available this Great work to Sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, NO 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 8095551774, 8095551773 Email : srkarc@gmail.com

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಅರ್ಧಾಂಗಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ ಪೂಜ್ಯ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಯಶೋದಾಬಾಯಿ ಕೆ ಬಿ ಮತ್ತು ಬಿಂದುಮಾಧವರಾವ್ ಕೆ ಆರ್ ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಅನುಸ್ವರ-ಅನುನಾಸಿಕದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ಅದರ ಜ್ಞಾನದ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ಏಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುಸ್ವಾರ-ಅನುನಾಸಿಕಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುನಾಸಿಕ, ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ- ತನ್ವದೀಪಿಕ - ಗುರುರಾಜ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್

Table of Contents:

ಷಷಮಾಧ್ಯಾಯಃ (ಸಮನ್ವಯಾಧ್ಯಾಯಃ) 1	33
ತನ್ನದೀಪಿಕಾ	33
ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ 1-1	33
ಜಿಜ್ಞಾಸಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-1	33
ಓಂ ಓಂ ಅಧಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ 1-1-1	33
ಜನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-2	34
ಓಂ ಜನ್ಯಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ ಓಂ 1-1-2-2	35
ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 1-1-3	35
ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ಯಾತ್ ಓಂ 1-1-3-3	35
ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-4	35
ಓಂ ತತ್ತು ಸಮನ್ವಯಾತ್ ಓಂ 1-1-4-4	36
ಈಕ್ಷತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 1-1-5	36
ಓಂ ಈಕ್ಷತೇರ್ನಾಶ್ಚುಮ್ ಓಂ 1-1-5-5	36
ಓಂ ಗೌಣಶ್ಚೇನ್ನಾತ್ಮಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 1-1-5-6	37
ಓಂ ತನ್ನಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-1-5-7	37
ಓಂ ಹೇಯತ್ವಾವಚನಾಚ್ಚ ಓಂ 1-1-5-8	38
ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾತ್ ಓಂ 1-1-5-9	38
ಓಂ ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಓಂ 1-1-5-10	38
ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ 1-1-5-11	39
ಆನಂದಮಯಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-6	39
ಓಂ ಆನಂದಮಯೋಽಭ್ಯಾಸಾತ್ ಓಂ 1-1-6-12	39
ಓಂ ವಿಕಾರಶಬ್ದಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾತ್ ಓಂ 1-1-6-13	40
ಓಂ ತದ್ಧೇತುವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ 1-1-6-14	40
ಓಂ ಮಾನ್ವವರ್ಣಿಕಮೇವ ಚ ಗೀಯತೇ ಓಂ 1-1-6-15	40
ಓಂ ನೇತರೋಽನುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 1-1-6-16	41
ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ 1-1-6-17	41
ಓಂ ಕಾಮಾಚ್ಚ ನಾನುಮಾನಾಪೇಕ್ಷಾ ಓಂ 1-1-6-18	41

ಓಂ ವಸಿಷ್ಠಾಸ್ತು ಚ ತದವ್ಯಂ ನ ಶಾಸ್ತು ಓಂ 1-1-6-19 	22
ಅನ್ನಸ್ತತ್ಪಾ ಧಿಕರಣಮ್ 1-1-7 	42
ಓಂ ಅನ್ನಸ್ತಧ್ವರ್ಮೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-1-7-20 	42
ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚಾನ್ಯಃ ಓಂ 1-1-7-21 	42
ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ 1-8 	43
ಓಂ ಆಕಾಶಸ್ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಓಂ 1-1-8-22 	43
ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-9 	43
ಓಂ ಅತ ಏವ ಪ್ರಾಣಃ ಓಂ 1-1-9-23 	43
ಜ್ಯೋತಿರಧಿಕರಣಮ್ 1-1-10 	43
ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚರಣಾಭಿಧಾನಾತ್ ಓಂ 1-1-10-24 	44
ಗಾಯತ್ರೈಧಿಕರಣಮ್ 1-1-11 	44
ಓಂ ಭನ್ನೋಽಭಿಧಾನಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ತಥಾ ಚೇತೋಽರ್ಪಣನಿಗದಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶನಮ್ ಓಂ 1-1-11-25 	44
ಓಂ ಭೂತಾದಿಪಾದವ್ಯಪದೇಶೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚವಮ್ ಓಂ 1-1-11-26 	45
ಓಂ ಉಪದೇಶಭೇದಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನೋಽಭಯಿಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ 1-1-11-27 	45
ವಾದಾನ್ಯಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 1-1-12 	46
ಓಂ ಪ್ರಾಣಸ್ತಧ್ವಾಸುಗಮಾತ್ ಓಂ 1-1-12-28 	46
ಓಂ ನ ವಕ್ತುರಾತ್ಮೋಪದೇಶಾದಿತಿ ಚೇದಧ್ಯಾತ್ಮಸಮ್ಯನ್ವಭೂಮಾ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಓಂ 1-1-12-29 	46
ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಾ ತೂಪದೇಶೋ ವಾಮದೇವತ್ ಓಂ 1-1-12-30 	47
ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಜ್ಞಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನೋಽಪಾನಾತ್ಪ್ರವಿಧ್ಯಾದಾಶ್ಚಿತ್ತತ್ವಾದಿಹ ತದ್ಯೋಗಾತ್ ಓಂ 1-1-12-31 	47
ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಪಾದಃ 1-2 	48
ಸರ್ವಗತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-1 	48
ಓಂ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-2-1-32 	48
ಓಂ ವಿವಕ್ಷಿತಗುಣೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 1-2-1-33 	49
ಓಂ ಅನುಪಪತ್ತೇಸ್ತು ನ ಶಾರೀರಃ ಓಂ 1-2-1-34 	49
ಓಂ ಕರ್ಮಕರ್ತೃವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-1-35 	49
ಓಂ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 1-2-1-36 	50
ಓಂ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ 1-2-1-37 	50

ಓಂ ಅರ್ಚಕ ಕಸ್ತೂರ ತತ್ವೈ ಪವೇಶಿ ಚ್ಚ ನೇವ ಚೇನ್ನ ಸಚಯ್ಯ ತ್ವಾಷೇಷು ಪ್ಯಾಲಮವಷ್ಟ ಓಂ 1-2-39 	51
ಓಂ ಸಮೋಗಪ್ರಾಪ್ತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನ ವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ ಓಂ 1-2-1-39 	51
ಅತ್ರತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-2 	51
ಓಂ ಅತ್ತಾಚರಾಚರಗ್ರಹಣಾತ್ ಓಂ 1-2-2-40 	51
ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-2-41 	51
ಗುಹಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-3 	51
ಓಂ ಗುಹಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಠಾವಾತ್ಮಾನೌ ಹಿ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 1-2-3-42 	51
ಓಂ ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-3-43 	52
ಅನ್ತರಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-4 	52
ಓಂ ಅನ್ತರ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 1-2-4-44 	52
ಓಂ ಸ್ಥಾನಾದಿವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-4-45 	53
ಓಂ ಸುಖವಿಶಿಷ್ಟಾಭಿಧಾನಾದೇವ ಚ ಓಂ 1-2-4-46 	53
ಓಂ ಶ್ರುತೋಪನಿಷತ್ಯಗತ್ಯಭಿಧಾನಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-4-47 	53
ಓಂ ಅನವಸ್ಥಿತೇರನಮ್ಯವಾಚ್ಚ ನೇತರಃ ಓಂ 1-2-4-48 	53
ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 1-2-5 	54
ಓಂ ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಧಿವಾದಿಷು ತದ್ಧರ್ಮವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-2-5-49 	54
ಓಂ ನ ಚ ಸ್ಮಾರ್ತಮತದ್ಧರ್ಮಾಭಿಲಾಪಾತ್ ಓಂ 1-2-5-50 	54
ಓಂ ಶಾರೀರಶ್ಲೋಭಯೇಽಪಿ ಹಿ ಭೇದೇನ್ಯನಮಧೀಯತೇ ಓಂ 1-2-5-51 	55
ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-6 	55
ಓಂ ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಶೋ ಧರ್ಮೋಕ್ತೇಃ ಓಂ 1-2-6-52 	55
ಓಂ ವಿಶೇಷಣಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಭ್ಯಾಂ ಚ ನೇತರೌ ಓಂ 1-2-6-53 	56
ಓಂ ರೂಪೋಪನ್ಯಾಸಾಚ್ಚ ಓಂ 1-2-6-54 	56
ವೈಶ್ವಾನರಾಧಿಕರಣಮ್ 1-2-7 	56
ಓಂ ವೈಶ್ವಾನರಃ ಸಾಧಾರಣಶಬ್ದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 1-2-7-55 	56
ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯಮಾಣಮನುಮಾನಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಓಂ 1-2-7-56 	57
ಓಂ ಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯೋಽನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ಯ ಪದೇಶಾದಸಮ್ಯವಾತ್ ಪುರುಷವಿಧಮಪಿ ಚೈನಮಧೀಯತೇ ಓಂ 1-2-7-57	57

ಓಂ ತತವನ ಓವತಾ ಭೂಶಂ ಜಿತಂ 1-2-7-58 	58
ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾದಪ್ಯವಿರೋಧಂ ಜೈಮಿನಿಃ ಓಂ 1-2-7-59 	58
ಓಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೇರಿತ್ಯಾಶ್ಮರಧ್ಯಃ ಓಂ 1-2-7-60 	58
ಓಂ ಅನುಸ್ಮೃತೇರ್ಬಾದರಿಃ ಓಂ 1-2-7-61 	58
ಓಂ ಸಮೃತ್ತೇರಿತಿ ಜೈಮಿನಿಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 1-2-7-62 	58
ಓಂ ಆಮನಂತಿ ಚೈನಮಸ್ಮಿನ್ ಓಂ 1-2-7-63 	59
ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ 1-3 	59
ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-1 	59
ಓಂ ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಯತನಂ ಸ್ವಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 1-3-1-64 	59
ಓಂ ಮುಕ್ತೋಪಸ್ಯವ್ಯವದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-3-1-65 	60
ಓಂ ನಾನುಮಾನಮತುಚ್ಚಬ್ದಾತ್ ಓಂ 1-3-1-66 	60
ಓಂ ಪ್ರಾಣಭೃಚ್ಚ ಓಂ 1-3-1-67 	61
ಓಂ ಭೇದವ್ಯವದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-3-1-68 	61
ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ 1-3-1-69 	61
ಓಂ ಸೈತ್ಯದನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಓಂ 1-3-1-70 	61
ಭೂಮಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-2 	62
ಓಂ ಭೂಮಾ ಸಮೃಸಾದಾದಧ್ಯವದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-3-2-71 	62
ಓಂ ಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 1-3-2-72 	62
ಅಕ್ಷರಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-3 	62
ಓಂ ಅಕ್ಷರಮಮೃರಾನ್ತಧೃತೇಃ ಓಂ 1-3-3-73 	62
ಓಂ ಸಾ ಚ ಪ್ರಶಾಸನಾತ್ ಓಂ 1-3-3-74 	63
ಓಂ ಅನ್ಯಭಾವವ್ಯಾವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 1-3-3-75 	63
ಸದಧಿಕರಣಮ್ 1-3-4 	64
ಓಂ ಈಕ್ಷತಿಕರ್ಮವ್ಯವದೇಶಾತ್ಃ ಓಂ 1-3-3-76 	64
ದಹರಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-5 	64
ಓಂ ದಹರ ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃ ಓಂ 1-3-5-77 	64
ಓಂ ಗತಿಶಬ್ದಾಭ್ಯಾಂ ತಥಾ ಹಿ ದೃಷ್ಟಂ ಲಿಙ್ಗಂ ಚ ಓಂ 1-3-5-78 	64

ಕವ್ಯಾನುಕರಣಮ್ 1-3-10	75
ಓಂ ಕಮನಾತ್ ಓಂ 1-3-10-102	75
ಜ್ಯೋತಿರಧಿಕರಣಮ್ 1-3-11	75
ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 1-3-11-103	75
ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-12	75
ಓಂ ಆಕಾಶೋಽರ್ಧಾನ್ತರತ್ವಾದಿವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 1-3-12-104	75
ಸುಷುಪ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-13	76
ಓಂ ಸುಷುಪ್ತಾನ್ಮೋಘೋದೇನ ಓಂ 1-3-13-105	76
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಿಕರಣಮ್ 1-3-14	76
ಓಂ ಪತ್ಯಾದಿಶಬ್ದೇಭ್ಯಃ ಓಂ 1-3-14-106	76
ತೃತೀಯಪಾದಸಾರಸಂಕ್ಷೇಪಃ.....	76
ಅಥ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ 1-4	77
ಅನುಮಾನಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 1-4-1	77
ಓಂ ಅನುಮಾನಿಕಮವ್ಯೇಕೇವಾಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಶರೀರರೂಪಕವಿನ್ಯಸ್ತಗೃಹೀತೇರ್ಧಶರ್ಯತಿ ಚ ಓಂ 1-4-1-107	77
ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತು ತದರ್ಹತ್ವಾತ್ ಓಂ 1-4-1-108	78
ಓಂ ತದಧೀನತ್ವಾದರ್ಧವತ್ ಓಂ 1-4-1-109	78
ಓಂ ಜ್ಞೇಯತ್ವಾವಚನಾಚ್ಚ ಓಂ 1-4-1-110	79
ಓಂ ವದತೀತೀ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಿ ಓಂ 1-4-1-111	79
ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ 1-4-1-112	79
ಓಂ ತ್ರಯಾಣಾಮೇವ ಚೈವಮುಪನ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಶ್ನಶ್ಚ ಓಂ 1-4-1-7-113	79
ಓಂ ಮಹದ್ವಚ್ಚ ಓಂ 1-4-1-8-114	80
ಓಂ ಚಮನವದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 1-4-1-9-115	80
ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾಧಿಕರಣಮ್ 1-4-2	81
ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾತ್ ತು ತಥಾ ಹೃದೀಯತ ಏಕೇ ಓಂ 1-4-2-10-116	81
ಓಂ ಕಲ್ಪನೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಮಧ್ಯಾದಿವದವಿರೋಧಃ ಓಂ 1-4-2-11-117	81
ನ ಶಬ್ದೋಪಸಂಖ್ಯಾಹಾದಿಕರಣಮ್(ಪಙ್ಕಜನಾಧಿಕರಣಮ್) 1-4-3	82
ಓಂ ನ ಸಂಖ್ಯೋಪಸಂಖ್ಯಾಹಾದಿ ನಾನಾಭಾವಾದತಿರೇಕಾಚ್ಚ ಓಂ 1-4-3-12-118	82
ಓಂ ಪ್ರಾಣಾದಯೋ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ ಓಂ 1-4-13-119	83

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಸ್ಯುಽಪೇಷಾಮತ್ಯನ್ವೇ ಓಂ 1-4-126	83
ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ 1-4-4	83
ಓಂ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಚಾಕಾಶಾದಿಷು ಯಥಾವ್ಯಪದಿಷ್ಕೋಕ್ತೇಃ ಓಂ	83
ಸಮಾಕರ್ಷಾಧಿಕರಣಮ್ 1-4-5	84
ಓಂ ಸಮಾಕರ್ಷಾತ್ ಓಂ 1-4-5-122	84
ಓಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾತ್ ಓಂ 1-4-5-123	84
ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಿಜ್ಞಾದಿತಿ ಚೇತ್ ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ ಓಂ 1-4-5-124	85
ಓಂ ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ಜೈಮಿನಿಃ ಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಮಪಿ ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ 1-4-5-125	85
ಓಂ ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯಾತ್ ಓಂ 1-4-5-126	85
ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸಿದ್ಧೇರ್ಲಿಙ್ಗಮಾಶ್ಚರಣ್ಯಃ ಓಂ 1-4-5-127	86
ಓಂ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಿಷ್ಯತಃ ಪವನಭಾವಾದಿತ್ಯಾದುಲೋಮಿಃ ಓಂ 1-4-5-128	86
ಓಂ ಅವಸ್ಥಿತೇರಿತಿ ಕಾಶಕ್ಯಃ ಓಂ 1-4-5-129	86
ಪ್ರಕೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 1-4-6	86
ಓಂ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದ್ಯಷ್ಟಾನ್ತಾನುಪರೋಧಾತ್ ಓಂ 1-4-6-130	87
ಓಂ ಅಭಿಧ್ಯೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ 1-4-6-131	87
ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛೋಭಯಾಮ್ನಾನಾತ್ ಓಂ 1-4-6-132	88
ಓಂ ಆತ್ಮಕೃತೇಃ ಪರಿಣಾಮಾತ್ ಓಂ 1-4-6-133	88
ಓಂ ಯೋನಿಶ್ಚ ಹಿ ಗೀಯತೇ ಓಂ 1-4-6-134	88
ಸರ್ವವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 1-4-7	88
ಓಂ ಏತೇನ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಓಂ 1-4-7-135	88
ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ 2	89
ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ 2-1	89
ಸ್ಮೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-1-1	89
ಓಂ ಸ್ಮೃತ್ಯನವಕಾಶದೋಷಪ್ರಸಂಗ ಇತಿ ಚೇನ್ನಾನ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯನವಕಾಶದೋಷಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಓಂ 2-1-1-136	89
ಓಂ ಇತರೇಷಾಂ ಚಾನುಪಲಭ್ಯಃ ಓಂ 2-1-1-137	90
ಓಂ ಏತೇನ ಯೋಗಃ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಃ ಓಂ 2-1-1-138	91
ನ ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-2	91

ಓಂ ನ ಸುಕ್ಷ್ಮತ್ವವನ್ಯತಫಾಲ್ಗುಣ ಶಬ್ದತಃ ಓಂ 2-1-2-133 	91
ಓಂ ದೃಶ್ಯತೇ ತು ಓಂ 2-1-2-140 	91
ಅಭಿಮಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-1-3 	91
ಓಂ ಅಭಿಮಾನಿವ್ಯಪದೇಶಸ್ತು ವಿಶೇಷಾನುಗತಿಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ 2-1-3-141 	91
ಓಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಚ ಓಂ 2-1-3-142 	93
ಅಸದಧಿಕರಣಮ್ 2-1-4 	93
ಓಂ ಅಸದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರತಿಷೇಧಮಾತ್ರತ್ವಾತ್ ಓಂ 2-1-4-143 	93
ಓಂ ಅಪೀತೌ ತದ್ವತ್ಯಸನ್ನಾದಸಮಘ್ನಸಮ್ ಓಂ 2-1-4-144 	94
ಓಂ ನ ತು ದೃಷ್ಟಾನ್ತಭಾವಾತ್ ಓಂ 2-1-4-145 	94
ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೋಷಾಚ್ಚ ಓಂ 2-1-4-146 	94
ಓಂ ತರ್ಕಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದಪ್ಯನ್ಯಧಾಸನುಮೇಯಮಿತಿ ಚೇದೇವಮಪ್ಯನಿರ್ಮೋಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಃ ಓಂ 2-1-4-147 	95
ಭೋಕ್ತೃಧಿಕರಣಮ್ 2-1-5 	95
ಓಂ ಏತೇನ ಶಿಷ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹಾ ಅಪಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಓಂ 2-1-5-148 	95
ಓಂ ಭೋಕ್ತೃಪತ್ತೇರವಿಭಾಗಶ್ಚೇತ್ ಸ್ಯಾಲ್ಲೋಕವತ್ ಓಂ 2-1-6-149 	96
ಆರಮ್ಭಣಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-6 	96
ಓಂ ತದನನ್ಯತ್ವಮಾರಮ್ಭಣಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 2-1-6-150 	96
ಓಂ ಭಾವೇ ಚೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ 2-1-6-151 	97
ಓಂ ಸತ್ತ್ವಾಚ್ಚಾವರಸ್ಯ ಓಂ 2-1-6-152 	97
ಓಂ ಅಸದ್ವ್ಯಪದೇಶಾನ್ವೇತಿ ಚೇನ್ನ ಧರ್ಮಾನ್ತರೇಣ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ ಓಂ 2-1-6-153 	98
ಓಂ ಯುಕ್ತೇಃ ಶಬ್ದಾನ್ತರಾಚ್ಚ ಓಂ 2-1-6-154 	98
ಓಂ ಪಟವಚ್ಚ ಓಂ 2-1-6-155 	99
ಓಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾದಿಃ ಓಂ 2-1-6-156 	99
ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-7 	99
ಓಂ ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾದ್ಧಿತ್ಯಾಕರಣಾದಿರೋಷಪ್ರಸಕ್ತಿಃ ಓಂ 2-1-7-157 	99
ಓಂ ಅಧಿಕಂ ತು ಭೇದನಿರ್ದೇಶಾತ್ ಓಂ 2-1-7-158 	100
ಓಂ ಅಶ್ಮಾದಿವಚ್ಚ ತದನುಪಪತ್ತಿಃ ಓಂ 2-1-7-159 	100
ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರದರ್ಶನಾನ್ವೇತಿ ಚೇತ್ ಕ್ಷೀರವದ್ಧಿ ಓಂ 2-1-7-160 	100

ಓಂ ದೇವಾಽವಾಪಿ ಓಂ 2-1-7-161	101
ಓಂ ಕೃತ್ವ ಪ್ರಸಕ್ತೀರ್ವಯವತ್ಪಶ್ಚುಕೋಪೋ ವಾ ಓಂ 2-1-7-162	101
ಶಬ್ದಮೂಲತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-8	101
ಓಂ ಶ್ರುತೇಸ್ತುಶಬ್ದಮೂಲತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-1-8-163	101
ಓಂ ಆತ್ಮನಿ ಚೈವಂ ವಿಚಿತ್ರಾಶ್ಚ ಹಿ ಓಂ 2-1-8-164	102
ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೋಷಾಚ್ಚ ಓಂ 2-1-8-165	102
ಓಂ ಸರ್ವೋಪೇತಾ ಚ ತದ್ಗರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 2-1-8-166	102
ಓಂ ವಿಕರಣತ್ಯಾನ್ವೇತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 2-1-8-167	103
ನ ಪ್ರಯೋಜನಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-9	103
ಓಂ ನ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-1-9-168	103
ಓಂ ಲೋಕವತ್ಪುಲೀಲಾಕೈವಲ್ಯಮ್ ಓಂ 2-1-9-169	103
ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಘ್ಯಣ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 2-1-10	103
ಓಂ ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಘ್ಯಣ್ಯೇ ನ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 2-1-10-170	104
ಓಂ ನ ಕರ್ಮಾವಿಭಾಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾನಾದಿತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-1-10-171	104
ಓಂ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚಾಪ್ಯುಪಲಭ್ಯತೇ ಚ ಓಂ 2-1-10-172	104
ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-1-11	105
ಓಂ ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-1-11-173	105
ಪ್ರಥಮಪಾದನಾರಸಂಘಃ	105
ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ 2-2	106
ರಚನಾನುಪಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-2-1	106
ಓಂ ರಚನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನಾನುಮಾನಮ್ ಓಂ 2-2-1-174	106
ಓಂ ಪ್ರವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-2-1-175	106
ಓಂ ಪಯೋಽಮ್ನುವಚ್ಚೇತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಓಂ 2-2-1-176	107
ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕಾನವಸ್ಥಿತೇಶ್ಚಾನವೇಕ್ಷತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-2-1-177	107
ಅನ್ಯತ್ರಾಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ 2-2-2	107
ಓಂ ಅನ್ಯತ್ರಾಭಾವಾಚ್ಚ ನ ತ್ಯಣಾದಿವತ್ ಓಂ 2-2-2-178	107
ಅಭ್ಯುಪಗಮಾಧಿಕರಣಮ್ 2-2-3	108
ಓಂ ಅಭ್ಯುಪಗಮೇಽಪ್ಯರ್ಥಾಭಾವಾತ್ ಓಂ 2-2-3-179	108

ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನಕರಣಮ್ 2-2-4	188
ಓಂ ಪುರುಷಾರ್ಥವದಿತಿ ಚೇತ್ ತಥಾಸವಿ ಓಂ 2-2-4-180	108
ಓಂ ಅಹ್ಮತ್ಪಾನುಪಪತೇಃ ಓಂ 2-2-4-181	109
ಅನ್ಯಧಾನುಮಿತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-2-5	109
ಓಂ ಅನ್ಯಧಾಸನುಮಿತೌ ಚ ಜ್ಞಶಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ ಓಂ 2-2-5-182	109
ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛಾಸಮಾನ್ಯಸಮ್ ಓಂ 2-2-5-183	109
ವೈಶೇಷಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 2-2-6	109
ಓಂ ಮಹದ್ವೀರ್ಷವದ್ಧಾ ಹ್ರಸ್ವಪರಿಮಣ್ಯಲಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ 2-2-6-184	109
ಓಂ ಉಭಯಧಾಸವಿ ನ ಕರ್ಮಾತ್ಸಂದಭಾವಃ ಓಂ 2-2-6-185	110
ಓಂ ಸಮವಾಯಾಭ್ಯುಪಗಮಾಚ್ಛ ಸಾಮ್ಯಾದನವಸ್ಮಿತೇಃ ಓಂ 2-2-6-186	111
ಓಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಚ ಭಾವಾತ್ ಓಂ 2-2-6-187	111
ಓಂ ರೂಪಾದಿಮತ್ತ್ವಾಚ್ಛವಿಪರ್ಯಯೋ ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 2-2-6-188	111
ಓಂ ಉಭಯಧಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ಓಂ 2-2-6-189	112
ಓಂ ಅಪರಿಗ್ರಹಾಚ್ಛ ಅತ್ಯಂತಮನವೇಕ್ಷಾ ಓಂ 2-2-6-190	112
ಸಮುದಾಯಾಧಿಕರಣಮ್ 2-2-7	112
ಓಂ ಸಮುದಾಯ ಉಭಯಹೇತುಕೇಸವಿ ತದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಓಂ 2-2-7-191	112
ಓಂ ಇತರೇತರಪ್ರತ್ಯಯತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೋತ್ಪತ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಮಿತ್ತತ್ವಾತ್ ಓಂ 2-2-19	113
ಓಂ ಉತ್ತರೋತ್ಪಾದೇ ಚ ಪೂರ್ವನಿರೋಧಾತ್ ಓಂ 2-2-7-193	114
ಓಂ ಅಸತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೋಪರೋಧೋ ಯೌಗವದ್ಯಮನ್ಯಥಾ ಓಂ 2-2-7-194	114
ಓಂ ಪ್ರತಿಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರತಿಸಂಖ್ಯಾನಿರೋಧಾಪ್ರಾಪ್ತಿರವಿಚ್ಛೇದಾತ್ ಓಂ 2-2-7-195	115
ಓಂ ಉಭಯಧಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ಓಂ 2-2-7-196	115
ಓಂ ಆಕಾಶೇ ಚಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 2-2-7-197	115
ಓಂ ಅನುಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-2-7-198	116
ಅಸದಧಿಕರಣಮ್ 2-2-8	116
ಓಂ ನಾಸತೋಽದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಓಂ 2-2-8-199	116
ಓಂ ಉದಾಸೀನಾನಾಮವಿ ಚೈವಂ ಸಿದ್ಧಿಃ ಓಂ 2-2-8-200	116
ಓಂ ನಾಭಾವ ಉಪಲಬ್ಧೇಃ ಓಂ 2-2-8-201	117

ಓಂ ವ್ಯೂಹವ್ಯೂಹ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಓಂ 2-2-9-202	117
ಅನುಪಲಬ್ಧ ಧಿಕರಣಮ್ 2-2-9	118
ಓಂ ನ ಭಾವೋಽನುಪಲಭ್ಯಃ ಓಂ 2-2-9-203	118
ಓಂ ಕ್ಷಣಿಕತ್ಯಾಜ್ಯ ಓಂ 2-2-9-204	118
ಓಂ ಸರ್ವಥಾಽನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-2-9-205	118
ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಧಿಕರಣಮ್ 2-2-10	118
ಓಂ ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ 2-2-10-206	119
ಓಂ ಏವಂಚಾತ್ಮಾಽಕಾತ್ಮ್ಯಮ್ ಓಂ 2-2-10-207	119
ಓಂ ನ ಚ ಪರ್ಯಾಯಾದಪ್ಯವಿರೋಧೋ ವಿಕಾರಾದಿಭ್ಯಃ 2-2-10-208	119
ಓಂ ಅನ್ಯಾವಸ್ಥಿತೇಶ್ಚೋಭಯನಿತ್ಯತ್ಯಾದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 2-2-10-209	120
ಪತ್ಯುರಧಿಕರಣಮ್ 2-2-11	120
ಓಂ ಪತ್ಯುರನಾಮೃತ್ಯುತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-2-11-210	120
ಓಂ ಸಮ್ಯನ್ಯಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-2-11-211	121
ಓಂ ಅಧಿಷ್ಠಾನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-2-11-212	121
ಓಂ ಕರಣವಚ್ಛೇನ್ನ ಭೋಗಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 2-2-11-213	121
ಓಂ ಅನ್ವವತ್ತ ಮಸರ್ವಜ್ಞತಾ ವಾ ಓಂ 2-2-11-214	121
ಉತ್ಪತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-2-12	122
ಓಂ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ 2-2-12-215	122
ಓಂ ನ ಚ ಕರ್ತುಃ ಕರಣಮ್ ಓಂ 2-2-12-216	122
ಓಂ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಭಾವೇ ವಾ ತದಪ್ರತಿಷೇಧಃ ಓಂ 2-2-12-217	122
ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛ ಓಂ 2-2-12-218	122
ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ 2-3	123
ವಿಯದಧಿಕರಣಮ್ 2-3-1	123
ಓಂ ನ ವಿಯದಶ್ಚುತಃ ಓಂ 2-3-1-219	123
ಓಂ ಅಸ್ತಿತು ಓಂ 2-3-1-220	123
ಓಂ ಗೌಣ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ 2-3-1-221	123
ಓಂ ಶಬ್ದಾಚ್ಛ ಓಂ 2-3-1-222	124

ಓಂ ಸ್ಯಾಷ್ಟಕಸ್ಯ ಶ್ರಹ್ಮಬ್ಧಕತ್ ಓಂ 2-3-1-223 	124
ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿರವ್ಯತಿರೇಕಾತ್ ಶಬ್ದೇಭ್ಯಃ ಓಂ 2-3-1-224 	124
ಓಂ ಯಾವದ್ವಿಕಾರಂ ತು ವಿಭಾಗೋ ಲೋಕವತ್ ಓಂ 2-3-1-225 	125
ಮಾತರಿಶ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-2 	125
ಓಂ ಏತೇನ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಓಂ 2-3-2-226 	125
ಅಸಮ್ಯವಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-3 	125
ಓಂ ಅಸಮ್ಯವಸ್ತು ಸತೋಽನುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 2-3-3-227 	125
ತೇಜೋಧಿಕರಣಮ್ 2-3-4 	126
ಓಂ ತೇಜೋಽತಸ್ತಥಾ ಹ್ಯಾಹ ಓಂ 2-3-4-228 	126
ಅಬಧಿಕರಣಮ್ 2-3-5 	126
ಓಂ ಅಪಃ ಓಂ 2-3-5-229 	126
ಪೃಥಿವ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-3-6 	127
ಓಂ ಪೃಥಿವ್ಯಧಿಕಾರರೂಪಶಬ್ದಾನ್ತರಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ	127
ತದಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-7 	127
ಓಂ ತದಭಿಧ್ಯಾನಾದೇವ ತು ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಸಃ ಓಂ	127
ವಿಪರ್ಯಯಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-8 	128
ಓಂ ವಿಪರ್ಯಯೇಣ ತು ಕ್ರಮೋ	128
ಅನ್ತರಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-9 	128
ಓಂ ಅನ್ತರಾ ವಿಜ್ಞಾನಮನಸೇ ಕ್ರಮೇಣ ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 2-3-9-233 	128
ಓಂ ಚರಾಚರವ್ಯವಾಶ್ರಯಸ್ತು ಸ್ಯಾತ್ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶೋ ಭಾಕ್ತಸ್ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ಯಾತ್ ಓಂ 2-3-9-234 	129
ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-10 	130
ಓಂ ನಾತ್ಮಾಽಶ್ರುತೇರ್ನಿತ್ಯತ್ಯಾಚ್ಚ ತಾಭ್ಯಃ ಓಂ 2-3-10-235 	130
ಜ್ಞಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-11 	130
ಓಂ ಜ್ಞೋಽತ ಏವ ಓಂ 2-3-11-236 	130
ಓಂ ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 2-3-11-237 	131
ಉತ್ಯಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-3-12 	131
ಓಂ ಉತ್ಯಾನ್ತಿಗತ್ಯಾಗತೀನಾಮ್ ಓಂ 2-3-12-238 	131
ಓಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಾ ಚೋತ್ತರಯೋಃ ಓಂ 2-3-12-239 	131

ಓಂ ವಂದನಾರ್ಪಣಾಂ ವ್ಯಸೇ ದೇಶಮನ್ಯಥಾ ಸಾವ ದಾಶತವಂದಿತ್ವಮಫೇವತ ಪಶ್ಯತು 2-3-18-259	139
ಓಂ ಮನ್ವವರ್ಣಾತ್ ಓಂ 2-3-18-262	140
ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ 2-3-18-263	140
ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಾದಿವನ್ಯವಂ ಪರಃ ಓಂ 2-3-18-264	140
ಓಂ ಸ್ಮರನ್ನಿ ಚ ಓಂ 2-3-18-265	140
ಓಂ ಅನುಜ್ಞಾಪರಿಹಾರೌ ದೇಹಸಮ್ಪನ್ಯಾಜ್ಞೋತಿರಾದಿವತ್ ಓಂ 2-3-18-266	141
ಓಂ ಅಸನ್ನತೇಶ್ವಾವ್ಯತಿರಃ ಓಂ 2-3-18-267	142
ಓಂ ಆಭಾಸ ಏವ ಚ ಓಂ 2-3-18-268	142
ಅದೃಷ್ಟಾಧಿಕರಣಮ್ 2-3-19	142
ಓಂ ಅದೃಷ್ಟನಿಯಮಾತ್ ಓಂ 2-3-19-269	142
ಓಂ ಅಭಿಸನ್ಯಾ ದಿಷ್ಟಪಿ ಚೈವಮ್ ಓಂ 2-3-19-270	142
ಓಂ ಪ್ರದೇಶಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾನ್ತರ್ಭಾವಾತ್ ಓಂ 2-3-19-271	143
ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ 2-4	143
ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 2-4-1	143
ಓಂ ತಥಾ ಪ್ರಾಣಾಃ ಓಂ 2-4-1-272	143
ಓಂ ಗೌಣ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ 2-4-1-273	143
ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನುಪರೋಧಾಚ್ಚ ಓಂ 2-4-1-274	144
ಮನೋಧಿಕರಣಮ್ 2-4-2	144
ಓಂ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೌತೇಶ್ಚ ಓಂ	144
ತತ್ಪೂರ್ವಕತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 2-4-3	144
ಓಂ ತತ್ಪೂರ್ವಕತ್ವಾದ್ವಾಚಃ ಓಂ	144
ಸಪ್ತಗತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-4	145
ಓಂ ಸಪ್ತಗತೇವಿಶೇಷಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ 2-4-4-277	145
ಓಂ ಹಸ್ತಾದಯಸ್ತು ಸ್ಥಿತೇಽತೋ ನೈವಮ್ ಓಂ 2-4-4-278	145
ಅಣ್ವಧಿಕರಣಮ್ 2-4-5	145
ಓಂ ಅಣವಶ್ಚ ಓಂ	145
ಶ್ರೇಷ್ಠಾಧಿಕರಣಮ್ 2-4-6	146
ಓಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ಓಂ 2-4-6-280	146

ಓಂ ನ ಪಾಮುಕ್ತಮೇ ವ್ಯಭುಗವದೇಶಾತ್ ಓಂ 2-4-6-287	146
ಚಕ್ಷುರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-7	146
ಓಂ ಚಕ್ಷುರಾದಿವತ್ ತು ತತ್ಸಹಶಿಷ್ಯಾ ದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 2-4-7-282	146
ಓಂ ಅಕರಣತ್ಯಾಚ್ಚ ನ ದೋಷಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 2-4-7-283	147
ಪಿಂಜಾವೃತ್ತದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-8	147
ಓಂ ಪಿಂಜಾವೃತ್ತಿರ್ಮನೋವದ್ಯ ಪದಿಶ್ಯತೇ ಓಂ	147
ಅಣ್ವಧಿಕರಣಮ್ 2-4-9	147
ಓಂ ಅಣುಶ್ಚ ಓಂ 2-4-9-285	148
ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-10	148
ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಂ ತು ತದಾಮನನಾತ್ ಓಂ 2-4-10-286	148
ಓಂ ಪ್ರಾಣವತಾ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 2-4-10-287	148
ಓಂ ತಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್ ಓಂ 2-4-10-288	149
ತ ಇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-11	149
ಓಂ ತ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಾದನ್ಯತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ ಓಂ 2-4-11-289	149
ಓಂ ಭೇದಶ್ಚುತೇಃ ಓಂ 2-4-11-290	149
ಓಂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾಚ್ಚ ಓಂ 2-4-11-291	150
ಸಂಜ್ಞಾ ಮೂರ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 2-4-12	150
ಓಂ ಸಂಜ್ಞಾ ಮೂರ್ತಿರ್ದೃಷ್ಟಿಸ್ತು ತ್ರಿವ್ಯತ್ಯರ್ವತ ಉಪದೇಶಾತ್ ಓಂ	150
ಮಾಂಸಾಧಿಕರಣಮ್ 2-4-13	150
ಓಂ ಮಾಂಸಾದಿ ಭೌಮಂ ಯಥಾಶಬ್ದಮಿತರಯೋಶ್ಚ ಓಂ 2-4-13-293	151
ಓಂ ವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ ತು ತದ್ವಾದಸ್ತದ್ವಾದಃ ಓಂ 2-4-13-294	151
ತ್ವತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ 3	151
ಅಥ ತ್ವತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಪಾದಃ 3-1	151
ತದನ್ತರಪ್ರತಿಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-1-1	152
ಓಂ ತದನ್ತರಪ್ರತಿಪತ್ತಾರಂಹತಿ ಸಮ್ಪರಿಷ್ಕರಃ ವೃಶ್ಚನಿರೂಪಣಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ	152
ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-2	152
ಓಂ ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ತು ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ಓಂ	152
ಪ್ರಾಣಗತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-1-3	153

ಓಂ ಷ್ಠಾಂಗತತ್ವಓಂ 3-1-29	153
ಅಗ್ನಿದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-1-4	153
ಓಂ ಅಗ್ನಿದಿಗತಿಶ್ರುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನ ಭಾಕ್ತತ್ವಾತ್ ಓಂ	153
ಪ್ರಥಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-5	153
ಓಂ ಪ್ರಥಮೇ	153
ಅಶ್ರುತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-6	154
ಓಂ ಅಶ್ರುತತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೇಷ್ವಾದಿಕಾರಿಣಾಂ ಪ್ರತೀತೇಃ ಓಂ	154
ಭಾಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-7	154
ಓಂ ಭಾಕ್ತಂ ವಾಸನಾತ್ಮವಿತ್ವಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ	154
ಕೃತಾತ್ಮಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-8	155
ಓಂ ಕೃತಾತ್ಮಯೇನುಶಯವಾನ್ ದೃಷ್ಟಸ್ಯ ತಿಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ	155
ಯಥೇತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-9	155
ಓಂ ಯಥೇತಮನೇವಂ ಚ ಓಂ	155
ಚರಣಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-10	155
ಓಂ ಚರಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದುಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥೇತಿ ಕಾರ್ಷ್ಣಾಜಿನಿಃ ಓಂ 3-1-10-304	155
ಓಂ ಆನರ್ಥಕೃಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಓಂ 3-1-11-305	156
ಓಂ ಸುಕೃತದುಷ್ಯತೇ ಏವೇತಿ ತು ಬಾದರಿಃ ಓಂ 3-1-12-306	156
ಅನಿಷ್ಠಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-11	156
ಓಂ ಅನಿಷ್ಠಾದಿಕಾರಿಣಾಮಪಿ ಚ ಶ್ರುತಮ್ ಓಂ 3-1-13-307	156
ಓಂ ಸಂಯಮನೇ ತ್ಯನುಭೂಯೇತರೇಷಾಮಾರೋಹಾವರೋಹೌ ತದ್ಧತಿದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 3-1-14-308	157
ಓಂ ಸ್ಮರಂತಿ ಚ ಓಂ 3-1-15-309	157
ಅಪಿಸಪ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-12	157
ಓಂ ಅಪಿ ಸಪ್ತ ಓಂ	157
ತತ್ರಾಪ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-1-13	158
ಓಂ ತತ್ರಾಪಿ ಚ ತದ್ವ್ಯಾ ಪಾರಾದವಿರೋಧಃ ಓಂ	158
ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-14	158
ಓಂ ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಿತಿ ತು ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ ಓಂ	158
ನ ತ್ಯತೀಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-15	159

ಓಂ ಸ್ಮಯತೇಽಪಿ ಚ ಲೋಕೇ ಓಂ 3-1-15-314 	159
ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ 3-1-15-315 	159
ಓಂ ತೃತೀಯೇ ಶಬ್ದಾವರೋಧಃ ಸಂಶೋಕಜನ್ಯ ಓಂ 3-1-15-316 	160
ಓಂ ಸ್ಮರಣಾಚ್ಚ ಓಂ 3-1-15-317 	160
ತತ್ಸಾ ಭಾವ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-16 	160
ಓಂ ತತ್ಸಾ ಭಾವ್ಯಾಪತ್ತಿರುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ	160
ನಾತಿಚಿರೇಣಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-17 	161
ಓಂ ನಾತಿಚಿರೇಣ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ	161
ಅನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-1-18 	161
ಓಂ ಅನ್ಯಾಧಿಷ್ಟಿತೇ ಪೂರ್ವವದಭಿಲಾಪಾತ್ ಓಂ 3-1-18-320 	161
ಓಂ ಅಶುದ್ಧಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 3-1-18-321 	162
ರೇತೋಧಿಕರಣಮ್ 3-1-19 	162
ಓಂ ರೇತಃಸಿಗ್ಯೋಗೋ.....	162
ಯೋನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-1-20 	162
ಓಂ ಯೋನೇಃ ಶರೀರಮ್ ಓಂ.....	162
ಅಥ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ 3-2 	163
ಸನ್ಯಾ ದಿಕರಣಮ್ 3-2-1 	163
ಓಂ ಸನ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿರಾಹ ಹಿ ಓಂ 3-2-1-324 	163
ಓಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಂ ಚೈಕೇ ಪುತ್ರಾದಯಶ್ಚ ಓಂ 3-2-1-325 	163
ಓಂ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಂ ತು ಕಾತ್ಸೇ ಳನಾನಭಿವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಓಂ 3-2-1-326 	163
ಓಂ ಸೂಚಕಶ್ಚ ಹಿ ಶ್ರುತೇರಾಚಕ್ಷತೇ ಚ ತದ್ವಿದಃ ಓಂ 3-2-1-327 	164
ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-2 	164
ಓಂ ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ ತು ತಿರೋಹಿತಂ ತತೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಬನ್ದವಿಪರ್ಯಯೌ ಓಂ	164
ದೇಹಯೋಗಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-3 	165
ಓಂ ದೇಹಯೋಗಾದ್ವಾಸೋ.....	165
ತದಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-4 	165
ಓಂ ತದಭಾವೋ ನಾಡೀಷು ತಚ್ಚುತೇರಾತ್ಮನಿ ಹ ಓಂ	165

ಪ್ರಚೋದನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-5	166
ಓಂ ಅತಃ ಪ್ರಭೋಧೋ	166
ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-2-6	166
ಓಂ ಸ ಏವ ಚ ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮತಿಶಬ್ದವಿಧಿಭ್ಯಃ ಓಂ	166
ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-2-7	166
ಓಂ ಮುಗ್ಧೇ	166
ನ ಸ್ಥಾನತೋಽಪ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-2-8	167
ಓಂ ನ ಸ್ಥಾನತೋಽಪಿ ಪರಸ್ತೋಽಭಯಲಿಙ್ಗಂ ಸರ್ವತ್ರ ಹಿ ಓಂ 3-2-8-334	167
ಓಂ ನ ಭೇದಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮತದ್ವಚನಾತ್ ಓಂ 3-2-8-335	168
ಓಂ ಅಪಿ ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ	168
ಅರೂಪಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-9	168
ಓಂ ಅರೂಪವದೇವ ಹಿ ತತ್ಪ್ರಧಾನತ್ವಾತ್ ಓಂ 3-2-9-337	168
ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚಾವ್ಯಯರ್ಥಮ್ ಓಂ 3-2-9-338	169
ಓಂ ಆಹ ಚ ತನ್ಮಾತ್ರಮ್ ಓಂ 3-2-9-339	170
ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚಾರ್ಥೋ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ 3-2-9-340	170
ಉಪಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-10	170
ಓಂ ಅತ ಏವ ಚೋಪಮಾ ಸೂರ್ಯಕಾದಿವತ್ ಓಂ	170
ಅಮೃವದಧಿಕರಣಮ್ 3-2-11	171
ಓಂ ಅಮೃವದಗ್ರಹಣಾತ್ ತು ನ ತಥಾತ್ಮಮ್ ಓಂ	171
ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-12	172
ಓಂ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಭಾಕ್ತ ಮನ್ತರ್ಭಾವಾದುಭಯಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಾದೇವಮ್ ಓಂ 3-2-12-343	172
ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ಓಂ 3-2-12-344	172
ಪ್ರಕತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-13	172
ಓಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯತಾವತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಪ್ರತಿಷೇಧತಿ ತತೋ ಬ್ರವೀತಿ ಚ ಭೂಯಃ ಓಂ	172
ಅವ್ಯಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-14	173
ಓಂ ತದವ್ಯಕ್ತಮಾಹ ಹಿ ಓಂ 3-2-14-346	173
ಓಂ ಅಪಿ ಸಂರಾಧನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ 3-2-14-347	173
ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚಾವ್ಯಶೇಷ್ಯಮ್ ಓಂ 3-2-14-348	174

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ ಕರ್ಮವ್ಯಭಿಷ್ಯಸಾತ್ ಷಂ 3-2-14-343 ನ	174
ಓಂ ಅತೋಽನಂತೇನ ತಥಾ ಹಿ ಲಿಙ್ಗಮ್ ಓಂ 3-2-14-350	174
ಅಹಿಕುಣ್ಡಲಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-15	175
ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಪದೇಶಾತ್ತ್ವ ಹಿಕುಣ್ಡಲವತ್ ಓಂ 3-2-15-351	175
ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚಯವದ್ವಾ ತೇಜಸ್ವಾತ್ ಓಂ 3-2-15-352	175
ಓಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಾ ಓಂ 3-2-15-353	176
ಓಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛ ಓಂ 3-2-15-354	176
ಪರಮತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-16	176
ಓಂ ಪರಮತಃ ಸೇತೂನ್ಮಾನಸಮ್ನಭೇದವ್ಯಪದೇಶೇಭ್ಯಃ ಓಂ 3-2-16-355	176
ಓಂ ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 3-2-16-356	176
ಓಂ ಬುದ್ಧ ಧಃ ಪಾದವತ್ ಓಂ 3-2-16-357	177
ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-17	177
ಓಂ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್ ಓಂ 3-2-17-358	177
ಓಂ ಉಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ 3-2-17-359	177
ತಥಾನ್ಯತ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-18	178
ಓಂ ತಥಾ	178
ಸರ್ವಗತತ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-19	178
ಓಂ ಅನೇನ ಸರ್ವಗತತ್ವಮಾಯಾಮಯಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ	178
ಫಲಾಧಿಕರಣಮ್ 3-2-20	178
ಓಂ ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 3-2-20-362	178
ಓಂ ಶ್ರುತತ್ಪಾಚ್ಛ ಓಂ 3-2-20-363	179
ಓಂ ಧರ್ಮಂ ಜ್ಯಮಿನಿರತ ಏವ ಓಂ 3-2-20-364	179
ಓಂ ಪೂರ್ವಂ ತು ಬಾದರಾಯಣೋ ಹೇತು ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 3-2-20-365	179
ಅಥ ತ್ಯತೀಯಾಧ್ಯಾಯೇ ತ್ಯತೀಯಃ ಪಾದಃ 3-3	180
ಸರ್ವವೇದಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-1	180
ಓಂ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 3-3-1-366	180
ಓಂ ಭೇದಾನ್ನೇತಿ ಚೇದೇಕಸ್ಯಾಮವಿ ಓಂ 3-3-1-367	180

ಓಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽಸ್ಯ ತಥಾತ್ಮನಃ ಸಮಾಹಾರೋಽಧಿಕಾರಾಚ್ಚ ಓಂ 04-369 	181
ಓಂ ಸಲಿಲವಚ್ಚ ತನ್ನಿಯಮಃ ಓಂ 04-369 	181
ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ 05-370 	182
ಉಪಸಂಹಾರಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-2 	182
ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರೋಽರ್ಥಾಭೇದಾದ್ವಿಧಿಶೇಷವತ್ ಸಮಾನೇ ಚ ಓಂ 3-3-2-371 	182
ಓಂ ಅನ್ಯಥಾತ್ಮಂ ಚ ಶಬ್ದಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 3-3-2-372 	183
ಓಂ ನ ವಾ ಪ್ರಕರಣಭೇದಾತ್ ಪರೋವರೀಯಸ್ವಾದಿವತ್ ಓಂ 3-3-2-373 	183
ಓಂ ಸಜ್ಞಾ ತಶ್ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮಸ್ತಿ ತು ತದಪಿ ಓಂ 3-3-2-374 	184
ಪ್ರಾಪ್ತಧಿಕರಣಮ್ 3-3-3 	184
ಓಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ಚ ಸಮಾಹಾರಮ್ ಓಂ	184
ಸರ್ವಭೇದಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-4 	184
ಓಂ ಸರ್ವಭೇದಾದನ್ಯತ್ರೇಮೇ ಓಂ	184
ಆನನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-5 	185
ಓಂ ಆನನ್ಯಾದಯಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಓಂ 3-3-5-377 	185
ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-6 	185
ಓಂ ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ವಾ ದ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಪಚಯಾಪಚಯೌ ಹಿ ಭೇದೇ ಓಂ 3-3-6-378 	185
ಇತರಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-7 	186
ಓಂ ಇತರೇ ತ್ವರ್ಥಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಓಂ 3-3-7-379 	186
ಅಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-8 	186
ಓಂ ಅಧ್ಯಾನಾಯ ಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಾತ್ ಓಂ 3-3-8-380 	186
ಓಂ ಆತ್ಮಶಬ್ದಾಚ್ಚ ಓಂ 3-3-8-381 	187
ಆತ್ಮಗೃಹೀತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-3-9 	187
ಓಂ ಆತ್ಮಗೃಹೀತಿರಿತರವದುತ್ತರಾತ್ ಓಂ 3-3-9-382 	187
ಅನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-10 	188
ಓಂ ಅನ್ವಯಾದಿತಿ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾದವಧಾರಣಾತ್ ಓಂ 3-3-10-383 	188
ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-11 	188
ಓಂ ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಪೂರ್ವಮ್ ಓಂ 3-3-11-384 	188
ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-12 	188

ಓಂ ಸಮ್ಯಕ್ಸಾಧೇವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಓಂ 3-3-12-386	189
ಓಂ ಸಮ್ಯನ್ಯಾಧೇವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಓಂ 3-3-12-386	189
ನವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-13	189
ಓಂ ನ ವಾ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 3-3-13-387	190
ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ 3-3-13-388	190
ಸಮ್ಯತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-3-14	190
ಓಂ ಸಮ್ಯತಿದ್ಯುವ್ಯಾಪ್ಯಪಿ ಚಾತಃ ಓಂ 3-3-14-389	190
ಪುರುಷಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-15	191
ಓಂ ಪುರುಷವಿದ್ಯಾಯಾಮಪಿ ಚೇತರೇಷಾಮನಾಮ್ನಾನಾತ್ ಓಂ 3-3-15-390	191
ವೇಧಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-16	191
ಓಂ ವೇಧಾಧ್ಯರ್ಥಭೇದಾತ್ ಓಂ 3-3-16-391	191
ಹಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-3-17	191
ಓಂ ಹಾನ್ ತೂಪಾಯನಶಬ್ದೇಷತ್ಯಾತ್ ಕುಶಾಭಂದಸ್ತುತ್ಯುಪಗಾನವತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-3-17-392	191
ಓಂ ಸಾಮ್ನಾರಾಯೇತರ್ತವ್ಯಾಭಾವಾತ್ ತಥಾ ಹ್ಯನ್ಯೇ ಓಂ 3-3-17-393	192
ಛನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-18	193
ಓಂ ಛನ್ಯತ ಉಭಯಾವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ 3-3-18-394	193
ಓಂ ಗತೇರ್ಥವತ್ತ ಮುಖಯಥಾನ್ಯಥಾ ಹಿ ವಿರೋಧಃ ಓಂ 3-3-18-395	193
ಓಂ ಉಪಪನ್ನಸ್ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾರ್ಥೋಪಲಭ್ಯೇರ್ಲೋಕವತ್ ಓಂ 3-3-18-396	193
ಅನಿಯಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-19	194
ಓಂ ಅನಿಯಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಮವಿರೋಧಾಚ್ಛಿಬ್ಬಾನುಮಾನಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ 3-3-19-397	194
ಯಾವದಧಿಕರಣಮ್ 3-3-20	194
ಓಂ ಯಾವದಧಿಕಾರಮವಸ್ಥಿತೀರಾಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮ್ ಓಂ 3-3-20-398	194
ಓಂ ಅಕ್ಷರಧಿಯಾಂ ತ್ಯವಿರೋಧಃ ಸಾಮಾನ್ಯತದ್ಯಾವಾಭ್ಯಾಮೌಪನದವತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-3-20-399	195
ಇಯದಾಮನನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-21	196
ಓಂ ಇಯದಾಮನನಾತ್ ಓಂ 3-3-21-400	196
ಓಂ ಅನ್ತರಾ ಭೂತಗ್ರಾಮವದಿತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-3-21-401	196
ಓಂ ಅನ್ಯಥಾ ಭೇದಾನುಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಚೇನ್ಮೋಪದೇಶವತ್ ಓಂ 3-3-21-402	197

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಸಾಧಕರಣಮ್ 3-3-22	197
ಓಂ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಹಾರೋ ವಿಶಿಂಷನ್ವಿ ಹೀತರವತ್ ಓಂ 3-3-22-403	197
ಸತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-23	198
ಓಂ ಸೈವ ಹಿ ಸತ್ಯಾದಯಃ ಓಂ 3-3-23-404	198
ಕಾಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-24	198
ಓಂ ಕಾಮಾದಿತರತ್ರ ತತ್ರ ಚಾಯತನಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 3-3-24-405	198
ಓಂ ಆದರಾದಲೋಪಃ ಓಂ 3-3-24-406	199
ಓಂ ಉಪಸ್ಥಿತೇಸ್ತದ್ವಚನಾತ್ ಓಂ 3-3-24-407	199
ನಿರ್ಧಾರಣಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-25	199
ಓಂ ತನ್ನಿರ್ಧಾರಣಾರ್ಥನಿಯಮಸ್ತದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪೃಥಗ್ವೈ ಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ ಫಲಮ್ ಓಂ 3-3-25-408	200
ಪ್ರದಾನಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-26	200
ಓಂ ಪ್ರದಾನವದೇವ ಹಿ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-3-26-409	201
ಲಿಂಗಭೂಯಸ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-27	201
ಓಂ ಲಿಂಗಭೂಯಸ್ತಾತ್ ತದ್ವಿ ಬಲೀಯಸ್ತದಪಿ ಓಂ 3-3-27-410	201
ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-28	202
ಓಂ ಪೂರ್ವವಿಕಲ್ಪಃಪ್ರಕರಣಾತ್ ಸ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಯಾಮಾನಸವತ್ ಓಂ 3-3-28-411	202
ಓಂ ಅತಿದೇಶಾಚ್ಛ ಓಂ 3-3-28-412	202
ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-29	202
ಓಂ ವಿದ್ಯೈವ ತು ನಿರ್ಧಾರಣಾತ್ ಓಂ 3-3-29-413	203
ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ಓಂ 3-3-29-414	203
ಶ್ರುತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-30	203
ಓಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಬಲೀಯಸ್ತಾಚ್ಛ ನ ಬಾಧಃ ಓಂ 3-3-30-415	203
ಅನುಬನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-31	204
ಓಂ ಅನುಬನ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 3-3-31-416	204
ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-32	204
ಓಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರಪ್ರಥಕ್ತವದ್ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-3-32-417	204
ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-33	205
ಓಂ ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾದಪ್ಯುಪಲಭ್ಯೇರ್ಯುತ್ಯವನ್ನ ಹಿ ಲೋಕಾಪತ್ತಿಃ ಓಂ 3-3-33-418	205

ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-34 	206
ಓಂ ಪರೇಣ ಚ ಶಬ್ದಸ್ಯ ತಾದ್ವಿದ್ಯಂ ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ತ್ವನುಬನ್ಧಃ ಓಂ 3-3-34-419 	206
ಏಕಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-35 	206
ಓಂ ಏಕ ಆತ್ಮನಃ ಶರೀರೇ ಭಾವಾತ್ ಓಂ 3-3-35-420 	206
ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕಸ್ತದ್ಭಾವವಿತ್ಯಾನ್ ತೂಪಲಬ್ಧಿವತ್ ಓಂ 3-3-35-421 	207
ಅಜ್ಞಾಪಬದ್ಧಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-36 	207
ಓಂ ಅಜ್ಞಾವಬದ್ಧಾಸ್ತು ನ ಶಾಖಾಸು ಹಿ ಪ್ರತಿವೇದಮ್ ಓಂ 3-3-36-422 	207
ಓಂ ಮನ್ವಾದಿವದ್ವ್ಯಾವಿರೋಧಃ ಓಂ 3-3-36-423 	208
ಭೂಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-37 	208
ಓಂ ಭೂಮ್ನಃ ಕೃತುವಜ್ಞಾ ಯಸ್ತಂ ತಥಾ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 3-3-37-424 	208
ನಾನಾಶಬ್ದಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-38 	209
ಓಂ ನಾನಾ ಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್ ಓಂ 3-3-38-425 	209
ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-39 	209
ಓಂ ವಿಕಲ್ಪೋ ವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್ ಓಂ 3-3-39-426 	209
ಕಾಮಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-40 	210
ಓಂ ಕಾಮ್ಯಾಸ್ತುಯಥಾಕಾಮಂ ಸಮುಚ್ಛೇಯೇರನ್ನ ವಾ ಪೂರ್ವಹೇತ್ಯಭಾವಾತ್ ಓಂ 3-3-40-427 	210
ಅಜ್ಞಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-41 	210
ಓಂ ಅಜ್ಞೇಷು ಯಥಾಸ್ತಶ್ರಯಾಭಾವಃ ಓಂ 3-3-41-428 	210
ಓಂ ಶಿಷ್ಟೇಶ್ಚ ಓಂ 3-3-41-429 	211
ಓಂ ಸಮಾಹಾರಾತ್ ಓಂ 3-3-41-430 	211
ಓಂ ಗುಣಸಾಧಾರಣ್ಯಶ್ರುತೇಶ್ಚ ಓಂ 3-3-41-431 	211
ನವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-3-42 	212
ಓಂ ನ ವಾತತ್ವಹಭಾವಶ್ರುತೇಃ ಓಂ 3-3-42-432 	212
ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ಓಂ 3-4-1-433 	212
ಅಥ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ 3-4 	212
ಪುರುಷಾರ್ಥಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-1 	212
ಓಂ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಽತಃ ಶಬ್ದಾದಿತಿ ಬಾದರಾಯಣಃ ಓಂ 3-4-1-434 	212
ಓಂ ಶೇಷತ್ವಾತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದೋ ಯಥಾಸ್ತೈಷ್ಠಿತಿ ಜೈಮಿನಿಃ ಓಂ 3-4-1-435 	213

ಓಂ ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ 3-4-1-437 	213
ಓಂ ಸಮನ್ವಾರಮೃಣಾತ್ ಓಂ 3-4-1-438 	213
ಓಂ ತದ್ವತೋ ವಿಧಾನಾತ್ ಓಂ 3-4-1-439 	214
ಓಂ ನಿಯಮಾಚ್ಛ ಓಂ 3-4-1-440 	214
ಓಂ ಅಧಿಕೋಪದೇಶಾತ್ ತು ಬಾದರಾಯಣಸ್ಯೈವಂ ತದ್ವರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 3-4-1-441 	214
ಓಂ ತುಲ್ಯಮ್ ತು ದರ್ಶನಮ್ ಓಂ 3-4-1-442 	215
ಅಸಾರ್ವತ್ರಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-2 	215
ಓಂ ಅಸಾರ್ವತ್ರಿಕೇ ಓಂ 3-4-2-443 	215
ಓಂ ವಿಭಾಗಃ ಶತವತ್ ಓಂ 3-4-2-444 	215
ಓಂ ಅಧ್ಯಯನಮಾತ್ರವತಃ ಓಂ 3-4-2-445 	216
ಅವಿಶೇಷಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-3 	216
ಓಂ ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 3-4-3-446 	216
ಸ್ತುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-4-4 	216
ಓಂ ಸ್ತುತಯೇನುಮತಿರ್ವಾ ಓಂ 3-4-4-447 	216
ಓಂ ಕಾಮಕಾರಣ ಚೈಕೇ ಓಂ 3-4-4-448 	217
ಓಂ ಉಪಮರ್ದಂ ಚ ಓಂ 3-4-4-449 	217
ಓಂ ಉರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಸು ಚ ಶಬ್ದೇ ಹಿ ಓಂ 3-4-4-450 	217
ಓಂ ಪರಾಮರ್ಶಂ ಜೈಮಿನಿರಚೋದನಾ ಚಾಪವದತಿ ಹಿ ಓಂ 3-4-4-451 	218
ಓಂ ಅನುಷ್ಠೆಯಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ಸಾಮ್ಯಶ್ರುತೇಃ ಓಂ 3-4-4-452 	218
ಓಂ ವಿಧಿರ್ವಾ ಧಾರಣವತ್ ಓಂ 3-4-4-453 	218
ಓಂ ಸ್ತುತಿಮಾತ್ರಮುಪಾದಾನಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾವೂರ್ವತ್ಯಾತ್ ಓಂ 3-4-4-454 	219
ಓಂ ಭಾವಶಬ್ದಾಚ್ಛ ಓಂ 3-4-4-455 	219
ಓಂ ಪಾರಿಪ್ಲವಾರ್ಥಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ವಿಶೇಷಿತತ್ಯಾತ್ ಓಂ 3-4-4-456 	219
ಓಂ ತಥಾ ಚೈಕವಾಕ್ಯೋಪಬಂಧಾತ್ ಓಂ 3-4-4-457 	220
ಓಂ ಅತ ಏವ ಬಾಗ್ನೀನ್ದನಾದ್ಯನಪೇಕ್ಷಾ ಓಂ 3-4-4-458 	220
ಓಂ ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾ ಚ ಯಜ್ಞಾದಿಶ್ರುತೇರಶ್ವವತ್ ಓಂ 3-4-4-459 	220

ಓಂ ಶರಣದಮಾಮೃತಃ ಸತ್ಯಾತ್ ಏಧನವಿವ ತದ್ವಿಧೇನೈವೈವ ತನಿವಾಮಜಿತೈಃ ಸುತೈಃ ಓಂ 3-4-460	221
ಓಂ ಸರ್ವಾನ್ನಾನುಮತಿಶ್ಚ ಪಾಣಾತ್ಯಯೇ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 3-4-4-461	221
ಓಂ ಅಬಾಧಾಚ್ಚ ಓಂ 3-4-4-462	222
ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ 3-4-4-463	222
ಓಂ ಶಬ್ದಶ್ಚಾ ತೋಽಕಾಮಚಾರೇ ಓಂ 3-4-4-464	222
ಓಂ ವಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಚಾಶ್ರಮಕರ್ಮಾಪಿ ಓಂ 3-4-4-465	222
ಓಂ ಸಹಕಾರಿತ್ವೇನ ಚ ಓಂ 3-4-4-466	222
ಉಭಯಲಿಂಗಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-5	223
ಓಂ ಸರ್ವಧಾಽಪಿ ತ ಏವೋಭಯಲಿಂಗಾತ್ ಓಂ 3-4-5-467	223
ಓಂ ಅನಭಿಭವಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 3-4-5-468	223
ಓಂ ಅನ್ನರಾ ಚಾಪಿ ತು ತದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಓಂ 3-4-5-469	224
ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ 3-4-5-470	224
ಓಂ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಂ ಚ ಓಂ 3-4-5-471	224
ಓಂ ಅತ್ಯಸ್ತಿ ತರಜ್ಜ್ವ ಯೋಲಿಂಗಾಚ್ಚ ಓಂ 3-4-5-472	224
ಓಂ ತದ್ಭೂತಸ್ಯ ತು ತದ್ಭಾವೋ ಜ್ಯಮಿನೇರಪಿ ನಿಯಮಾತದ್ರೂಪಾಭಾವೇಭ್ಯಃ ಓಂ 3-4-5-473	225
ಅಧಿಕಾರಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-6	225
ಓಂ ನ ಚಾಧಿಕಾರಿಕರ್ಮಪಿ ಪತನಾನುಮಾನಾತ್ ತದಯೋಗಾತ್ ಓಂ 3-4-6-4	225
ಓಂ ಉಪವರ್ವಮಪೀತ್ಯೇಕೇ ಭಾವಶಮನವತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ 3-4-6-475	226
ಓಂ ಬಹಿಸ್ತುಭಯಧಾಽಪಿ ಸ್ಮೃತೇರಾಚಾರಾಚ್ಚ ಓಂ 3-4-6-476	227
ಫಲಶ್ರುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 3-4-7	227
ಓಂ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಫಲಶ್ರುತೇರಿತ್ಯಾತ್ರೇಯಃ ಓಂ 3-4-7-477	227
ಓಂ ಆರ್ತ್ವಿಜ್ಯಮಿತ್ಯೈದುಲೋಮಿಸ್ತಸ್ಯ ಹಿ ಪರಿಕ್ರಿಯತೇ ಓಂ 3-4-7-478	228
ಓಂ ಸಹಕಾರ್ಯನುರವಿಧಿಃಪಕ್ಷೇಣ ತೃತೀಯಂ ತದ್ವತೋ ವಿಧ್ಯಾದಿವತ್ ಓಂ 3-4-7-479	228
ಕೃತ್ವ ಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-8	229
ಓಂ ಕೃತ್ವ ಭಾವಾತ್ ತು ಗೃಹಿಣೋಪಸಂಹಾರಃ ಓಂ 3-4-8-480	229
ಓಂ ಮಾನವದಿತರೇವಾಮವ್ಯುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 3-4-8-481	230

ಶನ್ಮಯಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-9 	230
ಓಂ ಅನಾವಿಷ್ಣುವನ್ನಯಾತ್ ಓಂ 3-4-9-482 	230
ಐಹಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-10 	230
ಓಂ ಐಹಿಕಮಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರತಿಬನ್ಧೇ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ 3-4-10-483 	230
ಮುಕ್ತಿಫಲಾಧಿಕರಣಮ್ 3-4-11 	231
ಓಂ ಏವಂ ಮುಕ್ತಿಫಲಾನಿಯಮಸ್ತದವಸ್ಥಾವಧ್ಯತೇಸ್ತದವಸ್ಥಾವಧ್ಯತೇಃ ಓಂ 3-4-11-484 	231
ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಃ 4 	231
ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ 4-1 	231
ಆವೃತ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-1 	231
ಓಂ ಆವೃತ್ತಿರಸಕ್ಯದುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 4-1-1-485 	232
ಓಂ ಲಿಙ್ಗಾಚ್ಚ ಓಂ 4-1-1-486 	232
ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-2 	232
ಓಂ ಆತ್ಮೈತಿ ತೂಪಗಚ್ಛನ್ನಿ ಗ್ರಾಹಯನ್ನಿ ಚ ಓಂ 4-1-2-487 	232
ನ ಪ್ರತೀಕಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-3 	233
ಓಂ ನ ಪ್ರತೀಕೇ ನ ಹಿ ಸಃ ಓಂ 4-1-3-488 	233
ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-4 	233
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿರುತ್ಪರ್ಷಾತ್ ಓಂ 4-1-4-489 	233
ಆದಿತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-5 	233
ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿಮತಯಶ್ಚಾಙ್ಗ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 4-1-5-490 	233
ಆಸೀನಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-6 	234
ಓಂ ಆಸೀನಃ ಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ 4-1-6-491 	234
ಓಂ ಧ್ಯಾನಾಚ್ಚ ಓಂ 4-1-6-492 	234
ಓಂ ಅಚಲತ್ವಂ ಚಾಪೇಕ್ಷ್ಯ ಓಂ 4-1-6-493 	234
ಓಂ ಸ್ಮರನ್ನಿ ಚ ಓಂ 4-1-6-494 	235
ಓಂ ಯತ್ಯೇಕಾಗ್ರತಾ ತತ್ರಾ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ 4-1-6-495 	235
ಅಪ್ರಾಯಣಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-7 	235
ಓಂ ಅಪ್ರಾಯಣಾತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ದೃಷ್ಟಮ್ ಓಂ 4-1-7-496 	235
ತದಧಿಗಮಾಧಿಕರಣಮ್ 4-1-8 	235

ಓಂ ಇತರನಾಪ್ಯೇವಮಸಂಶ್ಲೇಷಃ ಪಾತೇ ತು ಓಂ 4-1-8-498	236
ಓಂ ಅನಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯೇ ಏವ ತು ಪೂರ್ವೇ ತದವಧೇಃ ಓಂ 4-1-8-499	237
ಓಂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ತು ತತ್ಕಾರ್ಯಾಯೈವ ತದ್ವರ್ತನಾತ್ ಓಂ 4-1-8-500	237
ಓಂ ಅತೋಽನ್ಯದಪೀತ್ಯೇಕೇಷಾಮುಭಯೋಃ ಓಂ 4-1-8-501	238
ಓಂ ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯೇತಿ ಹಿ ಓಂ 4-1-8-502	238
ಓಂ ಭೋಗೇನ ತ್ವಿತರೇ ಕ್ಷಮಯಿತ್ವಾಽಥ ಸಮೃತ್ಯ ತೇ ಓಂ 4-1-8-503	239
ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ	239
ವಾಙ್ಮನಸಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-1	239
ಓಂ ವಾಙ್ಮನಸಿ ದರ್ಶನಾಚ್ಚಬ್ಧಾಚ್ಚ ಓಂ 4-2-1-504	239
ಓಂ ಅತ ಏವ ಚ ಸರ್ವಾಣ್ಯನು ಓಂ 4-2-1-505	240
ಮನಃಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-2	240
ಓಂ ತನ್ಮನಃ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ತರಾತ್ ಓಂ 4-2-2-506	240
ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-3	240
ಓಂ ಸೋಽಧ್ಯಕ್ಷೇ ತದುಪಗಮಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 4-2-3-507	241
ಭೂತಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-4	241
ಓಂ ಭೂತೇಷು ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ 4-2-4-508	241
ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಧಿಕರಣಮ್ 4-2-5	241
ಓಂ ನೈಕಸ್ಮಿನ್ ದರ್ಶಯತೋ ಹಿ ಓಂ 4-2-5-509	242
ಸಮನಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-6	242
ಓಂ ಸಮನಾ ಚಾಸ್ಯತ್ಯುಪಕ್ರಮಾದಮೃತತ್ವಂ ಚಾನುಪೋಷ್ಯ ಓಂ 4-2-6-510	242
ಓಂ ತದಪೀತೇಃ ಸಂಸಾರವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ 4-2-6-511	243
ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪ್ರಮಾಣತಶ್ಚ ತಥೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ 4-2-6-512	243
ಓಂ ನೋಪಮರ್ದೇನಾತಃ ಓಂ 4-2-6-513	243
ಓಂ ಅಸ್ಯೈವ ಚೋಪಪತ್ತೇರೂಷ್ಮಾ ಓಂ 4-2-6-514	244
ಓಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಶಾರೀರಾತ್ ಓಂ 4-2-6-515	244
ಓಂ ಸ್ವಪ್ನೋ ಹ್ಯೇಕೇಷಾಮ್ ಓಂ 4-2-6-516	244

ಓಂ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚ ಓಂ 4-2-5 	244
ಪರಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-7 	244
ಓಂ ತಾನಿ ಪರೇ ತಥಾ ಹ್ಯಾಹ ಓಂ 4-2-7-518 	245
ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್ 4-2-8 	245
ಓಂ ಅವಿಭಾಗೋ ವಚನಾತ್ ಓಂ 4-2-8-519 	245
ತದೋಕ್ತೋಧಿಕರಣಮ್ 4-2-9 	245
ಓಂ ತದೋಕ್ತೋಽಗ್ನಿಜ್ವಲನಂ ತತ್ರ ಶಾಶಿತದ್ವಾರೋ ವಿದ್ಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ತಜ್ಜೇಷಗತ್ಯನುಸ್ಮತಿಯೋಗಾಚ್ಚ ಹಾರ್ದಾನುಗೃಹೀತಃ ಶತಾಧಿಕಯಾ ಓಂ 4-2-9-520 	245
ಓಂ ರಶ್ಮಿನುಸಾರೀ ಓಂ 4-2-9-521 	246
ಓಂ ನಿಶಿ ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ಸಮ್ನಾತ್ ಓಂ 4-2-9-522 	247
ಓಂ ಯಾವದ್ಧೇಹಭಾವಿತಾಧ್ಯಶಯತಿ ಚ ಓಂ 4-2-9-523 	247
ಓಂ ಅತಶ್ಚಾಯನೇಪಿ ಹಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ಓಂ 4-2-9-524 	247
ಯೋಗ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 4-2-10 	247
ಓಂ ಯೋಗಿನಃ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚೈತೇ ಓಂ 4-2-10-525 	248
ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತ್ವತೀಯಃ ಪಾದಃ 4-3 	248
ಅರ್ಚಿರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 4-3-1 	248
ಓಂ ಅರ್ಚಿರಾದಿನಾ ತತ್ರೈಧಿತೇಃ ಓಂ 4-3-1-526 	248
ವಾಯುಶಬ್ದಾಧಿಕರಣಮ್ 4-3-2 	249
ಓಂ ವಾಯುಶಬ್ದಾದವಿಶೇಷವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ 4-3-2-527 	249
ತಟದಧಿಕರಣಮ್ 4-3-3 	249
ಓಂ ತಟತೋಽಧಿವರುಣಃ ಸಮ್ನಾತ್ ಓಂ 4-3-3-528 	249
ಆತಿವಾಹಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ 4-3-4 	249
ಓಂ ಆತಿವಾಹಿಕಸ್ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಓಂ 4-3-4-529 	249
ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಾಮೋಹತ್ ತತ್ತಿದ್ದೇಃ ಓಂ 4-3-4-530 	250
ವೈದ್ಯತಾಧಿಕರಣಮ್ 4-3-5 	250
ಓಂ ವೈದ್ಯತೇನೈವ ತತಸ್ತಚ್ಚೈತೇಃ ಓಂ 4-3-5-531 	250
ಕಾರ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 4-3-6 	250
ಓಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬಾದರಿರಸ್ಯಗತ್ಯವಪತ್ತೇಃ ಓಂ 4-3-6-532 	250

ಓಂ ವಿಶೇಷತತ್ವಚ್ಛಂ 4-3-6-530 	251
ಓಂ ಸಾಮೀಪ್ಯಾತ್ಪುತದ್ವ ಪದೇಶಃ ಓಂ 4-3-6-534 	251
ಓಂ ಕಾರ್ಯಾತ್ಯೇ ತದಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸಹಾತಃ ಪರಮಭಿಧಾನಾತ್ ಓಂ 4-3-6-535 	251
ಓಂ ಸ್ವತೇಶ್ಚ ಓಂ 4-3-6-536 	252
ಓಂ ಪರಂ ಜೈಮಿನಿರ್ಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್ ಓಂ 4-3-6-537 	252
ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ಓಂ 4-3-6-538 	252
ಓಂ ನ ಚ ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರತಿಪತ್ಯಭಿಸ್ತೈಃ ಓಂ 4-3-6-539 	252
ಓಂ ಅಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ವನಾನ್ ನಯತೀತಿ ಬಾದರಾಯಣ ಉಭಯಥಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ತತ್ಪುತ್ರಶ್ಚ ಓಂ 4-3-6-540 	252
ಓಂ ವಿಶೇಷಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 4-3-6-541 	253
ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ 4-4 	254
ಸಮುದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-1 	254
ಓಂ ಸಮುದ್ಯಾವಿಹಾಯ ಸ್ವೇನ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 4-4-1-542 	254
ಮುಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-2 	254
ಓಂ ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಓಂ 4-4-2-543 	254
ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-3 	255
ಓಂ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ 4-4-3-544 	255
ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-4 	255
ಓಂ ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಓಂ 4-4-4-545 	255
ಬ್ರಾಹ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-5 	255
ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣ ಜೈಮಿನಿರುಪನ್ಯಾಸಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ 4-4-5-546 	255
ಓಂ ಚಿತಿಮಾತ್ರೇಣ ತದಾತ್ಮಕತ್ವಾದಿತ್ಯಾದಿಲೋಮಿಃ ಓಂ 4-4-5-547 	256
ಓಂ ಏವಮಪ್ಯಪನ್ಯಾಸಾತ್ ಪೂರ್ವಭಾವಾದವಿರೋಧಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ಓಂ 4-4-5-548 	256
ಸಂಜ್ಞಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-6 	256
ಓಂ ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವ ಚ ತಚ್ಚ ತೇಃ ಓಂ 4-4-6-549 	256
ಅನನ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 4-4-7 	257
ಓಂ ಅತ ಏವ ಚಾನನ್ಯಾಧಿಪತೀಃ ಓಂ 4-4-7-550 	257
ಅಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-8 	257

ಓಂ ತಭಾವಂ ಪಾವರಂ ಪಾಪಹರ್ಷಯಮ್ ಓಂ 4-4-8-551 	257
ಓಂ ಭಾವಂ ಜೈಮಿನಿವೀಕಲ್ಪಾಮ್ನಾ ನಾತ್ ಓಂ 4-4-8-552 	257
ಓಂ ದ್ವಾದಶಾಹವದುಭಯವಿಧಂ ಬಾದರಾಯಣೋಽತಃ ಓಂ 4-4-8-553 	258
ಓಂ ತನ್ನಭಾವೇ ಸನ್ನ ವದುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ 4-4-8-554 	258
ಓಂ ಭಾವೇ ಜಾಗ್ರದ್ಧತ್ ಓಂ 4-4-8-555 	258
ಓಂ ಪ್ರದೀಪವದಾವೇಶಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 4-4-8-556 	259
ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ನಯಸಮ್ಪ್ರೋಲರನ್ಯತರಾವೇಕ್ಷಮಾವಿಷ್ಯ ತಂ ಹಿ ಓಂ 4-4-8-557 	259
ಜಗದ್ವ್ಯಾ ಪಾರಾಧಿಕರಣಮ್ 4-4-9 	260
ಓಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾ ಪಾರವರ್ಜಮ್ ಓಂ 4-4-9-558 	260
ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾದಸನ್ನಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ 4-4-9-559 	260
ಓಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಪದೇಶಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾಧಿಕಾರಿಕಮಣ್ಣುಲಸ್ಯೋಕ್ತೇಃ ಓಂ 4-4-9-560 	260
ಓಂ ವಿಕಾರಾವರ್ತಿ ಚ ತಥಾಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ 4-4-9-561 	261
ಸ್ಥಿತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 4-4-10 	261
ಓಂ ಸ್ಥಿತಿಮಾಹ ದರ್ಶಯತಶ್ಚವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇ ಓಂ	261
ಓಂ ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಜ್ಞಾಚ್ಚ ಓಂ 4-4-11-563 	261
ಅನಾವೃತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ 4-4-11 	261
ಓಂ ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದದನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ 4-4-12-564 	262
ಸಮಾಪ್ತೇಯಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾ 	Error! Bookmark not defined.
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು	262

Formatted: Normal

ಪ್ರಥಮಾದ್ಯಾಯಃ (ಸಮನ್ವಯಾದ್ಯಾಯಃ) || 1 ||

ತನ್ನದೀಪಿಕಾ

ಪ್ರಣಮ್ಯಗುಣಸಮೂರ್ಣಂ ದೋಷಾತೀತಂ ರಮಾಪತಿಮ್ |

ಪೂರ್ಣಬೋಧಂ ಗುರೂನನ್ಯಾನ್ ಕುರ್ಮಃ ಸೂತ್ರಾರ್ಥಸಂಭವಮ್ || 1 ||

ಗುರುಪಾದಕೃತೋಽಪ್ಯಸ್ತಿ ಸಂಭವೋ ಹೃದಯಜ್ಞಮಃ |

ಪ್ರಸ್ಥಾನಬೇಧಪ್ರೋಕ್ತಾರ್ಥಸಂಭವೋಽಥಾಪ್ಯಯಂ ಮಮ || 2 ||

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಭಿಃ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಅರ್ಥಿತೋ ನಾರಾಯಣಃ ವಾಸತ್ವೇನ ಅವತೀರ್ಯ -

ಉತ್ಸನ್ನಾನ್ ವೇದಾನ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಅನೇಕಧಾ ವಿಭಜ್ಯ ತದರ್ಥನಿರ್ಣಯಾಯ

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಿ ವ್ಯಾತೇನೇ || ತತ್ರೇತಮಾದಿಮಂ ಸೂತ್ರಮ್ |

ಪ್ರಥಮಾದ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || 1-1 ||

ಜಿಜ್ಞಾಸಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-1-1 ||

ಓಂ ಓಂ ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ || 1-1-1-1 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಚತುರಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕೈತಚ್ಚಾಸ್ತಸ್ಯ ಆರಮ್ಭಣೀಯತ್ವೋಪಯುಕ್ತತಯಾ

ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಮರ್ಥತೇ |

ಅತ್ರ ಆದ್ಯಂತಯೋಃ ಓಂಕಾರಃ 'ಸ್ರವತ್ಯನೋಽಜ್ಞ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಸ್ತಾಚ್ಚ ವಿಶೀರ್ಯತೇ' ಇತಿ

ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಃ | ಆದ್ಯಃ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಾರ್ಥಃ | ಅತ ಏವ ಏತತ್ಸೂತ್ರಾವಯವತ್ವಾತ್ |

ಸರ್ವಸೂತ್ರೇಷು ಅನುಷ್ಠಾನಃ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಸರ್ವಸೂತ್ರೇಷು

ಅದೃಷ್ಟಮಾತ್ರಾರ್ಥತಯಾಽಽದೌ ಅನುಷ್ಠಾನಯ ಅಸಂಹಿತತಯಾ ಪಠ್ಯತೇ | ಅನ್ಯಃ

ಅದೃಷ್ಟಮಾತ್ರಾರ್ಥಃ | ನ ಸೂತ್ರಾವಯವಃ | ಅನ್ವಯಪ್ರತಿಯೋಗ್ಯಸಮರ್ಪಕ ಇತಿ

ಯಾವತ್ ಓಂಕಾರಾರ್ಥಶಬ್ದೌ ಮಂಜಲಫಲಕೌ ಕ್ರಮಾತ್ ಗುಣಪೂರ್ತ್ಯಾನನ್ವಯವಾಚಕೌ |

ಓಮಿತ್ಯೇತತ್ ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಜಿಜ್ಞಾಸಾಗುಣಭೂತಬ್ರಹ್ಮವಿಶೇಷಣಮ್ | ಅಥೇತಿ

ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಅಧಿಕಾರಾತ್ ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅತ ಇತಿ 'ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿ

ನಿರ್ಣಯಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸ್ಥಂ ಫಲಾದಿಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ | ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಃ ಗುಣಪೂರ್ತ್ಯರ್ಥಃ ಸನ್

ಚಿದಚಿದ್ವಿಲಕ್ಷಣವಿಷ್ಣುವಾಚೀ | 'ಸ ವಿಷ್ಣುರಾಹ ಹಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇ |

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠ್ಯಾ ಸಮಾಸಃ | ತತಶ್ಚ, ಅಥ

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0
Right: 0", Widow/Orphan control, Don't keep
with next, Not Don't swap indents on facing
pages, Border: Top: (No border), Bottom: (No
border), Left: (No border), Right: (No border)
Pattern: Clear

Formatted: (Complex) Hindi

Formatted: (Complex) Hindi

Formatted: Font: Not Bold, Complex Script
Font: 14 pt, Not Bold

ಅಧ್ಯಯನಶಿವದಮಾದರೂಪಾಧಿಕಾರಸಮೃತ್ಯನಸ್ತರು, ಅತಃ ಅಕಾಲಪಾಪಾತ್
 ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ, ಜ್ಞಾನೋತ್ಥಪ್ರನಾದಜಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಫಲಸತ್ತಾತ್, ಬನ್ನಸ್ಯ
 ಸತ್ಯತ್ವಾತ್, ಆಗಮಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತ್, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಪ್ರಮಾಪಕತ್ವಾತ್ ವಾ| ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ
 ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಇತಿ ಶೇಷಃ|

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾಯ ಸರ್ವವೇದವಿಷಯಕಶ್ರವಣಮನನನಿದಿಧ್ಯಾಸನರೂಪಾ
 ಮನನಮಾತ್ರರೂಪಾ ವಾ || 'ತದ್ವಿಜ್ಞಸಸ್ವ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಯೋಃ ಯಾಗಿತ್ಯೇಽಪಿ ಏಕಸ್ಯ ರೂಢತ್ವಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಿಶೇಷವಾಚಿತ್ಯೇನ
 'ಆತ್ಮೇತಿ ತೂಪಗಚ್ಛಂತಿ' ಇತ್ಯತ್ರೇವಾನ್ವಯೋ ಬೋಧ್ಯಃ|

ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾತ್ ವಿಷಯಸಿದ್ಧಾವಪಿ ಓಂ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ನ ಕೇವಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾತ್ ವಿಷಯಸಿದ್ಧಿಃ
 'ಓಮಿತ್ಯೇತದಕ್ಷರಂ ಉದ್ಗೀಢಂ ಉಪಾಸೀತ' ಇತ್ಯಾದೌ ಗುಣಪೂರ್ಣಾರ್ಥೋಚ್ಚಾರಾದಪಿ
 ಇತಿ ಯುಕ್ತಸ್ತರಸೂಚನಾಯ| ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಕಿಂ ಮಾನಂ ಇತ್ಯತಃ
 ವೇದರೂಪಪ್ರಮಾಣಸೂಚನಾಯ ಚ| ಓಚ್ಚಾರವಾಚ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ವ್ಯಾಹೃತಿಗಾಯತ್ರಿಪುರುಷಸೂಕ್ತದ್ವಾರಾ ಸರ್ವವೇದಾನಾಂ ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತ್ವಾತ್ ವೇದಾ
 ಏವ ತತ್ರ ಮಾನಮಿತಿ ಸಿದ್ಧೇರಿತಿ ಭಾವಃ| ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ
 ಪ್ರಮಿತತ್ವೇನುಗ್ರಾಹ್ಯಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾತ್ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಇತಿ ನ ಶಬ್ದ್ಯಮ್|

ಗುರುಪಾದಾಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಕಿಂ ಇತ್ಯತಃ ಓಂ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್| ರಕ್ಷಕಸ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
 ಅವತಿರೂಪತ್ವಾತ್| ರಕ್ಷಕಶ್ಚ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತ್ಯಾಹುಃ||

ವಿಭಾಷಾ ಗುಣ ಇತಿ ಗುಣಶಬ್ದಸ್ಯ ಪರತನ್ತ್ರಮಾತ್ರಾರ್ಥಕತ್ವೋಕ್ತೇಃ ಅತ ಇತಿ ಸಾಧು|
 ಕೃದ್ಯೋಗಲಕ್ಷಣಾ ಚ ಷಷ್ಠೀ ಸಮಸ್ಯತ ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಇತಿ ಸಾಧು| ಕರ್ತುಃ
 ಅನುಪದಾನಾತ್ ನ ಉಭಯಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕರ್ಮಣೀತಿ ಷಷ್ಠೀ| ತೇನ ಕರ್ಮಣಿ ಚ ಇತಿ ನ
 ನಿಷೇಧಃ| ಪೂರ್ವೇಣಾಧ್ಯಾಯದ್ವಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ಯ ಉತ್ತರೇಣ ಚ
 ಸಾಧನಫಲಯೋಃ ಉಪಪಾದಾನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಅಥ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಥಾತ
 ಇತ್ಯಾದಿ ಅಥಾತಃ ಶಬ್ದಯೋಃ ಸ್ವರೂಪತಃ ಅರ್ಥತಶ್ಚ ಆಧಿಕ್ಯಾದಿತಿ ಸೂಚನಾಯ| ಅತ್ರ
 ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಪದಾನಿ ಕ್ರಮಾತ್ ನಿರಧಿಕಾರಿಕತ್ವನಿಷ್ಠಲತ್ವನಿರ್ವಿಷಯತ್ವಃಶಬ್ದಾವ್ಯ
 ದಾಸಕಾನಿ||1||

ಜನ್ಮಾದಿಕರಣಮ್ ||1-1-2||

ಓಂ ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ ಓಂ ||1-2-2 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣೋಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ | ಯತ ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ ತದಿತಿ ಲಭ್ಯತೇ | ಜನ್ಮ
ಆದಿಃ ಯಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಲಯನಿಯಮನಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಬಂಧಮೋಕ್ಷಜಾತಸ್ಯ ತತ್ ಜನ್ಮಾದಿ | ಅಸ್ಯ
ಪ್ರಮಿತಸ್ಯ ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕಸ್ಯ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜನ್ಮಾದಿ ಯತಃ ಸಮಾಸವ್ಯಾಸಾಭ್ಯಾಂ
ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಭವತಿ ತತ್ ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೃಷ್ಟಿಹೇತುತ್ವಾದೀನಿ
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಷ್ಟೌ ಲಕ್ಷಣಾನಿ ವೈಭವಾದುಕ್ತಾನೀತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಲಭ್ಯಜನ್ಮನಃ ಸ್ಥಿತಾದೀತಿ
ಜನ್ಮನಃ ಆದಿತ್ಯೋಕ್ತಿಃ | ಚಿತ್ತಸುಖಾದೀನಾಂ ಅಚಿತ್ತವೃದ್ಧಾದೀನಾಂ ಚ ಸತ್ತೇಽಪಿ
ವಿಚಾರವಿಧಾಯಕೇಷು 'ಯತೋ ವಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾವಾಕ್ಯೇಷು 'ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ
ಸ್ಮೃತೌ ಚ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯೈವ ಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಉಕ್ತತ್ವಾತ್ 'ಸೃಷ್ಟಿರಕ್ಷಾಹೃತಿಜ್ಞಾನ'
ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯೈವ ಮುಮುಕ್ಷುಜ್ಞೇಯತ್ವಾದಷ್ಟಕಸ್ಯೈವ
ಗ್ರಹಣಮ್ | ಅಸ್ಯೇತಿ ಚಿದಚಿತೋರಿವ ತತ್ಸಮ್ನಿ ಜ್ಞಾನಾದೇರಪಿ ನಿಯಮನಸಿದ್ಧಿಃ ||2||

ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-3 ||

ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಾತ್ ಓಂ ||1-1-3-3 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಲಕ್ಷಣಸ್ಯ ಅತಿವ್ಯಾಪಿರಾಸಾಯ ಪ್ರಾಣಮುಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ
ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣಸ್ಯ ಇತಿ ವರ್ತತೇ | ಶಾಸ್ತ್ರಂ ವೇದಃ ತದನುಸಾರಿಪೌರುಷೇಯಗ್ರಂಥ
ಯೋನಿಃ ಜ್ಞಪ್ತಿಕಾರಣಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಇತಿ ಯಾವತ್ ಯಸ್ಯ ತತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿ | ತಸ್ಯ
ಭಾವಃ ತತ್ತಂ ತಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನುಮಾನೇನ ಪಾಶುಪತಾದಿನಾ ವಾ ನ
ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣಂ ಜ್ಞೇಯಮಿತಿ ನಾತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಃ ಇತಿ ಭಾವಃ | ವೇದಯೋನಿತ್ವಾತ್ ಇತಿ
ವಾಚ್ಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ 'ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಥರ್ವಾಶ್ಚ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಹಣಾಯ |
ತೇನ ಅನುಮಾನಂ 'ನೈವ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಕುವರ್ತಮ್ ತತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಪಾಶುಪತಾದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ
ವ್ಯಾವರ್ತಿತಮ್ | 'ಮಾನತ್ವಾತ್' ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ 'ಯೋನಿತ್ವಾತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಮಾನತ್ವೋಪಪಾದನಾಯ | ಶಾಸ್ತ್ರಪದಲಭ್ಯಭ್ರಾನ್ತಹೇತುತಾಕಸ್ಯಜ್ಞಪ್ತಿಹೇತೋಃ
ಮಾನತಾಧೌವ್ಯಾತ್ | ಋಗಾದೇಃ ಅನಾದಿತ್ವಾದಿನಾ ನಿರ್ದೋಷತ್ವೇನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
ಭ್ರಾನ್ತಹೇತುತ್ವಲಾಭಾತ್ | ಅಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಿನಯಾತ್ ಆಗತಾರ್ಥತಾ ಚಿನ್ನಿಕಾಯಾಂ
ಬೋಧ್ಯಾ ||3||

ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-4 ||

ಓಂ ತತ್ತು ಸಮನ್ವಯಾತ್ ಓಂ ||1-1-4-4||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಪುನರತಿವ್ಯಾಪ್ತಿನಿರಾಸಾಯ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವೇನ
 ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಂ ಸಮರ್ಥತೇ | ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನೀತಿ ವರ್ತತೇ | ಸಮಿತ್ಯೇತತ್
 ಶಾಸ್ತ್ರಪದೇನಾಪಿ ಅನ್ವೇತಿ | ತಸ್ಯ ಕಾತ್ಸರ್ಯಂ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ ಚಾರ್ಥಃ | ತುರೇವ |
 ಅನ್ವಿಯನ್ತೇ ಶಕ್ತಿತಾತ್ಪರ್ಯಗೋಚರೇಣ ಸಮ್ಪನ್ಯನ್ತೇ ತಥಾ ಜ್ಞಾಯಂತ ಇತಿ ಯಾವತ್
 ವಾಕ್ಯಾನ್ಯನ್ಯೇನ ಇತಿ ಅನ್ವಯ ಉಪಕ್ರಮಾದಿಲಿಂಗಸಂಖ್ಯಾಃ | ಸಬಲಾಬಲತ್ವಾದಿನಾ
 ವಿಚಿಂತಿತಶ್ಚಾಸೌ ಅನ್ವಯಶ್ಚ ತಸ್ಮಾತ್ ಉಪಕ್ರಮಾದಿಲಿಂಗಸಮುದಾಯಾತ್ ಮುಖ್ಯಯಾ
 ವೃತ್ತಾ ಕೃತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿಃ ಕೃತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷಯಃ ತತ್ತುತದೇವ ಪ್ರಕೃತ
 ವಿಷ್ಣಾಖ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಪಕ್ರಮಾದೇರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅನ್ವಯಾದಿತಿ
 ಯೋಗಿಕೋಕ್ತಾ ನ ಶಾಸ್ತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯಜ್ಞಪೌ ಆಪಾತ ಪ್ರತೀತಿಃ
 ಉಪಕ್ರಮಾದ್ಯನವೇಕ್ಷವ್ಯಾಖ್ಯಾತ್ಯವಚನಂ ವಾ ಲಿಂಗಮಿತಿ ಸೂಚಿತಮ್ | ತೇನ ನ ತಾಭ್ಯಾಂ
 ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಜಗದ್ದೇತುತ್ವಂ ಕಲ್ಮಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಸಮನ್ವಯೈರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ಸುಮುದಾಯಬುದ್ಧ್ಯಾ ಅನ್ವಯಾತ್ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತು ಉಪಕ್ರಮಾದೀನಾಂ
 ಅವಿರೋಧಸೂಚನಾರ್ಥಾಃ | ಉಪಕ್ರಮಾದೇಃ ತಾತ್ಪರ್ಯವ್ಯಭಿಚಾರನಿರಾಸಾಯ
 ಸಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಜನ್ಮಾದಿಸೂತ್ರಪ್ರಕೃತತತ್ವದೇ ಮಣೂಕಪ್ಲತ್ಯಾ ಅನುವರ್ತಮಾನೇಽಪಿ
 ಪುನಃ ತದ್ ಗ್ರಹಣಂ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥ 'ತು' ಶಬ್ದಾನ್ವಯಾರ್ಥಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ
 ಅನ್ವಯಪದಸ್ಯ ಉಪಕ್ರಮಾದೀನಾಂ ಲಿಂಗತ್ವೋಕ್ತಾವೇವ ಚಾರಿತಾರ್ಥ್ಯತ್ ಪ್ರತೀತಿ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನಿರಾಸಕತಯಾ ತನ್ನಿರಾಸಾರ್ಥತ್ವೇನ ಶ್ರುತೇನ ಸಮನ್ವಯಾತ್
 ಇತ್ಯನೇನೈವ ಅನ್ವಿಯೇತ | 'ಅಜ್ಞಾನಗಮಾಂ ಸನೀ' ಇತ್ಯಾದೌ ಅಜ್ ಗ್ರಹಣಸ್ಯ
 ಅಜ್ಞೇನೇವ ಅತ್ರಾಪಿ ಸಮಸ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಸಂಶಬ್ದಸ್ಯ ಅನ್ಯಾವಯೋ ಬೋಧ್ಯಃ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು
 ಉಪಕ್ರಮಾದಿಲಿಂಗನಿರ್ಣೇತಾತ್ ಸಮನ್ವಯಾತ್ ಸಮ್ಯಗ್ ವಚನವೃತ್ತಾ
 ತತ್ಪರತ್ವರೂಪಸಮ್ಪನ್ಯಾತ್ ತದೇವ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಪ್ರಮಾವಿಷಯ ಇತಿ
 ವೃತ್ತ್ಯನ್ತರಂ ಚ ಉಕ್ತಮ್ ||4||

ಈಕ್ಷತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-5||

ಓಂ ಈಕ್ಷತೇರ್ನಾಶಬ್ದಮ್ ಓಂ ||1-1-5-5||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಸಂಶಬ್ದೋಕ್ತವಾಚ್ಯತ್ವಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಂ ಚ ಸಮರ್ಥತೇ |

ತದಿತ ವರ್ತೇ | ನ ವಿದ್ಯತೇ ಶಬ್ದಃ ವಾಚಕಃ ಯಸ್ಯ ತದಶಬ್ದಂ ಅವಾಚ್ಯಮ್ | ಈಕ್ಷತೇರಿತಿ
 ಧಾತುನಿರ್ದೇಶೇನ ತದರ್ಥಃ ಈಕ್ಷಣಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಚ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಸ್ಯ ಅಹೇತುತ್ವಾತ್
 ಸಮ್ಬದ್ಧಸ್ಯ ಚ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿರೂಪಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ಯನನುಗಮೇನ ವಿಪಕ್ಷೇ ಬಾಧಕಾಭಾವಪ್ರಸಂಗೇನ
 ಚ ಅಯೋಗಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮಭಾವಸ್ಯೈವ ಸಿದ್ಧಿಃ | ಈಕ್ಷತೇಃ ಈಕ್ಷಣೀಯತ್ವಾತ್ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ
 ಅಶಬ್ದಂ ನ ಕಿಂತು ವಾಚ್ಯಮೇವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಚ ಅಸಿದ್ಧೋ ಹೇತುಃ | 'ಪುರಿಶಯಂ ಪುರುಷಂ
 ಈಕ್ಷತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ನ ಚಾಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಮ್ | ಅಕ್ಷಾನುಮಾನಾವೇದ್ಯಸ್ಯ ಶಬ್ದಾತ್
 ಈಕ್ಷಣಂ ವಚನವೃತ್ತಿಮನ್ತರಾ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಾತ್ | ನ ಅಶಬ್ದಂ ಈಕ್ಷತೇರಿತಿ
 ವಾಚ್ಯೇ ಈಕ್ಷತೇರಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿರನಿಯಮಸೂಚನಾರ್ಥಾ | 'ಅಮನಂತಿ', 'ಕಸ್ಮಾತ್ ಉಚ್ಯತೇ
 ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವಾಚ್ಯತ್ವಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸತ್ತ್ವೇವ ತಸ್ಯ ಅವಾಚ್ಯತ್ವಶ್ರುತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರತಿರುದ್ಧತ್ವೇನ
 ಅನಿರ್ಣಾಯಕತ್ವಾಚ್ಛಬ್ದಾತ್ ನಾಶಬ್ದಂ ಇತ್ಯನುಕ್ತ್ವಾ ತದನುಗ್ರಾಹಕನ್ಯಾಯ ಏವ
 ಈಕ್ಷಣೀಯತ್ವಮುಕ್ತಮ್ | ತೇನ ಶ್ರುತಿಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯುಕ್ತಿಮಾತ್ರಾತ್ ಕಥಂ ನಿರಸ್ಯಮಿತಿ
 ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಅವಾಚ್ಯಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಶಬ್ದಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಅಶಬ್ದಮನ್ವರ್ಶಮಿತಿ
 ಶ್ರುತ್ಯನುಗಮಾಯ | ಈಕ್ಷತೇರ್ವಾಚ್ಯಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಶಬ್ದಂ ನೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ವಾಚ್ಯತ್ವವಿಧಿಃ
 ಅವಾಚ್ಯತ್ವನಿರಾಸಶ್ಚ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಾಭ್ಯಾಂ ಕೃತೋ ಯಥಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ | ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ
 ಸಮಾಧತ್ತೇ

ಓಂ ಗೌಣಶ್ಚೇನ್ನಾತ್ಮಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ ||1-1-5-6 ||

ಪುರುಷಮೀಕ್ಷತ ಇತ್ಯಾದೌ ಈಕ್ಷಣೀಯಃ ತ್ರಿಗುಣಬದ್ಧೋ ಜೀವಃ ನ ವಿಷ್ಣುಃ ಅತಃ
 ಈಕ್ಷಣೀಯತ್ವಂ ತತ್ರ ಅಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಆತ್ಮಾನಂ ಪಶ್ಯೇದಿತ್ಯಾದೌ ಈಕ್ಷಣೀಯೇ
 ಆತ್ಮಪ್ರದಶ್ರವಣಾತ್ | ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ಪುರುಷಬ್ರಹ್ಮಾದಿಶಬ್ದಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಾಕ್
 ತದಿತ್ಯನ್ವಯಾಯ ಅಶಬ್ದಮಿತ್ಯುಕ್ತವಪಿ ಇಹ ಆತ್ಮಪದಾನ್ವಯಾಯ ಗೌಣ ಇತಿ ಪುಂ -
 ನಿರ್ದೇಶಃ ||

ನನು ತಥಾವಿ ಜೀವಃ ಕಿಂ ನ ಇತ್ಯತಃ ಆಹ-

ಓಂ ತನ್ನಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ||1-1-5-7 ||

ತನ್ನಿಷ್ಠಸ್ಯ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠಸ್ಯ | 'ಯಸ್ಯಾನುವಿತ್ತಃ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧ ಆತ್ಮಾ ತಸ್ಯ ಲೋಕಃ ನ ಉ ಲೋಕ
 ಏವ' ಇತಿ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಾತ್ ನ ಗೌಣಃ ಆತ್ಮಶಬ್ದೇನೋಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಗೌಣಜ್ಞಾನಾತ್

ಗೌಣಸವ್ಯತ್ರಯಾದಮುಕ್ತಯೋಗಾದತ್ ಭಾವಃ | ಅತಃ ಪವ ಹೃಗ್ ಜಿವ ಇತಿ ಪಾಙ್ಯೋಗೋಣ

ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ |

ಇತಶ್ಚ ನ ಗೌಣಸ್ತನೇತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಹೇಯತ್ವಾವಚನಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-1-5-8 ||

‘ತಮೇವೈಕಂ ಜಾನಥ ಆತ್ಮಾನಂ ಅನ್ಯಾ ವಾಚೋ ವಿಮುಷ್ಠಥ’ ಇತಿ ಆತ್ಮಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ಯ

ಹೇಯತ್ವಾವಚನಾತ್ ಪ್ರತ್ಯುತಾಹೇಯತ್ವವಚನಾತ್ ಅನ್ಯಸ್ಯ

ಹೇಯತ್ವವಚನಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು ಗೌಣಶಬ್ದಸ್ಯ

ಮಾಯಾಶಬಲಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವಮುಪೇತ್ಯ ಸೂತ್ರತ್ರಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪ-

ಸನ್ಯಾಯರತ್ನಾವಲೋಕನು ನ ಕೇವಲಮಾತ್ಮಶಬ್ದಾದಿಬಲಾದೀಕ್ಷಣೀಯೋ ನ ಗೌಣಃ | ಕಿನ್ನು

ತನ್ನಿಷ್ಠಸ್ಯೇತ್ಯಾದಿಸೂತ್ರದ್ವಯೋಕ್ತಹೇತುಭ್ಯಾಮಪೀತಿ

ತನ್ನಿಷ್ಠಸ್ಯೇತ್ಯಾದಿಸೂತ್ರದ್ವಯಮನ್ಯಥಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ |

ಇತಶ್ಚ ನಿರ್ಗುಣೋ ವಾಚ್ಯ ಇತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾತ್ ಓಂ ||1-1-5-9 ||

ನಾಶಬ್ದಮಿತಿ ವರ್ತತೇ | ನಿರ್ಗುಣಮಿತಿ ಚ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ‘ಆತ್ಮನೈವಾತ್ಮಾನಂ

ವಿಲಾಪಯತಿ’ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾಚ್ಚ ನಿರ್ಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಶಬ್ದಂ ಕಿನ್ನು ವಾಚ್ಯಮೇವೇತಿ

ಬಹಿರೇವ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಕುತೋಽಯಂ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತೋ ನಿರ್ಗುಣ ಇತಿ ಚೇತ್ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾತ್ |

ಸ್ವೇತಿ ತನ್ನಮ್ | ಸ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ಮಿನ್ ಅಪ್ಯಯವಚನಾದಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಏವಂ ಚ ನ

ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾಚ್ಚೇತಿ ಸ್ಯಾದಿತಿ ನಾಶಬ್ದಮ್ |

ಶಾಖಾಂತರೇಷು ರುದ್ರಾದಿ ಜಗದ್ಧೇತುತ್ವೇನ ಉಚ್ಯತಾಮಿತ್ಯತಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಂ

ವಿಷ್ಣೋರೇವೇತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಓಂ ||1-1-5-10 ||

ತತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನೀತಿ ವರ್ತತೇ | ಗತೇಃ ಸರ್ವಶಾಖೋತ್ಪಾದ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್

ಸಮಾನತ್ವಾತ್ ಏಕರೂಪತ್ವಶ್ರವಣಾತ್ ‘ಸರ್ವೇ ವೇದ ಯುಕ್ತಯಃ’ ಇತ್ಯಾದೌ ತದೇವ

ವಿಷ್ಣ್ವಾಖ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿ ನ ತ್ವನ್ಯತ್ರ ಅನ್ಯಥಾ ಉಚ್ಯತ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವೃತ್ತಸ್ತುರಂ ತು ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯತ್ ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯನುಮಾನಾತ್ ಇತಿ |

ಸೂತ್ರಕೃನ್ನಿರ್ಣಿತಶಾಖಾದೃಷ್ಟಾನೇನ ಶಾಖಾತ್ವೇನ ಹೇತುನಾ

ಶಾಖಾಂತರೇಽಪ್ಯೇತದನುಮಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚನ್ನಿಕಾಯಾಂ ತು

ಆತ್ಮಶಬ್ದಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಹೇಯತ್ವಾನುಕ್ತಿಸ್ವಾಪ್ಯಯಾಃ ಶಾಖಾಂತರೇ ಗೌಣಾತ್ಮನೃಪಿ

ಸ್ಮುರಿತ್ಯವತಾರ್ಯ ಗತಃ ಸರ್ವತ್ಯೈಕರೂಪ್ಯಮೇವೇತ್ಯವ್ಯರ್ಥ ಉಕ್ತಃ |

ಇತಶ್ಚನಿರ್ಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-1-5-11 ||

ತತ್ ನಾಶಬ್ದಮಿತಿ ವರ್ತತೇ | ನಿರ್ಗುಣಸ್ಯೇತಿ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ಕೇವಲೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ ಇತಿ

ಸತ್ತಾದಿಗುಣಹೀನಸ್ಯ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಚ ತತ್ ನಾಶಬ್ದಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಲಕ್ಷಣಯಾ ಶ್ರುತತ್ವಸ್ಯ

ಅನವಸ್ಥಾದುಃಸ್ಥತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||5 ||

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಸಮನ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟಯತ್ಯಧ್ಯಾಯಶೇಷೇಣ |

ಅನ್ಯತ್ಪ್ರೋಭಯತ್ಪ್ರಾನ್ಯತ್ಯವಪ್ರಸಿದ್ಧಭೇದಾತ್ ತ್ರಿವಿಧವೈದಿಕಶಬ್ದಾನಾಂ

ನಾಮಲಿಂಗಭೇದೇನ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದ್ವೈವಿಧ್ಯಾತ್ ಆದ್ಯಪಾದೇ ಅನ್ಯತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಾಂ

ನಾಮಾತ್ಮಕಶಬ್ದಾನಾಂ ಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ ||2||

ಆನಂದಮಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-6 ||

ಓಂ ಆನಂದಮಯೋಽಭ್ಯಾಸಾತ್ ಓಂ ||1-1-6-12 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಗುಣಿಸಾಮಾನ್ಯವಾಚಕಾ ಗುಣವಾಚಕಾಶ್ಚನಾಮಾತ್ಮಕಾಃ ಶಬ್ದಾಃ

ಸಮನ್ವಿಯಂತೇ | ತತ್ತಿತಿ ಅಧ್ಯಾಯಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಸಾಧ್ಯಾರ್ಪಕತಯಾ ಪ್ರತಿನಯಂ

ಪ್ರಾಯೇಣ ಅನುವರ್ತತೇ | ಆನಂದಮಯ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ತೈತ್ತಿರಿಯೇ ಶ್ರುತಾ

ಆನಂದಮಯಾದಯಃ ಪಞ್ಚ ತತ್ತು ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ಆನಂದಮಯಾದಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ

ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ ಪ್ರತಿನಯಮರ್ಥೋ ದ್ಯೇಯಃ | ಕುತಃ ಅಭ್ಯಾಸಾತ್ |

ಅತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸಶಬ್ದೇನ ತದೇಕದೇಶೋಽಸಕ್ಯದುಕ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಪ್ರತಿಪ್ರಕರಣಂ

'ಯೇಽನ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸತೇ' ಇತ್ಯಾದಿರೂಪೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಶ್ಚವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ

'ಅನ್ಯೋಽನ್ತರ ಆತ್ಮಾ', 'ಏತಮನ್ನಮಯಮಾತ್ಮಾನಮುಪಸಂಜ್ಯಾಮಿತಿ',

'ಏತಮನ್ನಮಯಮಾತ್ಮಾನಮುಪಸಂಜ್ಯಮ್ಯ' ಇತಿ ಪ್ರತಿಪ್ರಕರಣಂ ತ್ರಿಃ

ಶ್ವವಣಾದಾತ್ಮಶಬ್ದಾಭ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ 'ಅನ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ವ್ಯಜಾನಾತ್'

ಇತ್ಯುತ್ತರಾನುವಾಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸತ್ತಾತ್ ದ್ವಿಃ ಶ್ವವಣೇನ

ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಭ್ಯಾಸಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಉತ್ತರಂ ಕಲ್ಪದ್ವಯಂ ಚಿನ್ಮಿಕೋಕ್ತಮ್ | ಬ್ರಹ್ಮ

ಅನ್ನಮಯಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇಽಪ್ಯಾನನ್ನಮಯಸ್ಯೇತರೋಪಲಕ್ಷಕತ್ವೇನೋಕ್ತಿಃ

ಜಿಜ್ಞಾಸಾಕ್ಷೇಪಕಾವಯವತ್ವಾದಿಪೂರ್ವಪಕ್ಷಹೇತೋಃ

ಸತ್ತಾತ್

ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತಾನನ್ನವಾಚಿತ್ವಾಚ್ಚ |

ಆದ್ಯಕಲ್ಪೇ

ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾದಿತಿ

ವಾಚ್ಯೇಽಭ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿರ್ವಿಜ್ಞಾನಾನನ್ನಮಯಯೋಃ ಸೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತಿ ಸೂಚನಾಯ ||

ಉತ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ-

ಓಂ ವಿಕಾರಶಬ್ದಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾತ್ ಓಂ ||1-1-6-13 ||

ವಿಕಾರಾರ್ಥಕ ಮಯಟ್ಯಬ್ದಾದನ್ನಮಯಾದಿರ್ನ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚೇನ್ನ | ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾತ್

ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥತ್ವಾದತ್ರ

ಮಯಟ್ಯಬ್ದಜಾತಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಶಬ್ದಾದಿತಿ

ಸಮುದಾಯಾಭಿಪ್ರಾಯಮ್ |

ವಿಕಾರೇತಿ

ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾದಿತಿ

ಚ

ಬಾಧಕಾನ್ತರತತ್ಸಮಾಧ್ಯೋರುಪಲಕ್ಷಣಮ್ |

ಸಮನ್ವಯೇಶಬ್ದಗತತ್ವಾದಸ್ಯ

ಸ್ಯ ಶಬ್ದೇನೋಕ್ತಿಃ ||

ಆನನ್ನಮಯಮಾತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವೇ ಮಯಟಃ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥತ್ವೇ ಚ ಹೇತ್ವನ್ತರಮಾಹ-

ಓಂ ತದ್ಧೇತುವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-1-6-14 ||

ಆನನ್ನಮಯಸ್ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಮಯಟ್ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥ ಇತಿ ಚ | ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತತ್ರ

ಪೂರ್ಣಾನನ್ನತ್ವೇ

'ಕೋ

ಹ್ಯೇವಾನ್ಯಾತ್'

ಇತಿ

ಲೋಕಚೇಷ್ಟಕತ್ವಾಖ್ಯಹೇತುವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೌತ್ರಂ ತದಿತಿ ಪದಂ ತನ್ತ್ರಮ್ | ಯದಿ

ಆನನ್ನಮಯೇ ನ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಯಟ್ ಚ ನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥಃ ತದಾ ಆಕಾಶಾಖ್ಯವಿಷ್ಣೋಃ

ಪೂರ್ಣಾನನ್ನತ್ವೇ ಹೇತುಂ ನ ಬ್ರೂಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಇತಶ್ಚ ಆನನ್ನಮಯಾದಯಃ ಪಞ್ಚಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾಃ-

ಓಂ ಮಾನ್ವವರ್ಣಿಕಮೇವ ಚ ಗೀಯತೇ ಓಂ ||1-1-6-15 ||

ಆನನ್ನಮಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವರ್ತತೇ | ಚೋ ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥೇ | ಕಿಂ ಚೇತಿ ಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ |

ಮನ್ವವರ್ಣಃ 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನನ್ತಂ' ಇತಿ ವೇದಃ ತೇನ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಾನ್ವವರ್ಣಿಕಮ್ |

ಮನ್ವವರ್ಣೇನ ಲಕ್ಷಣವತ್ತಯೋಕ್ತಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಅನ್ನಮಯಾದಿಶಬ್ದಪಞ್ಚಕೇನ

ಗೀಯತೇ | ಯತೋಽತಶ್ಚ ಪಞ್ಚಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನನ್ತಪದಾನಾಂ

ಅನ್ನಮಯಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ ಚ ಅರ್ಥಾನುಸನ್ಧಾನೇ ಏಕಾರ್ಥತ್ವಪ್ರತೀತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏತೇನ ಅಭ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋಽಮುಖ್ಯ ಇತಿ ನರಸ್ತಮ್ |

ಮಾನ್ವ ವರ್ಣಿಕಪರಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವಾತ್ರ ಗಾನಾದಿತಿ ||

ವಿರಿಇದ್ದಾದಿರೇವ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ನೇತರೋಽನುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ ||1-1-6-16 ||

ಆನಂದಮಯಾದಿರಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಇತರಸ್ತದಿತರೋ ವಿಷ್ಟಿತರಶ್ಚತುರ್ಮುಖಾದಿರ್ನ ಭವತಿ |

ಕುತಃ? 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪೋತಿ ಪರಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಿಹೇತುಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ಯಸ್ಯಾನುಪಪತ್ತೇಃ |

ತಸ್ಯೈವ ಅನ್ನಮಯಾದಿತ್ಯೇನೋಕ್ತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ವಿಭಾಷಾ ಗುಣೇಽಸ್ತಿಯಾಮ್' ಇತ್ಯತ್ರ

ವಿಭಾಷಾ ಗುಣ ಇತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೋಕ್ತೇರನುಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಸಾಧು | ಏವಮಗ್ರೇಪಿ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-1-6-17 ||

ಆನಂದಮಯೋ ನೇತರ ಇತಿ ವರ್ತತೇ | ಆನಂದಮಯಾದ್ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚಾನಂದಮಯೋ

ನೇತರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ ಏಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಆನಂದಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ವಿರಿಇದ್ದಾದೇಃ

ಪರಿಮಿತಾನಂದತ್ವಮುಕ್ತಾ 'ಯತೋ ವಾಚ' ಇತ್ಯಾನಂದಮಯಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಾನಂದತ್ವೋಕ್ತೇರಿತಿ

ಭಾವಃ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು ಆನಂದಮಯಾದೇಃ ವಿರಿಇದ್ದಾದಿತ್ವಂ ಯುಜ್ಯತೇ |

ಮುಕ್ತಿಹೇತುಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿಬ್ರಹ್ಮಧರ್ಮಾಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಭೇದಾಜ್ಞೇವಾನಾಂ

ಕಥಂಶ್ಚೈದುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯಾಶಂಕಾಯಾಂ 'ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ' ಇತಿ ಸೂತ್ರಮ್ | ತತ್ರ

ಚಶಬ್ದೋ ನ ಕೇವಲಮಿತರ ಆನಂದಮಯಾದಿರ್ನೇತಿ ಕಿಂತು ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನಶ್ಚ ನೇತ್ಯರ್ಥೇ 'ಸ

ಯಶ್ಚಾಯಂ ಪುರುಷೇ | 'ಯಶ್ಚಾಸಾವಾದಿತ್ಯೇ' ಇತ್ಯಾದಾವಧಿಷ್ಠಾತ್ಯತ್ವಾದಿನಾ

ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಸ್ಯ ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ ||

ನನ್ನಸ್ತಾನಂದಮಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮ | ತದ್ಭೇದೋ ವಿರಿಇದ್ದಾದೇರ್ನ ಯುಕ್ತಃ |

ಶರೀರತ್ವಾತ್ತ್ವಾದ್ಯನುಮಾನವಿರೋಧಾದಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಕಾಮಾಚ್ಚ ನಾನುಮಾನಾಪೇಕ್ಷಾ ಓಂ ||1-1-6-18 ||

ಚೋಽವಧಾರಣೇ | ಅದೃಷ್ಟೇಽರ್ಥೇ ಶುಷ್ಕಾನುಮಾನಾಪೇಕ್ಷಾ ನ ಕಾರ್ಯಾ | ಕಾಮಾತ್

ಕಾಮಚಾರಿತ್ವಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ಯಾದ್ಯಂತೇಪ್ರಸರಾತ್ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ

'ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾತ್' ಇತ್ಯತ್ರ ನಿರಸ್ಯತ್ವಾದನುಮಾನಾಮೇವಾಶಂಕಾ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ನನೂಕ್ತಭೇದೋಽಸತ್ಯ ಏವಾತೋ ನ ದೋಷ ಇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಅಸ್ಮಿನ್ನಸ್ಯ ಚ ತದ್ಯೋಗಂ ಶಾಸ್ತಿ ಓಂ ||1-1-6-19 ||

ಚ ಶಬ್ದೋ ಯುಕ್ತಿಸಮುಚ್ಚಯೇ | ಶ್ರುತಿರ್ಮುಕ್ತಾವಪೀತಿ ಶೇಷಃ | ಅಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕರಣೇ |
ಅಸ್ಯೇತರಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ | ತೇನಾನಂದಮಯಾದಿರೂಪೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಯೋಗಂ ಸಮ್ಯಗ್ನಂ
ಮುಕ್ತಾವಪಿ 'ಸೋಽಶ್ರುತ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಶಾಸ್ತಿ ಯತಃ | ಅತ ಐಕ್ಯಾಯೋಗಾತ್
ಆನಂದಮಯಾದಿಃ ನೇತರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಕಿನ್ತು ಮುಕ್ತಾವಪಿ
ಭೇದಾಕ್ಷೇಪಕತದ್ಯೋಗಶಾಸನಾಚ್ಛೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ತದಾನೀಂತನೋ ಭೇದೋ ನಾಸತ್ಯ
ಇತಿ ಭಾವಃ | ಯದ್ವಾ ಇತಶ್ಚಾನಂದಮಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಹ || 'ಅಸ್ಮಿನ್' 'ಇತಿ ಅಸ್ಮಿನ್'
ಪ್ರಕರಣೇ | ಅಸ್ಯ 'ಸ ಯ ಏವಂ ವಿತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಸ್ತದ್ಯೋಗಂ
ತೈರನ್ನಮಯಾದಿಭಿಯೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಫಲತ್ವೇನ 'ಏತಮನ್ನಮಯಮಾತ್ಮಾನಮ್' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿಃ ಶಾಸ್ತಿ ಯತೋಽತಶ್ಚಾನಂದಮಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಹಿ
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದನ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಕ್ತೇತಿ ಭಾವಃ ||6||

ಅನ್ನಸ್ತತ್ಪಾದಿಕರಣಮ್ ||1-1-7 ||

ಓಂ ಅನ್ನಸ್ತದ್ಧರ್ಮೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ||1-1-7-20 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಅನ್ನಸ್ತತ್ಪಲಿಂಗದ್ವಾರಾ ಅಧಿ ದೈವಗತ ಸರ್ವನಾಮಸಮನ್ವಯಃ ಕ್ರಿಯತೇ |
ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಶ್ರುತಮಿತಿ ಶೇಷಃ | 'ಅನ್ನಃಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಕರ್ತಾರಮ್', 'ಅನ್ನಶ್ಚನ್ನಮಸಿ' ಇತಿ
ತೈತ್ತಿರೀಯೇ ಅನ್ನಃಶ್ರುತಂ ಬ್ರಹ್ಮವ ನ ತು ಇನ್ಪಾದಿಃ | ತಸ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಧರ್ಮಾಣಾಂ
ಸಮುದ್ರಸ್ಥತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣವೀರ್ಯತ್ವಾದಿರೂಪಾಣಾಂ ತತ್ರಾನ್ತಃ ಶ್ರುತೇ 'ಅನ್ನಃ ಸಮುದ್ರೇ',
'ಯಸ್ಯಾಣ್ಣಕೋಶಮ್' ಇತ್ಯಾದಿನೋಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಧರ್ಮೋಪದೇಶಾದಿತ್ಯೇವ
ಪೂರ್ತೌ ತದಿತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಭಿಚಾರಿತ್ವಪಕ್ಷಧರ್ಮತ್ವಯೋಃ ಪ್ರದರ್ಶನಾರ್ಥಾ |
ಅನ್ನಸ್ತದಿತಿ ತನ್ನಮ್ | ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ |

ನನ್ನತ್ರ ಇನ್ಪಾದಿಶ್ರುತೀನಾಮಪಿ ಸತ್ತಾತ್ ಶ್ರುತಿಲಿಂಗಾನುರೋಧೇನ ಇನ್ಪಾದೇರನ್ನಸ್ಥೇನ
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಅಭೇದಾತ್ ಇನ್ಪಾದಿರಪಿ ಅನ್ನಸೋಽಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚಾನ್ಯಃ ಓಂ ||1-1-7-21 ||

ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ | ತದಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಇನ್ಪಾದಿಭ್ಯ ಇತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಲಭ್ಯತೇ | ನ
ಕೇವಲಂ ತಚ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಷ್ಟುರನ್ನಃಶ್ರುತಃ ಕಿನ್ತು ಇನ್ಪಾದಿಭ್ಯೋಽನ್ಯಶ್ಚ | ಕುತಃ ?
'ಇನ್ಪನ್ಯಾತ್ಮಾ', 'ವಾಯೋರಾತ್ಮಾನಮ್' ಇತ್ಯಾದೌ ಇನ್ಪಾದ್ಯನ್ತರ್ಯಾಮಿತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ

ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತಯಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಣ ನಯಾ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ತದಿತ್ಯನುವೃತ್ತೇರನೃದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪುನರ್ದೇಶಃ ಶ್ರುತಾತ್ಮಪದಾನುಸಾರಾತ್ ||7||

ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-8||

ಓಂ ಆಕಾಶಸ್ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಓಂ ||1-1-8-22 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಆಧಿಭೌತಿಕಸರ್ವನಾಮಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ |
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಕತ್ವೇನ ಆಕಾಶಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ | ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | 'ಆಕಾಶ ಇತಿ
ಹೋವಾಚ' ಇತಿ ಛಾನ್ದೋಗ್ಯಸ್ಯಾಕಾಶೋ ಹರಿರೇವ | ಮಹಾಯೋಗವಿದ್ವದ್ರೂಢಿಭ್ಯಾಂ
ಮುಖ್ಯವೃತ್ತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಪರ ಆಕಾಶಶಬ್ದ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ನ ತು ರೂಢ್ಯಾ ಭೂತಾಕಾಶಮ್ |
'ನ ಏಷಃ ಪರೋವರೀಯಾನುದ್ವೀಧಃ ನ ಏಷೋಽನಂತಃ' ಇತಿ
ಪರೋವರೀಯಸ್ತಾದೇಸ್ತತ್ರಾಕಾಶೇ ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಲಿಂಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಭಿಚಾರಲಿಜ್ಞಸ್ಯ ಆಕಾಶೇ ಶ್ರುತವಿಷಯತಾ ಯಾವತ್ | ಲಿಜ್ಞಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಸಮುದಾಯಾಶಯಾ | ಪತಿನಯಂ ತತ್ತಿತ್ಯವಧಾರಣಾರ್ಥಕತೋರನುವೃತ್ತಿಃ
'ಅಭಿಮಾನಿವ್ಯಪದೇಶಸ್ತು' ಇತ್ಯತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೇವ
ಮಹಾಯೋಗವಿದ್ವದ್ರೂಢಿಭ್ಯಾಮೀಶ ಏವ ತತ್ತಚ್ಛಬ್ದಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಇತಿ ದರ್ಶಯಿತುಮ್ |
ಅನ್ಯಸ್ಯ ಮುಖ್ಯತ್ವೇ ವಾ ಅನ್ಯಾಮುಖ್ಯತ್ವೇ ವಾ ತದಯೋಗಾತ್ | ಏವಂ ಚ
ಮುಖ್ಯಾಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯೇನೈವ ಶ್ರುತಿಷು ತೈಸ್ತೈಃ ಶಬ್ದೈಃ ವಿಷ್ಣುಗ್ರಹಣಸಿದ್ಧಾವಪಿ
ಅಭ್ಯಾಸತದ್ಧರ್ಮತಲ್ಲಿಜ್ಞಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ತಾತ್ಪರ್ಯಜ್ಞಪ್ರಥಮಾ | ಮುಖ್ಯತ್ವಂ ನೇತ್ಯಭ್ಯುಪೇತ್ಯ,
ಅನುವಾದೇನಂ ವೇತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ ||8||

ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-9||

ಓಂ ಅತ ಏವ ಪ್ರಾಣಃ ಓಂ ||1-1-9-23 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾಶೇಷನಾಮಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ |
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಪ್ರಾಣೋಕ್ತಿಃ | 'ತದೈ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣ' ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಣೋ
ಬ್ರಹ್ಮವ | ನ ತು ರೂಢ್ಯಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಃ | ಕುತಃ? ಅತ ಏವ 'ಶ್ರೀಶ್ಚ ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನ್ಯಾ'
ಇತಿ ನಿರವಕಾಶಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವಲಿಜ್ಞಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತಿ 'ಶಬ್ದಾದೇವ' ಇತ್ಯತ್ರೇವ
ಲಿಜ್ಞಸ್ಯ ನಿರವಕಾಶತ್ವಮಾಹ ||9||

ಜ್ಯೋತಿರಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-10||

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚರಣಾಭಿಧಾನಾತ್ ಓಂ ||1-1-10-24 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಸೂಕ್ತಗತಾಶೇಷನಾಮಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಕಾಶವಾಚಿತ್ಯೇನ
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದ್ವಾ ಪೂರ್ವಾಕ್ಷೇಪಕಹೃದಯಾ ಹಿ ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತತಯಾ ವಾ
ಅನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಜ್ಯೋತಿಷ ಉಕ್ತಿಃ | 'ಜ್ಯೋತಿರ್ಹೃದಯ ಅಹಿತಮ್' ಇತಿ ಸೂಕ್ತೋಕ್ತಂ
ಜ್ಯೋತಿಃ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತ್ವಗ್ನಿಸೂಕ್ತಗತತ್ವಾದಿನಾ ಅಗ್ನಿಃ | 'ವಿ ಮೇ ಕರ್ಣಾ ಪತಯತಃ'
ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕರ್ಣಾದೀನಾಂ ವಿಚಾರಣಾಭಿಧಾನಾತ್ |
ಕರ್ಣಾದಿಸರ್ವೇನ್ವಿಯವಿದೂರತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವೈಭವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ |
ವಿಚರಣೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಚರಣೇತ್ಯುಕ್ತಿರುಪಸರ್ಗಸ್ಯ ದ್ಯೋತಕತ್ವಮಾತ್ರಾದ್ವಾ ವಿ ಮೇ
ಮನಶ್ಚರತೀತಿ ಶ್ರುತ್ಯನುಗಮಾರ್ಥಾ ವೇತಿ ||10||

ಗಾಯತ್ರೈಧಿಕರಣಮ್ ||1-1-11 ||

ಓಂ ಭನ್ನೋಽಭಿಧಾನಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ತಥಾ ಚೇತೋಽರ್ಪಣನಿಗದಾತ್ ತಥಾ

ಹಿ ದರ್ಶನಮ್ ಓಂ ||1-1-11-25 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಅಧಿ ವೇದಗತಗಾಯತ್ರೈದ್ಯಶೇಷಭನ್ನೋನಾಮಸಮನ್ವಯಂ ಬ್ರೂತೇ |
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಗಾಯತ್ರೈಃ ಸೂಚನೇನೋಪಾದಾನಮ್ | ಭನ್ನ
ಇತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | 'ಗಾಯತ್ರೀ ವಾ ಇದಂ ಸರ್ವಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಗಾಯತ್ರೀ ಭನ್ನಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ?
ಗಾಯತ್ರೀಪದೇನ ಭನ್ನೋಽಭಿಧಾನಾತ್ | ತಚ್ಚಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ರ ರೂಢತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ | ನ
ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಚೇತ್ | ನ | ಕುತಃ? ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶನಮ್ | ದರ್ಶನಂ ಶ್ರುತಿಃ | 'ಗಾಯತಿ ತ್ರಾಯತಿ
ಚ' ಇತಿ ಗಾನತ್ರಾಣಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಲಿಂಗಬೋಧಕಶ್ರುತಿರ್ಹಿ ಯತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಪದೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಿರ್ದೇಶೋ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮತ ಉಕ್ತಂ— ತಥೇತಿ |
ಗಾನಾದಿಕರ್ತೃತ್ವಗುಣವಿಶಿಷ್ಟತಯಾ ಚೇತಸ್ಯರ್ಪಣಾಯೋಪಾಸನಾಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ನಿಗದಾತ್ 'ಗಾಯತ್ರೀ ವಾ ಇದಂ ಸರ್ವಮ್' ಇತಿ ಕಥನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಚೇತೋಽರ್ಪಣೇತ್ಯುಕ್ತಿರುಪಾಸನಾಸ್ವರೂಪೋಕ್ತಾರ್ಥಃ | ಏವಂ ನಯಾನ್ತರೇ
ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದೋಕ್ತಿತ್ಯಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು 'ಪರೋ ದಿವೋ ಜ್ಯೋತಿಃ'
ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚನ್ನ ಏವ | ನ ವಿಷ್ಣುಃ | 'ಗಾಯತ್ರೀ ವಾ' ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮೇ
ಗಾಯತ್ರೀರೂಪಭನ್ನೋಽಭಿಧಾನಾದಿತಿ ಚೇತಿತ್ಯಪಿ ಶಿಷ್ಟಾರ್ಥಃ |
ಗಾನತ್ರಾಣಕರ್ತೃತ್ವಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಜ್ಯೋತಿರಪಿ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಪರಿಹಾರೋಽಭಿಮತಃ ||

ಇತೃಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಭೂತಾದಿಪಾದವ್ಯಪದೇಶೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚವಮ್ ಓಂ ||1-1-11-26 ||

ಭೂತಂ ವಿಶ್ವಮಾದಿಯನ್ಯಾಮೃತನ್ಯಾಮೃತಾಪ್ಯಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ತದ್ಭೂತಾದಿ | ಭೂತಾದಿ
ಚಾಸೌ ಪಾದಶ್ಚ | ತಸ್ಯ ವ್ಯಪದೇಶಃ | ಏವಂ 'ಪಾದೋಽಸ್ಯ ಸರ್ವಾ ಭೂತಾನಿ
ತ್ರಿಪಾದನ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ' ಇತ್ಯೇವಂ
ಭೂತಾಮೃತರೂಪಪಾದವ್ಯಪದೇಶೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚವಂ ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಏವಮಿತ್ಯನ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ತತ್ರಾದ್ಯಂ 'ತ್ರಯಾಣಾಮೇವ ಚೈವಮ್' ಇತ್ಯತ್ರೇವ
ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥಕಮ್ | 'ಚತುಷ್ಪದಾ ಗಾಯತ್ರೀ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ತದ್ವಿವರಣಾಯ
ಸಮೃತ್ತಿತ್ವೇನೋಪನಿಷದುದಾಹೃತೇ 'ತಾವಾನ್' ಇತಿ ಮನ್ವೇ ಅಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯ 'ಸರ್ವಾಣಿ
ಭೂತಾನಿ' ಇತ್ಯೇಕಃ ಪಾದಃ | ಅಮೃತಾಪ್ಯಂ ವೈಕುಣ್ಡಾದಿಸ್ಥಿತರೂಪತ್ರಯಂ ತ್ರಿಪಾತ್
ಪಾದತ್ರಯಮಿತಿ ಭೂತಾದಿಪಾದಚತುಷ್ಪದವತ್ಸ ಮುಕ್ತಮ್ | ತಚ್ಚ ನ ಭಿನ್ನಸಿ ಯುಕ್ತಮಿತಿ
ಭಾವಃ | 'ಪುರುಷಸೂಕ್ತೋಕ್ತತ್ವಾಚ್ಚ' ಇತ್ಯನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ ಚಃ | 'ಜ್ಞೇ ಪ್ರಥಮಯೋಃ'
ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಥಮಾದ್ವಿತೀಯಯೋಃ ಪ್ರಥಮಾಶಬ್ದ ಇವ ಪಾದಶಬ್ದಃ
ಅಮೃತಾಪ್ಯಸ್ವರೂಪಾಂಶೇ ಮುಖ್ಯೋ ಭೂತೇಷ್ವಮುಖ್ಯ ಇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ ||

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ-

ಓಂ ಉಪದೇಶಭೇದಾನೇತಿ ಚೇನ್ನೋಭಯಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ

||1-1-11-27||

ಗಾಯತ್ರೀಜ್ಯೋತಿಷೋದ್ಯುಸ್ಥತ್ವದಿವಃಪರತ್ವರೂಪೋಪದೇಶಭೇದಾತ್ ತದ್ ದ್ವಯಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯಮೇಕಂ ವಸ್ತಿತ್ಯುಕ್ತಂ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಉಭಯಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯಪದೇಶೇ
ವಿರೋಧಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ರಿಸಪ್ತಲೋಕಾಪೇಕ್ಷಯೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಭೂರ್ಭುವಃ
ಸ್ವರಿತಿ ತ್ರಿಲೋಕಾಪೇಕ್ಷಾಯಾಂ ಭುವರ್ಲೋಕಾದೂರ್ಧ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ
ದ್ಯುತ್ವಾದನನ್ತಾನಶ್ಚೇತದ್ವಿಪವೈಕುಣ್ಡಸ್ಥಾನಾಂ ದ್ಯುಸ್ಥತ್ವಾತ್ |
ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರ್ಮಹರ್ಜನಸ್ತಪಃಸತ್ಯಮಿತಿ ಸಪ್ತಲೋಕವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ
ಮೇರುಸೂರ್ಯಮಣ್ಣಲೇನ್ವಸದನಾನಾಂ 'ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದ್ಯೌರ್ಮಹಾಮೇರುರಾಕಾಶೇ
ಸೂರ್ಯಮಣ್ಣಲಮ್ | ದಿವೀನ್ವಸದನಂ ಚೈವ ತತ್ಪರೇ ತು ದಿವಃ ಪರೇ' ಇತಿ ಸ್ಫುತ್ಯಾ
ದ್ಯುತ್ವಾತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ತತ್ಪರಾನನ್ತಾನಾದಿಸ್ಥಾನಾಂ ದ್ಯುಪರತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಲೋಕತ್ರಯವಕ್ಷೇಪದ ಉತ್ತರಿದಶಾದ್ಯಪರತ್ವನಿವ್ವಾಪವ ವ್ಯವಹಾಸ್ಯ ಸರ್ವದ್ಯಪರತ್ವನಿವ್ವಾಪ
 ಸಪ್ತಲೋಕಪಕ್ಷೋಕ್ತಿಃ| 'ದ್ವ್ಯಾತ್ಮಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ವೈಕುಣ್ಣಶ್ಚ ಉಚ್ಯತೇ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ| ಚನ್ನಿಕಾಯಾಂ ತು - ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಸ್ಥಬಾನ್ದೋಗ್ಯಸ್ಥಜ್ಯೋತಿಷೋನ್ಯೈಕಾರ್ಥತ್ವಂ
 ಕರ್ಣಾದಿವಿದೂರತ್ವದೃಷ್ಟಶ್ರುತತ್ವಾದ್ಯುಪದೇಶಭೇದಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ|
 ಉಭಯಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯುಪದೇಶೇ ಆಕಾರಭೇದೇನ ಅವಿರೋಧಾದಿತಿ ವ್ಯತ್ಯನ್ತರಮುಕ್ತಮ್ ||11||

ಪಾದಾನ್ವಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್||1-1-12||

ಓಂ ಪ್ರಾಣಸ್ತಧಾಸನುಗಮಾತ್ ಓಂ ||1-1-12-28||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಅನ್ಯಪ್ರಾಪಕಬಹುಲಿಂಗಯುತನಾಮಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ| ಐತರೇಯೇ
 ಬಹುಕೃತ್ವಃ 'ತಾ ವಾ ಏತಾ' ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ಶ್ರುತಃ ಪ್ರಾಣೋ ಯಥಾ 'ತದ್ವೈತ್ವಂ ಪ್ರಾಣ'
 ಇತ್ಯಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಥಾ ಅಯಂ ಚ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವ| ನ ತು ಇನ್ದ್ರಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಃ|
 ಕುತಃ? ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದದೇವೋಪಾಸ್ಯತ್ವಾದಿತತ್ ಶ್ರುತಿಲಿಂಗನಾಮಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕರಣೇ
 ಅನುಗಮಾತ್ ಅನುವೃತ್ತೇರಭ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ತಥೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಜೀವನಹೇತುತ್ವರೂಪಪ್ರಾಣಪದಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಸತ್ತ್ವಸ್ಮಾರಣಾರ್ಥಾ| 'ತಥಾ
 ಪ್ರಾಣಾಃ ತಥಾಸನ್ಯತ್ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿವತ್| ಯದ್ವಾ ಅಸ್ಯಾನ್ಯತ್ವೇ
 ಪ್ರಾಚೀನೋಽಪ್ಯನ್ಯ ಇತಿ ನ ಶಬ್ದ್ಯಮ್| ಸ ಚಾಯಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮವೇತಿ ವಕ್ತುಂ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ|
 ಅನುಗಮಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿರೇತತ್ಪ್ರಕರಣಸ್ಯ ವೈಷ್ಣವೋಕ್ತಾರ್ಥಾ|

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ-

ಓಂ ನ ವಕ್ತುರಾತ್ಮೋಪದೇಶಾದಿತಿ ಚೇದಧ್ಯಾತ್ಮಸಮ್ಭವಭೂಮಾ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಓಂ

||1-1-12-29||

ವಕ್ತುರ್ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಂ ವಕ್ತುರ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯೇನ್ವೇಣ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮ್ಯಷೇ' ಇತಿ
 ಆತ್ಮನ ಏವ ಪ್ರಾಣತಯೋಪದೇಶಾನ್ ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮತಿ ಚೇನ್ನೇತಿ ಶೇಷಃ| ಕುತಃ? ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾತ್ ಅಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕರಣೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಂ ದೇಹೇಷು ವಿಷ್ಣುದೇಹಭೂತೇಷು
 ಇನ್ದ್ರವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾದಿಷು ಸಮ್ಭವಭೂಮಾಸಮ್ಭವಭೂಮಾಹುಲ್ಯಮ್, 'ಪ್ರಾಣೋಽಹಂ ಪ್ರಾಣಸ್ತಂ
 ಪ್ರಾಣಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ' ಇತ್ಯುಕ್ತಬಹುಧ್ಯಾತ್ವಮ್ನ ಇತಿ ಯಾವತ್, ವ್ಯಪದಿಶ್ಯತೇ
 ಯತೋಽತಃ ಪ್ರಾಣೋ ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಇನ್ವೇಣ ಪ್ರಾಣಾಖ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ
 ಸರ್ವಗತತ್ವಮೇವೋಚ್ಯತೇ ನ ತು ಪ್ರಾಣತ್ವೇನಾತ್ಮೋಪದಿಶ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ| ಯದ್ವಾ

ಅಸ್ಮಿನ್ನಸ್ತೇಽಧಿಕಾತ್ಮನಃ ಸಮ್ಯಗ್ಭೂಮಾ ಆವೇಶಬಾಹುಲ್ಯಂ ಹ ಯಸ್ಮಾವಸ್ತುತಃ

ತದಪೇಕ್ಷಯಾ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಿದ್ಯಥಃ | ಆತ್ಮೋಪದೇಶಾದಿತ್ಯೇವ
ಪೂರ್ತೌ ವಕ್ತುರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಕ್ತಾರಂ ಪ್ರತಿ ಇನ್ಯಸ್ಯ ನ ವಿಪ್ರಲಮ್ನ ಇತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷೇ
ಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾರ್ಥಾ | ಸಮ್ಯಗ್ನೇತ್ಯುಕ್ತಿರೈಕೈನಿವೃತ್ತಾರ್ಥಾ ||

ತರ್ಹಿ ಪ್ರಾಣೋ ಮಯ್ಯಸ್ತೃಷೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತೂಪದೇಶೋ ವಾಮದೇವವತ್ ಓಂ ||1-1-12-30 ||

ತುರೇವ | ಶಾಸ್ತ್ರೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಮನ್ತರ್ಯಾಮೀ | 'ಸಂವಿಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪರಂ ಪದಮ್' ಇತ್ಯಾದೇಃ |
ತದ್ ದೃಷ್ಟ್ಯೇವ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮ್' ಇತ್ಯುಪದೇಶೋ ನ ತು ತದಾತ್ಮ್ಯೇನ |
ವಾಮದೇವವತ್ ವಾಮದೇವೋಪದೇಶವತ್ | ಯಥಾ ವಾಮದೇವೋಽನ್ತರ್ಯಾಮಿದೃಷ್ಟ್ಯಾ
ಅಹಂ ಮನುರಭವಮ್' ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಹ ತದ್ವದಿತ್ಯಥಃ | ಅನ್ತರ್ಯಾಮಿದೃಷ್ಟ್ಯೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಶಾಸ್ತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ವಾತ್ ತತ್ರಚ್ಛಬ್ದವಾಚ್ಯತೇತಿ ಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಾ |
ತತ್ರನ್ನಾಮೋಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರತ್ವಹೇತುತಃ' ಇತ್ಯಾದೇಃ |

ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಂಗ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನೋಪಾಸಾತ್ಯೈವಿಧ್ಯಾದಾಶ್ರಿತತ್ವಾದಿಹ

ತದ್ಯೋಗಾತ್ ಓಂ ||1-1-12-31 ||

ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವರ್ತತೇ | ನೇತ್ಯನನ್ತರಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತೂಪದೇಶ ಇತಿ ಚ | 'ತಂ
ಶತಂ ವರ್ಷಾಣ್ಯಭ್ಯಾಚ್ಛತ್' ಇತಿ ಶತಾಯುಷ್ವಾದಿರೂಪಜೀವಲಿಂಗ್ನತ್
ಪ್ರಾಣಸಂವಾದಾದಿಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಂಗ್ನ ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚೇನ್ನ | 'ತಂ ಶತಮ್'
ಇತ್ಯಾದಿಜೀವಪ್ರಾಣಲಿಂಗ್ನೋಪದೇಶಃ ತದನ್ತರ್ಯಾಮಿದೃಷ್ಟ್ಯೇವ ಯುಕ್ತಃ |
ಉದಾಸೀನವದಾಸ್ತಾಂ ತೌ' ಇತ್ಯಾದಾಸೀನ್ಯಂ ತು ಬಾಹ್ಯರೂಪೇಣೇತ್ಯವಿರೋಧಃ |
ಕಿಮರ್ಥಾ ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯುಕ್ತಿರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ ಉಪಾಸೇತ್ಯಾದಿ |
ಅನ್ತರ್ಯಾಪ್ತತ್ವಬಹಿಷ್ಕೃತಭೇದೇನ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಾಯಾಃ ತೈವಿಧ್ಯಾದಿಹ ಪ್ರಕರಣೇ 'ಸ
ಏತಮೇವ ಸೀಮಾನಂ ವಿದಾಯೈತಯಾ ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಾಪದ್ಯತ' ಇತಿ 'ಸ ಏತಮೇವ
ಪುರುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮತತಮಮಪಶ್ಯತ್' ಇತಿ 'ಏತಧ್ವ ಸ್ಮ ವೈ ತದ್ವಿದ್ವಾನಾಹ ಮಹಿದಾಸ
ಐತರೇಯಃ' ಇತಿ ಚ ತತ್-ತೈವಿದ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಿತತ್ವಾದುಕ್ತತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯಥಃ |
ಏಕಯೈವೋಪಾಸಯಾ ಅಲಂ ಕಿಂ ತೈವಿದ್ಯನೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್-ತದ್ಯೋಗಾತ್ |
ತನ್ಮೋಪಾಸಾತ್ಯೈವಿದ್ಯಸ್ಯಾದಿಕಾರಿಭೇದೇನ ಯೋಗಾದ್ಯುಕ್ತತ್ವಾದಿತ್ಯಥಃ | 'ಪೂರಣಗುಣ'
ಇತಿ ಗುಣೇನ ಸಮಾಸನಿಷೇಧಸ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವೋಕ್ತೇರುಪಾಸತ್ಯೈವಿಧ್ಯಾದಿತಿ ಸಾಧು |

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಮಾಣತಾದಿತ್ಯಾದಿವತ್ | ಏವಮಗ್ರೇಷಿ ಷ್ಯಾಸಶ್ರೀನೂಲೈ ಯುಚ್ಛತಿ ಇತಿ
 ವಿಶೇಷಮನಾಶ್ರಿತ್ಯ ಗುರೋಶ್ಚ ಹಲಃ ಇತ್ಯುತ್ಸರ್ಗಸ್ಯೈವಾಶ್ರಯಣಾದ್ವಾ,
 'ರೋಗಾಖ್ಯಾಯಾಂ ಣ್ವಲ್ ಬಹುಲಮ್' ಇತಿ ಬಹುಲಗ್ರಹಣಾದ್ವಾ,
 'ವಾಸರೂಪೋಽಸ್ಮಿಯಾಮ್' ಇತಿ ಸರೂಪಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಯ ವಿಕಲ್ಪೇನ ಬಾಧೋಕ್ತೇಃ
 ಘಂಶಂತತ್ವೇನ ವಾ ಉಪಾಸೇತಿ ಸಾಧು || ಘಂಶಂತಃ ಪುಂಸಿ' ಇತಿ
 ಪಾಣಿನೀಯಲಿಂಗಾನುಶಾಸನಸ್ಯ ತೃತೀಯೇ 'ನೌ ವೃ ಧಾನ್ಯೇ' ಇತ್ಯತ್ರ ಮಜ್ಜಯಾಂ
 ಪ್ರಾಯಿಕತ್ವೋಕ್ತೇಃ || 12 ||

ಅತ್ರಾನಂದಮಯನಯೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ವಾವಯವೈಕ್ಯಂ, ಅನರ್ನಯೇ
 ಇನ್ಯಾದಿದೇವಗತೈಶ್ಚರ್ಯಾರ್ದೇಃ ಆಕಾಶನಯೇ ಸರ್ವಸ್ವಭಾವಸ್ಯ ಚ ಈಶಾಯತ್ತತ್ವಂ,
 ಪ್ರಾಣನಯೇ ಸರ್ವಜೀವನಹೇತುತ್ವಂ, ಜ್ಯೋತೀರ್ನಯೇ ಸರ್ವಸೂಕ್ತಾನಾಂ
 ಅವೈಷ್ಣವತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧೇಃ ಅಜ್ಞಾನಮೂಲತ್ವಂ, ಛನ್ನೋನಯೇ
 ಅನಾದಿನಿತ್ಯಸ್ಯಾಪೇಶಾಧೀನತ್ವಂ, ಅನ್ಯನಯೇ ಸರ್ವತತ್ತಚ್ಚುತಿಲಿಂಗಾನಾಂ
 ತತ್ತದನ್ತರ್ಯಾಮಿಸ್ಥತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯಾದಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || 1-1 ||

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಪಾದಃ || 1-2 ||

ಸರ್ವಗತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-2-1 ||

ಏವಮನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಶೇಷನಾಮಸಮನ್ವಯಂ ಉಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರಪಾದೇ
 ತಾದೃಶಲಿಂಗಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ —

ಓಂ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 1-2-1-32 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಸರ್ವತ್ರಾವಸ್ಥಿತತ್ವರೂಪತಾದೃಶಭಾವಾಖ್ಯಲಿಂಗಸಮನ್ವಯಃ ಕ್ರಿಯತೇ |
 ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಉಚ್ಯಮಾನಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಸರ್ವತ್ರ 'ಏತಮಸ್ಯಾಮೇತಂ ದಿವಿ'
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ 'ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು' ಇತ್ಯನೇನ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಷೂಚ್ಯಮಾನಂ ತತ್ತು
 ಬ್ರಹ್ಮವ | ನತ್ವಾದಿತ್ಯೋ ಜೀವೋ ವಾ | ಕುತಃ? ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇವ ಶ್ರುತ್ಯಾದೌ
 ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ 'ಏತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ' ಇತ್ಯುಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇತ್ಯುಕ್ತಿರ್ಜೀವಾದಿಗ್ರಹಣೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಬಾಧಸೂಚನಾಯು |

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0", Right: 0"
 Widow/Orphan control, Don't keep with next, Not Don't
 swap indents on facing pages, Border: Top: (No border),
 Bottom: (No border), Left: (No border), Right: (No border),
 Pattern: Clear

Formatted: (Complex) Hindi

Formatted: (Complex) Hindi

ಇತಶ್ಚವಮಿತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ವಿವಕ್ಷಿತಗುಣೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ ||1-2-1-33 ||

ಸರ್ವತ್ರ ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | ವಿವಕ್ಷಿತಾನಾಂ ವಕ್ತುಂ ಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನಾಮಿತಿ
ವಾ, ಉಪಸಂಹಾರಸ್ಥಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್, ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷಯಾಣಾಮಿತಿ ವಾ, ಗುಣಾನಾಂ
'ಸ ಯೋಽತೋಽಶ್ರುತ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಾಶ್ರುತತ್ವಾದಿಧರ್ಮಾಣಾಮುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೌ
ಬ್ರಹ್ಮವ | ಜೀವಾದಾವನುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ವಿವಕ್ಷಿತೇತ್ಯುಕ್ತಿಗುಣಾನಾಮುಪಸಂಹಾರಸ್ಥತ್ವಾದಿನಾ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸೂಚನಾಯ |
ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ತು ವಿವಕ್ಷಿತ ಏತಚ್ಚುತ್ಯಾದಾವಭಿಮತೋ ದೂರೇ ಶಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ
ತತ್ತಚ್ಚಕ್ತಿಪ್ರಬೋಧನಾರ್ಥಂ ತತ್ರ ತತ್ರಾವಸ್ಥಾನರೂಪೋ ಯೋ ಗುಣಸ್ತಸ್ಯ
ಲೀಲಯೋಪಪತ್ತೇರ್ದೂರಸ್ಥಸ್ಯಾಪಿ ಶಕ್ತಸ್ಯ ತತ್ರ ತತ್ರಾವಸ್ಥಾನಂ ವ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ನ
ಚೋದ್ಯಮಿತಿ ವೃತ್ಯನ್ತರಮ್ ಅಭಿಪ್ರೇತಮ್ ||

ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರುತೇರಾದಿತ್ಯಶ್ಚಕ್ಷುರ್ಮಯತ್ವಾದಿಲಿಂಗಾಚ್ಚ ಜೀವೋ ವಾ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ—

ಓಂ ಅನುಪಪತ್ತೇಸ್ತು ನ ಶಾರೀರಃ ಓಂ ||1-2-1-34 ||

ಸರ್ವತ್ರೋಚ್ಯಮಾನಮಿತಿ ವರ್ತತೇ | ತುರೇವ | ಶಾರೀರಃ ಶರೀರಸಮ್ಪನ್ನೇ ಆದಿತ್ಯೋ
ಜೀವೋ ವಾ ನ ತಥಾ | ಸರ್ವಗತತ್ವಾನುಪಪತ್ತೇರೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಣುತ್ವಸ್ಯ
ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್ತಯೋಃ ಸರ್ವಗತತ್ವೇ ಕರ್ಮಣಾಮಪಿ ಸರ್ವಸಮ್ಪನ್ನಿತಾಪತ್ವಾ
ಅಭಿಮಾನಸ್ಯಾಪ್ಯಾಪಾತೇನ ಸುಖದುಃಖಾದಿವ್ಯವಸ್ಥಾಯೋಗಾಚ್ಚೇತಿ ಭಾವಃ |
ಏವೇತ್ಯನುಪಪತ್ತೇರ್ದಾರ್ಥ್ಯಂ ಕಿಂ ತತ್ರ ಸಾಧಕೋಕ್ತೇತಿ ವಾ ಸೂಚಯತಿ | ನೇತರ ಇತಿ
ವಾಚ್ಯೇ ಶಾರೀರ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ 'ಸ ಯಶ್ಚಾಯಮಶರೀರಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಶರೀರತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿಂ
ಚ ಜೀವೇ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ಇತಶ್ಚ ನ ಶಾರೀರಸ್ತಥೇತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಕರ್ಮಕರ್ತೃವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-2-1-35 ||

ಭಾವಪ್ರಧಾನೋಽಯಮ್ | ಸರ್ವತ್ರೋಚ್ಯಮಾನಸ್ಯೇತಿ ಶಾರೀರಸ್ಯೇತಿ ಚ
ವಿಪರಿಣಮ್ಯಾನುವರ್ತತೇ | ಏತಸ್ಯಾಮಿತಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೌ ಸರ್ವತ್ರೋಚ್ಯಮಾನಸ್ಯ
'ಆತ್ಮಾನಂ ಪರಸ್ಮೈ' ಇತಿ ಕರ್ಮತ್ವೇನ ಶಾರೀರಸ್ಯ ಶಂಸತೀತಿ ಕರ್ತೃತ್ವೇನ

ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ನ ಶಾರೀರಸ್ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾತ್ವೇ ಶಾರೀರಸ್ಯವ ಶಂಸನಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

ಕರ್ಮತ್ವಂ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಚ ಸ್ಯಾತ್ | ತಚ್ಚ ವಿರುದ್ಧಮೇಕಸ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ ||

ಚಕ್ಷುರ್ಮಯತ್ವಾದಿಪ್ರಬಲಜೀವಲಿಂಗಾತ್ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾದಿಕಂ
ಸರ್ವಮನ್ಯಥಯಿತವ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ ||1-2-1-36 ||

ಶಬ್ದಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ | ವಿಶೇಷಾತ್ ಸಾವಧಾರಣತ್ವರೂಪವಿಶೇಷಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋ ನ
ಶಾರೀರಪರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಏತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ' ಇತಿ ಸಾವಧಾರಣಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದತ್ವೇ
ಮುಖ್ಯಬ್ರಹ್ಮತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ತಚ್ಚ ಜೀವೇ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಇತಶ್ಚಸರ್ವತ್ರೋಚ್ಯಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ ||1-2-1-37 ||

'ಅಹಮಾತ್ಮಾ ಗುಡಾಕೇಶ ಸರ್ವಭೂತಾಶಯಸ್ಥಿತಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಸರ್ವತ್ರ
ತದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ಮೃತೇಃ ಸ್ವವಚನತ್ವೇನ ಪರೋಕ್ತಾರ್ಥಾನುವಾದರೂಪತ್ವಾತ್
ತದುಕ್ತಿಃ | ಏವಮಗ್ರೇನ ||

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ -

ಓಂ ಅರ್ಭಕೌಕಸ್ತಾತ್ ತದ್ವ್ಯ ಪದೇಶಾಚ್ಚ ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ನಿಜಾಯ್ಯತ್ವಾದೇವಂ

ವ್ಯೋಮವಚ್ಚ ಓಂ ||1-2-1-38 ||

ಸರ್ವತ್ರ ತತ್ತಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಅರ್ಭಕಮಲ್ಪಮೋಕಃ ಸ್ಥಾನಂ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಭಾವಸ್ತತ್ವಂ
ತಸ್ಮಾತ್ | ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯೇತದರ್ತಾಪ್ಯನ್ವೇತಿ | 'ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು' ಇತಿ
ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹೃದಯಗುಹಾಸ್ಥತ್ವರೂಪಾರ್ಭಕಸ್ತವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ತದ್ ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ
ತಸ್ಯ ಶಾರೀರಸ್ಯಾದಿತ್ಯಶ್ಚುತ್ಯಾ ಚಕ್ಷುರ್ಮಯತ್ವಾದಿಲಿಂಗೇನ ಚ ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ನ ಸರ್ವತ್ರ
ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತಿ ಯುಕ್ತಮ್ | ಶಾಸ್ತುರಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವೇನ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟ್ಯಾಪಿ ನಯನಾಯೋಗಾದಿತಿ
ಚೇನ್ನ | ಕಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಲ್ಪೌಕಸ್ತಾದ್ಯುಕ್ತಿವ್ಯರ್ಥಾರ್ಥಾಯುಕ್ತಾ ವಾ | ನಾದ್ಯ ಇತ್ಯಾಹ -
ನಿಜಾಯ್ಯತ್ವಾದೇವಮ್ | ಅರ್ಭಕೌಕತ್ವ ಚಕ್ಷುರ್ಮಯತ್ವಾದಿನೋಪಾಸ್ಯತ್ವಾನ್ನ
ವ್ಯರ್ಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ವೇ ಆಹ - ವ್ಯೋಮವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯಾಪಿ ವ್ಯೋಮ್
ಏಕೈಕದೇಶೇವಸ್ಥಿತಿಃ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪಿ ಭೂತಾಶಯಾದೌ ಸ್ಥಿತಿಯುಕ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅತ್ರ ವ್ಯೋಮವೈಷಮ್ಯಮಲ್ಪಶ್ಚುತೇಃ ಇತ್ಯತ್ರ ಸಮಾಧಾಸ್ಯತೇ |

ಉಪಾಸಾತ್ಯದಿಧ್ಯಾಸಿತ್ಯುಕ್ತವದ ನಜಾಯುತ್ಯದಿತಿ ಪುನರುಕ್ತಿದಹನಾಯಾ

ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತ್ವಪ್ರದರ್ಶನಾಯ | 'ಚಾರ್ಯು ದರ್ಶನೇ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ತೇನೋಪಾಸಾ
ಮಾನಸಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಹೀನಾಪಿ ಯುಕ್ತೇತಿ ತಚ್ಚುತಿರಮಾನಮಿತಿ ನ ಶಙ್ಕುಮ್ ||

ಪುನರುಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸಮೋಗಪ್ರಾಪ್ತೀರಿತಿ ಚೇನ್ನ ವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ ಓಂ ||1-2-1-39 ||

ಸಮಾನೋ ಭೋಗಃ ಸಮೋಗಃ | ವ್ಯೋಮವತ್ ಸರ್ವಜೀವಶರೀರಸ್ಥತ್ವೇ
ತತ್ಸಮಾನಭೋಗಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಕುತಃ? ವೈಶೇಷ್ಯಾತ್
ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತಿಶಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ತರ್ನಯೇ ಕತಿಪಯಾನ್ತಃಸ್ಥತ್ವಮುಕ್ತಮ್ | ಅತ್ರ ತು
ಸರ್ವಾನ್ತಃಸ್ಥತ್ವಮ್ | ವ್ಯಾಪ್ತೇ ಹೌ ವ್ಯೋಮವದಿತಿ ತಸ್ಯೋಪಪನ್ನತಾ ಚೋಚ್ಯತ ಇತಿ
ಭೇದಃ ||1 ||

ಅತ್ರತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-2-2||

ಓಂ ಅತ್ತಾಚರಾಚರಗ್ರಹಣಾತ್ ಓಂ ||1-2-2-40 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಸಂಹಾರರೂಪಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಲಿಂಗಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ | 'ಸರ್ವಂ ವಾ ಅತ್ರಿ'
ಇತ್ಯುಕ್ತಾತ್ತಾ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತ್ವದಿತಿಃ | ಸರ್ವಮಿತಿ ಚರಾಚರಸ್ಯಾದ್ಯತಯಾ
ಗ್ರಹಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದಿತ್ಯನುವೃತ್ತೇರತ್ರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪುನಿದೇರ್ಶಃ 'ಸ ತಯಾ ವಾಚಾ
ತೇನಾತ್ಮನಾ' ಇತ್ಯಾದೌ ಸ ಇತಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗತಚ್ಚಭೇನ ಪ್ರಕೃತಮೃತ್ಯುರೇವ
ನಿರ್ಣಯಶ್ರುತಾವುಚ್ಯತ ಇತಿ ತದನುರೋಧೇನ | ಶ್ರುತ್ಯನುಗಮಾತ್ ಸರ್ವೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಚರಾಚರೇತಿ ತದ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇನೋಕ್ತಿಃ ಸಜ್ಜೋಚಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾಯ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-2-2-41 ||

ನೈವೇಹ ಕಿಣ್ವನ' ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಕರಣಾಚ್ಚಾತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ ||2||

ಗುಹಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-2-3||

ಓಂ ಗುಹಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾವಾತ್ಮಾನೌ ಹಿ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ ||1-2-3-42 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಕರ್ಮಫಲಭೋಗರೂಪಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗಂ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಋತಂ ಪಿಬನ್ತಾವಿತಿ
ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ | 'ಋತಂ ಪಿಬನ್ತಾ ಸುಕೃತಸ್ಯ ಲೋಕೇ ಗುಹಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ' ಇತಿ
ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತೌ ಋತಂ ಪಿಬನ್ತಾವಾತ್ಮಾನಾವೇವ

ಆತ್ಮಾನ್ತರಾತ್ಮಾಖ್ಯಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಿಶೇಷಾವೇವ | ನ ತು ಜೀವೇಶ್ವರೌ | ಕುತಃ? ಗುಹಾಂ
 ಪ್ರವಿಷ್ಟೌ | ಹೇತುಗರ್ಭಮಿದಮ್ | ಹೃದಯಗುಹಾಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ಪಲಿಜ್ಞಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹಿಶಬ್ದೇನ
 ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇವ 'ಯೋ ವೇದ ನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಯಾಂ' ಇತ್ಯಾದೌ ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಮಾಹ |
 ರೂಪದ್ವಯಸ್ಯ ಗುಹಾಸ್ಥತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ | ತಸ್ಯ
 ಆತ್ಮನೋರ್ಗುಹಾಸ್ಥತ್ವಸ್ಯ 'ಫರ್ಮಾ ಸಮನ್ತಾತ್ರಿವೃತಂ ವ್ಯಾಪತುಃ'
 ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಋತಂ ಪಿಬನ್ತಾಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಗುಹಾಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವೋಕ್ತಿದ್ವಾರಾ
 ತದುಕ್ತಿಗುಹಾಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವರೂಪಹೇತುಸೂಚನಾರ್ಥ | ತತ್ತಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ
 ಆತ್ಮಾನಾವಿತಿ ದ್ವಿವಚನಾನ್ತಾತ್ಮಪದೋಕ್ತಿರಾದೇಯಂ ಮಾತೀತ್ಯಾತ್ಮೈತಿ
 ಶುಭಬೋಕ್ತೃತ್ವಮಸ್ಯ ಸೂಚಯಿತುಂ, ಶೌತದ್ವಿವಚನಸ್ಯ ಗತ್ಯುಕ್ತೈ
 ಆತ್ಮಾನ್ತರಾತ್ಮಾಖ್ಯರೂಪದ್ವಯಂ ವಕ್ತುಂ ಚೇತಿ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-2-3-43||

'ಯಃ ಸೇತುರೀಜಾನಾನಾಮಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಯತ್ಪರಮ್' ಇತ್ಯೇಕವಚನೇನ
 ಸೇತುತ್ವಬ್ರಹ್ಮತ್ವಾದಿನಾ ಚ ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚ ಪಿಬನ್ತಾವಾತ್ಮಾನಾವೇವ ನ
 ಜೀವೇಶಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||3||

ಅನ್ತರಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-2-4||

ಓಂ ಅನ್ತರ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ ||1-2-4-44||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಚಕ್ಷುರನಃಸಿಂಹಿತರೂಪಭಾವಯುಕ್ತರಮಣರೂಪಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗಂ ಸಮನ್ವೀಯತೇ |
 ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಯ ಏಷೋಽನ್ತರಕ್ಷಿಣಿ ಪುರುಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಏಷ ಆತ್ಮಾ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತೋಽನ್ತರಶ್ಚಕ್ಷುರನಃಸಿಂಹಿತಾ ರಮಮಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ ತ್ಸಗ್ನಿಃ |
 'ಏತದಮೃತಮಭಯಮೇತದ್ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾಮೃತತ್ವಾಭಯತ್ವಲಿಂಗಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾನಾಂ
 ತತ್ಯವೋಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅನ್ತರಕ್ಷಿಣಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವನಃಸ್ಥತ್ವೋಕ್ತಾವಪಿ, 'ಏಷ ಆತ್ಮಾ'
 ಇತ್ಯಾತ್ಮಪದೇನಾಽಽದೇಯಂ ಮಾತೀತಿ ರಮಣಸ್ಯಾಪ್ಯುಕ್ತೇಃ
 ಅನ್ತರುಪಪದಾದ್ರಮತೇರ್ವಮನ್ತಾಡಪ್ರತ್ಯಯೇನಾನ್ತರ ಇತಿ ನಿರದಿಕ್ಷತ್ | ಅತ ಏವ
 ತದಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ ಪುನಿರ್ದೇಶಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಸ್ಥಾನಾದಿವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛ ಓಂ || 1-2-4-45 ||

ಸ್ಥಾನಮಕ್ಷಿ | ಆದಿಪದಾತ್ ತದಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಸ್ಥಾನಾದಿಶಬ್ದಾತ್
ಸ್ಥಾನಾದಿಶಕ್ತಿರೂಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಸ್ಥಾನರೂಪಾಕ್ಷಿಶಕ್ತೇರಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ಶಕ್ತೇಶ್ಚವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛಾನ್ತರೋ
ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ತದ್ಯದಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಿಪೋದಕಂ ವಾ ಸಿಂಹುತಿ'
ಇತ್ಯಾದಿನಾಂಕ್ಷೋಽಸಂಶ್ಚಿತ್ತಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ | ಏವಂ 'ಏತಂ ಸಂಯದ್ವಾಮ ಇತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ'
ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಅಕ್ಷಂತಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಯದ್ವಾಮತ್ವಶಕ್ತಿಶ್ಚೋಚ್ಯತೇ | ತದ್ ಧ್ಯಯಮಕ್ಷ್ಯಂತಃಸ್ತಸ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಏವ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಪ್ರಕರಣಬಲಾಚ್ಛವಮಿತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಸುಖವಿಶಿಷ್ಟಾಭಿಧಾನಾದೇವ ಚ ಓಂ || 1-2-4-46 ||

ವಿಶಿಷ್ಟಂ ಚ ತತ್ಸುಖಂ ಚ ಸುಖವಿಶಿಷ್ಟಂ 'ಕಡಾರಾಃ ಕರ್ಮಧಾರಯೇ' ಇತಿ ಪರನಿಪಾತಃ |
ಸುಖೇನ ವಿಶಿಷ್ಟಮಿತಿ ವಾ, ಸುಖೇಷು ವಿಶಿಷ್ಟಮಿತಿ ವಾ ಸುಖವಿಶಿಷ್ಟಮ್ | 'ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ
ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮೇ ಕಂ ಸುಖಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂರ್ಣಮಿತಿ
ಪೂರ್ಣತ್ವವಿಶಿಷ್ಟಸುಖರೂಪತ್ವಾಭಿಧಾನಾಚ್ಛಾನ್ತರೋ ಬ್ರಹ್ಮವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತ್ಯನೇನ
ತಿಷ್ಠತು ತಾವತ್ ಖಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾಭಿಧಾನಮಿತ್ಯಾಹ | ವಿಶಿಷ್ಟೇತಿ ಜೀವೇ
ವ್ಯಭಿಚಾರನಿರಾಸಾಯ ||

ಅಸ್ತು ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯುಕ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ | ಅಕ್ಷಿವಿದ್ಯಾ ತ್ವಗ್ನಿಪರಾಸ್ತಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಶ್ರುತೋಪನಿಷತ್ಕೃತ್ಯಭಿಧಾನಾಚ್ಛ ಓಂ || 1-2-4-47 ||

ಶ್ರುತೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಕೇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯು ತನ್ವೇಷೋಕ್ತೌ | 'ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ'
ಇತಿ ತಯೋಃ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ | ಶ್ರುತೋಪನಿಷದಾಂ ಶ್ರುತಮತಧ್ಯಾತ್ಯತದ್ವಿದ್ಯಾನಾಂ
ಪುಂಸಾಂ ಕೇನ ವಾಯುನಾ ಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಗತೇಃ ಪ್ರಾಪ್ತೇಃ 'ಸ ಏನಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ
ಗಮಯತಿ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾಚ್ಛ ಅನ್ತರೋ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನ್ಯವಿದ್ಯಾಶ್ವವಣಾದಿನಾನ್ಯಪ್ರಾಪ್ತೇರಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ವಿಪಕ್ಷೇ ಬಾಧಕೇನಾಪ್ಯೇವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನವಸ್ಥಿತೇರನಮ್ನವಾಚ್ಛ ನೇತರಃ ಓಂ || 1-2-4-48 ||

ಅನ್ತರ ಇತರೋಽಗ್ನಿರ್ನ | ಕಿಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮವ | ಕುತಃ? ಅನವಸ್ಥಿತೇಃ |
ಜೀವನ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಜೀವಾನ್ತರಪ್ರೇರಕತ್ವೇ ತನ್ಯಾಪಿ ಪ್ರೇರಕಾನ್ತರೇಣ ಭಾವ್ಯಮ್ | ತನ್ಯಾಪಿ

ತಥೇತ್ಯನವಸ್ಥಾನಾತ್ | ಅಷ್ಟೇತ್ಯತ್ಯ ಚೇದಮದಿತಮ್ | ಅಗ್ನೇರಪಿ ಪ್ರೇರ್ಯೇಣ
ಜೀವತ್ಸಸಾಮ್ಯೇನ ಪ್ರೇರಣಾಸಮ್ಭವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ ||4||

ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||1-2-5||

ಓಂ ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಧಿದೈವಾದಿಷು ತದ್ಧರ್ಮವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ||1-2-5-49||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಅನ್ತಃಸ್ಥಿತರೂಪಭಾವಯುಕ್ತಂ ನಿಯಮನಾಖ್ಯಂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂ ಲಿಂಗಂ
ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಅಧಿ ದೈವಾದಿಪದೇನ ತತ್ತತ್ಪ್ರಕರಣಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತದಿತಿ ತನ್ನಮ್ |
ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಏಷ ತ ಆತ್ಮಾನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಮೃತ' ಇತಿ ಶ್ರುತೋಽನ್ತರ್ಯಾಮೀ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ
ತು ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತತ್ತದಭಿಮಾನೀ ಜೀವೋ ವಾ | ಕುತಃ? ಅಧಿ ದೈವಾದಿ ಭೂತಾದಿಪ್ರಕರಣೇಷು
ತಸ್ಯಾನ್ತರ್ಯಾಮಿಣಃ ಸಮ್ಭವಿಸ್ಥಿತಯಾ ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಧರ್ಮಸ್ಯ 'ಯಂ ಪೃಥಿವೀ ನ ವೇದ
ಯಃ ಪೃಥಿವೀಮನ್ತರೋ ಯಮಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ
ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ಯವಿದಿತತ್ವಾನ್ತರತ್ವಾದೇವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ತಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ
ಪುನರ್ದೇಶೋ ನಿರ್ಣೇಯಶ್ಚುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ | ತದ್ಧರ್ಮವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯೇವ
ಪೂರ್ತಾವಧಿದೈವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೇಃ ಚೇತನತ್ವಸೂಚನಾರ್ಥಾ | ತೇನ
ಜಡಾವೇದ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಾವಪಿ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ನ ಶಿಷ್ಟ್ಯಮ್ |

ನನು ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಶರೀರತ್ವಾಲಿಂಗಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿಜೀವೌ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾತಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ನ ಚ ಸ್ಮಾರ್ತಮತದ್ಧರ್ಮಾಭಿಲಾಪಾತ್ ಓಂ ||1-2-5-50||

ಚಸ್ತಧೇರ್ | ಶಾರೀರಶ್ಚೇತ್ಯನುಕೃಷ್ಯತೇ | ಸ್ಮಾರ್ತಂ ಸಾಂಖ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಧಾನಮ್ |
ಅನ್ತರ್ಯಾಮೀ ತದೇವ ನ ತು ಸ್ಮಾರ್ತಂ ಶಾರೀರೋ ಜೀವಶ್ಚ | ಕುತಃ?
ಅತದ್ಧರ್ಮಾಭಿಲಾಪಾತ್ | ತಯೋಃ ಸ್ಮಾರ್ತಜೀವಯೋರ್ಧರ್ಮಾಣಾಂ
ತ್ರಿಗುಣತ್ವಸಂಸಾರಿತ್ವಾದೀನಾಂ ಅಭಿಲಾಪಾಭಾವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಾರೀರತ್ವಂ ತು
'ಶೀರ್ಯತೇ ನಿತ್ಯಮೇವಾಸ್ಮಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಾವಕಾಶಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಸ್ಮಾರ್ತೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತದಿಶಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ತದುಪಾದಾನಕತಯಾ ತದಭೇದೇನ
ತತ್ಸ ರೂಪತ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯೇಣ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಶರೀರತ್ವಮಿತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷೇ ಯುಕ್ತಿಂ
ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಶಾರೀರೇತ್ಯುಕ್ತಿರಪಿ ಶಾರೀರತ್ವಾತ್ ತತ್ತಚ್ಚರೀರತ್ವಂ
ತತ್ತದಭಿಮಾನಿಜೀವಸ್ಯ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮಿತ್ಯಾಹಃ | ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ ತು
ಕಾಪಿಲಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರಕಲ್ಪಿತಂ, ನ ತು ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಸ್ಮಾರ್ತಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಃ ಶ್ರಿಯಾಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವೇನ ಅನಾಮಧ್ಯೇಯವಿ

ಅಸೂರ್ಯಂಪಶ್ಯಾಃ' ಇತ್ಯಾದಾವಿವ ಅಕರ್ತರಿ ಚ ಇತಿ ಜ್ಞಾಪನಾತ್ ಸಮಾಸಃ ||

ಜೀವಪಕ್ಷೇ ಸಾಧಕಂ ನೇತ್ಯುಕ್ತಾ ಬಾಧಕಂ ಚಾಹ -

ಓಂ ಶಾರೀರಶ್ಲ್ಯಭಯೇಽಪಿ ಹಿ ಭೇದೇನೈನಮಧೀಯತೇ ಓಂ ||1-2-5-51 ||

ನೇತಿ ವರ್ತತೇ| ಆತ್ಮನೋಽನ್ತರ ಇತಿ ಮಾಧ್ಯಸ್ಥಿನಾಯನಾಃ ವಿಜ್ಞಾನಾದನ್ತರೋ ವಿವಿಕ್ತ

ಇತಿ ಕಾಣ್ಯಾಶ್ಚಾನಂ ಜೀವಂ ಪ್ರಕೃತಾದನ್ತರ್ಯಮಿಣೋ ಭೇದೇನಾಧೀಯತೇ ಹಿ

ಯಸ್ಮಾದತೋ ನ ಶಾರೀರಶ್ಚಾನ್ತರ್ಯಮೀತ್ಯರ್ಥಃ|

ಆತ್ಮವಿಜ್ಞಾನಶಬ್ದಯೋರ್ಜೀವಾರ್ಥತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಚಕಾರೋ 'ಯಸ್ತೇಜಸಿ ತಿಷ್ಠನ್'

ಇತ್ಯಾದಿಭೇದಾದ್ಯಯನಾತ್ ಚಿತ್ರಕೃತಿನಾನ್ತರ್ಯಮೀತಿ ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥ ಇತಿ

ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪಕೋಕ್ತಿಃ| ನ ಇನೋಽನುಕರ್ಷಣಾರ್ಥ ಇತಿ ಟೀಕೋಕ್ತಿಃ|

ಆದ್ಯಸೂತ್ರೇನುವೃತ್ತಾವಧಾರಣವ್ಯಾವರ್ತ್ಯಂ ಸಯುಕ್ತಿಕಂ ದರ್ಶಯಿತುಮಿಮೌ

ಯೋಗೌ ||5||

ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಕರಣಮ್ ||1-2-6 ||

ಓಂ ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕೋ ಧರ್ಮೋಕ್ತೇಃ ಓಂ ||1-2-6-52 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಅಭಾವಾತ್ಮಕಲಿಂಗಂ ಸಮನ್ವೀಯತೇ| ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಯೋ ಗುಣಾ ಯಸ್ಯ

ಅಕ್ಷರಾತ್ ಪರತಃ ಪರ ಇತ್ಯುಕ್ತಪರಸ್ಯ ಸ ತಥಾ| 'ಶೇಷಾದ್ವಿಭಾಷಾ' ಇತಿ ಕಃ|

"ಯತ್ತದದ್ರೇಶ್ಯಮಗ್ರಾಹ್ಯಮ್" ಇತ್ಯುಕ್ತಾದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕಮಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮೈವ| ನ ತು

ಚಿದಚಿತ್ರಕೃತಿವಿರಿಷ್ಟರುದ್ರಾಃ| "ಅಥ ಪರಾ ಯಯಾ ತದಕ್ಷರಮಧಿ ಗಮ್ಯತೇ" ಇತಿ

ಋಗಾದಿಪರವಿದ್ಯಾ ವಿಷಯತ್ವರೂಪಧರ್ಮೋಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ| "ಪರತಃ ಪರಃ" ಇತಿ

ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ ಪುನಿರ್ದೇಶಃ| ತೇನ ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕಮಕ್ಷರಂ ಪರತಃ ಪರ

ಇತ್ಯುಕ್ತಪರವಸ್ತು ಚೈಕಮಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಪರತ್ವಾವಧ್ಯಕ್ಷರಮನ್ಯದಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇರ್ನ ಸಿದ್ಧಾನ್ತೇ

ಅಕ್ಷರಾತ್ ಪರತ್ವಂ ಬಾಧಕಮಿತಿ ಜ್ಞಾಪಿತಮ್| ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಗುಣೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ

ದೃಶ್ಯಾದನ್ಯದದೃಶ್ಯಮಿತಿ ವಿಗ್ರಹೇಣ ದೃಶ್ಯಾದ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಭಾವಶ್ಚ ಗುಣ ಇತಿ ವಿಧಿ

ರೂಪತ್ವಾದೀಶಾಖ್ಯಧರ್ಮಿಸ್ವರೂಪತ್ವಂ ನ ವಿರುದ್ಧಮಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್| ತಥಾಪಿ

ವಿಶೇಷಾರ್ಥಧರ್ಮಿತ್ವಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಂ ಬಹುವ್ರೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ಕಃ|

ಅವಧಾರಣವ್ಯಾವರ್ತ್ಯಂ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತಾ ನಿರಸ್ಯತಿ -

ಓಂ ವಿಶೇಷಣಭವದವ್ಯಪದೇಶಾಭ್ಯಂ ಚ ನೇತರಂ ಓಂ ||1-2-6-53 ||

ವಿರಿಷ್ಟರುದ್ರಯೋಃ ಚೇತನತ್ವೇನೈಕೀಕಾರೇಣ ಜಡಪ್ರಕೃತಿವಿರಿಷ್ಟರುದ್ರಾಣಾಮಿತರಾವಿತಿ
 ದ್ವಿವಚನೇನಾತ್ರ ಗ್ರಹಣಮ್ | ಇತರಂ ನಾದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕೌ | ಕುತಃ? “ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ”
 ಇತಿ ಸಾರ್ವಜ್ಞವಿಶೇಷಣಾತ್ | ಪರತಃ ಪರತ್ವವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚ ಜಡಪ್ರಕೃತಿನಃ |
 “ತಸ್ಮಾದೇತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ” ಇತಿ “ಅನ್ಯಮೀಶಮ್” ಇತಿ ಚ
 ವಿರಿಷ್ಟರುದ್ರಯೋರದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕಾಕ್ಷರಾತ್ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ನ
 ವಿರಿಷ್ಟರುದ್ರಾವಿತಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಹೇತೂ | ಚಶಬ್ದಸ್ಯ ನ ಕೇವಲಂ ಧರ್ಮೋಕ್ತೇಃ
 ಕಿನ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಹೇತುಭ್ಯಾಂ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನಾನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಹೇತೋಃ
 ಪರಪಕ್ಷನಿರಾಸೇಽಪಿ ವ್ಯಾಪರ ಇತಿ ಸೂಚಿತಮ್ | ಚಿದಚಿತೋಃ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವೇನೈಕೈಂ
 ಜೀವತ್ವೇನ ಚ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋರಿತಿ ಇತರಾವಿತಿ ಚತ್ವಾರೋ ಅಪಿ ಗೃಹ್ಯಂತ ಇತ್ಯಪ್ಯಾಹುಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ರೂಪೋಪನ್ಯಾಸಾಚ್ಚ ಓಂ ||1-2-6-54 ||

“ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ ರುಗ್ಮವರ್ಣಮ್” ಇತಿ ರುಗ್ಮವರ್ಣೋಪನ್ಯಾಸಾಚ್ಚ
 ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಕೋ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಮಿಶ್ರರೂಪತ್ವೇನ ವಿಷ್ಣೋರೇವ
 ಶುದ್ಧರೂಪತಯಾ ತಸ್ಯೈವಾತ್ರ ಗ್ರಹಣಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||6||

FORMAT CHANGED

ವೈಶ್ವಾನರಾಧಿಕರಣಮ್ ||1-2-7 ||

ಓಂ ವೈಶ್ವಾನರಃ ಸಾಧಾರಣಶಬ್ದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ ||1-2-7-55 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಪಾಚಕತ್ವಾದ್ಯನೇಕಲಿಂಗಯುತಂ ವೈಶ್ವಾನರನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ |
 ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | “ಆತ್ಮಾನಂ ವೈಶ್ವಾನರಮಪಾಸ್ತೇ”, ‘ಅಯಮಗ್ನಿವೈಶ್ವಾನರಃ’ ಇತ್ಯಾದೌ
 ಶ್ರುತೌ ವೈಶ್ವಾನರೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ ತು ಅಗ್ನಿಃ | ಕುತಃ? ಸಾಧಾರಣಶಬ್ದಸ್ಯ
 ಅಗ್ನಾವಿಷ್ಟಸಾಧಾರಣಸ್ಯಾಪಿ ವೈಶ್ವಾನರಶಬ್ದಸ್ಯ ವಿಶೇಷಾದಾತ್ಮಪದೇನ
 ವಿಶೇಷಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಆತ್ಮಶಬ್ದಃ ಅಗ್ನಾವಮುಖ್ಯೋಽಪಿ ಯುಜ್ಯತ ಇತ್ಯತಃ ಸಮಾಖ್ಯಾಮಾಹ—

ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯಮಾಣಮನುಮಾನಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಓಂ || 1-2-7-56 ||

ವೈಶ್ವಾನರೋ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಸ್ತಿ ತೇನ ಇತಿಶಬ್ದಾನ್ವಯಃ |
ಅನುಮೀಯತೇನೇನೇತ್ಯನುಮಾನಮ್ | “ಅಹಂ ವೈಶ್ವಾನರ” ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಂ
ಸ್ಮರ್ಯಮಾಣಂ ವಿಷ್ಣೋವೈಶ್ವಾನರತ್ವಮತ್ರಾಪಿ ಸ ಏವ ವೈಶ್ವಾನರ
ಇತ್ಯಸ್ಯಾನುಮಾಪಕಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | “ಅಹಂ ವೈಶ್ವಾನರಃ” ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸಮಾಖ್ಯಾನಾದಿತಿ
ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯೋಽನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ತಥಾ
ದೃಷ್ಟ್ವುಪದೇಶಾದಸಮ್ಯವಾತ್ ಪುರುಷವಿಧಮಪಿ ಚೈನಮಧೀಯತೇ ಓಂ

|| 1-2-7-57 ||

ಆದಿಪದಾಲ್ಪಿಜ್ಞಾನಿ | ಅನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೇನ ತತ್ಕರ್ಮೋಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ‘ಅಯಮಗ್ನಿಃ’
ಇತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಶಬ್ದಾತ್ ‘ವೈಶ್ವಾನರೇ ತದ್ ಹುತಮ್’ ಇತಿ ‘ಹೃದಯಂ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಮ್’
ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಹೋಮಾದ್ಯಾಧಾರತ್ವಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಂತ್ಯಲಿಂಗೈಭ್ಯೋ ‘ಯೋಽಯಮನ್ತಃ
ಪುರುಷೇ’, ‘ಯೇನೇದಮನ್ತಂ ಪಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೇನ ಪಚನವ್ಯಾಪಾರಾತ್
ಪಾಚಕತ್ವೇನಾನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದಿತಿ ವಾ ವೈಶ್ವಾನರೋ ನ ಬ್ರಹ್ಮತಿ ಚೇತ್ | ನ | ಕುತಃ?
ತಥಾ ಅಗ್ನಾದಿನಾಮಲಿಂಗಕರ್ಮವತ್ತೇನ ದೃಷ್ಟ್ವುಪದೇಶಾತ್ ಉಪಾಸನೋಪದೇಶಾತ್
ತೇಷಾಂ ಸಾವಕಾಶತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ದೃಷ್ಟಿಪಾದಾತ್ ನಾವಿದ್ಯಮಾನಧ್ಯಾನಮಿತಿ
ಸೂಚಿತಮ್ | ಕಿಂಞ ‘ಕೋ ನ ಆತ್ಮಾ ಕಿಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮೋಕ್ತಾತ್ತ್ವಾದ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಕರಣಾಚ್ಚೇತಿ ಯಾವತ್ | ಅಪಿ ಕಿಂಞೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏನಂ ವೈಶ್ವಾನರಂ ಪುರುಷವಿಧಂ
ಪುರುಷೋ ಯದ್ವಿಧಸ್ತದ್ವಿಧಮಧೀಯತೇ ಛನ್ನೋಗಾ ಯತೋಽತೋಽಪೀತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ |
ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೋಕ್ತಪುರುಷವಿಧಮೇವೈನಂ
ಮೂರ್ಧ್ವೇವ ಸುತೇಜಾ’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಅಧೀಯತ ಇತಿ ತತ್ಸಮಾಖ್ಯಾನಾದಪೀತ್ಯರ್ಥಃ |
ಚಶಬ್ದಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವೈಷ್ಣವತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕಃ | ಅನ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಸ್ಯ ಕರ್ಮತ್ವಾತ್
ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ | ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ತು ಪ್ರಧಾನಲಿಂಗತ್ವಾತ್ ಪೃಥಗುಕ್ತಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತಥಾ
ಚೇತೋರ್ಪಣೇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದತ್ಯಾಗೇ ಪ್ರಯೋಜನೋಕ್ತಿಃ | ಇಹ ತು ಶಬ್ದಾದೇಃ
ಸಾವಕಾಶತ್ವೋಕ್ತಿರಿತಿ ಭೇದಃ ||

ಪ್ರಿನಧ್ವೇದೇವತಾ ಭೂತಂ ಚ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ—

ಓಂ ಅತ ಏವ ನ ದೇವತಾ ಭೂತಂ ಚ ಓಂ || 1-2-7-58 ||

ಆತ್ಮಶಬ್ದಾದಿತಿ ಹೇತೋರೇವಾಗ್ನಿದೇವತಾ ತೇಜೋಭೂತಂ ಚ ವೈಶ್ವಾನರೋ ನ
ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ| ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮೈಕವಾಚಿತ್ಯೇಗ್ನ್ಯಾದೌ ವ್ಯವಹಾರವಿರೋಧಃ
ಫಲಾಭಾವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ —

ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾದಪ್ಯವಿರೋಧಂ ಜೈಮಿನಿಃ ಓಂ || 1-2-7-59 ||

ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದೀವ್ಯವಹಿತಂ ಲಕ್ಷಣಾದಿಕಂ ವಿನಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ
ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾರ್ಥೇಷ್ಯವ್ಯನ್ಯತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಾವಿರೋಧಂ ಜೈಮಿನಿರಾಹೇತ್ಯರ್ಥಃ|
ಹಾನಾದ್ಯರ್ಥತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮುಖ್ಯತ್ವೇ ಸೂಕ್ತಾದಿವ್ಯವಸ್ಥಾ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ —

ಓಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೇರಿತ್ಯಾಶ್ಮರಧ್ಯಃ ಓಂ || 1-2-7-60 ||

ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಾದಿನಿಯಮ ಇತಿ ಶೇಷಃ| ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಾದಿಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸ್ತಾ-
ವಗ್ನ್ಯಾದಿಷ್ಟೇವ ತಸ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವೇನಾಗ್ನ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಾದಿನಿಯಮ ಇತ್ಯಾಶ್ಮರಧ್ಯೋ
ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|

ಪ್ರಕಾರಾಂತರೇಣ ವ್ಯವಸ್ಥಾಮಾಹ —

ಓಂ ಅನುಸ್ಮತೇರ್ಬಾದರಿಃ ಓಂ || 1-2-7-61 ||

ತತ್ತತ್ಸೂಕ್ತಾದ್ಯುಪಾಸಕೈರಗ್ನ್ಯಾದಿಷ್ಟೇವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽನುಸ್ಮತೇರ್ಹೇತೋಃ ಸೂಕ್ತಾದಿ
ವ್ಯವಸ್ಥೇತಿ ಬಾದರಿರ್ಮನ್ಯತೇ| ಅನುಸ್ಮತೇಃ ಪೂರ್ವತ್ವೇಷ್ಯಮಿವ್ಯಕ್ತನಂತರಮಪಿ ಸಾ
ಕಾರ್ಯೇತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಂ ತದನಂತರಮುಕ್ತಿಃ|

ನಿಮಿತ್ತಾಂತರಮಾಹ—

ಓಂ ಸಮೃತ್ತೇರಿತಿ ಜೈಮಿನಿಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 1-2-7-62 ||

ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಾದ್ಯುಪಾಸಕಾನಾಮಗ್ನ್ಯಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೇರ್ನಿಮಿತ್ತಾದಿತಿ ಭಾವೇನ
ಸೂಕ್ತಾದಿನಿಯಮ ಇತಿ ಜೈಮಿನಿರ್ಮನ್ಯತೇ| ತದುಪಾಸ್ತೌ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಕುತಃ? ತಥಾ ಹಿ
ದರ್ಶಯತಿ| 'ತಂ ಯಥಾ ಯಥೋಪಾಸತೇ ತದೇವ ಭವತಿ' ಇತಿ ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ಶ್ರುತಿಃ
ಜೈಮಿನಿಮತಂ ಯಥಾ ತಥಾ ದರ್ಶಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಭವತೀತ್ಯನ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನೀತ್ಯರ್ಥಾತ್|

ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸ್ತಾವಗ್ನ್ಯಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಕಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ —

ಓಂ ಆಮನನ್ತಿ ಜ್ಯನಮಸ್ಮಿನ್ ಓಂ || 1-2-7-63 ||

ಚಶಬ್ಧಃ ಶಜ್ಞಾವ್ಯಾವರ್ತಕಃ | ಏನಂ ವಿಷ್ಣುಮಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾದೌ | ತಸ್ಯ ದೇವತಾ ಭೂತಇಷ್ಟೇತಿ
ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ | 'ಯೋಽಗ್ನೌ ತಿಷ್ಠನ್' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಆಮನನ್ತಿ ಶ್ರುತಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅಗ್ನೌ ದಿಪ್ರಾಪ್ತಿಪದೇನ ತತ್ಸಬ್ಧಹೃಪ್ರಾಪ್ತೇರ್ವಿವಕ್ಷಿತತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾದೇನಮಿತಿ ಪುನರ್ದೇಶಃ | ಜೈಮಿನ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ |
ಶಬ್ದಾನಾಂ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಾವಿರೋಧಂ ವದನ್ ಸೂಕ್ತಾದಿನಿಯಮಂ ಚಾಹೇತಿ
ಜೈಮಿನೇರ್ದ್ವಿರುಪಾದಾನಮ್ ||

ಅತ್ರಾದ್ಯನಯೇ ವಿಷ್ಣೋಸ್ಸರ್ವಶಕ್ತಿಪ್ರಬೋಧಕತ್ವಂ ಸರ್ವಗತಸ್ಯಾಪ್ಯಲ್ಪಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತತ್ವಂ ಚ |
ಅತ್ತೇತಿ ನಯೇಽದನಕ್ರಿಯಾ | ಗುಹಾನಯೇ ಸಾರಭೋಕ್ತತ್ವಮೇಕಸ್ಯಾಪ್ಯನೇಕತ್ವಂ ಚ |
ಅನ್ತರನಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದೇರೀಶಂ ವಿನಾ ಸ್ವಾವರನೇತ್ಯತ್ಯಾಯೋಗಃ | ಅನ್ತರ್ಯಾಮಿನಯೇ
ಸರ್ವಸ್ಯ ತಚ್ಚೇರ್ಯತ್ವಾತ್ ತತ್ತನ್ತ್ರತ್ವಾದ್ವಾ ತಚ್ಚೇರೀಶತ್ವಮ್ | ಅದೃಶ್ಯತ್ವನಯೇ
ಗೋತ್ರಾದ್ಯಭಾವಸ್ಯೇಶಾಖ್ಯಧರ್ಮಿತೋ ಭೇದೇಽಪಿ ದೃಶ್ಯಾದ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವಸ್ಯ
ತತ್ತ್ವರೂಪತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮ್ | ಅನ್ತನಯೇ ಸೂಕ್ತಾದಿವ್ಯವಸ್ಥೇತ್ಯಾದಿಧ್ಯೇಯಮ್ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ || 1-2 || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ || 1-3 ||

ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-1 ||

ಅತ್ರಪಾದೇ ಉಭಯತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಮಲಿಂಗ್ಲಾತ್ಮಕದ್ವಿವಿಧಶಬ್ದಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ

ಓಂ ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಯತನಂ ಸ್ವಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 1-3-1-64 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ತಾದೃಷಂ ಸರ್ವಾಧಾರತ್ವಲಿಂಗ್ಲಗಂ ಸಮನ್ವಿಯತೇ | ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ಮಿ | 'ಯಸ್ಮಿನ್'
ದ್ಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ ಚಾನ್ತರಿಕ್ಷಮ್' ಇತ್ಯಾದಿನೋಕ್ತಂ ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಯತನಂ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ
ತು ಪ್ರಧಾನಂ ವಾಯುರುದ್ರಜೀವಾ ವಾ | ಸ್ವಶಬ್ದಾತ್ ಸ್ವೇತಿ ಶಬ್ದಃ ಸ್ವಶಬ್ದಸ್ತಸ್ಮಾತ್ | ಶ್ರುತೌ
ಸ್ವಶಬ್ದಾಭಾವಾತ್ ತತ್ಪರ್ಯಾಯಾತ್ಮಶಬ್ದೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ | ಸಭಾರಾಜೇತ್ಯತ್ರ ಪಾಣಿನೀಯೇ
ರಾಜಶಬ್ದವತ್ | ತಮೇವೈಕಂ ಜಾನಥಾತ್ಮಾನಮಿತ್ಯಾತ್ಮಶಬ್ದಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮಶಬ್ದಾದಿತಿ

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0
Right: 0", Widow/Orphan control, Don't keep
with next, Not Don't swap indents on facing
pages, Border: Top: (No border), Bottom: (No
border), Left: (No border), Right: (No border)
Pattern: Clear

Formatted: (Complex) Hindi

Formatted: (Complex) Hindi

ವಾಚ್ಯೇ ಸ್ವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವ ಶಬ್ದ ಇತ್ಯದ ವಿಗ್ರಹಣಾಸಾಧಾರಾಣ್ಯಂ

ಜ್ಞಾಪಯಿತುಮ್ | ತಚ್ಚಬ್ರೂದಿತ್ಯುಕ್ತಾವಪಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷೋ ನ ಜ್ಞಾಪಿತಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ |

ಜಾಯಮಾನತ್ವರೂಪಜೀವಲಿಜ್ಞಾದಾತ್ಮಶಬ್ದಃ ಅಮುಖ್ಯಃ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಮುಕ್ತೋಪನೃಪ್ಯವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 1-3-1-65 ||

ದ್ವೈಕಯೋರಿತ್ಯಾದಾವಿವ ಭಾವಪ್ರಧಾನೋಽಯಮ್ | ಉಪನೃಪ್ಯತ್ವಂ

ಪ್ರಾಪ್ಯಾಂತರಶೂನ್ಯತ್ವೇ ಸತಿ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಮ್ | ತೇನಾಂತರಾ ಪ್ರಾಪ್ಯೇ ನ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ |

'ಅಮೃತಸ್ಯೇಷ ಸೇತುಃ' ಇತ್ಯಮೃತಶಬ್ದಿತಮುಕ್ತೋಪನೃಪ್ಯತ್ವವ್ಯಪದೇಶಾತ್

ನಾತ್ಮಶಬ್ದೋಽಮುಖ್ಯ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಅಮೃತಸೇತ್ತಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಮುಕ್ತೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ

ತದರ್ಥೋಕ್ತರ್ಥಾಃ | ಏವಮನ್ಯತ್ರಾವಿ |

ರುದ್ರಪ್ರಕೃತೀ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾತಾಮ್ | 'ರುದ್ರೋ ವಾ ವ ಲೋಕಾಧಾರಃ ಭೂತಂ ಚ ಭವಚ್ಚ

ಭವಿಷ್ಯಚ್ಚ' ಇತ್ಯಾದೇಃ | ಅತ ಆಹ -

ಓಂ ನಾನುಮಾನಮತಚ್ಚಬ್ಧಾತ್ ಓಂ || 1-3-1-66 ||

ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಯತನಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಅನುಮೀಯತ ಇತ್ಯನುಮಾನಶಬ್ದೇನ ವಾ

ಅನುಮಾನಶಬ್ದಾಚ್ಛಿಡಿಕೇಽಪಿ ಕೃತೇ ಅನುಮಾನಶಬ್ದೇನ ವಾ

ಅನುಮಾನಪ್ರಧಾನಪಾಶುಪತಸಾಕ್ಷ್ಯ ಸಿದ್ಧರುದ್ರಪ್ರಧಾನೇ ಗ್ರಾಹ್ಯೇ | ರುದ್ರಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಚ

ನ ದ್ಯುಭ್ಯಾದ್ಯಾಯತನಮ್ | ಅತಚ್ಚಬ್ಧಾತ್ | ತಯೋಃ

ರುದ್ರಪ್ರಕೃತ್ಯೋರ್ಭಸ್ಮಧರೋಗ್ರತ್ವತ್ರಿಗುಣತ್ವಾದಿಶಬ್ದಾನಾಮಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ರುದ್ರಪಿನಾಕ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ 'ಅನ್ಯನಾಮ್ನಾಂ ಗತಿರ್ವಿಷ್ಣುಃ' ಇತ್ಯಾದೇರ್ನ ತಚ್ಚಬ್ಧತ್ವಮಿತಿ

ಭಾವಃ | ಅತದ್ಧರ್ಮೇತಿವದಯಂ ನಿರ್ದೇಶೋ ಬೋಧ್ಯಃ |

ರುದ್ರಪ್ರಕೃತ್ಯೋರ್ಧ್ವಯೋರುಪಾದಾನಾಯ ವಾ ಟೀಕೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ

ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ ವಾ ತದಾಗಮಾನಾಮಮಾನತ್ವಸೂಚನಾಯ ವಾ

ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಾದಿಶಾ ವೃತ್ತಾಂತರಸೂಚನಾಯ ವಾ ನಾನುಮಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ |

ಜೀವವಾಯೂ ಕಿಮತ್ರ ವಾಚ್ಯೋ ನ ಸ್ಯಾತಾಂ ಜಾಯಮಾನ ಇತಿ ಲಿಜ್ಞಾತ್ 'ವಾಯುನಾ ವೈ

ಗೌತಮ' ಇತ್ಯಾದೇಃ | ಅತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಾಣಭೃಷ್ಠಂ || 1-3-1-67 ||

ಚಶಬ್ದಾನ್ನೇತಿ ಸ್ವಶಬ್ದಾದಿಹೇತವಶ್ಚಾನುಕೃಷ್ಯಂತೇ | ವಾಯುಶ್ಚ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ |
 ಆತ್ಮಶಬ್ದಮುಕ್ತೋಪಸೃಷ್ಯತ್ಪ್ರಾತಚ್ಚಭೇಭ್ಯೋ ಜೀವವಾಯೂ ನ
 ದ್ಯುಭ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಾಯಮಾನಾದಿಶಬ್ದೋಽಭಿವ್ಯಕ್ತಾದಿನಾ ವಿಷ್ಣೌ ಯುಕ್ತ
 ಇತಿ ಭಾವಃ | ಜೀವ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರಾಣಭೃದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸಹ ಪ್ರಾಣೈರಿತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಾಣಭೃತ್ವಂ
 ತಸ್ಯ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ | ಯೋಗವಿಭಾಗ ಉತ್ತರಾರ್ಥಃ |
 ವ್ಯಾಕರಣೇ ರಣ್ಣೇಶ್ಚೇತ್ಯಾದಿವತ್ | ಅತ್ರ ಶ್ರುತೌ ಜೀವಮಾತ್ರಲಿಂಗಸತ್ವೇನ
 ತದೈಕೈವ್ಯವಾಗ್ರೇ ನಿರಾಸಾತ್ | ಅತ ಏವಾಸ್ಯ ಸ್ವಶಬ್ದೇನೋಕ್ತಿಃ |
 ನನೂಭಯಪ್ರಾಪಕಾಬಾಧೇನ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದೋಽಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 1-3-1-68 ||

'ಜುಷ್ಠಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಯನ್ಯಮೀಶಮ್' ಇತೀಹೈವ
 ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾನ್ಯೈಕೈಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಈಶಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಕುತಃ? ಯೇನ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದೋಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ || 1-3-1-69 ||

'ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತವ್ಯೇ' ಇತಿ ಪರವಿದ್ಯಾವಿಷಯವಸ್ತುನ ಆರಭ್ಯಾಧೀತತ್ವೇನ
 ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಕರಣಾದೀಶಶಬ್ದಾರ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಃ ||
 ನ ಕೇವಲಂ ಶ್ರುತಿಬಲಾದ್ಯೇದಃ, ಲಿಂಗಾದಪೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸ್ಥಿತ್ಯದನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಓಂ || 1-3-1-70 ||

ನೈಕೈಕಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸ್ಥಿತಿಃ ಕರ್ಮಫಲೋಪಜೀವನಂ ವಿನಾಽವಸ್ಥಾನಮ್ | ಅದನಂ
 ತದುಪಜೀವನಮ್ | ತಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋನೈಕೈಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ
 ಸ್ವಾದ್ಧತ್ಯನಶ್ಚನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿಚಾಕಶೀತಿ' ಇತಿ ಜೀವೇಶಯೋರದನತದ್ರಹಿತಸ್ಥಿತ್ಯುಕ್ತೇರಿತಿ
 ಭಾವಃ | ಶ್ರುತಾವದನಸ್ಯಾದಿತ್ವೇನ ಅದನಸ್ಥಿತಿಭ್ಯಾಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ಸ್ಥಿತೇರೀಶಸಮ್ನಿನಿತ್ವೇನಾಭ್ಯರ್ಹಿತತ್ವಾದಲ್ಪಾಕ್ಷರತ್ವಾಚ್ಚ ವ್ಯತ್ಯಾಸಃ | ಅತ್ರ
 ನಾನುಮಾನಮತಚ್ಚಬ್ದಾದಿತ್ಯನುವೃತ್ತ್ಯಾ ಅನುಮಾನಂ ಭೇದಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ನ ಮಾನಮ್ |
 ತದ್ವಿರುದ್ಧಮತತ್ ಭೇದಸತ್ಯತ್ವಮ್ | ಅತಚ್ಚಬ್ದಾತ್ ಭೇದಸತ್ಯತ್ವಬೋಧಕಶಬ್ದಾತ್ |

ಉಸುಮಾನಮೂಲಭೂತಶಬ್ದಭಾವಚ್ಛೇತಿ ದ್ವೈತ್ಯನಿರಮುಕ್ತಾ ಭೇದವಿಧ್ಯಾತ್ಯಂ

ನಿರಸನೀಯಮಿತಿ ವದಂತಿ || 1 ||

ಭೂಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-2 ||

ಓಂ ಭೂಮಾ ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಾದಧ್ಯುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 1-3-2-71 ||

ಅತ್ರ ತಾದ್ಯಶಭೂಮನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | 'ಯೋ ವೈ ಭೂಮಾ ತತ್ಸುಖಮ್'
ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಭೂಮಾ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತು ಪ್ರಾಣಃ | ಕುತಃ? ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಸಮ್ಯಕ್
ಪ್ರಸೀದತ್ಯನೇನೇತಿ ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಃ ಪೂರ್ಣಸುಖಮ್ | 'ತತ್ಸುಖಮ್' ಇತಿ
ಪೂರ್ಣಸುಖತ್ವಾಭಿಧಾನಾತ್ | ಅಧ್ಯುಪದೇಶಾತ್, ಅಧಿ ಅಧಿಕತ್ವೇನ ನಾಮಾದೀನಾಂ
ಸರ್ವೇಷಾಮುಪರಿ ತದುತ್ತಮತ್ವೇನ
ವ್ಯುಪದೇಶಾಚ್ಛೇತ್ಯಗ್ರೇತನಶ್ಚಕಾರೋಽತ್ರಾನುಕೃಷ್ಯತೇ | ಅತ್ರ ಭೂಮೇತಿ ಪುನರ್ದೇಶಃ
ಪ್ರಾಗ್ಗತ್ | ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಭೂಮೇತ್ಯಸ್ಯ ಭಾವಾರ್ಥತ್ವೇಽಪಿಹ
ಭಾವಭವಿತೋರಭೇದಾತ್ಪೂರ್ಣರೂಪಭವಿತೃರ್ಥತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಪೂರ್ಣಸುಖತ್ವಾದಿತಿ
ವಾಚ್ಯೇ ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಾದಿತಿ ಯೌಗಿಕೋಕ್ತಿರೀಶಸ್ಯ ಸುಖಿತ್ವೇ ದುಃಖಿತ್ವಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ನ
ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಪೂರ್ಣಸುಖಕಾರ್ಯೇಣ ಪ್ರಸಾದೇನ ದುಃಖಾಭಾವನಿಶ್ಚಯಾದಿತಿ
ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 1-3-2-72 ||

'ಸ ಏವಾಧಸ್ತಾತ್ ಸ ಉಪರಿಷ್ಠಾತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಸರ್ವಗತತ್ವಾದಿಧರ್ಮಾಣಾಮುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ
ಭೂಮಾ ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತೌ ಸತ್ಯಸ್ಯಾದಿತ್ವೇಽಪಿ ಸತ್ಯಾದೇಃ ಪ್ರಣಾಥ್ಯಾ
ಭೂಮಾಯತ್ತತ್ವೋಕ್ತೇಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತಾಪ್ರಯೇ ಭೂಮ್ನ ಉಕ್ತಿರೀತ್ಯೇಕೇ |
ಸಮ್ಪ್ರಸಾದಾದಿಹೇತುಯುತತ್ವಾಚ್ಛಿ | ಸೈವ ಹೀತ್ಯತೋ ಗತತ್ವಂ
ಚಾನ್ಯತೋಽವಸೇಯಮ್ || 2 ||

ಅಕ್ಷರಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-3 ||

ಓಂ ಅಕ್ಷರಮಮ್ಪ್ರಾನ್ತಧ್ಯತೇಃ ಓಂ || 1-3-3-73 ||

ಅತ್ರಾಕ್ಷರನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | 'ಏತದ್ವೈ ತದಕ್ಷರಂ ಗಾರ್ಗಿ' ಇತ್ಯುಕ್ತಮಕ್ಷರಂ ತತ್ತು
ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ ಶ್ರೀತತ್ತ್ವಮ್ | ಅಮ್ಪ್ರಾನ್ತಧ್ಯತೇಃ | ಅಮ್ಪ್ರಮಾಕಾಶಶಬ್ದಿತಂ ಶ್ರೀತತ್ತ್ವಮನ್ತೇ

ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ತದಮ್ಬರಾಂತಂ ತಸ್ಯ ಧೃತೇರ್ಧಾರಣಾತ್ |
 ಶ್ರುತಾವಾಕಾಶಾಖ್ಯಚಿತ್ರಕೃತೇಃ ಸರ್ವಾಧಾರತ್ವಮುಕ್ತಾ 'ಏತಸ್ಮಿನ್ ಖಲ್ವಕ್ಷರೇ
 ಗಾರ್ಗ್ಯಾಕಾಶ ಓತಶ್ಚ ಪೋತಶ್ಚ' ಇತ್ಯಕ್ಷರಸ್ಯ ತದಾಧಾರತ್ವಶ್ಚವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಅಮ್ಬರಧೃತೇರಿತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತಾವನೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಸರ್ವಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಕೃತಿದ್ವಾರಾ
 ಬ್ರಹ್ಮವಾಶ್ರಯ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ 'ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯನ್ತಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ |
 ಅಮ್ಬರಸ್ಯ ಶ್ರೀತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಪನಾಯ ಚೇತ್ಯಪ್ಯಾಹುಃ | ಸರ್ವಾಶ್ರಯತ್ವೇ ಸತ್ಯೇಕಾಶ್ರಯತ್ವಸ್ಯ
 ತಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ವಾದಿತಿ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ನಾ ಚ ಪ್ರಶಾಸನಾತ್ ಓಂ || 1-3-3-74 ||

ಉಚ್ಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ನಾ ಧೃತಿಶ್ಚ ಪ್ರಶಾಸನಾದಕ್ಷರಸ್ಯಾಜ್ಞಾಮಾತ್ರಾದುಚ್ಯತೇ 'ಏತಸ್ಯ
 ವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗೀ ಸೂರ್ಯಾಚನ್ವಮಸೌ ವಿಧೃತೌ ತಿಷ್ಠತಃ' ಇತ್ಯಾದೌ |
 ಅತಶ್ಚಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಹಿ
 ಪ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಾಸಂಚುಚಿತವಿಷಯತ್ವಾನನ್ಯಾಯತ್ವರೂಪಪ್ರಕೃಷ್ಣಶಾಸನಮಾತ್ರೇಣ
 ಸರ್ವಧೃತಿರನ್ಯಸ್ಯ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಭಾವವ್ಯಾವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 1-3-3-75 ||

ಅನ್ಯೇಷಾಂ ವಸ್ತುನಾಂ ಭಾವಾನಾಂ ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದಿಧರ್ಮಾಣಾಂ ವ್ಯಾವೃತ್ತೇಃ
 'ಅಸ್ಥೂಲಮನಣು' ಇತ್ಯಾದಿನಾಕ್ಷರೇ ವ್ಯಾವೃತ್ಯುಕ್ತೇಶ್ಚಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದೀತಿ ವಾಚ್ಯೇಽನ್ಯಭಾವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದಿಹೀನಮಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೇನ್ನಿಸ್ವಭಾವಂ
 ಸ್ಯಾದಿತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಂ, ಅನ್ಯವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಸ್ಯೈವ ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದೇರ್ವ್ಯಾವೃತ್ಯುಕ್ತೇರಿತಿ
 ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ನ ಹಿ ತಾದೃಶಂ ನಿರಪೇಕ್ಷಂ ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದಿರಾಹಿತ್ಯಮನ್ಯಸ್ಯ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ
 ಭಾವಃ | ಯದ್ವಾ ಸುಧಾರೀತ್ಯಾ 'ಅಸ್ಥೂಲಮನಣು' ಇತ್ಯಾದಿನಾ
 ಸ್ಥೌಲ್ಯಾದಿವಿರುದ್ಧಾಣುತ್ವಮಹತ್ತ್ವಾದಿಮತ್ತ್ವಾ ಜ್ಞೇತಿ ಚಶಬ್ದೇನ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ |
 ಬಹುಪದವಿಷಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಸ್ವಶಬ್ದೇನ ಕೃತ್ವಾ ಕತಿಪಯಪದವಿಷಯತ್ವಾದಿದಂ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಚಶಬ್ದೇನ ಸಮುಚ್ಚಿತಮ್ | ನ ಚ ವಿರೋಧಃ |

ಅಸ್ಯ ಭಾವವ್ಯಾವೃತ್ತೇರಸ್ಯ ವಸ್ತುವ್ಯಲಕ್ಷಣ್ಯತ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಸ್ಯವ ತಾದ್ಯಶತ್ಯಾದಿತಿ
ಯಾವದಿತಿ ವೃತ್ತಾಂತರಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ || 3 ||

ಸದಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-4 ||

ಓಂ ಈಕ್ಷತಿಕರ್ಮವ್ಯಪದೇಶಾತ್ಯಃ ಓಂ || 1-3-3-76 ||

ಅತ್ರ 'ಸದೇವ ಸೋಮ್ಯ' ಇತ್ಯಾದಿಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಾನಸ್ಥನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಯೋಗ್ಯತಯಾ
ಸದಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ನ ಇತ್ಯನೇನ ತಚ್ಚಿತಿ ತುರನ್ವೇತಿ | 'ಸದೇವ' ಇತ್ಯಾದೌ ಶ್ರುತಂ ಸತ್ ನ
ಏವ ವಿಷ್ಣುರೇವ | ನ ಪ್ರಧಾನಮ್ | ಈಕ್ಷತಿಕರೂಪಂ ಚ ತತ್ಕರ್ಮ ಚ ತಸ್ಯ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್
'ತದೈಕ್ಷತ' ಇತಿಕ್ಷಣಾಖ್ಯವ್ಯಾಪಾರೋಕ್ಷೇರ್ಜಡೇ ತದಯೋಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಕ್ಷತೀತ್ಯೇವ
ವಾಚ್ಯೇ ಕರ್ಮೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ವರೂಪಾನ್ಯೇಕ್ಷಣಾಭಾವಾತ್ಕಥಂ ತದೈಕ್ಷತೇತಿ ಕರ್ತೃತ್ವಶ್ರುತಿರಿತಿ
ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ | ವಿಶೇಷಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಕರ್ತೃಭಾವ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |
ತತ್ತಪ್ರದೀಪಚನ್ದಿಕಯೋಸ್ತು ಕರ್ಮೇತಿ 'ನ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನ ಕರ್ಮಾಣಿ' ಇತ್ಯತ್ರೇವ
ಸೃಷ್ಟಿರುಚ್ಯತೇ | ಈಕ್ಷತಿಶ್ಚ ಕರ್ಮ ಚ ತಯೋರೀಕ್ಷಣಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯಯೋರುಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ತತ್ತಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ ಸ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ 'ಏಕೋ ನಾರಾಯಣ ಆಸೀತ್', 'ಸ ಮುನಿರ್ಭೂತ್ವಾ
ಸಮಚಿಂತಯತ್' ಇತ್ಯಾದಿಸಮಾಖ್ಯಾಂ ಸೂಚಯಿತುಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ || 4 ||

ದಹರಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-5 ||

ಓಂ ದಹರ ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃ ಓಂ || 1-3-5-77 ||

ಅತ್ರ ಹೃತ್ವದ್ಮಸ್ಥಲಿಜ್ಞಂ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ತತ್ತಿತ್ಯಸಿ | ದ್ಯುಭ್ವಾದ್ಯಾಯತನಮಿತಿ
ಮಣೂಕಫುತ್ಯಾನ್ವೇತಿ | ಪೂರ್ವಸ್ಮಾತ್ ಸದಿತಿ ಚ | 'ಉಭೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ಧ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ'
ಇತ್ಯಾದಿನೋಕ್ತಂ ದ್ಯುಭ್ವಾದ್ಯಾಯತನಂ ಸತ್ ದಹರೇ 'ದಹರಂ ಪುಣ್ಣರೀಕಂ ವೇಶ್ಮ'
ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತದಹರೇ ಹೃತ್ವದ್ಮೇ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ ಜೀವಾದಿಃ | ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃ 'ಯ ಆತ್ಮಾ
ಅಪಹತಪಾಪ್ಮಾ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯಸಾಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿಧರ್ಮೇಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಗತಿಶಬ್ದಾಭ್ಯಾಂ ತಥಾ ಹಿ ದೃಷ್ಟಂ ಲಿಜ್ಞಂ ಚ ಓಂ || 1-3-5-78 ||

ದಹರೇ ತತ್ತಿತ್ಯಸಿ | ಗತಿಃ ಸುಪ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | ಶಬ್ದೋ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಃ | ತಾಭ್ಯಾಂ
ಸುಪ್ರಗಮ್ಯತ್ವಲಿಜ್ಞಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾಭ್ಯಾಮುಕ್ತರೂಪದಹರಸ್ಥಂ
ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅಹರಹರ್ಗಚ್ಚನ್ಯ ಏತಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನ ವಿದ್ವನ್ತಿ' ಇತಿ ಹೃತ್ವದ್ಮಸ್ಥಸ್ಯ

ಸುಪ್ತಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಂ ಚ ಸಿದ್ಧಿಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ
ತಥಾಹೀತ್ಯಾದಿನಾ | ಯಥಾ ಗತಿಶಬ್ದೌ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಗೌ ತಥಾ
ಲಿಂಗಮರಣ್ಯಾಖ್ಯಾನುಧಾನಮುದ್ರಾಶ್ರಯಲೋಕವತ್ಸರೂಪಂ ಲಿಂಗಂ ಚ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಗಂ
ದೃಷ್ಟಂ ಯತೋಽತೋಽಪಿ ದಹರಸ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತಲ್ಲೋಕವತ್ಸಂ ಚ ವಿಷ್ಣು
ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಹೇರರ್ಥಃ |

‘ಅರಶ್ಚ ಹ ವೈ ಣ್ಯಶ್ಚಾರ್ಣವೌ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ’ ಇತ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯೇಽರಣ್ಯಾಖ್ಯಾನುಧಾ
ನಮುದ್ರಾಶ್ರಯೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಪ್ರಯುಕ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಶಬ್ದಸ್ಯ ಹೃತ್ಪದ್ಮೇ ‘ಏತಂ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್’ ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ ತತ್ಸಸ್ಯ ತಲ್ಲೋಕವತ್ಸಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಸ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ
ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಗತತ್ವಂ ನ ಸ್ಪಷ್ಟಮಿತಿ ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ | ಅತ ಏವಾಸ್ಯ ತತ್ಸತಾಂ ವಕ್ತುಂ
ತಥೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಯದ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಿತಿ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಲೋಕತ್ಯೋಕ್ತ್ಯಾ ತತ್ಯೋ
ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪದಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವಾಚಿತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ
ಇದಮುಚ್ಯತೇ | ಲಿಂಗಂ ಸುಧಾನಮುದ್ರಾಶ್ರಯಲೋಕವತ್ಸರೂಪಲಿಂಗಂ ಚ ದೃಷ್ಟಂ
ತದಾಶ್ರಯಲೋಕವತ್ಸಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಲಿಂಗಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಹೇರರ್ಥಃ | ಹೃತ್ಪದ್ಮೇ
ಪ್ರಯುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪದಮುತ್ತರತ್ರ ಪ್ರಯುಜ್ಯ ‘ಅರಶ್ಚ ಹ ವೈ ಣ್ಯಶ್ಚಾರ್ಣವೌ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ’ ಇತಿ ತದಾಶ್ರಯಲೋಕತ್ಯೋಕ್ತೇರ್ನ ಸತ್ಯಲೋಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪದಾರ್ಥ
ಇತಿ ಭಾವಃ | ಅತ್ರ ಪಕ್ಷೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದರೂಪಹೇತುನಾಧಕತ್ವಾದಸ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಧೃತೇಶ್ಚ ಮಹಿಮ್ನೋಽನ್ಯಾನಿನ್ನುಪಲಭೇಃ ಓಂ || 1-3-5-79 ||

ಧೃತೇರ್ಧಾರಣಾಚ್ಚ ‘ಯ ಆತ್ಮಾ ಸ ಸೇತುರ್ವಿಧೃತಿಃ’ ಇತಿ ಸರ್ವಧಾರಕತ್ವಲಿಂಗಶ್ರವಣಾಚ್ಚ
ದಹರೇ ಬ್ರಹ್ಮವಃ ಏತಲ್ಲಿಂಗಂ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಗಮಿತಿ | ಕುತಃ? ಅಸ್ಯ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಸ್ಯ
ಮಹಿಮ್ನೋಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದೇರಸ್ಮಿನ್ ವಾಕ್ಯೇ ಉಪಲಭೇರಿತ್ಯೇಕೋಽರ್ಥಃ | ‘ಯ
ಆತ್ಮಾ’ ಇತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಾತ್ಮಪರಾಮರ್ಶೇನ ‘ಸ ಸೇತುಃ’ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವೇ
ಪಾಪ್ಮಾನೋಽತೋ ನಿವರ್ತನ್ತ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಅನ್ಯಸ್ತು ಧೃತಿಪದೇನ
ಧೃತಿಯುಕ್ತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಅಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ಚ ತನ್ತ್ರಮ್ | ಚಶಬ್ದ ಉಪಲಭೇಶ್ಚೇತ್ಯನ್ವೇತಿ |
ಧೃತೇರ್ಧೃತಿಪ್ರತಿಪಾದಕಾದೇಷಸೇತುರ್ವಿಧಾರಣ ಇತಿ ವಾಕ್ಯಾತ್
ವಾಜಸನೇಯಸಮಾಖ್ಯಾನಾದ್ಧಹರೇ ಬ್ರಹ್ಮವೇತಿ ಯಾವತ್ | ತತ್ರಾವಿ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕುತಃ?

ಅಸ್ಯ ವಷ್ಠಾಮೇಹಿಮ್ಃ ಸರ್ವಾಭಿಪತ್ಯಾವಲಸ್ಮಿನ್ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥೇ ಅಸ್ಮಿನ್

ವಾಜಸನೇಯೇ ಉಪಲಭ್ಯೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಯ ಏಷೋನ್ವರ್ಹದಯ ಆಕಾಶಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಶೇತೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಶೇ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಾ 'ಏಷ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಏಷ ಭೂತಪಾಲಃ' ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಲಿಷ್ಠೋಕ್ತಾ ತಸ್ಯ ವೃಷ್ಟವತ್ಸಂ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ತತ್ಸಮಾಖ್ಯಾನಾದ್ಧಹರೇ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ ಓಂ || 1-3-5-80 ||

'ದಹರಂ ವಿಪಾಪ್ಮಮ್' ಇತ್ಯಾದಿತ್ಯೆತ್ತಿರೀಯೇ ವಿಷ್ಣೋಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ ತತ್ಸಮಾಖ್ಯಾನಾದ್ಧಹರೇ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಇತರಪರಾಮರ್ಶಾತ್ ಸಃ ಇತಿ ಚೇನ್ನಾನಮ್ಭವಾತ್ ಓಂ || 1-3-5-81 ||

'ಪರಇಷ್ಟೋತಿರುಪನಮದ್ಯ' ಇತಿ ಪ್ರಕೃತಸ್ಯೇತರಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶಾತ್ 'ಏಷ ಆತ್ಮಾ' ಇತ್ಯೇತಚ್ಚಭೇನ 'ಯ ಆತ್ಮಾಪಹತಪಾಪ್ಮಾ' ಇತ್ಯಾದಿನೋಕ್ತ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಸ್ಯಾತ್ಮತ್ವವಿಧಾನಾದ್ಧಹರೇ ಸ ಜೀವ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಅನಮ್ಭವಾತ್ | ಅಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿದಿಮಾರ್ಣಾಂ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥೇ ಶ್ರುತಾನಾಂ ಜೀವೇ ಅನಮ್ಭವಾತ್ 'ಏತದಮೃತಮಭಯಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಾಮೃತತ್ವಾದೇಶ್ಚ ಅನಮ್ಭವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಾನಮ್ಭವಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಉತ್ತರಾಚ್ಛೇದಾವಿಭೂತಸ್ವರೂಪಸ್ತು ಓಂ || 1-3-5-82 ||

ತುರೇವ | ಸ ಇತಿ ದಹರ ಇತಿ ಚಾಸ್ತಿ | ನೇತಿ ಶೇಷಃ | ಉತ್ತರಾತ್ ಜೀವಸ್ಯ ಸತ್ಯಕಾಮತ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕಾತ್ 'ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯಾತ್ | ತತ ಏವಾಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿಸಮ್ಭವೇನ ದಹರೇ ಜೀವ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಆವಿಭೂತಸ್ವರೂಪಸ್ತು ಮುಕ್ತ ಏವೋಚ್ಯತೇ ಸತ್ಯಕಾಮತ್ವೇನ ತತ್ರೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣಾಭಿನಿಷ್ಪದ್ಯತೇ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ | ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಸ್ಯ ದೇಹಾನ್ತರ್ವರ್ತಿಯಾ ಮುಕ್ತತ್ವಾಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಮುಕ್ತಸ್ತಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಶ್ರುತಮುಕ್ತಿಸ್ವರೂಪೋಕ್ತಾಥೈವಮುಕ್ತೀಃ | 'ಪೂರ್ವಾದಿಭ್ಯೋ ನವಭ್ಯೋ ವಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇರುತ್ತರಾದಿತಿ ಸಾಧು ||

ಏಷ ಆತ್ಮೇತಿ ಜೀವಪರಾಮರ್ಶಬಲಾತ್ ಕಥಇಷ್ಟೇವ ಏವ ದಹರಸ್ಯ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಾರ್ಥಶ್ಚ ಪರಾಮರ್ಶಃ ಓಂ || 1-3-5-83 ||

ಚ ಏವ | ಅನ್ಯೋಽರ್ಥೋ ವಿಷಯೋ ಯಸ್ಯ ಸಃ |
 ಪರಇಷ್ಟೋತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಜ್ಯೋತಿರೂಪಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯ ಏವ ಪರಾಮರ್ಶಃ |
 ಪರಾಮೃಶ್ಯಾತ್ಮತ್ವವಿಧಾನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏಷ ಇತಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ತ್ವನ್ಯಾತ್ಮಾಪೇಕ್ಷಯೇತಿ
 ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಲ್ಪಶ್ರುತೇರಿತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 1-3-5-84 ||

'ದಹರಂ ಪುಣ್ಣೀಕಮ್' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಅಲ್ಪಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾದ್ಧಹರೇ ಸಃ ನ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ
 ಚೇತ್ ನೇತಿ ಶೇಷಃ | ತತ್ ಅಲ್ಪಸ್ಥಾನಸ್ಥತ್ವಮುಕ್ತಂ ನಿಚಾಯುತ್ವಾದಿತ್ಯಾದಿನಾ
 ಸಮಾಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವ್ಯೋಮೋಽಮೃತೋಽಲ್ಪಾಕಸ್ತಂ ಯುಕ್ತಮ್ | ವಿಷ್ಣೋರಂಶಸ್ಯಾಪಿ
 ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಿತಿ ವಿಶೇಷಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾರ್ಥಮಿದಂ ಸ್ಮರಣಮ್ | ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ ತದುಕ್ತಂ
 ತತ್ಸರ್ವಗತತ್ವೇನೈವ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥತ್ವಂ 'ಏಷ ಮ ಆತ್ಮಾನರ್ಹದಯೇ ಜ್ಯಾಯಾನ್'
 ಪೃಥಿವ್ಯಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಾವುಕ್ತಮಿತಿ ವ್ಯತ್ಯನ್ತರಾದ್ಯೋಧ್ಯಃ | ಅಚಿನ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಾದ್ಯುಚ್ಯತ ಇತಿ
 ಭಾವಃ ||

ಅನುಕೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-6 ||

ಓಂ ಅನುಕೃತೇನೈವ ಚ ಓಂ || 1-3-6-85 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತತ್ವರೂಪಮಾನುಕೂಲ್ಯೇನ ಗೃಹ್ಯಮಾಣತ್ವಂ ಲಿಂಗಂ
 ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಅನುಕೂಲ್ಯೇನ ಗೃಹ್ಯಮಾಣಮಿತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ |
 ಅನುಕೃತಿಪದೇನಾನುಭಾನಮುಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಯಾಪಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ವಾತ್ | ತಸ್ಯೇತಿ ತನ್ತಮ್ |
 'ಕಥಂ ನು ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾಂ ಕಿಮು ಭಾತಿ ನ ಭಾತಿ ವಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತಮಾನುಕೂಲ್ಯೇನ
 ಗೃಹ್ಯಮಾಣಂ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತು ಜ್ಞಾನಿಸುಖಮ್ | ಕುತಃ? ತಸ್ಯಾನೂಕೂಲ್ಯೇನ
 ಗೃಹ್ಯಮಾಣಸ್ಯಾನುಕೃತೇಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಭಿರನುಭಾನಾತ್ | 'ತಮೇವ ಭಾನ್ತಮನುಭಾತಿ
 ಸರ್ವಮ್' ಇತಿ ತದಧೀನಭಾನಶ್ರವಣಾತ್ ಸೂರ್ಯಾದೇರಿತಿ ಯಾವತ್ | ಕಿಂ ತಸ್ಯ,
 ವಾಕ್ಯಪ್ರತೀಕಂ ಚೈತತ್, 'ತಸ್ಯ ಭಾನಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಭಾತಿ' ಇತಿ ಸರ್ವಸ್ಯ
 ತತ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವೋಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಶಬ್ದೇನ 'ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಭಾತಿ'
 ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಸೂರ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವಾಚ್ಚೇತಿ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ | 'ಕಥಂ ನು

ತಟ್ಟಜಾನಿಯಾಮ್ ಇತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷೇ ತಮತತ್ಸ್ಯತಿ ತತ್ರೇತ ತಚ್ಚಿದ್ವಿರಾನುಯಾಶ್ಯನೇ
 ಗೃಹ್ಯಮಾಣಂ ಪರಾಮೃಶ್ಯ ಸೂರ್ಯಾದಿತೇಜೋನಿಯನ್ವತ್ತ-ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಕತ್ವ-
 ಸೂರ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವಾಖ್ಯನಿರವಕಾಶಲಿಖತ್ರಯೋಕ್ಷೇರ್ಬ್ರಹ್ಮವೇತಿ ಭಾವಃ |
 ಅನುಭಾನಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅನುಕೃತೇರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಕೃತಮನ್ಯದಪಿ
 ತಪನಾದೀಶಾಧೀನಮಿತಿ ದರ್ಶಯಿತುಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ತತ್ತಪ್ರದೀಪಾದೌ | 'ತಾಪನೀ ಪಾಚನೀ
 ಚೈವ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಥತೇಃ | ಶ್ರುತೌ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವನ್ಯಾದಿತ್ಯೇಷ್ಯನುಕೃತ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ತಮಿತಿ ಪುಲ್ಲಿಖತ್ವಾತ್ ಕಥಂ 'ಕಥಂ ನು ತತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ತಮಿತ್ಯಾದಿನಾ ಪರಾಮೃಶ್ಯತ
 ಇತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಮೂಲತ್ವಾದ್ವಾ, ಕ್ರಿಯಾನ್ತರಮಪಿ ತದಧೀನಮಿತಿ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ವೇತಿ |
 ಅತ ಏವ 'ಕಿಮು ಭಾತಿ' ಇತ್ಯುಕ್ತದುರ್ಜ್ಞೇಯಸ್ಯ 'ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಭಾತಿ' ಇತಿ
 ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಸನ್ನಿಹಿತಪರಾಮರ್ಶಿಪ್ರಾತಿಪದಿಕಪ್ರಾಬಲ್ಯಾಚ್ಚ ತದೇವ ಪರಾಮೃಶ್ಯತ
 ಇತಿ ವಕ್ತುಂ ತನ್ಯಾನುಕೃತೇರಿತ್ಯಾಹ | ಅನ್ಯಥಾಸನುಕೃತೇರಿತ್ಯೇವಾವಕ್ಷ್ಯತ್ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಲಿಖತ್ರಯಸ್ಯ ವೈಷ್ಣವತ್ವಂ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿಭ್ಯಾಮಾಹ -

ಓಂ ಆಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ || 1-3-6-86 ||

ಅಪಿಃ ಶ್ರುಯತ ಇತಿ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ | 'ಆಹಂ ತತ್ತೇಜೋ ರಶ್ಮೀತ್' ಇತ್ಯತ್ರತೇಜ ಇತಿ
 ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಂ ರಶ್ಮೀದಿತಿ ಸೂರ್ಯಾದಿತೇಜೋನಿಯನ್ವತ್ತಂ ಶ್ರುಯತೇ |
 'ಯದಾದಿತ್ಯಗತಂ ತೇಜಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ 'ಮಾಮಕಮ್' ಇತ್ಯನೇನ ತದ್ವಯಮ್
 ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಮಾಮಕಂ ಮದಧೀನಂ ಮದೀಯಿಷ್ಟೇತ್ಯರ್ಥಾತ್ | 'ನ ತದ್ಧಾಸಯತೇ
 ಸೂರ್ಯಃ' ಇತಿ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಮರ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಯಥಾಟೀಕಂ ಸೂತ್ರದ್ವಯಂ
 ಲಿಖದ್ವಯಪರಮ್ | ಸ್ಮೃತಾವಿವ ಶ್ರುತೌ ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಸ್ಯಾಸ್ತುಟತ್ವಾತ್ ಸಾ ಅಪಿನಾ
 ಸಮುಚ್ಚಿತಾ | ಸ್ಮೃತಿಸ್ತು ಸ್ವಶಬ್ದೋಕ್ತಾ | ಯದ್ವಾ ಪೂರ್ವತ್ರ
 ಚಶಬ್ದೋನುಕೃತೇಸ್ತಸ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಾಚ್ಚೇತಿ ಹೇತುದ್ವಯಸಮುಚ್ಚಯೇ |
 ಅತ್ರಾಪಿ ಹೇತ್ವನ್ತರಸಮುಚ್ಚಯೇ | 'ನ ತದ್ಧಾಸಯತೇ' ಇತಿ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವಂ
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಅತೋಽಪ್ಯಾನುಕೂಲೈನ ಗೃಹ್ಯಮಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯಸ್ಯ
 ವೃತ್ತನ್ತರಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ || 6 ||

ವಾಮನಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-7 ||

ಓಂ ಶಬ್ದಾಧಿವ ಪ್ರಮಿತಃ ಓಂ || 1-3-7-87 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಈಶಾನನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ತಚ್ಚ ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ | ತತ್ತಿ ತ್ಯಸ್ತಿ |
 'ಅಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷೋ ಮಧ್ಯ ಆತ್ಮನಿ ತಿಷ್ಠತಿ', 'ಈಶಾನೋ ಭೂತಭವ್ಯಸ್ಯ' ಇತ್ಯುಕ್ತ
 ಈಶಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮವ ಪ್ರಮಿತಃ | ಈಶಾನಶಬ್ದೋ ಬ್ರಹ್ಮಮಾತ್ರವಾಚಿತ್ವೇನ ಪ್ರಮಿತೋ ನ
 ತು ವಾಯುವಾಚಿತ್ವೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಮಧ್ಯೇ ವಾಮನಮಾಸೀನಮ್' ಇತಿ
 ವಾಮನಶಬ್ದಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತಿ ಪ್ರಾಣಾದಿವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕತ್ವಾದಿದಾಯುಲಿಜ್ಞಾಚ್ಛುತೇಃ
 ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮುಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಮಿತ ಇತಿ ನಿರವಕಾಶತ್ವಮ್ ||

ನನು ಕಥಮಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರ ಇತ್ಯುಕ್ತ ತನ್ಮಾತ್ರತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಹೃದ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ತು ಮನುಷ್ಯಾಧಿಕಾರತ್ವಾತ್ ಓಂ || 1-3-7-88 ||

'ಅಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರ' ಇತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ | ತತ್ತಿ ತ್ಯಸ್ತಿ | ತುರೇವ | ಅಪ್ಯರ್ಥೇ ಚ |
 ಹೃದೀತಿ ತತ್ಸಾವಕಾಶ ಉಚ್ಯತೇ | ಹೃತ್ಸಾವಕಾಶಾಪೇಕ್ಷಯೈವ
 ಬ್ರಹ್ಮಾಖ್ಯಪುರುಷೋಽಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರ ಉಚ್ಯತೇ ನ ತು ಸ್ವತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಹೃದಯಾಕಾಶರೂಪಸ್ಥಾನಗತಂ ತದ್ಗತೇ ವಿಷ್ಣಾವುಪಚಯರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ |
 ತನ್ಮಾತ್ರಪರಿಮಾಣತಯಾ ವ್ಯಕ್ತಹೃತ್ಸ್ವರೂಪಾಪೇಕ್ಷಯೇತ್ಯಪಿ ಮುಖ್ಯೋಽರ್ಥಃ ಟೀಕಾತೋ
 ಭಾತಿ | ಪಶ್ಚಾದೀನಾಮಜ್ಞುಷ್ಠಾಭಾವೇಽಪ್ಯಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರ
 ಇತಿ ವಿದ್ಯಾಯಾ ಮನುಷ್ಯಾಧಿಕಾರತ್ವಾತ್ 'ಅಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷಃ' ಇತಿ
 ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪಶ್ಚಾದಿಗತಸ್ಯಾಜ್ಞುಷ್ಠಮಾತ್ರತ್ವಾನುಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ || 7 ||

ದೇವತಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-8 ||

ಓಂ ತದುಪರ್ಯಪಿ ಬಾದರಾಯಣಃ ಸಮ್ಭವಾತ್ ಓಂ || 1-3-8-89 ||

ಅತ್ರ ದೇವಾನಾಮಧಿಕಾರೋಽಸ್ತೀತಿ ಪ್ರಸಜ್ಞಾದುಚ್ಯತೇ | ಅಧಿಕಾರ ಇತಿ
 ವಿಭಾಗವಿಪರಿಣಾಮಾಭ್ಯಾಮಸ್ಮಿ | ತದುಪರಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಸ್ಯ ಮನುಷ್ಯತ್ವಸ್ಯೋಪರಿ
 ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಭ್ಯಾಂ ದೇವತ್ವಪ್ರಾಪ್ಯನಂತರಮಪಿ | ದೇವಾನಾಮಪೀತಿ ಯಾವತ್ |
 ಅಧಿಕಾರೋಽಸ್ಮಿ | ಕುತಃ? ಸಮ್ಭವಾತ್ | ವಿಶಿಷ್ಟಬುದ್ಧಾ ದೇಃ ಸಮ್ಭವಾದಿತಿ ಬಾದರಾಯಣ
 ಆಹೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಬಾದರಾಯಣ ಇತಿ ವಿಮತಿಸೂಚನಾಯ | ದೇವಾನಾಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ತದುಪರೀತ್ಯುಕ್ತಿದೇವತ್ವಸ್ಯ ಸಾದಿತ್ವಾದಿನಾ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿತಾ ಯುಕ್ತೇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |
 ಅಪೀತ್ಯನೇನ ನ ಕೇವಲಂ ತೇಷಾಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವದಶಾಯಾಮಿತ್ಯಾಹ | ಪುರಾಣಗುಣೇತ್ಯತ್ರ

ಸನಾತನ್ಯೋನ ಚ ಸಾಹಜಯಾತ್ ಕೃದನ್ತಾವ್ಯಯೇಸ್ಯದ ಸಮಾಸನಿಷೇಧಾತ್ತದಪರಿತಿ

ಸಾಧು ||

ತದುಪರೀತ್ಯನೇನೋಕ್ತಂ ಸಾದಿತ್ವಂ ತಾವದಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವಿರೋಧಃ ಕರ್ಮಣೀತಿ ಚೇನ್ನಾನೇಕಪ್ರತಿಪತ್ತೇರ್ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ

|| 1-3-8-90 ||

ತದುಪರೀತ್ಯುಕ್ತದೇವಪದಸ್ಯ ಸಾದಿತ್ವೇ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮವಿಷಯೇ ವಿರೋಧೋ ವ್ಯರ್ಥತಾ
ಸ್ಯಾತ್ | ಇನ್ಯಾದಿಪದಪ್ರಾಪ್ತೇಃ ಪೂರ್ವಮಿನ್ಯಾದಿದೇವತಾಭಾವೇನ ತದುದ್ದೇಶೇನ
ಹವಿಸ್ತ್ಯಾಗಾಯೋಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅನೇಕಪ್ರತಿಪತ್ತೇರ್ದರ್ಶನಾತ್ | ಅನೇಕೇಷಾಂ
ಯೋಗ್ಯಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಪತ್ತೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಪೂರ್ವಂ ದೇವತಾಪದಪ್ರಾಪ್ತೇಃ 'ಯಜ್ಞೇನ
ಯಜ್ಞಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತದ್ದೇವತಾಭಾವೇನ
ಪ್ರಾಪ್ತಪದದೇವತಾನ್ತರಸತ್ತ್ವಾನ್ನ ಕರ್ಮವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ ||

ಸಾನ್ತತ್ವಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಚೇನ್ನಾತಃ ಪ್ರಭವಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ

|| 1-3-8-91 ||

ವಿರೋಧ ಇತ್ಯನ್ತಿ | ಅತಃ ಶಬ್ದಃ ಪ್ರಕೃತಶಬ್ದಪರಃ | ಪ್ರಭವಶಬ್ದಸ್ತನ್ಮಿಯಮಾವಗಮಪರಃ |
ತದುಪರೀತ್ಯುಕ್ತಲಬ್ಧಸಾನ್ತತ್ವೇ ದೇವಪದಸ್ಯೋಪಪ್ಲವೇ ಸತಿ ಶಬ್ದೇ ನಿತ್ಯೇ ವೇದರೂಪಶಬ್ದೇ
ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಖ್ಯವಿರೋಧಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಪಶ್ಚಾದಿನ್ಯಾದಿದೇವತಾಭಾವೇನ ವಾಚ್ಯಹೀನಸ್ಯ
ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಯೋಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅತಃ ಶಬ್ದಾತ್ | 'ಧಾತಾ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್'
'ಯಥೈವ ನಿಯಮಃ ಕಾಲೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾತ್ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಭವನಿಯಮಾವಗಮಾತ್
ಪ್ರವಾಹರೂಪೇಣ ದೇವಾನಾಂ ನಿತ್ಯತ್ವಾನ್ನ ದೋಷ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಶಬ್ದೇ
ಉಪಚರಿತಾಪ್ಯಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದತ ಉಕ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇತಿ | ಮಹತಾಂ
ಪ್ರಭವನಿಯಮಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದನೈಷಾಮುಪರಿತನಕಾಲೋ ದೇವವಾನ್
ಕಾಲತ್ವಾದಿತ್ಯನುಮಾನಾತ್ತನ್ಮಿಯಮಾವಗಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನನ್ವತ ಇತ್ಯೇವಾಲಂ ಕಿಂ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದ್ಯುಕ್ತಾ | ಮೈವಮ್ |
ಶ್ರುತಾವುಪಚಾರೋಕ್ತಿನಿರಾಸಾರ್ಥತ್ವಾದನುಮಾನಸ್ಯಾಪ್ಯಯೋಗ್ಯಜನಾರ್ಥತ್ವಾತ್ | ಅತಃ
ಏವ ಚಶಬ್ದಭಾವಃ | ಶಬ್ದಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇಭ್ಯ ಇತ್ಯನುಕ್ತಾ ಪೃಥಗುಕ್ತಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಜ್ಞೋದೇಶಶ್ಚ

ಶಬ್ದಸ್ಯ ಹಾತ್ಯಾ ಪ್ರೌಢಲ್ಯಾತ್ | ಕರ್ಮಣೀವ ಸಾದಿತ್ಯಯುಕ್ತಚೋದ್ಯಸಮಾಧ್ಯೋಃ ಶಬ್ದೇ,
 ಶಬ್ದ ಇವ ಚ ಸಾಂತತನಿಮಿತ್ತಶಷ್ಟೋತ್ತರಯೋಃ ಕರ್ಮಣ್ಯಪಿ ಸಾಮ್ಯೇನ ವಿರೋಧಃ
 ಶಬ್ದಕರ್ಮಣೋರಿತಿ ಚೇದಿತಿ ವಿನ್ಯಸಿತವ್ಯೇಽಪಿ ಕರ್ಮಣಾ ದೇವತ್ವೋಕ್ತೌ ತರ್ಹಿ ಕರ್ಮಣಿ
 ವಿರೋಧ ಇತಿ ತತ್ಯವೋತ್ತಿತೇ ಚೋದ್ಯೇ ಶಬ್ದೇನೋದ್ಯತೇ ತರ್ಹಿ ಶಬ್ದೇ ವಿರೋಧ
 ಇತ್ಯನಂತರಂ ಶಷ್ಟೋತ್ಥಾನಾದಾಕಾಜ್ಞಾಕ್ರಮಾದ್ಯೋಗದ್ವಯಮ್ ||

ಅರ್ಥಾಪತ್ಯಾ ದೇವಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯತ್ವಮಾಹ -

ಓಂ ಅತ ಏವ ಚ ನಿತ್ಯತ್ವಮ್ ಓಂ || 1-3-8-92 ||

ಅತ ಏವ ಶಬ್ದನಿತ್ಯತ್ವಾದೇವ | ತದನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿತ್ಯತ್ವಂ
 ದೇವಪ್ರವಾಹಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂ ಯುಕ್ತಂತರಾನ್ವೇಷಣೇನೇತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಂ
 ಶಬ್ದಾತ್ ಕಿನ್ತು ಶಬ್ದನಿತ್ಯತ್ವಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ಯಾ ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ನ
 ಹೀನ್ಯಾಗಚ್ಛೇತ್ಯಾದಿವಾಚೋ ನಿತ್ಯತ್ವಂ ವಾಚ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವೇ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ |
 ಅರ್ಥಾಪತ್ತೇರನುಮಾನವಿಶೇಷತ್ವಾತ್ಪ್ರಥಮಃ ||

ನನು ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯತ್ವೇಽಪಿ
 ನಾನಾನಾಮರೂಪವತ್ತೈನ್ಯಕಪ್ರಕಾರವೇದಸ್ಯಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಖ್ಯಾವಿರೋಧಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ
 ಆಹ-

ಓಂ ಸಮಾನನಾಮರೂಪತ್ವಾಚ್ಚಾವೃತ್ತಾವಪ್ಯವಿರೋಧೋ ದರ್ಶನಾತ್

ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ || 1-3-8-93 ||

ತದುಪರೀತ್ಯತೋ ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಪ್ರಾಚೀನದೇವಾನಾಂ ಮುಕ್ತತ್ವೇನ
 ಸ್ವಸ್ವಪದೇಷ್ವವೃತ್ತಾವಪಿ ತದನ್ಯೇಷಾಂ ತತ್ಸಮಾನನಾಮರೂಪತ್ವಾತ್ |
 ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪರೀತ್ಯಾ ಸಮಾನಧರ್ಮಕತ್ವಾಚ್ಛೇತಿ ಚಶಬ್ದಾರ್ಥಃ |
 ತತ್ರತಿಪಾದಕೈಕವಿಧವೇದಸ್ಯಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಖ್ಯಾವಿರೋಧೋ ನಾಸ್ತಿ | ತದೇವ ಕುತ ಇತಿ
 ಚೇತ್ ದರ್ಶನಾತ್ | 'ಯಥಾ ಪೂರ್ವಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | 'ಅನಾದಿನಿಧನಾ ನಿತ್ಯಾ'
 ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಇನ್ಯಾದಿಪದಸ್ಮತ್ಪೋಪಾಧಿನಾ ತಾನೇವ ಪ್ರತಿಪಾದಯತೀತಿ
 ಭಾವಃ | ಶ್ರುತೇಃ ಸ್ವರೂಪಕ್ಷಪ್ತಿಯಮಪರತ್ವರೂಪಾನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಿನಿರಾಸಕತ್ವಾತ್ ಸ್ಮೃತೇಃ
 ಪ್ರಥಮಃ | ಚನ್ನಿಕಾಯಾನ್ತು ಪ್ರಾಚೀನಾನಾಂ ತತ್ಪದಸ್ಮಾನಾಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ
 ಸತಾಮನ್ಯೇಷಾಂ ತತ್ಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಪುನಸ್ತೇಷಾಮಪಿ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯೇವಂ

ಮುಕ್ತೇರಾವ್ಯತ್ವಾವಶ್ಯಕಮರ್ಥಮುಕ್ತಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಮುಕ್ತತ್ವೇನ

ಸ್ವಸ್ವಪದಾದಾವ್ಯತ್ವಾವಶೀತಿ ಚೇತಿ

ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಮಾವ್ಯತ್ವಾವಿತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾನ್ತರಮುಕ್ತಮ್ ||

ದೇವಾನಾಮಧಿಕಾರಮಾಕ್ಷಿಪತಿ -

ಓಂ ಮಧ್ವಾದಿಷ್ಯಸಮ್ಯವಾದನಧಿಕಾರಂ ಜೈಮಿನಿಃ ಓಂ || 1-3-8-94 ||

ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಅಸೌ ವಾ ಆದಿತ್ಯೋ ದೇವಮಧು'

ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಮಧುಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮಾದಿದ್ಯಾಸು ದೇವಾನಾಮನಧಿಕಾರಂ

ಜೈಮಿನಿರ್ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಮೋಕ್ಷೇತರವಸುತ್ವಾದಿಫಲಕಾಸು ಯೋಗ್ಯಾನಾಂ

ವಸುತ್ವಾದಿಫಲಾನಾಮಪ್ತತ್ವಾದಯೋಗ್ಯಾನಾಮಕಾಮ್ಯತ್ವೇನಾರ್ಥಿತಾಸಮ್ಯವಾದಿತ್ಯ

ರ್ಥಃ ||

ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಿದ್ಯಾಸ್ಥಧಿಕಾರಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಭಾವಾಚ್ಚ ಓಂ || 1-3-8-95 ||

ಜೋಽಪ್ಯರ್ಥೇ | ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಜ್ಯೋತಿಃಶಬ್ದೋ ಜ್ಞಾನಪರಃ | ದೇವಾನಾಂ ಜ್ಞಾನೇ

ಭಾವಾತ್ | ವಸ್ತುನಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವಿಷಯೀಕರಣಾದಿತಿ ಯಾವತ್ |

ದೇವಾನಾಂ ಸಾರ್ವಜ್ಞೇನ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಿದ್ಯಾಸ್ವಪಿ

ತತ್ಸಾಧ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಪ್ತತ್ವೇನಾರ್ಥಿತಾಸಮ್ಯವಾದನಧಿಕಾರಂ ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ |

ಜ್ಞಾನೇ ಭಾವಾದಿತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿತಿ ವಾ ವಾಚ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷೀತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿರಾದಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶೇ

ಸರ್ವವಸ್ತುನಾಮಸ್ತರ್ಭಾವವದಿತ್ಯರ್ಥಸೂಚನಾರ್ಥ |

ಯೋಗದ್ವಯೋಕ್ತಮನಧಿಕಾರಜೋಽದ್ಯಂ ಸಮಾಧತ್ತೇ -

ಓಂ ಭಾವಂ ತು ಬಾದರಾಯಣೋಽಸ್ತಿ ಹಿ ಓಂ || 1-3-8-96 ||

ಮಧ್ವಾದಿಷ್ಟಿತಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಯೇತಿ ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಚಾಸ್ತಿ | ತುರ್ವಿಶೇಷೇ |

ಬಾದರಾಯಣಸ್ತಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಭಾವಂ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ವಾದ್ಯಶೇಷವಿದ್ಯಾಸ್ಥಧಿಕಾರಸ್ಯ

ಭಾವಂ ಮನ್ಯತೇ | ಕುತಃ? ಅಸ್ತಿ ಹಿ | ಅತಿಶಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಮೋಕ್ಷಫಲೇ ತದೇತುಜ್ಞಾನೇ

ಚಾತಿಶಯೋಽಸ್ತಿ ಹಿ ಯತೋಽತೋಽತಿಶಯಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಸ್ಯ

ಜ್ಞಾನಫಲಯೋರತಿಶಯಸ್ಯಾನವಾಪ್ತಾಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಜೈಮಿನಿಮತಂ ತು

ಪ್ರಾಪ್ತಜ್ಞಾನಫಲಯೋರರ್ಥೇಽನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯವಿರೋಧೋ ಬೋಧ್ಯಃ || 8 ||

ಅಪಶುದ್ರಧಿಕರಣಮ್ ||1-3-9||

ಓಂ ಶುಗಸ್ಯ ತದನಾದರಶ್ರವಣಾತ್ ತದಾಽಽದ್ರವಣಾತ್ ಸೂಚ್ಯತೇ ಹಿ ಓಂ

||1-3-9-97||

ಅತ್ರ ಶುದ್ರಾಣಾಮಧಿಕಾರೋ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ| ವೇದವಿದ್ಯಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮ್|
 ಶುದ್ರಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಾದನ್ವೇತಿ| ಅನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯಸ್ತಿ| ಆದ್ಯಸ್ತಚ್ಚಬ್ಧಃ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಹಂಸಪರಃ| ಅನ್ಯಃ
 ಶುಕ್ವರಃ| ತಯಾ ಶುಚಾ ಆದ್ರವಣಾನ್ನಿಮಿತ್ತಾಚ್ಛೂದ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಪೌತ್ರಾಯಣೋ ಮುನಿನಾ 'ಅಹ
 ಹಾರೇತ್ವಾ ಶುದ್ರ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೌ, ನ ರೂಢ್ಯಾ| ಅತಃ ಶುದ್ರನ್ಯಾನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
 ಶುಗೇವಾಸ್ಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ – ಶುಗಸ್ಯ ತದನಾದರೇತಿ| 'ಕಮ್ವರ ಏನಮ್'
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಹಂಸಕೃತಾನಾದರಶ್ರವಣಾದಸ್ಯ ಪೌತ್ರಾಯಣಸ್ಯ ಶುಗಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಕಥಂ
 ಜ್ಞಾಯತೇ ಶುಗಸ್ಯ ಜಾತೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್| ಸೂಚ್ಯತೇ ಹೀತಿ| ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ 'ಸಃ
 ಸಇಹಾನ ಏವ ಕ್ಷತ್ತಾರಮುವಾಚ' ಇತಿ ವ್ಯಗ್ರತ್ವೋಕ್ತಾ ಸೂಚ್ಯತೇ| ಅತಃ ಶುಗಸ್ಯ
 ಜ್ಞಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಶುಚಾ ದ್ರವತೀತಿ ನಿರುಕ್ತತ್ವಾದ್ಧಿಕಾರಸ್ಯ ದತ್ತೇ ದೀರ್ಘೇ ಚ ಶುದ್ರ
 ಇತಿ ಭವತಿ| ಶುಗ್ಗೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಶ್ರುತೌ ಶುದ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶೋಕಾಧಿಕೃಜ್ಞಾಪನಾಯ| ಅತ ಏವ
 ಸೂತ್ರೇ ತದ್ರವಣಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ತದಾದ್ರವಣಾದಿತ್ಯುಕ್ತಾರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಮಾಜಾಕೃತಮ್||
 ನನು ಶೌತಃ ಶುದ್ರಶಬ್ದೋ ರೂಢಃ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ –

ಓಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಾವಗತೇಶ್ಚೋತ್ತರತ್ರ ಚೈತ್ರರಥೇನ ಲಿಂಗ್ನಾತ್ ಓಂ || 1-3-9-98 ||

ಅನ್ಯೇತ್ಯಸ್ತಿ| ಆದ್ರವಣಾದಿತಿ ಶುದ್ರನ್ಯಾನಧಿಕಾರ ಇತಿ ಚ| ಚಿತ್ರಶ್ಚಾಸೌ ರಥಶ್ಚ
 ಚಿತ್ರಸ್ಯಸ್ತನ್ಯೇದಂ ಚೈತ್ರರಥಮ್| ಭಾವಪ್ರಧಾನಙ್ಗೇದಂ, ತೇನ|
 ಉತ್ತರತ್ರಾಸ್ಯಾದ್ರವಣಾದುತ್ತರವಾಕ್ಯೇ ಪೌತ್ರಾಯಣಸ್ಯಾದ್ರವಣೋಕ್ತನನ್ತರಂ
 ಅಯಮಶ್ವತರೀರಥಃ' ಇತ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯೇ ಶ್ರುತೇನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಚೈತ್ರರಥೇನ
 ಚೈತ್ರರಥತ್ವೇನ ಚಿತ್ರರಥಸಮ್ಮುನ್ಠಿತ್ವೇನ ಲಿಂಗ್ನಾತ್ ಲಿಂಗ್ನೇನಾಸ್ಯ ಪೌತ್ರಾಯಣಸ್ಯ
 ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಾವಗತೇಶ್ಚ ಶುದ್ರಶಬ್ದೋ ನ ರೂಢ ಇತಿ ಶುದ್ರನ್ಯಾನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
 ಅಶ್ವತರೀಯುಕ್ತರಥಶ್ಚಿತ್ರಪದಾರ್ಥಃ| 'ರಥಸ್ತಶ್ವತರೀಯುಕ್ತಶ್ಚಿತ್ರಃ' ಇತ್ಯಾದೇಃ| ರಥೇನ
 ಲಿಂಗ್ನೇನೇತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ಚಿತ್ರಪದಮಪೂರ್ವರಥಯೋಗಾತ್
 ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಸಮ್ಮಾವನಾರ್ಥಮ್| ಚಿತ್ರೇಣೇತ್ಯುಕ್ತಾವಪಿ ತಾದ್ಯಶರಥೇನೇತಿ ಸಿದ್ಧೇ ರಥೋಕ್ತಿಃ
 ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥಃ| ಚಿತ್ರೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಚೈತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ' 'ಹಾರೇತ್ವಾ ತವ'

ಇತ್ಯುಕ್ತಮುಖ್ಯಸ್ವಭಾವಕನಮ್ನಂ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | ತೇನ ರಿಧಿತ್ವಮಾತ್ರಸ್ಯ
 ವೈದಿಕಮಾತ್ರೇಽಪಿ ಕಥಿತ್ ಸಮ್ಭವಾದ್ಯಭಿಚಾರ ಇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಲಿಙ್ಗೇನೇತಿ
 ವಾಚ್ಯೇ ಲಿಙ್ಗಾದಿತ್ಯುಕ್ತವ್ಯತ್ಯಯಾತ್,
 ತೃತೀಯಾಪಞ್ಚಮೋಹೇತುರೂಪೈಕಾರ್ಥತ್ವಾದ್ಯೇತಿ |
 ಉತ್ತರತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತಾದ್ಯಶರಥಬೋಧಕವಾಕ್ಯದ್ಯೋತನಾಯ | ಯದ್ವಾ ಶೂದ್ರೇತಿ
 ಸಮೋಧನಾದುತ್ತರತ್ರೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನ ಶೂದ್ರಶ್ರುತಿತೋಽಪಿ ಲಿಙ್ಗಸ್ಯ ಚರಮತ್ವೇನ
 ಪ್ರಾಬಲ್ಯಂ ಸೂಚಯತಿ | ಚಶಬ್ದಃ 'ಶ್ರದ್ಧಾದೇಯೋ ಬಹುದಾಯೀ'
 ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಶೇಷಸಲಿಙ್ಗಾನರಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥ ಇತ್ಯಪ್ಯೇಕೇ ||

ಇತಶ್ಚ ಶೂದ್ರಸ್ಯಾನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸಂಸ್ಕಾರಪರಾಮರ್ಶಾತ್ ತದಭಾವಾಭಿಲಾಪಾಚ್ಚ ಓಂ || 1-3-9-99 ||

ಅನ್ಯಾರ್ಥವಚನಂ ಪರಾಮರ್ಶಃ | ಅಧ್ಯಯನಾಙ್ಗತ್ವೇನ 'ತಮಧ್ಯಾಪಯೀತ'
 ಇತ್ಯುಪನಯನಾಖ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಪರಾಮರ್ಶಾತ್ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ಚ 'ನಾಗ್ನಿರ್ನ ಯಜ್ಞೋ ನ
 ಸಂಸ್ಕಾರಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಸಂಸ್ಕಾರಾಭಾವಾಭಿಲಾಪಾಚ್ಚ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ವೇದವಿದ್ಯಾನಧಿಕಾರ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರೇ ರಥಸ್ಯ ವೇದವ್ಯಾಪ್ತತ್ವಾದ್ಯೇದದ್ವಾರಾ
 ಲಿಙ್ಗತ್ವಮಭಿಮತಮ್ | ತದ್ಧಯಂ ಶೂದ್ರೇಽಪ್ಯಸ್ತಿತ್ಯತೋಽಯಂ ಯೋಗಃ |
 ವೇದಾಙ್ಗಸಂಸ್ಕಾರಾಭಾವಾದ್ವೇದಾಭಾವೇನ ರಿಧಿತ್ವಂ ನ ಚೇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಶೂದ್ರಂ
 ನೋಪನಯೀತೇತಿ ನಿಷೇಧಾಭಾವಾದಸ್ತು ತಸ್ಯಾಪಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯತೋ ವಾ |

ಇತಶ್ಚ ನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಇತಿ ವಾಽಽಹ -

ಓಂ ತದಭಾವನಿರ್ಧಾರಣೇ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ ಓಂ || 1-3-9-100 ||

ಚೋಽವಧಾರಣೇ ಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ | ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಶೂದ್ರತ್ವಸ್ಯಾಭಾವನಿರ್ಧಾರಣೇ
 ಸತ್ಯೇವ ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ | ಸಂಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರೇ ಪ್ರವೃತ್ತೇಶ್ಚ ನ
 ನಿಶೇಧಾಭಾವ ಇತಿ ವಾ ನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಇತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಮ್ | 'ನೈತದಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ
 ವಿವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ' ಇತಿ ಸತ್ಯಕಾಮೇ ಶೂದ್ರತ್ವಾಭಾವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯೈವ ತದುಪನಯನೇ
 ಪ್ರವೃತ್ತತ್ವಾತ್ತೇನ ಲಿಙ್ಗೇನ ನಿಷೇಧಾಧಿರ್ಜಾಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಅನ್ವಪಕ್ಷೇ
 ಸಂಸ್ಕಾರಾಭಾವೇ ಸಾಧ್ಯೇ ನಾಗ್ನಿರಿತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಶ್ರುತ್ಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪಲಿಙ್ಗಸಮುಚ್ಚಯೇ
 ಚಃ ||

ಸಂಸ್ಕಾರಾಭಾವೇವಿವಿಷ್ಟುದ್ವಂದಿಮತ್ತಾದ್ವಿಜಪದಧಿಕಾರಃ ಸ್ಯದತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಶ್ರವಣಾಧ್ಯಯನಾರ್ಥಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ || 1-3-9-101 ||

ಅರ್ಥಪದೇನಾರ್ಥವಧಾರಣಮುಚ್ಯತೇ | ವೇದಶ್ರವಣಾಧ್ಯಯನಾರ್ಥವಧಾರಣಾನಾಂ
ಶ್ರವಣೇ ತ್ರಪುಜತುಭ್ಯಾಮ್ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ 'ನಾಗ್ನಿರ್ನ ಯಜ್ಞಃ ಶೂದ್ರಸ್ಯ'
ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಶೂದ್ರನ್ಯಾನಧಿಕಾರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತೌ ಶೂದ್ರಪದಾನುಕ್ತೇಃ ಪೃಥಕ್
ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಿಃ || 9 ||

ಕಮನಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-10 ||

ಓಂ ಕಮನಾತ್ ಓಂ || 1-3-10-102 ||

ಅತ್ರ ವಜ್ರನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಯೋಗ್ಯತಯಾ ವಜ್ರ ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ತತ್ತಿತ್ಯನಿ |
ಮಹದ್ಭಯಂ ವಜ್ರಮುದ್ಯತಮ್ ಇತ್ಯುಕ್ತವಜ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತ್ವಿನ್ಯಾಯುಧಮ್ |
ಕಮನಾತ್ 'ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಣ ಏಜತಿ ನಿಸ್ಸೃತಮ್' ಇತಿ ಕಮನವಚನಾತ್
ಜಗಚ್ಛೇಷ್ಠಕತ್ತಲಿಜ್ಞಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 10 ||

ಜ್ಯೋತಿರಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-11 ||

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 1-3-11-103 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಯೋತೀರ್ನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | 'ಯೋಽಯಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಃ ಪ್ರಾಣೇಷು
ಹೃದ್ಯಂತಜ್ಯೋತಿಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತು ಜೀವಃ | ಕುತಃ? ದರ್ಶನಾತ್
ವಿಷ್ಟುರೇವ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಷ್ಟುರೇವ ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಾಕ್
ಸಮನ್ವಿತತ್ವೇಽಪ್ಯಭಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವೇನ ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ | ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ || 11 ||

ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-12 ||

ಓಂ ಆಕಾಶೋಽರ್ಥಾನ್ತರತ್ವಾದಿವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 1-3-12-104 ||

ಅತ್ರಾಕಾಶನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | 'ಆಕಾಶೋ ವೈ ನಾಮ
ನಾಮರೂಪಯೋರ್ನಿರ್ವಹಿತಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾಕಾಶಸ್ತತ್ತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತ್ವವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶಃ |
ಕುತಃ? ಅರ್ಥಾನ್ತರತ್ವಾದಿವ್ಯಪದೇಶಾತ್ | ಅನ್ಯೋಽರ್ಥೋಽರ್ಥಾನ್ತರಮ್ |
ವಿಲಕ್ಷಣೋಽರ್ಥಃ | ತಸ್ಯ ಭಾವಃ |
ನಾಮರೂಪರಾಹಿತ್ಯರೂಪವಿಲಕ್ಷಣಾರ್ಥತ್ವವ್ಯಪದೇಶಾತ್
ಆದಿಪದಾದ್ಯಹ್ಮತ್ವಾಮೃತತ್ವವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅರ್ಥಾನ್ತರತ್ವಮಾತ್ಮೋಕ್ತಾವಪಿ

ನಾಮರೂಪಯೋರ್ನಿರ್ವಹತಾ ತೇ ಯದನ್ತರಾ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತದಮೃತಮ್ ಇತಿ
 ವಿಷಯವಾಕ್ಯೇ ಸನ್ನಿಹಿತತ್ವಾತ್ ಅನಾಮರೂಪತ್ವರೂಪವಿಶೇಷಸಿದ್ಧಿಃ |
 ಯದ್ವ್ಯಾಽರ್ಥಾಂತರತ್ವಮರೂಪತ್ವಂ ಆದಿಪದೇನಾಮತತ್ವಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಮ್ |
 ಪ್ರಾಕೃತರೂಪರಾಹಿತತ್ವಾತ್ ಸಾಕಲ್ಯೇನ ಶಬ್ದಾಗೋಚರತ್ವರೂಪಾನಾಮತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ನಿರಪೇಕ್ಷಹೇತುತ್ವಂ ಸೂಚಯಿತುಂ ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ |
 ಶ್ರುತಾವನಾಮತ್ವಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇಽಪ್ಯರೂಪತ್ವೋಕ್ತಿನಾರ್ಥೋಽರ್ಥಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ || 12 ||

ಸುಷುಪ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-13 ||

ಓಂ ಸುಷುಪ್ತಾನ್ಯೋರ್ಭೇದೇನ ಓಂ || 1-3-13-105 ||

ಅತ್ರ ಸ್ವಪ್ನಾದಿದ್ರಷ್ಟುತ್ವಲಿಂಗಂ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸ್ವಪ್ನಾದಿದ್ರಷ್ಟೇತಿ
 ಯೋಗ್ಯತಯಾಽನ್ವೇತಿ | 'ಸ ಯತ್ತತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ಶಶ್ಯತೃನನ್ಯಾಗತಸ್ತೇನ ಭವತಿ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ವಪ್ನಾದಿದ್ರಷ್ಟಾ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವ | ನ ಜೀವಃ | ಕುತಃ? 'ಅನನ್ಯಾಗತಸ್ತೇನ
 ಭವತ್ಯಸಂಖ್ಯೇ ಹ್ಯಯಂ ಪುರುಷಃ' ಇತ್ಯಸಂಖ್ಯೆಲಿಂಗಾತ್ | ನ ಚಾಭೇದೇನ ಲಿಂಗೋಪಪತ್ತಿಃ |
 'ಪ್ರಾಜ್ಞೇನಾತ್ಮನಾ ಸಮ್ರಿಷ್ಟಕಃ' ಇತಿ 'ಪ್ರಾಜ್ಞೇನಾತ್ಮನಾನ್ವಾರೂಢಃ' ಇತಿ ಚ
 ಸುಷುಪ್ತಾನ್ವಿಪ್ರಕರಣಯೋಃ ಭೇದೇನ ಜೀವೇಶಯೋರ್ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತಿ ಪರಮ್ಪರಯಾ
 ಯೋಜ್ಯಮ್ || 13 ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-3-14 ||

ಓಂ ಪತ್ಯಾದಿಶಬ್ದೇಭ್ಯಃ ಓಂ || 1-3-14-106 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಮ ಸಮನ್ವೀಯತೇ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾಽನ್ವೇತಿ | 'ಏಷ
 ನಿತ್ಯೋ ಮಹಿಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ' ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವ | ನ ವಿರಿಣ್ಣಃ |
 ಕುತಃ? 'ಸರ್ವಸ್ಯ ವಶೀ ಸರ್ವಸ್ಯೇಶಾನಃ | ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಃ'
 ಇತ್ಯಾದಿಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯಾದಿವಾಚಿಶಬ್ದೇಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ಶ್ರುತೌ ವಶಿತ್ವಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇಽಪಿ
 ಭಾಷ್ಯೋಕ್ತಶ್ಚುತ್ಯನ್ತರಾನುರೋಧಾತ್ ಪತ್ಯಾದೀತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ
 ಹೇತುತ್ವಜ್ಞಾಪನಾಯ ಬಹುವಚನಮಿತ್ಯಾಹುಃ || 14 ||

ತ್ಯತೀಯಪಾದಸಾರಸಂಘಟನಾಃ

ಅತ್ರಾದ್ಯನಯೇ ಅಜಸ್ಯಾವಿಭಾವಾಖ್ಯಜನಿಃ, ಭೂಮನಯೇ ಸರ್ವಗತಸ್ಯಾವಿ
 ಪರಿಸ್ಪಂದಕ್ರಿಯಾ, ಅಕ್ಷರನಯೇ ಮಹತೋಽಪ್ಯಣುತ್ವಮ್, ಈಕ್ಷತಿನಯೇ ಸ್ವರೂಪೈರೇವ

ಬಹುಭವನಮ್, ದಹಿರನಯೇ ಈಶಾಂಶಸ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತತಾ, ಅನುಕ್ರಮನಯೇ
 ಸೂರ್ಯಾದಿಕ್ವತೇರೀಶಾಯತ್ತಮ್, ಶಬ್ದಾದಿತಿ ನಯೇ ಪ್ರಾಣಪ್ರೇರಕತ್ವಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದೇಃ
 ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಪ್ರಾಬಲ್ಯಂ ಚ, ದೇವತಾನಯೇ ದೇವಷ್ಯಾದೀನಾಂ
 ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಯೋರಧಿಕಾರಃ, ಶುಗಿತಿ ನಯೇ ವೇದವಿದ್ಯಾಯಾಮೇವ
 ಶೂದ್ರಸ್ಯಾನಧಿಕಾರಃ, ಕಮ್ನಾದಿತಿ ನಯೇ ರೂಢಿತಃ ಸ್ಮಾರ್ತಯೋಗಸ್ಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮ್,
 ಜ್ಯೋತಿರ್ನಯೇ ಜೀವೇನ ಸಹೇಶಸ್ಯ ಲೋಕಾಂತರಸಂಚಾರಸ್ಯ ಕರ್ಮಾನಧೀನತ್ವಮ್,
 ಸುಷುಪ್ತಿನಯೇ ನಿರ್ಲೇಪತ್ವಮ್, ಅನ್ತನಯೇ ವಿರಿಷ್ಟೈಕ್ಯನಿರಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ
 ವಿವೇಕವ್ಯಮ್ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕ್ಯತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
 ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ || 1-3 ||

ಅಥ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ || 1-4 ||

ಅಸ್ಮಿನ್ ಪಾದೇಽನ್ಯತ್ಯವ ಪ್ರಸಿದ್ಧದ್ವಿವಿಧಶಬ್ದಸಮನ್ವಯ ಉಚ್ಯತೇ |

ಆನುಮಾನಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-1 ||

ಓಂ ಆನುಮಾನಿಕಮಪ್ಯೇಕೇಷಾಮಿತಿ ಚೇನ್ನ

ಶರೀರರೂಪಕವಿನ್ಯಸ್ತಗೃಹೀತೇರ್ದರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ || 1-4-1-107 ||

ಅತ್ಯಶ್ಚಯವಿರೋಧ್ಯವರತ್ವದುಃಖಿತ್ಯಾದ್ಯರ್ಥಕಶಬ್ದಾಃ ಸಮನ್ವಿಯನ್ತೇ |
 ಅತ್ರಾವ್ಯಕ್ತಜೀವಬದ್ಧಾದಿಶಬ್ದೋ ಯೋಗ್ಯತಯಾಽನ್ವೇತಿ | ಅಪಿರೇವಾರ್ಥೇ |
 ಆನುಮಾನಿಕಮಿತಿ ಜೀವಾದೇರುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ ಪುರುಷಃ ಪರಃ',
 'ಜೀವಾ ಏವ ತು ದುಃಖಿನಃ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದೈರಾನುಮಾನಿಕಮಪ್ಯನುಮಾನಗಮ್ಯಮ್, ಶೈಷಿಕಷ್ಠಕ್,
 ಪ್ರಧಾನಾದಿರೇವ ಕೇಷಾಂಜ್ಞಾಪ್ತಾಸೂಚ್ಯತ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಅವ್ಯಕ್ತಾದಿ ತತ್ತು
 ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ಪ್ರಧಾನಾದಿ | ಕುತಃ? ದರ್ಶಯತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಚಶಬ್ದೇನ
 ಸ್ಮೃತಿಃ | 'ಅವ್ಯಕ್ತಮಚಲಂ ಶಾಂತಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | 'ಅವ್ಯಕ್ತೋಽಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ' ಇತಿ
 ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ | ತಥಾ 'ಅನೇನ ಜೀವೇನಾತ್ಮನಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | 'ಜೀವೋ ವಿನಯಿತಾ ಸಾಕ್ಷೀ'
 ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚಾವ್ಯಕ್ತಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಯತೋ ದರ್ಶಯತಿ ತಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ವಿಷ್ಣೋರೇವಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವೇ ಕಥಮನ್ಯತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ |

Formatted: Font: 16 pt, Complex Script Font
16 pt

Formatted: Font: 16 pt, Complex Script Font
16 pt

Formatted: Font: 16 pt, Complex Script Font
16 pt

ಶರೀರೇತಿ | ಶರೀರಸ್ಯ ರೂಪಮವ ರೂಪಂ ಯಸ್ಯ ತಚ್ಚರೀರರೂಪಂ, ಕುತ್ಸಿತಂ
 ಶರೀರರೂಪಂ ಶರೀರರೂಪಕಂ ಪ್ರಧಾನಾದಿ ತತ್ರ ವಿನ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ
 ವಿಷ್ಣೋರವ್ಯಕ್ತಾದಿಪದೇನ ಗೃಹೀತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿನ್ಯಸ್ತೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ಅವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮನ್ಯಾತ್ ಪ್ರಧಾನಾದಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದವ್ಯವಹಾರ ಇತಿ
 ದರ್ಶಿತಮ್ | ವೈಪರೀತ್ಯಂ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತಃ ಶರೀರೇತಿ | ಜೀವಶರೀರಂ ಯಥಾ ತತ್ರಂತಂ
 ತಥಾ ಪ್ರಧಾನಾದ್ಯಪಿ ಬ್ರಹ್ಮತನ್ತ್ರಮಿತಿ | ಮುಖ್ಯಶರೀರಂ ಕುತೋ ನೇತ್ಯತಃ ಕೇತಿ | ನ ಹಿ
 ಕುತ್ಸಿತಂ ಮುಖ್ಯಶರೀರಂ ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ | ಸ್ಥಿತೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ವಿನ್ಯಸ್ತೇತ್ಯುಕ್ತಃ
 ಪ್ರಧಾನಾದಿವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯವಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಪದೇನ ಗೃಹೀತೀರ್ನ ಕೇವಲಸ್ಯೇತಿ ವಕ್ತುಮ್ ||

ಶ್ರುತಸ್ಮಾರ್ತಪ್ರಯೋಗೇವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೌ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹಾ -

ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತು ತದರ್ಹತ್ವಾತ್ ಓಂ || 1-4-1-108 ||

ತುರೇವ | ಸೂಕ್ಷ್ಮಮೇವ ವಸ್ತವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದವಾಚ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವ್ಯಕ್ತತ್ವಸ್ಯೈವ
 ತಚ್ಚಬ್ದನಿಮಿತ್ತತ್ವಾತ್ ಕಥಮೇತದಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ತದರ್ಹತ್ವಾತ್ | ತದಿತಿ ತನ್ತ್ರಮ್ |
 ತಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಾವ್ಯಕ್ತತ್ವಸ್ಯಾರ್ಹತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯೈವಾವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾವ್ಯಕ್ತಾರ್ಹತ್ವಾತ್ ತದವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ
 ಬ್ರಹ್ಮೈವ | 'ಯತ್ತಸ್ತೂಕ್ಷ್ಮಮ್ ಪರಮಂ ವೇದಿತವ್ಯಮ್' ಇತ್ಯಾದೇಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮಮಿತ್ಯವ್ಯಕ್ತ
 ಶಬ್ದಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ |
 ಜೀವಾದಿಪದನಿಮಿತ್ತಪ್ರಾಣಧಾರಕತ್ವಾದೇರುಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ |

ನನು ವಿಷ್ಣೋರವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ವೇಽಪೀಹ ಪರತ್ವಾವಧಿತ್ವಾರ್ಥಕ
 ಪಞ್ಚಮ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ತಾವರತ್ತದುಃಖಿತ್ವಾದೇಶ್ಚಾಯೋಗೇನ ಪಞ್ಚಮ್ಯಾದೇಃ
 ವ್ಯರ್ಥತಾಪತ್ತೇರ್ನಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತದಧೀನತ್ವಾದರ್ಥವತ್ ಓಂ || 1-4-1-109 ||

ಅವರತ್ವಾಕ್ಷೇಪಕಾವಿಧಿತ್ವಾದಿವಾಚಿಪಞ್ಚಮ್ಯಾದಿಶಬ್ದಜಾತಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅರ್ಥವತ್
 ಪರಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರ್ಥವತ್ ನ ವ್ಯರ್ಥಮ್ | ಕುತಃ? ತದಧೀನತ್ವಾತ್ |
 ಅವರತ್ತದುಃಖಿತ್ವಾದಿತನ್ನಿಮಿತ್ತಧರ್ಮಾಣಾಂ ತಸ್ಯ ವಿನ್ಯಸ್ತಪದೇನ ಪ್ರಕೃತಸ್ಯ
 ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧೀನತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವರತ್ವಾದೇರಭಾವೇಽಪಿ ಅನ್ಯಗತಾವರತ್ವಾದೇಃ
 ತದಧೀನತ್ವಾತ್ತತ್ರ ತದ್ವಾಚಿಶಬ್ದೋ ರಾಜ್ಞಿ ಜಯಿಶಬ್ದವದಸ್ತೀತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚ ಮುಖ್ಯತೋಽಪ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಹ=

ಓಂ ಜ್ಞೇಯತ್ವಾವಚನಾಚ್ಚ ಓಂ || 1-4-1-110 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಜೀವಾದಿಶಬ್ದಮುಖ್ಯಾರ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನಾನುಮಾನಿಕಾದಿಃ | 'ತಮೇವೈಕಂ
ಜಾನಥ ಆತ್ಮಾನಮ್' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವ ಮುಮುಕ್ಷುಜ್ಞೇಯತ್ವೋಕ್ತನುಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವೇದಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವಸಿದ್ಧೌ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ತತ್ಪರತ್ವಸ್ಯ 'ಆದಾವನೇ ಚ
ಮಧ್ಯೇ ಚ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಿದ್ಧೇಃ ಸ್ವತಃಪ್ರಾಪ್ತಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿತ್ಯಾಗಾಯೋಗಾತ್
ಅವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದಮುಖ್ಯಾರ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತಿ ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವದತೀತೀ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಿ ಓಂ || 1-4-1-111 ||

ಜ್ಞೇಯತ್ವಾವಚನಮನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಸಿದ್ಧಮ್ | ಯತೋ 'ಮಹತಃ ಪರಂ ಧ್ರುವಂ ನಿಚಾಯ್ಕ ತಂ
ಮೃತ್ಯುಮುಖಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ' ಇತಿ ಮಹತ್ಪರತ್ವಲಿಙ್ಗೇನ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯಾಪಿ
ಮುಮುಕ್ಷುಜ್ಞೇಯತ್ವಂ ವದತಿ ಶ್ರುತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಿ | ಯಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ
ವಿಷ್ಣುರತ್ರ ಉಚ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವತಃ ಪರೇ ಮಹತ್ಪರತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ವಿಷ್ಣುಗ್ರಹಣೇ ಕಿಂ ಕಾರಣಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ || 1-4-1-112 ||

'ನೋಽಧ್ವನಃ ಪಾರಮಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್' ಇತಿ
ಪ್ರಕರಣೋಕ್ತಾರ್ಥೋಪಾಸಕಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಪದಪ್ರಾಪ್ತೃತ್ಯಾ ನಿರ್ಣೇತಾತ್ಪ್ರಕರಣಾತ್
ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತತ್ರೋಚ್ಯತ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

ಇತಶ್ಚ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಏವ ನಿಚಾಯ್ಕವಾಕ್ಯೋಕ್ತ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ತ್ರಯಾಣಾಮೇವ ಚೈವಮುಪನ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಶ್ನಶ್ಚ ಓಂ || 1-4-1-7-113 ||

ಆದ್ಯಚಶಬ್ದೋ ಯುಕ್ತಿಸಮುಚ್ಚಯೇ | ನ ಕೇವಲಂ ಪ್ರಕರಣಾದಿತಿ | ಅನ್ಯಃ
ಪ್ರಶ್ನೋಪನ್ಯಾಸಸಮುಚ್ಚಯೇ | ಪ್ರಾಜ್ಞ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಬುದ್ಧಿಸ್ಥತ್ವಾತ್ ಏತದುಪನಿಷದೀತ್ಯನ್ವೇತಿ |
ಏವಂ 'ವೀತಮನ್ಯುಸ್ತಾಂ ದದೃಶಿವಾನ್ಮೃತ್ಯುಮುಖಾತ್ಪ್ರಮುಕ್ತಮ್' ಇತಿ 'ಸ್ವರ್ಗ್ಯಮಗ್ನಿಂ
ನಚಿಕೇತಃ ಪ್ರಜಾನನ್' ಇತಿ, 'ದೇವೈರತ್ರಾಪಿ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಿತಂ ಕಿಲ' ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರಕಾರೇಣ
ತ್ರಯಾಣಾಂ ಪಿತೃಸೌಮನಸ್ಯ-ಸ್ವರ್ಗ್ಯಾಗ್ನಿ-ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೇವೋಪನ್ಯಾಸೋ ಯತೋಽತಶ್ಚ
ಪ್ರಾಜ್ಞ ಏವ ತತ್ರ ಉಚ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ರಯಾಣಾಮೇವೇತಿ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ -

ಪ್ರಶ್ನಶ್ಲೋಕ | ಸುಮನಾ ಯಥಾ ಸ್ಯಾದ್ವೀತಮನ್ಯುಃ ಇತಿ, 'ಸ ತ್ವಮಗ್ನಿಂ ಸ್ವರ್ಗ್ಯಮಧ್ಯೇಷಿ
ಮೃತ್ಯೋ ಬ್ರಬೂಹಿ ತಮ್' ಇತಿ, 'ಯೇಯಂ ಪ್ರೇತೇ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾ ಮನುಷ್ಯೇ' ಇತಿ ಚೈತತ್
ತ್ರಿತಯವಿಷಯ ಏವ ಪ್ರಶ್ನಶ್ಚ ಯತೋಽತ ಉಪನ್ಯಾಸಸ್ತ್ರಿಯವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಆದ್ಯಶ್ಲೋಕೇ ಹೇತೌ | ಅನ್ಯಃ ಸಮುಚ್ಚಯ ಇತ್ಯೇಕೇ | ಪ್ರಶ್ನಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇಽಪಿ
ಪ್ರತಿವಚನಸನ್ನಿಚಾಯ್ಯವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನಪರತ್ವಶಙ್ಕನಾತ್
ತನ್ನಿರಸಿತುಮುಪನ್ಯಾಸಸ್ಯಾದಾವುಕ್ತಿಃ | ತ್ರಯಾಣಾಮೇವ ಚೇತ್ಯೇವ
ಪೂರ್ತಾವೇವಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತ್ರಯಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ನ ನಿವೇಶ ಇತಿ ದರ್ಶಯಿತುಂ
ಪ್ರಕಾರತ್ರಯೋಕ್ತರ್ಥಾಃ | ಉಪನ್ಯಾಸಸ್ಯೋಕ್ತತ್ರಯವಿಷಯತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಪ್ರಶ್ನೋಕ್ತಿಃ |

ನನು ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಸತ್ತ್ವೇಽಪಿ ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಾಚುರ್ಯಭಾವಾನ್ಮುಖ್ಯತೋ
ನಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಮಹದ್ವಚ್ಚ ಓಂ || 1-4-1-8-114 ||

ಚಶಬ್ದಾದವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇವೇತಿ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ | ಮಹದ್ವತ್ ಮಹಚ್ಚಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಯಥಾ ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಮಹಚ್ಚಬ್ದೋ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವೇ ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಾಚುರ್ಯವತ್ತ್ವೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ
ತದ್ವಿನೋಽಪಿ 'ಮಹಾನ್ತಂ ವಿಭುಮಾತ್ಮಾನಮ್' ಇತ್ಯಾದೌ ಯಥಾ
ಮಹತ್ತರೂಪತತ್ತ್ವವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಸತ್ತ್ವಾನ್ಮುಖ್ಯಃ ತಥಾಽವ್ಯಕ್ತಾದಿಶಬ್ದೋಽನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯಾ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ತದಭಾವೇಽಪಿ ನಿಮಿತ್ತಾತಿಶಯಾನ್ಮುಖ್ಯ ಇತಿ ಬಾವಃ |

ಮಹಚ್ಚಬ್ದೇಽಪಿ ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಂ ಪ್ರತಿ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾನರಮಾಹ -

ಓಂ ಚಮನವದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 1-4-1-9-115 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮೇವೇತ್ಯನ್ತಿ | ಚಮನಶಬ್ದೋ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಽಪಿ ಯಥಾ ಶಿರಸಿ
ಮುಖ್ಯಸ್ತಥಾಽವ್ಯಕ್ತಾದಿರಪಿ ಬ್ರಹ್ಮೇವ ತತ್ರ ಮುಖ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನನು 'ಇದಂ ತಚ್ಚಿರ ಏಷ
ಹೃವಾಗ್ನಿಲಶ್ಚಮಸ ಉರ್ಧ್ವಬುದ್ಧ' ಇತ್ಯನುಶಾಸನಸತ್ತ್ವಾತ್ಸ್ಯ ತಥಾತ್ವೇಽಪ್ಯತ್ಯ ಕುತ
ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಅವಿಶೇಷಾತ್ | 'ನಾಮಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ 'ಇದಂ ತಚ್ಚಿರಃ'
ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಅವಿಶೇಷಾತ್ ತತ್ಸಾಮ್ಯಾತ್ | ಅಸ್ಯಾ ಅಪ್ಯನುಶಾಸನರೂಪತ್ವಾದಿತಿ
ಯಾವತ್ | ಸಮನ್ವಯಸ್ಯ ಗುಣಪೂರ್ತ್ಯರ್ಥತ್ವೇಽಪ್ಯತ್ರ ದೋಷವಾಚಿನಾಂ ತದುಕ್ತಿಃ 'ಪ್ರಾಣ
ಋಚ ಇತ್ಯೇವ ವಿದ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದೌ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಸ್ಯಾಪಿ
ಮುಮುಕ್ಷುಜ್ಞೇಯತ್ವೋಕ್ತೇರಿತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಸ್ವಷ್ಟಮೇತದಗ್ರೇ ಕಲ್ಪನೇತ್ಯತ್ರ || 1 ||

ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-2 ||

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾತ್ ತು ತಥಾ ಹ್ಯಧೀಯತ ಏಕೇ ಓಂ

|| 1-4-2-10-116 ||

ಅತ್ರ ಸರ್ವೇ ಶಬ್ದಾ ವರ್ಣಪದಾದಿರೂಪೇಣ ಸಮನ್ವೀಯಂತೇ| ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ| ತುರೇವ|
 ಲ್ಯಬ್ಲೋಪನಿಮಿತ್ತಾ ಪಙ್ಗುಮೀ| ಹಿರ್ಹೇತೌ| 'ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಯಜೇತ' ಇತ್ಯುಕ್ತಜ್ಯೋತಿರಾದಿಃ
 ತತ್ತು ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವ| ನ ತು ಕರ್ಮಾದಿಃ| ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾದೇಕೇ
 ಶಾಖಿನಃ, ತದಿತ್ಯಾವರ್ತತೇ, ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತಥಾ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವೇನ 'ತಾ ವಾ
 ಏತಾಸ್ಸರ್ವಾ ಋಚಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾಽಧೀಯತೇ ಪಠಂತಿ ತಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಕಯಾ
 ವ್ಯತ್ಯೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಉಪಕ್ರಮಾತ್ತಿತಿ| ಉಪಕ್ರಮಂ ವಿಧಾಯೈವ| 'ಏಷ ಇಮಂ
 ಲೋಕಮಭ್ಯಾಚ್ಛತ್' ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮೈವ 'ತಾ ವಾ ಏತಾ' ಇತಿ ಅಧೀಯತ ಇತಿ
 ಉಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಕಾಂಶ್ಚಿದ್ವಿಷ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಯೋಗಿಕತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತೋಪಕ್ರಮ್ಯ
 ಸರ್ವಶಬ್ದಾನಾಂ ತನ್ನಿಷ್ಠತೋಕ್ತೇರ್ಮಹಾಯೋಗರೂಢಿವೃತ್ತಾ ತದ್ವಾಚಿತ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ|
 ಶ್ರುತೌ ವಸಂತಾದೇರಾದಿತ್ಯೇಽಪಿ ಪ್ರಧಾನಕರ್ಮವಾಚಿತ್ವೇನ
 ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಜ್ಯೋತಿರುಕ್ತಿಃ| ಮಹಾಯೋಗವಿದ್ವದ್ರೂಢ್ಯೋಃ
 ಪ್ರದರ್ಶನಾಯೋಪಕ್ರಮಾತ್ತಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ|
 ನನು ಕಥಂ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ? ಕರ್ಮಕ್ರಮಾದಿವಿರೋಧಾತ್
 ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಾಚ್ಚೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಕಲ್ಪನೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಮಧ್ಯಾದಿವದವಿರೋಧಃ ಓಂ || 1-4-2-11-117 ||

ಚ ಏವ ಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ| ಕಲ್ಪನೇತಿ ತನ್ನಮ್| ಕಲ್ಪನಾಂ ಕ್ಲಪ್ತಮ್|
 ಲೋಕಸಿದ್ಧರೂಢ್ಯಾದಿವೃತ್ತಿಕ್ಲಪ್ತಮುಪೇತ್ಯೈವ ಕಲ್ಪನಯಾ ವ್ಯುತ್ಪಾದನೇನ
 ಲೋಕಕೃಪಪ್ರಮಹಾಯೋಗವೃತ್ತೇರ್ವ್ಯುತ್ಪಾದನೇನ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವೇನ 'ತಾ ವಾ'
 ಇತ್ಯಾದಿನೋಪದೇಶಾತ್| ಕಲ್ಪನಾಯಾಃ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವೇನೋಪಾಸನಾಯಾಃ
 'ಪ್ರಾಣ ಋಚ ಇತ್ಯೇವ ವಿದ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದಾವುಪದೇಶಾದವಿರೋಧಶ್ಚ| ನ ಕೇವಲಂ
 ಸಾಧಕಮಸ್ತಿ, ಕರ್ಮಾದ್ಯನನುಷ್ಠಾನವಿರೋಧಶ್ಚ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಮಧ್ಯಾದಿವತ್| ಯಥಾ
 'ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ದೇವಮಧು' ಇತಿ ಮಧುಶಬ್ದಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಥವಿಷ್ಣೌ
 ಉಪಾಸನಾರ್ಥಮುಕ್ತಾವಪಿ ನ ಕ್ಷೌದ್ರಕಾದೌ ವ್ಯವಹಾರವಿರೋಧಸ್ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ವಿವಾರ್ಥಜಶಬ್ದಸ್ಯ ಉಪೇತ್ಯವೇತ್ಯಾದ್ಯಾಹೃತೇನಾನ್ವಯಃ | ಯೋಗ್ಯತಯಾ
 ಕಲ್ಪನಾಪದೇನ ವಾ ಉಪದೇಶಾದೇವೇತಿ ವಾನ್ವಯ ಇತ್ಯೇಕೇ | ತಥಾ ಚಾನ್ಯತ್ರಾಪಿ
 ವೃತ್ತಜ್ಞೇಕಾರಾದ್ ವೃತ್ತತ್ವಾದಿ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ |
 ಪೂರ್ವೋತ್ತರನಯಶೇಷತ್ವೇಪ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗಸ್ಯಾತ್ರ ನಿವೇಶೋ ವೃತ್ತತ್ವತ್ಯರ್ಥಃ || 2 ||

ನ ಶಷ್ಠ್ಯೇಪಸಂಹ್ರಹಾದಿಕರಣಮ್(ಪಞ್ಚಜನಾಧಿಕರಣಮ್) || 1-4-3 ||

ಓಂ ನ ಸಷ್ಠ್ಯೇಪಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ ನಾನಾಭಾವಾದತಿರೇಕಾಚ್ಚ ಓಂ

|| 1-4-3-12-118 ||

ಅತ್ರ ಬಹುತ್ವವಾಚಿಶಬ್ದಾಃ ಸಮನ್ವೀಯಂತೇ | ಅಪಿವಿಭಾಗೇನ
 ವಿರೋಧಪದಾರ್ಥಕಾರ್ಥಃ | ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥೋ ವಾ | ಪಞ್ಚಜನಾ
 ಇತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ | ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚಜನಾ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತಪಞ್ಚಪಞ್ಚೇತಿ ವಿಶೇಷಣಯುಕ್ತಾ ಜನಾಃ ತತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾ | ನ
 ಪ್ರಾಣಃ ಚಕ್ಷುಶ್ಚೋತ್ರಮನಾಂಸಿ | ಕುತಃ?
 ತದಧೀನತ್ವಜ್ಞೇಯತ್ವಾವಚನಾದಿವಿಶೇಷಾದ್ಯುಕ್ತಹೇತುಭ್ಯಃ | ಅಗ್ರೇತನಹೇತೋಶ್ಚೇತಿ
 ಭಾವಃ | ಏವಂ ತರ್ಹಿ ಪಞ್ಚೇತ್ಯುಕ್ತಬಹುತ್ವಸಂಜ್ಞಾದಿವಿರೋಧ ಇತ್ಯತಃ ಸೂತ್ರಮ್ -
 ಸಷ್ಠ್ಯೇಪಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ | ಪಞ್ಚೇತಿ ಬಹುತ್ವಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ ಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ
 ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಹ್ಮಣೀತ್ಯುಕ್ತಾಧಾರಾಧೇಯಭಾವಾದಪಿ ನ ವಿರೋಧಃ | ಕುತಃ? ನಾನಾಭಾವಾತ್ |
 ನಾನಾಶಬ್ದೋ ಭಿನ್ನವಾಚೀ | ನಾನಾರೂಪಾಣಾಂ ಭಾವಾತ್ ಸತ್ತ್ವಾದತಿರೇಕಾಚ್ಚ ಭೇದಾಚ್ಚ
 ಜನಾ ಇತ್ಯುಕ್ತರೂಪಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಯಸ್ಮಿನ್ನಿತ್ಯುಕ್ತಶರೀರಸ್ಥರೂಪಸ್ಯಾತಿರಿಕ್ತತ್ವಾಚ್ಚೇತಿ
 ದ್ವಯೋಃ ಕ್ರಮೇಣ ನಿರಾಸಃ | ಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೇತುಭಿರೇವೇಹಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ
 ಬಾಧಕಮಾತ್ರಮುಧ್ಧತಮ್ | ಏವಮಗ್ರೇಪಿ | ಅತ್ರ ಭೇದೋ ವಿಶೇಷೋ ಬೋಧ್ಯಃ |
 ಅತ್ರಾವಿರೋಧಪಕ್ಷಮನುವರ್ತ್ಯ ನೇತ್ಯವತ್ತುಂ ಶಕ್ಯತ್ವೇಪಿ ತದುಕ್ತಃ
 ಸಷ್ಠ್ಯೇಪಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ 'ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಷಡ್ವಿಧಿಪ್ರಾಣಾದಯೋ ನ
 ಪಞ್ಚಜನಾ ನಾನಾಭಾವಾತ್ ತೇಷಾಂ ಪ್ರತಿಶರೀರಂ ನಾನಾತ್ವೇನ ಪಞ್ಚತ್ವಾಯೋಗಾತ್ |
 ನ ಹ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ದೇಹೇ ಏಕ ಏವ ಪ್ರಾಣಾದಿರಿತ್ಯಾದಿವೃತ್ತಾಂತರಂ ಚನ್ನಿಕೋಕ್ತದಿಶಾ
 ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ಸಷ್ಠ್ಯೇಪಸಂಹ್ರಹಾದಪಿ ಯೋ ವಿರೋಧಃ ಸ ನೇತ್ಯನ್ವಯಲಾಭಾಯಚೇತಿ ||
 ಕೇ ತೇ ಪಞ್ಚತ್ವಾಶ್ರಯರೂಪವಿಶೇಷಾಃ, ಕುತಶ್ಚ ಹೇತುವಿಶೇಷಾತ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾದಿಯೇ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 1-4-13-119 ||

ಪಞ್ಚಜನಾ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಮುತ ಚಕ್ಷುಷಶ್ಚಕ್ಷುಃ' ಇತ್ಯಾದಿ
 ದ್ವಿತೀಯಾಂತನಿರ್ದಿಷ್ಟಪ್ರಾಣಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಾನ್ನಮನಃಶಬ್ದಿತಾಃ ಪಞ್ಚಜನಾಃ 'ಪ್ರಾಣಸ್ಯ
 ಪ್ರಾಣಮ್' ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣದತ್ವಾದಿಲಿಂಗಾತ್
 ಪಞ್ಚಜನಾ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಿಶೇಷಾ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ | ತೇನ ಪಞ್ಚಜನಸ್ವರೂಪೋಕ್ತಿಃ
 ವ್ಯರ್ಥೇತಿ ನ ಶಬ್ದಮ್ | ಉತ್ತರಾರ್ಥತ್ವಾಚ್ಚ | ನ ಹೈತದನುಕ್ತೌ
 ಜ್ಯೋತಿಷೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಾ ||

ವಾಜಸನೇಯೇ ವಾಕ್ಯಶೇಷೇ ಪಞ್ಚಜನಾ ನ ಶ್ರೂಯನ್ತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಕೇಷಾಮಸತ್ಯನ್ನೇ ಓಂ || 1-4-14-120 ||

ಏಕೇಷಾಂ ಕಾಣ್ಡಾನಾಂ ಶಾಖಾಯಾಮನ್ನೇ ಅನ್ನಾಖ್ಯರೂಪೇ ಅಸತ್ಯಪಿ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ
 ಜ್ಯೋತಿರಿತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಜ್ಯೋತಿಷಾ ಪಞ್ಚತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಜ್ಯೋತಿಷೇತ್ಯೇಕವಚನೋಕ್ತಾ ನ ಷಡ್ಯನ್ತಜ್ಯೋತಿರಾದೇಃ ಪಞ್ಚಜನತ್ವಮಿತಿ ಸೂಚಿತಮ್ |
 ದ್ವಯೋರೇಕಾರ್ಥತ್ವಂ ವಾ ಅಧಿಕಾರಿಭೇದಾತ್ ಪಞ್ಚಕದ್ವಯಂ ವೇತಿ ಭಾವಃ || 3 ||

ಆಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-4 ||

ಓಂ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಚಾಕಾಶಾದಿಷು ಯಥಾವ್ಯಪದಿಷ್ಟೋಕ್ತೇಃ ಓಂ || 1-4-4-121 ||

ಅತ್ರಾವಾನ್ತರಕಾರಣತ್ವಲಿಂಗಂ ವಾ ತಾದೃಶಾಕಾಶಾದಿನಾಮ ವಾ ಸಮನ್ವಿಯತೇ |
 ಆಕಾಶಾದಿಸಮುಚ್ಚಯಾಕಶ್ಚಃ | ಕಾರ್ಯತ್ವಸಮುಚ್ಚಾಯಕೋ ವಾ |
 ಆಕಾಶಾದಿಷ್ಟಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | ನ ವಿರೋಧ ಇತಿ ಚ | 'ಆತ್ಮನ ಆಕಾಶಃ ಸಮ್ಭೂತ'
 ಇತ್ಯಾದೌ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಕಾರ್ಯತ್ವೇನ ಚೋಕ್ತಾಕಾಶಾದಿಶ್ಚ ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾ
 ಬ್ರಹ್ಮವ ನ ಕೇವಲಂ ಮೂಲಕಾರಣಾತ್ಮತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ತು ಭೂತಾದಿಃ | ಕುತಃ?
 ಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೇತುಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಚ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವಸ್ಯ ದ್ವುಭ್ವಾದಿನಯರೀತ್ಯಾ
 ವ್ಯಜ್ಯ ವ್ಯಜ್ಜಕರೂಪತ್ವೇಽಪ್ಯೇಕಸ್ಯ ವಿರೋಧ ಇತಿ ಶಬ್ದಮ್ | ಆಕಾಶಾದಿಷು ಸ್ಥಿತತ್ವಾದಿತಿ
 ಶೇಷಃ | ನ ವಿರೋಧ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಕಾಶಾದ್ಯುತ್ಪತ್ತೌ ತದನ್ತಸ್ಥತ್ವೇನ ತನ್ಯಾಪ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತ್ಯಾ
 ಕಾರ್ಯತ್ವಂ, ವಾಯ್ವಾದಿಸ್ವರೂಪವ್ಯಕ್ತಿಹೇತುತ್ವೇನ ಕಾರಣತ್ವಂ ಚ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |
 ಆಕಾಶಾದಿಷು ಸ್ಥಿತತ್ವಮೇವ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಯಥೇತಿ | ಯಥಾ ಯೇನ
 ಪ್ರಕಾರೇಣಾವಿದಿತತ್ವಾದಿನಾ 'ನ ಯೋಽತೋಶ್ರುತ' ಇತ್ಯಾದೌ

ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದು 'ಯ ಆಕಾಶೇ ತಿಷ್ಠನ್ ಯೋ ಪಾಯ ತಿಷ್ಠನ್'
 ಇತ್ಯಾದಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಉತ್ತೇರಿತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ಯಥಾ ವ್ಯವಹರಿಸ್ತುಕ್ತಿಃ 'ಆಕಾಶೇ ತಿಷ್ಠನ್'
 ಇತ್ಯಾದಾವಪಿ ಆಕಾಶಾದೌ ಸ್ಥಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕುತ ಇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್,
 ಶ್ರುತ್ಯನ್ತರೋಕ್ತಾವಿದಿತಪ್ರಕಾರಸ್ಯ 'ಯಮಾಕಾಶೋ ನ ವೇದ'
 ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯನ್ತರ್ಯಾಮಿನಯೋಕ್ತನ್ಯಾಯಸ್ಮರಣಾರ್ಥಾ ||4||

ಸಮಾಕರ್ಷಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-5 ||

ಓಂ ಸಮಾಕರ್ಷಾತ್ ಓಂ || 1-4-5-122 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಜ್ಯೋತೀರ್ನಯ ಇವ ಸರ್ವಶಬ್ದಾ ನ್ಯಾಯಭೇದೇನ ಸಮನ್ವೀಯಂತೇ| ತತ್ತಿತಿ
 ಪ್ರಕೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತತ ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ| ನ ವಿರೋಧ ಇತ್ಯನ್ತಿ| ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ
 ಜಗತ್ಪದಮಾಕೃಷ್ಯತೇ| ಸರ್ವಶಬ್ದಾನಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ| ಪೂರ್ವೋಕ್ತಹೇತುಭಿಃ
 ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಿತ್ವೇಽನ್ಯತ್ರ ರೂಢ್ಯಾದಿನಾ ವ್ಯವಹಾರೇ ಚ ಸಿದ್ಧೇ ಬಾಧಕನಿರಾಸಾರ್ಥಮಿದಂ
 ಸೂತ್ರಮ್| ಸರ್ವಶಬ್ದಾನಾಂ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾಜ್ಜಗತಿ ಸಮ್ಯಗಾಕರ್ಷಾನ್ವ
 ವೃತ್ತಿಸಾಮ್ಯಾಪತ್ಯಾ ತತ್ತಿತ್ಯವಧಾರಣವಿರೋಧ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಸಮಾಕರ್ಷೋಕ್ತ್ಯಾ ವಿಷ್ಣೌ
 ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿರನ್ಯತ್ರ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿರಿತಿ ಮುಖ್ಯತಾರತಮ್ಯಸೂಚನಾತ್
 ತತ್ತಿತ್ಯವಧಾರಣೋಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಭಾವಃ| ಸಮಿತ್ಯುಕ್ತಿರನ್ಯತ್ರ ಮುಖ್ಯತ್ವಮೇವ ನ
 ಲಕ್ಷಣಾದಿರಿತಿ ಸೂಚನಾಯ| ಸಾಕ್ಷಾದಿತ್ಯತ್ರ ವಿಷ್ಣುವಾಚಿನಾಂ ಜಗತಿ ಪ್ರಯೋಗೇ
 ಹಾನಾದಿವ್ಯವಹಾರಃ ಫಲಮಿತಿ, ಶರೀರೇತ್ಯತ್ರ ತತ್ತಚ್ಚಿಬ್ಬವಾಚ್ಯಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ನಸ್ತತ್ರ
 ನಿಮಿತ್ತಮಿತಿ, ಕಲ್ಪನೇತ್ಯತ್ರ ರೂಢ್ಯಾದಿರಸ್ತೀತಿ, ಅತ್ರ ತು
 ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿತಾರತಮ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್|

ವಿಷ್ಣಾವುತ್ಯಷ್ಟವೃತ್ತೌ ಕಥಂ ಜಗತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾತ್ ಓಂ || 1-4-5-123 ||

ಶಬ್ದಾನಾಮಿತ್ಯನ್ತಿ| ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾದಿತ್ಯಾವರ್ತತೇ| ದ್ವಿತೀಯಂ ಜ್ಞಾನಪರಮ್| ಶಬ್ದಾನಾಂ
 ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾಲ್ಲೋಕಾನಾಂ ಜಗತಿ ವ್ಯವಹಾರಾರ್ಥೇತೋರ್ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾತ್
 ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ತತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿರಿತಿ ಶೇಷಃ| ಲೋಕಾನಾಂ ಜಗತ್ಯೇವ ಶಬ್ದವ್ಯವಹಾರೇಣ
 ತತ್ಯೇವ ವ್ಯತ್ಪತ್ತಿಬಲಾತ್ತತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮುಖ್ಯತ್ವಾಜ್ಞಾನಮೂಲೇತಿ ಭಾವಃ|
 ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾದಿತಿ ಚೇತ್ ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ ಓಂ || 1-4-5-124 ||

ತದಧೀನತ್ವಾದರ್ಥವದಿತಿ ನೇತಿ ಚ ಮಣ್ಣುಕಫ್ಲತ್ಯಾನ್ವವರ್ತತೇ | ಶಬ್ದಜಾತಂ ಸರ್ವಸ್ಯ
ತದಧೀನತ್ವಾತ್ತತ್ಪಾರ್ಥವದಿತಿ ನ ಯುಕ್ತಮ್ | 'ಅಸ್ಯ ಯದೇಕಾಂ ಶಾಖಾಂ ಜೀವೋ
ಜಹಾತ್ಯಥ ಸಾ ಶುಷ್ಯತಿ' ಇತಿ ಜೀವೇ ಕ್ವಚಿತ್, 'ವಾಯುನ್ಯೇವ ಹಿ ಲೋಕಾ ನೇನೀಯಂತೇ'
ಇತಿ ವಾಯೌ ಸರ್ವತ್ರ ತದಧೀನತ್ವರೂಪಲಿಂಗಂ ಶ್ರೂಯತೇ | ತಸ್ಮಾಲ್ಲಿಂಗಾತ್ತಯೋರಪಿ
ಶಬ್ದಜಾತಮರ್ಥವತ್ | ಮುಖ್ಯತಸ್ತಯೋರಪಿ ವಾಚಕಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಯತಸ್ತಲ್ಲಿಂಗಂ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ತದನ್ತರ್ಯಾಮಿಸಮ್ಪನ್ನಿತಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ನನು ನ ವೈದಿಕಶಬ್ದಾನಾಂ ಮುಮುಕ್ಷುಂ ಪ್ರತಿ ಕರ್ಮದೇವತಾದೌ ಸಮಾಕರ್ಷಣ ಫಲಂ
ತಸ್ಯ ಫಲಾನ್ತರಾನಿಚ್ಛತ್ತ್ವಾತ್ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸಿದ್ಧೇರತ ಆಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ಜೈಮಿನಿಃ ಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಮಪಿ ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ

|| 1-4-5-125 ||

ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ತಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಶಬ್ದಾನಾಮಿತಿ ಚ | ಅನ್ಯೇತಿ ಪ್ರಕೃತಜೀವಾದ್ಯನ್ಯಬ್ರಹ್ಮವಾಚೇ ಸನ್
ತಜ್ಞಾ ನಪರಃ | ತುರೇವ | ಶಬ್ದಾನಾಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ತಂ ವೈದಿಕಶಬ್ದಾನಾಂ ಮುಮುಕ್ಷುಂ ಪ್ರತಿ
ಕರ್ಮದೇವತಾದಿಜಗದ್ವಾಚಿತ್ತಂ ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮೇವ | ಕುತಃ?
ಕಸ್ಮಿನ್ನು ಭಗವೋ ವಿಜ್ಞಾತೇ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಜ್ಞಾತಂ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶೌನಕಪ್ರಶ್ನಾತ್ |
'ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತವ್ಯೇ' ಇತ್ಯಜ್ಞರಸೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್ತಾಭ್ಯಾಂ
ಹೇತುಭ್ಯಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ 'ಕಥಂ ನು ಭಗವಸ್ಸ ಆದೇಶಃ' ಇತಿ, 'ಯಥಾ ಸೌಮ್ಯೈಕೇನ'
ಇತಿ ಶ್ವೇತಕೇತೂದ್ದಾಲಕಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಸ್ಮಿನ್ ಜ್ಞಾತೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಂ
ಸಫಲಂ ಭವತೀತಿ ಪ್ರಶ್ನೇ ಪರವಿದ್ಯಾವಿಷಯಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೇನ ಭವತೀತಿ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತಾತ್ಪರ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಪಿ ಚ ನ ಕೇವಲಮರ್ಥಾದೇತತ್ಸಿದ್ಧತಿ | ಕಿನ್ನು
ಸ್ವಪ್ನಂ ಚೈವಮೇಕೇ ಶಾಕಿನೋ 'ಯಸ್ತನ್ನ ವೇದ ಕಿಮುಚಾ ಕರಿಷ್ಯತಿ' ಇತಿ ಪಠನೀತ್ಯರ್ಥಃ |

ವೈದಿಕಶಬ್ದಾನಾಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ತಮನ್ಯಾರ್ಥಮಿತಿ ನ ಯುಕ್ತಮ್ | ಪ್ರತಿಪದಂ
ಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವೋಕ್ತ್ಯಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧೇರತ ಆಹ -

ಓಂ ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯಾತ್ ಓಂ || 1-4-5-126 ||

ನಿಮಿತ್ತಪಞ್ಚಮೀಯಮ್ | ವೈದಿಕಶಬ್ದಾನಾಮನ್ಯಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ತಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಕುತಃ?
ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯಾನ್ನಿಮಿತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕರ್ಮದೇವತಾದಿವಾಚಿತಯಾ

ಸ್ಥಿತವಾಕ್ಯನಾಮಸ್ತೋ | ಬ್ರಹ್ಮವರತ್ವಮಿತ್ಯೇವಂರೂಪವಾಕ್ಯನ್ವಯಾಭಾವೇ
ಮನ್ನಾನಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಾನ್ವಯೋಗ್ಯತಯಾ ತತ್ರ ವೈಮುಖ್ಯಮಿತ್ಯಾದಿದೋಷಃ ನ್ಯಾದಿತಿ
ಭಾವಃ ||

ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತತ್ಕಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸಿದ್ಧೇರ್ಲಿಖ್ಯಮಾಶ್ಚರಧ್ಯಃ ಓಂ || 1-4-5-127 ||

ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮನ್ಯಾರ್ಥಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸಿದ್ಧೇಃ 'ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ ಅಯನಾಯ' ಇತಿ
ಜ್ಞಾನಮೇವ ಮುಕ್ತಿಕೇತುರಿತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಸ್ಯ ಲಿಖ್ಯಂ ಶಬ್ದಾನಾಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಂ
ಲಿಖ್ಯಂ ಜನಕಂ ಸತ್ ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ಭವತೀತ್ಯಾಶ್ಚರಧ್ಯೋ ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸವಿಸ್ತರಂ
ಕರ್ಮಾದಿಸ್ವರೂಪೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತೇ ಸತಿ ಕರ್ಮಾಣಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಫಲಕತ್ವಜ್ಞಾನಾತ್
ತಜ್ಞಾನೇನಾಕ್ಷುದ್ರಫಲಕಂ ಜ್ಞಾನಮೇವೋಪಾದೇಯಮಿತಿ ವೈರಾಗ್ಯಜನನದ್ವಾರಾ
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ ||

ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮನ್ಯಾರ್ಥಮಿತ್ಯೇತತ್ ಪ್ರಕಾರಾನ್ತರೇಣಾಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಉತ್ಯಮಿಷ್ಯತ ಏವಂಭಾವಾದಿತ್ಯೌಡುಲೋಮಿಃ ಓಂ || 1-4-5-128 ||

ಶಬ್ದಾನಾಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮನ್ಯಾರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮ್ | ಕಥಮ್? ಉತ್ಯಮಿಷ್ಯತಃ
ಬನ್ಧಾತ್ ಜ್ಞಾನೇನೋತ್ಪಮಣಿಮಿಚ್ಛತಃ ಪುಂಸಃ ಮುಮುಕ್ಷೋರೇವಂ ಜ್ಞಾನಹೇತುತಯಾ
ಕರ್ಮಾದೇರ್ಭಾವಾದವಶ್ಯಮ್ಭಾವಾತ್ | ಆವಶ್ಯಕತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ |
ಇತ್ಯೌಡುಲೋಮಿಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ವಿವಿಧಿಷನ್ತಿ ಯಜ್ಞೇನ'
ಇತ್ಯಾದೇರ್ಮನಶ್ಚುಧ್ಧರ್ಥತಯೋಪಾದೇಯತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮಣಸ್ತದ್ವಾಚಿತ್ವಮ್ |
ಮನಶ್ಚುಧ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಿತಿ ಬಾವಃ ||

ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮಿತ್ಯೇತದನ್ಯಥಾಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅವಸ್ಥಿತೇರಿತಿ ಕಾಶಕ್ಯತ್ನಃ ಓಂ || 1-4-5-129 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣೀತಿ ಪ್ರಕೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ವೇತಿ | ಕರ್ಮದೇವತಾದಿಜಗತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವಸ್ಥಿತೇಃ,
ಅನ್ಯಾರ್ಥಮ್ 'ಏಷ ಸೇತುವಿಧಾರಣಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸರ್ವಾಧಾರತ್ವಪ್ರಕಾರಕ
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ಯರ್ಥಮ್ ಆಧೇಯರೂಪಕರ್ಮಾದಿಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಮಿತಿ ಕಾಶಕ್ಯತ್ನೋ
ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಿಷ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧರ್ಥಂ ಜೈಮಿನ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ || 5 ||

ಪ್ರಕೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-6 ||

ಓಂ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದೃಷ್ಟಾನ್ತಾನುಪರೋಧಾತ್ ಓಂ || 1-4-6-130 ||

ಅತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾಃ ಶಬ್ದಾಃ ಸಮನ್ವೀಯಂತೇ | ಶ್ರೀವಾಚಿತಯಾ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾತ್
 ಪ್ರಕೃತಿಪದಸ್ಯಾನ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣತ್ವಾತ್ | ತತ್ತಿತ್ಯಸ್ತಿ | 'ಸೈಷಾ ಪ್ರಕೃತಿಃ'
 ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ಮುಖ್ಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ನ ತು ಶ್ರೀತತ್ಪಾದಿ | ಕುತಃ? 'ಹಂತಮೇವ
 ಪುರುಷಂ ಸರ್ವಾಣಿ ನಾಮಾನ್ಯಭಿವದಂತಿ' ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ, 'ಯಥಾ ನದ್ಯಃ ಸ್ಯನ್ನಮಾನಾಃ
 ಸಮುದ್ರಾಯಣಾಃ ಸಮುದ್ರಮಭಿವಿಶಂತಿ ಏವಮೇವೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ' ಇತಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ |
 ತಯೋರನುಪರೋಧಾತ್ತದನುಸಾರಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ತದುಪರೋಧಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ
 ಭಾವಃ | ಸರ್ವಸ್ತ್ರೀಶಬ್ದಸಮುಚ್ಚಾಯಕಃ ಚ ಇತಿ ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ | ನ ಕೇವಲಂ ಪುಮಾನ್
 ಕಿನ್ತ್ವ ವ್ಯವಹಿತಸೂತಿಹೇತುತ್ವರೂಪಸ್ತ್ರೀತ್ವಾತ್ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ
 ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ | ತೇನ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂ ಚೇತ್ ಪುಂಸ್ವಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ನ ಶಷ್ಯಮಿತಿ
 ಟೀಕಾಚ್ಛಿಕ್ತಯೋರುಕ್ತಮ್ | ಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೇತುಭಿರೇವ ಪೂರ್ವತ್ಯೇವ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ
 ಸಿದ್ಧಾವಪಿ 'ನಾಮಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ' ಇತ್ಯತ್ರ ಸರ್ವಶಬ್ದೇ ಸಂಜ್ಞೋಚಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾಯ ಪುನಃ
 ಸಾಧಕೋಕ್ತಿಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಭಿದ್ಯೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ || 1-4-6-131 ||

ಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯನುವರ್ತಮಾನಮಾವರ್ತತೇ | ದ್ವಿತೀಯಂ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ |
 ಯೋಗ್ಯತಯಾಭಿದ್ಯೇತ್ಯನೇನಾನ್ವೇತಿ | ಅಭಿದ್ಯೇತ್ಯಪ್ಯಾವರ್ತತೇ | ದ್ವಿತೀಯಂ
 ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ಪ್ರಕೃತಿಬ್ರಹ್ಮೈವ | ಕುತಃ? ಪ್ರಕೃತಿತ್ವೇನ
 ಪ್ರಕೃತಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವೇನಾಭಿಧ್ಯಾಯಾಃ ಇಚ್ಛಾಯಾ ಉಪದೇಶಾತ್ |
 ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಾಸನೇತ್ಯೇವಂ ತವೇಚ್ಛಾಸಂತ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ ತಥಾ
 ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಭಿಧ್ಯಾತ್ವೋಪದೇಶಾದಿಚ್ಛಾರೂಪತ್ವೋಪದೇಶಾತ್ | 'ಸೋಽಭಿಧ್ಯಾ ಸ
 ಜೂತಿಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಕೃತಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯೇಚ್ಛಾತ್ಮಕತ್ವಾಚ್ಚ ಪ್ರಕೃತಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ
 ಭಾವಃ ||

ಆದ್ಯೋಕ್ತಂ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಂ ದ್ವಿತೀಯೋಕ್ತಂ ಪಾರಮ್ಪರ್ಯರೂಪಂ ಚ ಮಾನಂ ವಿನಾ
 ವಿಶಿಷ್ಟಮಾನಾಭಾವಾತ್ ಕಥಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪೋಭಯಾಮ್ನಾನಾತ್ ಓಂ || 1-4-6-132 ||

ಚ ಏವ| ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮೈವ| ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಸಾಮಾನ್ಯಪಾರಮ್ಪರ್ಯೇ ವಿನೋಭಯಸ್ಯ
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಶಬ್ದತ್ವಸ್ಯ ಪುರುಷತ್ವಸ್ಯ ಚಾಮ್ನಾನಾತ್| 'ಏಷ ಸ್ತ್ರೀ ಏಷ ಪುರುಷಃ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ||

ನಿಮಿತ್ತಾಭಾವಾನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಆತ್ಮಕೃತೇಃ ಪರಿಣಾಮಾತ್ ಓಂ || 1-4-6-133 ||

ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಪ್ರಕೃತೇರಿತ್ಯನ್ವೇತಿ| ಪರಿಣಾಮಾದಿತಿ ಲ್ಯಬ್ಧೋಪೇ ಪಞ್ಚಮೀ| ಪ್ರಕೃತೇಃ
ಪರಿಣಾಮಂ ವಿಧಾಯ ತತ್ರೇರಣಾಯಾಽಽತ್ಮನಃ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಬಹುಧಾ ಕರಣಾತ್
ಪ್ರಕೃತಿಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಃ| ಪ್ರಕೃಷ್ಠಾ ಕೃತಿಯಸ್ಯೇತಿ ಯೋಗಸಮ್ಭವಾತ್| ತದಧೀನತ್ವೇ
ಸತ್ಯಪಿ ತದನಾದರೇಣ ಗುಣಪೂತ್ಯರ್ಥಂ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ತರೋಕ್ತಿಃ|
ಪರಿಣಾಮಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿರಾತ್ಮಪ್ರಕೃತೇಸ್ತತ್ರೇರಣರೂಪಫಲೋಕ್ತೃರ್ಥಾ ||

ಕಥಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ, ಸ್ತ್ರೀತ್ವರೂಪನಿಮಿತ್ತಾಭಾವಾದತ ಆಹ
-

ಓಂ ಯೋನಿಶ್ಚ ಹಿ ಗೀಯತೇ ಓಂ || 1-4-6-134 ||

ಹಿ ಯಸ್ಮಾದ್ಯೋನಿಶ್ಚ ಸ್ವದೇಹಾದುತ್ತಾದಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗೀಯತೇ 'ಯದ್ಭೂತಯೋನಿಂ
ಪರಿಪಶ್ಯನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಅತಃ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಃ| 'ಸೂತಿರವ್ಯವಧಾನೇನ'
ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರವ್ಯವಧಾನೇನ ಸ್ವದೇಹಾದೇವೋತ್ಪಾದಕತ್ವರೂಪಯೋನಿಶಬ್ದತಃ
ಸ್ತ್ರೀತ್ವಸಮ್ಭವಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಪ್ರಕೃತಿಶಬ್ದನಿಮಿತ್ತೇನ ಸಹ
ತದುಪಲಕ್ಷಿತಸ್ತ್ರೀಶಬ್ದಮಾತ್ರನಿಮಿತ್ತಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ ||6||

ಸರ್ವವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ || 1-4-7 ||

ಓಂ ಏತೇನ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಓಂ || 1-4-7-135 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಾಃ ಶಬ್ದಾಃ ಸಮನ್ವೀಯಂತೇ| ಏತೇನ
ತದಧೀನತ್ವಾದಿಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೇತುಜಾತೇನ ಸರ್ವೇ ಶೂನ್ಯಾಸದಾದಿಶಬ್ದಾಸ್ತತ್ತ್ವ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತ್ಯಾ
ಬ್ರಹ್ಮೈವೇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
ಪ್ರಾಗುಕ್ತಸರ್ವಪ್ರಮೇಯಾವಧಾರಣಾರ್ಥಾ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ| 'ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಸ್ಯ'
ಇತ್ಯಾದೇಃ ||7||

ಅತ್ರದ್ಯನಿಯೇ ತತ್ತನ್ನಿಷ್ಟೇಶಸಮ್ನಾಧಿಸ್ಯತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಃ ಸ್ವಾತಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಶಬ್ದಪ್ರವೃತ್ತಿಃ
 ನಿಮಿತ್ತತ್ವಂ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ ಚ | ಜ್ಯೋತೀರ್ನಯೇ ಶಬ್ದಾನಾಂ ಪದವರ್ಣರೂಪೇಣೇಶೇ
 ವೃತ್ತಿರನ್ಯತ್ರ ರೂಢಿಶ್ಚ | ನಸಂಖ್ಯೇತಿ ನಯೇ ಈಶಸ್ಯ ರೂಪಭೇದೇನಾಧಾರಾರ್ಥೇಯಭಾವಃ |
 ಕಾರಣತ್ವೇನೇತಿ ನಯೇ ಈಶಸ್ಯ ರೂಪಭೇದನ
 ವ್ಯಾಜ್ಯವ್ಯಾಜ್ಯಕತ್ವರೂಪಕಾರ್ಯಕಾರಣತ್ವಮ್ | ಸಮಾಕರ್ಷನಯೇ ವೃತ್ತಿತಾರತಮ್ಯಮ್ |
 ಪ್ರಕೃತಿನಯೇ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ರೂಪೇ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಪುಂಸ್ತ್ವಸಮಾವೇಶಃ | ಅನ್ವನಯೇ
 ತುಚ್ಛನಿಯನ್ವತ್ವಮಿತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ ||

ಶಬ್ದಾ ದ್ವಿಧಾ ಗುಣಾವದ್ಯವಾಚಿತ್ವೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ |

ಅನ್ಯಾಃ ಸ್ವಾತಸ್ತ್ಯ ತೋಽನ್ಯೇ ತು ತದ್ಗತತ್ವಾಚ್ಚ ವಿಷ್ಣುಗಾಃ ||

ಅದ್ಯಾಯಪಾದಸಂಖ್ಯಾತ್ಯಾದಿ ಗುರುಪಾದಕೃತನ್ಯಾಯಸಂಖ್ಯಾಹೇ ಬೋಧ್ಯಮ್ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿರೈತಯಾಂ ತನ್ತ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
 ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ || 2 ||

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || 2-1 ||

ಸ್ಮೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-1 ||

ಪೂರ್ವೇಣೋಕ್ತಸಮನ್ವಯೇಽನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ ವಿರೋಧೋ ನಿರಸ್ಯತೇ | ಯುಕ್ತಿ-ಸಮಯ-
 ಶ್ರುತಿ-ಯುಕ್ತುಪೇಶಶ್ರುತಿವಿರೋಧಾಃ ಪಾದೇಷು ಕ್ರಮೇಣ ನಿರಸ್ಯಂತೇ | ಆದ್ಯಪಾದೇ
 ಪ್ರಬಲತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧಃ, ಸ್ಮೃತಿವಿರೋಧಶ್ಚತೂರೂಪತ್ವಾದಾದ್ಯನಯೇ ನಿರಸ್ಯತೇ ||

ಓಂ ಸ್ಮೃತ್ಯನವಕಾಶದೋಷಪ್ರಸಂಖ್ಯ ಇತಿ

ಚೇನ್ನಾನ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯನವಕಾಶದೋಷಪ್ರಸಂಖ್ಯಾತ್ ಓಂ || 2-1-1-136 ||

ಅತ್ರ ಸ್ಮಾರ್ತಾಸ್ತಾವದ್ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಾದಿನಸ್ತದವಾದಿನ ಇತಿ ದ್ವೇಧಾ | ಆದ್ಯೇಽಪಿ
 ತದಪೌರುಷೇಯತ್ವವಾದಿನಸ್ತದವಾದಿನ ಇತಿ ದ್ವೇಧಾ |
 ತತ್ಸರ್ವಸ್ಮೃತ್ಯವಿರೋಧೋಽತ್ರೋಚ್ಯತೇ | ಸ್ಮೃತೀನಾಂ
 ಶೈವಸಾಂಖ್ಯ ಕಾಣಾದಾದಿಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಅನ್ಯಪರತ್ವಾಭಾವರೂಪಾನವಕಾಶೇನ
 ವಿಷ್ಣುಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಬೋಧಕಶ್ರುತೇರಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷಪ್ರಸಂಖ್ಯ ಇತಿ ತದನುರೋಧೇನ
 ಶ್ರುತೀರ್ನಯೇತಿ ಚೇನ್ನ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಸ್ಮೃತೀನಾಂ

ವಿಷ್ಣುಕರ್ತೃತ್ವಾದರ್ಥಾನುಪರತ್ವಭಾವರೂಪಾನವಕಾಶೇನ

ತದ್ವಿರುಧತ್ವಾದಿತರಸ್ಮತೀನಾಮೇವಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ | ಏವಂ

ಶೈವಾದಿಸ್ಮೃತಿಷು ಶ್ರೌತಸ್ಮೃತಿಭಿಃ ಪ್ರತಿರುದ್ಧಾಸ್ವಪ್ರತಿಬದ್ಧಶ್ರುತಿಭಿರೇವ

ವಿಷ್ಣುಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಸಿದ್ಧಿರಿತಿ ಭಾವಃ | ಯದ್ವಾ ಅನ್ಯಾಸಾಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮೃತೀನಾಂ

ಶ್ರುತಿಸಂವಾದೇನ ಬಲವತ್ತ್ವಾದನವಕಾಶೇನ

ಶೈವಾದಿಸ್ಮೃತೀನಾಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಖ್ಯದೋಷಸ್ಯ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಜ್ಞಾತ್

ಸಮ್ಯನ್ಯಾದತ್ಯನ್ತಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ತಿತ್ಯತ್ರೋಪಕ್ರಮಾದ್ಯೈರೇವ ವೇದಾರ್ಥೋ

ನಿರ್ಣಯ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಾವಪೀಹೋಪಕ್ರಮಾದಯೋಽಪಿ ಸ್ಮೃತ್ಯನುರೋಧೇನ ನೇಯಾ ಇತಿ

ಶಙ್ಕೇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ವ್ಯತ್ಯನ್ತರಂ ತು

ಬೌದ್ಧಾರ್ಹತಾದಿಸ್ಮೃತೀನಾಮನ್ಯಪರತ್ವಭಾವರೂಪಾನವಕಾಶೇನ

ತಾಸಾಮೇವಾಪ್ತೋಕ್ತಾನಾಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷಪ್ರಸಜ್ಞ ಇತಿ ತದ್ವಿರುಧಶ್ರುತೀನಾಂ

ಮಾನಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅನ್ಯಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮೃತೀನಾಮನವಕಾಶೇನ

ಶ್ರೌತಸ್ಮೃತೀನಾಮೇವಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷಪ್ರಸಜ್ಞಾದಿತಿ | ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ತು ಪೂರ್ವವತ್ |

ಶ್ರೌತಸ್ಮೃತಿವಿರೋಧೇಽಪ್ಯಾಪ್ತೋಕ್ತಾನಾಮವೈದಿಕಸ್ಮೃತೀನಾಂ

ಕಥಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಇತರೇಷಾಂ ಚಾನುಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 2-1-1-137 ||

ನಾಸ್ತುಪಲಭಿಯಸ್ಯ ತದನುಪಲಭ್ಯಃ ಉಪಲಬ್ಧಯೋಗ್ಯಂ ಫಲಂ ತಸ್ಮಾದತಿರೇಷಾಂ

ಉಪಲಭಿಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಫಲಾನಾಂ, ತೃತೀಯಾದಿಷ್ಟಿತಿ ಪುಂವದ್ಭಾವಃ,

ಅನುಪಲಭೇರನುಪಲಮ್ನಾದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಾ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಯದ್ವಾ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರೇ ಯಸ್ಮಿನ್

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಯೋಗ್ಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ತೃತ್ವಾದೌ ಸ್ಮೃತಿವಿರೋಧಃ ಶಙ್ಕತಃ ತದಿತಿರೇಷಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಫಲಾನಾಮನುಪಲಭೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಫಲವಿಸಂವಾದಾದಾಪ್ತೋಕ್ತಮೇವ ನೇತ್ಯವೈದಿಕಸ್ಮೃತೀನಾಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತಿ

ಭಾವಃ | ಚಶಬ್ದಃ ಕಿಂಚಿತ್ ಫಲೋಪಲಬ್ಧಜ್ಞೇಕಾರಾರ್ಥಃ ||

ನನ್ನವೈದಿಕಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯೋಗಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಫಲೇ

ವಿಸಂವಾದಾಭಾವಾನಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತ್ಯಧಿಕಾಶಙ್ಕಾಯಾಮಾಹ -

ಓಂ ಏತೇನ ಯೋಗಃ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಃ ಓಂ || 2-1-1-138 ||

ಏತೇನ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಫಲಾನುಪಲಮ್ಬೇನ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಮಪಿ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಂ ನಿರಸ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ವೇದನಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಗಾತ್ರಭಿಷ್ಣನಮಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಾಭ್ಯಾಸಾವಸ್ಥೋತ್ಕರ್ಷಕಾಲ
ಏವ ಸ್ವೇದನಾದೀನಾಮದೃಷ್ಟೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ || 1 ||

ನ ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-2 ||

ಓಂ ನ ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾದಸ್ಯ ತಥಾತ್ವಂ ಚ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 2-1-2-139 ||

ಅತ್ರ ಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಯ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿರೂಪಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ತಥಾತ್ವಂ
ಶೈವಾದಿಸ್ಮೃತಿವದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ | ಶ್ರುತೇರಪುರುಷೇಯತ್ವೇನ
ಶ್ರುತಸ್ಮೃತೇಸ್ತದನುಸಾರಿತ್ವೇನ ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾತ್, ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯರೂಪವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾಚ್ಚ |
ತಥಾತ್ವಂ ಚಾಪೌರುಷೇಯತ್ವಂ ತದನುಸಾರಿತ್ವರೂಪಂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ
ಸಂವಾದಾನಪೇಕ್ಷತ್ವರೂಪಂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯರೂಪಂ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ 'ವಾಚಾ ವಿರೂಪ
ನಿತ್ಯಯಾ' ಇತಿ, 'ಭಾರತಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ ಚ ವೇದಾ' ಇತಿ, 'ನ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಂ ನ
ತರ್ಕೋ ನ ಸ್ಮೃತಿರ್ವೇದಾ ಹ್ಯೇವೈನಂ ವೇದಯನ್ತಿ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾತ್ ಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ತಥಾತ್ವಮಿತ್ಯಸ್ಯೋಭಯತ್ರಾನ್ವಯಃ | ಏವಂ ಚ ಶೈವಾದಿಸ್ಮೃತಿವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾನ್ನ
ಫಲವಿಸಂವಾದರೂಪಯುಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾದೇಸ್ತದ್ವದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ನನು ಶ್ರುತ್ಯಾದೇಃ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇಽಪಿ ವಿಸಂವಾದರೂಪಾಪವಾದೇನಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ
ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ದೃಶ್ಯತೇ ತು ಓಂ || 2-1-2-140 ||

ತುಶಬ್ದೋಽಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕಃ | ಇತರೇಷಾಮಿತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಕ್ತಂ ಫಲಂ ಅಧಿಕಾರಿಣಾಂ
ದೃಶ್ಯತೇ | ಕ್ವಚಿದ್ವಿಸಂವಾದಃ ಕರ್ತೃವೈಗುಣ್ಯನಿಮಿತ್ತಕ ಇತಿ ಭಾವಃ || 2 ||

ಅಭಿಮಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-3 ||

ಓಂ ಅಭಿಮಾನಿವ್ಯಪದೇಶನ್ತು ವಿಶೇಷಾನುಗತಿಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ || 2-1-3-141 ||

ಅತ್ರ ದೃಢಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ |
ಯೋಗ್ಯತಯಾಽಭಿಮಾನಿವದೇನಾನ್ವೇತಿ | 'ಮೃದಬ್ರವೀತ್', 'ತಾ ಅಪ ಐಕ್ಷನ್ತ'
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಾವಭಿಮಾನಿನಶ್ಚೇತನಸ್ಯೈವ ವ್ಯಪದೇಶಃ ನ ತು ಜಡಸ್ಯ | ಯೇನ ಮೃನ್ನ
ವಕ್ರೇ ಜಡತ್ವಾದಿತ್ಯಾದಿಯುಕ್ತಿವಿರೋಧಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ನನ್ನಭಿಮಾನಿನಃ

ವ್ಯಾಪ್ತವಶಿಷ್ಯವಿದೇಹತ್ವಯೋವ್ಯಯ್ಯಧ್ಯೂಂ ವೃತ್ತತ್ವದ್ಯಯೋಗೋ

ವ್ಯಾಪ್ತವಶಿಷ್ಯವಿದೇಹತ್ವಯೋವ್ಯಯ್ಯಧ್ಯೂಂ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ವಿಶೇಷೇತಿ | ವಿಶಿಷ್ಯತ ಇತಿ
 ವಿಶೇಷಃ ಶಕ್ತಿಃ | ಅನುಗತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಃ, ತಾಭ್ಯಾಮ್ |
 ವ್ಯಾಪ್ತವಶಿಷ್ಯವಿದೇಹತ್ವಯೋವ್ಯಯ್ಯಧ್ಯೂಂ ಅದರ್ಶನೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ
 ಭಾವಃ | ಅತ್ರಾಕಾಂಕ್ಷಾಕ್ರಮೋಲ್ಲಂಘನೇಽಲ್ಪಾಕ್ಷರತ್ವಂ ಪ್ರಯೋಜಕಮ್ | ಯದ್ವಾ
 ಕಥಮಭಿಮಾನಿನಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿವಸ್ತುನಿರಮಧಿಷ್ಠಾಯ ವಚನಾದಿಕಮ್ | ಕಥಂ ಚ
 ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಯಾನೇಕಾಭಿಮನ್ಯಮಾನಾಧಿಷ್ಠಾತ್ವಮಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ವಿಶೇಷೇತಿ | ತಸ್ಯ ತಥಾ
 ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದಭಿಮನ್ಯಮಾನೇ ಸರ್ವತ್ರಾಂಶತೋ ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವಾಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ
 ಚೇತನೇತಿ ವಾಚ್ಯೇಽಭಿಮಾನೀತ್ಯುಕ್ತಿರಭಿಮನ್ಯಮಾನಗತಮೃತ್ವಾದಿಮೃಚ್ಛಬ್ಧಪ್ರವೃತ್ತಿ-
 ನಿಮಿತ್ತಸ್ಯಾಭಿಮನ್ಯಧೀನತ್ವಾದಿತಿ ನ್ಯಾಯೋ ಮೃದಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ
 ಮೃದಾದಿಭ್ಯೋಽಪ್ಯಭಿಮಾನಿನಿ ತುಶಬ್ದ ಸೂಚಿತಮುಖ್ಯತ್ವೋಪಪಾದನಾಯಾನುಸಂಘೇಯ
 ಇತಿ ಸೂಚನಾಯು | ತೇನ ಕಥಂ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧಮಾತ್ರೇಣ ಶ್ರುತೇಃ
 ಪ್ರತೀತಾರ್ಥಪ್ರಚ್ಯಾವನಮಿತಿ ನಿರಸ್ತಮ್ | ಚೇತನಗ್ರಹಣೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಲಾಭೇನ
 ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಬಾಧನಾದಿತಿ ಹೇತೋಃ | ಮುಖ್ಯತ್ವಸೂಚಕತ್ವಂ ಚಾನ್ಯನಿರಾಸಾರ್ಥಕತ್ವಾದಿತಿ
 ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಸರ್ವಧಾನ್ಯನಿರಾಸಾಯೋಗಾತ್ | ಶರೀರರೂಪಕವಿನ್ಯಸ್ತಗೃಹೀತೇರಿತಿ
 ನ್ಯಾಯಾದ್ವಾಕ್ಯಶೇಷೇ ತ್ರಿವೃತ್ತಕಣಾದ್ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ | ಶಕ್ತೀತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ವಿಶೇಷೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾಽಸ್ಮದಾದಿಭ್ಯೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾತಿಶಯಿತಾ ನೇತಿ ಸೂಚಯತಿ | ಸುಧಾಯಾಂ
 ತ್ವಭಿಮಾನಿತದ್ವಿಗ್ರಹತದನ್ವರ್ಥಾನಶಕ್ತಾದೇಃ
 ಮೃತ್ವಾದಿಯುಕ್ತಿಮೃದಾದಿವತ್ತ್ವ ಶ್ರುತ್ಯುಭಯಾನ್ಯಥಾನುಪ್ಪತ್ತಿರೂಪಾರ್ಥಪತ್ಯೈವ
 ಸಿದ್ಧೇರ್ವಿಶೇಷಾನುಗತಿಪದೇನ ತತ್ರತಿಪಾದಕಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ಯಭಿಮಾನಿನ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಚನಂ
 ಗೃಹ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ನ ಕೇವಲಂ ಅಭಿಮಾನ್ಯಾದಿಕಮರ್ಥಪತ್ಯೈವ ಸಿದ್ಧಮಾಗಮಸಿದ್ಧಂ
 ಚೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ ||

ವಿಶೇಷೇತ್ಯಾದೇರಾದ್ಯೇಽರ್ಥೇ ಅದರ್ಶನಮುಪೇತ್ಯ ಪೂರ್ವಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸಮಾಹಿತಮ್
 ಇದಾನೀಂ ತದೇವ ನೇತಿ ವಾ ನಾಸ್ತೇವಾಭಿಮಾನೀ ಅದರ್ಶನಾದಿತ್ಯತೋ ವಾಹ -

ಓಂ ದ್ವೈತೇ ಚ ಓಂ || 2-1-3-142 ||

ಯೋಗಿಭಿರುಪಲಭ್ಯತೇ ಚ | ಅಭಿಮಾನೀತಿ ಬುದ್ಧಿವಿಭಾಗೇನಾನುವರ್ತತೇ | ಏತಚ್ಚ
 'ದ್ವೈತೇ ಮುನಿಭಿಶ್ಚ ತಾಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾವಸೇಯಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಸೂತ್ರಯೋರೇಕವಚನಂ
 ಸಮುದಾಯಾಭಿಪ್ರಾಯಮ್ || 3 ||

ಅಸದಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-4 ||

ಓಂ ಅಸದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರತಿಷೇಧಮಾತ್ರತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-1-4-143 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಪಸರ್ಜನಕಪ್ರಾಗಭಾವಕರ್ತೃತ್ವಸಾಧಕಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ |
 ಶ್ರುತೇರ್ಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವೋಕ್ತಾವ್ಯನ್ಯತ್ರಾಪಿ ವೃತ್ತೇಸ್ಸತ್ತ್ವಾತ್ | ಅತ್ರಾಸಚ್ಚಬ್ಧಃ
 ಪ್ರಾಗಭಾವಪರಃ ಅಭಾವಪ್ರತಿಯೋಗಿಪರಶ್ಚ | ಅಸ್ತೇರ್ಭಾವೇ ಕರ್ತೃರಿ ಚ ಶತ್ಯಪ್ರತ್ಯಯೇ
 ಶ್ವಸೋರಲ್ಲೋಪೇ ನೌ-ಸಮಾಸೇ ಅಸದಭವನಮಿತಿ ನಾಸ್ತೀತ್ಯಸದಿತಿ ಚ
 ರೂಪಸಮ್ಯವಾತ್ | ಯದ್ಯಪಿ ಶತ್ಯ ಕರ್ತೃರ್ಯೇವ | ತಥಾಪಿ ಭಾನ್ವಸೋ ಭಾವಸಾಧನಃ |
 ಕರ್ತೃಸಾಧನತ್ವಂ ತು ಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾರ್ಥಮ್ | ಅತ ಏವಾಭಾವ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ಅಸದಿತ್ಯುಕ್ತೀಃ, ಶ್ರುತ್ಯನುಗಮಸೂಚನಾರ್ಥಾ ಚ | ಅಪೀತಾವೀತೀಹಾವ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅಪೀತೌ
 ಅಸತ್ ಲಯವೃತ್ತಿವಿಶ್ವಪ್ರಾಗಭಾವಃ ಜಗತ್ಕಾರಣಮಿತ್ಯಸ್ತಿ |
 ಅನನ್ಯಧಾಸಿದ್ಧಪೂರ್ವಕ್ಷಣವೃತ್ತಿತ್ವಾತ್ | ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಾ ಘಟಪ್ರಾಗಭಾವವತ್ |
 'ಅಸದೇವೇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚೇತ್ಯೇಕಾ ವೃತ್ತಿಃ | ಅನ್ಯಾ ತು ಭಾವಜಾತಂ
 ಅಪೀತೌ ಲಯೇ ಅಸತ್ ಅವಿದ್ಯಮಾನಂ, ಭಾವತ್ವಾತ್ ಕಾರ್ಯವದಿತಿ | ಏವಂ ಲಯೇ
 ಭಾವಮಾತ್ರಸಿದ್ಧೌ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಸಕರ್ತೃಕತ್ವನಿಯಮಾತ್ ಪರಿಶೇಷಾದಭಾವಸ್ಯೈವ
 ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಸಿದ್ಧತಿ | 'ಅಸದೇವ ತನ್ಮನೋಽಕುರುತ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನ |
 ಪ್ರಾಗಭಾವಃ ಕರ್ತೇತಿ ನ | ಪ್ರತಿಷೇಧಮಾತ್ರತ್ವಾದಭಾವಧರ್ಮತಾಂ ವಿನಾ ಸ್ವರೂಪತ
 ಏವ ನಿಷೇಧರೂಪತ್ವಾತ್ | ಘಟಪ್ರಾಗಭಾವವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಭಾವೇಷು ಕುಲಾಲಾದಿಷು
 ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವಧರ್ಮಾತ್ಮನಾ ಪ್ರತಿಷೇಧರೂಪತ್ವಮಸ್ತೀತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರನಿರಾಸಾಯ
 ಮಾತ್ರಪದಮ್ | ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಾವೇ ವಿಶ್ವಕರ್ತೃತ್ವಂ ದೂರೇಽಪಾಸ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಯದ್ಯಪಿ
 ನಿಷೇಧಮಾತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ನಿಷೇಧೈಕಸ್ವರೂಪತ್ವಂ ಲಭ್ಯತೇ | ತಚ್ಚ ಪಕ್ಷೇ ಅಸಿದ್ಧಂ
 ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾದ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಂ ಚ | ಸರ್ವಸ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾ ದ್ವಿರೂಪತ್ವಾತ್ | ತಥಾಪಿ
 ಪ್ರತಿಶೇಧಮಾತ್ರಪದೇನಾನ್ನಮಾತ್ರಂ ಭುಕ್ತಮಿತಿವತ್ ಪ್ರತಿಷೇಧಸಾಮಾನ್ಯಂ ಗಮ್ಯತೇ |

ಧರ್ಮಧರ್ಮಣೋಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಧಾನಃ ಇತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮತಾಂ ವಿನಾ ಧರ್ಮತಃ ಪವನಿಷೇಧತ್ವಾದಿತಿ ಗಮ್ಯತ ಇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ |

ನನು ಶ್ರುತಿಬಲಾದನ್ಯತ್ರಾದೃಷ್ಟಮಪಿ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ವಿಶ್ವಪ್ರಾಗಭಾವಸ್ಯ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಪೀತೌ ತದ್ವತ್ಸನಜ್ಞಾದನಮಜ್ಞಸಮ್ ಓಂ || 2-1-4-144 ||

ತಚ್ಚಬ್ಧಃ ಪ್ರಾಕ್ ಪ್ರವೃತ್ತಾಸತ್ತರಃ ಸಾವಧಾರಣಃ | ವದಿತಿ ಮತುಪೃತ್ಯಯೋ ನ ತು ವತಿಃ |
ಭಾವಪ್ರಧಾನೋಽಯಮ್ | ಅಪೀತೌ ಪ್ರಲಯೇ ತದ್ವತ್ಸನಜ್ಞಾತ್
ಅಭಾವಮಾತ್ರತ್ವಪ್ರಸಜ್ಞಾನ್ ಅಸಮಜ್ಞಸಮ್ ಅಭಾವಕರ್ತೃತ್ವಮತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಾರ್ಯನಾಶೇ ಉಪಾದಾನಮಾತ್ರಾವಶೇಷನಿಯಮಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ಕರ್ತೃಪಾದಾನಯೋಸ್ತವ್ಯಕರ್ತಾತ್ | ಅಪೀತಾವಿತ್ಯನೇನ ಪ್ರಲಯೇ ಭಾವಮಾತ್ರಸತ್ತೇ
ಕಾಲೋಽಪಿ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸೂಚಯತಿ ||

ನೇದಮನಿಷ್ಠಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನ ತು ದೃಷ್ಟಾನ್ತಭಾವಾತ್ ಓಂ || 2-1-4-145 ||

ತುರೇವ | ಅತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಪದೇನ ತತ್ರಾವಧಾರಿತವ್ಯಾಪ್ತಿಮೂಲಕಮನುಮಾನಮುಚ್ಯತೇ |
ತನ್ಮಾತ್ರಸ್ಯಾಸಾಧಕತ್ವಾತ್ | ವ್ಯಾಪ್ತಿಸತ್ತ ಸೂಚನಾಯೈವಮುಕ್ತಿಃ | ಪ್ರಲಯೇ
ಸರ್ವಾಸತ್ತಮಿಷ್ಠಮಿತಿ ನ ಯುಜ್ಯತೇ | ತದಾ ಪದಾರ್ಥಸತ್ತಸಾಧನೇ
ದೃಷ್ಟಾನ್ತಭಾವಾದನುಮಾನಸತ್ತಾ ದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿಮತೋತ್ಪತ್ತಿರ್ಭಾವಾಧೀನಾ
ಉತ್ಪತ್ತಿತ್ವಾದ್ ಘಟೋತ್ಪತ್ತಿವತ್ | ವಿಮತೋ ವಿನಾಶಃ ಸಶೇಷೋ ವಿನಾಶತ್ವಾದ್
ಘಟವಿನಾಶವತ್ | ವಿಮತಃ ಕಾಲೋ ಭಾವವಾನ್ ಕಾಲತ್ವಾದನ್ಯಕಾಲವದಿತ್ಯಾದಿ
ಯುಕ್ತಿವಿರುದ್ಧತ್ವಾದ್ ಅನಿಷ್ಠಾಪಾದನಮೇವೇತಿ ಭಾವಃ |

ಲಯೇ ಸರ್ವಸತ್ತಾ ಜ್ಞೇಕಾರೋಽಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವಾಚ್ಚ ನೇಷ್ಠ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೋಷಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-1-4-146 ||

ಸ್ವಪಕ್ಷೇ ಸರ್ವಾಸತ್ತಪಕ್ಷೇ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಭಾವರೂಪದೋಷಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಗಮೌ ನ
ಸ್ತಃ | ಅದರ್ಶನಾತ್ | ಭಾವತ್ವಂ ತು ದುಷ್ಠಮ್ | ಶ್ರುತೀ ಚಾನ್ಯಪರೇ ಇತಿ ಭಾವಃ ||

ತರ್ಕೇಣ ಸದಸತೋಃ ಕಾರಣತ್ವಸಾಧನಬಾಧನೇ ಅಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ -

ಓಂ ತರ್ಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದನ್ಯಧಾನ್ಯನುಮೇಯಮಿತಿ

ಚೇದೇವಮಪ್ಯನಿಮೋಕ್ಷಪ್ರಸಜ್ಞಃ ಓಂ || 2-1-4-147 ||

ಅನ್ಯಥಾ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರದ್ವಯೋಕ್ತಾದ್ ಅಭಾವಾಕಾರಣತ್ವಭಾವಕಾರಣತ್ವರೂಪಾತ್
 ಪ್ರಮೇಯಾದ್ವೈಪರೀತ್ಯೇನಾಭಾವಕಾರಣತ್ವಭಾವಾಕಾರಣತ್ವರೂಪೇಣಾಪ್ಯನುಮಾತುಂ
 ಶಕ್ಯಮ್ | ತರ್ಕಸ್ಯಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದ್ ಅಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತ್ವಾದ್ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತತ್ವೇನಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತ್ |
 ನ ಹಿ ಪ್ರತಿತರ್ಕಃ ಏತಾವಾನೇವೈತಾದ್ಯಶಂ ತರ್ಕ ಪ್ರತಿ ವಿರೋಧಿತಯಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ
 ನೈತಾದ್ಯಶಮಿತಿ ನಿಯಾಮಕಮಸ್ತಿ | ಅತಸ್ಸರ್ವಾನುಮಾನೇಷು
 ಪ್ರತಿತರ್ಕಸ್ಯಾವಾರಣೇಯತ್ವೇನ ತೇಷಾಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತ್, ಅತೋಽನುಮಾನೇನ ತದ್-
 ದ್ವಯಸಾಧನಂ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರದ್ವಯೇ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಏವಮಪ್ಯೇವಂ ಸತಿ
 ತರ್ಕಸ್ಯಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇ ಸತಿ, ಯದ್ವಾ ಏವಮಪಿ 'ಯಾವದೇವ ಪ್ರಮಾಣೇನ'
 ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೌ ಪ್ರಮಾಣಮೂಲತರ್ಕಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಅನ್ಯಸ್ಯ ತು ನೇತ್ಯುಕ್ತಾವಪಿ
 ತರ್ಕಮಾತ್ರಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇಽನಿಮೋಕ್ಷಪ್ರಸಜ್ಞೋ ಮೋಕ್ಷಾಭಾವಪ್ರಸಜ್ಞ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ತ್ವಯಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರಫಲತ್ವೇನಾಜ್ಞೇಕೃತಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಂ ಚಾರ್ವಾಕಂ ಪ್ರತಿ
 ತರ್ಕೇಣೈವ ಸಾಧನೀಯತ್ವಾತ್ | ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನೇ ಚಾರ್ಥೇ ಸ್ವಸ್ಯಾಪಿ ಕೇವಲಾಗಮೇನ
 ಅನಧ್ಯವಸಾಯೇನ ಸ್ವಮತೇ ಮೋಕ್ಷಾಭಾವಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ | ಅತೋ ಯಾವತ್ಪ್ರಮಿತಂ
 ತಾವನ್ಮಾತ್ರಸಾಧಕತರ್ಕಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೋಽನ್ಯಸ್ತು ನೇತಿ ಭಾವಃ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು
 ತರ್ಕಮಾತ್ರಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇ ಸ್ವವ್ಯಾಘಾತದೋಷಾದನಿಮೋಕ್ಷಪ್ರಸಜ್ಞಃ ಇತ್ಯರ್ಥ ಉಕ್ತಃ |
 ತರ್ಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದನ್ಯಧಾ ತರ್ಕಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅನುಮೇಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ನ
 ತಕೋಽನುಮಾನಾದ್ ಭಿದ್ಯತ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ ||

ನನ್ಯಭಾವಸ್ಯ ನಿಷೇಧಮಾತ್ರತ್ವೇನಾಕರ್ತೃತ್ವೇಽಪಿ ಜೀವಸ್ಯ ತದಭಾವಾತ್
 ತತ್ಕಾರಣಕಮಸ್ತು, ನಿಷ್ಕಾರಣಕಂ ವಾಸ್ತು ಕೂಲಪತನವದಿದಂ ಜಗದಿತಿ
 ವಿಶೇಷಶಬ್ದಯಾಮಾಹ -

ಭೋಕ್ತೃಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-5 ||

ಓಂ ಏತೇನ ಶಿಷ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹಾ ಅಪಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಓಂ || 2-1-5-148 ||

ಏತೇನ ಸತ್ಕಾರಣತ್ವೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಭಾವೇನ ಜೀವಾದಿಕಾರಣತ್ವೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಭಾವೇನ ಚ
 ಶಿಷ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಜ್ ನಿರಸ್ತಾದಭಾವಕರ್ತೃತ್ವಾದವಶಿಷ್ಯಾಃ, ಯದ್ವಾ ಶಿಷ್ಯಾ ಅವಶಿಷ್ಟತಯಾ
 ಪ್ರತೀತಾಃ ನ ತು ಪೂರ್ವೇಣೈವಾನಿರಸ್ತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ, ಅಪರಿಗ್ರಹಾ ವೇದಪರಿಗ್ರಹಶೂನ್ಯಾಃ

ತದ್ವಿದ್ಯುದ್ಭಾಷ್ಯ ಜೀವಪ್ರಧಾನಶೂನ್ಯಕಾಲಸ್ವಭಾವಾದಿವಾದಾ ನರಸ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ
ಶಿಷ್ಯಾ ಇತ್ಯೇವೋಕ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದೋಽಪಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯಪರಿಗ್ರಹಾ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ತನ್ಮಾತ್ರೇ ತೂಕ್ತೇ ಅಭಾವಕರ್ತೃತ್ವವಾದೋಽಪಿ ಗೃಹ್ಯೇತ | ಅತಃ ಶಿಷ್ಯಾ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ಉಕ್ತರೀತ್ಯಾ ವಿಶೇಷಶಙ್ಕಾಸೂಚನಾಯ ವೇತಿ | ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಾ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ಇತಿ
ವಚನಂ 'ಜೀವಾದ್ಯವನ್ತಿ ಭೂತಾನಿ', 'ಅಕಸ್ಮಾದಿದಮಾವಿರಾಸೀತ್'
ಇತ್ಯಾದಿಪೂರ್ವವಾದ್ಯನುಕೂಲಶ್ರುತೀನಾಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವಸ್ಮರಣಾಯ || 5 ||

ಓಂ ಭೋಕ್ತೃಪತ್ರೇರವಿಭಾಗಶ್ಚೇತ್ ಸ್ಯಾಲ್ಲೋಕವತ್ ಓಂ || 2-1-6-149 ||

ಅತ್ರ ಬಹುಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧತಯಾ ಪ್ರಬಲಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಭೋಕ್ತುರ್ಜೀವಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೇ
ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಪತ್ತೇಃ 'ಪರೇವ್ಯಯೇ ಸರ್ವ ಏಕೀಭವನ್ತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಷು ಶ್ರುವಣಾತ್
ತಯೋರವಿಭಾಗೋ ಭೇದಾಭಾವಃ | ತತಶ್ಚಾಸರ್ವಕರ್ತೃಜೀವಾಭಿನ್ನತ್ವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ
ಸರ್ವಕರ್ತೃತೇತಿ ಚೇತ್ ನೇತಿ ಶೇಷಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜೀವಾಭೇದ ಏವ ನಾಸ್ತಿ |
ಶೌತಸ್ತೇಕೀಭಾವಪ್ರಯೋಗಃ ಸ್ಯಾಲ್ಲೋಕವತ್ | ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಕೇ
ಉದಕಸ್ಯೈಕೀಭಾವವ್ಯವಹಾರೋ, ಯಥಾ ವ ಪ್ರಾಗ್ವಿಭಿನ್ನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ
ಸಾಮೃತಮೇಕೀಭೂತಾ ಇತಿ ವ್ಯಪದೇಶಸ್ತಥಾ ಪ್ರಾಗ್ವಿನ್ನಸ್ಥಾನಾ ಭಿನ್ನಮತಯೋ ಜೀವಾಃ
ಮುಕ್ತೌ ಬ್ರಹ್ಮಣೈಕಸ್ಥಾನಾ ಏಕಮತಯ ಇತಿ ಸ್ಥಾನೈಕ್ಯಾದಿನಿಮಿತ್ತಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಂ
ಏವಂ ಲಕ್ಷಿತಲಕ್ಷಣಾಶ್ರಯಣಂ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯತೋಽಪಿ ಸ್ಯಾಲ್ಲೋಕವತ್ |
ಲೋಕೇಽಪ್ಯನ್ಯದ್ವಸ್ತು ವಸ್ತುನ್ತರೇಣಾಭೇದಮಾಪನ್ನಂ ನ ದೃಷ್ಟಮ್ | ಅತಃ ಪ್ರಾಗ್ವಿನ್ನತಯಾ
ಪ್ರತೀತಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಮುಕ್ತಾವಭೇದಾಯೋಗಾದ್ ಬಾಧಕಾದೇವಮಾಶ್ರಯಣಂ ಯುಕ್ತಮ್ |
ನ ಚ ಪ್ರಾಗ್ವೇದಪ್ರತೀತಿರ್ಭವಃ | ಬಾಧಕಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ || 5 ||

ಆರಮ್ಭಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-6 ||

ಓಂ ತದನನ್ಯತ್ವಮಾರಮ್ಭಣಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-1-6-150 ||

ಅತ್ರ ಬಹುಯುಕ್ತವಿರೋಧೋ ನಿರಸ್ಯತೇ | ಅವರಸ್ಯೇತ್ಯಗ್ರೇ ಅಭಿಧಾನಾತ್
ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸ್ಯ ತದನನ್ಯತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ಯತ್ವಂ, ನ
ತತೋಽನ್ಯತ್ವಮ್ | ಸ್ವರೂಪಸಾಮರ್ಥ್ಯದೇವ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ನ
ತ್ವನ್ಯತ್ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಮಪೇಕ್ಷೇತಿ ಭಾವಃ | ಕುತಃ? ಆರಭ್ಯತೇ ಯೇನ
ತದಾರಮ್ಭಣಮುಪಪಾದಾನಮ್ | ಆರಮ್ಭಣಪದೇನಾಧಿಷ್ಠಾನಾದಿಸಾಧನಜಾತಂ

*ಲಕ್ಷ್ಮಯಿತ್ಯಾ ತದಾಕ್ಷೇಪೋ ಲಕ್ಷಣೇಯಃ| ತಥಾ ಚ 'ಕಂ ಸ್ವಿದಾಸೀದಧಿಷ್ಠಾನಮಾರಮ್ಭಿಂ
 *ಕತಮತ್ಸಿ ತ್ಸುಧಾಸೀತ್' ಇತಿ ಸ್ವತನ್ತ್ರಾಧಿಷ್ಠಾನಾದ್ಯಾಕ್ಷೇಪಕಶಬ್ದಾತ್ ಅಪರ ತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್
 *ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್ ಸಾಧನಸತ್ತಾಪ್ರದತ್ವಾದಿತಿ ಆದಿಪದೋಕ್ತವ್ಯತಿರೇಕಿ ಹೇತುಭ್ಯಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ|
 *ಅತ್ರ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಾಭಾವ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ರಂ ನೇತಿ ಸ್ಯಾತ್|
 *ತದನನ್ಯತ್ವಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತೇ ತದೇವ ಸ್ವತನ್ತ್ರ ಸಾಧನಂ ನಾನ್ಯಾದಿತಿ ಲಭ್ಯತ
 *ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಮ್| ಶ್ರುತವಧಿಷ್ಠಾನಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇಽಪಿ ಆರಮ್ಭಣಶಬ್ದಸ್ಯ
 *ಸಾಧಕತಮರೂಪಕಾರಣವಾಚಿತಯಾ ಅರ್ಥಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾತ್ತಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ|
 *ಶ್ರುತಾವಧಿಷ್ಠಾನಾದಿಮಾತ್ರಾಕ್ಷೇಪಶ್ರವಣೇಽಪಿ ಸಾಧನಸತ್ತಾ ವೇದಕ 'ಅಧ್ಯಃ ಸಮೂತಃ'
 *ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯನ್ತರಬಲಾತ್ ಸ್ವಾತನ್ತ್ರೇಣಾಧಿಷ್ಠಾನಾದ್ಯಾಕ್ಷೇಪಪರತ್ವಂ ಲಭ್ಯತೇ| ಅಗ್ರೇ
 *ಪರಿಹಾರಾನುಕ್ತೇಃ ಕಿಂಶಬ್ದೋ ನ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್|
 *ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯೇನಾಪ್ಯಾಕ್ಷೇಪಾರ್ಥತ್ವಸ್ಯೈವೋಕ್ತೇಃ|

*ವಿಪಕ್ಷೇ ಬಾಧಕಾಚ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭಾವೇ ಚೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 2-1-6-151 ||

*ಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಮಿ| ಪ್ರಸಜ್ಞ ಇತಿ ಶೇಷಃ| ಉಕ್ತವೈಪರೀತ್ಯೇ ಬಾಧಕೋಕ್ತಿತ್ವಾತ್
 *ತದನ್ಯೇತಿ ಲಭ್ಯತೇ| ತದನ್ಯಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸ್ಯ ಭಾವೇ ಉಪಲಭ್ಯೇಃ ಪ್ರಸಜ್ಞಃ|
 *ಪ್ರಮಾಣೈರುಪಲಭ್ಯೇತೇತಿ ಯಾವತ್| ನೋಪಲಭ್ಯತೇ| ಅತಶ್ಚ ತದನನ್ಯತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ|
 *ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಶ್ರುತ್ಯೋರಭಾವಾದ್ ಯುಕ್ತೇಶ್ಚಾನೇ ನಿರಾಸಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

*ನನು 'ಅಧ್ಯಃ ಸಮೂತಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ರಸಾಚ್ಚ'
 *ಇತ್ಯಾದಾವಬಾದ್ಯುಪಲಕ್ಷಿತಭೂತಾದಿಯುಕ್ತತಯಾ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಸ್ಯ ಹರೇಃ
 *ಸಕಾಶಾದುತ್ತತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಕಥಂ ಸಾಧನಾನ್ತರಾನುಪಲಮ್ಭ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸತ್ತಾಚ್ಚಾವರಸ್ಯ ಓಂ || 2-1-6-152 ||

*ಚೋಽವಧಾರಣೇ| ಸಾಧನಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಮಿ| ಅವರಸ್ಯ ತದಧೀನಸ್ಯ ಸಾಧನಸ್ಯ ಸತ್ತಾದೇವ
 *'ಅಧ್ಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿವಚನಂ, ನ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸ್ಯ ಸತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|| ಸಾಧನಾನ್ತರಸತ್ತಮುಪೇತ್ಯ
 *ತನ್ಯೇಶಾಧೀನತ್ವಮುಕ್ತಂ, ತನ್ಯೇತ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಅಸದ್ಯ ಪದೇಶಾನ್ವತ ಚೇನ್ನ ಧರ್ಮಾನ್ತರೇಣ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ ಓಂ

|| 2-1-6-153 ||

ಭಾವನಿದೇಶೋಽಯಮ್ | ಸಾಧನಸ್ಯೇತ್ಯಸಿ | 'ನಾಸದಾಸೀನ್ನೋ ಸದಾಸೀತ್ತದಾನೀಂ
ನಾಸೀದ್ರಜೋ ನೋ ವ್ಯೋಮ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಸಾಧನಸ್ಯಾಽಸತ್ತವ್ಯಪದೇಶಾನ್ನೋಕ್ತಂ
ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಚೇನ್ನ |
ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಾವ್ಯಕ್ತತ್ವಾವಿಕ್ಯತತ್ವಾದಿಧರ್ಮಾನ್ತರೇಣೈವಾಸತ್ತವ್ಯಪದೇಶೋ ನ
ಸ್ವರೂಪೇಣೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತೋ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ಯಾಗಃ | ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ | ತಮ ಆಸೀದಿತಿ
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಸತ್ತ ಪರವಾಕ್ಯಶೇಷಾನ್ಯಧಾಽನುಪಪತ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ 'ತಸ್ಮಾದ್ಧಾನ್ಯನ್ನ
ಪರಃ ಕಿಂನಾಸ' ಇತಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ರನಿಷೇಧವಾಕ್ಯಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಪರ ಇತಿ
ವ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ಬಾವಃ | ಅತ್ರೇಶಮುಪೇತ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾಽಸತ್ತಶಿಷ್ಯನಾತ್ ನ ಅಸದಿತಿ
ಚೇದಿತ್ಯನೇನ ಪೌನರುಕ್ತಮ್ ||

ನನು ತಸ್ಯೈವ ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವೇ ಸಾಧನಾನ್ತರೋಪಾದಾನಮಯುಕ್ತಮಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಯುಕ್ತೇಃ ಶಬ್ದಾನ್ತರಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-1-6-154 ||

ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಲೀಲಯ ಸ್ವಾಧೀನಸಾಧನಾನ್ತರೋಪಾದಾನೇನ ಸೃಷ್ಟೇರ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್
ಲೀಲಯಾ ದಣ್ಣಮಾಲಮ್ಬ್ಯ ಗಚ್ಛತೋಽಪಙ್ಗುತ್ವವತ್, ಈಶತ್ವಾವಿರೋಧಿತ್ವಾದಿತಿ
ಯಾವತ್ | ಲೀಲಯೇತಿ ಕುತೋ ಜ್ಞಾಯತೇ? ಶಬ್ದಾನ್ತರಾಚ್ಚ | ಶಬ್ದವಿಶೇಷಃ ಶಬ್ದಾನ್ತರಮ್ |
ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕಃ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ತಸ್ಮಾತ್ 'ಶಕ್ತೋಽಪಿ
ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಟುರಕರ್ತುಂ ಕರ್ತುಮನ್ಯಥಾ | ಸ್ವಭಿನ್ನಂ ಕಾರಣಾಭಿನ್ನಂ ಭಿನ್ನಂ ವಿಶ್ವಂ
ಕರೋತ್ಯಜಃ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾನ್ತರಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಸಾಧನಾನ್ತರಮೇವ ಸೃಷ್ಟೌ
ಮಾಸ್ತಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ಶಬ್ದೇತಿ | 'ಅಧ್ಯಃ ಸಮೂತೋ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ' ಇತಿ
ತತ್ಸತ್ತಬೋಧಕಶಬ್ದಾನ್ತರಾಚ್ಚ | ನ ಕೇವಲಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತ 'ಅಧ್ಯಃ ಸಮೂತಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ
ರಸಾಚ್ಚ', 'ತಮ ಆಸೀತ್' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾತ್ ಕಿನ್ತು ಶಬ್ದಾನ್ತರಾದಪಿ
ಸಾಧನಸತ್ತಮುಪೇಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪೂರ್ವಶ್ರುತಿಸಂಭವಾಯೈವ ಶಬ್ದಾನ್ತರಾದಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ಆದ್ಯಶ್ರುತೇರನೀಶ್ವರಕರ್ತೃಕಾವಾನ್ತರಸೃಷ್ಟಿವಿಷಯತ್ವೇನ ಅನ್ತಶ್ರುತೇಃ
ತಮಃಪ್ರಭೃತೇರ್ಲಯೇ ಸತ್ತೋಕ್ತಾವಪೀಶಸೃಷ್ಟೌ ಕಾರಣತ್ವಂ

ನೇತ್ರೇವಮನ್ಯಧಾನಿಯನಸಮ್ಭವಾತ್ ಶಬ್ದಾನ್ತರೋಕ್ತಃ | ಅತ್ರಪ್ರಸೇಶಾದೇವ

ಸೃಷ್ಟತಯಾ ತತ್ರಾಬಾದೇರ್ಹೇತುತ್ವೋಕ್ತೇಃ ||

ಸಾಧನಸತ್ವೇನುಮಾನಂ ಚಾಹ -

ಓಂ ಪಟವಚ್ಚ ಓಂ || 2-1-6-155 ||

ವಿಮತಾ ಸೃಷ್ಟಿಃ ಕರ್ತೃಭಿನ್ನಸಾಧನಸಾಧ್ಯಾ | ಸೃಷ್ಟಿತ್ವಾತ್ಪಟಸೃಷ್ಟಿವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ನನ್ನೇವಂ ಕರ್ತೃಭಿನ್ನಸ್ವತನ್ತ್ರಸಾಧನಸಾಧ್ಯೇತ್ಯಪಿ ಸುಸಾಧ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾದಿಃ ಓಂ || 2-1-6-156 ||

ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾದೇಹಾದಿಕಂ 'ಪ್ರಾಣೇ ತಿಷ್ಠನ್'
ಇತ್ಯಾದಿನೇಶಾನುಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವಾನ್ನಸ್ವತನ್ತ್ರಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರವೇಶವೈಯ್ಯರ್ಥ್ಯಾತ್ ತಥಾ
ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪುರುಷಂ ಚೈವ ಪ್ರವಿಶ್ಯ' ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಸಾಧನಮಪೀಶಾನುಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವಾತ್ ನ
ಸ್ವತನ್ತ್ರಮಿತಿ ತತ್ಸಾಧನಂ ಬಾಧಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||6

ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-1-7 ||

ಓಂ ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾದ್ಧಿತಾಕರಣಾದಿದೋಷಪ್ರಸಕ್ತಿಃ ಓಂ || 2-1-7-157 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯನುಭವನಂವಾದಿಯುಕ್ತಿವಿರೋಧೋ ನಿರಸ್ಯತೇ |
ಅಸದ್ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯಶ್ಚೇದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸ ಚ ಯದ್ಯರ್ಥೇ | ಯದಿತಹ್ಯೇಶ್ಚ ನಿತ್ಯಾನ್ವಯಃ |
ಇತರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಬ್ರಹ್ಮಕರ್ತೃತ್ವಾದಿತರಸ್ಯ ಜೀವಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯ 'ಜೀವಾದ್ವವನ್ನಿ ಭೂತಾನಿ'
ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್, ಯದಿ ಜೀವಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೇತಿ ಶೇಷಃ | ತರ್ಹಿ
ಹಿತಾಕರಣಸ್ಯಾದಿಪದೋಕ್ತಾಹಿತರಣಸ್ಯ ಚ ದೋಷಸ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿಃ | ತೌ ದೋಷೌ
ಪ್ರಸಜ್ಯೇಯಾತಾಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ತೇ ನ ಸ್ಯಾತಾಮ್ | ನ ಹಿ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸ್ಯ ತದ್ಧಯಂ
ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ಶ್ರುತಿಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಪರೇತ್ಯಾಕೂತಮ್ | ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ತು
ಇತರಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೃತ್ವವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಶ್ಚೇತನತ್ವಯುಕ್ತೇಃ ಶ್ರುತಿಸಂವಾದೋಕ್ತರ್ಥಾಃ | ಏತೇನ ಶಿಷ್ಟೇತ್ಯಸ್ಯ
ಪ್ರಪಿಷ್ಟತ್ವಾನ್ನ ಪೌನರುಕ್ತಮ್ ||

ಯದಿ ಬಾಧಕಾಜ್ಞೇವಸ್ಯ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೃತ್ವತ್ಯಾಗಸ್ತರ್ಹಿಶಸ್ಯಾಪಿ ಕರ್ತೃತ್ವೇ
ಶ್ರಮಚಿನ್ತಾದಿದೋಷಾಪತ್ತಿಬಾಧಕಸಾಮ್ಯೇನ ತನ್ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಧಿಕಂ ತು ಭೇದನಿದೇಶಾತ್ ಓಂ || 2-1-7-158 ||

ತು: ಸಾಮ್ಯವ್ಯಾವರ್ತಕಃ | ಭೇದಶಬ್ದೋಽತಿಶಾಯಾಖ್ಯವಿಶೇಷವಾಚೀ |
ತದನನ್ಯತ್ಯಮಿತ್ಯತಸ್ತದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ತದ್ಭಕ್ತತ್ವಧಿಕಶಕ್ತ್ಯಾದಿಮತ್ತ್ವೇನೋತ್ಕೃಷ್ಟಮ್ | 'ಶೋತಾ
ಮನ್ತಾ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಶೋತೃತ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಿತ್ವಾದಿ ವಿಶೇಷಸ್ಯ
ನಿದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧಸ್ಯ ತೇ ದೋಷಾ ನ ಶಚ್ಯಾ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಯದ್ಯೇವಂ ತರ್ಹಿ ಚೇತನತ್ವಾದೀಶವಜ್ಜೀವೋಽಪಿ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತಾ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಶ್ಯಾದಿವಚ್ಚ ತದನುಪಪತ್ತಿಃ ಓಂ || 2-1-7-159 ||

ಜೋಽಪ್ಯರ್ಥಃ | ಚೇತನತ್ವೇಽಪಿ ಜೀವಸ್ಯಾಶ್ಯಾದೇರಿವಾಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್ ಸ್ವತಃ
ಕರ್ತೃತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿಃ | ಆದಿಪದೇನ
ಸ್ತಮ್ಯಾ ದ್ಯನೇಕದೃಷ್ಟಾನ್ತೋಕ್ತಿರಸ್ತಾತನ್ತ್ರಹೇತೋರವ್ಯಭಿಚಾರದರ್ಶನಾಯ |
ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ ತತ ಏವ ಯೋಗ್ಯಹೇತುಲಾಭೋಽಪಿ | ಅಸ್ತಾತನ್ತ್ರಂ ಚ |
ಹಿತಾಕ್ರಿಯಾದಿನಾ ಮೃತಿಸುಪ್ತಾದೌ ಸಾರ್ವಜನೀನಾನುಭವೇನ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಭಾವಃ |
ಚೇತನತ್ವಯುಕ್ತಿಶ್ಯಾವ್ರಯೋಜಿಕೇತ್ಯಾಶಯಃ |

ಉಕ್ತಮನುಭವವಿರೋಧೇನಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ತಸ್ಯ ಗತಿಮಾಹ -

ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರದರ್ಶನಾನ್ನೇತಿ ಚೇತ್ ಕ್ಷೀರವದ್ಧಿ ಓಂ || 2-1-7-160 ||

ತದನುಪಪತ್ತಿರಿತ್ಯಸ್ತಿ | ನೌ ಆವರ್ತತೇ | ಜೀವ
ಉಪಸಂಹಾರಸ್ಯಾರಭಕಾರ್ಯಸಮಾಪನಸ್ಯಾನುಭವಾನ್ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೃತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿರಿತಿ
ಚೇನ್ನ | ಕ್ಷೀರವತ್ | ಯಥಾ ಗೋಷು ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ಕ್ಷೀರಂ ಗೋಭಿನ್ನಕರ್ತ್ರಧೀನಂ ತಥಾ
ಜೀವೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಮಪಿ ಕಾರ್ಯಾವಸಾನಂ ಜೀವಭಿನ್ನೇಶಾಖ್ಯಕರ್ತ್ರಧೀನಮ್ | 'ಯ
ಆತ್ಮಾನಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅನ್ನಂ ರಸಾದಿರೂಪೇಣ ಪ್ರಾಣಃ ಪರಿಣಯತ್ಯಸೌ'
ಇತಿ ವಚನಾತ್ ಕ್ಷೀರಸ್ಯಾನ್ಯಾಧೀನತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂ ಹಿಶಬ್ದೇನಾಹ |
ಅನುಭವಾದಿಸಿದ್ಧಾಸ್ತಾತನ್ತ್ರಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೃತ್ವಾನುಪಪತ್ತೇರೇವ
ಬಾಧಕಾದನುಭವೋ ಭ್ರಮ ಇತಿ ಭಾವಃ | ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತೇಃ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಂವಾದೋಕ್ತೃರ್ಥಾ ||

ನನ್ನೀಶ ಏವಾನುಪಲಮ್ಯಾನ್ತಾಸ್ತಿ | ಕುತಸ್ತದಧೀನತೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ದೇವಾದಿವದವಿ ಲೋಕೇ ಓಂ || 2-1-7-161 ||

ದೇವಾದಿನಾಮಿವ ಸತೋಽಪೀಶಸ್ಯಾನುಪಲಮ್ನೋ ಯುಕ್ತಃ| ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದೀಶಾ
ಅದೃಶ್ಯತ್ವಶಕ್ತಿಮತ್ತೇ ಈಶಸ್ಯಾಪಿ ತಥಾತ್ಮಾತ್| ತಥಾತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಅಪಿ
ಲೋಕ ಇತಿ| ಲೋಕೇ ಪಿಶಾಚಾದಿನಾಮನೀಶಾನಾಮಪಿತಾದೃಶಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ
ಕಿಮ್ಪೀಶ್ವರಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಅದೃಶ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿನಾ ಸದ್ಭಾವೇ ದೇವಾದಿದೃಷ್ಟಾಂತಃ|
ಅದೃಶ್ಯತ್ವಶಕ್ತಿಮತ್ತೋಪಪಾದನಾಯಾಪಿ ಲೋಕ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಿತಿ ವಿವೇಕಃ| ಯದ್ವಾ
ದೇವಾದೌ ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಂ ಪ್ರತ್ಯಪಿ ಲೋಕ ಇತ್ಯೇಕಾರ್ಥ ಏವ ದೃಷ್ಟಾಂತದ್ವಯಮ್| ಉಕ್ತಂ
ಜೈವಮೇವ ಸುಧಾಯಾಮಭಿಮಾನಿನಯೇ||

ಹಿತಾಕ್ರಿಯಾದಿನಾ ಜೀವಸ್ಯ ಸ್ವತಃ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನೇತ್ಯುಕ್ತಮ್| ಯುಕ್ತಾಂತರೇಣಾಪಿ ನೇತ್ಯಾಹ

ಓಂ ಕೃತ್ಸು ಪ್ರಸಕ್ತಿನಿರವಯವತ್ವಶಬ್ದಕೋವೋ ವಾ ಓಂ || 2-1-7-162 ||

ಯದಿ ಜೀವಃ ಸ್ವತಸ್ತಕರ್ತಾ ತರ್ಹೀತ್ಯಸ್ತಿ| ಜೀವಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನ
ಪ್ರವರ್ತತೇಶೇನ ವಾ ನಾದ್ಯಃ| ತೃಣಾದಾನಾದಾವಪಿ ಕೃತ್ಸುಸಾಮರ್ಥ್ಯಪ್ರಸಕ್ತಿಃ| ಸಾ
ಚಾನುಭವವಿರುದ್ಧಾ| ನಾನ್ಯಃ| ಅಂಶಾಭಾವಾತ್| ತದಜ್ಞೇಕಾರೇ ಚ 'ಅಥ ಯಃ ಸ ಜೀವಃ
ಸ ನಿತ್ಯೋ ನಿರವಯವ' ಇತಿ ನಿರವಯವತ್ವ ಶ್ರುತಿವ್ಯಾಕೋಪಃ| ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ವಾ ಶಬ್ದಃ
ಪಕ್ಷಭೇದೇನಾಪಾದನಸೂಚನಾರ್ಥಃ| ಅತೋ ನ ಜೀವಃ ಸ್ವತಸ್ತಕರ್ತಾ|
ಕಿನ್ವಿಶಾಧೀನಕರ್ತಾ| ಯದ್ಧಿ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ವಿರುದ್ಧೇತ ತದೀಶಕೃತಮೇವ ಹೀತ್ಯುಕ್ತೇರಿತಿ
ಭಾವಃ| ವ್ಯತಿರೇಕೋ ಗನ್ಧವದಿತಿ ಜೀವಸ್ಯಾನೇಕರೂಪತೋಕ್ತ್ಯಾ ಸಾಂಶತ್ವಸಿದ್ಧವಪೀಹ
ನಿರವಯವತ್ವಶಬ್ದಕೋಪಾಪಾದನಂ ಭಿನ್ನಾಂಶಶೂನ್ಯತ್ವಾದ್ ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯಾದಿ ಸುಧೋಕ್ತಂ
ಬೋಧ್ಯಮ್ || 7 ||

ಶಬ್ದಮೂಲತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-8 ||

ಓಂ ಶ್ರುತೇಸ್ತುಶಬ್ದಮೂಲತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-1-8-163 ||

ಅತ್ರಾನಂತಾಂಶಸ್ಯಾಪೀಶಸ್ಯೈಕದೇಶೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇ ಅಣೀಯಸ್ತಾದಿಯುಕ್ತಸ್ಯ
ಮಹೀಯಸ್ತಾದೌ ವ್ಯಾಘಾತಪರ್ಯವಸಾಯಿಪ್ರಬಲಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ| ತುರೇವ|
ಜೀವಾದ್ವಿಶೇಷೇ ವಾ| ನೇಶ್ವರಕರ್ತೃತ್ವೇ ಕೃತ್ಸು ಪ್ರಸಕ್ತಾದಿಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತಂ
ಉಚ್ಯತೇ| 'ಯೋಽಸೌ ವಿರುದ್ಧೋಽವಿರುದ್ಧೋ ಮನುರಮನುಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ

ಲೋಕವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಣಾಮೇಶೇವಿರುದ್ಧತ್ವಶ್ರವಣಾದೇವ| ನನು ಶ್ರುತಮಪಿ

ಯುಕ್ತಿವಿರುದ್ಧಂ ಕಥಮಪೇಯಮಿತಿ ಚೇತ್| ಶಬ್ದಮೂಲತ್ವಾತ್| ಶಬ್ದೋ ಮೂಲಂ
ಪ್ರಮಾಣಂ ಯಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಾತ್ ಶಬ್ದೈಕಗಮ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಕೇವಲಯುಕ್ತಯೋಗ್ಯತ್ವಾನ್ನ
ತತ್ರ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ|

ಇತಶ್ಚ ನೇಶ್ವರೇ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಆತ್ಮನಿ ಚೈವಂ ವಿಚಿತ್ರಾಶ್ಚ ಹಿ ಓಂ || 2-1-8-164 ||

ಆದ್ಯಶ್ಚೋಽವಧಾರಣೇ| ಅನ್ಯಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ| ಆತ್ಮನಿ ಚ ಈಶ್ವರ ಏವ ಏವಂವಿಧಾ
ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧನಿರಾಸಕಾಃ ವಿಚಿತ್ರಾಃ ಅಘಟಿತಘಟಕಾಃ ಶಕ್ತಯಸ್ಸನ್ತಿ| ನ ಜೀವೇ|
'ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಃ ಪುರುಷಃ ಪುರಾಣೋ ನ ಚಾನ್ಯೇಷಾಂ ಶಕ್ತಯಸ್ತಾದೃಶಾಸ್ಯುಃ' ಇತ್ಯಾದಿ
ಹಿಶಬ್ದಸೂಚಿತಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಅತಶ್ಚ ನ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್|
ಅಧಿಕಸ್ತಿತ್ಯತ್ರ ಶ್ರಮಾದಿದೋಷನಿರಾಸಾಯಾಖಿಲಶ್ಲೋತ್ಯತ್ವಾದ್ಯತಿಶಯೇ ಮಾನೋಕ್ತಿಃ|
ಇಹ ತು ಕೃತ್ಸನ್ನಪ್ರಸಕ್ತಾದಿದೋಷನಿರಾಸಕವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಸತ್ತ ಇತಿ ಭೇದಃ|

ನನು ಜೀವೇಽಪೇಶವಚ್ಚೇತನತ್ವಾದಿನಾ ಕೃತ್ಸನ್ನಪ್ರಸಕ್ತಾದಿ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧೋ
ಅವಿರೋಧತಾಂ ಮೀಯಾತಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೋಷಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-1-8-165 ||

ಚೋಽವಧಾರಣೇ| ಜೀವಪಕ್ಷೇ ಕೃತ್ಸನ್ನಪ್ರಸಕ್ತಾದಿದೋಷಾದೇವ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧೋ
ನಾವಿರೋಧತಾಂ ನೇತವ್ಯಃ| ಈಶವಚ್ಛೌತತ್ವಶಬ್ದೈಕಗಮ್ಯತ್ವವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಮತ್ತಾನಾಂ
ಅವಿರೋಧತಾಕಲ್ಪಕಾನಾಮಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ನನ್ನೀಶೇಽಪಿ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯದಾಽವಿಷಯಾ ಭವತಿ ಯದಾ ಚ ನಶ್ಯತಿ ತದಾ ವಿರೋಧ
ಏವೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸರ್ವೋಪೇತಾ ಚ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 2-1-8-166 ||

ಚಶಬ್ದಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ| ದೇವತೇತಿ ಶ್ರುತಿಬಲಾಲ್ಪಭೃತೇ| ಸರ್ವಶಬ್ದೋ ಲಕ್ಷಣಯಾ
ಸರ್ವವಿಷಯಕಸಾರ್ವಕಾಲಿಕಶಕ್ತಿಪರಃ| ತಥಾ ಚ ಸರ್ವಾಭಿಸ್ತಾದೃಶಶಕ್ತಿಭಿರುಪೇತಾ
ಚಾತ್ಮಾಪ್ಯದೇವತಾ ನ ಕೇವಲಂ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಶಕ್ತಿಮತೀತಿ ಚಾರ್ಥಃ| ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್
ತಾದೃಶಶಕ್ತಿಮತ್ತಾವೇದಕಾತ್ 'ಸರ್ವೈರ್ಯುಕ್ತಾ ಶಕ್ತಿಭಿರ್ದೇವತಾ ಸಾ ಪರೇತಿ ಯಾಂ

ಪ್ರಹುರಜನ್ಯಶಕ್ತಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮನೀತ್ಯುಪಕ್ರಮಾತ್ ಉಪೇತ ಇತಿ

ವಾಚ್ಯೇ 'ಉಪೇತಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತಿವಿಶೇಷಸೂಚನಾಯ |

ಈಶಕರ್ತೃತ್ವಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವಿಕರಣತ್ವಾನ್ನೇತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 2-1-8-167 ||

ನೇತ್ಯಾವರ್ತತೇ | 'ಅಚಕ್ಷುಃಶ್ರೋತ್ರಂ ತದಪಾಣಿಪಾದಮ್' ಇತ್ಯಾದಿ
ಶ್ರುತ್ಯಾಂಕ್ಷ್ಯಾದಿಕರಣಶೂನ್ಯತ್ವಾನ್ನೇಶಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ತತ್ಕರಣರಾಹಿತ್ಯಂ
ಪ್ರಾಕೃತಪಾಣ್ಯಾದಿವಿಷಯಮಿತಿ 'ನ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ಕರಣಂ ಚ ವಿದ್ಯತ' ಇತಿ
ತತ್ಯವೋಕ್ತಮ್ | ಯತೋಽತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ವಿಚಿತ್ರಾಶ್ಚ ಹೀತ್ಯನೇನ
ಅಶೇಷವಿರೋಧನಿರಾಸೇಽಪಿ ಚಿದಾನನ್ದಾತ್ಮಕವಿಗ್ರಹವತ್ತ್ವಾದಿವಿಶೇಷಯುಕ್ತಿಬುಭುತ್ಸಯಾ
ಪುನಃ ಶಙ್ಕೇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ || 8 ||

ನ ಪ್ರಯೋಜನಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-9 ||

ಓಂ ನ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-1-9-168 ||

ಅತ್ರ ಫಲಮುಖ್ಯಧಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇತುವಿಶೇಷೋಕ್ತ್ಯಾ
ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥಮಿತಿ ಲಭ್ಯತೇ | ಪ್ರಕೃತಮೀಶಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನ
ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥಮ್ | ಕುತಃ? ನಪ್ರಯೋಜನವತ್ತ್ವಾತ್ | ನಸಮಾಸೋಽಯಮ್ |
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದೌ ಹಸ್ತಚಾಲನಾದಾವಿವ ಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಫಲಾಭಾವೇ ಕಥಮೀಶಸ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಲೋಕವತ್ತುಲೀಲಾಕೈವಲ್ಯಮ್ ಓಂ || 2-1-9-169 ||

ತುರೇವ | ಮತ್ತಾದೇರ್ನ್ಯತ್ರಗಾನಾದಿಕಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯಥಾ ತಥೇಶಸ್ಯಾಪಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯಾ
ಲೀಲಾಯಾಃ ಕೈವಲ್ಯಂ ಕೇವಲಂ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ತಾಂ ವಿನಾ ಲೀಲೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಫಲಾಭಾವೇಽಪಿ ಸುಖೋದ್ರೇಕಾತ್ ಸ್ವಭಾವಾದೇವ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿರಿತಿ ಭಾವಃ || 9 ||

ವ್ಯಷಮ್ಯನ್ಯರ್ಥ್ಯಣ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-1-10 ||

ಓಂ ವೈಷಮ್ಯನ್ಯೈರ್ಘ್ನೇನ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ

|| 2-1-10-170 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಾದಿಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವೇನಪೇಕ್ಷತ್ವೇ ಚ ದೋಷ ಇತಿ ಬಹುಮುಖದೃಢಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಯುಕ್ತಮೀಶಕರ್ತೃತ್ವಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಾನಪೇಕ್ಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ್ತಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವಿಭಾಗೇನ ಸುಖದುಃಖಾದಿದಾನೇನೇಶಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯೇ ವೈಷಮ್ಯನ್ಯೈರ್ಘ್ನೇ ತೇ ನ ಸ್ತಃ | ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ | ಉತ್ತರಸೂತ್ರಾನುಸಾರಾತ್ಕರ್ಮೇತಿ ಲಭ್ಯತೇ | ಸುಖದುಃಖಾದಿಫಲದಾನೇ ಕರ್ಮಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ | ನಿರ್ಮಿತ್ತತ್ವಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ - ಹಿ ಯತಸ್ತಥಾ ಪ್ರಸ್ತುತಾರ್ಥಂ ದರ್ಶಯತಿ ಪುನಃ ಶಬ್ದಃ | 'ಪ್ರಸ್ತುತಾರ್ಥೇ ತಥಾಶಬ್ದ ಉದೀರ್ಯತೇ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ | 'ಪುಣ್ಯೇನ ಪುಣ್ಯಂ ಲೋಕಂ ನಯತಿ ಪಾಪೇನ ಪಾಪಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ||

ಕರ್ಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಫಲದಾತ್ಯತ್ವಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ನ ಕರ್ಮವಿಭಾಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾನಾದಿತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-1-10-171 ||

ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಾಂಶೋನುವರ್ತತೇ | ಈಶಸ್ಯ ಕರ್ಮಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾದ್ಯೈಷಮ್ಯನ್ಯೈರ್ಘ್ನೇ ನೇತಿ ನ ಯುಕ್ತಮ್ | ಯದಪೇಕ್ಷ್ಯ ಫಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ತದಪೇಕ್ಷಣೀಯಂ ಕರ್ಮ ನಾಸ್ತಿ | ಕುತಃ? ಅವಿಭಾಗಾತ್ ಅಸ್ತಾತನ್ತ್ಯಾತ್ | ತಸ್ಯಾಪೇಕ್ಷತತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ | ಸ್ವಕೃತಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಫಲದಾನೇ ವೈಷಮ್ಯಾದ್ಯನಿಸ್ತಾರಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅನಾದಿತ್ವಾತ್ಕರ್ಮಣಾಮ್ | ಪ್ರವಾಹತೋನಾದಿತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಕರ್ಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಕೃತಮುತ್ತರೋತ್ತರಂ ಕರ್ಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಫಲಂ ದದಾತೀತ್ಯುಕ್ತೌ ದೋಷಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದನನ್ಯತ್ವಾದಿನಯಸಿದ್ಧಾ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಜಗದವಿಭಾಗಾದಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮಿತಿ ಸೂಚನಾಯಾವಿಭಾಗಾದಿತ್ಯುಕ್ತಃ | ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿರವ್ಯತಿರೇಕಾಚ್ಛಬ್ದೇಭ್ಯ ಇತಿವದಿತ್ಯೇಕೇ ||

ತರ್ಹಿ ಕರ್ಮಾದಿಸಾಪೇಕ್ಷಸ್ಯ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚಾಪ್ಯುಪಲಭ್ಯತೇ ಚ ಓಂ || 2-1-10-172 ||

ಜೋಷವಧಾರಣೇ | ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಕರ್ಮಪೇಕ್ಷಣೀಪಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮುಪಪದ್ಯತ ಏವ | ತಸ್ಯ ಸ್ವಾಧೀನತ್ವಾತ್ | ಏವಂ ತರ್ಹಿ ತದಪೇಕ್ಷಾ ನಾಮಾನಪೇಕ್ಷೈವ | ತಥಾ ಚ ಪುನರ್ವೈಷಮ್ಯಾದ್ಯಾಪತ್ತಿರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ | ಉಪಲಭ್ಯತೇ ಚೇತಿ | ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘ್ನೇ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ | ಉಪಲಭ್ಯತೇ ಹೀದೃಶಂ ಕರ್ಮಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಕೃತಂ ವೈಷಮ್ಯಂ ನೈರ್ಘ್ನಂ ಚ | 'ಸ

ಕಾರಯೇತ್ಯುಣ್ಯಮಧಃಪಿ ಹಾಪಂ ನ ತಾಪತಾ ದೋಷವಾನ್ ಇತ್ಯಾದಾವತಿ
 ಪ್ರತ್ಯೇಕಮನ್ವಯಃ| ಅತೋ ನೇದಮನಿಷ್ಠಮ್| ವೇದಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಹೇತುತ್ವಾದಿತಿ
 ಭಾವಃ| ತತ್ರ ಪ್ರದೀಪೇ ತು ಉಪಪದ್ಯತೇ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮ್| ಉಪಲಭ್ಯತೇ ಚ
 ಕರ್ಮಾದೇಸ್ತದಧೀನತ್ವಮಿತ್ಯೇಕಮರ್ಥಮುಕ್ತಾ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚ ತಾದೃಶಂ ವೈಷಮ್ಯಾದಿ
 ಉಪಲಭ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ ಪ್ರಮಾಣೈರಿತ್ಯಾದ್ಯಾವ್ಯತ್ಯಾಽನೇಕಧಾ ಯೋಚಿತಮ್ || 10 ||

ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-1-11 ||

ಓಂ ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-1-11-173 ||

ಅತ್ರ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ತೌ ಸರ್ವದೋಷರಾಹಿತೈ ಚ ಯುಕ್ತವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ|
 ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧರ್ಮಾಣಾಂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾನಿಷ್ಠಾನಾಂ
 ದುಃಖದ್ವೇಷಾದಿದೋಷಾಭಾವಾನಾಂ ಚೇಶ ಉಪಪತ್ತೇಃ| ಬ್ರಹ್ಮ ಸದಾ ಪ್ರಾಪ್ತಸದ್ಗುಣಂ,
 ತತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತೇ ಸತಿ ತತ್ರ ಶಕ್ತತ್ವಾತ್, ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಾ ಸಮ್ತವತ್| ಬ್ರಹ್ಮ ಸದಾ
 ತ್ಯಕ್ತಸರ್ವದೋಷಂ, ತಜ್ಜಿಹಾಸುತ್ಯೇ ಸತಿ ತತ್ರ ಶಕ್ತತ್ವಾತ್, ಸಮ್ತವತ್
 ಇತ್ಯುಪಪತ್ತಿಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್| ಚಶಬ್ದಾತ್ 'ಗುಣಾಃ ಶ್ರುತಾಃ ಸುವಿರುದ್ಧಾಶ್ಚ ದೇವೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಥಮಪಾದಸಾರಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಃ

ಸ್ಮೃತಿನಯೇಽಶ್ರುತಸ್ಮತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮ್| ನವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾದಿನಯೇ
 ಶ್ರುತಿಶ್ರುತಸ್ಮತ್ಯೋಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತತ್ತ್ವತಸ್ತಂ ಚ| ಅಭಿಮಾನಿನಯೇ
 ಅಭಿಮಾನಿತದ್ವಿಗ್ರಹತದನ್ತರ್ಧಾನಶಕ್ತಾದಿ| ಅಸದಿತಿ ನಯೇ ಲಯೇ ಭಾವಸತ್ತ್ವಮ್|
 ಭೋಕ್ತೃತಿ ನಯೇ ಮುಕ್ತೌ ಜೀವಪರೈಕೈನಿರಾಸಃ| ತದನನ್ಯತ್ವನಯೇ
 ಸೃಷ್ಟಿಸಾಧನಾನಾಮೀಶಯತ್ತ್ವಮ್| ಇತರೇತಿ ನಯೇ ಜೀವಸ್ಯ
 ಕರ್ತೃತ್ವೇಽಪ್ಯಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮ್, ಈಶಸ್ಯಾನುಪಲಬ್ಧೇಽಪಿ ಸತ್ತ್ವಮ್| ಶ್ರುತೇರಿತಿ ನಯೇ
 ಅಘಟಿತಘಟಕನಿತ್ಯಶಕ್ತಿಮತ್ತ್ವಮ್| ನೇತಿ ನಯೇ ಸ್ವಭಾವತಃ ಸೃಷ್ಟಿಃ| ವೈಷಮ್ಯನಯೇ
 ಕರ್ಮಾಪೇಕ್ಷತ್ವೇಽಪಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮ್| ಅನ್ವನಯೇ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಂ
 ಸರ್ವದೋಷಶೂನ್ಯತ್ವಂ ಚೇತ್ಯಾದಿ ಸಿದ್ಧಮ್| ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ ವಿವೇಕವ್ಯಮ್|
 ಭೀಷಯತ್ಯಸ್ಮಾಂಸ್ತು ವಿಸ್ತರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಕಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ

ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ ಸಮಾಪ್ತಃ || 2-1 ||

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ || 2-2 ||

|| ಓಂ || ಇತರೇಷಾಂ ಚಾನುಪಲಭ್ಯೇರಿತ್ಯುಕ್ತಹೇತುವಿಸ್ತರರೂಪತ್ವಾತ್ತದನಂತರಂ
ಸಮಯಾವಿರೋಧೋಽತ್ರ ಪಾದೇಽಭಿಧೀಯತೇ | ಹೈತುಕಪಾಷಣ್ಣಭೇದೇನ ಸಮಯಾ
ದ್ವಿವಿಧಾಃ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಧಿಕರಣಷಟ್ಪದ್ಯಯೇನ ನಿರಸ್ಯಂತೇ | ವೇದವಾದಸ್ಯ ಯುಕ್ತಿಪಾದ
ಏವ ನಿರಾಸಾತ್ |

ರಚನಾನುಪಪತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-2-1 ||

ಓಂ ರಚನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನಾನುಮಾನಮ್ ಓಂ || 2-2-1-174 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ನಿರೀಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಮತಂ ನಿರಸ್ಯತೇ | ಪ್ರಸ್ತಾವಾತ್ ಕರ್ತ್ರೀತಿ ಲಭ್ಯತೇ |
ಅನುಮೀಯತ ಇತ್ಯನುಮಾನಮ್ | 'ಕೃತ್ಯಲ್ಯುಟೋ ಬಹುಲಮ್' ಇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಲ್ಯುಟ್ |
ಮಹದಾದಿಕಾರ್ಯಂ ಸಕಾರಣಂ ಕಾರ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಸಾಂಖ್ಯಾನುಮಾನ ಕಲ್ಪಿತಂ ಪ್ರಧಾನಂ
ನ ಕರ್ತೃ | ಕುತಃ? ರಚನಾನುಪಪತ್ತೇರ್ಜಙ್ಗಮಸ್ಯ ರಚಯಿತ್ಯನ್ವಾನುಪಪತ್ತೇಃ | ಚಶಬ್ದೇನ
ಸಾಧಕಮಾನಾಭಾವಾಚ್ಚೇತಿ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ | ನನು ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವೇ ಅನುಮಾನಂ
ಮಾನಮಿತ್ಯತೋಽಪ್ಯಾಹ | ರಚನೇತಿ | ಮಾನಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಕರಣೇ ಲ್ಯುಟ್ |
ಅನುಮಾನಂ ನ ಮಾನಮ್ | ಕುತಃ? ಅನುಮಾನರಚನಾಯಾ
ಅನುಪಪತ್ತೇರ್ಜಙ್ಗಮತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಮಹದಾದಿಕಂ ಸಕಾರಣಕಂ ಸಜಾತೀಯಕಾರಣಕಂ
ಸೋಪಾದಾನಕಾರಣಕಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕಾರಣಕಂ ಚೇತಿ ರಚನಾಯಾಂ ಸಿದ್ಧಸಾಧನಾದಿತಿ
ಭಾವಃ | ಏತದರ್ಥಮೇವ ರಚನೇತ್ಯನುಮಾನಮಿತಿ ಚೋಕ್ತಿಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಅನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನ
ಪ್ರಧಾನಮಿತ್ಯವಕ್ಷ್ಯತ್ | ಕರ್ತೃತ್ವಮಿಹ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮತ್ತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ ||

ಇತಶ್ಚ ಜಡಂ ನ ಕರ್ತ್ರೀತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪ್ರವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-2-1-175 ||

ಚೇತನಸ್ಯೇತಿ ಪೂರ್ವತ್ರಾರ್ಥಾತ್ ಪ್ರಕೃತಮನ್ವೇತಿ | ನಾನುಮಾನಮಿತ್ಯಸ್ಮಿ | ದರ್ಶನಾದಿತಿ
ಶೇಷಃ | ಪಟಾದಿಸೃಷ್ಟೌ ಚೇತನಪ್ರವೃತ್ತಿದರ್ಶನಾಚ್ಚ ನಾನುಮಾನಂ ಪ್ರಧಾನಂ
ಕರ್ತ್ರೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಪಟಸೃಷ್ಟಿದೃಷ್ಟಾಂತೇನ ಮಹದಾದಿಸೃಷ್ಟಾವಪಿ
ಚೇತನಾಧೀನತ್ವಾನುಮಾನಂ ಸುಶಕಮಿತಿ ಭಾವಃ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು ಚೇತನಸ್ಯಾಪಿ

ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಈಗ - ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದು ನನ್ನ ಏಕೈಕ

ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಇತಿ ಚೇತನವನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನನ್ನವಾದಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಜಡತ್ವವನ್ನು ಕರ್ತೃ ಪ್ರಧಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪಯೋಮ್ಯವಚ್ಚೇತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಓಂ || 2-2-1-176 ||

ಅಪೀತ್ಯನೇನ ಚೇತನಪ್ರವೃತ್ತೇರ್ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯಾಕೃಷ್ಯತೇ | ಅನುಮಾನಂ ನ ಕರ್ತೃತ್ಯಸ್ಮಿ |

ಯಥಾ ಪಯಃ ಕ್ಷೀರಂ ಸ್ವತೋ ದಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ಪರಿಣಮತೇ | ಯಥಾ ವಾ ಜಲಂ ಸ್ವತೋ

ಗಚ್ಛತಿ ತಥಾಸನುಮಾನಂ ಕರ್ತೃತಿ ಚೇನ್ನ | ತತ್ರಾಪಿ

ಪಯೋಮ್ಯದಾವಪೀಶಾಖ್ಯಚೇತನಪ್ರವೃತ್ತೇರ್ದರ್ಶನಾತ್ 'ಏತೇನ ಹ ವಾವ ಪಯೋ

ಮಣ್ಣಂ ಭವತಿ | ಏತಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗಿ ಪ್ರಾಚ್ಯೋ ನದ್ಯಃಸ್ಯನ್ನನ್ತ'

ತ್ಯಾದಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರಶ್ಚ ಜಡತ್ವಂ ನ ವ್ಯಭಿಚಾರೀತಿ ಭಾವಃ | ಸ್ವತಃ ಪರಿಣಾಮಿ ಪಯಃ,

ಅಮ್ನು ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾತ್ರೇ ದೃಷ್ಟಾನ್ತ ಇತಿ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಃ ||

ಅಸ್ತು ಶ್ರುತಿಬಲಾತ್ಪಯೋಮ್ಯದಾವೇವಮ್ | ಅಯಸ್ಯಾನ್ತಾದಿರನ್ಯಸ್ತು ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ

ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕಾನವಸ್ಥಿತೇಶ್ಚಾನಪೇಕ್ಷತ್ಯಾತ್ ಓಂ || 2-2-1-177 ||

ಪ್ರಕೃತೇಶೋನ್ವೇತಿ | 'ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ಪ್ರಿಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೈಶ್ಚವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ಕಸ್ಯಾಪಿ

ಕರ್ಮಣೋನವಸ್ಥಾನಾಚ್ಚ ನ ಕೋಪಿ ದೃಷ್ಟಾನ್ತ ಇತ್ಯನಪೇಕ್ಷತ್ಯಾತ್

ಸದ್ಧಿರನಾದರಣೀಯತ್ವಾದನುಮಾನಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾಸಯಸ್ಯಾನ್ತಾದೇರಪಿ

ಪೂರ್ವೇಣೈವ ನಿರಾಸನಮ್ನವಾತ್ ಕೈಮುತ್ಯೇನೋಕ್ತಾರ್ಥಂ ಸಾಧಯತಿ - ವ್ಯತಿರೇಕೇತಿ |

ಚೇತನಪ್ರವೃತ್ತೇರಿತ್ಯಸ್ಮಿ | ಈಶವ್ಯತಿರೇಕೇಣ

ಚೇತನಪ್ರವೃತ್ತೇರಪ್ಯನವಸ್ಥಾನಾನ್ಮಾನುಮಾನಂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮದಿತಿ ಕಿಮು

ವಾಚ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪ್ರಮಾಣಕಂ ಪ್ರಮಾಣವಿರುದ್ಧಂ ಚ ತನ್ಮತಂ ನೋಪಾದೇಯಮಿತಿ

ಭಾವಃ || 1 ||

ಅನ್ಯತ್ರಾಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-2-2 ||

ಓಂ ಅನ್ಯತ್ರಾಭಾವಾಚ್ಚ ನ ತ್ಯಜಾದಿವತ್ ಓಂ || 2-2-2-178 ||

ಅತ್ರ 'ನ ಋತ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರ್ಗುಣಭೂತೇಶ್ಚಪರತ್ವಸಮ್ಯವಾನ್ಮ ಮೇ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದೋಷ ಇತಿ

ಪೂರ್ವಾಕ್ಷೇಪೇಣ ಪ್ರವೃತ್ತಮೀಶಗುಣಕಪ್ರಧಾನಕರ್ತೃಮತಂ ನಿರಸ್ಯತೇ | ಈಶಃ

ಪ್ರಕೃತಸ್ತತ್ಸೃಜ್ಯಂ ಜಗಜ್ಜಿ | ಜಾಲನುಕ್ತಸಿಮುಷ್ಠಿಯೇ | ಅನ್ಯತ್ರ ಈಶಾದನ್ಯಾಧಾರತ್ವೇನ
 ಜಗತೋಽಭಾವಾತ್ ತತ್ರೇರಣಾಂ ವಿನಾ ಕನ್ಯಾಪಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ತಾಭಾವಾದಿತಿ
 ಯಾವತ್ | ಚಬ್ಧಾತ್ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಕಾರಣಸತ್ತಾದೇರಪೀಶಾಯತ್ತತ್ವಾಚ್ಚ | ತೃಣಾದೀನಾಂ
 ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ನೇಶೋಽನುಗ್ರಾಹಕಮಾತ್ರಂ ಕಿಂತು ಸರ್ವಸ್ವತನ್ತ್ರ ಏವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಹಿ
 ಯದಧೀನಂ ಯತ್ನತ್ತಾದಿ ತತ್ರನ್ಯಾನುಗ್ರಾಹಕಮಾತ್ರಮಿತಿ ಭಾವಃ |
 ಭಾಷ್ಯೋಕ್ತಶ್ಚುತ್ಯಾದಿನಾ ಹೇತುಃ ಸಿದ್ಧ ಇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ |
 ಅನ್ಯಾನಧೀನತ್ವೇಶಾಧೀನತ್ವಯೋರ್ಲಾಭಾಯೈವಂ ವಿನ್ಯಾಸಃ ||2||

ಅಭ್ಯುಪಗಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-3||

ಓಂ ಅಭ್ಯುಪಗಮೇಽಪ್ಯರ್ಥಾಭಾವಾತ್ ಓಂ || 2-2-3-179 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾನ್ನ ಮೇ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದೋಷ ಇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚಾರ್ವಾಕಮತಂ
 ನಿರಸ್ಯತೇ | ನೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅರ್ಥಶಬ್ದೋ ವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನಪರಃ | ತ್ವದೀಯಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ
 ಸಿದ್ಧಾಂತತ್ವಮುಪಗಮ್ಯತೇ ನ ವಾ | ಅನೇಽಸ್ಮದಿಷ್ಟಮ್ | ಆದ್ಯೇ ವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನವತ್ತ್ವಂ
 ನೋಪೇಯತೇ ಉತೋಪೇಯತೇ | ನಾದ್ಯಃ | ಅಭ್ಯುಪಗಮೇಽಪಿ
 ಸಿದ್ಧಾಂತತ್ವಾಽಭ್ಯುಪಗಮೇಽಪಿ ತದ್ವ್ಯಾ ಪಕಯೋರರ್ಥಯೋರಭಾವಾಽಭ್ಯುಪಗಮಾದ್
 ವ್ಯಾಹತ್ಯಾಪಾತಾತ್ | ನಾನ್ಯಃ, ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಯೋರ್ವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನಯೋಭಾವಾನ್ನ
 ಯುಕ್ತಂ ತನ್ಮತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||3||

ಪುರುಷಾಷ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-4||

ಓಂ ಪುರುಷಾಶ್ಮವದಿತಿ ಚೇತ್ ತಥಾಽಪಿ ಓಂ || 2-2-4-180 ||

ಅತ್ರ ನ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದೋಷೋಽತ್ರಾಸ್ತೀತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಜೀವಗುಣಕಪ್ರಧಾನಕರ್ತೃವಾದಂ
 ನಿರಾಚಕ್ಷೇ | ನೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಯಥಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ಚೇತನಸ್ಯ ಸಮ್ನೋನ
 ಶರೀರಮಶ್ಮಾನಯನಾದಿಕರ್ತೃ ತದ್ವತ್ಪ್ರಧಾನಂ ಜೀವಸಮ್ನಾತ್
 ಮಹದಾದಿಕಾರ್ಯಕರ್ತ್ರಸ್ತೀತಿ ಚೇತ್, ತಥಾಪಿ ಏವಮಧಿಕಾಶಜ್ಞಾನದ್ಭಾವೇಽಪಿ
 ನೋಕ್ತದೋಷನಿಸ್ತಾರಃ | 'ನ ಋತೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ಚುತ್ಯಾ ಶರೀರಪ್ರವೃತ್ತೇರಪೀಶಾಯತ್ತತ್ವೇನ
 ತವ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ ಸಾಧ್ಯಹೀನ ಇತಿ ಭಾವಃ ||

ಇತಶ್ಚ ಸಾಧ್ಯಹೀನ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಜ್ಞತ್ತಾನುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 2-2-4-181 ||

ಜೀವಸ್ಯ ಗುಣತ್ವೇ ತ್ವಯೋಚ್ಯಮಾನೇ ಸಾರ್ವಜನೀನಸ್ಯ ಶರೀರಮ್
ಪ್ರತ್ಯಜ್ಞತ್ತಾನುಪಪತ್ತೇರ್ನ ಪುರುಷಾಶ್ಚದೃಷ್ಟಾನೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪ್ರಾಗುಕ್ತಶ್ಚತಾವಸ್ಯ ಹೈತುಕತ್ವೇನಾನಾದರಾದತ್ರ ಚಶಬ್ದಾಪ್ರಯೋಗಃ ||4||

ಅನ್ಯಥಾನುಮಿತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-5||

ಓಂ ಅನ್ಯಥಾನುಮಿತೌ ಚ ಜ್ಞಶಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ ಓಂ || 2-2-5-182 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಾಜ್ಞತ್ತಾನುಪಪತ್ತುದ್ಧಾರೇಣ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಜೀವಪ್ರಧಾನಕರ್ತೃವಾದಂ
ಪ್ರತ್ಯಾಚಷ್ಟೇ | ಚಶಬ್ದೇನಾಜ್ಞತ್ತಾನುಪಪತ್ತೇರಾಕರ್ಷಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಾದನ್ಯಥಾ
ಜೀವಸ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣತ್ವೇನ ಪುರುಷಾಶ್ಚದೃಷ್ಟಾನ್ತೇನೈವಾನುಮಿತೌ
ಚಾಜ್ಞತ್ತಾನುಪಪತ್ತಿಃ | ಕುತಃ? ಜ್ಞಶಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ | ಜಾನಾತೀತಿ ಜ್ಞಃ |
ಇಗುಪಧಜ್ಞಾಪೀಕರಃ ಕಃ | ಜ್ಞಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯ ಶರೀರಸಮ್ಪನ್ನೇ
ಶಕ್ತಭಾವಾತ್ತದುಪಸರ್ಜನಕಪುರುಷಕರ್ತೃತ್ವಪಕ್ಷೇ ತೇನ ವಿನಾ ತತ್ಸಮ್ಪನ್ನೇ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯಭಾವಾದ್ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಇತರೇತ್ಯತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಂ
ಜೀವಕರ್ತೃತ್ವಮ್ ಅತ್ರ ತು ಸಮಯಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿರಸ್ಯತ ಇತಿ ಭೇದಃ ||

ಸಾಮಾನ್ಯದೋಷೇಣಾಪಿ ಪ್ರಾಕ್ತನಸರ್ವಪಕ್ಷಾನಿರಾಹ-

ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಚಾನಮಜ್ಞಸಮ್ ಓಂ || 2-2-5-183 ||

ಸರ್ವಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಯುಕ್ತವಿರುದ್ಧತ್ವಾಚ್ಚಾನೀಶ್ವರಮತಮಸಮಜ್ಞಸಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||5||

ವೈಶೇಷಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-6||

ಓಂ ಮಹದ್ವಿರ್ಭವದ್ವಾ ಹ್ರಸ್ವಪರಿಮಣ್ಣಲಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ || 2-2-6-184 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತನಿರೀಶಮತೋಕ್ತದೋಷೋಽತ್ರ ನಾಸ್ತೀತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವೈಶೇಷಿಕಮತಂ
ನಿರಸ್ಯತೇ | ಪಞ್ಚಮ್ಯನ್ತಾದ್ವತಃ | ಪ್ರತಿಯೋಗಿನಸ್ತಥಾ ನಿರ್ದೇಶಾತ್ | ತತ್ರ ತಸ್ಯೇವೇತ್ಯಸ್ಯ
ಪ್ರಾಯಿಕತ್ವಾತ್ | ಷಷ್ಠ್ಯನ್ತಾದ್ವತೀತ್ವೇ ತು ಸಕಾಶಾದಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ |
ಭಾವಪ್ರಧಾನೋಽಯಮ್ | ಯಥಾ ಮಹತ್ವಾದ್ವಿರ್ಭವತ್ವಾಚ್ಚ ಪರಿಮಾಣಾಚ್ಚತುರಣುಕಾದಿ
ಕಾರ್ಯಗತಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಜಾಯತೇ ತಥಾ ಹ್ರಸ್ವತ್ವಾತ್ಪರಿಮಾಣಲ್ಯಾಚ್ಚ ಪರಿಮಾಣಾತ್
ತತ್ರತ್ವಾಯೇ ಪರಿಮಾಣಮುತ್ಪದ್ಯೇತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಮಹತ್ತ್ವದೀರ್ಘತ್ವಾಭ್ಯಾಮಪಿ
ನೋತ್ಪದ್ಯೇತ | ಅವಿಶೇಷಾದಿತಿ ವಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥಃ |

ಪರಿಮಾಣಾಪೂರ್ವಕಮಾನುಭಾವೇನಾಣುತ್ಪಮಹತ್ವಾದೇಃ ಸಾವಧಿಕತಯಾ

ದ್ವೈಋಕಾದಿಪರಿಮಾಣಸ್ಯಾದಿ ಸ್ವಾಪಕೃಷ್ಣಪರಿಮಾಣಾನ್ಮಹತ್ತ್ವೇನ
ಸಾರೂಪ್ಯಾದೈಜಾತ್ಯೇಽಪಿ ಸಂಜ್ಞಯೇವ ದ್ವೈಋಕಾದಿಪರಿಮಾಣೇನ ತತ್ಕಾರ್ಯೇ
ಪರಿಮಾಣೋತ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಯವಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಏವಂ ದ್ರವ್ಯಸಮವಾಯಿಕಾರಣಮಪಿ
ನಿರಸನೀಯಮ್| ಅತ್ರ ಮಹತ್ತ್ವದೀರ್ಘತ್ವೇತ್ಯಾದಿವಾಚ್ಯೇ ಮಹದಿತ್ಯಾದಿನಿರ್ದೇಶಸ್ತು
'ಪ್ರಚಯವಿಶೇಷಾಚ್ಚ ಮಹತ್' ಇತಿ ಕಾಣಾದಸೂತ್ರಾನುಸಾರಾದಿತಿ ಧೈಯಮ್|
ದಾರ್ಷ್ಟ್ಯಾನಿರಸ್ಯ ದ್ವಿತ್ಯಾದ್ವಾ ವಿಷಯವ್ಯಾಪ್ತರ್ಥಂ ವಾ
ಪರೋಪೇತಪರಿಮಾಣಚತುಷ್ಕಮಪ್ರಾಮಾಣಿಕಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಂ ವಾ
ದೃಷ್ಟಾಂತದ್ವಯೋಕ್ತಿಃ||

ಅಸಮವಾಯಿಕಾರಣಂ ನಿರಸ್ಯ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಿರಸ್ಯತಿ-

ಓಂ ಉಭಯಧಾಸವಿ ನ ಕರ್ಮಾತನ್ತದಭಾವಃ ಓಂ || 2-2-6-185 ||

ಉಭಯಧಾಸವಿಕಶ್ಚರೇಚ್ಛಾಯಾ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವರೂಪಪ್ರಕಾರದ್ವಯೇಽಪಿ ನ ಕರ್ಮ
ಪರಮಾಣುಷು ಕ್ರಿಯಾ ನ ಸಮ್ಯವತಿ| ಅತಃ ಪರಮಾಣುಷು ಕ್ರಿಯಾಭಾವಾತ್ ತದಭಾವಃ
ಪರಿಮಾಣಸನ್ನಿಧಾವಿತದ್ವೈಋಕಾದಿಕಾರ್ಯಭಾವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ನಿತ್ಯತ್ವೇ ಲಯೇ ತಸ್ಯಾಂ
ಸತ್ಯಾಮಣುಷು ಕರ್ಮಾನುತ್ಪಾದೇನ ವ್ಯಭಿಚಾರಾದ್ಧೇತುತ್ವಂ ನಾಸ್ತಿ| ಅನಿತ್ಯತ್ವೇ
ಅನವಸ್ತಾದ್ಯಾಪಾತೇನೋತ್ಪಾದಕಾಭಾವಾದೀಶೇಚ್ಛಾಯಾ ಹೇತುತ್ವಂ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ
ಭಾವಃ| ಸಿದ್ಧಾಂತೇಶಿಸ್ಯ ವೈದಿಕತ್ವಾನ್ವ ದೋಷ ಇತಿ ಹೃದಯಮ್| ಉಭಯಧಾಸವಿ
ತದಭಾವಾದಿತ್ಯೇವೋಕ್ತೌ ಕರ್ಮಾದ್ಯಭಾವೇನಾನ್ಯಧಾಸಿದ್ಧಿಂ ಶಙ್ಕೇತ| ಅತೋ ನ
ಕರ್ಮೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ| ತಸ್ಯ ಇಚ್ಛೈಕಹೇತುಕತ್ವಾದದೃಷ್ಟವಿಲಮ್ಬೇನ ಕಾರ್ಯವಿಲಮ್ಬಾಭಾವಾತ್|
ಉಭಯಧಾಸವಿ ನ ಕರ್ಮೇತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ಶೇಷೋಕ್ತಿರನಿಷ್ಟಸೂಚನಾರ್ಥಃ|
ಉಭಯಧಾಸವಿ ಕರ್ಮಾಭಾವಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ನ ಕರ್ಮಾತ ಇತಿ ಭೇದೇನೋಕ್ತಿರ್ಲಯೇ
ಸತ್ಯಾಮವಿಶೇಷಾಚ್ಛಾಯಾಂ ನ ಕರ್ಮಾತೋ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ| ತದನ್ಯದಾವಿ ನ ಕರ್ಮ ಅತಃ
ಕಾರ್ಯಭಾವ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್||

ಸಮವಾಯಿಕಾರಣಂ ಚ ನಿರಾಹ -

ಓಂ ಸಮವಾಯಾಭ್ಯುಪಗಮಾಚ್ಚ ಸಾಮ್ಯಾದನವನ್ಯತೇಃ ಓಂ || 2-2-6-186 ||

ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ | ಅವಯವಾವಯವ್ಯಾದೀನಾಂ ಭಿನ್ನತ್ವಮಪೇತ್ಯ ತೇಷಾಂ
ಸಮವಾಯಾಯುಪಗಮಾಚ್ಚ ತನ್ಮತಮಸತ್ | ಕುತಃ? ಸಮವಾಯಸ್ಯಾಪಿ
ಸಮವಾಯಿಭ್ಯಾಂ ಭಿನ್ನತ್ವಸಾಮ್ಯತ್ | ಮೃದ್ಧಟಸಮವಾಯು
ಇತ್ಯಾದಿವಿಶಿಷ್ಟಬುದ್ಧ್ಯ ಪಪತ್ತಯೇ ಸಮವಾಯಾಂತರಾಪೇಕ್ಷಾಯಾಂ ತತ್ರಾಪ್ಯೇವಂ
ತತ್ರಾಪ್ಯೇವಮಿತ್ಯನವಸ್ಥಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಮವಾಯಾಸಮ್ಯವಾನ್ ಪರಮಾಣ್ವಾದೀನಾಂ
ದ್ರವ್ಯಾದಿಕಾರಣತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಏವಂ ಕಾರಣತ್ರಯನಿರಾಸೇನ ಸೃಷ್ಟಿಂ ನಿರಸ್ಯ ಪ್ರಲಯಂ ನಿರಾಚಷ್ಟೇ-

ಓಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಚ ಭಾವಾತ್ ಓಂ || 2-2-6-187 ||

ಕಿಂಚಿತ್ ಚಾರ್ಥಃ | ಈಶೇಚ್ಛಾಪರಮಾಣ್ವಾದಿಕಾರಣಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ಭಾವಾನಿತ್ಯಮೇವ ಚ
ಕಾರ್ಯಂ ಸ್ಯಾನ್ ತು ಕದಾಚಿತ್ಪ್ರಲಯ ಇತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಸಮವಾಯಸ್ತೇತ್ಯಸ್ಮಿ |
ಸತ್ತಾಸಮವಾಯೋ ಜನಿರಿತಿ ಪರೈರಜ್ಞೇಕೃತತ್ವಾತ್ ಸಮವಾಯಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯಮೇವ
ಭಾವಾತ್ ಸರ್ವಂ ನಿತ್ಯಂ ಜನಿಮತ್ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಚ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಲಯಾನುಪಪತ್ತಿರಿತಿ
ಭಾವಃ ||

ಅಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಪರಮಾಣುನಿತ್ಯತ್ವಂ ತದಾರಮ್ಯವಾದೋ ದೂಷಿತಃ | ಇದಾನೀಂ ತು
ತನ್ನಿತ್ಯತ್ವಮೇವ ನೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ರೂಪಾದಿಮತ್ತಾ ಚ್ಚವಿಪರ್ಯಯೋ ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 2-2-6-188 ||

ಕಿಂಚಿ ಪಾರ್ಥಿವಾದಿಪರಮಾಣೂನಾಂ ರೂಪಸಾದಿಮತ್ತಾತ್ ಪ್ರಕೃತನಿತ್ಯತ್ವವಿಪರ್ಯಯಃ
ಅನಿತ್ಯತ್ವಂ ಭವತಿ | ಯದ್ರೂಪಾದಿಮತ್ ತದನಿತ್ಯಮಿತಿ ಘಟಾದೌ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಭೌತಿಕತ್ವೇನ ರೂಪಾದೇರ್ವಿಶೇಷಣಾತ್ ನೇಶಾದೌ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ ||

ಅಸ್ತು ರೂಪಾದಿಮತ್ತ್ವೇಽಪಿ ನಿತ್ಯತ್ವಮ್ | ಅಸ್ತು ವಾ ಅನಿತ್ಯತ್ವಮ್ | ಕಿಂ ಬಾಧಕಮತ ಆಹ

ಓಂ ಉಭಯಥಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ಓಂ || 2-2-6-189 ||

ಉಕ್ತಪಕ್ಷದ್ವಯೇಽಪಿ ದೋಷಸತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಆದ್ಯೇ ಘಟಾದೇರಪಿ ನಿತ್ಯತಾಪತ್ತಿಃ|
ತತ್ಸಾಮ್ಯಸ್ಯ ಅಣುಷ್ಠಪ್ಯನೇನ ಹೇತುನಾ ಸುಸಾಧತ್ವಾತ್| ಅನ್ಯೇಽಣುನಾಮಭಾವೇನ
ದ್ವ್ಯಣುಕಾದಿಕಾರ್ಯಭಾವ ಇತಿ ಭಾವಃ|

ಇತಶ್ಚ ತನ್ಮತಂ ನಿರಾಚಷ್ಟೇ-

ಓಂ ಅಪರಿಗ್ರಹಾಚ್ಚ ಅತ್ಯಂತಮನವೇಕ್ಷಾ ಓಂ || 2-2-6-190 ||

ಪರಮಾಣ್ವಾರಮ್ಭವಾದಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಪರಿಗ್ರಹಶೂನ್ಯತ್ವಾತ್ ತದ್ವಿರುದ್ಧತ್ವಾಚ್ಚಾನವೇಕ್ಷಾ
ಅನಾದರಣಂ ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||6||

ಸಮುದಾಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-7 ||

ಓಂ ಸಮುದಾಯ ಉಭಯಹೇತುಕೇಽಪಿ ತದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಓಂ || 2-2-7-191 ||

ಏವಂ ಹೈತುಕಾನಿರಸ್ಯ ಪಾಷಣ್ಡಿಷು
ಪರಮಾಣುಪಞ್ವಾದಿನೋವ್ಯೇಭಾಷಿಕಸೌತ್ರಾನ್ತಿಕಯೋರ್ಮತಮತ್ರ ನಯೇ ನಿರಸ್ಯತೇ|
ಉಭಯೇತ್ಯನೇಕೋಪಲಕ್ಷಣಮ್| ಅಪಿಃ ಏಕಹೇತುಕತ್ವಪಕ್ಷನಿರಾಸಸೂಚಕಃ|
ಕಾಲಕರ್ಮಾದಿನಿಮಿತ್ತೇನ ಕ್ಷಣಿಕೋಽಣುಹೇತುಕಃ ಸಮುದಾಯೋ ಭವತಿ| ನ ತ್ವವಯವೀ
ಕಶ್ಚಿದಸ್ತೀತಿ ಮತೇ ಸಮುದಾಯಃ ಕಿಮೇಕಾಣುಹೇತುಕ ಉತಾನೇಕಾಣುಹೇತುಕಃ|
ಏಕಸ್ಮಾತ್ ಸಮುದಾಯ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯಾಹತ್ಯಾದೇರಾದ್ಯೋಽಯುಕ್ತಃ| ಅನ್ಯೇಽಪಿ
ಉಭಯಹೇತುಕೇ ಮಿಲಿತಾನೇಕಹೇತುಕೇ ಸಮುದಾಯೇಽಙ್ಗೇತ್ಯತೇ ಸತಿ ತದಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ತಸ್ಯ
ಸಮುದಾಯಸ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿರನುಪಪತ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅಣುನಾಂ ಮೇಲನೇ ಸತಿ
ಸಮುದಾಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸತಿ ಮೇಲನಮಿತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|
ವಿರಲಾನೇಕಹೇತುಕತ್ವೇ ತು ತಾದೃಶಾಣುನಾಂ ಸದಾ ಸತ್ತ್ವಾತ್ ಸಮುದಾಯೋಽಪಿ
ಸದಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಲಯಾಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಸಮುದಾಯೇ ಅನೇಕಹೇತುಕೇಽಪೀತಿ
ವಾಚ್ಯೇ ಉಭಯೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಉಭಾವವಯವಾವಸ್ಯ ಮೇಲನಸ್ಯ ತದುಭಯಮಿತಿ
ಸಮುದಿತಾನೇಕತ್ವರೂಪಮಿಲಿತತ್ವರೂಪಪಕ್ಷಲಾಭಾಯ| ಸಂಜ್ಞಾಯಾ ಅವಯವೇ
ತಯಪ್| ದ್ವಿತ್ರಿಭ್ಯಾಂ ತಯಸ್ಯಯಜ್ಞಾ| ಉಭಾದುದಾತ್ತೋ ನಿತ್ಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ|
ಯದ್ಯೋಭಶಬ್ದಪರ್ಯಾಯಃ ಅತ್ರೋಭಯಶಬ್ದಃ| ಸರ್ವಾದಿಸೂತ್ರಕೈಯ್ಯುಟೇ
ಉಭಾದುದಾತ್ತೋ ನಿತ್ಯಮಿತಿ ನಿತ್ಯಗ್ರಹಣಸ್ಯ ಸಮಾಸಾದಾವುಭಶಬ್ದಸ್ಯೋಭಯೇತ್ಯೇವ

ರೂಪಮಿತ್ಯೇತದಿರ್ಭಜ್ಜಾಪಕತ್ವೋಕ್ತೇಃ | ಏವ ಇನ್ಬೋಧಯಹೇತುಕಃ ಸಮುದಾಯಃ
 ಇತ್ಯತ್ರಾಪಿಮಿಲಿತೋಭಯಹೇತುಕಃ ಸಮುದಾಯಶ್ಚೇದನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ತದಪ್ರಾಪ್ತೀಃ |
 ವಿರಲೋಭಯಹೇತುಕಶ್ಚೇತ್ ಸಮುದಾಯಃ ಸದಾ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇಚಿತ್ತು ಮಿಲಿತಾ
 ವಿರಲಾಶ್ಚೇತ್ಯುಭಯೇ ಯೇನವಸ್ತದುಭಯಹೇತುಕೇಽಪಿಸಮುದಾಯೇ ತದಪ್ರಾಪ್ತೀಃ |
 ತದಿತಿ ನನ್ನಿಹಿತಸಮುದಾಯೋ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಲಯಶ್ಚೋಚ್ಯತ ಇತಿ ಪಕ್ಷದ್ವಯಸ್ಯಾಪಿ ಸೂತ್ರ ಏವ
 ನಿರಾಸ ಇತ್ಯಪ್ಯಾಹುಃ ||

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಇತರೇತರಪ್ರತ್ಯಯತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೋತ್ಪತ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಮಿತ್ತತ್ವಾತ್ ಓಂ

||2-2-19||

ಇತರಸಹಿತಮಿತರದಿತರೇತರತ್ | ತಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯೋಽಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿಯಸ್ಯ
 ವ್ಯವಹಾರಾದೇಸ್ತಸ್ಯ ಭಾವಸ್ತತ್ತ್ವಂ ತಸ್ಮಾತ್ | ಯದುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಕ್
 ಲಯಾಯೋಗೋಽನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯ ಇತಿ ಚ | ತನ್ನ | ಅಣುಗತಾನೇಕತ್ವಸಂಜ್ಞಾರೂಪಸ್ಯ
 ಮದಭಿಮತಸಮುದಾಯಸ್ಯ ಸದಾ ಸತ್ತ್ವೇಽಪಿ
 ತತ್ರ ತೀತಿವ್ಯವಹಾರಯೋರಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿ ಧೀನತ್ವಾತ್
 ಸಾಮೀಪ್ಯಹೇತುಕಾಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿ ಭಾವೇನ
 ಸಮುದಾಯಪ್ರತೀತ್ಯಾದೇರಭಾವಾಲ್ಲಯಾದ್ಯುಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನ | ವಿರಲಾಣೂನಾಂ
 ಮಿಲಿತಾಣುರೂಪಸಮುದಾಯೋತ್ಪತ್ತಿಮಾತ್ರೇ ನಿಮಿತ್ತತ್ವದಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಾದೌ
 ನಿಮಿತ್ತತ್ವಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ಷಣಿಕವಾದೇ ಏಕೈಕಕಾರ್ಯೋತ್ಪಾದನೈವಾಣೂನಾಂ
 ನಾಶಾದಾದೌ ದರ್ಶನಂ
 ತತೋಽಪೇಕ್ಷಬುದ್ಧಿಸ್ತತ್ತ್ವಮುದಾಯವಿಷಯಪ್ರತೀತಿವ್ಯವಹಾರಾವೇಕತ್ರ ಸರ್ವಂ ನ
 ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಕದಾಪಿ ಸಮುದಾಯಪ್ರತೀತಿವ್ಯವಹಾರೌ ನ ಸ್ಯಾತಾಮಿತಿ ಭಾವಃ |
 ಇತರೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿರಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿಸ್ವರೂಪೋಪದರ್ಶನಾಯ |
 ತದಪ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಸಾಮೀಪ್ಯಹೇತುಕಾ ಸೇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಅಭ್ಯುಪೇತ್ಯ
 ಚೇದಮುದಿತಮ್ |

ವಸ್ತುತೋ ವಿರಲಾಣುಭ್ಯೋ

ಮಿಲಿತಾಣುರೂಪಾಸದೃಶಕಾರ್ಯಜನನಮೇವಾಯುಕ್ತಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಉತ್ತರೋತ್ತಾದೇ ಚ ಪೂರ್ವನಿರೋಧಾತ್ ಓಂ || 2-2-7-193 ||

ನೇತ್ಯಸ್ತಿ| ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ| ವಿಸದೃಶಕಾರ್ಯಜನಿಶ್ಚ ನ ಯುಕ್ತೇತ್ಯನ್ವೇತಿ|
ಅವಧಾರಣೇಽಪಿ ವಾ| ಉತ್ತರಸ್ಯ ಸ್ವಸದೃಶಕಾರ್ಯಸ್ಯೋತ್ತಾದ ಏವ ಪೂರ್ವಸ್ಯ
ಕಾರಣಸ್ಯ ನಿರೋಧಾನ್ನಾಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಕ್ಷಣಿಕವಾದೇ ಕಾರಣಸ್ಯ ಸದೃಶಕಾರ್ಯಜನನ
ಏವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ ತತ್ಕಾರ್ಯಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಪಶ್ಚಾದ್ವೈಸಾದೃಶ್ಯಂ
ಜನಯತೀತ್ಯೇತದಪ್ಯಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ| ಸುಧಾಯಾಂ ತೂತ್ಪತ್ತಿಮಾತ್ರ ಏವ
ಸದೃಶಕಾರ್ಯೋತ್ತಾದ ಏವ ನಿಮಿತ್ತತ್ಪಾದ್ವಿಸದೃಶಕಾರ್ಯೇ ನಿಮಿತ್ತತ್ಪಾದಭಾವಾದಿತಿ
ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಾಂಶನ್ಯಾರ್ಥಾನ್ತರಮುಕ್ತೋತ್ತರೋತ್ತಾದೇ ಚೇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾರ್ಯೋತ್ತಾದ ಏವ
ಪೂರ್ವನಾಶಾನ್ ಕಾರ್ಯೇ ಸಂಸ್ಕಾರಾಧಾಯಕತ್ವಮ್| ತೇನಾತ್ಮಾದಿಕ್ಷಣಿಕತ್ವವಾದೇ
ವ್ಯಾಪ್ತಾದ್ಯನುಸನ್ಗಾತುರೇಕಸ್ಯಾಭಾವೇಽಪಿ
ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಾತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಯೋಗಿನಾಮುತ್ತರಾತ್ಮನಾಮುತ್ಪತ್ತಾ
ತರ್ಕಾದಿವ್ಯವಹಾರೋ ಯುಕ್ತ ಇತಿ ನ ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಾನ್ತರಮುಕ್ತಮ್ ||

ಪ್ರತಿಕ್ಷಣೋತ್ಪತ್ತಿರೇವ ನೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಸತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೋಪರೋಧೋ ಯೌಗಪದ್ಯಮನ್ಯಥಾ ಓಂ || 2-2-7-194 ||

ನೇತ್ಯಸ್ತಿ| ಉತ್ತರೋತ್ತಾದ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇತಿ ಚ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಮಿತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾಽನ್ವೇತಿ| ನ
ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಯುಕ್ತಾ| ಕುತಃ? ಕಿಂ ಕಾರಣೇ ನಷ್ಟೇ ಕಾರ್ಯಮುತ್ಪದ್ಯತೇ
ವಿದ್ಯಮಾನೇ ವಾ| ಆದ್ಯೇ ಅಸತಿ ಪೂರ್ವಸ್ಮಿನ್ಕಾರಣೇಽಸತಿ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತೇ
ತತ್ರಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾ ಉಪರೋಧೋ ಹಾನಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅತಿಪ್ರಸಜ್ಞಾದಿತಿ
ಭಾವಃ| ಅನ್ಯಥಾ ಸತಿ ಪೂರ್ವಸ್ಮಿನ್ ಉತ್ತರೋತ್ತಾದ ಇತ್ಯನ್ವಪಕ್ಷೇ
ಯೌಗಪದ್ಯಮವಿಚ್ಛಿನ್ನೋತ್ಪತ್ತಿಃ| ಕಾರ್ಯಾಣಾಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮನ್ವೇತಿ| ಸ್ಯಾದಿತಿ ಶೇಷಃ|
ಕಾರಣಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಣೇಽಪ್ಯವಸ್ಥಾನೇ ಕಾರಣಸ್ಯ ವಿನಾಶಕಾಭಾವೇನ ಪುನಸ್ತಸ್ಮಾತ್
ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತಯಃ ಸ್ಯುಃ ತೇಭ್ಯಸ್ತಥೇತಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಜನಿರವಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ|
ಯದ್ವಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷಣೇ ಕಾರಣಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾರ್ಯಾವಸ್ಥಾನಂ ತತ್ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ
ಚೈವಮಿತಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಾವಸ್ಥಾನರೂಪಯೌಗಪದ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|
ಪರಾಭಿಮತತ್ಪಾದಸತ್ತಕ್ಷಸ್ಯ ಪೂರ್ವನಿರ್ದೇಶಃ|

ಏವಂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದೇ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಂ ನಿರಸ್ಯ ವಿನಾಶಂ ಚ ನಿರಸ್ಯತಿ -

ಓಂ ಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ ನಿರೋಧಾಪ್ರಾಪ್ತಿರವಿಚ್ಛೇದಾತ್ ಓಂ

|| 2-2-7-195 ||

ಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ ಬುದ್ಧಿಃ | ತದಭಾವೋಽಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ |
 ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವವಿನಾಶಾಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಸಜ್ಞಾ ನಿರೋಧೌ | ತಾವೇವ
 ಸಸಂತಾನವಿನಾಶಪ್ರತಿಕ್ಷಣವಿನಾಶಾವುಚ್ಯೇತೇ | ತಯೋರಪ್ರಾಪ್ತಿರನುಪಪತ್ತಿಃ | ಕುತಃ?
 ಅವಿಚ್ಛೇದಾತ್ | ಕಾರ್ಯಜನೀನಾಮಿತಿ ವಾ ಕಾರ್ಯಾಣಾಮಿತಿ ವಾ ಪ್ರಕೃತಮನ್ವೇತಿ |
 ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಕಾರ್ಯಂ ಭವತ್ಯೇವೇತಿ ನಿಯಮಾಭ್ಯುಪಗಮಾತ್ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ
 ಕಾರ್ಯಮುತ್ತಾದ್ಯ ನಶ್ಯತೀತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ಷಣಸ್ಯೈವ
 ಕಾರ್ಯವಿಯೋಗಕ್ಷಣತ್ವಾತ್ಕಾರ್ಯವಿಯೋಗಕಾಲೇ ಕಾರಣಂ ಸದೇವೇತಿ
 ಕಾರ್ಯಮುತ್ತಾದಯೇತ್ | ತದುತ್ಪತ್ತ್ಯನಂತರಂ ಚೈವಮಿತಿ ಕಥಂ
 ತ್ವದಜ್ಞೇಕೃತಪ್ರತಿಕ್ಷಣವಿನಾಶಃಸ್ಯಾತ್ | ತಥಾ ಸತೋ ಹಿ ಘಟಸ್ಯಾನ್ತಿಕೋ ನಾಶಃ |
 ಅತೋಽಸೌ ಸತ್ತಾತ್ಕಾರ್ಯಮುತ್ತಾದಯೇದೇವ | ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ಚೈವಮಿತಿ ಕಥಂ
 ತ್ವದಜ್ಞೇಕೃತಸಂತಾನೋಚ್ಛೇದಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
 ಅರ್ಥಕ್ರಿಯಾಕಾರಿತ್ವರೂಪಸತ್ತಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಂ
 ಭಾವಾನಾಮುಪೇಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಭಯಥಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ಓಂ || 2-2-7-196 ||

ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಕಾರ್ಯಂ ಭವತ್ಯೇವೇತಿ ನಿಯಮೇನಿಯಮೇ ಚೋಭಯಥಾಪಿ
 ದೋಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆದ್ಯೇ ಕಾರಣಸ್ಯಾಪಿ ಯಾವತ್ಕಾರ್ಯಭಾವಿತ್ವಾತ್
 ಸವ್ಯೇತರಗೋಶೃಙ್ಗವತ್ ನ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವಃ | ಅನ್ಯೇ
 ತತ್ಕಾಲೇಽರ್ಥಕ್ರಿಯಾಭಾವೇನಾಸತ್ತಾಪತ್ತ್ಯಾ ನ ಕದಾಪಿ ತತಃ ಕಾರ್ಯಜನಿರಿತಿ ಭಾವಃ |
 ಜಲಾಹರಣಾದಿಯೋಗ್ಯತಯೈವ ಸತ್ತೋಽಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಹೃದಯಮ್ |
 ನನು ಯತ್ನತ್ ತತ್ಕ್ಷಣಿಕಂ ಯಥಾ ದೀಪಾದೀತ್ಯನುಮಾನಾತ್ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಂ
 ಭಾವಾನಾಮಸ್ತಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಆಕಾಶೇ ಚಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 2-2-7-197 ||

ದೀಪ ಇವಾಕಾಶೇ ಚ ಪರಿಮಾಣವಿಶೇಷಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಕಾಶೇ
 ಪರಿಮಾಣವಿಶೇಷಾದರ್ಶನೇನ ತಸ್ಯಾಕ್ಷಣಿಕತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣುನೇನ

ಸತ್ವ ಹೇತುನ್ಯವ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಂ ಸನಾಥಸಮಿತಿ ಪ್ರಕರಣಸಮಂ ತ್ವದನುಮಾನಮಿತಿ

ಭಾವಃ|

ಬಾಧಿತತ್ವೇನಾಪ್ಯನುಮಾನಂ ನಿರಾಹ -

ಓಂ ಅನುಸ್ಮ್ಯತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-2-7-198 ||

ತದೇವೇದಮಿತಿ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ ನಾನುಮಾನಾತ್ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಭಾವಃ ||7||

ಅಸದಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-8||

ಓಂ ನಾನತೋಽದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-2-8-199 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಪರಮಾಣುಪುಷ್ಪವಾದೋಕ್ತದೋಷೋಽತ್ರ ನೇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಶೂನ್ಯಮತಂ
ನಿರಸ್ಯತೇ| ವಿಶ್ವಕಾರಣತ್ವಮಿತಿ ಪ್ರಕರಣಾಲ್ಪಭೃತೇ| ಅಸತಃ ಶೂನ್ಯಸ್ಯ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವಂ
ನ ಯುಕ್ತಮ್| ಕುತಃ? ಮಾನಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಕುತೋ ನ ಮಾನಮಿತ್ಯತಃ
ಅದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಶೂನ್ಯಕಾರಣತ್ವಸ್ಯಾಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಾತ್| ಕ್ವಾಪಿ ತತ್ಕಾರಣತ್ವಸ್ಯಾದರ್ಶನಾದ್
ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾಭಾವೇನ ನಾನುಮಾನಿಕತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್| ತಥಾ ಅದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್,
ಆಗಮಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ, ಶೂನ್ಯಕಾರಣತ್ವಬೋಧಕಾಗಮಸ್ಯಾದರ್ಶನಾದಿತಿ ಪರಮ್ಪರಯಾ
ಅದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತಿ ಹೇತುರ್ಯೋಜ್ಯಃ| ತೇನ ಮಾನಾಭಾವೋಮೇಯಾಭಾವಹೇತುರ್ನ ತು
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಭಾವಮಾತ್ರಮಿತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್| ಸುಧಾಯಾಂ ತು ಅಸತಃ ಶೂನ್ಯಾಜ್ಜಗತೋ
ಜನ್ಮ ನೇತಿ ಪಿಷ್ಟಮ್ಯನ್ತತಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್| ಯದ್ಯಪಿ ಶೂನ್ಯಂ ನಾಸದಿತ್ಯಭ್ಯುಪೇತಂ
ಮಾಧ್ಯಮಿಕೈಃ| ತಥಾಪಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಶೂನ್ಯತ್ವೇ ಅಸತ್ತ್ವಮಾಪಾದ್ಯ ಅಸತ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್|
ವೃತ್ತಾಂತರಂ ತು ನಾ ಪುರುಷಃ ಸತಃ ಆದಿಕಾಲೀನಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ತಾಽನುಮಾತವ್ಯಃ|
ಕುತಃ? ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಅದೃತನಕಾರ್ಯೇ ಪುಂಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಸ್ಯ ದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತಿ ಧೈಯಮ್ ||

ಅದೃಷ್ಟಮಪ್ಯಸತೋ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವಮಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉದಾಸೀನಾನಾಮವಿ ಜೈವಂ ಸಿದ್ಧಿಃ ಓಂ || 2-2-8-200 ||

ಏವಮಸತಃ ಕಾರಣತ್ವೇ ಸತ್ಯುದಾಸೀನಾನಾಂ
ಹೇಯೋಪಾದೇಯಧೀವಿಷಯತ್ವಾದುದಾಸೀನಾನಾಂ ಖಪುಷ್ಪಾದೀನಾಮವಿ ಸಕಾಶಾತ್
ಸೌರಭ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ತೇಭ್ಯೋ ನ ಚೇಚ್ಛನ್ಯಾದವಿ ಕಾರ್ಯಂ ನ
ಸ್ಯಾದಸತ್ವಾವಿಶೇಷಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಂ ಚಶಬ್ದಃ| ಖಪುಷ್ಪಾದೀನಾಮತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಉದಾಸೀನೇತ್ಯುಕ್ತಹೇತುಗರ್ಭತಯಾ ನೇಷ್ವಾಪತ್ತಿರಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್|ವೃತ್ತಾಂತರಾಣಿ

ತು- ಏಪು ಶೂನ್ಯವೇವ ಸರ್ವೋತ್ತಮ
 ತನ್ನಾ ದ್ಯುಪಾದಾನಾದುದಾಸೀನಾನಾಮಪಿಉಪಾದಾನಹೀನಾನಾಂ,
 ಚಿಕೀರ್ಷಾದಿರಹಿತಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್, ಪುಂಸಾಂ ಘಟಾದಿಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ | ತಥಾ
 ದೇಶಕಾಲಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಾನಿಯಮಾದುದಾಸೀನಾನಾಂ ತದಪೇಕ್ಷಾರಹಿತಾನಾಮಪಿ
 ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕಿಂಶುಕಪುಷ್ಪಾದೀನಾಂ ಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸುಧೋಕ್ತಾನಿ ಧ್ಯೇಯಾನಿ |
 ಕರ್ತೃಪಾದಾನನಿಮಿತ್ತಾಪೇಕ್ಷಾಪಿ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಫಲಿತಾರ್ಥಃ |

ಮಾಸ್ತು ಶೂನ್ಯಪರಿಣಾಮಃ ಪ್ರಪಂಚಸ್ತದ್ವಿವರ್ತಸ್ತು ಸ್ಯಾತ್ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತದೋಷಾಭಾವಾದತ ಆಹ

ಓಂ ನಾಭಾವ ಉಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 2-2-8-201 ||

ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ ಸನ್ | ಅಭಾವೋಽಸನ್ | ಭವತೇಶ್ಚೇತಿ ಣಃ | ಜಗತ್ ಅಭಾವೋ ನ
 ಶೂನ್ಯವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ತತ್ತಂ ನಾಸ್ತೀತಿ ನ | ಉಪಲಭ್ಯೇಃ
 ಸದಿತ್ಯುಪಲಭ್ಯಮಾನತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುಧಾಯಾಂ ತು ತವಾಸತೋ ಜನಿರಿವ ಮಮ
 ಸತೋ ಜನಿರ್ನ ದೃಷ್ಟಾ | ಜಗತಃ ಸತ್ತ್ವಾಸಮ್ತೇರಿತ್ಯತೋ ಜಗತೋಽಸತ್ತಂ
 ನೇತ್ಯಾಹೇತ್ಯವತಾರ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ ||

ನನು ಸದಿತ್ಯುಪಲಭ್ಯೇಽಪಿ ಸ್ವಪ್ನಾದಿವದಸಜ್ಜಗತ್ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ-

ಓಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯಚ್ಚ ನ ಸ್ವಪ್ನಾದಿವತ್ ಓಂ || 29-202 ||

ಅಭಾವ ಇತಿ ವರ್ತತೇ | ಸ್ವಪ್ನಜಾಗ್ರತ್ಪಾದಿವದ್ರಜ್ಜುಭುಜಜ್ಞಾದಿವಚ್ಚ ಜಗದಭವೋಽಸನ್ನ |
 ಕುತಃ? ವೈಧರ್ಮ್ಯಚ್ಚ ಸ್ವಪ್ನ ಏವಾಯಂ ನ ಜಾಗ್ರತ್, ರಜ್ಜುರಿಯಂ ನ ಸರ್ಪ ಇತಿ
 ಬಾಧವಿಷಯತ್ವವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಶಬ್ದೋಽತ್ರ ಚ
 ಬಾಧಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಸೂಚನಾರ್ಥಃ | ಸುಧಾಯಾಂ
 ದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿಮಿಥ್ಯಾತ್ವಹೇತ್ವಪಾಕರಣಾರ್ಥಮಪ್ಯೇತದವತಾರ್ಯ ಸ್ವಪ್ನಾದಿವಜ್ಜಗದ್
 ದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿನಾ ನ ಮಿಥ್ಯಾ | ಅರ್ಥಕ್ರಿಯಾಕಾರಿತ್ವಾದಿವೈಧರ್ಮ್ಯತ್ ಸತ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧಿಃ,
 ಚಶಬ್ದೋಕ್ತಸತ್ಯತ್ವಾನುಭವಬಾಧಾತ್, ತತಃಪವ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ಕಸ್ಯಾಪಿ
 ಮಾನಸ್ಯಾಭಾವಾಚ್ಚೇತಿ ಸತ್ಯತಿಪಕ್ಷಬಾಧಮಿಥ್ಯಾತ್ವಮಾನಾಭಾವೋಕ್ತಿಪರಮಪ್ಯಕ್ರಮ್ |
 ತೇನ ಬಾಧಾಭಾವೋ ನಾಸಿದ್ಧ ಇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು ಸ್ವಪ್ನಾದಿವಜ್ಜಗದ್
 ದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿನಾ ಮಿಥ್ಯಾ | ಸ್ವಪ್ನ ಏವಾಯಂ ನ ಜಾಗರಿತ ಇತಿ ಪ್ರತೀತ್ಯಾ

ಜಾಗೃತ್ಯಾದ್ಯೇಕದೇಶಸ್ಯವ ಮಧ್ಯತ್ವೇನ ಸರ್ವಸ್ಯ ತದಭಾವೇನ ಸಾಧ್ಯವ್ಯಕಲ್ಯಾತ್ |
ಜಾಗೃತ್ವಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತತೇ ಬಾಧಕಭಾವಾಭಾವಾಭ್ಯಾಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯಾದಿತಿ ಯೇಚಿತಮ್ |
ಏತೇನೈವಾದ್ಯೈತಮತಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ |

ಅನುಪಲಬ್ಧ ಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-9||

ಓಂ ನ ಭಾವೋಽನುಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 2-2-9-203 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ನಾಸತೋಽದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತ್ಯುಕ್ತದೋಷೋ ನಾತ್ರೇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಮತಂ
ನಿರಾಹ | ಜಗದಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ ಸದ್ರೂಪಜ್ಞಾನಮ್ | ಜಗತ್ ಭಾವೋ
ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಂ ನ | ಜ್ಞಾನಮೇವ ಜಗದಾಕಾರೇಣ ಪರಿಣಮತ ಇತಿ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ?
ಅನುಪಲಭ್ಯೇರನನುಭವಾತ್ | ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಉಪಲಬ್ಧಿವಿರೋಧಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾನಜ್ಞೇಯಯೋರ್ಭೇದಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿಸಿದ್ಧತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ಜ್ಞಾನಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಭಾವ ಇತ್ಯುಕ್ತಿನಾರ್ತಸತ ಇತ್ಯುಕ್ತದೋಷೋ ನೇತಿ ದರ್ಶಯಿತುಮ್ |
ಕೇಚಿತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಭುವೂ ಶುದ್ಧಿಚಿಂತಯೋರಿತಿ ಕವಿಕಲ್ಪದ್ರುಮೋಕ್ಷೇಶ್ಚಿಂತಾರೂಪಜ್ಞಾನಾರ್ಥಸ್ಯ
ಭುವೋ ರೂಪಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಭಾಃ ಸಾಕಾರತ್ವೇನಾಭಿಮತಂ ಜ್ಞಾನಮಿತಿ
ವಾಸಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಭಾವ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಿತ್ಯಾಹಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-2-9-204 ||

ನ ಭಾವ ಇತಿ ವರ್ತತೇ | ಭಾವ ಇತಿ ಅವರ್ತತೇ ಚ | ಭಾವಸ್ಯ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಾಚ್ಚ
ಆಶುತರವಿನಾಶಿತ್ವಾಚ್ಚ ನ ಭಾವೋ ಜಗದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಗತಃ ಸ್ಥಾಯಿತ್ವಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮಿತಿ
ಭಾವಃ ||

ಏವಂ ಪೃಥಕ್ ನಿರಸ್ತಾನಿ ಬೌದ್ಧಮತಾನಿ ಸಾಮಾನ್ಯದೋಷೇಣ ನಿರಾಹ-

ಓಂ ಸರ್ವಥಾಽನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-2-9-205 ||

ನೇತ್ಯಸಿ | ಸರ್ವಥಾ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಂ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಕಲ್ಪನೇ ಶೂನ್ಯಾದ್ಯೈತಕಲ್ಪನೇ
ವಿಜ್ಞಾನಾದ್ಯೈತಕಲ್ಪನೇ ಪ್ರಕಟನೇ ಪ್ರಚ್ಛಾದನೇ ವಾ ವೇದದ್ವೇಷಪಕ್ಷಾ ನ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ | ಕುತಃ?
ಅನುಪಪತ್ತೇಃ ಉಪಪತ್ತುಪಲಕ್ಷಿತಮಾನಾಭಾವಾತ್ ತದ್ವಿರುದ್ಧತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ ||9||

ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಧಿಕರಣಮ್ ||2-2-10||

ಓಂ ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಸಮ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-2-10-206 ||

ಅತ್ರ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರೋಪಗಮಾನ್ಯೈಕಪಕ್ಷೋಕ್ತದೋಷೋಽತ್ರೇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕ್ಷಪಣಕಮತಂ
ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇ | ಸತ್ತಮ್, ಅಸತ್ತಂ, ಸದಸತ್ತಂ, ಸದಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಂ, ಸತ್ತೇ ಸತಿ
ಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಮಸತ್ತೇ ಸತ್ಯಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಂ, ಸದಸದಾತ್ಮಕತ್ವೇ ಸತಿ
ಸದಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಮಿತ್ಯನಿಯತಸಪ್ರಕಾರಾ ಏಕಸ್ಮಿನ್ ವಸ್ತುನಿ ನ ಯುಕ್ತಾಃ | ಕುತಃ?
ಅಸಮ್ವಾತ್ | ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವೇನಾಸಮ್ಭಾವಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದಪಿ ದೇಹಪರಿಮಾಣತ್ವಂ ಜೀವಸ್ಯೋಪೇತಂ ತತ್ತ್ವಂ
ಸರ್ವದೇಹಗತಚೇಷ್ಟೋಪಪತ್ಯರ್ಥಮುಪೇಯತೇ | ಅಥ ದೇಹಾವಚ್ಛೇದಕಂ ವಿನಾತ್ಮನಃ
ಪರಿಮಾಣಾಭಾವಾದ್ವಾ ಆದ್ಯ ಆಹ-

ಓಂ ಏವಂಚಾತ್ಮಾತ್ಮಸ್ವರ್ಮ ಓಂ || 2-2-10-207 ||

ಜೈನಮತಪ್ರಸಂಗಸನ್ನಿಧಾಪಿತಮಾತ್ಮನೋ ದೇಹಪರಿಮಾಣತ್ವಮೇವಮಿತಿ
ಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ | ಏವಂ ಚ ದೇಹಪರಿಮಾಣತ್ವೇ ಸತ್ಯಾತ್ಮನೋ
ಮಶಕಾದಿದೇಹಸ್ಯಾತ್ಮನೋ ಗಜಾದಿದೇಹಪ್ರಾಪ್ತಾವಾತ್ಮಸ್ವರ್ಮಪೂರ್ಣತ್ವಂ
ಸರ್ವದೇಹಾವ್ಯಾಪಿತಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಶ್ಚ ನ ಸರ್ವದೇಹಚೇಷ್ಟೇತಿ ಭಾವಃ |
ಯದ್ವಾಽಽತ್ಮನೋ ಗಜಾದಿದೇಹಸ್ಯಸ್ಯ ಮಶಕಾದಿದೇಹಪ್ರಾಪ್ತಾವಾತ್ಮನೋಽಕಾತ್ಮಸ್ವರ್ಮಂ
ದೇಹ ಏವ ಕಾತ್ಮಸ್ವರ್ಮಂ ನ ಸ್ಯಾದತಿರೇಕಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಶ್ಚ ಕಾಯಪರಿಮಾಣತ್ವಭಿಜ್ಞ
ಇತಿ ಭಾವಃ | ಚಶಬ್ದೇನೈವೈಷೋಽಪ್ಯರ್ಥಃ ಸಜ್ಞಾಹ್ಯೋ ನ ವೃತ್ತಾಂತರೇಣೇತ್ಯೇಕೇ ||

ಯದಾ ಯದ್ದೇಹಮಾಪ್ನೋತಿ ತದಾ ತದ್ದೇಹಪರಿಮಾಣ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನ ಚ ಪರ್ಯಾಯಾದಪ್ಯವಿರೋಧೋ ವಿಕಾರಾದಿಭ್ಯಃ || 2-2-10-208 ||

ಪರ್ಯಾಯಾದಪಿ ಕ್ರಮಾದಪಿ, ಕ್ರಮಾತ್ ತತ್ತದ್ದೇಹಪರಿಮಾಣತ್ವಾಙ್ಗೀಕಾರಾದಪಿ
ಅವಿರೋಧೋ ನ ಚ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ವಿಕಾರಾದಿಭ್ಯಃ ವಿಕಾರಿತ್ವಾಪತ್ತೇಃ |
ತತಶ್ಚಾನಿತ್ಯತ್ವಾನಿರ್ಮೋಕ್ಷತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೈಯ್ಯುರ್ಥ್ಯಾನಿ ತೇಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ವಮತೇ ಜೀವಸ್ಯ
ಸುಖಾದಿಭೋಗಕೃತೋಚ್ಚತ್ವನೀಚತ್ವರೂಪವಿಕಾರೋಽಸ್ತಿ | ತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪ
ವಿಕಾಸಸಂಕೋಚರೂಪತ್ವಾತ್ |
ತಥಾಪಿಚೈತನ್ಯಾದಿಯಾವದ್ವವ್ಯಭಾವಿಧರ್ಮನಿವೃತ್ತಾವೇವಾನಿತ್ಯತ್ವೋಪಗಮಾನ್ನಾನಿತ್ಯ-

ತ್ವಮುಕ್ತಂ ಸುಧಾಯಾಮ್ | ಉಕ್ತಂ ಚ ನಯಚಿನ್ಮಿಕಾಯಾಮ್ -

ಸಜ್ಜೋಚವಿಕಾಸಾದನ್ಯಥಾಭಾವಾನ್ನಾಶೋ ನೇತಿ ||

ಪ್ರಾಗುಕ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಪ್ರತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಾವಸ್ಥಿತೇಶ್ಚೋಭಯನಿತ್ಯತ್ವಾದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 2-2-10-209 ||

ಅನ್ಯಸ್ಯಮುಕ್ತಿಗತಾತ್ಮಪರಿಮಾಣಸ್ಯಾವಸ್ಥಿತೇಸ್ತದವಚ್ಛೇದಕತಯಾ

ನಿತ್ಯದೇಹಾವಶ್ಯಮ್ಭಾವೇನೋಭಯಸ್ಯ

ಮುಕ್ತಾವಾತ್ಮತದ್ದೇಹಯೋರ್ನಿತ್ಯತ್ವಾದ್ಯತನದೇಹಾನಾಮಪಿ ನಿತ್ಯತ್ವಂ

ಸ್ಯಾದಿವಿಶೇಷಾದ್ದೇಹತ್ವಾವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವೃತ್ಯನ್ತರಂ ತು, ಅನ್ಯಾ ಯಾವಸ್ಥಿತಿಃ

ಸತತೋರ್ಧ್ವಗತಿರೂಪಾ ಮುಕ್ತಾಖ್ಯಾ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಕಾರಾತ್ತದ್ರೂಪಾದಪಿ ವಿಕಾರಾತ್

ಆತ್ಮನೋಽನಿತ್ಯತ್ವಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದನುಷಙ್ಗಃ | ನ ಕೇವಲಂ ಪರಿಮಾಣಾದಿತಿ

ಚಾರ್ಥಃ | ಏವಮಪಿ ತಸ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವೇ ಉಭಯನಿತ್ಯತ್ವಾದಾತ್ಮಪ್ರಪಿಪ್ಪಯೋರ್ಧ್ವಯೋರಪಿ

ನಿತ್ಯತ್ವಾಪಾತಾದ್ವಿಕಾರಿತ್ವಮಾತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಯಾಪ್ರಯೋಜಕೀಕೃತತ್ವಾದ್ವಿಕಾರವಿಶೇಷಸ್ಯ

ನಾಶವ್ಯಾಪ್ತೇನ ತ್ವಯಾಸಂಘೇಕಾರಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಯದ್ವಾ ಸ್ಥಾನಾನಾಂ

ಪರಿಮಾಣಭೇದೇನಾತ್ಮನೋ ವಿಕಾರಾಪತ್ತ್ಯಾ ವಾ ದೇಹೇನ್ವಿಯಾಪತ್ತಿಬಾಧಕೇನ ವಾ

ನಿರಾತ್ಮಕತ್ವಮುಪೇತಮ್ | ತಚ್ಚ ನ | ಆದ್ಯೇ ಗಜಾದಿದೇಹಸ್ಯಾವಿಶೇಷಾತ್ | ಅನ್ಯೇ

ಸ್ಥಾನಾನಾಂ ಮಾನುಷಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ ಗೀತಾದಿಶ್ರವಣೇನ

ಸ್ಥಾನಾನಾಮಪಿವಿಕಾಸದ್ಯಷ್ಟ್ಯಾ ದೇಹೇನ್ವಿಯಾದ್ಯನುಮಾನಾದಿತಿ ಸುಧೋಕ್ತಂ

ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಅತ್ರಪ್ರಪಿಪ್ಪಯಾಪಿ ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತಿವಾಚ್ಯೇ

ಉಭಯೇತ್ಯುಕ್ತೀನ್ಯಾಯಸಾಮ್ಯಸೂಚನಾಯ || 10 ||

ಪತ್ಯುರಧಿಕರಣಮ್ || 2-2-11 ||

ಓಂ ಪತ್ಯುರಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಾತ್ ಓಂ || 2-2-11-210 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಿತ್ಯುಕ್ತದೋಷೋಽತ್ರ ನೇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸೌರಾದಿಮತೋಪ

ಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಶೈವಮತಂ ನಿರಸ್ಯತೇ | ನೇತಿ ಕಾರಣತ್ವಮಿತಿ ಚ ವರ್ತತೇ | ಪತ್ಯುಃ

ಪಶುಪತೇಃ ನ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮ್ | ಕುತಃ? ಪತ್ಯುರಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಾತ್

ಪಾರತನ್ತ್ಯಜನಿಮೃತ್ಯಾದಿದೋಷಿತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಚ್ಚ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಪತ್ಯುರಿತ್ಯುಭಯತ್ರಾನ್ವೇತಿ ||

ಇತಶ್ಚ ನ ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯಹ-

ಓಂ ಸಮ್ನಾನ್ವನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-2-11-211 ||

ಪತ್ಯುರಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಪತ್ಯುರಶರೀರತ್ವಾಜ್ಜಗತಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೃಭಾವರೂಪ
ಸಮ್ನಾನ್ವನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನ ಪತ್ಯುಃ ಕರ್ತೃತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಅಧಿಷ್ಠಾನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-2-11-212 ||

ಪೃಥಿವ್ಯಾಧಿಷ್ಠಾನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನ ಪತ್ಯುಃ ಕಾರಣತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಭೂತಾನಾಂ
ಪ್ರಲೀನತ್ವೇನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರ್ಲಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಭಾವಾದಿತಿ
ವಾಚ್ಯೇನುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ - ಕಾರಕತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯೈವಾಧಿಷ್ಠಾನತ್ವೇ
ಚೇತನಾಂತರವದ್ಯೋಗಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ತದನುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯಗ್ರೇತನದೋಷಸೂಚನಾಯ ||

ಯೋಗದ್ವಯೋಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಕರಣವಚ್ಚೇನ್ನ ಭೋಗಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-2-11-213 ||

ಕರಣಮಿತಿ ದೇಹ ಉಚ್ಯತೇ | ಜೀವಸ್ಯ ತತ್ತತ್ಕಾರ್ಯಜನನೇ ತಸ್ಯ ಸಹಕಾರಿತ್ವಾತ್ |
ಏತಚ್ಚೋಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಅಸ್ಮದಾದಿಶರೀರವದಿದಂ ಕಾರಕಜಾತಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಪ್ರಯತ್ನಾದಿಷ್ಟೇಯತಯಾ ಪತ್ಯುಃಶರೀರರೂಪಮಧಿಷ್ಠಾನರೂಪಂ ಚೇತಿ ನ
ಸಮ್ನಾನ್ವನುಪಪತ್ತಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಭೋಗಾದಿಭ್ಯಃ
ಸುಖದುಃಖಾನುಭವರೂಪಭೋಗೋತ್ಪತ್ತಿಮರಣಾಖ್ಯದೋಷೇಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಾರಕಜಾತಸ್ಯ ಶರೀರತ್ವೇ ತದ್ಧರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತೇರನಿವಾರಣಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಕರಣವಚ್ಚೇದಿತ್ಯುಕ್ತಂ ದೇಹವತ್ತ್ವಪಕ್ಷಂ ಸಮ್ನಾನ್ವೇತ್ಯುಕ್ತಂ ತದಭಾವ ಪಕ್ಷಂ ಚ
ದೋಷಾಂತರಣ ನಿರಸ್ಯತಿ -

ಓಂ ಅನ್ತವತ್ತ್ವಮನರ್ವಜ್ಞತಾ ವಾ ಓಂ || 2-2-11-214 ||

ಪತ್ಯುರಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಶಿವೋ ದೇಹವಾನ್ ನ ವಾ | ಆದ್ಯೇ ಪತ್ಯುರನ್ತವತ್ತ್ವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ |
ಅನ್ಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಅಶರೀರಿಣೋ ಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ವಾಶಬ್ದೋ ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ನ ಹಿ ತಾದ್ಯಶಸ್ಯ ಚೈತ್ರಾದಿವತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |
ಏತೇನ ಲೀಲಾವಿಗ್ರಹೋಪಾದಾನಮಸ್ತೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತಸ್ಯಾಪಿ ದೇಹತ್ವೇನ

ಮೈತ್ರಿಯೊಪಾನ್ತವತ್ತಾ ನಿಸ್ತಾರಾತ್ | ಸ್ವಮಿತೇ ಜ್ಯತೇ ದೋಷಾ ತತ್ಯನಿ

ಚೈವಮಿತ್ಯಾದಿಸೂತ್ರೇವ ಶ್ರುತಿಬಲಾನಿರಸ್ತಾ ಇತ್ಯಾಕೂತಮ್ || 11 ||

ಉತ್ಪತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-2-12 ||

ಓಂ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯನಮ್ಭವಾತ್ ಓಂ || 2-2-12-215 ||

ಅತ್ರ ಪೂರ್ವನ್ಯಾಯೇನ ನಿರಸ್ತಮಪಿ ಶಕ್ತಿಮತಂ ವಿಶೇಷದೋಷವಿವಕ್ಷಯಾ
ಪುನರ್ನಿರಸ್ಯತೇ | ನ ಶಕ್ತಿರ್ಜಗತ್ಕಾರಣಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಕುತಃ? ಉತ್ಪತ್ತ್ಯನಮ್ಭವಾತ್ |
ತತೋಽಪತ್ಯೋತ್ಪತ್ತ್ಯನಮ್ಭವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಪುರುಷಾನನುಗೃಹೀತಸ್ತ್ರೀಮಾತ್ರಾದಪತ್ಯೋತ್ಪತ್ತೇರದರ್ಶನಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಶಿವಾನುಗೃಹೀತಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕಾರಣಮಿತಿ ಮಧ್ಯಮವಾಮಮತಂ ನಿರಾಹ—

ಓಂ ನ ಚ ಕರ್ತುಃ ಕರಣಮ್ ಓಂ || 2-2-12-216 ||

ಕರ್ತುಶ್ಚಾನುಗ್ರಹಕಸ್ಯ ಶಿವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾದಿಸಾಧನಂ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಿವಸ್ಯ
ಕಾರಣೋತ್ಪಾದನೇ ಕೇವಲಶಕ್ತೇರಶಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಜ್ಞಾನದೇಹಾದಿಕಾರಣವಾನ್ ಅನುಗ್ರಹಕಃ ಶಿವ ಇತ್ಯಣುವಾಮಮತಂ ನಿರಾಹ —

ಓಂ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಭಾವೇ ವಾ ತದಪ್ರತಿಷೇಧಃ ಓಂ || 2-2-12-217 ||

ಕರ್ತುರಿತ್ಯಸ್ಮಿ | ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಭಾವೇಽಙ್ಗೇಕೃತೇ ಸತಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಶೈವಮತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಷೇಧಃ
ಪ್ರತಿಷೇಧೋ ನ ಕುತಃ ಸ್ಯಾತ್, ಅನುಮತಿಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಶಿವೇನೈವ
ಸರ್ವಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತೌ ವ್ಯರ್ಥಂ ಶಕ್ತಿಕರ್ತೃತ್ವಾಙ್ಗೇಕರಣಮ್ | ಶಿವಕರ್ತೃತ್ವಂ ಚ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ
ನಿರಸ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಏವಂ ಶಾಕ್ತೇಯಮತತ್ರಯಂ ಪೃಥಕ್ ನಿರಸ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯೇನಾಪಿ ನಿರಾಹ —

ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛ ಓಂ || 2-2-12-218 ||

ಸಕಲಶ್ರುತ್ಯಾದಿವಿರುದ್ಧತ್ವಾಚ್ಛಾಸಮಜ್ಞಾನಂ ಶಕ್ತಿಮತಮಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇನ್ವಯತಿಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ

ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ಸಮಾಪ್ತಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ ||2-3||

ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿತ್ಯುಕ್ತದೋಷೋ ವೈದಿಕಮತೇಽಪಿ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯಾಶಂಕಾಂ
ವ್ಯುದಾಸಯಿತುಮತ್ರ ಪಾದೇ ಶ್ರುತಿವಿರೋಧೋ ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇ ||

ವಿಯದಧಿಕರಣಮ್ ||2-3-1||

ಓಂ ನ ವಿಯದಶ್ರುತೇಃ ಓಂ || 2-3-1-219 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ವಿಯದುತ್ಪತ್ತನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತ್ಯೋರವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಉತ್ಪತ್ತನಮ್ಭವೇ
ವೃತ್ತೇರನುತ್ಪತ್ತೀತ್ಯನ್ವೇತಿ | ವಿಯದನುತ್ಪತ್ತಿಮನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಮದೇವ | ಕುತಃ? ಅಶ್ರುತೇಃ
ತದನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತ್ಯಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ಶ್ರುತೌ ಸೂತ್ರೇ ಚ ವಿಯತ್ಪದೇನ ಭೂತಾಕಾಶೌ
ತದಭಿಮಾನಿೌ ಚೇತಿ ಚತುಷ್ಟಯಮುಚ್ಯತೇ | ವಿಯದಿತಿ ಚ
ಪ್ರಕೃತಿಜೀವಜೈತನ್ಯಕಾಲವೇದಮಹದಹಂಕಾರಮನೋಬುದ್ಧಾ ದೀನಾಂ
ತದಭಿಮಾನಿನಾಂ ಚೋಪಲಕ್ಷಕಮಿತಿ ಸುಧಾಯಾಮ್ |
ವಿಶೇಷವ್ಯಾಪ್ತಿಮತ್ತಾ ತ್ವತ್ಸರ್ವಮುಚ್ಯತ ಇತಿ ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ | ಉತ್ಪತ್ತಿಶ್ಚಾತ್ರ
ಪರಾಧೀನವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿರೂಪಾ | ಸಾ ಚ ನಿತ್ಯೇ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಮ್ | ಶ್ರಿಯಃ
ಸಿಸೃಕ್ಷುತ್ಸಂ, ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಿಣಾಮಃ, ಆಕಾಶಸ್ಯ ಮೂರ್ತಸಮ್ಭವ ಇತ್ಯಾದಿ | ಅನ್ಯತ್ರ
ಭೂತ್ವಾ ಭವನರೂಪಾ | ಉತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿರಪಿ ತತ್ತತ್ಪರಾ | ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ |
ಉತ್ಪತ್ತೌ ಮಾನಾಭಾವಾದೇವಾನುತ್ಪತ್ತಿಮತ್ಸಂ ಸಿದ್ಧತೀತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಅಸ್ತಿತು ಓಂ || 2-3-1-220 ||

ತುರೇವ | ಅಸ್ತೇವ ವಿಯದುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿಃ 'ಆಕಾಶಃ ಸಮ್ಭೂತಃ' ಇತ್ಯಾದಿಕೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನಾದಿರ್ವಾ ಅಯಮಾಕಾಶಃ ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಿರುದ್ಧೇಯಂ ಶ್ರುತಿಃ | ಅಶ್ರುತೇರಿತಿ
ಚಾಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಗೌಣ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ || 2-3-1-221 ||

ಅನಾದಿತ್ಯಶ್ರುತಿಗೌಣೀ ಗೌಣಾನಾದಿತ್ಯಪರಾ | ಅಸಮ್ಯವಾತ್
ಅಸ್ತೀತ್ಯುಕ್ತೋತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತೀನಾಮಯೋಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಭೂತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತಃ,
ತದಭಿಮಾನಿನೋ ದೇಹತಃ ಅವಕಾಶತದಭಿಮಾನಿನೋಃ ಪರಾಧೀನವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿತ
ಉತ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಯವೇನ ಚತುಷ್ಟಯವಿಷಯತ್ವಾತ್ ಬಹುತ್ವಾಚ್ಛೋತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿಯುಕ್ತಾ |
'ಅನಾದಿರ್ವಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರ್ಭೂತೇ ಸರ್ವಥಾಽಯುಕ್ತೇತ್ಯಸರ್ವವಿಷಯತ್ವಾದ್ಭೂತೇ

ಧೃತೃವಲ್ಪಕ್ಷಿಣಿಕೀ ವಾ ಚರನ್ನನತ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ಗೌಣೇ ವಾ ಭೂತೇತರತ್ರತಯಾಕಾಶವರಾ

ವಾ ನೇಯೇತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚ ಗೌಣೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಶಬ್ದಾಚ್ಛ ಓಂ || 2-3-1-222 ||

'ಅಥ ಹ ವಾ ವ ನಿತ್ಯಾನಿ' ಇತಿ ಭಾಷ್ಯೋಕ್ತಶ್ಚುತೇಶ್ಚಾನಾದಿಶ್ರುತಿಗೌಣೇ | ಅನ್ಯಾ
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಮಸಮ್ಯವಯುಕ್ತಿಸಿದ್ಧೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಾಂ ಶ್ರುತೌ
ಭಾಗಶೋ ಹ್ಯುತ್ಪದ್ಯಂತ ಇತಿ
ಭೂತಾದಿಚತುರ್ಭಿರ್ಭಾಗೈರಾಕಾಶಪದಾರ್ಥಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಕ್ಷೇರವಕಾಶಾದಿಸ್ವರೂಪಕತಿಪ-
ಯಭಾಗೇನಾನುತ್ಪತ್ತಿಕ್ಷೇರಿತಿ ಭಾವಃ ||

ನನು 'ನ ಜಾಯತೇ ಮ್ರಿಯತೇ' ಇತಿ ವಿಷ್ಣಾವನುತ್ಪತ್ತಿವಾಚಿಶಬ್ದಸ್ಯ
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ವದರ್ಶನಾದಸ್ಯಾಪ್ಯನೇಕಾರ್ಥತ್ವ
ನಿರಾಸಾಯಾಕಾಶೇಽಪ್ಯನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿರ್ಮುಖ್ಯೈವ ವಾಚ್ಯೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನ್ಯಾಚ್ಚೈಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವತ್ ಓಂ || 2-3-1-223 ||

ಚ ಏವ | ತಸ್ಯೋಭಯತ್ರಾನ್ವಯಃ | ಏಕಸ್ಯೈವಾನುತ್ಪತ್ತಿವಾಚಿಶಬ್ದಸ್ಯ ವಿಷ್ಣಾವ
ಮುಖ್ಯತ್ವೇಽಪ್ಯಾಕಾಶೇಽಮುಖ್ಯತ್ವಂ ನ್ಯಾದೇವ | ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ
ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮುಖ್ಯತ್ವೇಽಪಿ ವಿರಿಷ್ಣಾದಿಷು ಗೌಣತ್ವಂ ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಅಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋ ಬಾಧಾದನ್ಯತ್ರಾಮುಖ್ಯಃ | ಇಹ ತು ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿರವ್ಯತಿರೇಕಾತ್ ಶಬ್ದೇಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-3-1-224 ||

ಆಕಾಶೇಽಪ್ಯನುತ್ಪತ್ತಿವಾಚಿಶಬ್ದಸ್ಯ ಮುಖ್ಯತ್ವೇ 'ಸ ಇದಂ ಸರ್ವಮಸೃಜತ' ಇತಿ
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿಃ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚಾತ್ರ ಆಕಾಶೋ ನ ಶ್ರುತ ಇತಿ ಶಬ್ದಮ್ |
ಅವ್ಯತಿರೇಕಾದಾಕಾಶಸ್ಯ ಸರ್ವಮಧ್ಯಪತಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸೃಷ್ಟಮತ್ರಾಕಾಶಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿರ್ನ ಭಾತೀತ್ಯತಃ ಶಬ್ದೇಭ್ಯ ಇತಿ | 'ಆತ್ಮಾ ವಾ ಇದಮೇಕ
ಏವಾಗ್ರೇ', 'ಅಸದೇವೇದಮಗ್ರೇ', 'ಇದಂ ವಾ ಅಗ್ರೇ ನೈವ ಕಿಣ್ವನ'
ಇತ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ ಸೃಷ್ಟಂ ಸಾದಿತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಬಹುವಚನೇನ
ಬಹುಶ್ರುತಿವಿರೋಧಾದೇಕಸ್ಯಾನುತ್ಪತ್ತಿಶಬ್ದಸ್ಯಾಮುಖ್ಯತ್ವಂ ನ್ಯಾಯಮಿತಿ ಸೂಚಯತಿ |
ಅಸಮ್ಯವಾದಿತ್ಯುಕ್ತವಿವೃತ್ತಿತ್ವಾದಸ್ಯ ನ ಪೌನರುಕ್ತಮ್ ||

ಅಕಾಶಾದಾವನುತ್ಪತ್ತಿಶಬ್ದಸ್ಯ ಗೌಣತ್ವಯ ತಸ್ಯ ಶಬ್ದತಃ

ಸಾದಿತ್ವಮುತ್ಪ್ತಾನುಮಾನತೋಽಪಿ ತದಾಹ -

ಓಂ ಯಾವದ್ವಿಕಾರಂ ತು ವಿಭಾಗೋ ಲೋಕವತ್ ಓಂ || 2-3-1-225 ||

ವಿಕಾರ ಇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಘೞ್ | 'ಯಾವದವಧಾರಣ' ಇತ್ಯವ್ಯಯೇಭಾವಃ | ವಿಭಾಗಪದೇನ
ಕರ್ಮಾರ್ಥಘೞ್ನೇನಾಲ್ಪಶಕ್ತಿಮಾನುಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಯಾಪ್ಯಯಮಿಹಶಕ್ತೋ ನೇತಿ
ವಿಭಜ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ | ಯಾವದ್ವಿಕಾರಂ ವಿಕ್ರಿಯಮಾಣ ಏವಾರ್ಥೋ ವಿಭಾಗೋ ವಿಭಕ್ತಃ,
ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿಮಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋ ವಿಭಕ್ತಃ ಸ ವಿಕ್ರಿಯಮಾಣ ಇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿರುಕ್ತಾ ಭವತಿ |
ಯಾವದನಿತ್ಯಂ ಕೃತಕಮಿತಿವತ್ | ಲೋಕವದ್ಭಟಾದಿವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತೇನ
ವಿಯದುತ್ಪತ್ತಿಮತ್ ವಿಭಕ್ತತ್ವಾದ್ಭಟಾದಿವದಿತ್ಯನುಮಾನಂ ಸೂಚಿತಮ್ |
ತುರ್ಯಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥೇ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಿಕಾರ ಇತ್ಯೇಕೇ | ಅನುಮಾನೇನಾಪೀತಿ
ಟೀಕೋಕ್ತೇಃ | ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಾಚ್ಚೇತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತೇಃ ತುಶ್ಚಾರ್ಥಃ ಸನ್ ಅನುಮಾನಸ್ಯ
ಪ್ರಾಕ್ತನಶಬ್ದಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥ ಇತ್ಯನ್ಯೇ | ಯದುತ್ಪತ್ತಿಮತ್ ನ ತದವಿಭಕ್ತಂ ವ್ಯತಿರೇಕೇಣ
ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿತೋರರ್ಥ ಇತ್ಯಪ್ಯಾಹುಃ || 1 ||

ಮಾತರಿಶ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-2 ||

ಓಂ ಏತೇನ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಓಂ || 2-3-2-226 ||

'ಆಕಾಶಾದ್ವಾಯುಃ', 'ವಾಯುರ್ವಾ ವ ನಿತ್ಯಃ' ಇತಿ ವಾಯುತ್ಪತ್ತನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ
ಉಚ್ಯತೇ | ಮಾತರಿಶ್ವಾಪದೇನ ತದಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿರೂಪತ್ರಿತಯಪರೇಣ
ತದುತ್ಪತ್ತನುತ್ಪತ್ತಿಪರಶಬ್ದೋ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಏತೇನಾಶ್ರುತೇರಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಹೇತುಜಾತೇನ
ಮಾತರಿಶ್ವಾನುತ್ಪತ್ತಾದಿಪರಶಬ್ದೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಗೌಣಮುಖ್ಯತ್ವೇನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿಶೇಷಶಬ್ದಾರ್ಥಮುಖ್ಯವಾಯೋರ್ಜ್ಞಾನನಿತ್ಯತ್ವರೂಪವಿಶೇಷಂ
ವಕ್ತುಮಯಂ ಯೋಗಃ || 2 ||

ಅಸಮ್ಭವಾದಿಕರಣಮ್ || 2-3-3 ||

ಓಂ ಅಸಮ್ಭವನ್ನು ಸತೋಽನುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 2-3-3-227 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ಸತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಸಮ್ಭವ
ಏವಾನುತ್ಪತ್ತಿರೇವ | ಕುತಃ? ಅನುಪಪತ್ತೇಃ | ಅಸತಸ್ಸ ಕಾಶಾತ್
ಸಜ್ಜನ್ಮನೋಽನುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ವಾಪ್ಯದರ್ಶನಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಉತ್ಪತ್ತಸಮ್ಭವ

ಇತ್ಯನುವೃತ್ತಾವದ ತಸ್ಯ ನ ವಿವಿಧತೆ ನೌಷಾನ್ವಿತತ್ಯತ್ ಪುನರನುವೃತ್ತ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ |
 ತುರಿತಿ ಭಾಗೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಪರಾಧೀನವಿಶೇಷವಾಪ್ತಿಂ ಚ ನಿರಾಹ | ಸತ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಸತಃ
 ಸದಜಾಯತೇತಿ ಶ್ರುತಿಸೂಚನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪ್ಯಸದ್ರೂಪಕಾರಣಮಸ್ತೀತಿ
 ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಯುಕ್ತಿಂ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯರೂಪಸಿದ್ಧಾಂತಯುಕ್ತಿಂ ಚ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಸತ್ತಂ
 ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮುದ್ಧಿಷ್ಟಮಿತಿ ಭಾರತೋಕ್ತೇಃ | ದ್ಯುಭಾಾದಿನಯೇ
 ಆವಿರ್ಭಾವರೂಪೋತ್ಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಾವಪ್ಯತ್ರ
 ಪ್ರಕರಣೇಽಭಿಪ್ರೇತಪರಾಧೀನವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿರೂಪೋತ್ಪತ್ತಿನಿರಾಸೋಽತ್ರೇತಿ
 ಧ್ಯೇಯಮ್ || 3 ||

ತೇಜೋಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-4 ||

ಓಂ ತೇಜೋಽತಸ್ತಥಾ ಹ್ಯಾಹ ಓಂ || 2-3-4-228 ||

ಅತ್ರ ತೇಜೋಜನಕಶ್ಚೈವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅತ ಇತಿ ಸತ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮೋಚ್ಯತೇ |
 ತೋರನುವೃತ್ತಿಃ | ಉತ್ಪತ್ತಿಮದಿತಿ ಮಣ್ಣೂಕಫ್ಲತ್ಯಾನ್ವವರ್ತತೇ | ತಥೇತಿ ಸಮುಚ್ಚಯೇ |
 ಅತಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವ ನ ತು ವಾಯೋಃ | ತೇಜಸ್ತಥಾ ತೇಜೋಽಪ್ಯತ್ಪತ್ತಿಮತ್ | ನ ಕೇವಲಂ
 ವಿಯತ್ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಾಹ - 'ತತ್ತೇಜೋಽಸೃಜತ' ಇತಿ
 ಶ್ರುತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಾರಣತ್ವೇನೇತ್ಯತ್ರ ಸತಸ್ತೇಜಃ ಕಾರಣತ್ವೇನೋಕ್ತಾವಪೀಹ ಪುನರುಕ್ತಿಃ
 ತದ್ವತ್ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇಣ ವಾಯೋರಪಿ ಹೇತುತ್ವನಿವೃತ್ಯರ್ಥಾ | ವಿಯತ್ಯವಿವಾದಾತ್ತೇಜಸೋ
 ದೂರಶ್ರುತೇಶಚತ್ವೋಕ್ತೈವ ವಾಯೋರಪಿ ತತ್ಸಿದ್ಧೇನೇಜೋಽತ ಇತ್ಯೇವೋಕ್ತಿಃ |
 ತದನನ್ಯತ್ವಮಿತ್ಯಾದೌ ಯುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕಾರಣಾಂತರಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ನಿರಸ್ತಮ್ ಇಹ ತು
 ಶ್ರುತಿಪ್ರಾಪ್ತಮಿತಿ ಭೇದಃ | ಅತ್ರ ತೇಜ ಆದಿಪದೇನ ಜಡಂ ತದ್ದೇವತಾ ಚೋಚ್ಯತೇ || 4 ||

ಅಬಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-5 ||

ಓಂ ಆಪಃ ಓಂ || 2-3-5-229 ||

ಅತ್ರಾಬ್ಜನಕಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅತಸ್ತಥಾಸಹ್ಯಾಹೇತ್ಯನ್ತ ಉತ್ಪತ್ತಿಮದಿತಿ ಚ |
 ಆಪೋಽಪ್ಯತ ಏವೋತ್ಪತ್ತಿಮತ್ಯಃ | ನ ತ್ಯಗ್ನೇಃ | ಯಸ್ಮಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವೇದಮಗ್ರ
 ಆಸೀತ್ತದಪೋಽಸೃಜತ ಇತ್ಯಾಹ ಶ್ರುತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಪ ಇತಿ
 ಶ್ರುತಪೃಥಿವ್ಯಾದೇರುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವೇದಾದಿದೃಷ್ಟೇರಗ್ನೇರಬ್ಜನ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ
 ವಿಶೇಷಶಙ್ಕಾನಿವೃತ್ಯರ್ಥೋಽಯಂ ವಿಭಾಗಃ || 5 ||

ಪೃಥಿವ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-6 ||

ಓಂ ಪೃಥಿವ್ಯಧಿಕಾರರೂಪಶಬ್ದಾನ್ತರಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-3-6-230 ||

ಅತ್ರ 'ತಾ ಅನ್ನಮಸೃಜನ್ತ', ಅಧ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ ಇತಿ ದ್ವಾರಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ |
 ಅನ್ನಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅನ್ನಂ ಪೃಥಿವೀ ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ನಮ್ | ಯೇನ ಶ್ರುತ್ಯೋರ್ವಿರೋಧಃ
 ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ? ಅಧಿಕಾರಾತ್ 'ತತ್ತೇಜೋಽಸೃಜತ' ಇತ್ಯಾದಿಭೂತಪ್ರಕರಣಾತ್ |
 ಯತ್ಯಷ್ಟಂ ತದನ್ನಸ್ಯೇತಿ ಕಾರ್ಷ್ಣ್ಯರೂಪಾತ್, ಪೃಥಿವೀ ವಾ ಅನ್ನಮಿತಿ ಶಬ್ದಾನ್ತರಾತ್ |
 ಆದಿಪದಾದ್ಯೇದೋ ನಾಪ್ರಮಾಣಮಪೌರುಷೇಯತ್ವಾದಿತ್ಯಾದಿ ಯುಕ್ತೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ನಾಧಿಕಾರಮಾತ್ರಾದನ್ನಶ್ರುತಿಬಾಧಃ ಶಕ್ಯ ಇತ್ಯತೋ ರೂಪೇತಿ ಲಿಷ್ಕೋಕ್ತಿಃ | ನ
 ತಾಭ್ಯಾಮಪ್ಯತೀವ ಶ್ರುತೇರ್ಬಾಧಃ | ಕಿನ್ತು ತದ್ವಾಚಿತ್ತ್ವಜ್ಞಾಪನಮಿತಿ ಭಾವೇನ
 ಶಬ್ದಾನ್ತರೋಕ್ತಿಃ | ಶಬ್ದೇತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ಅನ್ತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶಾಖಾನ್ತರಸೃತ್ಯಸೂಚನಾಯೇತಿ
 ಕೇಚಿತ್ | 'ಆಪೋಽನ್ನಮಸೃಜನ್ತ ಪೃಥಿವೀ ವಾ ಅನ್ನಮ್' ಇತ್ಯೇವಂ
 ರೂಪಶಬ್ದವಿಶೇಷದ್ಯೋತನಾಯೇತ್ಯನ್ಯೇ | ಶ್ರುತ್ಯೋರಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತೋ
 ಯುಕ್ತಿಃ || 6 ||

ತದಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-7 ||

ಓಂ ತದಭಿಧ್ಯಾನಾದೇವ ತು ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಸಃ ಓಂ || 2-3-7-231 ||

ಅತ್ಯವಮಧಿಭೂತಾಧಿವ್ಯವಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧಮುಕ್ತ್ಯಾ 'ಯತ್ರಯನ್ತಿ', 'ರುದ್ರೋ
 ಮಾವಿಶಾನ್ತಕ' ಇತಿ ತತ್ಸಂಹಾರಕಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅಭಿಧ್ಯಾನಮಿಚ್ಛಾ |
 ತುಸ್ತದ್ಧತಸಇಹೀರ್ಷಾತ್ಪರೂಪವಿಶೇಷವಾಚೀ | ಏವೇತಿ ಕೈಮುತ್ಯಸೂಚಕಃ | ತಲ್ಲಿಜ್ಞೇತಿ
 ತಚ್ಚಭೇನ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಂ ವಿಶ್ವಸಂಹರ್ತ್ವತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ನ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತೋ ವಿಷ್ಣುಃ | ಸಂಹರ್ತೇತಿ
 ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ | ನ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಂಹರ್ತಾ, ನ ರುದ್ರಃ | ಕುತಃ? ತದಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ಸನ್ಯ
 ವಿಷ್ಣೋರಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ಸನ್ಯಾಭಿಧ್ಯಾನಾದಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಾದಿನಾದಿಬನ್ಧನಇಹೀರ್ಷಾರೂಪಾದೇವ

ತಲಿಜ್ಞಾತಸ್ಯ ಸಾದಿಜಗತ್ಸಂಹರ್ತೃತ್ವಸ್ಯ ಸಾಧಕಾಲಿಜ್ಞಾತೃತ್ವಃ | ಅನಾದೇರವ ದನ್ಯಸ್ಯ
 ಲಯಕರ್ತಾ ಕಿಲ ವಿಷ್ಣುಃ, ಕಿಮು ಸಾದೇರ್ಜಗತ ಇತ್ಯೇವಕಾರತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ | ಸ ಇತಿ 'ಸ
 ನೋ ಹರಿರ್ಘೃತಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸೂಚಕಮ್ | ಅಯಂ ಚ ಚನ್ದಿಕೋಕ್ತಃ | ಟೀಕಾಯಾಂ ತು
 ತಸ್ಯ ಬನ್ಧಲಯಸ್ಯ ತದಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ಸ್ಯೇತಿ ಶ್ರುತೌ ತದಭಿಧ್ಯಾನಹೇತುಕತ್ವಶ್ಚವಣಾತ್ |
 ತಥಾ ಚ ತಲಿಜ್ಞಾತದಿಚ್ಛಾಧೀನತ್ವಾಲಿಜ್ಞಾದ್ಬನ್ಧಲಯಕರ್ತಾ ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯನುಮೀಯತೇ |
 ಅನಾದಿಬನ್ಧನಂಹರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಸ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಾದಿಜಗತ್ಸಂಹರ್ತಾಽನುಮೀಯತ ಇತಿ
 ಪಞ್ಚಮ್ಯೋವೈಯ್ಯಧಿಕರಣ್ಯಮುಪೇತ್ಯ ಪರಮ್ಪರಯಾ ಹೇತುತ್ವೋಕ್ತಿರ್ಭಾಷ್ಯಸ್ಯೈವ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾ | ಏಕೇ ತು ತುರೇವ, ಸ ಏವೇತ್ಯನ್ವೇತೀತ್ಯಾಹುಃ | ತತ್ಪ್ರದೀಪಾದೌ
 ವಿಶೇಷವಾಚೀತ್ಯುಕ್ತಮ್ || 7 ||

ವಿಪರ್ಯಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-8 ||

ಓಂ ವಿಪರ್ಯಯೇಣ ತು ಕ್ರಮೋಽತ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚ ಓಂ || 2-3-8-232 ||

ಅನ್ನಾದಿಭೂತಸಂಹಾರಕ್ರಮಶ್ಚುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅತ ಇತ್ಯಾವರ್ತತೇ | ಕ್ರಮಸ್ತಿತಿ
 ತುರನ್ವೇತಿ | ಕ್ರಮಸ್ತು 'ಕ್ರಮಾದುತ್ಪದ್ಯತೇ ಕ್ರಮಾದ್ವಿಲೀಯತ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಕ್ರಮಸ್ತು ಅತಃ
 ಪ್ರಕೃತಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಾದ್ವಿಪರ್ಯಯೇಣ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ಅತಃ ಅಸ್ಮಾದೇವ ಶಬ್ದಾತ್ |
 ಯಸ್ಯಾಂ ಭಾಲ್ವೇಯಶ್ರುತೌ ಕ್ರಮಾದುತ್ಪದ್ಯತ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕ್ರಮಾಲಯಃ
 ಶ್ರುತಸ್ತನ್ಯಾಮೇವ ಶ್ರುತೌ ಕ್ರಮಾದ್ವ್ಯುತ್ಪಮಾಚ್ಛೇತಿ ವ್ಯುತ್ಪಮಾಲಯಶ್ಚವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ವ್ಯುತ್ಪಮಾಲಯಾಜ್ಞೇಕಾರೇ ಲೋಕವಿರೋಧ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚೇತಿ |
 ವಿಪರ್ಯಯ ಇತಿ ವರ್ತತೇ | ಪೂರ್ವೋತ್ತನ್ನಾನಾಂ ಸಾಮಾಧ್ಯಾಧಿಕ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
 ತುಸ್ತು ಕ್ರಮಾಲೀಯನೇ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಗತಿಸೂಚಕಃ | ವಿಪರೀತಕ್ರಮಸ್ಯಾಪಿ ಕ್ರಮತ್ವಾದಿತಿ
 ಭಾವಃ | ತುರೇವ ಸ್ಥಾನೇ ಅತ ಇತ್ಯತ್ರ ಚಾನ್ವೇತೀತ್ಯೇಕೇ || 8 ||

ಅನ್ನರಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-9 ||

ಓಂ ಅನ್ನರಾ ವಿಜ್ಞಾನಮನಸೀ ಕ್ರಮೇಣ ತಲಿಜ್ಞಾದಿತಿ

ಚೇನ್ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 2-3-9-233 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತವ್ಯುತ್ಪಮಲಯಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಾದಾವಪವಾದಶಚ್ಚಾನಿರಾಸೇನ
 ಲಯಕ್ರಮಶ್ಚುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ವಿಜ್ಞಾನಮನಸೀ ವಿಜ್ಞಾನಮನಸ್ತತ್ತ್ವೇ ಅನ್ನರಾ ವಿನಾ
 ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಕ್ರಮೇಣಾನ್ವೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಾನಾಂ ಲಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತಃ? ತಲಿಜ್ಞಾತ್ |

ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತೇಽರ್ಥೇ ಮನಸಶ್ಚ ವಿಜ್ಞಾನಮ್, ಯಚ್ಚೇದ್ವಾಚ್ಛನಸಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತದ್ಯಚ್ಛೇಷ್ಠ ನ್ ಇತಿ
 ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಾತ್ ಕ್ರಮಾದುತ್ಪನ್ನಯೋಃ ಕ್ರಮಾಲ್ಪಯಾಖ್ಯಲಿಜ್ಞಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅವಿಶೇಷಾತ್
 ವಿಜ್ಞಾನಮನಸೋರ್ಯಥೋತ್ಪತ್ತಿಲಯ ಇತಿ ತದ್ವಿಶೇಷಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ವಿಜ್ಞಾನಮನಸೋಃ ಕ್ರಮೇಣೇತಿ ವಾಚ್ಯೇಽನ್ತರೇತ್ಯೇವಂರೂಪೋಕ್ತಿಃ ತದ್
 ದ್ವಯಾದನ್ಯೇಷಾಂ ವ್ಯುತ್ಪಮೇಣ ಲಯ ಇತ್ಯರ್ಥಾನುಮತಿಸೂಚನಾಯ |

ಉಕ್ತಲಿಙ್ಗಮೇವ ತತ್ರ ಮಾನಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಚರಾಚರವ್ಯಪಾಶ್ರಯಸ್ತು ಸ್ಯಾತ್ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶೋ

ಭಾಕ್ತಸ್ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ಯಾತ್ ಓಂ || 2-3-9-234 ||

ಚರೇತಿ ಚಿತ್ಕಲತ್ವಾನ್ಮನೋರೂಪಮಿನ್ದ್ರಿಯಂ ತದ್ವೃತ್ತಿರೂಪವಿಜ್ಞಾನಂ ಚೋಚ್ಯತೇ |
 ಅಚರೇತ್ಯಚಿತ್ಕಲತ್ವಾನ್ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ ವಿಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಂ ಚ | ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸಮ್ಭಾವನಾಯಾಮ್ | ಸ
 ಚಾನೌ ವ್ಯಪದೇಶಶ್ಚ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಃ | ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಸ್ತು ಮನಸಶ್ಚ ವಿಜ್ಞಾನಮಿತಿ
 ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಶಬ್ದರೂಪೋ ವ್ಯಪದೇಶಸ್ತು ಚರಾಚರವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ
 ಸ್ಯಾತ್ | ಇನ್ದ್ರಿಯತದ್ವೃತ್ತಿತ್ವವಿಷಯಃ ಸಮ್ಭಾವಿತಃ | ತಥಾಪಿ ಸ ಏಕದೇಶವಿಷಯಃ |
 ಇನ್ದ್ರಿಯಮನಸ್ತತ್ತ್ವ ರೂಪಮನಃಶಬ್ದಾರ್ಥೇ ತದ್ವೃತ್ತಿವಿಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವ ರೂಪವಿಜ್ಞಾನಶಬ್ದಾರ್ಥೇ
 ಚೈಕದೇಶೇನ್ದ್ರಿಯತದ್ವೃತ್ತಿರೂಪಮನೋವಿಜ್ಞಾನವಿಷಯ ಏವ ನ ತು ತತ್ತ್ವವಿಷಯ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ಯಾತ್ | ಚರಾಚರವ್ಯಪಾಶ್ರಯೇತಿ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಮಾತ್ರಂ
 ತದ್ಭಾವವಿಶಿಷ್ಟಣತ್ವೇನಾವರ್ತತೇ | ಚರಾಚರೇತಿ ಸ್ಥಾವರಜಙ್ಗಮಾವುಚ್ಯೇತೇ | ತದಿತಿ
 ಮನಃ | ಚರಾಚರವ್ಯಪಾಶ್ರಯೇಣ ಜಙ್ಗಮಾದಿಸರ್ವವಸ್ತುವಿಷಯಕತ್ವೇನ ತದ್ಭಾವೇನ
 ಮನೋಭಾವೇನ ಆಲೋಚನೇನೇತಿ ಯಾವತ್ | ಭಾವಿತ್ಯಾತ್
 ವೃತ್ತಿರೂಪಜ್ಞಾನಸ್ಯೋತ್ಪದ್ಯಮಾನತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತುಶಬ್ದಃ ಶ್ರುತೇರ್ಗತಿಸೂಚಕಃ | ಮನ
 ಇತ್ಯಾದ್ಯನುಕ್ತಾ ಚರಾಚರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತದ್ಭಾವವಿಶೇಷಣತ್ವಾರ್ಥಃ | ತದಿತಿ ತನ್ತ್ರಮ್ | ತತ್ರ
 ಚರಾಚರೇಷು ವಿಷಯೇ ತಸ್ಯ ಮನಸೋ ಭಾವಿತ್ಯಾದ್ವಿಜ್ಞಾನಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯೇಕೇ | ಮನಃ
 ಶಬ್ದೇನ ಮನೋರೂಪೇನ್ದ್ರಿಯಂ ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾನಶಬ್ದೇನಾಪಿ ವೃತ್ತಿವಿಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಂ
 ಚ | ತಥಾಚ ಮನಸೋ ವಿಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಿರ್ವಸ್ತುನಿ ಮನೋಭಾವೇನ
 ವೃತ್ತೇರ್ಜಾಯಮಾನತ್ವಾತ್ ಮನೋರೂಪೇನ್ದ್ರಿಯತಜ್ಜನ್ಯವೃತ್ತಿವಿಷಯಾ ನ ತತ್ತ್ವವಿಷಯಾ

ಇತಿ ನ ತಲ್ಲಿಷ್ಠಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಭಾಗವಾಚಭಕ್ತಶಬ್ದಾತ್ ತಸ್ಯೇದಮತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಮಾತ್ರೇಣಿ
ಕೃತೇ ಭಾಕ್ತೋ ಭಾಗವಿಷಯ ಇತಿ ಸಿದ್ಧ ತೀತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ ||9||

ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-3-10||

ಓಂ ನಾತ್ಮ್ಯಾಶ್ರುತೇರ್ನಿತ್ಯತ್ಯಾಚ್ಚ ತಾಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-3-10-235 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಲಯಾಲಯಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಕರಣಾಲಯವಾನಿತಿ ಲಭ್ಯತೇ |
ಆತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇಹನಾಶಾಖ್ಯಲಯವಾನ್ ಭವತಿ | ಅಶ್ರುತೇಃ
ಬ್ರಹ್ಮಲಯಸ್ಯಾಶ್ರುತಾತ್ | 'ಸರ್ವಂ ವಿಲಾಪ್ಯಾಂತಸ್ತಮಸಿ ನಿಲೀನಃ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿಸ್ತದಿಹಿತತ್ವಪರೇತಿ ಭಾವಃ | ಕುತ ಏವಮನ್ಯಾರ್ಥಕಲ್ಪನೇತ್ಯತಃ ಶ್ರುತೇರಿತಿ ವಿಚ್ಛಿದ್ಯ
ಯೋಜ್ಯಮ್ | 'ತುಚ್ಛೇನಾಭವಿಹಿತಂ ಯದಾಸೀತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ಯಾಂ
'ನಾಸದಾಸೀತ್' ಇತಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲಯಮುಕ್ತಾ 'ತಮ ಆಸೀತ್' ಇತಿ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ಥಿತಿಮುಕ್ತಾ
ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತದಿಹಿತತ್ವಸ್ಯ ಪುನಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸ್ಯ ಚೋಕ್ತೇಃ | ತಸ್ಮಾತ್ತತ್ಸಮಾಖ್ಯಾನಾದಿತಿ
ಭಾವಃ | ಕುತ ಏವಮ್? ಲಯ ಏವ ಕಿಂ ನಸ್ಯಾತ್' ಸಮಾಖ್ಯಾತೋನಿಲೀನಶ್ರುತೇಃ
ಪ್ರಾಬಲ್ಯಾತ್ | ಅತ ಉಕ್ತಂ ನಿತ್ಯತ್ಯಾಚ್ಚ ತಾಭ್ಯ ಇತಿ | ತಾಭ್ಯೋ ನಿತ್ಯತ್ಯಾಚ್ಚ ಆತ್ಮನೋ
ನಿಲೀನಶ್ರುತಿರನ್ಯಾರ್ಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಾಬಲ್ಯಾಯ ಬಾಹುಲ್ಯೋಕ್ತಿಃ | ಅಸಮ್ಭವ
ಇತ್ಯತ್ರಾಜಿನ್ಮೋಕ್ತಾವಪಿ ಲೀಲಾದೇಹಗ್ರಹಣತ್ಯಾಗಾವಪಿ ನೇತಿ ವಕ್ತುಮಯಂ ಯೋಗಃ |
'ನಿತ್ಯೋ ನಿತ್ಯಾನಾಮ್' ಇತಿ ದೇಹನಿತ್ಯತ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯುಕ್ತೇಃ ||10||

ಜ್ಞಾಧಿಕರಣಮ್ ||2-3-11||

ಓಂ ಜ್ಞೋತ ಏವ ಓಂ || 2-3-11-236 ||

ಏವಮಧಿಭೂತಾಧಿದೈವಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧಮುಕ್ತಾ ಇತಃ
ಪರಮಾಪಾದಸಮಾಪ್ತಿ ಜೀವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಅತ್ರ 'ನಿತ್ಯೋ ನಿತ್ಯಾನಾಮ್',
'ಆತ್ಮಾನೋ ವ್ಯಚ್ಛರನ್ತಿ' ಇತಿ ಜೀವಜನ್ಮಾಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಉತ್ಪದ್ಯತ
ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಅತ ಏವೇತಿ ತನ್ತ್ರಾವೃತ್ತೋರನ್ಯತರಃ | ಜಾನಾತೀತಿ ಜ್ಞಃ ಜೀವಃ,
ಇಗುಪಧಜ್ಞಾಪ್ರೀಕಿರಃ ಕಃ, ಅತ ಏವ ಪ್ರಕೃತಾತ್ಮನ ಏವೋತ್ಪದ್ಯತೇ | ಅತ ಏವಾವಿನಷ್ಟಾ
ಏವೋತ್ಪದ್ಯಂತ ಇತಿ ಶ್ರುತತ್ವೇನ ಪ್ರಕೃತಶ್ರುತೇರೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ನಿತ್ಯೋ ನಿತ್ಯಾನಾಮ್'
ಇತಿ ಜೀವನಿತ್ಯತ್ವಶ್ರುತಿಃ ಸ್ವರೂಪಪರೇತಿ ಭಾವಃ |

ಅನಾದಿನಿತ್ಯಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಜನಿರಯುಕ್ತೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-3-11-237 ||

ತಾದ್ಯಶನ್ಯಾಪಿ ಜನೇರ್ಯುಕ್ತತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಪರಾಧೀನದೇಹರೂಪವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿಲಕ್ಷಣೋತ್ಪತ್ತೇರುಪಪನ್ನತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
 ದೇಹೋತ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಿರೋಧಸ್ತು ಯಾವದಾತ್ಮೇತ್ಯತ್ರ ನಿರಸಿಷ್ಯತೇ |
 ಏವಂರೂಪಜನನೇರ್ಜೀವೇ ವಿಯನ್ನಯೇನ ಸಿದ್ಧಾವಪ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಶ್ರುತಿಃ |
 ಪರಾಧೀನವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿರೂಪೋತ್ಪತ್ತಿಪರಾ ಚೇದನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿರಪಿಶ ಇವ
 ಜೀವವಿಯದಾದಾವಪಿ ತದಭಾವಪರೇತಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಕ್ಷೇಪೇ ತಾದ್ಯಶಜನಿಶ್ರುತಿರೀಶೇ ನಾಸ್ತಿ |
 ಜೀವಾದೌ ತು 'ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪುರುಷಃ ಕಾಲೋ ವೇದಾಶ್ಚೇತಿ ಚತುಷ್ಟಯಮ್' ನಿತ್ಯಂ
 ಸ್ವರೂಪತೋ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಶೇಷಾವಾಪ್ತಿಮಾತ್ರತಃ | ಉತ್ಪತ್ತಿಮತ್ ಇತ್ಯಾದಿಕಾಸ್ತೀತಿ
 ಸಮಾಧಾನಾರ್ಥಮಿದಮಿತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ || 11 ||

ಉತ್ಪಾನ್ವಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-12 ||

ಓಂ ಉತ್ಪಾನ್ವಿಗತ್ಯಾಗತೀನಾಮ್ ಓಂ || 2-3-12-238 ||

ಅತ್ರ 'ವ್ಯಾಪ್ತಾ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ', 'ಅಣುಹ್ಯೇಷ ಆತ್ಮಾ' ಇತಿ ಜೀವಪರಿಮಾಣಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ
 ಉಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅಣುರಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ ಹೇತುಬಲಾದ್ವಾ ಅನ್ವೇತಿ |
 ಜೀವೋಽಣುರುತ್ಪಾನ್ವಿಗತ್ಯಾಗತೀನಾಂ ಹೇತೂನಾಂ ಸಕಾಶಾದಿತಿ ಶೇಷಃ |
 ಉತ್ಪಾನ್ವಾದಿಮತ್ತಾದಿತಿ ಯಾವತ್ | 'ಸೋಽಸ್ಮಾಚ್ಚಿರೀರಾದುತ್ತಮ್ಯಾಮುಂ ಲೋಕಂ
 ಗಚ್ಛತ್ಯಮುಷ್ಮಾದಿಮಂ ಲೋಕಮಾಗಚ್ಛತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ತಾಸಾಂ ಶ್ರುತತ್ವಾತ್ | ವ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯ
 ತದಯೋಗಾತ್ ಮಧ್ಯಮಪರಿಮಾಣತ್ವೇಽಪ್ಯನಿತ್ಯತ್ವಾಪತ್ತೇರುಕ್ತತ್ವಾದಣುರೇವ |
 ವ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯಾಪೇಶಸ್ಯ ಭೂಮಜ್ಯೋತೀರ್ನಯಯೋರುತ್ಪಾನ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ಅಕ್ಷರನಯನ್ಯಾಯೇನಾಣುತ್ಪನ್ಯಾಪಿ ಸತ್ತಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಪ್ರಸಜ್ಞಾದುತ್ಪಾನ್ವಾದೇಃ ಪರಾಯತ್ತತಾಮಾಹ -

ಓಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಾ ಚೋತ್ತರಯೋಃ ಓಂ || 2-3-12-239 ||

ಸಕಾಶಾದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಚ ಏವ | ಪರಮಾತ್ಮನೈವ ಜ್ಞಸ್ಯೋತ್ಪಾನ್ವಾದಯೋ ನ ಸ್ವತ ಇತಿ
 ವಿಪರಿಣಾಮೇನಾನುವೃತ್ತಿಃ | ಉತ್ತರಯೋರುತ್ತರವಾಕ್ಯಯೋಃ ಸಖಾಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 'ಸೋಽಸ್ಮಾಚ್ಚಿರೀರಾತ್' ಇತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಉತ್ಪಾನ್ವಾದೌ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಪ್ರತೀತಾವಪಿ 'ಸ್ವಾತ್ಮನಾ
 ಪರೇಣೇಮಂ ಗರ್ಭಮನುಪ್ರವಿಶತಿ' ಇತಿ, 'ಏಷ ಹ್ಯೇನಂ ಜೀವಮಭಿಜೀವಯತಿ' ಇತಿ

ಜೋತ್ತರವಾಕ್ಯದ್ವಯೇ ಪರಾಯತ್ತತ್ವೋಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಸ್ವನೇತ ವಾ ಆತ್ಮನೇತ ವಾ
ವಾಚ್ಯೇ ಸ್ವಾತ್ಮನೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ | ತೇನ ಶುಭಮಾದತ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಕೇನ
ಸ್ವಾತ್ಮಶಬ್ದೇನ ಈಶಸ್ಯೋತ್ಪಾನ್ವಾದಿನಾ ಜೀವವನ್ನ ದುಃಖಮಿತಿ ದರ್ಶಿತಮ್ ||

ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ನಾಣುರತಚ್ಚುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನೇತರಾಧಿಕಾರಾತ್ ಓಂ || 2-3-12-240 ||

ಜ್ಞೋಽಣುರ್ನ | ಅತಚ್ಚುತೇಃ | 'ವ್ಯಾಪ್ತಾ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನ' ಇತ್ಯನಣುತ್ವಶ್ರುತೇಃ |
ಉತ್ಪಾನ್ವಾದಿಕಂ ತು ಮನೋಗತಮಾತ್ಮನ್ಯುಪಚರ್ಯತ ಇತಿ ಚೇನ್ನ |
ಶ್ರುತೇಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವಾದಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಕುತ ಏವಮಿತ್ಯತ ಇತರಾಧಿಕಾರಾತ್ | ಇತರಸ್ಯ
ಪ್ರಕೃತ ಜೀವಭಿನ್ನಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧಿಕಾರಾತ್ | 'ಆತ್ಮೇದಂ ಸೃಜತಿ' ಇತಿ ಪ್ರಕರಣಾತ್
ಆತ್ಮಾನ ಇತಿ ಬಹುವಚನಬಾಧನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಪರತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಅಧಿಕಾರಮಾತ್ರೇಣ ನ ಬಹುವಚನಶ್ರುತಿಬಾಧೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸ್ವಶಬ್ದೋನ್ಮಾನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಓಂ || 2-3-12-241 ||

ಸ್ವೇತಿ ಶಬ್ದ ಇತಿ ವಾ, ಸ್ವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಶಬ್ದ ಇತಿ ವಾ ಸ್ವಶಬ್ದ ಆತ್ಮಶಬ್ದಃ | ಸ್ವಶಬ್ದಾದಿತ್ಯನೇನ
ಸಮಮೇತತ್ | ಉನ್ಮಾನಮಪರಿಮಿತಮ್ | ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ |
ಆತ್ಮಶಬ್ದಾಪರಿಮಿತತ್ವಲಿಂಗಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಈಶಪರತ್ವಂ ಶ್ರುತೇಃ | ನ ಕೇವಲಮಧಿಕಾರಾದಿತಿ
ಚಾರ್ಥಃ | ಏಷೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾದ್ಯುದ್ಗತೋ ಮಾನಶಕ್ತೇಃ' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷೇ ತಯೋಃ
ಶ್ರವಣಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಅಣೋದೇಹೇ ವ್ಯಾಪ್ತಯೋಗೇನ ತತ್ರ ತತ್ರ ಪರಿಜ್ಞಾನಾಯೋಗ ಇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಅವಿರೋಧಶ್ಚನ್ನವತ್ ಓಂ || 2-3-12-242 ||

ಜ್ಞಸ್ಯಾಣುತ್ವೇಽಪೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅವಿರೋಧೋ ದೇಹವ್ಯಾಪ್ತವಿರೋಧಃ ಚನ್ನವತ್
ಚನ್ನನಬಿನ್ನವತ್ | ಏಕದೇಶಪತಿತಹರಿಚನ್ನನಬಿನ್ನೋಃ ಸ್ವಾಂಶ್ಯಃ ಶರೀರವ್ಯಾಪ್ತೀಃ |
ತದ್ವಜ್ಞಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಾಂಶ್ಯದೇಹವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಚನ್ನನೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
'ಅಣುಮಾತ್ರೋಽಪ್ಯಯಂ ಜೀವಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ ||

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ

ಓಂ ಅವಸ್ಥಿತವ್ಯಶೇಷ್ಯಾದತಿ ಚೇನ್ನಾಭ್ಯುಪಗಮಾದ್ಧದಿ ಹ ಓಂ || 2-3-12-243 ||

ಚನ್ನನಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಚನ್ನನಬಿನ್ನೋದೇಹೇ ಕ್ವಚಿತ್
ಸಮ್ಯಗನ್ಯತ್ರಾಸಮ್ಯಗಿತ್ಯವಸ್ಥಾನವೈಶೇಷ್ಯಾದ್ ವ್ಯಾಪ್ತಯೋಗೇಽಪಿ ಜ್ಞಸ್ಯ ತದಭವಾನ್ನ
ಯುಕ್ತಾ ದೇಹ ವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಅಭ್ಯುಪಗಮಾತ್
ಜ್ಞಸ್ಯಾಪ್ಯವಸ್ಥಿತವ್ಯಶೇಷ್ಯಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಹೃದಿ ಹೀತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರತೀಕೋಕ್ತಿಃ | 'ಹೃದಿ ಹ್ಯೇಷ
ಆತ್ಮಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಸ್ಯಾಪಿ ಹೃದಿ ಸಮ್ಯಗನ್ಯತ್ರಾಸಮ್ಯಗವಸ್ಥಿತಭ್ಯುಪಗಮಾತ್
ನ ವ್ಯಪಮ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಸುರಾಣಾಮಂಶತಸ್ಥಾತ್ವೇಽಪ್ಯನೈಷಾಂ ತದಭಾವಾತ್ ಪ್ರಕಾರಾಂತರೇಣ
ದೇಹವ್ಯಾಪ್ತಿಮಾಹ -

ಓಂ ಗುಣಾದ್ವ್ಯಾಽಽಲೋಕವತ್ ಓಂ || 2-3-12-244 ||

ಅಣೋರಪಿ ಜ್ಞಸ್ಯ ಗುಣಾಚ್ಚಿದ್ಗುಣಾದ್ಧೇಹವ್ಯಾಪ್ತಿರಾಲೋಕವತ್ | ಆಲೋಕಸ್ಯ ದೀಪಾದೇಃ
ಸ್ವರೂಪೇಣ ದೀಪಿಕಾದಾವಪ್ಯೇಕತ್ರಾವಸ್ಥಾನೇಽಪಿ ಪ್ರಕಾಶಗುಣೇನಾವರಕಾದಿವ್ಯಾಪ್ತಿಃ |
ತಥಾ ಜ್ಞಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪೇಣ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಪಿ ಚಿದ್ಗುಣೇನ ದೇಹೇ ವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತಿ | ಗುಣಾದಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
ಚಿದ್ಗುಣಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾದ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ಅಣುಜೀವಾಭಿನ್ನಸ್ಯ
ಚಿದ್ಗುಣಸ್ಯ ಕಥಂ ವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಲೋಕವದಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ || 12 ||

ವ್ಯತಿರೇಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-13 ||

ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕೋ ಗನ್ಧವತ್ ತಥಾ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 2-3-13-245 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಸ್ಯೈಕರೂಪತ್ವಾನೇಕರೂಪತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅಂಶೈರಿತಿ
ಶೇಷಃ | ತಥಾಶಬ್ದೋಽಣೋರಪೀತ್ಯರ್ಥಕಃ | ತಥಾಽಣೋರಪಿ ತದಂಶೈರ್ವ್ಯತಿರೇಕೋ
ಭೇದೋಽಸ್ತಿ | ಯದ್ವಾ ವ್ಯತಿರೇಕೋ ವಿಭಾಗಃ | ಬಹುರೂಪತ್ವಮಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅತ್ಯನ್ತಭೇದಹೀನಸ್ಯ ಭೇದೋಽಸಮ್ಭಾವಿತ ಇತ್ಯತೋ ಗನ್ಧವದಿತಿ | ಯಥಾ ಪುಷ್ಪಗನ್ಧಸ್ಯ
ಸ್ವಾಂಶೈರ್ವಿಭಾಗಸ್ತಥೇತಿ | ತಥಾ ಚ 'ಸ ಪಶ್ಯಧಾ ಸಪ್ತಧಾ ದಶಧಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ
ಬಹುರೂಪತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಕುತಃ? ದರ್ಶಯತಿ | 'ಅಥೈಕ ಏವ ಸನ್
ಗನ್ಧವದ್ಯತಿರಿಚ್ಯತೇ ಅಥೈಕೀಭವತ್ಯಥ ಬಹ್ವೀಭವತಿ ||' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಚಶಬ್ದಾತ್
'ಅಚಿನ್ಮಯೇಶಶಕ್ತ್ಯೈವ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ | ಯತೋಽತ ಇತಿ ಭಿನ್ನಾಂಶಶೂನ್ಯತ್ವೇಽಪಿ ಜ್ಞಸ್ಯ
ಯೋಗಾರಾಧಿತೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದಯತ್ರಯೋಗನಮ್ನದಾಂಶವಿಭಾಗಸಮ್ಭವೇನ

ಬಹುರೂಪತ್ವೋಪಪತ್ತೇಃ | ಸ ಏಕಧಾ ನ ಸಪ್ತಧೇತ್ಯೇಕರೂಪತ್ವಶ್ರುತೇಃ
ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಪರತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ಫುತಿಶ್ಚ ತಥಾ ದರ್ಶಯತೀತಿ ವಾ
ತಥೇತ್ಯನ್ಯಾನ್ವಯಃ || 13 ||

ಪೃಥುಗುಪದೇಶಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-14 ||

ಓಂ ಪೃಥುಗುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 2-3-14-246 ||

ಅತ್ರ ಜೀವೇಶಭೇದಾಭೇದಶ್ರುತ್ಯಸ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞ ಇತಿ ಸ್ವಾತ್ಮನೇತಿ ಚ
ವರ್ತತೇ | ಸ್ವಾತ್ಮನಾ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಪೃಥಕ್ಚಿನ್ಮಃ ನ ತ್ವಭಿನ್ಮಃ | ಕುತಃ? ಉಪದೇಶಾತ್ |
'ಭಿನ್ನೋಽಚಿನ್ಮಃ ಪರಮೋ ಜೀವನಜ್ಞಾತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧಿಕರಣತ್ವಯುಕ್ತುಪೇತತ್ವೇನ ಭೇದಶ್ರುತೇಃ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಾತ್ ನ
ತತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿತಃ ಅಭೇದೋ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಇತಿ ಭಾವಃ ||

ಏವಂ ತರ್ಹ್ಯದ್ವೈತಶ್ರುತಿನಿರ್ವಿಷಯಾ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾತ್ ತು ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಃ ಪ್ರಾಜ್ಞವತ್ ಓಂ || 2-3-14-247 ||

ಜ್ಞಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ತದಿತಿ ಸ್ವಾತ್ಮೋಚ್ಯತೇ | ತದ್ಗುಣಶಬ್ದಃ ತದ್ಗುಣಸದೃಶಗುಣಪರಃ | ಸಾರಃ
ಸ್ವರೂಪಮ್ | ತದ್ವ್ಯಪದೇಶೋ ಜ್ಞಸ್ಯ ಪರಾಭೇದವ್ಯಪದೇಶಃ
ಪರಮಾತ್ಮಗುಣಸದೃಶಾನಂದಗುಣಸ್ವರೂಪತ್ವಾದೇವ | ನ ತ್ವಭೇದಾತ್ | ಪ್ರಾಜ್ಞವತ್
ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯಥಾ 'ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತಿ ಜಗದಭೇದವ್ಯಪದೇಶೋ
ಜಗದ್ಗುಣಸದೃಶಗುಣಸ್ವರೂಪತ್ವಾದಿದೈತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸರ್ವಭೂತಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತ ದೈವಂ ತ್ವಂ
ಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ' ಇತಿ, 'ಗಾಮಾವಿಶ್ಯ ಚ ಭೂತಾನಿ ಧಾರಯಾಮಿ' ಇತಿ
ಭೂಮ್ಯಾದಿಗತಧಾರಕತ್ವಾದಿಗುಣಸದೃಶಗುಣಾತ್ಮಕತ್ವೋಕ್ತೇರ್ಜಗದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಂ
ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಸದಧಿಕಾರಿಕತಯಾ
ಮುಕ್ಯಯೋಗ್ಯಾನಾಮನಾನ್ವಾದಿರೂಪತ್ವೇಽಪಿ ತಾನ್ ಪ್ರತಿ
ತತ್ತ್ವಮಸೀತ್ಯನುಕ್ತೇಸ್ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತೇತಿ ಧೈಯಮ್ |
ಸೂರ್ಯಕಾದಿವದಿತ್ಯನೇನಾಗತತ್ವಂ ತತ್ತ್ವವ ವ್ಯಕ್ತಮ್ || 14 ||

ಯಾವದಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-15 ||

ಓಂ ಯಾವದಾತ್ಮಾಭಾವಿತ್ಯಾಚ್ಚ ನ ದೋಷಸ್ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 2-3-15-248 ||

ಅತ್ರ ಜೀವಸ್ಯ ರೂಪಾನುತ್ಪತ್ತಿ ತದುವಾಧ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ರೂಪಾಧ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
 ಜೀವಾನುತ್ಪತ್ತಯೋಗಾದಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಿರೋಧೋ ನಿರಸ್ಯತೇ | ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ |
 ದರ್ಶನಾಚ್ಚೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಉಪಾಧೇಶ್ಚೇತಿ ವಾ | ಜ್ಞಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವಿ | ಆತ್ಮೇತಿ ಬ್ರಹ್ಮೋಚ್ಚತೇ | ಜ್ಞಸ್ಯ
 ಜೀವಸ್ಯ ತದುವಾಧೇಶ್ಚ ಯಾವದಾತ್ಮಭಾವಿತ್ವಾತ್ ಯಾವತ್ತರಮಾತ್ಮಭಾವಿತ್ವಾನ್ನ
 ದೋಷಃ | 'ಸೋಽನಾದಿನಾ ಪುಣ್ಯೇನ ಪಾಪೇನಾನುಬಧ್ಧಃ'
 ಇತ್ಯಾದಿನಾಽನಾದಿಪುಣ್ಯಾದಿಸಮ್ಪನ್ದಬೋಧಕಶ್ರುತ್ಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷೇ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಕುತಃ? ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಸ್ಮರಣಾಚ್ಚ | 'ನಿತ್ಯಃ ಪರೋ ನಿತ್ಯೋ ಜೀವ'ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ, 'ಆತ್ಮಾ
 ನಿತ್ಯಃ ಸುಖದುಃಖೇ ತ್ವನಿತ್ಯೇ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವಿನಷ್ಟಾ ಏವೋತ್ಪದ್ಯಂತೆ' ಇತಿ
 ಉಪಾದ್ಯುತ್ಪತ್ತಿವಚನಂ ತು ಬಾಹ್ಯೋಪಾಧಿವಿಷಯಮಿತಿ ಭಾವಃ | 'ಜೀವೋಪಾಧಿರ್ದ್ವಿಧಾ
 ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ್ವರೂಪಂ ಬಾಹ್ಯ ಏವ ಚ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ | ಅನಾದ್ಯನನ್ತಾಜ್ಞಸ್ಯ ನ ದೋಷ ಇತಿ
 ವಾಚ್ಯೇ ಯಾವದಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಬಿಮ್ಬೋಪಾಧಿತತ್ಸನ್ನಿಧೀನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಪ್ಯಂತವತ್ತಂ ನ |
 ಯೇನ ಜ್ಞಸ್ಯ ತಥಾತ್ವಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ || 15 ||

ಪುಂಸ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-16 ||

ಓಂ ಪುಂಸ್ತಾಧಿವತ್ಸಸ್ಯನತೋಽಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ ಓಂ || 2-3-16-249 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಖಾದಿರೂಪತ್ವತದಭಾವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ಅಸ್ಯೇತಿ
 ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಪರಾಮರ್ಶಃ | ಜ್ಞಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವಿ | ಜ್ಞಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಸತಸ್ತು ಸತ ಏವ
 ಪ್ರಾಗ್ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವಾಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾನನ್ದಸ್ವರೂಪತ್ವಸ್ಯ ಪುಂಸ್ತಾಧಿವತ್ ಬಾಲ್ಯೇ
 ಪುಂಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಾದೇರಿವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ್ಯಾ ಅಭಿತಃ ಸುಷ್ಪ ವ್ಯಕ್ತ್ಯಾ ನಿಮಿತ್ತೇನ
 ಯೋಗಾತ್ ಸ ದುಃಖಾದ್ವಿಮುಕ್ತ ಆನನ್ದೀಭವತೀತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಪದೇಶಸ್ಮೋಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಅಪತ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಶಕ್ತಿರೂಪಪುಂಸ್ತಾದೇರ್ಯೌವನೇಽಭಿವ್ಯಕ್ತೇರ್ನಾಯಂ ಪ್ರಾಕ್ ಪುಮಾನ್
 ಇದಾನೀಂ ಪುಮಾನಿತ್ಯುಕ್ತಿಯರ್ಥಾ ಏವಂ
 ಜ್ಞಸ್ಯರೂಪಾನನ್ತಾದೇರಾವರಣನಿವೃತ್ತಿರೂಪವ್ಯಕ್ತ್ಯಾ 'ದುಃಖಾದ್ವಿಮುಕ್ತ ಆನನ್ದೀಭವತಿ'
 ಇತ್ಯಾದ್ಯುಪಪತ್ತೇರೇತಚ್ಚುತಿವಿರೋಧೇನ 'ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಸಹ ದೇವೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ ಸ
 ಆನನ್ದಃ' ಇತ್ಯಸ್ಯಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾನಾಪತ್ತೇರ್ಜ್ಞೋ ಜ್ಞಾನಾನನ್ತಾದಿರೂಪ ಏವೇತಿ ಭಾವಃ |
 ಸತ ಏವೇತ್ಯರ್ಥಕತುಸ್ತು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದ್ಯೋತನಾಯ | ಅಭೀತ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ಸುಪ್ರಾವಾನನ್ತಾದೇರ್ವ್ಯಕ್ತಾವಪಿ ಮುಕ್ತಾವಿವ ನ ಸಮ್ಯಕ್ | ತೇನ ಸಾಽಪಿ ನ

ವ್ಯವಹಾರಹೇತುರತ ನ ಶಿಷ್ಯಮತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ತುಃ ಸುಷ್ವರ್ಥಃ ನನ್ನಭಿವ್ಯಕ್ತಃ
ವಿಶೇಷಣೀಭೂಯ ಇಮಮರ್ಥಮಾಹೇತ್ಯೇಕೇ ||

ಅಸ್ತು 'ನಿತ್ಯಾನಂದೋ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ ಆನಂದಾದಿರೂಪತ್ವಂ ಜ್ಞಸ್ಯ |
ತಥಾಪ್ಯಾವರಣಂ ನೋಪೇಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನಿತ್ಯೋಪಲಬ್ಧನುಪಲಬ್ಧಿಪ್ರಸಕ್ನೋಽನ್ಯತರನಿಯಮೋ

ವಾನ್ಯಥಾ ಓಂ || 2-3-16-250 ||

ಅಸ್ಯೇತ್ಯನ್ತಿ | ತ್ರಿವಿಧಜೀವರಾಶಿವರೋ ಜ್ಞಶಬ್ದಶ್ಚ | ಅನ್ಯತರೇತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದ್ವಯಂ ಗೃಹ್ಯತೇ |
ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ತೋರನ್ಯತರೇತ್ಯತ್ರೇವ ವಾಶಬ್ದೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ
ಆವರಣಾನಜ್ಞೇಕಾರೇ ಜ್ಞಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ತಮೋಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಚ
ಜೀವಾನಾಮಸ್ಯಾನಂದಾದಿರೂಪತ್ವಸ್ಯ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ನಿತ್ಯೋಪಲಬ್ಧನುಪಲಬ್ಧೀಃ
ಪ್ರಸಕ್ತಃ ಸತಾಂ ನಿಯಮಾನಂದಾನುಭವಃ ಸ್ಯಾದಸತಾಂ ನಿತ್ಯಮಾನಂದಾದ್ಯನುಪಲಬ್ಧಿಃ
ಸ್ಯಾತ್ | ಆನಂದಾದ್ಯನುಪಲಬ್ಧಿಪದೇನ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ದುಃಖಾನುಭವ ಉಚ್ಯತೇ | ಅಸುರಾ
ಇತ್ಯಾದಾವಿವ | ನಿತ್ಯಂ ದುಃಖಾನುಭವಃ ಸ್ಯಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಮಧ್ಯಮಜೀವಾನಂ
ತ್ವನ್ಯತರನಿಯಮಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಸುಖದುಃಖೋಭಯಾನುಭವಃ
ಸ್ಯಾದ್ವಿಮಿಶ್ರತ್ವಾತ್ತೇಷಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆವೃತೇರಭಾವೇಽನುಭಾವಾಭಾವಾಯೋಗಾದಿತಿ
ಭಾವಃ | ತದ್ಗುಣೇತಿ ಸತಾಂ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾದ್ಭಾವತ್ವಾಚ್ಛೋಪಲಬ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಾ | ತದುಭಯೇತಿ
ವಾಚ್ಯೇಽನ್ಯತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸುಖದುಃಖಯೋರೇಕಾನುಭವಕಾಲ ಏವಾನ್ಯತರಾನುಭವಃ
ಸಾಮ್ಯೇನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ದರ್ಶಯಿತುಮ್ | ತದುಭಯೇತ್ಯುಕ್ತೌ ಕಾಲಭೇದೇನೇತ್ಯಪಿ
ಪ್ರತಿಯೇತೇತಿ ಕೇಚಿತ್ | ನಿತ್ಯೇತಿ ಮಧ್ಯಮಪರಮ್ |
ಅನ್ಯತರೇತ್ಯುತ್ಪಾದಮಪರಮಿತ್ಯೇಕೇ || 16 ||

ಕರ್ತೃತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-17 ||

ಓಂ ಕರ್ತಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವತ್ತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-3-17-251 ||

ಅತ್ರ 'ಯತ್ಕರ್ಮ ಕುರುತೇ ತದಭಿಸಮ್ಪದ್ಯತೇ', 'ನಾನ್ಯಃ ಕರ್ತಾ' ಇತಿ
ಜೀವಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ಕರ್ತೃತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞ ಇತ್ಯನ್ತಿ | ಜ್ಞಃ ಕರ್ತಾ |
ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವತ್ತ್ವಾತ್ ವಿಧಿನಿಷೇಧರೂಪಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯಾರ್ಥವತ್ತ್ವಾತ್ | ಅನ್ಯಥಾ
ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ್ಥಕ್ಯಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಡೇಶಮುಕ್ತಾನಾಂ ತದವಿಷಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಜ್ಞಾನಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಕಲ್ಪನಿಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ್ಥಕ್ಯಮನ್ವಿತೃತ ಆಹ -

ಓಂ ವಿಹಾರೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 2-3-17-252 ||

ಜ್ಞಃ ಕರ್ತೃವ ನ ಕಲ್ಪಿತಕರ್ತೃತ್ವವಾನ್ | 'ಜಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್ ರಮಮಾಣಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ವಾ
ಯಾನೈರ್ವಾ' ಇತಿ ಮುಕ್ತೌ ವಿಹಾರಕರ್ತೃತ್ವೋಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಅಸ್ತೇವಂ ಮುಕ್ತೌ | ಸಂಸಾರೇ ತು ಕಲ್ಪನಿಕಮಸ್ತು ಕರ್ತೃತ್ವಮ್ | ತಾವತಾ
ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ್ಥಕ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಪಾದಾನಾತ್ ಓಂ || 2-3-17-253 ||

ಮೋಕ್ಷಾದ್ಯುದ್ದೇಶೇನ ಸಾಧನಾದ್ಯುಪಾದಾನಾತ್ ಉಪಾದಾನಪ್ರತೀತೇರ್ಜ್ಞಃ
ಕರ್ತೃವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನ ಕಲ್ಪನಿಕಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ್ಥಕ್ಯಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಚ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಪ್ರಸಾಧ್ಯ
ಶ್ರುತ್ಯಾಽಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ನ ಚೇನ್ನಿದೇಶವಿಪರ್ಯಯಃ ಓಂ

|| 2-3-17-254 ||

'ಆತ್ಮಾನಮೇವ ಲೋಕಮುಪಾಸೀತ' ಇತಿ ಉಪಾಸನಾದಿಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಕರ್ತೃತ್ವೇನ
ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಜ್ಞಃ ಕರ್ತಾ | ನ ಚೇತ್ ಜೀವಸ್ಯೋಪಾಸೀತೇತ್ಯತ್ರ ಕರ್ತೃತ್ವೋಪದೇಶೋ
ನ ಚೇತ್ ಪರಮಾತ್ಮನ ಏವ ಕರ್ತೃತ್ವಾಪತ್ಯಾ ಆತ್ಮಾನಮಿತಿ ನಿದೇಶಸ್ಯ ವಿಪರ್ಯಯೋ
ವ್ಯತ್ಯಾಸಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಆತ್ಮೇತಿ ನಿದೇಶಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಏವಮಕ್ಷಯಕ್ತಿಶ್ರುತಿಭ್ಯೋ ಜ್ಞಃ ಕರ್ತಾ ಚೇತ್ ಕಥಂ 'ನಾನ್ಯಃ ಕರ್ತಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ, 'ಇತರ'
ಇತಿ ಸೂತ್ರೇ ಪ್ರಾಕ್ ಕರ್ತೃತ್ವನಿರಾಸಶ್ಚೇತ್ಯತಸ್ತದಾಶಯಮಾಹ -

ಓಂ ಉಪಲಭ್ಯವದನಿಯಮಃ ಓಂ || 2-3-17-255 ||

ಕ್ರಿಯಾಯಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಉಪಲಭ್ಯವನಿಯಮೋ ಯಥಾ ಏವಂ ಕ್ರಿಯಾಯಾಮನಿಯಮ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಇದಂ ಸುರೂಪಂ ಸುಗಂಧಂ ಸುಖರೂಪಂ ವಾ ಜ್ಞಾನ್ಯಾಮಿ ವಿಪರೀತಂ ನ
ಪಶ್ಯಾಮಿ ನ ಜಿಘ್ರಾಮಿ ಇತಿ ಸ್ಪೃಹಯತೋಽಪಿ ತಜ್ಞಾನಲಾಭೋ ಯಥಾ ಏವಮಿದಂ
ಕುರ್ಯಾಮಿತಿಚ್ಛತೋಽಪಿ ನ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ನಿಯಮ ಇತಿ ನಿಯತಕರ್ತೃತ್ವಾಭಾವಪರಂ
ತದ್ಧಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

ಹೇತೋ ಜ್ಞಾನಾನಯಮಃ? ಕ್ರಿಯಾದಾಪಸ್ವತಸ್ತತ್ಪದತಿ ಭಾವಾನಾಸ್ವತಸ್ತೇ

ಹೇತುಮಾಹ -

ಓಂ ಶಕ್ತಿವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ಓಂ || 2-3-17-256 ||

ಈಶಶಕ್ತಪೇಕ್ಷಯಾ ಜ್ಞಸ್ಯ ವಿಪರ್ಯಯಾದಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಾದಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

ಇತಶ್ಚಾಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸಮಾಧ್ಯಭಾವಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-3-17-257 ||

ಸಮಾಧಿರಲಮ್ಬುಧಿಃ | ತದಭಾವಾಚ್ಚಾಪೂರ್ಣಕಾಮತ್ವಾಚ್ಚಾಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ಜ್ಞಾಯತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಶ್ಚಾನಿಯಮ ಇತಿ ಪರಮ್ಪರಯಾ ಇಮೌ ಹೇತೋ ಬೋಧ್ಯೌ ||

ನನು ಜ್ಞಸ್ಯಸ್ವತಸ್ತತ್ಕರ್ತೃತ್ವೇ ಕಥಂ ಕರ್ತೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಸ್ವತನ್ತ್ರಃ ಖಲು ಕರ್ತೇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಯಥಾ ಚ ತಕ್ಷೋಭಯಥಾ ಓಂ || 2-3-17-258 ||

ಯಥಾ ತಕ್ಷಾ ಉಭಯಥಾ ಕಾರಯಿತ್ಯನಿಯತತ್ವೇನ ಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಚೋಚ್ಯತೇ ತಥಾ
ಜ್ಞೋಽಪೀಶನಿಯತೋಽಪಿ ಕರ್ತೋಚ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಸ್ತು ದಾಷ್ಟಾನ್ತಿಕಸಮುಚ್ಚಾಯಕಃ ||

ಕಿಂ ತಕ್ಷವದಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಃ ಸ್ವಾಧೀನಾ | ನೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪರಾತ್ ತು ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ || 2-3-17-259 ||

ತುರೇವ | ಶಕ್ತಿರಿತಿ ವಿಭಜ್ಯ ಅಸ್ತಿ | ಜ್ಞಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಃ ಪರಾದೇವ ಈಶಾಧೀನೈವ |
ತಚ್ಚುತೇಃ | 'ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಕಾರಣತ್ವಂ ಚ' ಇತೀಶಾಧೀನತ್ವಶ್ಚುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಏವಂ ತರ್ಹೀಶಸ್ಯೈವ ಸ್ಯಾತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಮ್ | ನ ಜ್ಞಸ್ಯೇತಿ ಪುನಃ ಶಾಸ್ತ್ರವೈಯರ್ಥ್ಯಮಿತ್ಯತ
ಆಹ-

ಓಂ ಕೃತಪ್ರಯತ್ನಾವೇಕ್ಷನುವಿಹಿತಪ್ರತಿಷೇಧಾವೈಯರ್ಥ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ

|| 2-3-17-260 ||

ತುರೇವ | ಪರ ಇತ್ಯನುಷಜ್ಯತೇ | ಕೃತಮಿತಿ ಕರ್ಮೋಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಯತ್ನೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ |
ಆದಿಪದಾದವೈಷಮ್ಯಾದಿ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಜೀವನಾದಿಕರ್ಮಪ್ರಯತ್ನಯೋಗ್ಯತಾವೇಕ್ಷ ಏವ
ಪರಃ ಜ್ಞಂ ಪ್ರೇರಯತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಕಿಮಶಕ್ತ್ಯಾ ನೇತ್ಯಾಹ | ವಿಹಿತೇತಿ |
ವಿಧಿನಿಷೇಧಶಾಸ್ತ್ರಾವೈಯರ್ಥ್ಯಾಯ | ಸ್ವಸ್ಯ ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಘ್ಯನಿರಾಸಾಯೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ |

ಏತದರ್ಥಮೇವ ಕರ್ಮಾದ್ಯಪೇಕ್ಷೇತ ಭಾವಃ | ಪ್ರಗುಕ್ತಾವ್ಯಷಮ್ಯದ ಅತ್ರ ತದಿಪದೇನ
ಸ್ಮಾರಿತಮಿತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ || 17 ||

ಅಂಶಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-18 ||

ಓಂ ಅಂಶೋ ನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾದನ್ಯಥಾ ಚಾಪಿ ದಾಶಕಿತವಾದಿತ್ವಮಧೀಯತ

ಏಕೇ ಓಂ || 2-3-18-261 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನೇಶಾಂಶತ್ವಾನಂಶತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞ ಇತ್ಯಸ್ತಿ |
ಪರಸ್ಯೇತ್ಯನುಷ್ಠಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಚೇತಿ ಪೂರ್ವತ್ರೋತ್ತರತ್ರ
ಚಾನ್ವೇತಿ | 'ಅಪಿರಾದಿತ್ವಮಪೀತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಜ್ಞೋ ಜೀವಃ ಪರಸ್ಯಾಂಶಃ ತದ್ಗರ್ಭವಾಸಿತ್ವೇನ
ತದನ್ತರ್ಭೂತತ್ವಾತ್ | ಅಂಶ ಇವಾಂಶಃ ಪಿತಾಪುತ್ರಾದಿಸಮ್ಯುಕ್ತಃ ಕೇವಲಂ
ತದುಪಜೀವಕತ್ವೇನ ತಚ್ಛೇಷಭೂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ತತೋ ನ್ಯೂನತ್ವೇ ಸತಿ
ಕಿಂಚಿತ್ತತ್ಸದೃಶರೂಪಾಂಶ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ಕುತಃ ನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾದನ್ಯಥಾ ಚ
ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯನ್ವಯಃ | 'ನಾನಾ ಹ್ಯೇನಂ ವ್ಯಪದಿಶನ್ತಿ ಪಿತೇತಿ ಪುತ್ರೇತಿ ಬ್ರಾತೇತಿ ಚ'
ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಪಿತಾಪುತ್ರತ್ವಾದಿನಾನಾಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಮ್ಯನ್ವವ್ಯಪದೇಶಾತ್ | ನಾನಾವಸ್ಯ
ಕುತಶ್ಚೇನೇತಿ ನೈವಾಂಶೋ ನ ಸಮ್ಯನ್ವ ಇತಿ ಚಾನ್ಯಥಾ ಚ ಸಮ್ಯನ್ವಾಭಾವೇನ ಚ
ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದುಭಯಬಲಾಜ್ಜೀವಃ ಕೇವಲಂ ಪರೇಣೋಪಕಾರ್ಯ ಏವ ನ
ಕದಾಚಿತ್ತಸ್ಯೋಪಕರ್ತೇತಿ ತದುಪಜೀವಕರೂಪಾಂಶ ಇತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ |
ಉಪಕಾರ್ಯತ್ವೇನ ಸಮ್ಯನ್ವವ್ಯಪದೇಶಸ್ಯೋಪಕರ್ತೃತ್ವಾಭಾವೇನ ಸಮ್ಯನ್ವಾಭಾವಸ್ಯ
ಜೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಯಂ ಚ ಹೇತುರಾದ್ಯೇಽರ್ಥೇ | ಅನ್ವೇ ತ್ವನ್ಯಥಾ ಚ
ದಾಶಕಿತವಾದಿತ್ವಮಧೀಯತ ಇತಿ ಏಕೇ ಶಾಖಿನಃ | ಜ್ಞಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ 'ಬ್ರಹ್ಮ ದಾಶಾ ಬ್ರಹ್ಮ
ಕಿತವಾ ಬ್ರಹ್ಮವೇಮೇ ದಾಶಾಃ' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಭೇದಮಧೀಯತೇ | ಅನ್ಯಥಾ ಚ ಅನ್ಯಃ
ಪರೋಽನ್ಯೋ ಜೀವ ಇತಿ ಭೇದಂ ಚಾಧೀಯತ ಏಕೇ ಯತೋಽತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ |
ಈಶಜೀವಯೋರ್ಭೇದಾಭೇದೋಕ್ತನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ಯಾ ಭೇದಮುಪೇತ್ಯಾಭೇದಸ್ಥಾನೇ
ತನ್ಮೂನತ್ವೇ ಸತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ತತ್ಸದೃಶರೂಪಾಂಶತ್ವಂ ನಿವೇಶ್ಯತೇ | ಅಭೇದಸ್ಯ ಬಾಧಾದಿತಿ
ಭಾವಃ | ಟೀಕಾಯಾಮನ್ಯಥೇತಿ ಪದಮುತ್ತರೇಣ ಯೋಜಿತಮ್ | ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ತು
ಪೂರ್ವೇಣ | ಪಕ್ಷದ್ವಯೇಽಪಿ ಭಾಷ್ಯೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯದರ್ಶನಾಚ್ಚನ್ವಿಕಾಯಾಮುಭಯತ್ರ
ಯೋಜಿತಮ್ | ಯದ್ವಾ ಟೀಕಾರೀತ್ಯಾ ನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯೇವಾದ್ಯೇಽರ್ಥೇ ಹೇತುಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಮನ್ವವರ್ಣಾತ್ ಓಂ || 2-3-18-262 ||

ಅಪೇರಾಕಾರ್ಷಃ | 'ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ ಜ್ಞಃ ಪರಸ್ಯಾಂಶ್ಚ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪಾದೋಽಮ್ಯ ಇತ್ಯೇಕಾರ್ಥತ್ವಾತ್ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ || 2-3-18-263 ||

'ಮಮೈವಾಂಶೋ ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವಭೂತಃ' ಇತಿ ಜ್ಞಃ ಪರಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಇತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ |
ಅತೋಽಪ್ಯಂಶ್ಚ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವದೇಹೇ ಜೀವಭೂತೋ ಜೀವಾಪ್ಯಶ್ಚೇತನ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಜ್ಞಸ್ಯ ಪರಾಂಶತ್ವೇ ಮತ್ಸ್ಯಾದೇರ್ಜ್ಞಸ್ಯ ಚ ಸಾಮ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ಅನಂಶತ್ವಶ್ರುತಿವಿರೋಧಶ್ಚೇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಾದಿವನ್ನೈವಂ ಪರಃ ಓಂ || 2-3-18-264 ||

ಪರೋ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿರೂಪೇ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಏವಂ ಭಿನ್ನಾಂಶೋ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಥಂ
ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್ | ಪ್ರಕಾಶಾದ್ಯಭಿಮಾನಿವತ್ | ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶಃ ಕಾಲಾಗ್ನಾದ್ಯಭಿಮಾನೀ
ಖದ್ಯೋತಾಭಿಮಾನಿವನ್ನ |

ಕಾಲಾಗ್ನಾದ್ಯಭಿಮಾನಿನಸ್ತೇಜೋಜಲಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿವಹ್ಯಾದೇರಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಾತ್,
ಖದ್ಯೋತಾಭಿಮಾನಿನಾಂ ತು ಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಾತ್ | ತಥಾ ಮತ್ಸ್ಯಾದೇಃ
ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವಾಜ್ಜೀವಸ್ಯ ತು ಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಾನ್ನ ತಯೋಃ ಸಾಮ್ಯಮಿತಿ |
ಏತೇನಾನಂಶತ್ವಶ್ರುತಿಃ ಸ್ವರೂಪಾಂಶತ್ವನಿಷೇಧಪರೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ |

ಮತ್ಸ್ಯಾದೇರ್ಜೀವಸ್ಯ ಚಾಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಂ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾತ್?
ದೃಷ್ಟಾಂತಮಾತ್ರಸ್ಯಾಸಾಧಕತ್ವಾದತ ಆಹ-

ಓಂ ಸ್ಮರನ್ನಿ ಚ ಓಂ || 2-3-18-265 ||

ಜೀವಸ್ಯ ಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಂ ಮತ್ಸ್ಯಾದೇರಭಿನಾಂಶತ್ವಮ್ | ಸ್ಮೃತಿಕರ್ತಾರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಏತೇ
ಸ್ವಾಂಶಕಲಾಃ ಪುಂಸಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ | ಪೂರ್ವ
ವರಾಹಾದೇರ್ಜೀವಸ್ಯ ಚ 'ಜಗೃಹೇ ಪೌರುಷಂ ರೂಪಮ್' ಇತ್ಯಾದಿನಾ 'ಖುಷಯೋ
ಮನವೋ ದೇವಾ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಚ ವಿಷ್ಣಂಶತ್ವಮುಕ್ತಾ ಏತೇ ಪುಂಸಃ ಪುರುಷಸ್ಯ

ಸ್ವರೂಪಾಂಶಭಿನ್ನಾಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಏವ ಮೂಲರೂಪೇವ ಇತಿ
 ಪರಾಹಾದೇರಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಂ, ಜೀವಾನಾಂ ತು 'ಅತಃ ಪರಂ ಯದವ್ಯಕ್ತಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ
 ಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಂ, ತಥಾ 'ಸ್ವಾಂಶಶ್ಚಾಥೋ ವಿಭಿನ್ನಾಂಶ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ
 ಸ್ವರೂಪಾಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣಯೋರುಕ್ತೇಃ ತಯೋಶ್ಚ 'ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸಿ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಈಶೇ
 ಅನುಭವೇನ ಜೀವೇ ಸಿದ್ಧತಯಾ ತಯೋರ್ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಂ ಸ್ಮರಂತೀತಿ ಭಾವಃ |
 ಬಹುಸ್ಮೃತಿದ್ಯೋತನಾಯ ಬಹುವಚನಮ್ | ನ ಕೇವಲಂ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಇತಿ ಚಾರ್ಥ ಇತ್ಯೇಕೇ |
 ಅನ್ಯಥಾ ಚಾದಿ ದಾಶಕಿತವೇತ್ಯುಕ್ತಹೇತೂನಾಂ ಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಚ ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥಶ್ಚ
 ಇತ್ಯನ್ಯೇ | ಸ್ಮರ್ಯತ ಇತಿ ಜ್ಞಸ್ಯೇಶಾಂಶತ್ವೇ ಸ್ಮೃತಿರುಕ್ತಾ | ಅತ್ರ ತು ಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವ ಇತಿ
 ಭೇದಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಂ ಪರ ಇತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಅನುಜ್ಞಾಪರಿಹಾರೌ ದೇಹಸಮ್ನಾನ್ಯೋ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿವತ್ ಓಂ

||2-3-18-266||

ಜ್ಞಸ್ಯೇತ್ಯಸಿ | ಪರಾದಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಅನುಜ್ಞೇತಿ ತತ್ಸೂರ್ವಕಪ್ರವೃತ್ತಿರುಚ್ಯತೇ | ಪರಿಹಾರೋ
 ಬನ್ಧನಿವೃತ್ತಿಃ | ಜ್ಞಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ದೇಹಸಮ್ನಾನ್ಯೋತೋಃ ಪರಾದನುಜ್ಞಾಪರಿಹಾರೌ
 ಈಶಾನುಜ್ಞಾಧೀನಪ್ರವೃತ್ತಿಮೋಕ್ಷೌ ಸ್ತಃ | ಜ್ಯೋತಿರಾದಿವತ್ | ಯಥಾ ಜ್ಯೋತಿಷೋ
 ಹ್ಯಕ್ಷ್ಯ ಭಿಮಾನಿ ನೋಽಪಭ್ರಷ್ಟಸ್ಯ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾಭಿಮಾನಿನಶ್ಚ ತತ್ತದೇಹ ಸಮ್ನಾತ್
 ಸೂರ್ಯವರುಣಾನುಜ್ಞಯಾ ತತ್ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಾದಿಸ್ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ಪರಸ್ಯ
 ಚ ಮತ್ಸ್ಯಾದೇರ್ದೇಹಸಮ್ನಾನ್ಯೋತೋಸ್ತೌ ನ ಸ್ತ ಇತಿ ನೈವಂ ಪರ ಇತ್ಯಪಿ ಧೈಯಮ್ |
 ಕಥಮ್? ಜ್ಯೋತಿರಾದಿವತ್ | ಜ್ಯೋತಿಷಃ ಪ್ರಭಾಭಿಮಾನಿನೋ ಅಮೃತಾಭ್ಯಾ ಭಿಮಾನಿನಶ್ಚ
 ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯನುಜ್ಞಾಧೀನಪ್ರವೃತ್ತಾದಿನಾಸ್ತೀತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾ ದ್ಯಭಿಮಾನಿನಾ ಸಾಮ್ಯಂ
 ನಾಸ್ತಿ ತಥೇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವರೂಪಾಂಶತ್ವಭಿನ್ನಾಂಶತ್ವಯೋಃ
 ಪ್ರಕಾಶಾದಿರತ್ರಾಂಶ್ಯನುಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಾನುಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಯೋಃ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಇತಿ
 ಭೇದಃ ||

ಇತಶ್ಚ ನ ಸಾಮ್ಯಂ ತಯೋರಿತ್ಯಾಹ —

ಓಂ ಅನಂತಶ್ಚಾವ್ಯತಿಕರಃ ಓಂ || 2-3-18-267 ||

ಶಕ್ತೇತಿ ಶೇಷಃ | ಜ್ಞಸ್ಯಾನಂತತೇಃ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಅನಂತೇರಪೂರ್ಣತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಮತ್ಯಾದೇಶ್ಚ
ತದ್ಭಾವಾದಿತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಅವ್ಯತಿಕರೋ ನೈವಂ ಪರ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯಾವ್ಯತಿಕರೋ
ವ್ಯತ್ಯಾಸಾಭಾವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಆಭಾಸ ಏವ ಚ ಓಂ || 2-3-18-268 ||

ಜ್ಞ ಆಭಾಸ ಏವ ಈಶಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ ಏವ | ಮತ್ಯಾದಿಸ್ತು ನ ತಥಾ | ಅತಶ್ಚಾವ್ಯತಿಕರ ಇತಿ
ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಯೋಗವಿಭಾಗಃ ಪ್ರಥಮಾನಿದೇಶಶ್ಚೋತ್ತರಾರ್ಥಃ || 18 ||

ಅದೃಷ್ಟಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-3-19 ||**ಓಂ ಅದೃಷ್ಟನಿಯಮಾತ್ ಓಂ || 2-3-19-269 ||**

ಅತ್ರ ಜ್ಞಸ್ಯೇಶಾಭಾಸತ್ವಾನಾಭಾಸತ್ವಪರಯೋಃ 'ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಭೂವ'
ಇತಿ 'ನೈವಾಂಶೋ ನ ಸಮ್ಪನ್ನ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯೋರವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಆಭಾಸ ಏವೇತಿ ಜ್ಞ
ಇತಿ ಚಾಸ್ತಿ | ಅದೃಷ್ಟೇತಿ ವಿದ್ಯಾದ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಜ್ಞ ಆಭಾಸ ಏವ ಈಶಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ ಏವ |
ಅದೃಷ್ಟನಿಯಮಾತ್ ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಾದಿವೈಚಿತ್ರ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಬಿಮ್ಬಾವೈಚಿತ್ರ್ಯೇಽಪಿ ತತ್ತದೀಯಾನಾದ್ಯದೃಷ್ಟವೈಚಿತ್ರ್ಯೇಣ
ದೇವದಾನವಮಾನವಾದಿವೈಚಿತ್ರ್ಯಸಮ್ಪವೇನ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |
ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯತೋ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ತತ್ಯೇವ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ||

ರಾಗಾದಿವೈಚಿತ್ರ್ಯಾದೇವ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬವೈಚಿತ್ರ್ಯಮಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಭಿನನ್ಯಾ ದಿಷ್ಟವಿ ಚೈವಮ್ ಓಂ || 2-3-19-270 ||

ಅಭಿನನ್ನಿರಿಚ್ಛಾ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹಾದಿದೋಷೇಷ್ವಪ್ಯೇಯಂ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಮ್ |
ಅದೃಷ್ಟನಿಯಮಾತ್ | ನ ಕೇವಲಮಾಭಾಸ ಇತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ರಾಗಾದಿವೈಚಿತ್ರ್ಯಂ
ಕಥಮಿತ್ಯಪೇಕ್ಷಾಯಾಂ ತಸ್ಯೈವಾನುಸರ್ತವ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ಪೂರ್ವಪೂರ್ವರಾಗಾದಿವೈಚಿತ್ರ್ಯಾದೇವ ತದಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ಚೇತಿ | ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಂ
ಚೇತಿ ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ | ರಾಗಾದ್ಯವೈಚಿತ್ರ್ಯೇಽಪ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ಪುಂಸಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ
ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಮದೃಷ್ಟನಿಯಮಾದೇವ ವಾಚ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

Formatted: Default Paragraph Font, (Complex) Kannada

Formatted: Default Paragraph Font

Formatted: Default Paragraph Font, Shadow

ತರ್ಹ ಭೂಮ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನವ್ಯಚಿತ್ಯೇಣ್ಯವ ಸುರನರವೈಚಿತ್ಯ ಮಸ್ತೌತ್ಯಾಶಚ್ಯುಹಂ =

ಓಂ ಪ್ರದೇಶಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾನ್ತರ್ಭಾವಾತ್ ಓಂ || 2-3-19-271 ||

ಏವಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸ್ವರ್ಗಾದಿಪ್ರದೇಶಾವೈಚಿತ್ಯಾದೇವಂ ವೈಚಿತ್ಯಮಾಭಾಸಸ್ಯಾಸ್ತಿ ತಿ ಚೇನ್ನ |
ಅನ್ತರ್ಭಾವಾತ್ | ತದ್ವೈಚಿತ್ಯಸ್ಯಾಪ್ಯದೃಷ್ಟವೈಚಿತ್ಯ ಏವಾನ್ತರ್ಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ನಿನಿಮಿತ್ತಂ ತದ್ವೈಚಿತ್ಯಾಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ || 19 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಕೃತ ತನ್ತ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ

ಪಾದಃ ಸಮಾಪ್ತಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ || 2-4 ||

ಯಾವದ್ವಿಕಾರನ್ತಿ ತ್ಯುಕ್ತಯುಕ್ತುಪೇತಯಾಃಕಾಶಾದೇರುತ್ಪತ್ತಿಶ್ಚುತ್ಯಾ ಅನುತ್ಪತ್ತಿ
ಶ್ರುತಿಗೌಣೀ ಚೇತ್ ತರ್ಹ್ಯಪಾದಾನಾಭಾವಾದಿಯುಕ್ತುಪೇತಯಾ
ಪ್ರಾಣಾದ್ಯನುತ್ಪತ್ತಿಶ್ಚುತ್ಯಾ ತದನಿತ್ಯತ್ಪ್ರಗೌಣೀತಿ ಶಚ್ಯಾಂ ವ್ಯದಸಿತುಮತ್ರ ಪಾದೇ
ಸಯುಕ್ತಿಕಶ್ಚುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ ||

ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-1 ||

ಓಂ ತಥಾ ಪ್ರಾಣಾಃ ಓಂ || 2-4-1-272 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ 'ಏತಸ್ಯಾಜ್ಞಾಯತೇ ಪ್ರಾಣಃ' ಇತೀನ್ದ್ರಿಯಜನ್ಮಶ್ರುತೇಃ 'ಪ್ರಾಣಾ
ಏವಾನಾದಯ' ಇತಿ ತದಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯಾ 'ನೋಪಾದಾನಂ ಹೀನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಮ್' ಇತಿ
ಯುಕ್ತುಪೇತಯಾ ಅವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತಥೇತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಯುಕ್ತನುಕರ್ಷಣಾರ್ಥಮ್ |
ಯಥಾ ವಿಯದಾದಯೋ ಜಾತಾಸ್ತಥಾ ಪ್ರಾಣಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಈಶಾದೇವೋತ್ಪತ್ತಿಮನ್ತಿ |
ಅಶ್ರುತೇರಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಹೇತುಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಾ ಇತೀನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ
ತದಭಿಮಾನಿಶ್ಚ | ಜನಿರಪಿ ಪರಾಧೀನವಿಶೇಷರೂಪೈವ | ಸಾ ಚ
ಯಥಾಯೋಗಮುಪಚಯಾದಿರೂಪಾ ಧ್ಯೇಯಾ | ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ ||

ನನು 'ಪ್ರಾಣಾ ಏವ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಶ್ರುತೇರಿತಿ ಕಥಮತ ಆಹ -

ಓಂ ಗೌಣ್ಯಸಮ್ಯವಾತ್ ಓಂ || 2-4-1-273 ||

ಅನಾದಿತ್ವಶ್ರುತಿಗೌಣೀ, ಅನಾದಿಸೂಕ್ಷ್ಮೇನ್ದ್ರಿಯಪರಾ | ಅಸಮ್ಯವಾತ್
ಮುಖ್ಯಾನಾದಿತ್ವಸಮ್ಯವಾತ್ | ತಥಾ 'ಏತಸ್ಯಾಜ್ಞಾಯತೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ
ಸಮ್ಯವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿರುಪಾದಾನತ್ವಾದಿತ್ಯಧಿಕಾಶಚ್ಯಾನಿರಾಸಾಯ ಗೌಣೀತಿ

ಪುನರ್ಯೋಗಃ | ಪ್ರಾಗುಕ್ತಗೌಣತ್ವಾದನ್ಯಾದೃಶಗೌಣತ್ವೋಕ್ತೃರ್ಥಮಯಂ ಯೋಗಿ ಇತಿ

ಕೇಚಿತ್ ||

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನುಪರೋಧಾಚ್ಛ ಓಂ || 2-4-1-274 ||

'ಇದಂ ಸರ್ವಮಸೃಜತ' ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನುಸಾರಾಚ್ಛ ಪ್ರಾಣಾ ಉತ್ಪತ್ತಿಮನ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ ಪ್ರಾಣಮಸೃಜತ', 'ಸ ಪ್ರಾಣಾನ್', 'ಏತಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯತೇ ಪ್ರಾಣಃ' ಇತ್ಯಾದಿವಿಶೇಷಶ್ರುತೇಃ 'ಪ್ರಾಣಾ ಏವಾನಾದಯ' ಇತಿ ಸಯುಕ್ತಿಕ ವಿಶೇಷಶ್ರುತಿತಃ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಸಾಮಾನ್ಯಶ್ರುತಿಸ್ಮಾರಣಾಯಾಯಂ ಯೋಗಃ || 1 ||

ಮನೋಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-2 ||

ಓಂ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತುತೇಶ್ಚ ಓಂ || 2-4-2-275 ||

ಅತ್ರ 'ಮನಃ ಸರ್ವೇನ್ನಿಯಾಣಿ ಚ', 'ನಿತ್ಯಂ ಮನೋಽನಾದಿತ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯನಯೋರ್ಮನೋಜನ್ಮಾಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯೋರವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತದಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಾಣೋಕ್ತಿಃ | ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತುತ್ಯಾ ಮನ ಇತಿ ಲಭ್ಯತೇ | ಉತ್ಪತ್ತಿಮದಿತಿ ಚಾಸ್ತಿ | ಅನಾದೀಶಾದುತ್ಪತ್ತಿಮತ್ | ಕುತಃ? ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಕ್ ಪೂರ್ವಂ ಶ್ರುತೇಃ | 'ಏತಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯತೇ ಪ್ರಾಣೋ ಮನಃ ಸರ್ವೇನ್ನಿಯಾಣಿ ಚ' ಇತಿ ತಸ್ಮೋತ್ಪನ್ನತ್ವೇನ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಶಬ್ದೋಽನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯೇ | ತದನುತ್ಪತ್ತಿ ವಚನಮಲ್ಲೋಪಚಯಕಾರಣಾದಿತಿ ವಚನಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನ 'ನಿತ್ಯಂ ಮನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮನಃ ಪರಾ | ಜನ್ಮಶ್ರುತಿರುಪಚಯರೂಪೋತ್ಪತ್ತಿಪರೇತಿ ಭಾವಃ | 'ವಾಯೋರ್ವಾವ ರುದ್ರ ಉದೇತಿ' ಇತಿ ವಾಯೋರ್ಮನೋಜನಿಶ್ರುತಿಃ ದ್ವಾರಪರೇತಿ ನ ತದ್ವಿರೋಧ ಇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತುತ್ಯಾಃ ಮನೋರೂಪಂ ವಿಷಯಂ ಪೃಥಕ್ ಮನಸೋ ವಿಶಿಷ್ಯ ಜನ್ಮೋಕ್ತ್ಯಾ ಜನ್ಮಶ್ರುತೇರಜನ್ಮಶ್ರುತಿಯೋ ನಿರವಕಾಶತ್ವಂ ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನತ್ವಮಲ್ಲೋಪಚಯರೂಪೋತ್ಪತ್ತಿಭೇದಂ ಚ ಸೂಚಯಿತುಮ್ || 2 ||

ತತ್ಪೂರ್ವಕತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-3 ||

ಓಂ ತತ್ಪೂರ್ವಕತ್ವಾದ್ಯಾಚಃ ಓಂ || 2-4-3-276 ||

ಅತ್ರ ವಾಗ್ಜನ್ಮಾಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ವಾಚೋ ವಾಗಿನ್ಪಿಯಸ್ಯ ತತ್ ಪ್ರಕೃತಂ ಮನಃ ಪೂರ್ವಂ ಕಾರಣಂ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾ ಭಾವಃ | ತಸ್ಮಾತ್ ತತ್ಪೂರ್ವಕತ್ವಾತ್ 'ಮನಃ

ಪೂರ್ವದಾಪಂ ವಾಗ್ವತರದಾಪಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತಾತ್ ಮನಃಕಾರಣತ್ವದ್
ವಾಗುತ್ಪತ್ತಿಮತೀತ್ಯರ್ಥಃ | 'ವಾಗ್ವಾವ ನಿತ್ಯಾ ನ ಹ್ಯೇಷೋತ್ಪದ್ಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿನ್ನು
ನಿತ್ಯವೇದೋಚ್ಚಾರಣಯೋಗ್ಯತ್ವಾದ್ ಗೌಣೀತಿ ಭಾವಃ ||3||

ಸಪ್ತಗತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||2-4-4||

ಓಂ ಸಪ್ತಗತೇರ್ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ || 2-4-4-277 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಸಂಕ್ಷಾ ಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಾಣಾ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಗತೇರ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯ
ಸಮ್ಪನ್ನಿನಃ ಜ್ಞಾನಜನಕಾಃ ಪ್ರಾಣಾಃ ಸಪ್ತ | ಕುತಃ? ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾತ್ | 'ಸಪ್ತ ಪ್ರಾಣಾಃ
ಪ್ರಭವನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವುತ್ರರತ್ರ 'ಗುಹಾಶಯಾಂ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ಸಪ್ತ' ಇತಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥತ್ವೇನ
ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಗುಹಾಶಯಾಂ ಬುದ್ಧಾ, ಬುದ್ಧಧಾರ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಾತ್ |
ಚಸ್ತ ನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯೇ | 'ಸಪ್ತ ಪ್ರಾಣಸ್ತ ವಗತೇಃ ಪಞ್ಚ ಪ್ರಾಣಾಶ್ಚ ಕರ್ಮಣಃ | ಏವಂ
ಪ್ರಾಣದ್ವಾದಶಕಂ ಶರೀರೇ ನಿತ್ಯಸಂಸ್ಥಿತಮ್ |' ಇತಿ ವಚನಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ
ದ್ವಾದಶ ವಾ ಏತೇ ಪ್ರಾಣಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ದ್ವಾದಶತ್ವೇಽಪಿ 'ಸಪ್ತ ಪ್ರಾಣಾಃ'
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಶ್ರುತೇಶ್ಚಕ್ಷುಸ್ತ ಗ್ರಹನಘ್ರಾಣಮನೋಬುದ್ಧೀನಾಂ
ಜ್ಞಾನಹೇತ್ವಿನೈತ್ಯವಿವಕ್ಷಯಾ ಸಪ್ತಪರತ್ವೋಪಪತ್ತೇಃ ನ ತಯೋರ್ವಿರೋಧ ಇತಿ
ಭಾವಃ |

ನನು ಸಪ್ತಭ್ಯೋಽನ್ಯೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಸತ್ತ್ವೇ 'ಸಪ್ತ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ತೈಃ ಸಹ ಪಾರಃ
ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಹಸ್ತಾದಯಸ್ತು ಸ್ಥಿತೇಽತೋ ನೈವಮ್ ಓಂ || 2-4-4-278 ||

ಸ್ಥಿತ ಇತಿ ಬನ್ಧಸ್ಥಿತಿಹೇತುತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮೋಚ್ಯತೇ | ನಿವೃತ್ತಮಪಿ ಪ್ರವೃತ್ತಸಾರೂಪ್ಯಾದ್
ಗೌಣ್ಯಾ ವೃತ್ತಾ ಸ್ಥಿತಪದೇನ ಗೃಹ್ಯತೇ | ತುವ್ಯಲ್ಪಕ್ಷಣ್ಯದ್ಯೋತಕಃ |
ಹಸ್ತಪಾದಪಾಯುಗುಹ್ಯವಾಚಸ್ತು ಸ್ಥಿತೇ ಕರ್ಮವಿಷಯೇ ಕರ್ಮಾರ್ಥಾನಿ | ಅತಃ
ಕರ್ಮಾರ್ಥತ್ವವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾದೇವ ತೈಃ ಸಹ ಪಾರೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||4||

ಅಣ್ವಧಿಕರಣಮ್ ||2-4-5||

ಓಂ ಅಣವಶ್ಚ ಓಂ || 2-4-5-279 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಾಣುತ್ವಾನುತ್ಪಶ್ಚಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಾಣಾ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಪ್ರಾಣಾ
ಅಣವಸ್ತೇಜಸಾ ವ್ಯಾಪ್ತಾಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ 'ಅಣುಭಿಃ ಪಶ್ಯತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ

ಯೋಶ್ವವನಾದಿಯುಕ್ತವೇತ ದಿವೇಪಿ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ನ ವಿವಿಧ್ಯತ ಇತಿ

ಭಾವಃ || 5 ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-6 ||

ಓಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ಓಂ || 2-4-6-280 ||

ಅತ್ರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಜನ್ಮಾಜನ್ಮಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾನ್
ನ ಕೇವಲಂ ಪ್ರಾಣಾ ಇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | 'ಆತ್ಮತ ಏಷ ಪ್ರಾಣೋ ಜಾಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |
'ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ' ಇತಿ ಸ್ವತ್ಯುಕ್ತಸರ್ವೋತ್ತಮಿಹೇತುತ್ವಯುಕ್ತಪೇತಾ 'ನೈಷ ಪ್ರಾಣ
ಉದೇತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಶ್ಚ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಿಷಯೇತಿ ಭಾವಃ | 'ಏತೇನ
ಮಾತರಿಶ್ವಾ' ಇತ್ಯತ್ರ ಬಾಹ್ಯವಾಯುರೂಪೇಣೋತ್ಪತ್ಯುಕ್ತವದಿ
ಸರ್ವಮ್ಯತ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಹೇತುನಾ ಪ್ರಾಣರೂಪೇಣಾಪ್ಯುತ್ಪತ್ತಿರತ್ರೋಚ್ಯತ ಇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ |

ಪ್ರಾಣಜನ್ಮಶ್ರುತಿಃ ಚೇಷ್ವಾದಿಪರಾ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನ ವಾಯುಕ್ರಿಯೇ ಪೃಥುಗುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 2-4-6-281 ||

ಪ್ರಾಣೋತ್ಪತ್ತಿಶ್ರುತಿಃ ಪ್ರಾಣೋ ಬಾಹ್ಯವಾಯುಚೇಷ್ವಾರೂಪಕ್ರಿಯೇ ನ ಭವತಃ | ಕುತಃ?
'ಸ ಪ್ರಾಣಮಸೃಜತ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾ 'ಪ್ರಾಣಾತ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಖಂ ವಾಯುಜ್ಯೋತಿರಾಪಃ
ಪೃಥಿವೀನ್ವಿಯಂ ಮನೋಽನ್ನಮನ್ನಾದ್ವೀರ್ಯಂ ತಪೋ ಮನ್ವಾಃ ಕರ್ಮ' ಇತಿ ತಯೋಃ
ಪೃಥುಗುಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 6 ||

ಚಕ್ಷುರಾಧ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-7 ||

ಓಂ ಚಕ್ಷುರಾದಿವತ್ ತು ತನ್ನಹಶಿಷ್ಯಾ ದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 2-4-7-282 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾಸ್ವಾತನ್ತ್ಯ ಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ತುರೇವ |
ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಃ ಚಕ್ಷುರಾದಿವದೇವ | ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಯಥೇಶಾಧೀನಂ
ತಥಾಸಯಮಪಿ ಈಶಾಧೀನ ಇತಿ ಲಭ್ಯತೇ | ಏವೇತ್ಯುತ್ಪತ್ತಾವಿವ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾದೌ ನ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಸ್ತೀತಿ ಸೂಚಯತಿ | ಕುತಃ? ತನ್ನಹಶಿಷ್ಯಾ ದಿಭ್ಯಃ | ತೈಃ ಚಕ್ಷುರಾದಿಭಿಃ ಸಹ ಶಿಷ್ಯಃ
ಶಾಸನಮುಕ್ತಿಃ 'ಸರ್ವಂ ಹ್ಯೇವೈತತ್ ಪರಮೇವತಿಷ್ಠತೇ ಪ್ರಾಣಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಿನಶ್ಚ'
ಇತಿ ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಹೇಶವಶತ್ವೇನ ಪಾರಾತ್ | ನನು 'ಯದಾಶ್ರಯಾದಸ್ಯ ಚೇಷ್ವಾ'
ಇತ್ಯುಕ್ತಾನನ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವಯುಕ್ತಪೇತಾ 'ನ ಪ್ರಾಣಃ ಕಿಂ ದಾಶ್ರಿತಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ
ಶ್ರುತಿಮಾತ್ರಾತ್ ಕಥಮಪೋದ್ಯತ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮಾದಿಭ್ಯ ಇತಿ | 'ಸರ್ವಕರ್ತಾಽಪಿ ಸನ್'

ಪ್ರಾಣಃ ಪರಮಾಧಾರತ್ ಸ್ಥಿತಃ ಇತಿ, ನಾನ್ಯಾನ್ಯತೋಽನ್ತ ಪ್ರಜ್ಞಾ
 ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾದೀಶದ್ವಯಾಯೋಗಾದಿರೂಪಯುಕ್ತೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ನ ಪ್ರಾಣಃ
 ಕಿಂಚಿದಾಶ್ರಿತಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಅನನ್ಯೇಶ್ವರತ್ವಾವಾನ್ತರೇಶ್ವರತ್ವಪರೇತಿ ಭಾವಃ |
 ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾತ್ ಚಕ್ಷುಷ ಆದಿತ್ಯೇನೋಕ್ತಿಃ | ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇ ಶ್ರುತಿಬಾಹುಲ್ಯಮಸ್ತೀತಿ ಚೋದ್ಯಂ
 ತು 'ಸೋಽಧ್ಯಕ್ಷ' ಇತ್ಯತ್ರ ನಿರಸಿಷ್ಯತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯೇಶಾಯತ್ತತ್ಯೇ
 ಚಕ್ಷುರಾದಿವದವಾನ್ತರೇಶ್ವರತ್ವಂ ಚ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಕರಣತ್ವಾಚ್ಚ ನ ದೋಷಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 2-4-7-283 ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಕರಣತ್ವಂ ಕರ್ತೃಪ್ರಯೋಜ್ಯತ್ವಮ್ | ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯಾಕರಣತ್ವಾತ್,
 ಚಕ್ಷುರಾದೇಃ ಕರಣತ್ವಾಚ್ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ನ ದೋಷಃ
 ತದ್ವದವಾನ್ತರೇಶ್ವರತ್ವಾಭಾವದೋಷೋ ನಾಸ್ತಿ | ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ತಥಾ
 ಕರಣತ್ವಾದಿನಾ ಪ್ರಾಣಂ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಚ ದರ್ಶಯತಿ 'ತಾನಿ ವಾ ಏತಾನಿ ಕರಣಾನಿ ಅಥ
 ಪ್ರಾಣ ಏವಾಕರಣಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುಪ್ತೇಽಪಿ ಜೀವೇ
 ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪಾರದೃಷ್ಟೇಸ್ತಸ್ಯ ಜೀವಾಪ್ರಯೋಜ್ಯತ್ವಮ್ | ಚಕ್ಷುರಾದೇಸ್ತು ನೈವಮಿತಿ
 ಭಾವಃ ||7||

ಪೞ್ವತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||2-4-8||

ಓಂ ಪೞ್ವತ್ಪ್ರತಿರ್ಮನೋವದ್ಯ ಪದಿಶ್ಯತೇ ಓಂ || 2-4-8-284 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದೇಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ವರೂಪತ್ವತದ್ವಾಸತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪೞ್ವತ್ಪ್ರತಿಃ ಪೞ್ವ ವೃತ್ತಯಃ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನ
 ಸಮಾನಾಖ್ಯರೂಪಾಣಿ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥಾ ಪ್ರಾಣಾದಿಪೞ್ವಸ್ವರೂಪವಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ಪ್ರಾಣಾದಿಪೞ್ವದಾಸವಾನಿತ್ಯಪಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಕುತಃ?
 ಮನೋವತ್ | ಯಥಾ ಮನಃ ಮನೋಬುದ್ಧಹಜ್ಜಾರಚಿತ್ತಚೇತನಾಖ್ಯಸ್ವರೂಪವತ್,
 ತಜ್ಜನ್ಯಮನಃಪ್ರಭೃತಿವೃತ್ತಿಪೞ್ವಕವಚ್ಚ ತದ್ವತ್ ಶ್ರೇಷ್ಠೋಽಪಿ ವರ್ಗದ್ವಯವಾನ್
 ವ್ಯಪದಿಶ್ಯತೇ 'ಅಥ ಪೞ್ವತ್ಪ್ರತ್ಯೇತತ್ ಪ್ರವರ್ತತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಯತೋಽತ ಇತಿ
 ಯೋಜ್ಯಮ್ | 'ಸರ್ವೇ ವಾ ಏತೇ ಮುಖ್ಯದಾಸಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ 'ಮುಖ್ಯಸ್ವೈವ ಸ್ವರೂಪಾಣಿ
 ಪ್ರಾಣಾದ್ಯಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ ಭಿನ್ನಪ್ರಾಣಾದಿಪರತ್ವಾತ್ ನ ವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ ||8||

ಅಣ್ವಧಿಕರಣಮ್ ||2-4-9||

ಓಂ ಅಣುಶ್ಚ ಓಂ || 2-4-9-285 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯಾಣುತ್ವಾನಣುತ್ವಶ್ಚುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅಣುಶ್ಚ
ಅಣುವ್ಯಾಪ್ತಶ್ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಅನ್ತಃ ಪ್ರಾಣರೂಪೇಣಾಣುಃ, ಬಹಿರ್ವಾಯುರೂಪೇಣ ವ್ಯಾಪ್ತ
ಇತಿ ಭಾವಃ | ಅತಃ 'ಪ್ರಾಣ ಏವಾಧಸ್ತಾತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಣುಃ' ಇತಿ
ಶ್ರುತೇಶ್ಚ ನ ವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ || 9 ||

ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-10 ||**ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಂ ತು ತದಾಮನನಾತ್ ಓಂ || 2-4-10-286 ||**

ಅತ್ರ ಚಕ್ಷುರಾದೇರ್ಜೀವೇಶಕರಣತ್ವಶ್ಚುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ತದಿತಿ ವ್ಯಸ್ತಂ
ಸಮಸ್ತಂ ಚ | ಜ್ಯೋತಿರಾದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ಜ್ಯೋತಿರಾದಿಃ ಅಧಿಷ್ಠಾನಂ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥಾ,
ತನ್ನಿಯಾಮಕಮಿತಿ ಯಾವತ್ | 'ಯೋಽಗ್ನೌ ತಿಷ್ಠನ್', 'ಯಸ್ತೇಜಸಿ ತಿಷ್ಠನ್'
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ಅಗ್ನ್ಯಾದಿರೂಪಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಂ ಯದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ತು ತದೇವ
ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಂ ಜ್ಯೋತೀರೂಪಚಕ್ಷುರಾದಿನಿಯಾಮಕಂ, ತತ್ಕಾರಣಮಿತಿ
ಯಾವತ್ | ಕುತಃ? ತದಾಮನನಾತ್ ತಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾತ್ವತ್ಯಸ್ಯ 'ಯಶ್ಚಕ್ಷುಷಿ ತಿಷ್ಠನ್'
ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಆಮನನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ
ಯದಗ್ನ್ಯಾದಿರೂಪಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಮಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಶೇಷಣೋಕ್ತಿಃ
ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಗ್ನ್ಯಾದಿರೂಪಭೂತಪ್ರೇರಕತ್ವಾತ್ ತದಂಶಭೂತಚಕ್ಷುರಾದೇರಪಿ ತಸ್ಯೈವ
ಪ್ರೇರಕತ್ವಮಿತಿ ಯುಕ್ತಿಂ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಅತ ಏವ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿಭೂತಕಾರ್ಯತ್ವಾತ್ |
ಜ್ಯೋತಿರಾದಿಶಬ್ದೇನ ಚಕ್ಷುರಾದೇರ್ಗ್ರಹಣಮ್ | ಆಕಾಶಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಜ್ಯೋತಿರಾದೀತ್ಯುಕ್ತಿರಪಿ ಚಕ್ಷುರಾದೀತಿ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ |

ನನ್ನೇವಂ 'ಜೀವಸ್ಯ ಕರಣಾನ್ಯಾಹುಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಕಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಾಣವತಾ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 2-4-10-287 ||

ಪ್ರಾಣಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸನ್ದೀತಿ ಪ್ರಾಣವಾನ್ ಜೀವಃ ತೇನ | ತದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ
ಪ್ರಾಣವತಾ ಜೀವೇನ ಕರ್ತೃ ಸ್ವಕರಣೈಃ ದರ್ಶನಾದಿ ಕಾರಯತಿ | 'ಏಷ ಹ್ಯನೇನಾತ್ಮನಾ
ಚಕ್ಷುಷಾ ದರ್ಶಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾದಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ |
ಕರಣಾನಾಮಪೀಶಪ್ರಯೋಜ್ಯತ್ವೇಽಪಿ ಜೀವಸ್ಯ ತದಾಯತ್ತಕರ್ತುಃ ಕರ್ಮಸಾಧನತ್ವಾತ್

ತತ್ಪರಾ ಶ್ರುತಿಂತಿ ಭಾವಃ | ಶ್ರುತ್ಯನುರೋಧಾತ್ ಆತ್ಮನೇತಿ ಜೀವೇನೇತಿ ವಾ ವಾಚ್ಯೇ |

ಪ್ರಾಣವತೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಉತ್ತರಯೋಗೇ ಪ್ರಾಣತತ್ಸಮ್ನಯೋರನ್ವಯಾರ್ಥಾ |

ಶ್ರುತೇರರ್ಥಾನ್ತರಮಾಹ -

ಓಂ ತಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್ ಓಂ || 2-4-10-288 ||

ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣವತೋ ಜೀವಸ್ಯ | ಚಶಬ್ದೇನ ಪ್ರಾಣಾನಂ ತತ್ಸಮ್ನಸ್ಯ ಚೇತಿ

ಸಮುಚ್ಚೇಯತೇ | ತಯೋರಪಿ ಪ್ರಾಣವದಿತಿ ಸನ್ನಿಧಾಪಿತತ್ವಾತ್ |

ಜೀವಪ್ರಾಣತತ್ಸಮ್ನಾನಾಂ ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜೀವಕರಣಸಮ್ನಸ್ಯ

ಚಿರಕಾಲೀನತ್ವಾತ್ ಜೀವಕರಣತ್ವಶ್ರುತಿರುಪಚರಿತಾರ್ಥೇತಿ 'ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಾ ಏತಾನಿ

ಕರಣಾನಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಸಮ್ನನಿತ್ಯತ್ವೋಕ್ತೃವ ಪೂರ್ತೌ

ಜೀವಪ್ರಾಣಯೋರಪಿ ತದುಕ್ತಿಃ ತತ್ಸಮ್ನನಿತ್ಯತ್ವಾರ್ಥಾ | ಸಮ್ನಿನೋರಭಾವೇ

ತದಯೋಗಾತ್ || 10 ||

ತ ಇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-11 ||

ಓಂ ತ ಇನ್ದಿಯಾಣಿ ತದ್ವ್ಯ ಪದೇಶಾದನ್ಯತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ ಓಂ || 2-4-11-289 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯೇನ್ದಿಯಾನೀನ್ದಿಯಿತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತ ಇತಿ ಪ್ರಾಕ್

ಚಶಬ್ದೋಕ್ತಾಃ ಪ್ರಾಣಾ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಶ್ರೇಷ್ಠಾದನ್ಯತ್ರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾದನ್ಯೇ ತೇ ಪ್ರಾಣಾ

ಇನ್ದಿಯಾಣಿ, ನ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ | ಕುತಃ? ತದ್ವ್ಯ ಪದೇಶಾತ್ ತಸ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠಾದನ್ಯೇಷಾಮಿನ್ದಿಯಿತ್ವಸ್ಯ

'ದ್ವಾದಶ ವೇನ್ದಿಯಾಣ್ಯಾಹುಃ | ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ತನ್ನಿನ್ದಿಯಮ್' ಇತಿ ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಶ್ರೇಷ್ಠೋಽನ್ದಿಯಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಾದನ್ಯತ್ರೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ

ಶ್ರೇಷ್ಠಾದನ್ಯೇಷಾಮಿನ್ದಿಯತ್ವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ತ್ವನ್ನಿನ್ದಿಯತ್ವಂ, 'ಪ್ರಾಣಾ ವಾ ಇನ್ದಿಯಾಣಿ' ಇತಿ

ಸಾಮಾನ್ಯಶ್ರುತಿಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾದನ್ಯಪ್ರಾಣವಿಷಯೇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಅತ ಏವಾನ್ಯತ್ರೇತಿ

ಸಪ್ತಮ್ಯುಕ್ತಿಃ |

ಏವಂ ಚ ಶ್ರೇಷ್ಠೋಽನ್ದಿಯಂ ಚೇತ್ ಚಕ್ಷುರಾದೇರಪಿ ತನ್ನ ಸ್ಯಾತ್,

ಈಶವಶತ್ವಾವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಭೇದಶ್ರುತೇಃ ಓಂ || 2-4-11-290 ||

ಭೇದೋ ವಿಶೇಷಃ | ತ ಇತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಾದಿತಿ ಚ ಪದಂ ವಿಪರಿಣಮ್ಯಾನ್ವೇತಿ | ತೇಷಾಂ

ದ್ವಾದಶಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ಚ ಭೇದಶ್ರುತೇಃ ತ ಏವೇನ್ದಿಯಾಣೀತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ್ಥಿತ ಏವ

ಹೇವಂ ಮುಪ್ಯಪ್ರಾಣಃ ಕರೋತಿ ಕಾರಯತ್ ಇತಿ ಶ್ರುತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ

ಸರ್ವಕರ್ತೃಕಾರಯಿತ್ಯತ್ನೇನ ಈಶಸಾಮ್ಯಸ್ಯಾನ್ಯೇಷಾಂ ತದಭಾವಸ್ಯೋಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ಚ ಕೇವಲಶ್ರುತ್ಯಾ ಭೇದಮುಕ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಶ್ರುತಿಭ್ಯಾಂ ಚ ತದಾಹ -

ಓಂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾಚ್ಛ ಓಂ || 2-4-11-291 ||

ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ಚ ಜೀವಪ್ರಯತ್ನಾಧೀನತ್ವತದನಧೀನತ್ವರೂಪವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಶ್ರುತಿಭ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಂ ತ ಏವೇನ್ವಿಯಾಣೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ ಜಾಗ್ರತ್ಯೇವ ಭಾವೇನ ಸುಪ್ತಾವಭಾವೇನ ಜೀವಾಯತ್ತತ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಮ್ | ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ತು 'ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಯ ಏವಾಸ್ಮಿನ್ ಪುರೇ ಜಾಗ್ರತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಚಶಬ್ದಸೂಚಿತಯಾ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ || 11 ||

ಸಂಜ್ಞಾ ಮೂರ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-12 ||

ಓಂ ಸಂಜ್ಞಾ ಮೂರ್ತಿಕ್ಷಪ್ತಿಸ್ತು ತ್ರಿವೃತ್ಕರ್ತೃವತ ಉಪದೇಶಾತ್ ಓಂ

|| 2-4-12-292 ||

ಅತ್ರ ನಾಮರೂಪಯೋಃ ವಿರಿಣ್ಣೇಶಸೃಷ್ಟತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ಮೂರ್ತಿದೇಹಃ | ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ಸಂಜ್ಞಾಮೂರ್ತ್ಯೋಃ ನಾಮಪ್ರಪಂಚದೇಹಾದಿರೂಪಪ್ರಪಂಚಯೋಃ ಕ್ಷಪ್ತಿಃ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ತೃವೃತ್ಕರ್ತೃವತ ಏವ | ತ್ರೀಣಿ ತೇಜೋಽಬನ್ನಾನಿ ವೃಣೋತಿ ಮಿಶ್ರಯತೀತಿ ತ್ರಿವೃತ್ | ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ಭಾವೇ ಕ್ಷಿಬಂತಂ ವಾ | ತೇಜೋಽಬನ್ನಾನಾಂ ಮಿಶ್ರಣಂ ಕುರ್ವತೋ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ನ ವಿರಿಣ್ಣಾತ್ | ಕುತಃ? ಉಪದೇಶಾತ್ | 'ಸರ್ವಾಣಿ ರೂಪಾಣಿ ವಿಚಿತ್ಯ ಧೀರೋ ನಾಮಾನಿ ಕೃತ್ವಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ವಿರಿಣ್ಣೋ ವಾ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ವಿರೇಚಯತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರವಾಂತರಕರ್ತೃತ್ವಪರಾ | ತೇನ 'ಪರಮಾರ್ಥೇತೇ ನಾಮರೂಪೇ ವ್ಯಾಕ್ರಿಯೇತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಪರಾದಿತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ತ್ರಿವೃದಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ತ್ರಿವೃತ್ಕರ್ತೃತ್ವಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ | ತ್ರಿವೃತ್ಕರಣಭಾವೇ ರೂಪೋತ್ಪತ್ತೇರಯೋಗಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಸೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ರೂಪಭಾವೇ ನಾಮಕ್ಷಪ್ತೇರಯೋಗಾದಿತಿ | ಸಂಜ್ಞೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತನಾಮರೂಪೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ | ಇಂದ್ರಿಯಾಶ್ರಯದೇಹೋಕ್ತ್ಯಾ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಸಂಜ್ಞಾತಿಂ ಸೂಚಯಿತುಂ ಚೇತಿ ಕೇಚಿತ್ || 12 ||

ಮಾಂಸಾಧಿಕರಣಮ್ || 2-4-13 ||

ಓಂ ಮಾಂಸಾದಿ ಭೌಮಂ ಯಥಾಶಬ್ದಮಿತರಯೋಶ್ಚ ಓಂ || 2-4-13-293 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಸ್ತುತದೇಹಕಾರಣಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ | ಮಾಂಸಾದೀತಿ ಸಾವಧಾರಣಮ್ |
 ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಚ | ಪ್ರಸ್ತುತದೇಹಸ್ಯಂ ಮಾಂಸಾದ್ಯೇವ ಕಠಿನಂ
 ವಸ್ತು ಭೌಮಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ, ನ ಸರ್ವಶರೀರಂ, ಕಿನ್ವಿ ತರಯೋರಪ್ಪೇಜಸೋಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಮ್ |
 ಯಥಾಶಬ್ದಂ 'ಯತ್ಕಠಿನಂ ಸಾ ಪೃಥಿವೀ ಯದ್ರವಂ ತದಾಪೋ ಯದುಷ್ಣಂ ತತ್ತೇಜಃ
 ಅಸ್ಯಗ್ಗಾರಿ ತೇಜೋ ಮಜ್ಜಾ' ಇತಿ ಶಬ್ದೋಕ್ತದಿಶಾಃಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂ ಚ
 ದೇಹಸ್ಯ 'ಇಮಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ದೇವತಾಃ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ' ಇತಿ
 ಭೂತತ್ರಯಾತ್ಮಕತ್ವಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಇತ್ಯಾಕೂತಮ್ | ಯದ್ವಾ ಮಾಂಸಾದಿ ಭೌಮಂ
 ಭೂಮಿಕಾರ್ಯಂ, ನೈತಾವದೇವ, ಕಿನ್ವಪ್ಪೇಜಸೋಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಂ
 ಯಥಾಶಬ್ದಮುಪೇಯಮ್ | 'ವಿಮಿಶ್ರಾಣಿ ಹಿ ಭೂತಾನಿ' ಇತಿ ಶಬ್ದೇ
 ಭೂಮ್ಯಾದಿಭೂತಶಬ್ದಾನಾಂ ಸ್ವತೋ ಮಿಶ್ರತ್ವೋಕ್ತ್ಯಾ ನೈಕಭೂತತ್ವಂ
 ಮಾಂಸಶೋಣಿತಾದೇರಿತಿ 'ಅಪೋ ವಾವ ಮಾಂಸಮ್'
 ಇತ್ಯಾದಿತರ್ಪಕತ್ವಾದಿಯುಕ್ತುಪೇತಾಪ್ಯತ್ವಾದಿಶ್ರುತ್ಯವಿರೋಧ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಕಥಂ ತರ್ಹಿ ವಿಶಿಷ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿರತ ಆಹ -

ಓಂ ವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ ತು ತದ್ವಾದಸ್ತದ್ವಾದಃ ಓಂ || 2-4-13-294 ||

ಭೂಮ್ಯಾದಿಭೂತಸಂಯೋಗವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ ತದ್ವಾದಃ ಭೌಮತ್ವಾದಿವಿಶೇಷವಾದ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ದ್ವಿರುಕ್ತಿರುಕ್ತಸರ್ವವಧಾರಣಾರ್ಥಾಃ || 13 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಕೃತ ತನ್ತ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ

ಪಾದಃ ಸಮಾಪ್ತಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ || 3 ||

ಅಥ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಪಾದಃ || 3-1 ||

ಏವಂ ಸಮನ್ವಯಾವಿರೋಧಾಭ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಪದಾರ್ಥೋ ವಿಚಾರಿತಃ |
 ಅತ್ರಾಧ್ಯಾಯೇಽಥಜಿಜ್ಞಾಸಾಪದಾರ್ಥಮುಕ್ತಾನಿ
 ವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತುಪಾಸ್ತಿಜ್ಞಾನರೂಪಸಾಧನಾನಿ ವಿಚಾರಯಂತೇ | ಆದ್ಯಪಾದೇ

ಹೊನಿಹೇತೂವಾನಿಸಾಧ್ಯಭಕ್ತದಾಧ್ಯಾಪಾದಕವ್ಯರಾಗ್ಯಯು

ಗತ್ಯಾಗತಿಸ್ವರ್ಗನರಕಗರ್ಭವಾಸಾದಿಸ್ವರೂಪಂ ನಿರೂಪ್ಯತೇ |

ತದನ್ತರಪ್ರತಿಪತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||3-1-1 ||

ಓಂ ತದನ್ತರಪ್ರತಿಪತ್ತೌರಂಹತಿ ಸಮ್ರಿಷ್ಟಕ್ತಃ ಪ್ರಶ್ನನಿರೂಪಣಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ

|| 3-1-1-295 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಜೀವಸ್ಯ ಭೂತಾವಿಯೋಗಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತದಿತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಭೂತಪರಾಮರ್ಶಃ |
ನಿಮಿತ್ತಸಪ್ತಮೀ ಚೇಯಮ್ | ಜೀವ ಇತ್ಯರ್ಥಾದನ್ವೇತಿ | ಪ್ರಸ್ತುತತ್ವಾದ್ ಭೂತೈರಿತಿ ಚ |
ಜೀವಃ ಪೂರ್ವದೇಹಂ ಹಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ ಭೂತೈಃ ಸಮ್ರಿಷ್ಟಕ್ತೋ ರಂಹತಿ ಗಚ್ಛತಿ |
ಕಿಮರ್ಥಮ್ | ತದನ್ತರಪ್ರತಿಪತ್ತೌ ದೇಹಾನ್ತರಪ್ರಾಪ್ತರ್ಥಮ್ | ಕುತಃ? 'ವೇತ್ಯ ಯಥಾ
ಪಿಷ್ಠಮ್ಯಾಮಾಹುತಾವಾಪಃ ಪುರುಷವಚಸೋ ಭವನ್ತಿ', 'ಇತಿ ತು
ಪಿಷ್ಠಮ್ಯಾಮಾಹುತಾವಾಪಃ ಪುರುಷವಚಸೋ ಭವನ್ತಿ' ಇತಿ ಪ್ರಶ್ನನಿರೂಪಣಾಭ್ಯಾಂ
ಜ್ಞಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಬುಪಲಕ್ಷಿತೋ ಜೀವಃ ಪಿಷ್ಠಮ್ಯಾಮಾಹುತೌ ಯೋಷಿತಿ
ಪುರುಷವಚಸಃ ಪುರುಷ ಇತಿ ನಾಮವಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಗತಾವಭಾವೇ ಆಗತೌ
ಭೂತಸಮ್ರಿಷ್ಟೋಕ್ತಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ತದನ್ತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ, ಭೂತಗತೇಃ ಫಲೋಕ್ತರ್ಥಾಃ |
ತೇನ ತೇಷಾಂ ದೇಹಭೋಗದಾನೇನ ಕೃತಾರ್ಥಾನಾಂ ಜೀವೇನ ಸಹ ಗತಿವ್ಯರ್ಥೇತಿ ನ
ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಅತ ಏವಾನ್ತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಪ್ರಾಪ್ತಾವಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರತಿಪತ್ತಾವಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಯಂ
ದೇಹಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ಧ್ಯಾಯತ್ಯನೇ ತಮಿತಿ ಸೂಚನಾಯ | 'ಯಂ ಯಂ ವಾಸಿ ಸ್ಮರನ್'
ಇತ್ಯಾದೇರಿತ್ಯೇಕೇ | ಸಮ್ರಿಷ್ಟೇತ್ಯುಕ್ತಿರಾಮುಕ್ತಿ ತತ್ಪರಿಷ್ಠಜ್ಞೋಸ್ತೇವೇತಿ
ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | 'ಭೂತಾನಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಿಸ್ತು ಮರಣಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಸ್ತು
ಭಾಗವಿಷಯೇತ್ಯಗ್ರೇ ವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ || 1 ||

ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-1-2 ||

ಓಂ ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ತು ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ಓಂ || 3-1-2-296 ||

ಅತ್ರ ಕೃತ್ನ ಭೂತವಿಯೋಗ ಉಚ್ಯತೇ | ಅಪಾಮಿತಿ ಅಪ್ಯಬ್ಧ ಇತಿ ಚ ಶೇಷಃ | ತೇನ
ತೋರನ್ವಯಃ | ರಂಹತೀತ್ಯಸ್ತಿ | ಜೀವಃ ಸರ್ವಭೂತೈಃ ಸಮ್ರಿಷ್ಟಕ್ತೋ ರಂಹತಿ | ನ
ತ್ವದ್ಧಿರೇವ | ನ ಚ ಪ್ರಶ್ನಾದಿಸ್ಥಾಪ್ಯಬ್ಧವಿರೋಧಃ | ಅಪಾಂ ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್
ಕ್ಷಿತಿಜಲಗ್ನಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ತದುಕ್ತ್ಯಾ ತೇಷಾಮಪ್ಯುಕ್ತೇಃ | ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವೇಽಪಿ ಶ್ರುತಾವಪ್ಯಬ್ಧಸ್ತು

ಭೂಯಸ್ತ್ವಾದಪಾಂ ಬಾಹುಲ್ಯಾದ್ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ಷಿತ್ರಾದಿತೋಽದ ಬಹುತ್ವೋಕ್ತ್ಯೈಃ

ಪ್ರಕರ್ಷಪ್ರತ್ಯಯೋಕ್ತಿಃ || 2 ||

ಪ್ರಾಣಗತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-3 ||

ಓಂ ಪ್ರಾಣಗತೇಶ್ಚ ಓಂ || 3-1-3-297 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಭೂತಗತಿರೇವೋಪಪತ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಚಸ್ತು ಭೂತಾನಾಂ
ಪ್ರಾಣಾವಿನಾಭಾವಸಮುಚ್ಚಯೇ | 'ಕರಣೈರ್ವಾವ ನ ವಿಯುಜ್ಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರ್ಜೀವೇನ
ಸಹ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಗತೇರ್ಭೂತಾನಾಂ 'ಯತ್ರ ವಾವ ಭೂತಾನಿ ತತ್ರ ಕರಣಾನಿ' ಇತಿ
ಶ್ರುತ್ಯಾ ಪ್ರಾಣಾವಿನಾಭೂತತ್ವಾಚ್ಚ ಭೂತೈಸ್ಸಮೃದ್ಧಿಕ್ಕೋ ರಂಹತಿ ಜೀವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ
(ಪ್ರಶ್ನಾದೌ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ಭೂತಗತ್ಯನುಕ್ತೇರಯಂ ಯೋಗಃ) || 3 ||

ಅಗ್ನ್ಯಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-4 ||

ಓಂ ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಗತಿಶ್ರುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನ ಭಾಕ್ತತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-1-4-298 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಗತಿರಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮರ್ಥತೇ | ಪ್ರಾಣಾನಾಮಿತ್ಯನುಷಙ್ಗಃ | ನೇತ್ಯಾವರ್ತತೇ |
ಅಗ್ನಿಂ ವಾಗಪ್ಯೇತಿ ವಾತಂ ಪ್ರಾಣಶ್ಚಕ್ಷುರಾದಿತ್ಯಂ ಮನಶ್ಚನ್ವಮಸಂ ದಿಶಃ ಶೋತ್ರಮ್'
ಇತಿ ಪ್ರಾಣಾನಾಮಗ್ನ್ಯಾದೀನ್ ಪ್ರತಿ ಗತಿಶ್ರುತೇರ್ನ ಪ್ರಾಣಗತಿಜೀವೇನ ಸಹೇತಿ ಚೇನ್ನ |
ಭಕ್ತತ್ವಾತ್ ಭಾಗವಿಷಯತ್ವಾತ್ | ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇರಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಭೂತಾನಾಮಪಿ ತೈರೇವ
ಗತಿಜ್ಞಯಾ | 'ಪುರುಷಸ್ಯ ಮೃತೌ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಪ್ರಾಣಾ ಭಾಗತ ಏವ ತು | ಅಧಿದೈವಂ
ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ತಿ ಭಾಗತೋಽನುವ್ರಜನ್ತಿ ತಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಭಕ್ತಪದಂ
ಚರಾಚರೇತ್ಯತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ || 4 ||

ಪ್ರಥಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-5 ||

ಓಂ ಪ್ರಥಮೇಽಶ್ರವಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತಾ ಏವ ಹ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 3-1-5-299 ||

ಅತ್ರ ಭೂತಗತಿರಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪ್ರಥಮ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾವರ್ತತೇ | ನೇತ್ಯೇತಚ್ಚ |
ಅಗ್ನಿಪದಂ ವಿಭಜ್ಯಾನ್ತಿ | 'ಏತಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನೌ ದೇವಾಃ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಜುಹ್ವತಿ' ಇತಿ ಪ್ರಥಮೇಽಗ್ನೌ
ದ್ವ್ಯಾಖ್ಯೇ ಶ್ರವಣಾತ್ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತಜೀವಹೋಮಶ್ರವಣಾತ್ | ಪ್ರಥಮೇ
ಉಪಕ್ರಮೇಽಶ್ರವಣಾತ್ ಭೂತಸಾಹಿತ್ಯಾಶ್ರವಣಾನ್ ನ ಭೂತೈಃ ಪರಿಷ್ಕಕ್ತೋ ರಂಹತಿ
ಜೀವ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ತಾ ಏವ ಪ್ರಸ್ತುತಾ ಆಪ ಏವ ಶ್ರದ್ಧಾಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯಂತೇ |
ಕುತಃ? ಉಪಪತ್ತೇಃ | 'ಇತಿ ತು ಪಞ್ಚಮ್ಯಾಮಾಹುತಾವಾಪಃ'

ಇತ್ಯುಪಸಂಹಾರಸ್ಯೋಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚರಮವಾಕ್ಯೇ ತ್ಯಾತ್ಮಕಾಪಾಂ ಶ್ರವಣಾತ್
ಪ್ರಥಮವಾಕ್ಯೇಽಪಿ ಶ್ರದ್ಧಾಶಬ್ದೇನಾಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣಯಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ತ್ಯಾತ್ಮಕಾಧಿಶ್ಚ ಯುಕ್ತೋ
ಜೀವೋ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಇತಿ ಭಾವಃ || 5 ||

ಅಶ್ರುತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-6 ||

ಓಂ ಅಶ್ರುತತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೇಷ್ವಾದಿಕಾರಿಣಾಂ ಪ್ರತೀತೇಃ ಓಂ || 3-1-6-300 ||

ಅತ್ರ ಭೂತಗತಿರೇವ ವಿಶೇಷಶ್ರುತ್ಯಭಾವೇನಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೇ | ನೇತ್ಯವರ್ತತೇ |
ಅಶ್ರುತತ್ವಾತ್ 'ಅಗ್ನಿಂ ವಾಗಪ್ಯೇತಿ' ಇತ್ಯಾದಿವದ್ವಿಶಿಷ್ಯ ಜೀವೇನ ಭೂತಗತೇರಶ್ರುತತ್ವಾತ್
ನ ಸಮ್ಪರಿಷ್ಕೃತೌ ರಂಹತೀತಿ ಚೇನ್ನ | ಇಷ್ವಾದಿಕಾರಿಣಾಮ್ ಇಷ್ವಾಪೂರ್ತಾದಿಕಾರಿಣಾಂ
'ಅಥ ಹೈನಂ ಯಜಮಾನಂ ಕಿಂ ನ ಜಹಾತಿ? ಭೂತಾನ್ಯೇವ ಭೂತೈರೇವ ಗಚ್ಛತಿ' ಇತಿ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಶ್ರುತ್ಯಾ ಭೂತೈಃ ಸಹ ಗತಿಪ್ರತೀತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಚ
ಗತಿಶ್ರವಣೇನ ಅರ್ಥಾದ್ ಭೂತಾನಾಂ ಗತಿಸಿದ್ಧಾವಪಿ ಇಷ್ವಾದಿಕಾರಿಣಾಮಿತಿ ವಿಶಿಷ್ಯ
ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಕೈಮುತ್ಯಾರ್ಥಾ || 6 ||

ಭಾಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-7 ||

ಓಂ ಭಾಕ್ತಂ ವಾಽನಾತ್ಮವಿತ್ವಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 3-1-7-301 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಣೋ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತಾ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ವಾಶಬ್ದೋ ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ |
ಅಮೃತತ್ವಮಿತಿ ಶೇಷಃ | 'ಅಪಾಮ ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭೂಮ' ಇತಿ ಕರ್ಮತಃ
ಶ್ರುತಮಮೃತತ್ವಂ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಿಣೋ ಭಾಕ್ತಂ ಭಾಗವಿಷಯಂ, ಕಿಂತ್ಯಾಲ್ಪೀನಮಿತಿ
ಯಾವತ್ | ಕುತಃ? ಅನಾತ್ಮವಿತ್ವಾತ್ ಆತ್ಮಾಜ್ಞಾನಿತ್ವಾತ್ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ 'ತಮೇವಂ
ವಿದ್ವಾನ್', 'ಸ ಏವಮವಿದಿತೋ ನ ಭುನಕ್ತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಥಥಾ ದರ್ಶಯತಿ, ತಥಾ
'ಅಮೃತೋ ವಾವ ಸೋಮಪೋ ಭವತಿ ಯಾವದಿನ್ಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಥಥಾ ದರ್ಶಯತಿ
ಅಲ್ಪಕಾಲೀನಾಮೃತತ್ವಂ ದರ್ಶಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ವಾಶಬ್ದಾದಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಿಣೋ ಗ್ರಹಣಮ್ |
ಅಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಿಣೋ ಜಿಜ್ಞಾಸೋಶ್ಚಾಮೃತತ್ವಂ ಭಾಕ್ತಂ ಗೌಣಂ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ,
ಜ್ಞಾನಿನಶ್ಚೇತ್ ಮೋಕ್ಷೈಕದೇಶತಿಯರೂಪಂ ಭಾಕ್ತಮಮೃತತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಹಿ
ಯಸ್ಮಾತ್ 'ಕರ್ಮಣಾ ಜ್ಞಾನಮಾತನೋತಿ' ಇತಿ, 'ಆತ್ಮಾನಮೇವ ಲೋಕಮುಪಾಸ್ತೇ ನ
ಹಾಸ್ಯ' ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಸ್ಥಥಾ ದರ್ಶಯತಿ ಉಕ್ತಾರ್ಥದ್ವಯಂ ದರ್ಶಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಪಾಸ್ತೇ
ಜಾನಾತಿ ಚೇತ್ಯರ್ಥಾತ್ || 7 ||

ಕೃತಾತ್ಯಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-1-8||

ಓಂ ಕೃತಾತ್ಯಯೇನುಶಯವಾನ್ ದೃಷ್ಟಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ || 3-1-8-302 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಣಾಂ ಭೋಗೇನ ನಿಶೇಷಾನಾಶಾ ಉಚ್ಯತೇ | ಕೃತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋತ್ಯಯೇ
ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗೇನ ಕ್ಷಯೇನುಶಯವಾನ್ ಭುಕ್ತಕರ್ಮಶೇಷವಾನ್ ಆಯಾತಿ | ಕುತಃ?
'ಶೇಷೇಣೇಮಂ ಲೋಕಮಾಯಾತಿ' ಇತಿ, 'ಭುಕ್ತಶೇಷಾನುಶಯವಾನಿಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭುವಂ
ಪುನಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಭೂಮ್ಯಾಮಲ್ಪಸಮ್ಪಾದನೇ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿರಿತಿ
ಶಿಷ್ಯಾನಿರಾಸಾಯ ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಿಃ ||8||

ಯಥೇತಾದಿಕರಣಮ್ ||3-1-9||

ಓಂ ಯಥೇತಮನೇವಂ ಚ ಓಂ || 3-1-9-303 ||

ಅತ್ರ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಪ್ರಕಾರ ಉಚ್ಯತೇ | ಯತಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಇತಂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಪ್ರತಿ
ಗತಂ ತಥಾ ಆಯಾತಿ | ಅನೇವಂ ಚ ತತೋನೃಮಾರ್ಗೇಣ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಯಥೇತಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಧೂಮಾದಭ್ರಮಭ್ರಾದಾಕಾಶಮಾಕಾಶಾಚ್ಚನ್ತಲೋಕಂ
ಯಥೇತಮಾಕಾಶಮಾಕಾಶಾದ್ವಾಯುಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ಆಕಾಶಪರ್ಯಂತಂ
ಯಥೇತಂ ತತೋವರ್ಗನ್ಯಥೇತಿ ಭಾವಃ ||9||

ಚರಣಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-1-10||

ಓಂ ಚರಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದುಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥೇತಿ ಕಾರ್ಷ್ಣಾಜಿನಿಃ ಓಂ

||3-1-10-304||

ಅತ್ರ ಗತಾಗತಸ್ಯ ಕರ್ಮಫಲತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಯಥೇತಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತಂ ಗತಾಗತಂ
ಚರಣಾತ್ ಕರ್ಮಾಣ್ಣಭೂತಾಚಾರಾದ್ ಭವತಿ, ನ ತು ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಭಿಃ |
ರಮಣೀಯಚರಣಾ ರಮಣೀಯಾಂ ಯೋನಿಮಾಪದ್ಯಂತೇ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನ |
ತದುಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥಾ ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಣಃ ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣಯೋಪಪಾದನಾರ್ಥಾ
ರಮಣೀಯೇತಿ ಶ್ರುತಿರಿತಿ ಕಾರ್ಷ್ಣಾಜಿನಿರ್ಮಿಷ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತಃ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಣಿ
ವೈರಾಗ್ಯಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನರ್ಥಕೃಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-1-11-305 ||

ಚರಣಶಬ್ದನೈತಿ ಶೇಷಃ | ಉಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥತ್ವೇ ಚರಣಶಬ್ದಸ್ಯಾನರ್ಥಕೃಂ ಸ್ಯಾತ್ |
ಯಜ್ಞದಿಕ್ಯತಾಂ ಪ್ರಕೃತತ್ವೇನ ಯೇ ಯಜ್ಞಾದಿಕಾರಿಣೋ ರಮಣೀಯಾ
ಇತ್ಯುದ್ಯುಕ್ತೈವೋಪಲಕ್ಷಣಸಮ್ಪವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ತದಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ತದಿತಿ ಚರಣಮುಚ್ಯತೇ |
ಸಾಧ್ಯಸಾಧುಚರಣಾವೇಕ್ಷತ್ವಾದ್ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಿಣಾಂ,
ರಮಣೀಯತ್ವಕಪೂಯತ್ವಯೋರಿತಿ ಶೇಷಃ | ಯಜ್ಞಾದಿಕೃತ್ವೇ ಸಸಾನೇಽಪಿ
ಕಥಮೇಕೇಷಾಂ ರಮಣೀಯತ್ವಮನೈಷಾಂ, ಕಪೂಯತ್ವಮಿತಿ ನ ಶಬ್ದ್ಯಮ್ |
ಸಾಧ್ಯಸಾಧ್ಯಾಚಾರಹೇತುಕತ್ವಾದಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಂ ಚರಣಪದಂ ಶ್ರುತಾವರ್ಥವದಿತಿ
ಭಾವಃ |

ಪ್ರಕಾರಾನ್ತರೇಣ ಚರಣಶ್ರುತಿಂ ವ್ಯಾಚಷ್ಟೇ-

ಓಂ ಸುಕೃತದುಷ್ಯತೇ ಏವೇತಿ ತು ಬಾದರಿಃ ಓಂ || 3-1-12-306 ||

ಚರಣ ಇತ್ಯನುವರ್ತ್ಯಮ್ | ರಮಣೀಯಕಪೂಯಚರಣೇ ಸುಕೃತದುಷ್ಯತೇ ಏವ
ಸಮೀಚೇನಾಸಮೀಚೇನಧರ್ಮಾರ್ಥರ್ಮಾವೇವ | ನ ತು ತದ್ಭಂ ತತೋಽನ್ಯೇ | ಧರ್ಮಂ
ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥೇ ಧರ್ಮಂ ಚರತೇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾದಿತಿ ಬಾದರಿರ್ಮನ್ಯತೇ |
ತುಶಬ್ದೋಽಯಮೇವ ಸೂತ್ರಕೃತ್ಸಿದ್ಧಾನ್ತ ಇತಿ ಸೂಚನಾರ್ಥಃ | 'ತುಶಬ್ದಸ್ತು ವಿಶೇಷೇ ಸ್ಯಾತ್
ಸ್ವಸಿದ್ಧಾನ್ತೇಽವಧಾರಣೇ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ || 10 ||

ಅನಿಷ್ಠಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-11 ||

ಓಂ ಅನಿಷ್ಠಾದಿಕಾರಿಣಾಮಪಿ ಚ ಶ್ರುತಮ್ ಓಂ || 3-1-13-307 ||

ಅತ್ರ ಪಾಪಕೃತಾಮಪಿ ಗತಾಗತಮಸ್ತೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಗತಾಗತಿಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಇಷ್ಟಂ ಯಾಗಃ |
ಪೂರ್ತದತ್ತಾದಿರಾದಿಪದಾರ್ಥಃ | ನೌ ತದಭಾವೇ ತದ್ವಿರುದ್ಧೇ ಚಾಸ್ತಿ |
ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಾದ್ಯಕಾರಿಣಾಂ ತದ್ವಿರುದ್ಧಪಾಪಕಾರಿಣಾಮಪಿ ಗತಾಗತಂ ಶ್ರುತಂ 'ತದ್ಯ ಇಹ
ಶುಭಕೃತೋ ಯೇ ಚಾಶುಭಕೃತಸ್ತೇ ಶುಭಮನುಭೂಯಾವರ್ತಂತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ನ ಕೇವಲಮಿಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಣಾಮಿತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ಚಸ್ತು ದುಃಖಾನ್ತರಸಮುಚ್ಚಯೇ |

ತದ್ ವ್ಯನಕ್ತಿ -

ಓಂ ಸಂಯಮನೇ ತ್ವನುಭೂಯೇತರೇಷಾಮಾರೋಹಾವರೋಹೌ

ತದ್ಗತಿದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 3-1-14-308 ||

ತುರೇವ| ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಸಪ್ತಮೀ| ಸಮ್ಯಗ್ ಯಮನಂ ಶಾಸನಂ ಸಮ್ಯಗ್ಮಶಾಸನಂ
ಅನುಭೂಯ ತು ಅನುಭೂಯೈವ ಇತರೇಷಾಮನಿಷ್ಠಾದಿಕಾರಿಣಾಮಾರೋಹಾವರೋಹೌ
ಕೇಷಾಞ್ಚಿದಾರೋಹೋ ವ್ಯುತ್ಥಾನಮನೈಷಾಮವರೋಹೋ ನೀಚಸ್ಥಾನೇ ನಿತ್ಯನರಕೇ
ಪಾತೋ ಭವತಿ| ಕುತಃ? ತದ್ಗತಿದರ್ಶನಾತ್ – ತೇಷಾಮನಿಷ್ಠಾದಿಕಾರಿಣಾಂ ಗತೇರೇವಂ
ವಿಧಗತೇಃ| 'ಸರ್ವೇ ವಾ ಏತೇಽಶುಭಕೃತಃ ಸಂಯಮನೇ ಪ್ರಪತನ್ತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ಚುತೌ
ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಸಂಯಮನಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಸಪ್ತಮ್ಯುಕ್ತಿಃ ಯಮಶಾಸನಂ
ಕ್ಷೇತ್ರಾಕಾಙ್ಕ್ಷಾಯಾಂ ಸಮ್ಯಗ್ ಯಮನಂ ಪಾಪೋಪರಮೋ ಯತ್ರೇತಿ ವ್ಯುತ್ಥತ್ಯಾ
ಸಂಯಮನೇ ನರಕೇ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್, ಉದಾಹೃತಶ್ಚುತಿಸೂಚನಾರ್ಥಂ ಚ| ಉಕ್ತಂ
ಚ ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ಸಂಯಮನೇ ನರಕೇ ಸಂಯಮನಂ ದುಃಖಮನುಭೂಯೇತ್ಯಾದಿ|
ತುಶಬ್ದಃ ಸಂಯಮನಮಪ್ಯನೈಷಾಮ್ ಆರೋಹಾದಿವದ್ ವೈಕಲ್ಪಿಕಂ ನೇತಿ
ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್| ಅನಿಷ್ಠಾದಿಕಾರಿಣಾಮಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ ಇತರೇಷಾಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತನ್ಮಧ್ಯೇ
ಕೇಷಾಞ್ಚಿದಾರೋಹೋಽನೈಷಾಂ ಹರಿದ್ವೇಷಿಣಾಮವರೋಹ ಇತಿ ವಿಕಲ್ಪಸೂಚನಾರ್ಥಾ|
ಪ್ರಾಕ್ ಚಶಬ್ದೋಕ್ತವ್ಯಕ್ತಿಪರತ್ವಾದಸ್ಯ ಯೋಗಸ್ಯಾರೋಹಾವರೋಹೌ ಚೇತಿ
ಚಶಬ್ದಭಾವೋಽಪೌನರುಕ್ಯಂ ಚ ಬೋಧ್ಯಮ್|

ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ –

ಓಂ ಸ್ಮರನ್ತಿ ಚ ಓಂ || 3-1-15-309 ||

'ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಾಪಿನಃ ಸರ್ವೇ ನರಕಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿ, 'ತಾನಹಂ ದ್ವಿಷತ- ಕ್ರರಾನ್'
ಇತಿ, 'ಸರ್ವದೇವಾವರತ್ತೇನ ಯೋ ಜಾನಾತಿ ಚ ಕೇಶವಮ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮರನ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ|
ಪ್ರಾಗುಕ್ತಶ್ಚುತಿಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ| ಸ್ಮೃತಿಭೂಯಸ್ತಾಯಾ ಬಹುವಚನಮ್||11||

ಅಪಿಪ್ರಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-12 ||

ಓಂ ಅಪಿ ಸಪ್ತ ಓಂ || 3-1-12-310 ||

ಅತ್ರ ಹರಿದ್ವೇಷಿಣಃ ಪ್ರಾಗುಕ್ತನಿತ್ಯನರಕಃ ಸಮರ್ಥ್ಯತೇ| ಸಂಯಮನಮಿತ್ಯನ್ತಿ| ಅಪಿಪದಾತ್
ಸ್ಮರನ್ತೀತ್ಯನ್ತಿ| ಸಂಯಮನಂ ನರಕಂ ಸಪ್ತಮಿ ಸಪ್ತಪ್ರಭೇದಮಪಿ ಸ್ಮರನ್ತಿ| ನ
ತ್ವೇಕವಿಧಮ್| ಯೇನ ಯಾವಾದಿನ್ವ ಇತ್ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| 'ರೌರವೋಽಥ

ಮಹಾಂಶ್ವವ ಇತ್ಯಾದಿಸ್ವತಿಕರ್ತಾರಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ವತಾ

ಪಇಚಾನಾಮೇವಾನಿತ್ಯತ್ಯೋಕ್ತಾ ಯಾವದಿನ್ವ ಇತ್ಯುಕ್ತೇಸ್ತತ್ಪರತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಯದ್ಯಪಿ
ಬಹುಕೋಟ್ಯೋ ನರಕಾಃ | ತಥಾಪಿ ಸಪ್ತ ಪ್ರಧಾನಾನೀತ್ಯಪಿಶಬ್ದ ಇತಿ
ತತ್ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಿಃ || 12 ||

ತತ್ರಾಪ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-13 ||

ಓಂ ತತ್ರಾಪಿ ಚ ತದ್ವ್ಯಾ ಪಾರಾದವಿರೋಧಃ ಓಂ || 3-1-13-311 ||

ಅತ್ರ ನರಕಸ್ಯ ದುಃಖರೂಪತೋಚ್ಯತೇ | ತತ್ರೇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತೋ ನರಕ ಉಚ್ಯತೇ | ಚಶಬ್ದೋ
ದುಃಖಾಭೋಗಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥಃ | ತತ್ರಾಪಿ ನರಕೇಽಪಿ ದುಃಖಬೋಗೇನೈವ
ತದ್ವ್ಯಾ ಪಾರಾತ್ ತಸ್ಯೇಶಸ್ಯ ಪ್ರೇರಣಾಖ್ಯವ್ಯಾಪಾರಾದವಿರೋಧಃ 'ಸರ್ವಂ ರಮಯತಿ
ಸರ್ವಂ ನ ರಮಯತಿ' ಇತಿ ಸರ್ವನಿಯನ್ವತ್ಪಶ್ಚುತಿವಿರೋಧೋ ವಾ ನರಕಸ್ಯ ಸದುಃಖತ್ವೇ
ತನ್ನಿಯನ್ತುರೀಶಸ್ಯ ದುಃಖಾಬೋಕ್ತತ್ವವಿರೋಧೋ ವಾ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸಮೋಗಪ್ರಾಪ್ತೀರಿತ್ಯತ್ರ ಅಭೋಗೋಕ್ತಾವಪಿ ಇಹ ಚಶಬ್ದೇನ ತದುಕ್ತಿಃ ಭೋಗೋ ನ
ದರ್ಶನಮಾತ್ರಂ ಕಿನ್ತು ತತ್ಪ್ರತನೀಚೋಚ್ಚತ್ವಮ್ | ತತ್ತು ನೇಶೇಽಸ್ತೀತಿ
ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ || 13 ||

ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-14 ||

ಓಂ ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಿತಿ ತು ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-1-14-312 ||

ಅತ್ರ ಭೂತಾನಾಂ ಸಾಧನ ಏವ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ನ ತು ಪಿತೃಯಾನಾದಿಫಲ
ಪ್ರಾಪ್ತಾವಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ಇತಿಶಬ್ದಃ ಶೌತಪದಾರ್ಥಸ್ಯಾರ್ಥೋಕ್ತಿಪರಃ | 'ಏತಯೋಃ
ಪರ್ಥೋರ್ನೈಕತರೇಣ ಚ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವೇತಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯ
ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಿತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ | ನ ತು ದೇವಯಾನಪಿತೃಯಾನಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೇನ
ಫಲಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಕುತಃ? ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ | ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಿತ್ಯನ್ವೇತಿ |
'ತದ್ಯ ಇತ್ಥಂ ವಿದುರ್ಯೇ ಚೇಮೇಽರಣ್ಯೇ ಶ್ರದ್ಧಾ ತಪ ಇತ್ಯುಪಾಸತೇ
ತೇಽರ್ಚಿಷಮಭಿಸಮ್ಭವಂತಿ | ಅಥ ಯ ಇಮೇ ಗ್ರಾಮಾ ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇ ದತ್ತಮಿತ್ಯುಪಾಸತೇ
ತೇ ಧೂಮಮ್' ಇತಿ ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮರೂಪಮಾರ್ಗಯೋರಪಿ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏಕೇ ತು
ತುರಪ್ಯರ್ಥಃ | ಇತಿಶಬ್ದೋ ವಾಕ್ಯವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕಃ | 'ತದ್ಯ ಇತ್ಥಂ' ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯೇ
ದೇವಯಾನಾದ್ಯುಪಸ್ಥಾಪಕವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಪಿ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯಾಹುಃ |

ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಪದಪ್ರಯೋಗಾತ್ 'ವಿದ್ಯಾಪಥಃ ಕರ್ಮಪಥೋ ದ್ವಿ ಪನ್ನಾನಾ ಪ್ರಕೀರ್ತೌ |

ತದ್ವಿರ್ಜಿತಸ್ತ್ರಿದಾ ಯಾತಿ ತಿರ್ಯಗ್ ವಾ ನರಕಂ ತಮಃ ||' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ || 14 ||

ನ ತೃತೀಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-15 ||

ಓಂ ನ ತೃತೀಯೇ ತಥೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 3-1-15-313 ||

ಅತ್ರಾನ್ಠತಮಸ್ಯ ದುಃಖಮಾತ್ರತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಸುಖಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತೃತೀಯೇ 'ತಿರ್ಯಗ್
ವಾ ನರಕಂ ತಮಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತತೃತೀಯೇನಠತಮಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಸುಖಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಕುತಃ?
ತಥೋಪಲಭ್ಯೇಃ | 'ಅಥಾವಿದ್ಯಾನಕರ್ಮ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ ತಥಾ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಉಪಲಭ್ಯೇರಿತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಯಥಾಶಬ್ದಮುಪೇಯಂ ನ ತು ದುಃಖಸ್ಯ
ಸುಖವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಬುದ್ಧಿರಾದರ್ತವ್ಯೇತಿ ವಾ ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಬೋಧಕತ್ವಂ ಶ್ರುತೇರಸ್ತೀತಿ ವಾ
ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ಸ್ಮೃತಿಯುಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯತೇಽಪಿ ಚ ಲೋಕೇ ಓಂ || 3-1-15-314 ||

ನ ತೃತೀಯೇ ಸುಖಮಿತ್ಯೇತತ್ 'ತಿರ್ಯಕ್ಷು ನರಕೇ ಚೈವ ಸುಖಲೇಶೋ ವಿಧೀಯತೇ |
ನಾನ್ಲೇತಮಸಿ' ಇತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಲೋಕೇಽಪಿ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಲೌಕಿಕ
ದೃಷ್ಟಾನ್ತಯುಕ್ತಯುಕ್ತಿಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಥಾ ರಾಜಾಪ್ರಿಯೋ ನರಃ ಸುಖಿತ್ವೇನ
ರಾಜಾನಿಷ್ಟತ್ವಾತ್ ನ ಸುಖಭಾಗ್ ಏವಮೀಶಾಪ್ರಿಯೋಽನ್ಠತಮಸಸ್ಯಃ ಸುಖಿತ್ವೇನ
ಈಶಾನಿಷ್ಟತ್ವಾತ್ ನ ಸುಖಭಾಗೀತ್ಯನುಮಾನಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅತ್ಯಪ್ರಿಯೇ ಸುಖಮಪಿ
ತಥೈವ ಪರಮೇಶ್ವರಃ' ಇತಿ ಯುಕ್ತಿಮೂಲಸ್ಮೃತಿಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-1-15-315 ||

ನ ತೃತೀಯೇ ಸುಖಮಿತ್ಯೇತದ್ ವಿರಿಣ್ವಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಚ್ಚ
'ನಾರಾಯಣಪ್ರಸಾದೇನ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಬೋಧ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿಶೋಽಪ್ಯೇವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ತೃತೀಯೇ ಶಬ್ದಾವರೋಧಃ ಸಂಶೋಕಜನ್ಯ ಓಂ || 3-1-15-316 ||

ತೃತೀಯ ಇತ್ಯನ್ತಿ| ತೃತೀಯೇ ಯತ್ರತೀಯಂ ತತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ತಮಸ್ವಿವಿಧಮಿತಿ ಗಮ್ಯತೇ|
 ಮೋಹಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ| ತೃತೀಯೇಽಪಿ ತೃತೀಯೇ ತಮಸಿ ವಿಷಯೇ ಸಂಶೋಕಜನ್ಯ
 ಅತಿದುಃಖಜನ್ಯಸ್ಯ ಮೋಹಸ್ಯ ಶಬ್ದಾವರೋಧಃ ಶಬ್ದೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಶಬ್ದಶ್ರವಣೇನ
 ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ| ತಮಸಿ ತೃತೀಯತಮಸೋ ವರ್ಣನೇ
 ತಚ್ಚೋತ್ಪಾಣಾಮತಿದುಃಖಂ ಭವತಿ, ತೇನ ಚ ಮೂರ್ಛೇತಿ ತದನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತಾ ನ ತತ್ರ
 ಸುಖಮಸ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಭಾವಃ| ಅರ್ಥಾಪತ್ತೇರನುಮಾನತ್ವೇಽಪಿ ತದ್ವಿಶೇಷತ್ವಾತ್
 ಪೃಥಗುಕ್ತಿಃ| ನ ತೃತೀಯೇ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿಯುಕ್ತಿದೃಷ್ಟಾರ್ಥಪತ್ತಿಭ್ಯ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ಯೋಗವಿಭಾಗೋ ಯುಕ್ತೇಃ ಸ್ಮಾರ್ತತ್ವಂ ದೃಷ್ಟೇರಸ್ತಿತ್ವನ್ಯಾಪಿ ಸ್ವತ್ಯಾಯತ್ತತ್ವಂ
 ತೃತೀಯೇಽಪಿ ತೃತೀಯಸ್ಯ
 ದುಃಖಮಾತ್ರತ್ವಮರ್ಥಾಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯಾದಿವಿಶೇಷದ್ಯೋತನಾರ್ಥ ಇತ್ಯೂಹ್ಯಮ್|
 ತದುಕ್ತಮತಿಸಪ್ತೇತ್ಯತ್ರ ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ - ಸರ್ವತ್ರ ಚೇತ್ಥಮೇವ ಸೂತ್ರಪದಾನಾಂ
 ಕೃತ್ಯಮುಪಕ್ಷಿಪತಿ, ನ ತು ನಿರ್ವಕ್ತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಭಿಃ ಅಧಿಕಾರಿಭಿರ್ಭಾವ್ಯಮಿತಿ ಜ್ಞಾಪಯನ್ನಿತಿ|
 ಶೋಕಜಮೋಹಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಶ್ರುತೋತ್ಪಾಣಾಂ ಭವತೀತ್ಯೇತತ್ ಸ್ವತ್ಯಾಽಽಹ -

ಓಂ ಸ್ಮರಣಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-1-15-317 ||

ತೃತೀಯೇ ಶಬ್ದಾವರೋಧಃ ಸಂಶೋಕಜನ್ಯೇತ್ಯಸ್ಯ 'ಮಹಾತಮಸ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮ್'
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ಮರಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಪ್ರಾಕ್ ತಮಸೋ ದುಃಖಮಾತ್ರತ್ವೇ ಸ್ವತ್ಯುಕ್ತಿಃ| ಅತ್ರ ತು
 ತಮಸ್ವೈವಿದ್ಯೇ ತೃತೀಯಶ್ರುತೋತ್ಪಾಣಾಪ್ರಾಪ್ತೇ ಚೇತಿ ಭೇದಃ| ತೈವಿದ್ಯಸ್ಯ ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥ
 ಇತಿ ಭಾತಿ || 15 ||

ತತ್ಸ್ಮಾ ಭಾವ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-16 ||

ಓಂ ತತ್ಸ್ಮಾ ಭಾವ್ಯಾಪತ್ತಿರುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 3-1-16-318 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಿಣಾಂ ಧೂಮಾದಿದೇವತಾಭವನಂ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ| ತದಿತಿ ವಿದ್ಯಾ ಸೂತ್ರೇ
 ಪ್ರಕೃತಧೂಮಾದಿರುಚ್ಯತೇ| ತತ ಏವ ಕರ್ಮಣ ಇತಿ ಚಾನ್ವೇತಿ| 'ಧೂಮೋ ಭೂತ್ವಾಽಭ್ರಂ
 ಭವತಿ' ಇತ್ಯಾದೌ ಧೂಮಾದಿಭವನಂ ನಾಮ ಕರ್ಮಿಣಃ ತತ್ಸ್ಮಾ ಭಾವ್ಯಾಪತ್ತಿಃ| ತಸ್ಯ
 ಧೂಮಾದೇಃ ಸ್ವಭಾವ ಇವ ಸ್ವಭಾವೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತತ್ಸ್ಮ ಭಾವಃ| ಗಜಮುಖ ಇತ್ಯಾದಿವತ್|
 ತತ್ಸ್ಮ ಭಾವಸ್ಯ ಭಾವಃ ತತ್ಸ್ಮಾ ಭಾವ್ಯಂ ಧೂಮಾದಿದೇವತಾ

ಸ್ವಭಾವಸದೃಶಸ್ವಭಾವತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಃ, ನ ತು ತದೈಕ್ಯಂ ತತ್ರದಪ್ರವರ್ತೃತ್ಯರ್ಥಃ |
 ತತ್ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಚ ತದ್ದೇವತಾಪ್ರವೇಶೇನ ತದ್ಗತಿಸ್ಥಿತಾದೌ ಸ್ವಸ್ಯ ಗತಿಸ್ಥಿತಾದಿರಿತಿ
 ಚೋದ್ಯಮ್ | ಕುತಃ? ಉಪಪತ್ತೇಃ | ಅನ್ಯಸ್ಯಾನ್ಯತ್ವಾದೃಷ್ಟ್ಯಾ
 ಅಸ್ಯೈವಾರ್ಥಸ್ಯೋಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ || 16 ||

ನಾತಿಚಿರೇಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-17 ||

ಓಂ ನಾತಿಚಿರೇಣ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 3-1-17-319 ||

ಅತ್ರ ಸ್ವರ್ಗಾದವರೂಢಸ್ಯ ಕರ್ಮಿಣಃ ಅಚಿರೇಣ ಗರ್ಭವಾಸಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಿದುಚ್ಯತೇ |
 ಯೋನಿಮಾಪ್ನೋತಿತಿ ಶೇಷಃ | ಕರ್ಮಾತ್ಯಸ್ತಿ | ಕರ್ಮೇ ನಾತಿಚಿರೇಣ, ನಸಮಾಸಃ,
 ಅಚಿರೇಣೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಅತಿಚಿರೇಣ ನ ಯೋನಿಮಾಪ್ನೋತಿ, ಕಿನ್ತ್ವ ಚಿರೇಣೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಕುತಃ? ವಿಶೇಯಾತ್ | 'ತದ್ಯ ಇಹ ರಮಣೀಯಚರಣಾ ಅಭ್ಯಾಶೋಹ ಯತ್ತೇ
 ರಮಣೀಯಾಂ ಯೋನಿಮಾಪದ್ಯಂತೇ' ಇತಿ ವಿಶೇಷಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಚಿರೇಣೇತಿ
 ವಾಚ್ಯೇ ನಾತಿತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ, 'ಯಥೇತಮಾಕಾಶಮಾಕಾಶಾದ್ವಾಯುಂ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ
 ಬಹುಸ್ಥಾನಗಮನೋಕ್ತ್ಯಾ ಚಿರೇಣೇತಿ ನ ಶಬ್ದಮ್ | ಅತಿಚಿರೇಣ ಆಗಮನಸ್ಯೈವ ತತ್ರ
 ನಿಷೇಧಾದಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | ಅತ ಏವಾತೀತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದವಾಕ್ ಪ್ರಾಪ್ತೋ
 ವತ್ಸರಾತ್ ಪೂರ್ವಮೇವ ತು | ಮಾತುಃ ಶರೀರಮಾಪ್ನೋತಿ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಿತಿ
 ಭಾವಃ || 17 ||

ಅನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-18 ||

ಓಂ ಅನ್ಯಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ಪೂರ್ವವದಭಿಲಾಪಾತ್ ಓಂ || 3-1-18-320 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಿಣೋ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿಭಾವೋ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿದೇಹೇ ಪ್ರವೇಶ ಇತಿ
 ಶೇಷಃ | ಕರ್ಮಿಣ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | 'ತ ಇಹ ವ್ರೀಹಿಯವಾಸ್ತಿಲಾ ಮಾಷಾ ಇತಿ ಜಾಯಂತೇ' ಇತಿ
 ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿಭಾವೋ ನಾಮ ಅನ್ಯಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿದೇಹೇ ಪ್ರವೇಶ ಏವ | ನ ತು
 ತದಭಿಮಾನಿತ್ವಮ್ | ಯೇನ ತಚ್ಚೇದಾದಿನಾ ದುಃಖಂ ಕರ್ಮಿಣಃ ಶಬ್ದೈತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಥಂ
 ತರ್ಹಿ ವ್ರೀಹಿಯವಾ ಇತ್ಯೈಕ್ಯೋಕ್ತಿಃ? ಪೂರ್ವವತ್ ಧೂಮೋ ಭೂತೈತಿ
 ಪೂರ್ವೋಕ್ತಿಯಥಾ ತಥೇತಿ | ಕುತಃ? ಅಭಿಲಾಪಾತ್ | 'ಸೋಽವಾಗ್ಗತಃ ಸ್ಥಾವರಾನ್
 ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಭೋಗೇನ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಾವಭಿಲಾಪಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿದೇಹ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ

ಅಸ್ಯೇತ್ಯಾಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ವರ್ಗಾದಿವಾಗ್ಧಸ್ಯ ಪ್ರೇಹ್ಯಾದಿವೇಹಾನಿಧಮಾನೇ ತೇಷಾಂ ವೃದ್ಧಿಸ್
ಸ್ಯಾದಿತಿ ನ ಶಙ್ಕ ಮ್ | ಅನ್ಯೇನಾಭಿಮಾನಿಜೀವೇನ ಅಧಿಷ್ಠಿತತ್ವಾದಿತಿ ವಕ್ತುಮ್ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಶುದ್ಧಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 3-1-18-321 ||

ಕರ್ಮೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಯಜ್ಞಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಾಶುದ್ಧಂ ದುಃಖಸಾಧನಂ ಹಿಂಸಾತ್ವಾತ್
ದ್ವಿಜಹಿಂಸಾವತ್ | ಅತೋ ದುಃಖ ನ ಶಙ್ಕ ಕರ್ಮಿಣ ಇತ್ಯಯುಕ್ತಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಶಬ್ದಾತ್
ಶಬ್ದವಿಹಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹಿಂಸಾತ್ವಸ್ಯಾಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 18 ||

ರೇತೋಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-19 ||

ಓಂ ರೇತಃಸಿಗ್ಯೋಗೋಽಥ ಓಂ || 3-1-19-322 ||

ಅತ್ರ ಸ್ವರ್ಗಾದಿವರೂಢಸ್ಯ ಪಿತೃಪ್ರವೇಶಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಕರ್ಮಿಣ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅಥೇತ್ಯನಂತರಂ
ಮಾತೃಯೋಗ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕರ್ಮಿಣೋ ರೇತಸ್ಸಿಗ್ಯೋಗಃ ಪಿತೃ ಪ್ರವೇಶಃ | ಅತ ತತಃ
ಪಶ್ಚಾತ್ ಮಾತೃಯೋಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ 'ಮಾತುರೇವೋದರಂ ವ್ರಜೇತ್' ಇತಿ
ವಚನಾವಿರೋಧಃ | ಮಾತೃಯೋಗಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾದಪಿ ಸತ್ತಾತ್ |
ಏವೇತ್ಯಸ್ಯಾಯೋಗವ್ಯಾವರ್ತಕತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಪಿತೃಯೋಗ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ರೇತಸ್ಸಿಗ್ಯುಕ್ತಿಃ ಪಿತೃಪ್ರವೇಶಾನುಪಯೋಗೋ ನ ಶಙ್ಕಃ | ದೇಹಪರಿಣಾಮಾಯ
ರೇತಸೋಽಪೇಕ್ಷಿತತ್ವೇನ ಈಶಕ್ವಪ್ಯಾ ತತ್ಸೇಕಯೋಗೋಪಯೋಗಾದಿತಿ ಸೂಚನಾರ್ಥಾ,
'ತತೋ ರೇತಸ್ಸಿಚಮೇವಾನುಪ್ರವಿಶತ್ಯಥ ಮಾತರಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸೂಚನಾರ್ಥಾ ಚ || 19 ||

ಯೋನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-1-20 ||

ಓಂ ಯೋನೇಃ ಶರೀರಮ್ ಓಂ || 3-1-20-323 ||

ಅತ್ರ ಕರ್ಮಿಣಃ ಪಿತೃದ್ವಾರಾ ಯೋನಿಪ್ರವೇಶೇನ ದೇಹಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅತೇತ್ಯಸ್ತಿ | ತತ್
ಪ್ರಕೃತಾದರ್ಥಾನಂತರೇ ವರ್ತತೇ | ಕರ್ಮೀ ಪಿತೃಕ್ರಮೇಣ ಯೋನೇಃ ಪ್ರವೇಶಾನಂತರಂ
ಶರೀರಂ ಲಭತೇ | ಅತಕ್ಷಚಿತ್ ಮಾನ್ಯಾತ್ಯದ್ರೋಣದ್ರುಪದಶುಕಾದೌ ತಪಃ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತೇನ
ವಿನ್ಯವ ಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತೀರಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇನ್ವಯತಿಕ್ವತಾಯಾಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾಯಾಂ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ

ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದ-||3-1||

ಅಧ್ಯಾಯೋಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ || 3-2 ||

ಉತ್ತವೈರಾಗ್ಯಾಪಾದ್ಯದಾರ್ಥ್ಯರ್ಥಕೋಪಾಸನಾಙ್ಗಭಕ್ತುತ್ವತಯೇ ಭಗವನ್ಮಹಿಮಾಽತ್ರ
ಪಾದೇಽಭಿಧೀಯತೇ |

ಸನ್ನ್ಯಾ ದಿಕರಣಮ್ || 3-2-1 ||

ಓಂ ಸನ್ನ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿರಾಹ ಹಿ ಓಂ || 3-2-1-324 ||

ಅತ್ರ ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥತದ್ಧಿಯೋರೀಶಾಧೀನತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಜಾಗ್ರತ್ಪ್ರತಿಪನ್ನೋಭವತೀತಿ ಸನ್ನ್ಯೇ
ಸ್ವಪ್ನೇ ಶೃಷ್ಟಿರರ್ತಾನಾಮಿತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾಽನ್ವಯಃ | ನಿರೋಧಶ್ಚೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ |
ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಾಹ ಶಬ್ದ ಇತಿ ವಿಪರಿಣಮ್ಯಾನುವೃತ್ತಿರ್ವಾ, ಶ್ರುತಿರಿತಿ ಶೇಷೋ ವಾ |
ಅಥ ರಥಾನ್ ರಥಯೋಗಾನ್ ಪಥಃ ಸೃಜತೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂ ಚ ಸನ್ನ್ಯೇ
ಏವಾರ್ಥಾನಾಂ ಸೃಷ್ಟಿನಿರೋಧಸತ್ತೇನ ಪ್ರಾಗೂರ್ಧ್ವಮದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರೇಣ
ಅಸತ್ತಾ ಭಾವಾತ್ ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥತದ್ಧಿಯೋರೀಶಾಧೀನತ್ವಮೇವೇತಿ ಭಾವಃ |

ಕರ್ತೃಭಾವಾತ್ ನ ತತ್ಸೃಷ್ಟಿಯುಕ್ತೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಂ ಚೈಕೇ ಪುತ್ರಾದಯಶ್ಚ ಓಂ || 3-2-1-325 ||

ಏಕ ಇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತರಯೋರನ್ವೇತಿ | ಏಕೇ ಶಾಖಿನಃ ಸನ್ನ್ಯೇಽರ್ಥಾನಾಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಂ
ಚ 'ಕಾಮಂ ಕಾಮಂ ಪುರುಷೋ ನಿರ್ಮಮಾಣಃ' ಇತ್ಯಾಹುಃ | ನ ಸೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರಂ ಶ್ರೂಯತ
ಇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಪುತ್ರಾದಯಶ್ಚ 'ಏತಸ್ಮಾದ್ಯೇವ ಪುತ್ರೋ ಜಾಯತೇ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸನ್ನ್ಯೇ
ಪುತ್ರಾದಯಶ್ಚೇಶೇನ ಸೃಜ್ಯಂತ ಇತಿ ಏಕೇ ಆಹುರಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ನಿರ್ಮಾತಾರಮಿತಿ
ಪುತ್ರೇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿವಿಶೇಷಸೂಚನಾರ್ಥಮ್ | ಅತ್ರಾದ್ಯಶ್ರುತೌ ಈಶಸ್ಯ ಸೃಷ್ಟಂ
ಸನ್ನ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಾಪ್ರತೀತೇಃ ಪುತ್ರಾದಯಶ್ಚೇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರೋಕ್ತಿಃ | ಜೀವಸ್ಯ ಸುಪ್ತತ್ವೇಽಪಿ
ಈಶಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಓಂ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಂ ತು ಕಾತ್ಸ್ಮೇನಾನಭಿವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಓಂ

|| 3-2-1-326 ||

ತುರೇವ | ಮಾಯೇತಿ ತನ್ವೇಣ ಈಶೇಚ್ಛಾವಾಸನೇ ಉಚ್ಯತೇ | ಸನ್ನ್ಯಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸನ್ನ್ಯಂ
ಸ್ವಪ್ನಸಮ್ಪನ್ನ್ಯರ್ಥಜಾತಂ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಂ ತು ಮಾಯಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಕಾರೇಶೇಚ್ಛಾಭ್ಯಾಂ
ಮಾತ್ರಂ ತು ನಿರ್ಮಿತಮೇವ | ಮಾಜ್ ಮಾನ ಇತ್ಯತಃ ಕರ್ಮಣಿ ತ್ರಪ್ರತ್ಯಯಃ | ಅನಾದಿ

ಮನೋಗತಸಂನ್ಯಾಸಃ ಉಪಾದಾನೀಕೃತ್ಯ ಈಶಃ ಸ್ವಚ್ಛಯಾ ನಮಿತ್ತನಿ
 ನಿರ್ಮಿಮೀತೇ| ನಾನ್ಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಕುತೋ ಮಾಯಾಮಯತ್ವಮ್? ಅತ ಉಕ್ತಂ
 ಕಾತ್ಸೇರ್ನೇತ್ಯಾದಿ| ಸಾಕಲ್ಯೇನಾನಭಿವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮೇವ, ನ
 ಬಾಹ್ಯೋಪಾದಾನಕಮ್| ತಥಾತ್ವೇ ಸಮ್ಯಗಭಿವ್ಯಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|
 ಅನಭಿವ್ಯಕ್ತೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಮನೋಗತಾಂಸ್ತು ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸೂಚಿತಾ| ಯದ್ಯಪಿ
 'ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಿಕಾಽಥ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿಸ್ತಥೈವ ಚ| ಮಾಯಾಶಬ್ದೇನ ಭಣ್ಯಂತೇ' ಇತಿ
 ಸ್ಮೃತೇಃ, 'ಮಾಯಾ ವಯುನಮಭಿಖ್ಯಾ' ಇತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನಾಮಸು ಪಾರಾದ್ವಾ ಮಾಯಾಶಬ್ದಸ್ಯ
 ಪ್ರಜ್ಞಾರ್ಥತ್ವಮ್| ತಥಾಪಿ ತಜ್ಜನ್ಯಾ ವಾಸನಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯತ ಇತ್ಯದೋಷಃ|

ಸನ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಜನ್ಯತ್ವೇ ಶುಕ್ತಿರೂಪ್ಯವದಸತ್ತಂ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ -

ಓಂ ಸೂಚಕಶ್ಚ ಹಿ ಶ್ರುತೇರಾಚಕ್ಷತೇ ಚ ತದ್ವಿದಃ ಓಂ || 3-2-1-327 ||

ಆದ್ಯಶ್ಚೋ ಹೇತೌ| ಸನ್ಯೋರ್ನಾರ್ಥಃ ಶುಭಾಶುಭಸೂಚಕೋ ಯತೋಽತೋ ನಾಸನ್ನಿತಿ
 ಯೋಜ್ಯಮ್| ಕುತಃ? ಶ್ರುತೇಃ| 'ಯದಾ ಕರ್ಮಸು ಕಾಮ್ಯೇಷು' ಇತಿ, 'ಕೃಷ್ಣಂ ಕೃಷ್ಣದಂತಂ
 ಪಶ್ಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಃ ಫಲದರ್ಶನಾಚ್ಛೇತಿ ಹೇರರ್ಥಃ| ತದ್ವಿದಃ
 ಸನ್ಯಾರ್ಥವಿದೋ ವ್ಯಾಸಾದಯಃ 'ಯದ್ವಾಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರೂಯಾತ್'
 ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ||1||

ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್||3-2-2||

**ಓಂ ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ ತು ತಿರೋಹಿತಂ ತತೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಬನ್ಧವಿಪರ್ಯಯೌ ಓಂ
 ||3-2-2-328||**

ಅತ್ರ ಸನ್ಯತಿರೋಧಾಯಕತ್ವಮ್ ಈಶಸ್ಯೋಚ್ಯತೇ| ತುರೇವ| ಸನ್ಯಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ|
 ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ತು ಈಶೇಚ್ಛಾತ ಏವ, ಸನ್ಯಂ ತಿರೋಹಿತಂ ತಿರೋಧೀಯತೇ| ನ
 ಜ್ಞಾನೇನ| ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷೌ ತತ ಈಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಯತಾ
 ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ ಅಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನನಿಮಿತ್ತತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧಾವಪಿ ನ
 ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷಾವಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನಾಧೀನೌ, ತಯೋರ್ಜಡತ್ವೇನಾಸ್ತಾತ್ರಾತ್, ಕಿನ್ನು
 ಈಶಾಯತ್ತೌ, ತಥಾ ಸನ್ಯಾ ವಿಭಾವತಿರೋಭಾವಯೋಃ
 ಅಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನನಿಮಿತ್ತತ್ವಪ್ರತೀತಾವಪಿ ಈಶಾಧೀನತ್ಯೇವೇತಿ ಭಾವಃ| ಹಿಶಬ್ದೋ

ಬನ್ನಾದೇರಜ್ಞಾನಾದ್ಯನಧೀನತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧರ್ಥಃ | ಹೇತ್ವರ್ಥೋ ವಾ | ಬನ್ನಮೋಕ್ಷಾವಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ

ಸ್ವಪ್ನಾದಿಬುದ್ಧಿಕರ್ತಾ ಚ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ ||2||

ದೇಹಯೋಗಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-3||

ಓಂ ದೇಹಯೋಗಾದ್ಯಾಸೋಽಪಿ ಓಂ || 3-2-3-329 ||

ಅತ್ರ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಮ್ ಈಶಸ್ಯೋಚ್ಯತೇ | ಅಪಿ; 'ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್' ಇತ್ಯನುಕರ್ಷಕಃ | ಸುದ್ವಿಸಮುಚ್ಚಾಯಕ ಇತ್ಯೇಕೇ | ಅಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಮಿ | ತೃತೀಯಾರ್ಥೇ ಪಶ್ಚಮೀ | ದೇಹಯೋಗೇನ ದೇಹಾಭಿಮಾನೇನ ವಾಸೋಽಪಿ ಸ್ಥಿತಿರಪಿ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಪೀತ್ಯರ್ಥಃ ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾದೇವ ನ ಕಾಲಾದಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಾಗ್ರದಪೀತಿ ವಾಚ್ಯೇ ದೇಹೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ತತ್ಸ್ವರೂಪವ್ಯಕ್ತರ್ಥಾ | ಸಾಪ್ಯವಸ್ಥಾಂತರೇ ಜೀವಸ್ಯ ದೇಹಾನಾಭಿಮಾನೇನ ತಸ್ಯಾನ್ಯಾಯತತ್ವೇಽಪಿ ಜಾಗರಣೇ ಮಮ ದೇಹ ಇತಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ರಾಯಭಿಮಾನೇನ ನ ತದಧೀನತ್ವಂ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ಯೇತಿ ನ ಶಂಕ್ಯಮ್ | 'ಸ ಏವ ಜಾಗರಿತೇ ಸ್ಥಾಪಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿವಿರೋಧಾದಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮಿತ್ಯೇಕೇ | ಗಜಾಶ್ವಾದಿದರ್ಶನಸ್ಯ ಸ್ನಾನಾದಿಭೋಗಸ್ಯ ಚ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗರಣಯೋಃ ಸಮ್ಯಕ್ ತಯೋಃ ಕೋ ಭೇದ ಇತಿ ನ ಶಂಕ್ಯಂ, ಜಾಗ್ರತಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನಾಭವಾತ್, ಅನ್ಯಥಾ ತದಭಾವೋದ್ಭವ ಇತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮಿತ್ಯನ್ಯೇ ||3||

ತದಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-4||

ಓಂ ತದಭಾವೋ ನಾಡೀಷು ತಚ್ಚುತೇರಾತ್ಮನಿ ಹ ಓಂ || 3-2-4-330 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಸುಪ್ರಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಮಹಿಮೋಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಮಿ | ಜೀವಸ್ಯ ತದಭಾವಃ ಪ್ರಸ್ತುತಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಾಭಾವಃ, ಸುದ್ವಿರಿತಿ ಯಾವತ್, ನಾಡೀಷ್ವಾತ್ಮನಿ ನಾಡೀಸ್ಥಪರಮಾತ್ಮನಿ | ಕುತಃ? ತಚ್ಚುತೇಃ | ತಸ್ಯ ನಾಡೀಸ್ಥತ್ವಸ್ಯ ಆತ್ಮಸ್ಥತ್ವಸ್ಯ ಚ 'ಅಸು ತದಾ ನಾಡೀಷು ಸುಪ್ತೋ ಭವತಿ', 'ಸತಾ ಸೌಮ್ಯ ತದಾ ಸಮ್ನೋ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತಿದ್ವಯನಿರ್ವಾಹಸೃಷ್ಟೀಕರಣಾಯ ನಾಡೀಸ್ಥ ಇತ್ಯನುಕ್ತ ವಿಭಜ್ಯೋಕ್ತಿರಿತಿ ಕೇಚಿತ್ | ಸುದ್ವಿರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ತದಭಾವ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸುದ್ವಿಸ್ವರೂಪಪ್ರದರ್ಶನಾಯ | ತೇನ ಬಾಹ್ಯಾನ್ತರಿನ್ವಿಯಾಣಾಮ್ ಉಪರತಿರೇವ, ನ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಪ್ತ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪಸುಖಭೋಗಸ್ತದಾ ಯುಕ್ತ ಇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ನಾಡೀಷ್ಟಿತಿ ಬಹುವಚನಂ ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ | ಶ್ರುತೌ ಚ ಪ್ರತಿದೇಹಂ ತದ್ಬಹುಲ್ಯಾದಿತಿ

ಜ್ಞೇಯಮ್ | ಹಲತ 'ತನ್ನಾಡೀನರಸಿತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಮಧ್ಯೇ ಜೀವಃ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ'
ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕಮಿತಿ ಭಾತಿ ||4||

ಪ್ರಬೋಧಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-5||

ಓಂ ಅತಃ ಪ್ರಬೋಧೋಽಸ್ಮಾತ್ ಓಂ || 3-2-5-331 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಸುಪ್ರಪ್ರಬೋಧಕತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಮಿ | ಜೀವಸ್ಯ ಸುಪ್ರಿಪ್ರಬೋಧಃ
ಅಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಕೃತಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೋ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ಅತಃ ಜೀವಸ್ಯಾತ್ಮನೈವ
ಸುಪ್ರತ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಶೇನ ಸ್ವಾನ್ತರ್ನಿವೇಶಿತಸ್ಯ ತತ್ರೈರಣಾಂ ವಿನಾ
ಉದ್ಯೋದ್ಯಮಶಕ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಪ್ರಬೋಧ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಏಷ ಏವ ಸುಪ್ತಂ
ಪ್ರಬೋಧಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಃ ಸೂಚ್ಯತೇ | ಭೇರೀತಾಡನಾದೇಃ ಪ್ರಬೋಧಕತ್ವದೃಷ್ಟಿಃ
ನಿಮಿತ್ತತ್ವಮಾತ್ರವಿಷಯೇತಿ ಭಾವಃ ||5||

ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-6||

ಓಂ ನ ಏವ ಚ ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮೃತಿಶಬ್ದವಿಧಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 3-2-6-332 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಸರ್ವಜನೀನಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ನ ಏವ ಪ್ರಸ್ತುತಾತ್ಮೈವ
ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರವರ್ತಕ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಚಃ ಪಕ್ಷಾನ್ತರವ್ಯಾವರ್ತಕಃ | ನ ದೇಶಕಾಲಾನ್ತರೇಽಸ್ಯ
ಇತಿ ಏವೇತ್ಯತೋಽರ್ಥಾಲಭ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ವಾಚನಿಕತ್ವಾಯ ಚಶಬ್ದಃ ಕುತಃ?
ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮೃತಿಶಬ್ದವಿಧಿಭ್ಯಃ | ಕರ್ಮೇತಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮರೂಪಂ ವ್ಯಾಪಾರಮಾತ್ರಂ ವಾ |
ತೇನ ತಸ್ಯ ಈಶೈಕಾಯತ್ತತ್ವಶ್ರುತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | 'ನ ಏವ ಸಾಧುಕರ್ಮ ಕಾರಯತಿ | ಏಷ
ಹ್ಯೇವಾಸಾಧುಕರ್ಮ ಕಾರಯತಿ' ಇತಿ ಕರ್ಮಣಾಮೀಶಯತ್ತತ್ವಶ್ರುತೇಃ |
ಸ್ವಪ್ನಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ಚ ತದಂತರ್ಭಾವಾತ್ | 'ಪ್ರದರ್ಶಕಸ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ವಪ್ನಾದೇರೇಕ ಏವ
ತು |' ಇತ್ಯಭಿಮತಾರ್ಥಾನುಸಾರಿಸ್ಮೃತೇಃ | 'ಏಷ ಸ್ವಪ್ನಾನ್ ದರ್ಶಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾತ್ |
'ಆತ್ಮಾನಮೇವ ಲೋಕಮುಪಾಸೀತ' ಇತ್ಯಾತ್ಮನ ಏವೋಪಾಸ್ಯತ್ವವಿಧೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರೇರಕತ್ವೇ ಏವಕಾರಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||6||

ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-7||

ಓಂ ಮುಗ್ಧೇಽರ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಃ ಪರಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 3-2-7-333 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಮೋಹಾಖ್ಯಾನ್ತರಾವಸ್ಥಾಸ್ಥಿತಜೀವಸ್ಯ ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ |
ಅಸ್ಯೇತ್ಯಾತ್ಮನೀತಿ ಚಾಸ್ತಿ | ಮುಗ್ಧೇ ಮೋಹೇ ಮೂರ್ಛಾಯಾಂ, ಭಾವೇ ಕ್ಷಃ, ಜೀವಸ್ಯ

ಅತ್ಯನ್ಯರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | ನ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | ಕುತಃ? ಪರಿಶೇಷಾತ್ |
 ಅತ್ಮವಿದೂರತ್ವಸಾಮೀಪ್ಯಪ್ರವೇಶಾರ್ಥಪ್ರವೇಶೇಷು ಅದ್ಯತ್ರಿಕಸ್ಯ 'ಹೃದಯಸ್ಥಾತ್
 ಪರಾಜ್ಞೇವಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥಾಂತರತ್ವೇನಾರ್ಥಪ್ರವೇಶಸ್ಯೈವ
 ಪರಿಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನಾತಿದೂರಸಾಮೀಪ್ಯಸ್ಯಾಚಿರಕಾಲೀನತ್ವಾತ್ ನ
 ತಸ್ಯಮೋಹತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಸ್ವಪ್ನಾದಿವತ್ ನ ಮೋಹಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರಾವಸ್ಥೇತಿ ದ್ಯೋತನಾಯ
 ವ್ಯವಧಾನೇನಾಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ | ಜನ್ಮಾದಿಸೂತ್ರೋಕ್ತಸ್ಯಷ್ಟಾದಿಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯ
 ಪ್ರಪಂಚನಮೇತೈರ್ಯೋಗೈಃ ಕೃತಮಿತ್ಯಪೌನರುಕ್ತಮ್ || 7 ||

ನ ಸ್ಥಾನತೋಽವ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-8 ||

ಓಂ ನ ಸ್ಥಾನತೋಽಪಿ ಪರಸ್ಯೋಭಯಲಿಙ್ಗಂ ಸರ್ವತ್ರ ಹಿ ಓಂ || 3-2-8-334 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ನಿರ್ದೋಷಶೇಷಗುಣತ್ವಮಭಿನ್ನತ್ವಂ ಚ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಸ್ಥಾನತ ಇತಿ
 ತದ್ಭೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಆದ್ಯಾದಿತ್ವಾತ್ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥೇ ತಸಿಃ | ಉಭಶಬ್ದಪರ್ಯಾಯ
 ಉಭಯಶಬ್ದಃ | ಉಭಶಬ್ದಶ್ಚ ಸಜ್ಞಾತದನ್ಯಾರ್ಥಯೋರ್ವಾಚಕಃ | ಉಭಾವುದಾತ್ತ ಇತಿ
 ಸೂತ್ರೇ ದ್ವಯರ್ಥತ್ವಸ್ಯ ವೃತ್ತಾದೌ ದರ್ಶಿತತ್ವಾತ್ | ಏವಂ ಚೋಭಯಹೇತುಕ ಇತ್ಯತ್ರ
 ಸಜ್ಞಾ ಪರತ್ವೇಽಪಿಹ ಭಿನ್ನಪರತ್ವಂ ನ ವಿರುದ್ಧತೇ |

ಸುರನರತಿಯರ್ಗಾದ್ಯಕ್ಷ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನಭೇದೇಽಪಿ ಪರಸ್ಯೇಶಸ್ಯೋಭಯಲಿಙ್ಗಂ ಭಿನ್ನರೂಪಂ
 ನಾಸ್ತಿ | 'ಲಿಙ್ಗಂ ಸ್ವರೂಪಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಲಿಙ್ಗಂ ಜ್ಞಾಪಕಮೇವ ಚ' ಇತ್ಯಾದೇಃ |
 ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ದೋಷಿತ್ವಾದಿ ಚ ನೇತ್ಯಪಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಕುತಃ? ಸರ್ವತ್ರ ಹಿ | ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಸ್ಥಾನೇಷು ನಿರ್ದೋಷಾಶೇಷಗುಣೋ ನಿರ್ಭೇದಶ್ಚ ಪರಃ
 ಸರ್ವಭೂತೇಷ್ಟೇತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ' ಇತ್ಯಾದೌ ಶ್ರುಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಭಯತ್ವಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಲಿಙ್ಗಮಿತ್ಯುಕ್ತಿನಃ ಪಾಣ್ಯಾದ್ಯೇಕೈಕದೇಶೇನಾನೇಕತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಃ, ಕಿನ್ತು
 ಸಮಗ್ರೇಷು ವಿಗ್ರಹೇಷ್ವನೇಕತ್ರ ಸತ್ತ್ವಪಿ ತೇಷಾಂ ಭಿನ್ನತ್ವಮಾತ್ರಂ ನೇತಿ
 ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | ಅರ್ಭಕೌಕಸ್ತಾದಿತ್ಯತ್ರ ವ್ಯೋಮವತ್ ಸರ್ವಗತನ್ಯಾವ್ಯೇಕೈಕತ್ರ
 ಸ್ಥಿತಿಃ | ಅಲ್ಪಶ್ರುತೇರಿತ್ಯತ್ಯೈಕೈಕತ್ರ ಸ್ಥಿತಾಂಶಸ್ಯಾಪಿ ಪೂರ್ಣತ್ವಮುಕ್ತಮ್ | ಅತ್ರ ಚೈಕೈಕತ್ರ
 ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಸಮಗ್ರಾವಯವತ್ವಮುಚ್ಯತ ಇತಿ ಭೇದಃ | ರೂಪಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಲಿಙ್ಗ ಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ಸ್ಥಾನಭೇದೋ ನ ಪರಸ್ಯೋಭಯತ್ವೇ ಲಿಙ್ಗಮ್, ಅಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾದಿತಿ
 ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತದಿಶಾಽರ್ಥಾಂತರಸೂಚನಾಯ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ನ ಭೇದಾದಿತ ಚೇನ್ನ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮತದ್ವಚನಾತ್ ಓಂ || 3-2-8-335 ||

ಪರಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ತಿ| ಭೇದೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್| 'ಕಾರ್ಯಕಾರಣಬದ್ಧಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಜಾಗ್ರದ್ವದ್ಧೋ
ವಿಶ್ವಃ, ಸ್ವಪ್ನಬದ್ಧಸ್ತೈಜಸೋಽಜ್ಞಾನಬದ್ಧಃ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿಭೇದದೋಷಿತ್ವಾದಿವಚನಾತ್
ನಾಭೇದಃ ಪರಸ್ಯೇತಿ ಚೇನ್ನ| ಪ್ರತ್ಯೇಕಮತದ್ವಚನಾತ್| ತತ್ ಭೇದಃ| ಅತತ್ ಅಭೇದಃ|
'ಏಷ ನ ಆತ್ಮಾನನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯಮೃತಃ' ಇತ್ಯತ್ರ ಪೃಥಿವ್ಯನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯೇವ
ತವಾನ್ತರ್ಯಾಮೀತಿ 'ಅಯಮೇವ ಸಃ ಯೋಽಯಮಾತ್ಮಾ' ಇತ್ಯಾದೌ ಈಶ್ವರರೂಪಾಣಾಂ
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪರಸ್ಪರಂ ಮೂಲರೂಪೇಣ ಚಾಭೇದವಚನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| 'ಬದ್ಧೋ
ಬನ್ನಾದಿಸಾಕ್ಷಿತ್ವತ್' ಇತ್ಯಾದೌ ನಿರ್ದೋಷತಾವಚನಾದಿತ್ಯುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

ಅತದ್ವಚನಾದಿತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಿತ್ಯುಕ್ತಿರಾದರಸೂಚನಾರ್ಥಾ| ತೇನ
ಭೇದೋಕ್ತಿಃ ಅಭೇದೋಕ್ತೇಃ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ|

ಅಭೇದೋಕ್ತೇಃ ಕತಿಪಯರೂಪಪರತ್ವಸಮ್ಮವಾತ್ ನ ತತೋ ಭೇದಶ್ರುತೇರ್ಬಾಧ ಇತ್ಯತ
ಆಹ -

ಓಂ ಅವಿ ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ || 3-2-8-336 ||

ಏಕೇಽಪಿ ಶಾಖಿನಃ ಏವಮಭೇದಂ 'ಅಮಾತ್ರೋಽನನ್ತಮಾತ್ರಶ್ಚ' ಇತಿ ಪರಸ್ಯ
(ವರ್ಣಯನ್ತಿ) ಪರಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ| ಚಶಬ್ದೋಽನನ್ತರೂಪತ್ವಂ ಚೇಶೇ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ|
ಅಮಾತ್ರೋ ನ ಭಿನ್ನಾಂಶರಹಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಾತ್| ಬೇದವ್ಯಪದೇಶಃ ಸ್ಥಾನ
ಭೇದಾದೈಶ್ವರ್ಯಾಚ್ಚ ಯುಕ್ತ ಇತಿ ಭಾವಃ||8||

ಅರೂಪಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-9 ||

ಓಂ ಅರೂಪವದೇವ ಹಿ ತತ್ರ ಧಾನತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-2-9-337 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯಾಪ್ರಾಕೃತದೇಹತ್ವಮುಚ್ಯತೇ| ತದಿತಿ ತನ್ನಮ್| ವ್ಯಸ್ತಂ ಸಮಸ್ತಂ ಚ| ತತ್
ಪ್ರಸ್ತುತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಅರೂಪವದೇವ ಪ್ರಾಕೃತಾದಿದೇಹರಹಿತಮೇವ| ಯೇನಾನಿತ್ಯತಾ
'ಅರೂಪಮನಾಮಯಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಿರೋಧೋ ವಾ ಸ್ಯಾತ್| ಕುತಃ?
ತತ್ರ ಧಾನತ್ವಾತ್| ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಕೃತಿಭೂತೇಭ್ಯ ಉತ್ತಮತ್ವಾತ್| ಹಿಶಬ್ದಃ
'ಅಸ್ಥೂಲಮನು' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಶ್ಚೇತಿ ಸೂಚಯತಿ| ಸ್ವಾಧೀನೇನ
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿನಾಽತ್ಮಬನ್ದಾಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ಸ್ವೇಚ್ಛಾದಿನಾ ನಿಮಿತ್ತೇನಾಪಿ ನ ತಾದ್ಯಶಂ ರೂಪಮಿತಿ ವಕ್ತುಂ ಶ್ರುತೇರಪಿ ಸೂಚನಮ್ |

ಅತ್ರ ಪರಸ್ಯೇತಿ ಪ್ರಸ್ತಾವದರೂಪವಾನಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ

ಕ್ಲೇಬೋಕ್ತಿರ್ಹಿಶಬ್ದೋಕ್ತಶ್ಚುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ | ಅರೂಪಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಮತುಪ್

ರೂಪರೂಪಿಭೇದನಿವೃತ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯಾಹುಃ | 'ಅನ್ಯಭಾವ' ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯ

ಸಮರ್ಥನಮತ್ರೇತ್ಯೇಕೇ | ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೇ ತು ತತ್ರಾನ್ಯವಸ್ತುಸ್ವಭಾವವ್ಯಾವೃತ್ತಿರುಕ್ತಾ, ನ

ತು ನೀರೂಪತಾ | ಸಾತ್ಪೋಚ್ಯತ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಅರೂಪಿತ್ವೇ 'ರುಗ್ಮವರ್ಣ' ಇತಿ ರೂಪಿತ್ವವಿರೋಧಃ,

ಸೌಂದರ್ಯಸೌಲಕ್ಷಣ್ಯಾದ್ಯಭಾವಶ್ಚೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚಾವೈಯರ್ಥ್ಯಮ್ ಓಂ || 3-2-9-338 ||

'ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ ರುಗ್ಮವರ್ಣಂ', 'ಶ್ಯಾಮಾತ್ ಶಬಲಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ',

ಸುವರ್ಣಜ್ಯೋತಿಃ' ಇತ್ಯಾದಿರೂಪಿತ್ವಶ್ರುತೀನಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅವೈಯರ್ಥ್ಯ

ವೈಯರ್ಥ್ಯಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಚ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೌಂದರ್ಯಾದ್ಯಭಾವಶ್ಚ ನೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ |

ಕುತಃ? ರೂಪಿತ್ವಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇತಿ ಭಾವಃ | ತರ್ಹ್ಯರೂಪಿತ್ವಶ್ರುತಿವಿರೋಧ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ

ಪ್ರಕಾಶವದಿತಿ | ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯೇವ, ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶ ಇತ್ಯಾದಿವ್ಯವಹಾರಸ್ಯೇವೇತಿ ಯಾವತ್ |

ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪದಿಶಾ ಚಶಬ್ದೋಽರುಪಿತ್ವಶ್ರುತೀನಾಂ ಚೇತ್ಯನ್ವೇತಿ |

ಅವೈಯರ್ಥ್ಯಮಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಯಥಾ ಗೃಹಾಂತಶ್ಚಾಕ್ಷುಷಾದಿಪ್ರಕಾಶೇ ಸತ್ಯಪಿ ತಸ್ಯ

ಸೌರಾದಿಲೌಕಿಕಪ್ರಕಾಶವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾತ್ ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತಥಾ ರೂಪಿತ್ವೇಽಪಿ

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಿಲಕ್ಷಣಾಪ್ರಾಕೃತರೂಪಿತ್ವಾದ್ ಅರೂಪಶ್ರುತ್ಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವೃತ್ತಂತರಂ ತು ರೂಪಶಬ್ದಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತರೂಪೇ ವೃತ್ತನ್ನತಯಾ

ಅಪ್ರಾಕೃತೇಽವೃತ್ತತ್ವಾಽರೂಪಿತ್ವಶ್ರುತೀನಾಂ ವೈಯರ್ಥ್ಯಂ ನ | ಪ್ರಕಾಶವತ್

ಪ್ರಕಾಶವಾಚಿಶಬ್ದಸ್ಯೇವ | ಯತಾಃಪ್ರಕಾಕೃತಪ್ರಕಾಶೇಽಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸುವರ್ಣಜ್ಯೋತಿರಿತಿ

ಪ್ರಕಾಶಶಬ್ದಸ್ತಥಾರೂಪಶಬ್ದೋಽಪಿ | ಉಪಪತ್ತಿಸ್ತು 'ಬುದ್ಧರ್ಥಃ ಪಾದವತ್' ಇತ್ಯಗ್ರೇ

ವ್ಯಕ್ತೀಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ಭಾವಃ |

ತಸ್ಯಾಪ್ರಾಕೃತತ್ವಂ ಕುತಃ? ಸರ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಪ್ರಾಕೃತತ್ವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಆಹ ಚ ತನ್ಮಾತ್ರಮ್ ಓಂ || 3-2-9-339 ||

ರೂಪಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮನ್ವೇತಿ | ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾದಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತೌ ಜ್ಞಾನಾನನ್ತೌ ತದಿತಿ
ಪರಾಮೃಶ್ಯೇತೇ | ರೂಪಂ ತನ್ಮಾತ್ರಂ ಜ್ಞಾನಾನನ್ತಾದಿಮಾತ್ರಂ ಚಾಹ 'ಏಕಾತ್ಮ್ಯ
ಪ್ರತ್ಯಯಸಾರಂ', 'ಆನಂದಮಾತ್ರಮಜರಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೀರ್ನ ಪ್ರಾಕೃತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉತ್ತಶ್ರುತೌ ದೇಹಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾದ್ಯಾತ್ಮತಾ ನ ಶ್ರುತೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚಾರ್ಥೋ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ || 3-2-9-340 ||

'ಆನಂದರೂಪಮಮೃತಂ ಯದ್ವಿಭಾತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರಾನನ್ತಾತ್ಮಕಂ ರೂಪಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ |
ಅರ್ಥೋ ಇತ್ಯರ್ಥಾನುರಮುಚ್ಯತೇ | ಅರ್ಥೋ ಅಪಿ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಮಪಿ ರೂಪಂ
ಸ್ಮರ್ಯತೇ | 'ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಕಸಂಜ್ಞಾಶಂ ವಾಸುದೇವಂ ನಿರಙ್ಗನಮ್ | ಚಿನ್ನಯೀತ
ಯತೀರ್ನಾನ್ಯಂ ಜ್ಞಾನರೂಪಾದ್ಯತೇ ಹರೇಃ ||' ಇತಿ ಸ್ಮರ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪೂರ್ವತ್ರೇಶತದ್ವೇಹಯೋರೈಕ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾ ಈಶಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾದ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವೇ ಶ್ರುತಿರುಕ್ತಾ | ಅತ್ರ
ತು ವಿಶಿಷ್ಟೇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ || 9 ||

ಉಪಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-10 ||

ಓಂ ಅತ ಏವ ಚೋಪಮಾ ಸೂರ್ಯಕಾದಿವತ್ ಓಂ || 3-2-10-341 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಜೀವೇನ ಭೇದಾಭೇದೌ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಉಪಮೇತ್ಯನನ್ತರಂ 'ನ ಭೇದಾತ್'
ಇತಿ ಸೂತ್ರಾತ್ 'ಇತಿ ಚೇನ್ನ' ಇತ್ಯನುವರ್ತನೀಯಮ್ | 'ತತೋ ಹ್ಯಸ್ಯ' ಇತ್ಯತೋ 'ಹ್ಯಸ್ಯ'
ಇತಿ ಚ | ಚಃ ಸೂರ್ಯಕಾದಿವಚ್ಚೇತಿ ಭಿನ್ನಕ್ರಮಃ | ಅತ ಏವೇತಿ ತನ್ತ್ರಮ್ |

ಅತೇ ಏವ - ಈಶತದ್ರೂಪಾಣಾಮಭೇದಸ್ಯ 'ನ ಸ್ಥಾನತಃ' ಇತ್ಯತೋಕ್ತಾದೇವ, ಅತ ಏವ-
ಚೇತನತ್ವಾಂಶಾಂಶಿತ್ವಾದಿಹೇತೋರೇವ ಅಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಉಪಮಾ ಮತ್ಯಾದಿ ಸಾಮ್ಯಂ,
ಮತ್ಯಾದಿವದೀಶಭೇದ ಇತಿ ಯಾವತ್, ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಸೂರ್ಯಕಾದಿವತ್ |
ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸೂರ್ಯಕಚ್ಚಾಯಾದಿವತ್ | ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಾದಿತಿ
ಹೇತುರನ್ವೇತಿ | ಜೀವೋ ನೇಶಾಭಿನ್ನ ಇತಿ ಸಾಧ್ಯಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ | ಸೂರ್ಯಕಾದಿಃ
ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಾತ್ ಸೂರ್ಯಾದಿನಾ ಯಥಾ ನಾಭಿನ್ನಸ್ತಥಾ ಜೀವೋಽಪೀಶೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದ್ವಾ 'ಅತ ಏವ' ಇತ್ಯಾವರ್ತತೇ | ದ್ವಿತೀಯಮ್ ಉಪಮೇತ್ಯತಃ ಪರಂ ಯೋಜ್ಯಮ್ |
ಆದ್ಯಂ ತನ್ತ್ರಮ್ | ಉಪಮಾಶಬ್ದಃ ಉಪಮಾವತ್ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಪರಃ | ಅತ ಏವ
ಮತ್ಯಾದಿಸ್ಥಾಂಶರೂಪಾಣಾಂ ಈಶೇನ ಜ್ಞಾನಾದ್ಯವಿಶೇಷಸ್ಯೋಕ್ತತ್ವಾದೇವ | ಅತ ಏವ

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಾಂಶತ್ವೇ ಮತ್ಸ್ಯದ್ಯವಶೇಷಾಪಾತಾದೇವ ಉಪಮಾ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ್ಯಃ

ಈಶಪ್ರತಿಬಿಂಬೋ ಜೀವಃ | ಅತ ಏವ ಈಶಪ್ರತಿಬಿಂಬತ್ವಾದೇವ ಸೂರ್ಯಕಾದಿವತ್
ನೇಶಾಭಿನ್ನೋ ಜೀವ ಇತಿ ಚ ಅನ್ಯಾರ್ಥಃ |

ಆದ್ಯೇಽರ್ಥೇ ಹೇತುಸಿದ್ಧಿಃ 'ರೂಪಂ ರೂಪಂ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾಧೀನ | ಅನ್ಯೇಽರ್ಥೇ
ಸೂತ್ರೋಕ್ತಯುಕ್ತ್ಯಾಧೀನಾ |

ಅತ ಏವ ಚೋಪಮಾ' ಇತ್ಯಂಶಸ್ಯ ವೃತ್ಯನ್ತರಂ ತು - ತೃತೀಯಾರ್ಥೇ ತಸಿಃ | ಅತ ಏವ -
'ಪೃತಗ್ರುಪದೇಶಾತ್', 'ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾತ್', 'ಸನ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಭಿನ್ನತ್ವರೂಪಸಾಧ್ಯ-
ಸಾದೃಶ್ಯಭಿಮ್ಮಾಧೀನತ್ವರೂಪಾಸಾಧನಧರ್ಮ್ಯರೇವ, ಉಪಮಾ
ಸೂರ್ಯಕಾದಿದೃಷ್ಟಾನ್ತೋ ನ ತೂಪಾಧ್ಯಾಯತ್ರತ್ವಾದಿನಾ | ಯೇನಾನಿತ್ಯತ್ವಾದಿದೋಷಃ
ಸ್ಯಾದಿತಿ | ಏತದರ್ಥಸೂಚನಾಯೈವ ದ್ವಿತೀಯೇಽರ್ಥೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ್ಯ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಉಪಮೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಅಭೇದಾಂಶ ಏವ ವಿವಾದಾತ್ ತನ್ನಿರಾಸಃ | ಪೃಥಗಿತ್ಯತ್ಯೋಕ್ತಂ
ಭೇದಮಪೇತ್ಯಾಭೇದಸ್ಯಾಪಿ ಶಙ್ಕನಾದಪೌನರುಕ್ತಮ್ | ಆದ್ಯವೃತ್ತೌ ಭೇದೇಽವಿಗಾನಾತ್
ಅಭೇದಮಾತ್ರಂ ಶಙ್ಕತಮ್ || 10 ||

ಅಮ್ನುವದಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-11 ||

ಓಂ ಅಮ್ನುವದಗ್ರಹಣಾತ್ ತು ನ ತಥಾತ್ಯಮ್ ಓಂ || 3-2-11-342 ||

ಅತ್ರೇಶಭಕ್ತೇಃ ಸ್ವರೂಪಸುಖಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿರೂಪಫಲಮುಚ್ಯತೇ | ಅಮ್ನುವದಿತಿ ಸಾದೃಶ್ಯಾರ್ಥೇ
ವತೀಃ | ನ ಮತುಪ್ | ಸ್ನೇಹಾತ್ಮಕಾಮ್ನುಪದೇನ ಮಾನಸಸ್ನೇಹೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಥೈವ
ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತೇಃ | ಗ್ರಹಣಂ ಜ್ಞಾನಮ್ | ಅಸ್ಯ ವಿಶೇಷಣಮಮ್ನುವದಿತಿ |
ಅಮ್ನುವದಗ್ರಹಣಾದ್ ಗ್ರಹಣಾಭಾವಾದ್ - ಅಮ್ನುಸದೃಶಜ್ಞಾನಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ,
ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತಜ್ಞಾನಾಭಾವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ - ಭಕ್ತಭಾವಾದಿತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ |
'ತಥಾತ್ಯಮ್' ಇತ್ಯನೇನ 'ಅತ ಏವ' ಇತಿ ಪೂರ್ವತ್ರ ಪ್ರಕೃತಂ
ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವರೂಪಸಾದೃಶ್ಯಂ ಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ | ತುವಿಶೇಷೇ | ವ್ಯಜ್ಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ |
ಭಕ್ತಿಂ ವಿನಾ ಸುಖಾತ್ಮಕತ್ವರೂಪಸಾದೃಶ್ಯಂ ನ ತು ವ್ಯಜ್ಯತೇ ನ ಸಮ್ಯಗ್ ವ್ಯಜ್ಯತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಸುಪ್ತೌ ಭಕ್ತಿಂ ವಿನಾಽಪಿ ವ್ಯಕ್ತಿರಸ್ತೀತ್ಯತಃ ತುರುಕ್ತಃ | ಭಕ್ತಿಂ ವಿನೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ 'ಅಮ್ನುವತ್'
ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಭವಿತಸ್ವರೂಪೋಕ್ತರ್ಥಾಃ | ಏವಮಪಿ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕಜ್ಞಾನಾಭಾವಾದಿತಿ
ವಾಚ್ಯೇ 'ಅಮ್ನು' ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಮ್ನುಗತಸ್ನೇಹಸ್ಯೇವ ಭಕ್ತೇಕದೇಶಸ್ನೇಹಸ್ಯ ಸಹಜತ್ವಂ

ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | ಗೃಹ್ಣತಿ - ಅರ್ಥಂ ನ ಮುಷ್ಕತೀತಿ ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಾರ್ಥಸೂಚನಾಯ
 ಗ್ರಹಣಪದಮಿತಿ ಕೇಚಿತ್ | ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಥಾತ್ವಂ ವ್ಯಜ್ಯತ ಇತ್ಯನ್ವಯಮುಖೇನ ವಾಕ್ಯೇ
 ವ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನೋಕ್ತಿಃ ಭಕ್ತ್ಯಭಾವೇಽಪಿ ಸುಪೌ ಸುಖವ್ಯಕ್ತಿತರಸ್ತಿ ಕಿಂ ಭಕ್ತೇತಿ ಶಬ್ದೇ,
 ಭಕ್ತ್ಯಭಾವೇ ಸುಖಂ ನ ಸಮ್ಯಗ್ ವ್ಯಜ್ಯತ ಇತಿ ಸಮಾಧಾತುಮ್ | ಏಕೇ ತು -
 ಪುಂಸ್ತಾದಿವಾದಿತ್ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಾದೃಶ್ಯಸ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತತ್ವಂ ತಥಾತ್ವಮಿತಿ ಪರಾಮೃಶ್ಯತ
 ಇತ್ಯಾಹುಃ || 11 ||

ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-12 ||

ಓಂ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಭಾಕ್ತ ಮನ್ತರ್ಭಾವಾದುಭಯಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಾದೇವಮ್ ಓಂ

|| 3-2-12-343 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಕ್ ಫಲಹೇತುತಯೋಕ್ತಭಕ್ತೇಸ್ತಾರತಮ್ಯಮುಚ್ಯತೇ |
 ಅಮ್ನುವದಗ್ರಹಣಪದೋಕ್ತಭಕ್ತಿರಿಹಾನ್ವೇತಿ | ಭಕ್ತೇಃ ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಭಾಕ್ತ ಮ್
 ಆಧಿಕ್ಯನ್ಯೂನತಾವತ್ವಮಸ್ತಿ | ಕುತಃ? ಅನ್ತರ್ಭಾವಾತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಸ್ಮದಾದೀನಾಂ ಚ
 ಭಕ್ತತ್ವೇಽನ್ತರ್ಭಾವಾತ್ | ತೇಷಾಂ ಮಹದಲ್ಪಫಲತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಫಲತಾರತಮ್ಯೇಽಪಿ
 ಕುತೋ ಭಕ್ತಿತಾರತಮ್ಯಮ್? ಅತ ಉಕ್ತಮ್ ಉಭಯೇತ್ಯಾದಿ | ಪರಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಏವಂ
 ಭಕ್ತಿತಾರತಮ್ಯಾಙ್ಗೇಕಾರ ಏವೇಶಸ್ಯ ಉಭಯಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನ್ ಅಸ್ಮದಾದೀನ್ ಪ್ರತಿ
 ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಸಮ್ಯವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ನಿಬೀಜಂ ವಿಷಮಫಲದಾತುರೀಶಸ್ಯ
 ವೈಷಮ್ಯಪತ್ತೇಃ | ಫಲವೈಷಮ್ಯಾನುಪಪತ್ತಾ ಭಕ್ತಿವೈಷಮ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಫಲತಾರತಮ್ಯಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-2-12-344 ||

'ಅಥಾತ ಆನಂದಸ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ' ಇತ್ಯಾದೌ ಫಲತಾರತಮ್ಯದರ್ಶನಾತ್ | ಚಶಬ್ದಾದ್
 'ಯಥಾ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷೋಽತ್ರ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮರಣಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಫಲೇ ವೈಷಮ್ಯೇಽಪಿ ಭಕ್ತೌ
 ತತ್ ಕುತಃ? ಅನ್ಯವೈಷಮ್ಯಹೇತುಕತ್ವೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಶಂಕಾಂ ನಿರಸಿತುಂ ಸ್ಮೃತಿರುಕ್ತೇತಿ
 ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಫಲವೈಷಮ್ಯಶ್ರುತೇರನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಿಃ 'ಅಕ್ಷರಧಿಯಾಮ್' ಇತ್ಯತ್ರ
 ನಿರಸಿಷ್ಯತೇ || 12 ||

ಪ್ರಕೃತಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-13 ||

ಓಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯತಾವತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಪ್ರತಿಷೇಧತಿ ತತೋ ಬ್ರವೀತಿ ಚ ಭೂಯಃ ಓಂ || 3-

2-13-345 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಜನ್ಮಾದಿಸೂತ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಶ್ವಪಾತ್ರತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ| ಪರ ಇತ್ಯಸ್ತಿ| ವಿಶ್ವಪಾಲಕ
 ಇತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾನ್ವೇತಿ| ಪರೋ ವಿಶ್ವಪಾಲಕಃ| ನ ಸ್ವಭಾವಾತ್ ಪಾಲನಸಿದ್ಧಿಃ|
 ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಕೃತಸ್ಯ 'ಅಸ್ಯೇದೇಷಾ ಸುಮತಿಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರಕೃತಸ್ಯ
 ಸೃಷ್ಟಿಲಯಕರ್ತೃತ್ವಸ್ಯ ಏತಾವತ್ತ್ವಂ ತಾವನ್ಮಾತ್ರತ್ವಂ ಪ್ರತಿಷೇಧತಿ, ತತಃ
 ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕರ್ತೃತ್ವಾದ್ ಭೂಯಃ ಅಧಿಕಂ ಪಾತ್ರತ್ವಮಪಿ ಬ್ರವೀತಿ 'ನೈತಾವದೇನಾ ಪರೋ
 ಅನ್ಯದಸ್ತುಕ್ಷಾ ನ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಬಿಭರ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಚಶಬ್ದಾತ್ 'ಸೃಷ್ಟಿಂ ಚ ಪಾಲನಂ
 ಚೈವ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಶ್ರುತೌ ಉಕ್ತಾರ್ಥಸ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವಾಯ
 ಸ್ಪಷ್ಟತೇರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ || 13 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-14 ||

ಓಂ ತದವ್ಯಕ್ತಮಾಹ ಹಿ ಓಂ || 3-2-14-346 ||

ಅತ್ರೇಶಪರೋಕ್ಷಸ್ಯ ತದ್ಭಕ್ತಿಜನ್ಯಪ್ರಸಾದೈಕಸಾಧ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ| ತದರ್ಥಂ ಚತುರ್ಭಿಃ
 ಸೂತ್ರೈಸ್ತಸ್ಯಾವ್ಯಕ್ತಮುಚ್ಯತೇ| ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಕ್ತಮ್| ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್
 'ಅರೂಪಮಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸದಾಸ್ಯಕ್ರಂ ಚ ನಿಷ್ಕಲಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರಾಹಾವ್ಯಕ್ತಮತ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಕ್ಷೇಮೋಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾತ್| ತದಾರಾಧನಾದ್
 ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಯಾವ್ಯಕ್ತಪರೋಕ್ಷ ಮಸ್ತು| ಕಿಂ ಭಕ್ತೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಪಿ ಸಂರಾಧನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ || 3-2-14-347 ||

ತದವ್ಯಕ್ತಮಿತ್ಯಸ್ತಿ| ಭಕ್ತಿಹೀನಾರಾಧನೇನ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಕ್ತಮೇವ| ನ ವ್ಯಜ್ಯತೇ| ಕುತಃ?
 ಆರಾಧನೇನವ್ಯಕ್ತತ್ವಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವೇತಿ| ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ
 ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಹೇತುಕಾನುಮಾನೇನ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ವಾದಿತಿ ಶೇಷಃ|
 ಅಜ್ಞಾಪೇಕ್ಷಯಾನುಮಾನೋಕ್ತಿಃ| ಜ್ಞಾನಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯೇತಚ್ಚ 'ನ
 ತಮಾರಾಧಯಿತ್ವಾಪಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಬೋಧ್ಯಮ್| ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಯಾಪಿಶಸ್ಯ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ
 ಜ್ಞಾನಿನಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ವ್ಯಕ್ತತ್ವಾದ್ ಅವ್ಯಕ್ತತ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ ವ್ಯಾಹತಿರಿತಿ ನ
 ಶಬ್ದಮ್|
 ಅಗ್ನೇರ್ಭೂತಸ್ಯ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ವ್ಯಕ್ತತ್ವಾವ್ಯಕ್ತತ್ವದ್ ಈಶಸ್ಯಾಪಿ
 ಮೂಲರೂಪೇಣಾವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ಗೃಹೀತರೂಪೈವ್ಯಕ್ತತ್ವಾನ್ವಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚಾವ್ಯಶೇಷ್ಯಮ್ ಓಂ ||3-2-14-348 ||

ತದವ್ಯಕ್ತಮಿತ್ಯಸಿ| ಚೋ ನಇರ್ಥಃ| ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನ, ಅಗ್ನಿವತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣಾವ್ಯಕ್ತಮ್ ಸ್ಥೂಲರೂಪೇಣ ವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ ನ| ಕಿನ್ತವ್ಯಕ್ತಮೇವ| ಕುತಃ? ಅವೈಶೇಷ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಅವಿಶೇಷತ್ವಂ, ಯತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಂ, ತಾದೃಶಾವಿಶೇಷಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| 'ನಾನೌ ಸೂಕ್ಷ್ಮೋ ನ ಸ್ಥೂಲಃ' ಇತ್ಯಾದೇಃ ಸರ್ವತ್ಯೈಕರೂಪವತ್ಪಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ತಸ್ಯ ಸರ್ವಧಾಸ್ಯವ್ಯಕ್ತತ್ವೇ ಕಿಂ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿನೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ ಕರ್ಮಣ್ಯಭ್ಯಾಸಾತ್ ಓಂ ||3-2-14-349 ||

ಕರ್ಮಣೀತಿ ಕರ್ಮಕಾರಕಮುಚ್ಯತೇ| ನ ಕ್ರಿಯಾ| ತದಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತತಯಾಸನುವರ್ತತೇ| ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮಕಾರಕೇ ವಿಷಯಭೂತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಭ್ಯಾಸಾತ್| ಶ್ರವಣಾದೇರಿತಿ ಯೋಗ್ಯತಯಾಸನ್ನೇತಿ| ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಕಶ್ರವಣಾದೇಃ ಪೌನಃ ಪುಣ್ಯೇನ ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ ತದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಂ ಚ ಭಾವತೀತ್ಯರ್ಥಃ| ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಶ್ರೋತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ ಭಾವಃ| ಕರ್ಮಣೀತ್ಯುಕ್ತಿರವಾಚ್ಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯತ್ವಾತ್ ನ ಶ್ರವಣಾದೀತಿ ನ ಶಬ್ದಮ್| ಈಕ್ಷತಿನಯೇ ವಾಚ್ಯತ್ವೋಕ್ತ್ಯಾ ವಿಷಯತ್ವಸಾಧನಾದಿತಿ ತನ್ನಾಯಸ್ಮಾರಣಾರ್ಥಾಃ| ಸ್ಮಾರಣಂ ಚಾತ್ರಾವ್ಯಕ್ತತ್ವೋಕ್ತ್ಯಾ ಅವಿಷಯತ್ವಶಬ್ದೋತ್ಥಾನಾದಿತ್ಯುಕ್ತಂ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ|

ಕಥಮವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ಸಾಧನಶತೇನಾವಿ ಪ್ರಕಾಶ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅತೋಽನಂತೇನ ತಥಾ ಹಿ ಲಿಙ್ಗಮ್ ಓಂ ||3-2-14-350 ||

ಪ್ರಕಾಶ ಇತ್ಯಸಿ| ಅತ ಇತಿ 'ಆಹ ಹಿ' ಇತಿ, 'ಪ್ರಕಾಶಸ್ವ' ಇತ್ಯತ್ರ ಚಾಭಿವೇಶಶ್ಚುತಿದ್ವಯಂ ಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ| ಅವ್ಯಕ್ತತ್ವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವೇ ಚ ಪ್ರಮಾಣಸತ್ತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅನಂತೇನಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಶಕ್ತಿಕೇನ ಈಶೇನ, ತತ್ರಸಾದೇನೇತಿ ಯಾವತ್| ಅತೋಽವ್ಯಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಕಾಶೋ ಭವತೀತಿ ಜ್ಞಾಯತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್| ಅನ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿದ್ವಯಾಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಬಲವದ್ಯುಕ್ತಾಚೈವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ತಥಾಹಿ ಲಿಙ್ಗಮಿತಿ| ತಥೇತಿ ಸಮುಚ್ಚಯೇ| ಹಿರ್ಹೇತೌ| 'ತಸ್ಯಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ ಈಶಪ್ರಸಾದಸಾಧ್ಯಬಂಧನಿವೃತ್ತಿರೂಪಂ ಲಿಙ್ಗಂ ಚ ಪ್ರಸಾದಹೇತುಪ್ರಕಾಶಜ್ಞಾಪಕಂ ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಸ್ತಿ ತಸ್ಮಾದಪ್ಯೇತತ್ ಜ್ಞಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಸಾಧ್ಯತ್ವಾದಿತಿ

ಭಾವಃ| ತೇನೇತಿ ವಾಚ್ಯೇನನೇನೇತ್ಯುಕ್ತಃ| ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದೇನಾವ ಕಥಂ ಪ್ರಕಾಶ ಇತಿ
ನ ಶಙ್ಕ ಮ್| ತಸ್ಯಾನಂತಶಕ್ತಿತ್ವಾದಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ || 14 ||

ಅಹಿಕುಣ್ಡಲಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-15 ||

ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಹಿಕುಣ್ಡಲವತ್ ಓಂ || 3-2-15-351 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಗುಣಿತ್ವಂ ಗುಣಿತ್ವಂ (ಚ) ಸಾಧ್ಯತೇ| ಉಭಯಸ್ಯ ಗುಣಿತ್ವಸ್ಯ ಗುಣಾತ್ಮಕತ್ವಸ್ಯ
ಚ 'ಆನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ', 'ಏಷ ಪರಮ ಆನಂದಃ' ಇತ್ಯಾದೌ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಗುಣಿತ್ವಂ ಗುಣಿತ್ವಂ
ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಶ್ರೌತಮಪಿ ಕಥಮೇತತ್? ಕ್ವಾಪ್ಯದೃಷ್ಟೇರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ – ಅಹೀತಿ| ಅಹಿಶ್ಚ
ಕುಣ್ಡಲಂ ಚ ತಯೋರಿವ| ಅಹಿಕುಣ್ಡಲಯೋಸ್ತಾದಾತ್ಮ್ಯೇಽಪಿ ವಿಶೇಷಶಕ್ತ್ಯಾ
ಕುಣ್ಡಲಕುಣ್ಡಲಿಭಾವೋ ಯಥಾ ತಥೈವೇತಿ| ಯದ್ವಾ ಕರ್ಮಧಾರಯತತ್ಪುರುಷೌ
ಅಹಿರೂಪಕುಣ್ಡಲಮ್, ಅಹೇಃ ಕುಣ್ಡಲಂ ಯಥಾ ತಥೇತಿ| ಕೋಽರ್ಥಃ? ಅಹ್ಯಾತ್ಮಕಮಪಿ
ಕುಣ್ಡಲಂ ಯಥಾ ತಥರ್ಮಸ್ತಥಾಽನನ್ತಾದಿಧರ್ಮಾ ಅಪೀತ್ಯರ್ಥಃ| ಅಹಿನಾ ಕುಣ್ಡಲಸ್ಯ
ಭೇದಾಭೇದವತ್ತ್ವೇಽಪಿ ಮನ್ಯಾನಾಮಭೇದೇ ಬುದ್ಧಿಮವತಾರಯಿತುಮಿದಮ್| 'ಯಥಾ
ಪೃಥಿವ್ಯಾಮೋಷಧಯಃ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ' ಇತಿವದಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸುಧಾಯಾಮ್| ಭಾಷ್ಯೇ ಚ ತುಶಬ್ದಃ
ಶ್ರುತ್ಯೇಕಗಮ್ಯತ್ವರೂಪವಿಶೇಷಾರ್ಥಃ| ತೇನ ನೇಶೋ ಗುಣಾವಾನ್
ತದಾತ್ಮಕತ್ವಾದಿತ್ಯಾದಿ ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧೋ ನ ಶಙ್ಕಃ|
ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾನ್ತರೇಣೈತದಾಹ –

ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಾಶ್ರಯವದ್ಯಾ ತೇಜಸ್ತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-2-15-352 ||

ಪ್ರಕಾಶೇತಿ ಭಾಸ್ವರರೂಪಂ ವಿವಕ್ಷ್ಯತೇ| ಪ್ರಕಾಶಾಶ್ರಯಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ,
ಪ್ರಕಾಶಿತ್ವಂ ತದ್ವದ್ ಗುಣಾತ್ಮಕಸ್ಯೇಶಸ್ಯ ಗುಣಿತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅನ್ಯದ್
ಹಿತ್ವಾಽದಿತ್ಯದೃಷ್ಟಾನ್ತೇ ಕೋ ಹೇತುರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ – ತೇಜಸ್ತ್ವಾದಿತಿ|
ತೇಜೋರೂಪತ್ವೇನಾನ್ತರಂಶತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಆದಿತ್ಯವದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಏವಮುಕ್ತಿರಭೇದೇಽಪಿ
ವಿಶೇಷಶಕ್ತ್ಯಾಽಶ್ರಯಾಶ್ರಿಯಭಾವೋಽಸ್ತೀತಿ ಸೂಚನಾಯ| ಅಯಂ ವಾ ದೃಷ್ಟಾನ್ತ ಇತಿ
ವಾಶಬ್ದಾರ್ಥಃ| ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ|
ಏತದೇವ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾನ್ತರೇಣಾಽಽಹ –

ಓಂ ಪೂರ್ವವದ್ಯಾ ಓಂ || 3-2-15-353 ||

ಯಥಾ ಕಾಲಃ ಪೂರ್ವೇಣಭೇದೇಽಪಿ ಪೂರ್ವ ಇತಿ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ, ತಥಾ ಗುಣಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಗುಣೇತಿ ವಿಶಿಷ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ದೃಷ್ಟಾಂತತ್ರಯಮಾದರಾರ್ಥಂ ವಾ ಸ್ಥೂಲ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಆದ್ಯತ್ಯತೀಯೇ, ದ್ವಿತೀಯಮನುರಂಜಿತಾದಿತಿ ವಾ ಬೋಧ್ಯಮ್|
ಗುಣಗುಣಿನೋರ್ಭೇದ ಏವ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛ ಓಂ || 3-2-15-354 ||

ಭೇದಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ| 'ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ ಕಿಂಚನ ಗುಣ್ಯಾದಿ ನಾನಾ
ಭಿನ್ನಂ ನಾಸ್ತೀತಿ ಗುಣಗುಣ್ಯಾದಿಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಛ ನ ಭೇದ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||15||

ಪರಮತಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-16 ||

ಓಂ ಪರಮತಃ ಸೇತೂನ್ಮಾನನಮ್ನಭೇದವ್ಯಪದೇಶೇಭ್ಯಃ ಓಂ

|| 3-2-16-355 ||

ಅತ್ರೇಶಗುಣಾನಾಂ ಅಲೌಕಿಕತ್ವಮುಚ್ಯತೇ| ಗುಣಜಾತಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತಮನ್ವೇತಿ|
ಆನಂದಾದಿಗುಣಜಾತಂ ಅತಃ ಲೌಕಿಕಾನಂದಾದೇಃ ಪರಂ ವಿಲಕ್ಷಣಮ್| ಕುತಃ?
ಸೇತೂನ್ಮಾನೇತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್| ವ್ಯಪದೇಶಪದಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮನ್ವೇತಿ| 'ಏಷ
ಸೇತುವಿದ್ಯತೀಯಃ ಏಷ ಆನಂದಃ' ಇತಿ ಸೇತುತ್ವವ್ಯಪದೇಶಾತ್, 'ಯತೋ ವಾಚೋ
ನಿವರ್ತನೇ' ಇತ್ಯನುಮಾನತ್ವಸ್ಯ ಪೂರ್ಣತ್ವಸ್ಯೋಕ್ತೇಃ, 'ಏತಸ್ಯೈವಾನಂದಸ್ಯಾನ್ಯಾನಿ
ಭೂತಾನಿ ಮಾತ್ರಾಮುಪಜೀವಂತಿ' ಇತಿ ಬಿಮ್ಬಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬರೂಪಸಮನ್ವೋಕ್ತೇಃ|
ಮಾತ್ರಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಾಂಶಮಿತ್ಯರ್ಥಾತ್| 'ಅನ್ಯಜ್ಞಾನಂ ತು
ಜೀವಾನಾಮನ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಪರಸ್ಯ ಚ' ಇತಿ ಭೇದೋಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ಇತೋಽಪ್ಯೇವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 3-2-16-356 ||

ಅತ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತಾನಾಮನ್ಯಾನಂದಾದಿನಾಮಿತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇನಾನ್ವಯಃ|
ದರ್ಶನಮುಪಲಕ್ಷಣಮ್| ಮನೋವಾಗ್ಗೋಚರತ್ವಾದನ್ಯಾನಂದಾದೀನಾಂ ಏತದೀಯಾನಾಂ
ತದಭಾವತಃ ಪರಮೀಶಗುಣಜಾತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ| ತಸ್ಯಾಲೌಕಿಕತ್ವೇ
ಶ್ರುತ್ಯಾದಾವಾನಂದಾದಿಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಃ ಕಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಬುದ್ಧ ಧಃ ಪಾದವತ್ ಓಂ || 3-2-16-357 ||

ಪಾದವತ್ ಪಾದಸ್ಯೇವ | ಆನಂದಿಪದಪ್ರಯೋಗಃ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಯಥಾ
ಲೋಕಪಾದವಿಲಕ್ಷಣೇಶ್ವರಿ ಭೂತೇಷು 'ಪಾದೋಽಸ್ಯವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ' ಇತಿ
ಪಾದಪದಪ್ರಯೋಗೋ ಬುದ್ಧ ಧಃ ಭೂತಾನಾಮೀಶಾಂಶತ್ವಜ್ಞಾನಾರ್ಥಃ, ಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥ
ಇತಿ ಯಾವತ್, ಯದ್ವಾ ಬುದ್ಧೀತಿ ಣ್ಯಂತಮುಪೇತ್ಯ ಬೋಧನಾರ್ಥ ಇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಂ,
ತಥಾ ಅಲೌಕಿಕೇಽಪ್ಯಾನಂದಿಪದಪ್ರಯೋಗೋ ಬುದ್ಧ ಧಃ ಅನುಕೂಲವೇದ್ಯತ್ವಾ-
(ಅನ್ಯೋಕ್ತಾವೇದ್ಯತ್ವನಿರಾಸಾ)ರ್ಥಾಡಿಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಬುದ್ಧ ಧಃ
ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಾನಂದಿಪದಪ್ರಯೋಗೇ ಪ್ರಯೋಜನೋಕ್ತಾರ್ಥ | ಸಾಸವಿ ಸ್ವರ್ಣಫಲೇ
ಘಟಪದಸ್ಯೇವ ಕಿಂಞಸಾದ್ಯಶ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯುಕ್ತೇತಿ ಸೂಚನಾರ್ಥ || 16 ||

ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-2-17 ||

ಓಂ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್ ಓಂ || 3-2-17-358 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾನಂದಿನಾಮ್ ಈಶಾನಂದಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್
ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ ಇವ | ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬೇ
ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತಾದಿಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಸ್ಥಾನಗುಣಾತ್ ಅಗ್ನಿಜನಕತ್ವಾದಿವೈಚಿತ್ಯಂ ತದ್ವದ್
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ಥಾನಗತಾನಾದಿಭಕ್ತಾದಿಗುಣವಿಶೇಷಾತ್ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬವೈಚಿತ್ಯಸಮ್ಭವೇನ
ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾನಂದಿಕಂ ಈಶಾನಂದಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಮಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ |

ಇತಶ್ಚವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಉಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಓಂ || 3-2-17-359 ||

ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ | ನ ಕೇವಲಂ ಸ್ಥಾನಗುಣೇನ, ಕಿಂತು ಬಿಮ್ಬಸಾಮರ್ಥ್ಯಚ್ಛೇತಿ |
ವೈಚಿತ್ಯಸ್ಯೇತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಬಿಮ್ಬಭೂತೇಶಸಾಮರ್ಥ್ಯಚ್ಛ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾನಂದೌ
ವೈಚಿತ್ಯಸ್ಯೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಂ ಅನ್ಯಾನಂದಿಕಮ್ | ಜಲೇ
ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಾದಗ್ನಿಜನ್ಮಾದ್ಯಷ್ಟೇಃ, ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತೇ ಮುಖಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಾತ್
ತದದೃಷ್ಟೇಃ ಸೂತ್ರದ್ವಯಮರ್ಥವತ್ | ಅದೃಷ್ಟಾನಿಯಮಾದಿತ್ಯತ್ರ ಜೀವಾನಾಂ
ವಿಚಿತ್ರತ್ವಾದ್ ಅವಿಚಿತ್ರಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಂ ನೇತಿ ಚೋದ್ಯಂ ನಿರಸ್ತಮ್ | ಅತ್ರ ತು
ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ ಇವ ಬಿಮ್ಬೇಽಪಿ ವೈಚಿತ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಚೋದ್ಯಂ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತ್ಯಾ ಚ ನಿರಸ್ಯತ
ಇತಿ ಭೇದಃ || 17 ||

ತಥಾನ್ಯತ್ಪ್ರಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-18||

ಓಂ ತಥಾನ್ಯತ್ ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ ಓಂ || 3-2-18-360 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಪ್ರಾಗುಕ್ತವ್ಯಕ್ತತ್ವಮೇವ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಧ್ಯಾನಪ್ರತೀತಾದಿತಿ ಶೇಷಃ |
 ಏತದರ್ಥೇ ಅತ ಇತ್ಯನುವೃತ್ತಿರ್ವಾ | ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಧ್ಯಾನಪ್ರತೀತಾತ್ ತಥಾ
 ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ವಾದಿವತ್ ಅನ್ಯತ್ ವಿಲಕ್ಷಣಮ್ | ನ ತು ತದೇವ | ಯೇನ ವ್ಯಕ್ತಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಕುತಃ? ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ 'ಯನ್ಮನಸಾ ನ ಮನುತೇ', 'ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ತ್ವಂ ವಿದ್ಧಿ ನೇದಂ
 ಯದಿದಮಪಾಸತೇ' ಇತಿ ಧ್ಯಾನೇ ಪ್ರತೀತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಅನ್ಯದಿತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತಿಯಥಾ
 ಜೀವಾನನ್ವಾದೇರಲ್ಪತ್ವಾದಿಹೇತೋಸ್ತತೋಽನ್ಯದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ವಾದಿ
 ತಥೋಪಾಸಾಕೃತಸ್ಯದುರ್ಲಕ್ಷಣತ್ವಾದಿಹೇತೋಸ್ತತೋಽನ್ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮತಿ
 ಪ್ರಾಗುಕ್ತನ್ಯಾಯಸೂಚನಾರ್ಥಾ | ತದನ್ವಯಾಯೈವ ಪರಮಿತ್ಯನುವೃತ್ತಾವಪಿ
 ಅನ್ಯದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ||

ಸರ್ವಗತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-19||

ಓಂ ಅನೇನ ಸರ್ವಗತತ್ವಮಾಯಾಮಯಶಬ್ದಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 3-2-19-361 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯೈವ ಜಗತ್ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಸರ್ವಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅನೇನೇತಿ
 ಸಾವಧರಾಣಮ್ | ಅನೇನ ಪ್ರಕೃತೇಶೇನೈವ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ | ನ
 ದೇಶಾನ್ತರಾದಾವನೈನ | ಕುತಃ? ಸರ್ವಗತತ್ವಾತ್ | 'ಏಷ ಸರ್ವ ಏಷ ಸರ್ವಗತಃ' ಇತಿ
 ಸರ್ವಗತತ್ವಶ್ರವಣಾತ್ | ಮಾಯಾಮಯ ಇತಿ ವಿಷ್ಣೌ ಮಾಯಾಮಯಶಬ್ದಂ
 ವ್ಯಾಕುರ್ವಚ್ಛುತಿಗೃಹ್ಯತೇ | 'ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವಮೇತಸ್ಮಾತ್' ಇತಿ
 ಮಾಯಾಮಯಶಬ್ದವ್ಯಾಖ್ಯಾಶ್ರುತೇಃ | ಆದಿಪದಸ್ಯಾನ್ಯತ್ರ
 ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 19 ||

ಫಲಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-2-20||

ಓಂ ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 3-2-20-362 ||

ಅತ್ರೇಶಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಕರ್ಮಫಲದಾತ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಅತಃ ಪ್ರಸ್ತುತಾದೀಶಾತ್ ಫಲಂ, ನ
 ಕರ್ಮತಃ | ಕುತ? ಉಪಪತ್ತೇಃ | ಈಶಸ್ಯ ಚೇತನತ್ವೇನ ಫಲದಾನಸಮ್ಯವಾತ್ |
 ಕರ್ಮಣೋಚೇತನತ್ವೇನ ತದಯೋಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ನ ಕೇವರಂ ಸಮ್ಯವನಾಮಾತ್ರಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಛ ಓಂ || 3-2-20-363 ||

'ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ರಾತಿದರ್ಶತು:' ಇತಿ ಫಲದಾತ್ಯತ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಛಾತಃ
ಫಲಮಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ಈಶಾತ್ ಫಲಮಿತ್ಯೇತದಾಕ್ಷಿಪತಿ -

ಓಂ ಧರ್ಮಂ ಜೈಮಿನಿರತ ಏವ ಓಂ || 3-2-20-364 ||

ಫಲಮತ ಇತ್ಯಸ್ತಿ| ಅತ ಏವೇತಿ ತನ್ನಮ್| ಅತ ಏವ 'ಏಷ ಹೈವ ಸಾಧುಕರ್ಮ
ಕಾರಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇರೇವ, ಅತ ಏವೇಶಾದೇವ, ಧರ್ಮಮಿತಿ
ಕರ್ಮಮಾತ್ರೋಪಲಕ್ಷಣಂ, ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕಾರಿತಂ ಜೈಮಿನಿರಾಹ| ಅತಃ
ಕರ್ಮಣ ಏವ ಚ ಫಲಂ ಭವತೀತ್ಯಾಹೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಧರ್ಮಾದಿತಿ
ವಾಚ್ಯೇಽರ್ಥವಿಶೇಷಲಾಭಾಯೈವಂ ವಿನ್ಯಾಸಃ| ರಾತಿದರ್ಶತುರಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ
ಪಾರಮ್ಪರ್ಯಪರೇತಿ ಭಾವಃ|

ಸಮಾಧತ್ತೇ -

ಓಂ ಪೂರ್ವಂ ತು ಬಾದರಾಯಣೋ ಹೇತು ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ

||3-2-20-365 ||

ಧರ್ಮಮಿತ್ಯಸ್ತಿ| ತುರ್ವಿಶೇಷೇ| ಹೇತ್ವಿತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್| ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಧರ್ಮಂ
ಚ ಫಲಹೇತುಂ ಬಾದರಾಯಣೋ ಮನ್ಯತೇ| ಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಧರ್ಮಂ ಕರಣತ್ವೇನ, ನ
ತು ಸಾಮ್ಯೇನೇತಿ ತೋರರ್ಥಃ| ಕುತಃ? ಹೇತುವ್ಯಪದೇಶಾತ್| ಪುಣ್ಯೇನ ಪುಣ್ಯಂ ಲೋಕಂ
ನಯತಿ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಣೋಃ ಕರ್ತೃತ್ವಕರಣತ್ವರೂಪಹೇತುವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ಪೂರ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಕರ್ತೃತ್ವೋಪಯುಕ್ತಚೇತನತ್ವಜ್ಞಪ್ತ್ಯಾ| ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಸೂಚನಾಯೇತಿ
ಕೇಚಿತ್| ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಹೇತುತ್ವಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಂ ತದನುಮತಮೇವೇತಿ
ಭಾವಃ| ಫಲಮತ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಹೇತುತ್ವಂ ನೇತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಚೋದ್ಯನಿರಾಸಾಯ
ತ್ಯತೀಯೋ ಯೋಗಃ| ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವತ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವ್ಯದಾಸಾಯಾನ್ಯಃ ||20||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿ ಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾಯಾಂ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ

ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ||3-2||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮೀಯಾಧ್ಯಾಯೇ ತ್ಯಾತೀಯಃ ಪಾದಃ ||3-3||

ಅತ್ರ ಪಾದೇ ಜ್ಞಾನಹೇತುಭಕ್ತಿಸಾಧ್ಯಾ ಉಪಾಸನಾ ಉಚ್ಯತೇ |

ಸರ್ವವೇದಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-1||

ಓಂ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 3-3-1-366 ||

ಅತ್ರ ನಯೇ ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸವರ್ತಮನನಕರ್ತವ್ಯತಾ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪ್ರಾಕ್ ಪೂರ್ವಪದಪ್ರಕೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ವೇತಿ | ಅನ್ತೋ ನಿರ್ಣಯಃ | ಉಭಯೋರಪಿ ದೃಷ್ಟೋಽನ್ತ ಇತ್ಯಾದೇಃ |

ಸರ್ವವೇದನಾಮನೇನ ಸರ್ವವೇದವಿಷಯಶ್ರವಣಮನನಸಾಧ್ಯನಿರ್ಣಯೇನೋತ್ಪಾದ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಯೋ ಜ್ಞಾನಂ ಯಸ್ಯ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ | ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸರ್ವವೇದಾನ್ ಶ್ರವಣಾದಿನಾ ನಿರ್ಣಯ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಯಾವತ್ | ನ ತು ಸ್ವಸ್ವಶಾಖಾಮಾತ್ರೋಕ್ತರೀತ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ | ಚೋದನಾ ವಿಧಿಃ | ಸೋಽತ್ರ ತದ್ವಚ್ಛಾಖಾಪರಃ | ಚೋದನಾಸು ತದ್ಯುಕ್ತಾನ್ವಾದಿಶಾಖಾಸು ಅವಿಶೇಷಾತ್ ಕಾಣ್ವೈರೇವಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಮಾಧ್ಯಮೈರೇವಮಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಾಭಾವಾತ್ | ಸ ಏವ ಕಥಂ ಜ್ಞೇಯ ಇತ್ಯತೋಽಪಿಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ | ಚೋದನಾನಾಮ್ ಆತ್ಮತ್ಯೇವೋಪಾಸೀತೇತ್ವಾದಿವಿಧೀನಾಮ್ ಅವಿಶೇಷಾತ್ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಸಾಧಾರಣ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯತಾ ಕಾಣ್ವೈರೇವಮಿತ್ಯಾದಿ ರೂಪೇಣ ವಿಧಿಸಮೀಪೇ ಶ್ರವಣಂ ಸ್ಯಾತ್ | ತದಭಾವಾದ್ ಜ್ಞಾಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಆದಿಪದಾದ್ ಯುಕ್ತಿಃ | ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಕಲ್ಪಕಾನಾಂ ಜ್ಞಾನವಿಧ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ರ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಾರ್ಥವಾದಾದಿರೂಪಯುಕ್ತೀನಾಮವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಶ್ರವಣಮನನಸಾಧ್ಯತ್ವಂ ವಕ್ತುಮ್ | ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭೇದಾನ್ನೇತಿ ಚೇದೇಕಸ್ಯಾಮವಿ ಓಂ || 3-3-1-367 ||

'ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ', 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ', ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರತಿಶಾಖಂ ವಸ್ತುಭೇದಾನೈಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಮ್ | ಕಿನ್ತು ಸ್ವಸ್ವಶಾಖಾಪ್ರತ್ಯಯಮೇವ | ಏಕಸ್ಯೈವ ವಸ್ತುನೋಽಧಿಕಾರಿಣಾ ಜ್ಞೇಯತ್ವಾದಿತಿ ಚೇತ್ | ನೇತಿ ನಇ ಆವೃತ್ತಿಃ | ಕುತಃ? ಏಕಸ್ಯಾಮವಿ | ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್ ಶಾಖಾಯಾಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಭೇದಾದಿತ್ಯನುಷ್ಠಾಃ | 'ಆತ್ಮತ್ಯೇವೋಪಾಸೀತ', 'ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಬ್ರಹ್ಮ'

ಇತ್ಯೇಕಶಾಖಾಯಾಮಧ್ಯರ್ಥಭೇದೋಕ್ತೇಃ ದಶಶಾಖೋಕ್ತಮಿವ ನ ಧ್ವೇಯಂ

ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ ಧನೈನುವಾದೇನ ಅನ್ಯಾನ್ಯಧರ್ಮವಿಧಾನಾದ್
ಅಸ್ತೈಕ್ಯಮಿತಿ ಸ್ವೀಕಾರೇ check ಸರ್ವ ಶಾಖಾಸ್ವಪಿ ತಥಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತಥಾತ್ವೇನ ಹಿ ಸಮಾಚಾರೇಽಧಿಕಾರಾಚ್ಚ ಓಂ || 03-368 ||

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತಥಾತ್ವೇನೇತ್ಯಾವರ್ತತೇ | ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ, ಲಕ್ಷಣಯಾ
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽಧ್ಯೇತವ್ಯಃ' ಇತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯಯನವಿಧೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾತ್ವೇ
ನಾವಿಶೇಷೇಣ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಸಾಧರಣ್ಯೇನ ಸರ್ವೇವೇದಾಧ್ಯಯನವಿಧಾಯಕತ್ವೇನ
ಹೇತುನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಸರ್ವಶಾಖಾಸಮೂಹಸ್ಯ ತಥಾತ್ವೇನಾವಿಶೇಷೇಣೈವ
ಉಕ್ತೇನೈವಾಧ್ಯೇತವ್ಯತ್ವೇನೈವ, 'ವೇದಃ ಕೃತ್ಸೋಽಧಿಗನ್ತವ್ಯಃ' ಇತಿ
ಹಿಶಬ್ದಸೂಚಿತಸ್ಮತೇಶ್ಚ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ | ಅಧ್ಯಯನಸ್ಯ
ಜ್ಞಾನಾರ್ಥತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ತಥಾ ಸಮಾಚಾರೇಽಧಿಕಾರಾಚ್ಚ | ಅಸ್ಯಾಪ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ |
'ಸರ್ವವೇದೋಕ್ತಮಾರ್ಗೇಣ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವೀತ' ಇತಿ ಸ್ಮತ್ಯಾ ಸಮಾಚಾರೇ
ಸರ್ವವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮಣಃ ಸಮ್ಯಗನುಷ್ಠಾನೇ ಸರ್ವೇಷಾಮಧಿಕಾರಾಚ್ಚ | ಸಮಾಚಾರೇ,
ಚರ ಗತೌ, ಸರ್ವವೇದೋಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೇ ಸುತರಾಮಧಿಕಾರಾತ್ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ
ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯನುವರ್ತ್ಯ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಶಾಖಾಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾದ್ ಅಧ್ಯಯನವಿಧಿಃ
ವಿಶೇಷನಿಷ್ಕೋ ವಾಚ್ಯ ಇತಿ ಶಙ್ಕಾಮಪನೇತುಂ ಹೀತಿ ಸ್ಮತಿಸೂಚನಮ್ |
ಶಾಖಾಭೇದೋಽಶಕ್ತಿಹೇತುಕ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಸುಧಾಯಾಂ ತು, ಸಮಾಚಾರೇ ದೇವಾನಾಂ ಶ್ರವಣಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನೇಽಧಿಕಾರಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಏಕೈಕಶಾಖಾಪ್ರತ್ಯಯತ್ವೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ತೇಷಾಂ ಮಹಾಮತೀನಾಮದ್ಯಾಪಿ ತನ್ನ ಸ್ಯಾತ್ |
ಸಮಾಚಾರಾದಿತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇಽಧಿಕಾರಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ದೇವತಾನಯೋಕ್ತನ್ಯಾಯಸ್ಮಾರಣಯೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಏವಂ ತರ್ಹಿ ಮನ್ಶಾನಾಮಧ್ಯಯನಾನಧಿಕಾರಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಲಿಲವಚ್ಚ ತನ್ನಿಯಮಃ ಓಂ || 04-369 ||

ಚ ಏವ | ಸ ಚಾಸೌ ನಿಯಮಶ್ಚ, ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯೇಷ ನಿಯಮಃ,
ಸಲಿಲವತ್ ಸಲಿಲಾನಾಂ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಯಮ ಇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸರ್ವಾಸಾಮಪಾಂ

ಸಮುದ್ರ ಏಕಾಯನಮ್ ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ನಿಯಮಃ ಸತ್ಯಾಂ ಶಕ್ತಿಃ | ಏವಮೇವ
ಸರ್ವಶಾಖಾಪ್ರತ್ಯಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯೇಷೋಽಪಿ ತತ್ರತ್ತುಂಶಕ್ತಿಮಪೇಕ್ಷ್ಯವೇತಿ ಭಾವಃ |
ಸಲಿಲೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ 'ಯಥಾ ನದೀನಾಂ ಸಲಿಲಂ ಶಕ್ಯೇ ಸಾಗರಗಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸೂಚನಾರ್ಥಾ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ || 05-370 ||

'ಸರ್ವೈಶ್ಚ ವೇದೈಃ ಪರಮೇ ಹಿ ದೇವೋ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರ್ದರ್ಶಯತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ,
ಚಶಬ್ದಾತ್ 'ಸರ್ವಾನ್ ವೇದಾನ್ ಸೇತಿಕಾಸಾನ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ, ಯತೋಽತಃ
ಸರ್ವವೇದಾನ್ತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ || 1 ||

ಉಪಸಂಹಾರಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-2 ||

ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರೋಽರ್ಥಭೇದಾದ್ವಿಧಿಶೇಷವತ್ ಸಮಾನೇ ಚ ಓಂ

|| 3-3-2-371 ||

ಅತ್ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗುಣೋಪಸಂಹಾರೇಣ ಈಶಸ್ಯ ಧ್ಯಾನಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಸರ್ವವೇದೇತಿ
ಷಡ್ವಿಧ್ಯಂತಯಾಽನುವರ್ತತೇ | ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚ | ಉಪಸಂಹಾರೋ ಯುಗಪದ್
ಬುದ್ಧಾರೋಪಣಮ್ | ತೇನ ತತ್ಪೂರ್ವಕಂ ಧ್ಯಾನಂ ಗೃಹ್ಯತೇ |
ಸರ್ವವೇದಾನಾಮರ್ಥಭೇದಾತ್ ಸರ್ವವೇದೋಕ್ತಾರ್ಥಾನಾಂ ಆನನ್ಯಾದಿಗುಣಾನಾಂ
ಅಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿದೋಷಾಭಾವಾನಾಂ ಚಾಭೇದಾದಿವಿಭಾಗೇನ ಉಪಸಂಹಾರಃ
ಕಾರ್ಯಃ | ಅವಿಭಾಗೇನ ತಾನುಪಸಂಹೃತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಧ್ಯೇಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ | ಕುತಃ?
ವಿಧಿಶೇಷವತ್ | ಶಿಷ್ಯಃ ಇತಿ ಶೇಷಾಣಿ | ವಿಧಿಭಿಃ ಶಿಷ್ಯಾನಿ ವಿಧಿಶೇಷಾಣಿ
ಕರ್ಮಾಣೀವೇತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ | ಯಥಾ ವಿಹಿತತ್ವಾತ್ ಸನ್ನ್ಯಾ ದಿ ಕರ್ಮ ಕಾರ್ಯಂ, ಏವಂ 'ಉಪಾಸ್ಯ
ಏಕಃ ಪರತಃ ಪರೋ ಯೋ ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಿಹಿತತ್ವಾದ್ ಉಕ್ತರೂಪಂ
ಧ್ಯಾನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಸ್ಯಾಪವಾದಃ ಸಮಾನೇ ಚೇತಿ | ಚ ಏವ | ಸಮಾನ ಏವ ಯೋಗ್ಯಗುಣ ಏವ
ಉಕ್ತೋಪಸಂಹಾರೋ ಬೋಧ್ಯಃ | ನ ತ್ವಯೋಗ್ಯರೋದನಾದಿವಿಷಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ | ಉಕ್ತಂ
ಚ ಸಾಜ್ಞರ್ಷಣಸೂತ್ರೇ - 'ಅಚೇತನಾಸತ್ಯಾಯೋಗ್ಯಾನ್ಯನುಪಾಸ್ಯಾನ್ಯಫಲತ್ವ
ವಿಪರ್ಯಯಾಭ್ಯಾಮ್' ಇತಿ | ಕರ್ಮವದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ

ವಿಧಿಶೇಷೇತ್ಯುಕ್ತವಿಹಿತತ್ವಹೇತುಸೂಚನಾರ್ಥಃ | ವಿಧಿಶೇಷಾಣೀತಿ ಸ್ವತಿಸೂಚನಾರ್ಥಃ

ಚ |

ತತ್ರ ಪ್ರದೀಪೇ ತು - ಸರ್ವವೇದೋಪಾನ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಸರ್ವಗುಣಾತ್ಮಕಸ್ಯ

ವಿಷ್ಣೋರಭೇದಾದೇಕತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥ ಉಕ್ತಃ | ವಿಧಿಶೇಷವದಿತ್ಯಸ್ಯ

ಪ್ರಧಾನವಿಧಿಶೇಷಭೂತಾನಿ ಪ್ರಯಾಜಾದೀನಿ ಯಥೇತಿ ವಾಽರ್ಥ

ಇತ್ಯರ್ಥಾನ್ತರಮಪ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಥಾತ್ವಂ ಚ ಶಬ್ದಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ ||3-3-2-372||

ಶಬ್ದಾತ್ 'ಆತ್ಯೇತ್ಯೇವೋಪಾಸೀತ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾದನ್ಯಥಾತ್ವಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಾದನ್ಯಥಾತ್ವಮ್

ಉಪಸಂಹಾರಾಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮ್ | ಅವಧಾರಣೇನಾತ್ಮತ್ವಾದನ್ಯಗುಣಾಧ್ಯಾನಪ್ರತೀತೇರಿತಿ

ಚೇನ್ನ | ಅವಿಶೇಷಾತ್ | ಏತೇ ಗುಣಾ ನೋಪಾನ್ಯಾ ಇತಿ ವಿಶೇಷೇ

ಮಾನಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವಧಾರಣಂ ತ್ವಯೋಗವ್ಯವಭೇದೇನಾನಾತ್ಮತ್ವ

ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಪರಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಉಪಸಂಹಾರೇ ತು 'ಸರ್ವೈರ್ಗುಣೈರೇಕ ಏವ' ಇತಿ

ಶ್ರುತಿರಸ್ತೀತ್ಯಾಕೂತಮ್ |

ನ ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹಾರೋ ಯುಕ್ತಃ | ಅಶಕ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ನ ವಾ ಪ್ರಕರಣಭೇದಾತ್ ಪರೋವರೀಯಸ್ತಾದಿವತ್ ಓಂ ||3-3-2-373||

ಉಪಸಂಹಾರ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಷೋಡಶಿಗ್ರಹಣವದ್ ವಾಶಬ್ದೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ನ

ವೋಪಸಂಹಾರಃ ಕಾರ್ಯಃ | ಕುತಃ? ಪ್ರಕರಣಭೇದಾತ್

ಪರೋವರೀಯೋವೈಶ್ವಾನರಾದಿಪ್ರಕರಣಭೇದಾತ್ | ಅನ್ಯಥಾ ತನ್ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏಕೈಕಪ್ರಕರಣೇಽಪಿ ಸರ್ವಗುಣೋಕ್ತಿಸಮ್ಯವಾತ್ ತದ್ಭೇದೇಽಪಿ ಸ್ಯಾತ್

ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹಾರ ಇತ್ಯತಃ ಉಕ್ತಂ ಪರೋವರೀಯಸ್ತಾದಿವದಿತಿ | 'ನ ಏಷ

ಪರೋವರೀಯಾನುದ್ಧೇಧಃ ಸ ಏಷೋಽನಂತಃ' ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಕರಣೇಷು

ಪರೋವರೀಯಸ್ತಾದಿಕಂ ಯತಾ ತಾವನ್ಮಾತ್ರಮುಪಾಸ್ಯಮುಕ್ತಂ, ತಥಾ

ತತ್ತದ್ವಿಧೋಕ್ತಮಾತ್ರಮುಪಾಸ್ಯಮ್ | ನ ತೂಪಸಂಹೃತ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸಂಜ್ಞಾ ತಶ್ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮಸ್ತಿ ತು ತದವ ಓಂ ||3-3-2-374 ||

ಸಂಜ್ಞೇತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾದನ್ವೇತಿ | 'ಸೋಽಹಂ ನಾಮವಿದೇವ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ಸಂಜ್ಞಾತಃ ಸಂಜ್ಞಾತ್ವತಃ ಈಶಾನಾಮತ್ವತಃ ತದ್ಗುಣವಾಚಿತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯ ಧ್ಯಾನಾರ್ಥತ್ವಾತ್ ಉಪಸಂಹಾರಃ ಕಾರ್ಯ ಇತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ | ತತ್ ಉಪಸಂಹಾರಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ಉಕ್ತಂ ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರಾಗ್ಗಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಷ್ಟಮೇವೈತದಸ್ಮಾಕಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಸ್ತಿ ತು ತದಪಿ | ತುರೇವ | 'ನಾಮ ವಾ ಏತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರೂಪಪ್ರಮಾಣಮಸ್ಯೇವ | ನ ಕೇವಲಂ ನಾಮತ್ವಯುಕ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಇತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ಪ್ರಯತ್ನೇನೋಪಸಂಹಾರೇ ಫಲಾದಿಕೃಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಬಹುಪ್ರಮಾಣಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ ಉಪಸಂಹಾರೋಪನ್ಯಾಸ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ತತ್ ಪ್ರದೀಪೇ ||2||

ಪ್ರಾಪ್ತಧಿರಕಣಮ್ ||3-3-3||

ಓಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ಚ ಸಮಿಷ್ಠಸಮ್ ಓಂ || 3-3-3-375 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತೋಪಸಂಹಾರಾನುಪಸಂಹಾರಯೋಃ ಪುರುಷಭೇದೇನ ಯುಕ್ತತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪ್ರಕೃತಂ ಉಪಸಂಹಾರಾನುಪಸಂಹಾರಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ಸಮಿಷ್ಠಸಂ, ವಕ್ತುಂ ಯುಕ್ತಂ ಚ | ನ ಕೇವಲಂ ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮಿತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಪ್ರಾಪ್ತೇಃ ಯೋಗ್ಯತಾವಿಶೇಷೇಣ ತಯೋಃ ಪ್ರಾಪ್ತತ್ವಾತ್ | ವ್ಯವಸ್ಥಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋಗ್ಯತಾವಿಶೇಷಶ್ಚ ಯಾವದಿತ್ಯತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯತೇ | ಧ್ಯಾನಕಾಲೇ ಯಸ್ಯ ಯಾವದ್ ಗುಣಜಾತಂ ಸ್ವಪ್ನಂ ಭಾತಿ ತೇನ ತಾವದುಪಾಸ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ||3||

ಸರ್ವಭೇದಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-4||

ಓಂ ಸರ್ವಾಭೇದಾದನ್ಯತ್ರೇಮೇ ಓಂ || 3-3-4-376 ||

ಅತ್ರ ಬಹುಗುಣೋಪಸಂಹಾರಸ್ಯ ಫಲಾಧಿಕೋಕ್ತ್ಯಾ ಕರ್ತವ್ಯತೈವ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಫಲ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಇಮೇ ಉಪಸಂಹರ್ತೃತ್ವೇನ ವಿಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಅನ್ಯತ್ರ ಫಲೇಽನುಪಸಂಹರ್ತೃಫಲವಿಲಕ್ಷಣೇ ಸಮೂರ್ಣಾನನ್ಯಾದ್ಯಾತ್ಮಕೇ ಮೋಕ್ಷಫಲೇ ಭವಂತಿ ತದ್ಬಾಜೋ ಭವಂತಿ | ಕುತಃ? ಸರ್ವಾಭೇದಾತ್, ಸರ್ವಗುಣಾನಾಂ ಅಭೇದೇನೋಪಾಸನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವಗುಣಯುಕ್ತತ್ವೇನೋಪಾಸನಾದಿತಿ ಯಾವತ್ | ಉಪಸಂಹರಾಲಭ್ಯಫಲ ಇತಿ ನಿರ್ದೇಶ್ಯೇ ಅನ್ಯತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ

ತನ್ಯಾನುಪಸಂಹಾರಾಲಭ್ಯತ್ವಸೂಚನಾಯ | ತೇನ ತೇನ್ಯವಾಲಮಿತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ |
 ಇಮೇ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತೇಷಾಂ ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹರ್ತೃತಯಾ ಮಹತ್ತ್ವೇನ
 ಮಹಾಫಲಯೋಗ್ಯತಾಂ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ತೇನ ಮಾನಾಭಾವಾತ್ ತೇಷಾಂ
 ಫಲಾತಿಶಯನಿರ್ಣಯ ಇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ ||4||

ಆನನ್ದಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-5||

ಓಂ ಆನನ್ದಾದಯಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಓಂ || 3-3-5-377 ||

ಅತ್ರ ಸರ್ವಮುಮುಕ್ಷುಸಾಧಾರಣಗುಣೋಪಾಸನಾ ನಿರ್ಣಯತೇ | ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ
 ಮೋಕ್ಷಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಆನನ್ದಜ್ಞಾನನಿದೋಷತ್ವಾತ್ಪ್ರಾರೂಪಾಃ ಚತ್ವಾರೋ ಗುಣಾಃ
 ಧ್ಯೇಯಾಃ | ಅನ್ಯಥಾ ತನ್ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಮೋಕ್ಷಸ್ಯೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ
 ಸುಖಮೇವ ಮೇ ಸ್ಯಾದ್ ದುಃಖಂ ಮನಾಗಪಿ ಮಾ ಭೂತ್ ಇತಿ ನಿಖಿಲಾಶಾಸ್ಯತ್ವೇನ
 ಪ್ರಧಾನನಿದೋಷಸುಖಾನುಭವರೂಪತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯ ತದರ್ಥಂ ಏತ ಏವೋಪಾಸ್ಯಾಃ
 ನಾನ್ಯ ಇತಿ ತದುಪಪಾದಕಂ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | 'ತಂ ಯಥಾ ಯಥೋಪಾಸತೇ' ಇತ್ಯಾದೇಃ
 ಸ್ವಾಮಿತ್ವಂ ತು ತತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥತ್ವಾದುಪಾಸ್ಯಮಿತಿ ಆತ್ಮೇತಿ ತೂಪಗಚ್ಛಂತಿ' ಇತ್ಯತ್ರಾಗ್ರೇ
 ವ್ಯಕ್ತಮ್ ||5||

ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-6||

ಓಂ ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತಾಧ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಪಚಯಾಪಚಯೌ ಹಿ ಭೇದೇ ಓಂ ||3-3-6-378||

ಅತ್ರಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತಾದಿಗುಣಾನಾಂ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯತಾ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತಾದಿಶಬ್ದಃ
 ತದುಪಾಸ್ತಿಪರಃ | ಭೇದ ಇತಿ ನಿಮಿತ್ತಸಪ್ತಮೀ | ಪ್ರಧಾನಸ್ಯೇತ್ಯನ್ತಿ | 'ತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮೇವ
 ಶಿರಃ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತಾದಿಗುಣೋಪಾಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ನ ಸರ್ವೇಷಾಮ್ | ಕುತಃ?
 ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಮಾಕ್ಷಾಖ್ಯಫಲಸ್ಯ ಭೇದೇ ಭೇದಾರ್ಥಂ, ತಾರತಮ್ಯಾರ್ಥಮ್ |
 ಉಪಚಯಾಪಚಯೌ | ಪ್ರಸ್ತಾವಾದ್ ಗುಣೋಪಾಸನಾಯಾ ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ |
 ಗುಣೋಪಾಸನಾಯಾ ಉಪಚಯಾಪಚಯೌ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ, ತಾರತಮ್ಯಮಿತಿ ಯಾವತ್,
 ಉಪೇಯಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹಿರ್ಹೇತ್ | ಯಸ್ಯಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾದಿತಿ | 'ಆನನ್ದಸ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ
 ಭವತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಫಲಭೇದಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕೋ ವಾ | ಭೇದ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ನೈವ
 ಸರ್ವೇಗುಣಾಃ ಸರ್ವೈರುಪಾಸ್ಯಾ ಮುಕ್ತಿಭೇದತಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ |
 ಅಪ್ರಾಪ್ತೀರಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಯೋಗ್ಯತಾಂ ತಾವತೀತಿ ಸೂಚಿತಮ್ ||6||

ಇತರಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-7||

ಓಂ ಇತರೇ ತ್ವರ್ಧಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಓಂ || 3-3-7-379 ||

ಅತ್ರ ದೇವಾದೀನಾಂ ಬಹುಗುಣೋಪಾಸನಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತುರೇವ | ಶೇಷೇಣಾನ್ವೇತಿ |
 ಇತರೇ ಸರ್ವಾಭೇದಾದಿತ್ಯುಕ್ತಸರ್ವಗುಣೇಭ್ಯಃ, ಆನನ್ಯಾದಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಚತುರ್ಭುಜ ಇತರೇ
 ಗುಣಾಃ, ಮಧ್ಯಮಗುಣಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ದೇವಾದಿಭಿರುಪಸಂಹಾರ್ಯಾ ಏವೇತಿ ಶೇಷಃ |
 ನೈತಚ್ಚಕ್ಯಂ ಯೋಗ್ಯತಾನಿರ್ಣಯಾದಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ ಅರ್ಥೇತಿ | ಲ್ಯಬ್ಲೋಪೇ ಪಞ್ಚಮೀ |
 ಸ್ವಸ್ವಪ್ರಾಪ್ಯಫಲಸಾಮ್ಯಮಪೇಕ್ಷೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಪ್ರಾಪ್ಯಫಲಾನುರೋಧೇನೋಪಸಂಹಾರ್ಯಗುಣಾನ್ ಪ್ರತಿ
 ಯೋಗ್ಯತಾನಿಶ್ಚಯೋಪಪತ್ತೇಃ | ಭಾವಿಫಲೋತ್ಪರ್ಷಜ್ಞೇನ ಸರ್ವಜ್ಞಗುರುಣಾ
 ತದನುಸಾರಿಗುಣನಿಯಮೋಪದೇಶೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಗುರುನಿಯತಿಃ ಪ್ರದಾನನಯೇ
 ವ್ಯಕ್ತಾ | ಅರ್ಥಾದಿತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಫಲೋಪಾಸನಯೋಃ
 ಸಾಮ್ಯಾದಿತಿ ಯುಕ್ತಿಂ ಸೂಚಯಿತುಮ್ ||7||

ಅಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-8||

ಓಂ ಆಧ್ಯಾನಾಯ ಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಾತ್ ಓಂ || 3-3-8-380 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತೋಪಸಂಹಾರಾನುಪಸಂಹಾರಯೋಃ ಪ್ರಮಾಣಮುಚ್ಯತೇ | ಸಂಜ್ಞಾತ
 ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಕೃತ ಸರ್ವಗುಣೋಕ್ತಿರನ್ವೇತಿ | ಸಂಜ್ಞಾತ ಇತ್ಯುಕ್ತನ್ಯಾಯೇನ
 ಸರ್ವವೇದಾದಿಷ್ಟೀಶಸ್ಯ ಸರ್ವಗುಣೋಕ್ತಿಃ ಆ ಸಮನ್ತಾತ್
 ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹಾರಪೂರ್ವಕಧ್ಯಾನಾರ್ಥ, ಆ
 ಸಮ್ಯಗನುರೂಪಫಲಜನಕಧ್ಯಾನಾರ್ಥ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಾತ್ |
 ಉಕ್ತರೂಪಧ್ಯಾನಾದನ್ಯಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಸರ್ವವೇದಾದೇರಿಶನಾಮತ್ವೇನ ತದ್ಗುಣಾಭಿಧಾಯಕತ್ವಮೇವೋಪಸಂಹಾರೇ
 ಮಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ |
 ಫಲೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಜನೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಗುಣೋಕ್ತಿಂ ಪ್ರತಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಯ
 ಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಸೂಚನಾಯ | ವಿಧಿಶೇಷವದಿತ್ಯತ್ರ ವಿಹಿತತ್ವಯುಕ್ತೇರುಕ್ತಾವಪಿ
 ಉಪಸಂಹಾರಫಲಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯಾನ್ಯತಃ ಸಿದ್ಧೇರ್ನೈಷ್ಠಲೈನಾಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಂ ತಸ್ಯಾ ಇತಿ
 ಶಙ್ಕಾವ್ಯದಾಸಾಯಾಯಂ ಯೋಗಃ | ಸಂಜ್ಞಾತ ಇತಿ

ಗುಣೋಕ್ತೇದಪನಿಂಹಾರಾರ್ಥತ್ವಾಕ್ತವದ ಗುಣಾನಾಂ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣತಯೋಕ್ತತ್ವತ್ ನ
ತಸ್ಯಾ ಇದಂ ಫಲಮಿತ್ಯಾಶಂಕಾ ತಾದೃಶಾನಾಮ್ ಉಪಸಂಹೃತ್ಯಧ್ಯಾನೇ
ಫಲಾತಿಶಯೇಽಸ್ತೀತಿ ಆಜಾ ಸೂಚಯಿತ್ವಾ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣೋಕ್ತೇರನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಿಂ ವಕ್ತುಂ
ಜಾಯಮಿತಿ |

ಉಪಸಂಹಾರೇ ಮಾನಮುಕ್ತಾಽನುಪಸಂಹಾರೇಽಪಿ ತದಾಹ -

ಓಂ ಆತ್ಮಶಬ್ದಾಚ್ಛ ಓಂ || 3-3-8-381 ||

ಆತ್ಮೇತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಂ ಸಾವಧಾರಣಂ ಚ | ಆತ್ಮತ್ವಮಾತ್ರೋಪಾಸ್ತಿವಿಧಾಯಕಃ ಶಬ್ದ
ಆತ್ಮಶಬ್ದಃ 'ಆತ್ಮತ್ಯೇವೋಪಾಸೀತ' ಇತಿ ಶಬ್ದಃ | ತಸ್ಮಾತ್
ಗುಣಾನ್ತರವ್ಯಾವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಮಾತ್ಮತ್ವೋಪಾಸ್ತಿವಿಧಾಯಕಶಬ್ದಾತ್ ಅನುಪಸಂಹಾರಶ್ಚ
ಸಿದ್ಧಿ ತೀತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಮನೋತಾಮನ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿವದಾತ್ಮಪದಯುಕ್ತಃ ಶಬ್ದಃ ಆತ್ಮಶಬ್ದ ಇತಿ
ವಾ ವಿಗ್ರಹಃ | ಅನ್ಯಥಾತ್ವಮಿತ್ಯತ್ರಾಯೋಗವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥತ್ವೇಽಭಿಮತೇಽಪ್ಯತ್ರ
ಚತುರ್ಗುಣೋಪಾಸ್ತಾವಪ್ಯಶಕ್ತಾನ್ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ಚೇತ್ಯತ್ಯೋಕ್ತದಿಶಾ
ತತ್ತದ್ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರೇಣ ತಥಾ ತಥಾ ಪ್ರತೀತೇರವಿರೋಧಃ || 8 ||

ಆತ್ಮಗೃಹೀತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-9 ||

ಓಂ ಆತ್ಮಗೃಹೀತಿರಿತರವದುತ್ತರಾತ್ ಓಂ || 3-3-9-382 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಚತುರ್ಗುಣೋಪಾಸ್ತಿಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಆತ್ಮೇತಿ ಶಬ್ದಾತ್ ಪರಂ
ಆನಂದಾನಾಮಿತಿ ಷಷ್ಠಾಂತೇನಾನ್ವೇತಿ | ಆತ್ಮನಾ ಆತ್ಮಶಬ್ದೇನ ಆನಂದಾನಾಂ
ಚತುರ್ಗುಣಾನಾಂ ಗೃಹೀತಿಃ ಗ್ರಹಣಂ ಉಕ್ತಿರಸ್ತಿ | ಯೇನ
ಪ್ರಾಗುಕ್ತದಿಶಾತ್ಮತ್ವಮೇಕಮೇವೋಪಾಸ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಥಮೇಕೇನಾನೇಕಗ್ರಹಣಮ್? ಇತರವತ್ | 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ'
ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯೇನೇವಾನೇಕಸತ್ಯತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ಉತ್ತರಾತ್ | 'ಅತ್ರ
ಹ್ಯೇತೇ ಸರ್ವ ಏಕೀಭವಂತಿ, ಇತ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ 'ಪ್ರಾಣನ್ನೇವ ಪ್ರಾಣೋ
ನಾಮ ಭವತಿ ವದನ್ ವಾಕ್ ಪಶ್ಯನ್ ಚಕ್ಷುಃ ಶೃಣ್ವನ್ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಮನ್ನಾನೋ ಮನಃ'
ಇತ್ಯಾದಿಪೂರ್ವ ವಾಕ್ಯೋಕ್ತ ಗುಣಾನ್ 'ಏತೇ' ಇತಿ ಪರಾಮೃಶ್ಯಾತ್ರಾತ್ಮತ್ವಗುಣೇ
ಏಕೀಭವಂತಿ ಅನ್ತರ್ಭವಂತೀತ್ಯುಕ್ತೇಃ | ಪ್ರಾಣಶಬ್ದಸ್ಯ ಚ 'ಪ್ರಕುಷ್ಠಾನನ್ದರೂಪತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಣಃ'

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಾಣತ್ವಸ್ಯ ಅನನ್ಯತ್ವಾತ್ ಪ್ರೇತ ಸಮೋಷತ್ವರಾಧಾತ್, ಮನ ಇತ್ಯಾದಿನಾ
ಜ್ಞಾನೋಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಉತ್ತರಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಸಾಧುತ್ವಮುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಕ್ ||9||

ಅನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-10||

ಓಂ ಅನ್ವಯಾದಿತಿ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾದವಧಾರಣಾತ್ ಓಂ || 3-3-10-383 ||

ಅತ್ರಾತ್ಮಶಬ್ದಾತಿತ್ಯುಕ್ತಾನುಪಸಂಹಾರಮಾನತ್ವಂ ಆತ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಾಧೀಯತೇ |
'ಆತ್ಮಶಬ್ದೇ' ಇತಿ ಸಪ್ರಮ್ಯಂತತಾನುವರ್ತತೇ | 'ಆಪ್ರವ್ಯಾಪ್ತೇರಾತ್ಮಶಬ್ದಃ ಪರಮಸ್ಯ'
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಆತ್ಮಶಬ್ದೇ ಸರ್ವಗುಣಾನಾಮನ್ವಯಾತ್, ತಸ್ಯ ಸರ್ವಗುಣವಾಚಿತ್ವಾದಿತಿ
ಯಾವತ್, ಅನುಪಸಂಹಾರಮಾನತ್ವಂ ತಸ್ಯಾಯುಕ್ತಮಿತಿ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾತ್
ಸರ್ವಗುಣವಾಚಿತ್ವಮಾತ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ ಅಜ್ಞೇಕ್ರಿಯತ ಏವ | ಕುತಃ? ಅವಧಾರಣಾತ್
ಆತ್ಮತ್ಯೇವೇತ್ಯವಧಾರಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ಯ ವಿಧೇಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಕತ್ವಾತ್
ಆತ್ಮಪದೇನ ಸರ್ವಗುಣಾನುಕ್ತೌ ಅವಧಾರಣೇನಾನ್ಯವ್ಯವೃತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಗುಣೈಃ
ಸರ್ವೈರುಪಾಸ್ಯೋಽಸೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ' ಇತ್ಯಾದಿವಿರೋಧಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಅತಃ ಸರ್ವಗುಣಾನ್
ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನ್ ಪ್ರತ್ಯಭಿಧತ್ತೇ | ಅನ್ಯಾನ್ ಪ್ರತಿ ತು ತತ್ತದ್ಯೋಗ್ಯಾನೇವೇತಿ ಜ್ಞಾಯತ ಏವೇತಿ
ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||10||

ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-11||

ಓಂ ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಪೂರ್ವಮ್ ಓಂ || 3-3-11-384 ||

ಅತ್ರ 'ಪರಮತ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾಲೌಕಿಕಗುಣಾನಾಂ ಧ್ಯೇಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ |
ಗುಣಜಾತಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | 'ಧ್ಯೇಯಮ್' ಇತಿ ಚ ಪ್ರಸ್ತಾವಾತ್ |
ಕಾರ್ಯೇಽಪ್ಯಪೂರ್ವತ್ವಮರ್ಥಾದನ್ವೇತಿ | ಗುಣಜಾತಂ ಅಪೂರ್ವಂ ಅಲೌಕಿಕಂ
ಉಪಸಂಹೃತ್ಯ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಕುತಃ? ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್
ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಾಪೂರ್ವಕಾರ್ಯಸ್ಯೋಕ್ತೇಃ 'ಅಲೌಕಿಕಾಸ್ತಸ್ಯ ಗುಣಾ ಹ್ಯುಪಾನ್ಯಾ ಅಲೌಕಿಕಂ
ಮುಕ್ತಿಕಾರ್ಯಂ ಯತೋಽಸ್ಯ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಫಲಾನುಸಾರಿಧ್ಯಾನಸ್ಯೈವ
ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||11||

ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-12||

ಓಂ ನಮಾನಿ ಏವಂ ಚಾಭೇದಾತ್ ಓಂ || 3-3-12-385 ||

ಅತ್ರ ವಾಣ್ಯಾಃ ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹಾರೇಽಪಿ ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ ನ ವಿಶಿಷ್ಯ ಸಃ, ಕಿನ್ನು
ಸಾಮಾನ್ಯೇನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ| ಚೋಽಪ್ಯರ್ಥೇ, ಅವಧಾರಣೇ ಚ| ಏವಂ ಚ ಏವಮಪಿ
ಈಶಧರ್ಮಾಣಾಮಪೂರ್ವತ್ವೇಽಪಿ, ಸಮಾನೇ ಚ ಯೋಗ್ಯವಿಷಯ ಏವೋಪಸಂಹಾರಃ
ಕಾರ್ಯಃ| ನ ತ್ವಯೋಗ್ಯೇ| ವಾಣ್ಯಾಶ್ಚ 'ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸ್ಮೃತಾನ್ ಧಾತ್ರಾ ಗುಣಾನ್ ವಿಷ್ಣೋಃ
ಸರಸ್ವತೀ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಸರ್ವಗುಣೇಷು ಕ್ರಿಯಾಸಾಮಾನ್ಯೇನ ಚ ಯೋಗ್ಯತ್ವಂ, ನ ತು
ವಿರಿಷ್ಟವತ್ ತದ್ವಿಶೇಷ ಇತಿ ಭಾವಃ|

ತರ್ಹಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ವಾದಿಧ್ಯಾನಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್| ಅಭೇದಾತ್|
ನಿತ್ಯವಿಕ್ರಾನ್ವಾದಿಸಾಮಾನ್ಯಕ್ರಿಯಾಸ್ವಂತರ್ಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಸಮಾನ
ಇತ್ಯುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯತಾಫಲಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮುಪಸಂಹಾರಸ್ಯ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್| ತೇನ
ವಾಣೀವಾಣೀಶಯೋಃ ಸ್ಥಾನೈಕ್ಯಗುಣತಾರತಮ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಸಮವಿಷಯಫಲತ್ವೇನ
ತದ್ಧೇತೂಪಾಸನಸ್ಯಾಪಿ ಗುಣೇಷು ದ್ವಯೋಃ ಸಾಮ್ಯಂ, ಕ್ರಿಯಾಸು
ಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಂ ವಿಷಮತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ|

ವಿರಿಷ್ಟಸ್ಯ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ವಾದಿಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷೋಪಸಂಹಾರೋ ನ ಯುಕ್ತಃ|
ತಾಸಾಮನಿತ್ಯತ್ವೇನ ಧ್ಯಾನಕಾಲೇಽಸತ್ತಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಮ್ನಾನ್ಯಾದೇವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಓಂ || 3-3-12-386 ||

ಸಮ್ನಾನ್ಯಸ್ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮ್| ಅನ್ಯತ್ರಾಪಿ
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ವಾದಿಕ್ರಿಯಾವಿಷಯೇಽಪ್ಯೇವಮುಪಸಂಹಾರಃ ಕಾರ್ಯಃ| ಸಮ್ನಾನ್ಯತ್
ಈಶತಾದಾತ್ಮ್ಯತ್ ತಾಸಾಂ ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಏವಮುಕ್ತಿಸ್ತತ್ರ ಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ| ತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ ಚ 'ಗುಣಕ್ರಿಯಾದಯೋ ಭಾವಾಃ
ಸ್ವರೂಪಂ ನಾನ್ಯದಿಷ್ಟತೇ' ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾನಿಧಮ್| ಸಮ್ನಾನ್ಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತೀಃ ತಾದಾತ್ಮ್ಯೇಽಪಿ
ವಿಶೇಷಾತ್ ಕ್ರಿಯಾ ತದ್ವತ್ತ್ವಂ ವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನಾ ಕಾದಾಚಿತ್ತ್ವಮಿತ್ಯಾದಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್

|| 12 ||

ನವಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-13 ||

ಓಂ ನ ವಾ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 3-3-13-387 ||

ಅತ್ರ 'ಆತ್ಮಶಬ್ದಾಚ್ಚ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾನುಪಸಂಹಾರಮಾನತ್ವಂ ಆತ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ಆತ್ಮಗೃಹೀತಿರಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಅನ್ವಯಾದಿತ್ಯತಃ ಸರ್ವಗುಣಾನಾಮಿತಿ ಚ | ವಾಶಬ್ದೋ
ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ |

ನ ವಾ ಸರ್ವಗುಣಾನಾಮಾತ್ಮಪದೇನ ಗೃಹೀತಿಃ | ಕುತಃ? ವಿಶೇಷಾತ್
ಯೋಗ್ಯತಾವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮಪದಸ್ಯ ಸರ್ವಗುಣೋಕ್ತಿಶಕ್ತಾವಪಿ
ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಾನುರೋಧೇನ ತತ್ತದ್ಯೋಗ್ಯಬೋಧಕತ್ವಾತ್ | ತೇನ ಯಸ್ಯ ಯಾವನ್ಮೋ
ಗುಣಾಯುಗಪದ್ ಭಾನ್ತಿ ತೇನ ತಾವನ್ಮೋ ಧ್ಯೇಯಾ ಇತಿ ನಾವ್ಯವಸ್ಥಿತಿರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ || 3-3-13-388 ||

'ಸರ್ವಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಆತ್ಮಶಬ್ದೋ ಬ್ರವೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಿತರೇಷಾಂ ನ ಚೈವ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿದರ್ಶಯತಿ ನ ವಾ ಸರ್ವೇಷಾಮಾತ್ಮಪದೇನ ಗೃಹೀತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಂ
ವಿಶೇಷಾದಿತಿ ಯುಕ್ತೈಷೋಽರ್ಥಃ ಸಿದ್ಧ ಇತಿ ಚಾರ್ಥಃ || 13 ||

ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-14 ||**ಓಂ ಸಮ್ಪ್ರತಿದ್ಯವ್ಯಾಪ್ತವಿ ಚಾತಃ ಓಂ || 3-3-14-389 ||**

ಅತ್ರ ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಾದಿಗುಣಸ್ಯ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯತ್ವಂ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಅಪಿಃ ನೇತ್ಯನುಷ್ಠಾನ್ಾರ್ಥಃ |
ಚ ಏವ | ಸಮ್ಪ್ರತಿಃ ಸಮ್ಯಗ್ ಭರಣಮ್ | ದ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಃ ಪ್ರಕಾಶೇನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಃ |
ಸಮಾಹಾರದ್ವಂದ್ವಃ | 'ಉಕ್ಷಾ ಸ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಬಿಭರ್ತಿ (ಋ.10-32-7) 'ಏಷ ಹಿ
ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ಭಾತಿ' (ಛಾ.4.15.4) ಇತ್ಯುಕ್ತಸಮ್ಪ್ರತಿದ್ಯವ್ಯಾಪ್ತೇ ನ
ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯೇ | ಕಿನ್ತು ದೇವಾದ್ಯುಪಾಸ್ಯೇ | ಕುತಃ? ಅತಶ್ಚ ಅತ ಏವ |
ಪ್ರಾಗುಕ್ತಯೋಗ್ಯತಾವಿಶೇಷಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋಗ್ಯತ್ಯವೋಪಾಸ್ತಿನಿಯಮೇ
ಪ್ರಯೋಜಿಕಾ ನ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೇತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮೇವಾರ್ಥಶ್ಚ | ತೇನ ಮುಕ್ತೌ
ಸ್ವಾವರಭರಣಪ್ರಕಾಶವ್ಯಾಪ್ತೋಃ ಸರ್ವಾಶಾಸ್ಯತ್ವಾತ್ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯತ್ವಂ ತಯೋರಿತಿ ನ
ಶಿಷ್ಯಮ್ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು ಅಪಿಃ ವೀರ್ಯೋದಾರ್ಯಾದಿಸಮುಚ್ಚಾಯಕಃ | ಅತ ಏವ
ದ್ವಿತ್ವಮಾತ್ರವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮ್ಪ್ರತಿದ್ಯವ್ಯಾಪ್ತವೇತ್ಯಪ್ರಗೃಹ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಃ |

ಸಮ್ಯಕ್ವಿವೇಯೋಶ್ಚರ್ಯಾದಯೋ ದೇವೋಪಾಸ್ಯಾ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತತ್ತಕ್ಷೇ ನ

ಸಮಾಹಾರಃ || 14 ||

ಪುರುಷಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-15 ||

ಓಂ ಪುರುಷವಿದ್ಯಾಯಾಮಪಿ ಚೇತರೇಷಾಮನಾಮ್ನಾನಾತ್ ಓಂ

|| 3-3-15-390 ||

ಅತ್ರ ಸರ್ವತೋ ಗುಣೋಪಸಂಹಾರಃ ಕಾರ್ಯ ಇತಿ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ಸರ್ವವಿದ್ಯೋಕ್ತಮಾಯಾಮಿತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ಪುರುಷವಿದ್ಯಾಯಾಂ
ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾಖ್ಯಾವಿದ್ಯಾಯಾಂ ಇತರೇಷಾಂ ಕೇಷಾಞ್ಚಿದ್ ಗುಣಾನಾಮನಾಮ್ನಾನಾತ್,
ಚಶಬ್ದಾತ್ ಕೇಷಾಞ್ಚಿದಾಮ್ನಾನಾತ್ ಸರ್ವತೋ ಗುಣೋಪಸಂಹಾರಃ ಕಾರ್ಯ ಇತಿ
ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಕಿಮು ವಿದ್ಯಾನ್ತರೇಣ ಸರ್ವಾನಾಮ್ನಾನಮಿತಿ
ಕೈಮುತ್ಯಸೂಚನಾರ್ಥೋಽಪಿಶಬ್ದಃ | ಏಕತ್ಯವ ವಿವಕ್ಷಿತಸರ್ವೋಕ್ತಭಾವಾತ್
ಸರ್ವವಿದ್ಯಾತಃ ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹೃತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ || 15 ||

ವೇದಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-16 ||

ಓಂ ವೇದಾಧ್ಯರ್ಥಭೇದಾತ್ ಓಂ || 3-3-16-391 ||

ಅತ್ರ ಭೇದನಾದೀಶಗುಣಸ್ಯ ಯತ್ಯಾದ್ಯುಪಾಸ್ಯತ್ವಂ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ನೇತ್ಯಸ್ತಿ | 'ತಂ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮರ್ಚಿಷಾ ವಿಧ್ಯ ಮರ್ಮನ್', 'ಅಗ್ನೇ ತ್ವಚಂ ಯಾತುಧಾನಸ್ಯ ಭಿನ್ನಿ', 'ಪರಾ
ಶೃಣೇಹಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತವೇದಾದಿ ನ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯಮ್ | ಕುತಃ? ಅರ್ಥಭೇದಾತ್
ಫಲಭೇದಾತ್ | ವೇದಾದ್ಯುಪಾಸನಸ್ಯ ದುಷ್ಪಜನಹಿಂಸಾದಿರೂಪವಿಲಕ್ಷಣಫಲಕತ್ಯಾತ್ |
ತತ್ರ ಚ ಯತ್ಯಾದೇರನಧಿಕಾರಾದಿತಿ ಭಾವಃ || 16 ||

ಹಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-17 ||

ಓಂ ಹಾನೌ ತೂಪಾಯನಶಬ್ದಶೇಷತ್ಯಾತ್ ಕುಶಾಭಂದಸ್ತುತ್ಯಪಗಾನವತ್

ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 3-3-17-392 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಾವಪ್ಯುಪಾಸ್ಯಸ್ತಿತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ತುರೇವ ಗಾನವದೇವೇತ್ಯನ್ವೇತೀತಿ ಭಾಷ್ಯೇ
ಭಾತಿ | ಉಪಾಸನಮಿತಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಾದನ್ವೇತಿ | ಸ್ವೇಚ್ಛಯೇತಿ ಚ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಬಲಾತ್ | ತೇನ ವಾ
ತೋರನ್ವಯಃ |

ಹಾಸೌ ಬನ್ಧಹಾನರಪಮುಕ್ತೌ ಉಪಾಸನಮಸ್ತ ಮುಕ್ತಾನಾಮ್ ತದಪಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ನ
 ವಿಧಿತಃ | ಆದ್ಯಂ ಕುತಃ? ತದುಕ್ತಮ್ | ತತ್ ಉಪಾಸನಮುಕ್ತಮ್ | 'ಏತತ್ ಸಾಮ
 ಗಾಯನ್ನಾಸ್ತೇ' ಇತ್ಯಾದೌ ಯತೋಽತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಸ್ವೇಚ್ಛಯೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಂ
 ಕುತಃ? ಉಪಾಯನಶಬ್ದಶೇಷತ್ವಾತ್ | ಉಪಾಯನಂ ಮೋಕ್ಷಃ | ಮೋಕ್ಷವಾಕ್ಯಶೇಷತ್ವಾತ್ |
 ಉಪಾಸನಾವಿಧೀನಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪ್ನೋತಿ ಪರಮ್' ಇತಿ ಮೋಕ್ಷವಾಕ್ಯೇ
 ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ತೇ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ತತ್ಕಥಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಉಪಾಸನಾವಿಧಿಪ್ರವೃತ್ತೇಃ
 ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧರ್ಥಂ ಪ್ರಕೃತಾ ವಿಧಯೋ ಮುಕ್ತಿವಿಷಯಾಃ ಕಥಂ ಸ್ಯುರಿತಿ ಬಾವಃ |
 ಸ್ವೇಚ್ಛಯೋಪಾಸ್ತಿಃ ಕಥಮ್? ಕುಶಾಚ್ಛನ್ನಸ್ತುತ್ಯುಪಗಾನವತ್ | ಕುಶೈಃ
 ಕುಶಗ್ರಹಣೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಚ್ಛನ್ನೇನ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ಸ್ತುತಿಃ ಮನ್ತಸಾಧ್ಯಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಃ |
 ಉಪಗಾನಂ ಸಾಮಸಾಧ್ಯಃ | ತದ್ವತ್ ಮನ್ತಸಾಮಾಧ್ಯನವಿದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ನಿಯತಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾನಂತರಮಪಿ ದ್ವಿಜನ್ಮನಾಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯೈವ ಕುಶಧಾರಣೇನ
 ಮನ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಂ ಯತಾ ತಥೇತಿ ಭಾವಃ |

ಹಾನಾವಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವಕ್ಷೇಶಬನ್ಧತ್ಯಾಗೋ ಮುಕ್ತಿರಿತಿ ತತ್ಸ್ವರೂಪೋಕ್ತೃರ್ಥಾ | ಸಾಽಪಿ
 ಸ್ವೇಚ್ಛಯೇತ್ಯಸ್ಯೋಪಪಾದನಾರ್ಥಾ | ವಿವರಿಷ್ಯತೇ ಚೈತತ್ | ಉಪಾಯನೇತ್ಯುಕ್ತಿರಪಿ
 ಅಯನಂ ಜ್ಞಾನಂ ತಸ್ಯ ಉಪ ಸಮೀಪೇ ಗಮನಂ ಉಪಾಯನಮಿತಿ
 ಮುಕ್ತೇರ್ಜ್ಞಾನಸಾಧ್ಯತ್ವೋಕ್ತೃರ್ಥಾ | ಸಾ ಚ ತಚ್ಛೇಷತ್ವಮ್ ಉಕ್ತದಿಶಾ ವ್ಯಕ್ತೀಕರ್ತುಮ್ |
 ಸಾಮೀಪ್ಯಾದಿರೂಪತ್ವಂ ವಕ್ತುಮೇವಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯೇಕೇ | ಆಬನ್ಧಹಾನೇರ್ವಿಧಿತಃ, ಹಾಸೌ ತು
 ಸ್ವೇಚ್ಛಯೇತಿ ವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕಸ್ತುರಿತಿ ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ಭಾತಿ | ತದುಕ್ತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ತತ್
 'ಸ್ವೇಚ್ಛಯೋಪಾಸನಂ ಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ಹಿ ಕುರ್ವನ್ತಿ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾವುಕ್ತಮಿತಿ ವೃತ್ತಾಂತರಂ ಚ
 ಧ್ಯೇಯಮ್ |

ಮುಕ್ತೌ ಪ್ರಾಪ್ತಾನಿಷ್ಠನಿವೃತ್ತೃರ್ಥಾ ಅಸ್ತೂಪಾಸ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಾಮ್ಪರಾಯೇತರ್ತವ್ಯಾಭಾವಾತ್ ತಥಾ ಹ್ಯನ್ಯೇ ಓಂ || 3-3-17-393 ||

ಸಾಮ್ಪರಾಯೇ ಮೋಕ್ಷೇ ತರ್ತವ್ಯಸ್ಯ ನಿರಸನೀಯಸ್ಯಾನಿಷ್ಠಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ | ಕುತಃ? ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾದನ್ಯೇ ಶಾಖಿನಸ್ತಥಾ ಪರಂತಿ 'ತೀರ್ಣೋ ಹಿ ತದಾ ಸರ್ವಾನ್ ಶೋಕಾನ್
 ಹೃದಯಸ್ಯ ಭವತಿ' ಇತಿ ತನ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಧಾತ್ವಂತರಾದ್ವಾ ಆಗಮಶಾಸನಸ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವಾದ್ವಾ ಅರ್ಧಧಾತುಕಸ್ಯೇತಿ ನೇಟ್ | ತೇನ
ತರ್ತವ್ಯೇತಿ ಸಾಧು || 17 ||

ಭನ್ನಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-18 ||

ಓಂ ಭನ್ನತ ಉಭಯಾವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ || 3-3-18-394 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಕರ್ಮಕೃತ್ಯನಿಯಮಃ ಸಾಧ್ಯತೇ, 'ಹಾನ್ ತು' ಇತ್ಯಸ್ತಿ |
ಕರ್ಮಕರಣಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅವಿರೋಧಃ ಅಭಾವಃ |

ಹಾನ್ ಮುಕ್ತೌ ತು ಕರ್ಮಕರಣಂ ಭನ್ನತಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ಕುರ್ವಂತಿ ನ ಕುರ್ವಂತಿ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕುತಃ? ಉಭಯಾವಿರೋಧಾತ್ | ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯವಾಯಯೋರಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಸ ಏವ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಗತೇರರ್ಥವತ್ತ್ವಮುಭಯಧಾನ್ಯಥಾ ಹಿ ವಿರೋಧಃ ಓಂ || 3-3-18-395 ||

ಉಭಯಾವಿರೋಧ ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಹಿರ್ಹೇತೌ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಉಭಯಥಾ
ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯವಾಯಯೋರಭಾವೇನೈವ ಗತೇಃ ಈಶಪ್ರಾಪ್ತಿಯೋಪಮುಕ್ತೇಃ ಅರ್ಥವತ್ತ್ವಂ
ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ವಂ, ತಸ್ಮಾತ್ ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯವಾಯಭಾವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ ತದ್ವತ್ತ್ವೇ
ವಿರೋಧಃ ಮೋಕ್ಷತ್ವವಿರೋಧ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಂಸಾರಸಮಾನಧರ್ಮತಾಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಉಭಯತಾ ಖಲ್ವಿತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೋ ವಾ ಹಿಶಬ್ದಃ | ಗತೇರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ನ ಕ್ಲೇಶಹಾನಿರೂಪ್ಯವ
ಮುಕ್ತಿಃ ಕಿನ್ವಿಶಗತಿರೂಪಾ ಚೇತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ |

ಉಭಯಾವಿರೋಧಃ ಕರ್ಮಾನಿಯಮೇ ಸಮ್ಯವಾಕ ಏವ, ನ ತೂಪಪಾದಕಃ | ಧ್ಯಾನೇ
ವ್ಯಭಿಚಾರಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಪಪನ್ನಸ್ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾರ್ಥೋಪಲಭ್ಯೇಲೋಕವತ್ ಓಂ || 3-3-18-396 ||

ಏವಂ ಭಾವ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ನ ಕುರ್ವಂತೀತ್ಯೇವಂ ಭಾವ ಉಪಪನ್ನೋ
ಯುಕ್ತಃ | ಕುತಃ? ತಲ್ಲಕ್ಷಣಸ್ಯ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಕಸ್ಯ ಕರ್ಮಸಾಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ
ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಫಲಸ್ಯೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಪ್ರಾಪ್ತೇಃ | ಲೋಕವತ್ | ಯಥಾ ಲೋಕೇ
ಯಾಗವಿಧಿಪೂರ್ತಿಫಲಸಾಧನವಿಷ್ಣುಕ್ರಮಣಾದಿನಿಯಮೋ ನ ಪೂರ್ತ್ಯನಂತರಮಪಿ
ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ತದರ್ಥೇತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತಾವೇವಮುಕ್ತಿಃ ಮುಕ್ತೌ ಕರ್ಮಣಃ ಪರಮ್ಪರಯಾ ಹೇತುತ್ವಮಿತಿ
ದ್ಯೋತನಾಯ | ತದ್ಧೇತುಕೇತ್ಯನುಕ್ತಾ ಲಕ್ಷಣೇತ್ಯುಕ್ತಿರಪಿ ಫಲಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತನಂತರಂ ಪುನಃ

ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನನಿಯಮನವಾರಕತ್ವಂ ಲಕ್ಷಣಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಪ್ರೌಢಫಲತ್ವೇಽಪಿ
ನಿಯಮೇನೋಪಾಸನಾಕರಣಂ ತು ಮುಕ್ತಾನಾಂ
ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತ್ವಸಂಸ್ಕಾರಪಾಟವಾಖ್ಯವಿಶೇಷಹೇತುಸತ್ತಾತ್, ಅತ್ರ
ತದಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ವಿಷ್ಣುಕ್ರಮಣಂ ನಾಮ ವಿಷ್ಣುಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ
ಕರ್ಮೇತ್ಯಾಹುಃ || 18 ||

ಅನಿಯಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-19||

ಓಂ ಅನಿಯಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಮವಿರೋಧಾಚ್ಛಬ್ದಾನುಮಾನಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ
|| 3-3-19-397 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶಿನಾಂ ಮೋಕ್ಷನೈಯತ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಗತೇರಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶಿನಾಂ ಗತೇರ್ಮುಕ್ತೇರನಿಯಮಃ | ಕೇಷಾಞ್ಚಿದಸ್ತಿ, ಕೇಷಾಞ್ಚಿನ್ನೇತಿ
ಉಪಾಸನಾವತ್ ಮುಕ್ತೇನಿಯಮೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿನ್ವನಿಯಮ ಏವ | ಕುತಃ?
ಅವಿರೋಧಾತ್ | 'ಸರ್ವೇ ಗುಣಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೈವ ಹ್ಯುಪಾಸ್ಯಾ ನಾನ್ಯೈಃ' ಇತಿ ತತ್ರ
ಶ್ರುತಿವಿರೋಧವದಿಹ ತದ್ವಿರೋಧಾಭಾವಾತ್ | ಅವಿರೋಧೇಽಪ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥೇ ಮಾನಂ
ಕಿಮಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ಶಬ್ದೇತಿ | 'ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ ಸೃತಿಮನುಭವತಿ ಮುಕ್ತೋ ಹ್ಯೇವ
ಭವತಿ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾತ್, 'ವಿಮತಾ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಿಯತಮೋಕ್ಷಾಃ ಜ್ಞಾನಿತ್ವಾತ್ ಸಮ್ಮತವತ್'
ಇತ್ಯನುಮಾನಾಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಪಸಂಹರಾನುಮಾನತೌಲ್ಯನಿರಾಸಾಯ ಅಸ್ಯ ಬಾಧಕಶೂನ್ಯತ್ವಶ್ರುತಿಮೂಲೇ ವಕ್ತುಂ
ಪಶ್ಯಾದುಕ್ತಿಃ | ಬಾಧಕಾಭಾವಸಾಧಕಯೋಃ ಧ್ವಯೋರಪ್ಯುಕ್ತಿಃ ಜ್ಞಾನಿನಾಮಪಿ ಕೇಷಾಞ್ಚಿತ್
ಜಿಜ್ಞಾಸೂನಾಮುಪಸಂಹಾರ ಇವಾಯೋಗ್ಯತ್ವಂ ನ ಶಿಷ್ಯಂ, ತಾಭ್ಯಾಂ
ತದಭಾವನಿಶ್ಚಯಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಉಪಸಂಹಾರವ್ಯಷಮ್ಯಂ ವಕ್ತುಮೇವಾನಿಯಮ
ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಅನ್ಯಥಾ ನಿಯಮ ಇತ್ಯವತ್ಯತ್ ||19||

ಯಾವದಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-20||

ಓಂ ಯಾವದಧಿಕಾರಮವಸ್ಥಿತೀರಾಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮ್ ಓಂ || 3-3-20-398 ||

ಅತ್ರೋಪಾಸನಾಯಾಂ ಅಸ್ಯೈತಾವಾನ್ ಅಸ್ಯ ತ್ವೇತಾವನಿತ್ಯಧಿಕಾರನಿಯಮಃ
ಸಾಧ್ಯತೇ | ಗತೇರಿತಿ ವಿಪರಿಣಮ್ಯ ವಾ, ಹಾನಾವಿತಿ ವಾ ವರ್ತತೇ |

ಅಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮ್ = ಅಧಿಕಾರೋ ಯೋಗ್ಯತಾ, ತದನುಸಾರ್ಯಸುಷ್ಠಾನೇ ಶೀಲಂ
 ಯೇಷಾಂ ತೇ ಅಧಿಕಾರಿಕಾಃ| ಶೀಲಮಿತಿ ಸೂತ್ರಾತ್ ರಕ್| ತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ
 ಯಾವದಧಿಕಾರಂ, ಯಾವದವಧಾರಣ ಇತ್ಯವ್ಯಯಿಭಾವಃ, ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರೇಣೈವ
 ಗತೌ ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥಿತಿಃ ತಾರತಮ್ಯೇನಾವಸ್ಥಾನಮ್| ನ
 ತೂಪಾಸನಾಪ್ರಯತ್ನತಾರತಮ್ಯೇನ| ಯೇನ ಪ್ರಾಗಧಿಕಾರನಿಯಮೋ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|
 ಮುಕ್ತೌ ಸುಖಾದಿತಾರತಮ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಕ್ತನಯೋಗ್ಯತಾತಾರತಮ್ಯೈಕನಿಬಂಧನತ್ವಾತ್
 ತದಭಾವೇ ತನ್ನ ಸ್ಯಾತ್| ಪ್ರಯತ್ನತಾರತಮ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ತದಾಯತ್ತತ್ವಾತ್|
 'ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾಧಿಕೋ ಯತ್ನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇರಿತಿ ಭಾವಃ|

ತದೇಕಾಯತ್ತತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯಿತುಂ ಸಮಾನೇನ ನಿರ್ದೇಶಃ| ಸಂಸಾರೇಽಪಿ
 ಯತಾಧಿಕಾರಮವಸ್ಥಿತಿಸತ್ತ್ವೇಪಿ ಮುಕ್ತಾವಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸಂಸಾರೇ ವಿಕ್ಷೇಪವಶಾದ್
 ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರಿತ್ವಮ್ ಅವಸ್ಥಿತೇಃ ಕಿಂಚಿದ್ವಿಹನ್ಯತೇ, ಹಾನೌ ತು ನೇತಿ
 ಸೂಚಯಿತುಮ್| ಅಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಅಧಿಕಾರಾಧಿಕೋ ಯತ್ನೋ ನ ತೇಷ್ಟಿತಿ
 ಸೂಚನಾಯ|

ಮುಕ್ತೌ ತಾರತಮ್ಯಮೇವಾಯುಕ್ತಮ್| ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿರೋಧಾಪತ್ತೇಃ| 'ದರ್ಶನಾಚ್ಛ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತಾನನ್ತತಾರತಮ್ಯಶ್ರುತೇಃ ಸಂಸಾರಿಪರತ್ವೇನ ಮಾನಾಭಾವಾಚ್ಚೇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಅಕ್ಷರಧಿಯಾಂ ತ್ಯವಿರೋಧಃ ಸಾಮಾನ್ಯತದ್ಭಾವಾಭ್ಯಾಮೌಪನದವತ್

ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 3-3-20-399 ||

ತುರಪ್ಯರ್ಥೇ ಅಸಮತ್ವೇಽಪೀತಿ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ| ಗತಾವಿತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮಿತಿ ಚಾಸ್ತಿ|
 ಅಕ್ಷರಧಿಯಾಮಿತಿ ಹೇತುಗರ್ಭವಿಶೇಷಣಮ್|

ಬ್ರಹ್ಮಧಿಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಮುಕ್ತಾನಾಮಸಮತ್ವೇಽಪ್ಯವಿರೋಧೋ ವಿರೋಧೋ
 ನಾಸ್ತಿ| ಕುತಃ? ಬ್ರಹ್ಮಧೀತ್ವಾತ್| ವಿಷಯಲಮ್ವಟತ್ವಾಭಾವಾದಿತಿ ಯಾವತ್|
 ಸಾಮಾನ್ಯತದ್ಭಾವಾಭ್ಯಾಂ - ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಮತ್ಸರಾದಿರೋಷಾಭಾವಸಾಮ್ಯತ್,
 ತದ್ಭಾವಾತ್ - ತದಿತಿ ತನ್ತ್ರಂ - ತೇಭ್ಯೋ ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಷಯತಯಾ ಪ್ರಸಂಜ್ಞತೇಭ್ಯಃ
 ಉತ್ತಮೇಭ್ಯಃ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದಿಲಕ್ಷಣೋಪಕಾರಸ್ಯ
 ಭಾವಾದನ್ಯೇಷಾಮವರಾಣಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಕಥಂ? ಔಪಾಸದವತ್ - ಸಚ್ಚಿಷಸ್ಯ ಯಥಾ
 ಗುರಾವವಿರೋಧಸ್ತಥೇತಿ| ಕತಃ? ತತ್ - ಅಸಮತ್ವೇಽಪಿ ದೋಷಾಭಾವಾದಿನಾ

ವಿರೋಧೋ ನೇತ್ಯೇತತ್, ಉಕ್ತಂ - ನಾನಾವಿಧಾ ಜೀವನಜ್ಯಾ ವಿಮುಕ್ತಾ

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅಕ್ಷರಧಿಯೋ ವೈರಾಗ್ಯಸಾಧ್ಯತ್ವಾತ್ತೇನ ವಿಷಯಲಮ್ಪಟತ್ವಾಭಾವಃ ಸೂಚ್ಯತೇ |
ಅಕ್ಷರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ 'ಅಕ್ಷಯಗುಣಗಣಧಾಮ್ನಿ ಪರಮಾನ್ದರೂಪೇ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯರೂಪೇ
ಯಥೇಷ್ಟಾನನ್ದಭೋಜಕೇ ಭಗವತಿ ಸ್ಥಿತಧಿಯಾಂ ಕುತೋಽಸಮತ್ವೇನ ವಿರೋಧಃ? ಇತಿ
ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತ್ಯಾಽನೇಕವಿಶೇಷಣಸೂಚನಾಯ | ತುರೇವಾರ್ಥೇ ವಾ |
ಹೇತುಭಿರನ್ವೇತಿ | ತೇನಾನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾಭ್ಯಾಮೇತೇಷಾಮೇವಾವಿರೋಧವ್ಯಾಪ್ತಂ ನ
ಸಮತ್ವಸ್ವೇತಿ ಸೂಚಯತಿ | ಲೋಕೇ ವಿರೋಧಿಷ್ಟಸಮತ್ವಸ್ಯ ವಿಷಯಲಮ್ಪಟತ್ವಾದೇಶ್ಚ
ದರ್ಶನಾತ್ ಕಥಮೇವಮಿತ್ಯತೋ ದೃಷ್ಟಾನ್ತೋಕ್ತಿಃ | ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ
ದೋಷಾಭಾವಂ ವಕ್ತುಮ್ | ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾನನ್ದತಾರತಮ್ಯಶ್ರುತೇಃ
ಸಂಸಾರಿಪರತ್ವಶಕ್ಯನಾತ್ ತದುಕ್ತಮಿತಿ ಪ್ರಮಾಣೋಕ್ತಿಃ || 20 ||

ಇಯದಾಮನನಾದಿಕರಣಮ್ || 3-3-21 ||

ಓಂ ಇಯದಾಮನನಾತ್ ಓಂ || 3-3-21-400 ||

ಅತ್ಯೋಪಾಸಕಾನಾಂ ಪ್ರಾಣವಧಿತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅಧಿಕಾರಿಕಣಾಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಇಯದಿತಿ
ಭನ್ನೋಗಶ್ರುತಿಸ್ಥಂ ಪ್ರಾಣವಧಿತ್ವಂ ಪರಾಮೃಶತಿ |

ಅಧಿಕಾರಿಕಾಣಾಮ್ ಉಪಾಸಕಾನಾಮ್ ಇಯತ್ ಪ್ರಾಣವಧಿತ್ವಮೇವ | ನ ತು
ಪ್ರಾಣಾದಧಿಕೋಽಸ್ತಿ | ಕುತಃ? 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾವ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂಯಾನ್ ನ
ಪ್ರಾಣಾಧ್ಯಯಾನ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ತಥಾಽಽಮನನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ತರಾ ಭೂತಗ್ರಾಮವದಿತಿ ಚೇತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 3-3-21-401 ||

ದೃಷ್ಟಾನ್ತಬಲಾತ್ ಪ್ರಾಣಃ ಸಾಧಿಕಃ ಅಧಿಕಾರಿತ್ವಾದಿತಿ ಸಾಧ್ಯಹೇತೂ ಸಮ್ಪದ್ಯೇತೇ |
ಅಕ್ಷರಮಿತಿ ವಿಭಾಗೇನಾನ್ವೇತಿ |

ಯಥಾ ಭೂತಗ್ರಾಮೇ
ನಾಮವಾಚ್ಮನಃಸಂಕಲ್ಪಚಿತ್ತಧ್ಯಾನವಿಜ್ಞಾನಬಲಾನ್ನಾಪ್ತೇಜಆಕಾಶಸ್ಮರಾಶಾಪ್ರಾಣಸಮೂ
ಹೇ ಏಕಸ್ಮಾದೇಕೋಽಧಿಕೋ ದೃಷ್ಟಃ ತಥಾ ಅಧಿಕಾರಿತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಣಃ ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಅನ್ತರಾ ವಿನಾ ಸಾಧಿಕಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಈಶೇನ ಸಿದ್ಧಸಾಧನತಾವಾರಣಾಯ ಅನ್ತರಾ

ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಮ್ | ಇತಿ ಚೇತ್, ನೇತ್ಯಗ್ರೇತನಮಾಕೃಷ್ಯತೇ | ಕುತಃ? ತದುಕ್ತಮ್ | ತದಿತಿ
 ತನ್ವಮ್ | ತತ್ರ ಪ್ರಾಣಾದಧಿಕಾಭಾವೇ, ತತ್ ಪ್ರಮಾಣಂ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ
 ಯತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಚ್ಚನ್ನಬಾಧಿತಮನುಮಾನಮಿತಿ ಭಾವಃ | ನ ಚ
 ಪ್ರಾಣಾದಧಿಕಾಭಾವೇ ನಾಮಾದಿಭ್ಯೋಽಪಿ ಸ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಕುತಃ? ತತ್
 ನಾಮಾದಿಭ್ಯೋ ವಾಗಾದೇರುತ್ತಮತ್ವಂ, ಉಕ್ತಂ 'ವಾಗ್ ವಾವ ನಾಮೋ ಭೂಯಸೀ'
 ಇತ್ಯಾದೀತಿ ವೃತ್ತಾಂತರಂ ತದುಕ್ತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಬೋಧ್ಯಮ್ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯಥಾ ಭೇದಾನುಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನೋಪದೇಶವತ್ ಓಂ ||3-3-21-402 ||

ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಕ್ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ್ಯುಕ್ತಾದನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾದಧಿಕಾಭಾವೇ ಅಸ್ಯೈವ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಭೇದಾನುಪಪತ್ತಿಃ | ಪ್ರಸ್ತುತಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಭೇದಃ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಃ ಅಯುಕ್ತಃ
 ಸ್ಯಾತ್ | ದ್ವಯೋರಸಚ್ಚುಚಿತಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾಯೋಗಾತ್ | ಸಜ್ಜೋಚಸ್ತು
 ಇಯಾನಿತ್ಯನಿಶ್ಚಿತ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಉಪದೇಶವತ್ | ಯಥೋಪದೇಶಂ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ
 ಭೂಯಾನಿತಿ ಸರ್ವಶಬ್ದಸಜ್ಜೋಚೋಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಅನ್ಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ
 ತತೋ ಹರೇರಾಧಿಕ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರುತಾವುಕ್ತತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಅನ್ತರೇತ್ಯುಕ್ತಾವಪಿ ಉಕ್ತದಿಶಾ
 ಶತೋತ್ತರೇ ಯುಕ್ತೇ ||21 ||

ವೃತಿಹಾರಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-22 ||

ಓಂ ವೃತಿಹಾರೋ ವಿಶಿಷ್ಣಂತಿ ಹೀತರವತ್ ಓಂ || 3-3-22-403 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಾದೀಶಸ್ಯೋತ್ತಮತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪ್ರಸ್ತುತಂ 'ಪ್ರಾಣಾದುತ್ತಮತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ'
 ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ |

ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಣಾತ್ ಸತ್ಯಾಖ್ಯವಿಷ್ಣೋರುತ್ತಮತ್ವಮ್ | ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ
 ಪ್ರಶ್ನಪ್ರತಿವಚನಯೋರಶ್ರವಣೇಽಪಿ ವೃತಿಹಾರೋಽಧ್ಯಾಹರಃ ಕಾರ್ಯಃ | ಕುತಃ? ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾತ್ ಇತರವತ್ ಪ್ರಶ್ನಾದಿನಾ ನಾಮಾದಿತೋ ವಾಗಾದಿಕಮಿವ | ತುಶಬ್ದೇನ
 ಪ್ರಾಣಾತ್ ಸತ್ಯಂ ವಿಶಿಷ್ಣಂತಿ ವ್ಯಾವರ್ತಯಂತಿ ಭಿನ್ನೋಗಾಃ 'ಏಷ ತು ವಾ ಅತಿವದತಿ ಯಃ
 ಸತ್ಯೇನಾತಿವದತಿ' ಇತಿ ಪ್ರಾಣವಾದಿನಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಸತ್ಯಾತಿವಾದಿನಂ ತುನಾ ವಿಶಿಷ್ಣಂತಿ
 ಇತ್ಯಾವೃತ್ತಾ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ತೇನ ಪ್ರಾಣಾತ್ಸತ್ಯಾನ್ಯತ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ ತದನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ
 ಅಧ್ಯಾಹಾರೋ ಜ್ಞಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವ್ಯತೇತ್ಯುಕ್ತಃ ವಿಶೇಷೇಣಾತಿಕ್ರಾಂತಸ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಯಾತ್ಪ್ರಶ್ನಾಶ್ಚ ಹಾರಃ
 ಪೂರ್ವಪ್ರಕರಣಾದಾಹರಣಮಿತಿ ವಾ, ವಿಶಿಷ್ಯಾತಿಶಯಿತಾರ್ಥಕಸ್ಯ
 ಪ್ರಾಣಾದಧಿಕಾರ್ಥಕವಾಕ್ಯಸ್ಯಾಹರಣಮಿತಿ ವಾ ದ್ಯೋತಯಿತುಮಿತ್ಯಾಹುಃ | ಕಥಂ
 ವಿಶೇಷಣಸ್ಯ ಪೂರ್ವಪ್ರಕರಣಭೇದಕತೇತ್ಯತೋ ದೃಷ್ಟಾನ್ತೋಕ್ತಃ |
 ನಾಮಾದ್ಯಾಧಿಕೃವಾಚಿತ್ವಾತ್ ಪ್ರಶ್ನಾದೇರ್ಯತಾ ಭೇದಕತಾ ತಥಾ
 ತೋರಪ್ಯಾಧಿಕೃವಾಚಿತ್ವಾದಿತಿ ||22 ||

ಸತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-23 ||

ಓಂ ಸೈವ ಹಿ ಸತ್ಯಾದಯಃ ಓಂ || 3-3-23-404 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಣಾದಿಶಸ್ತೈವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಹಿರ್ಹೇತೌ |
 ಪ್ರಾಣಾದ್ವಿಷ್ಣೋರೇವೋತ್ತಮತ್ವಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ನ ತು ಬಹೂನಾಮ್ | ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್
 ಸತ್ಯಾದಯಃ ಸತ್ಯವಿಜ್ಞಾನಮತಿಶ್ರದ್ಧಾನಿಷ್ಠಾಕೃತಿಸುಖಭೂಮಾಹಮಾತ್ಮನಃ
 ಪ್ರಾಣಾದೂರ್ಧ್ವಮಾಮ್ನಾತಾಃ ಸೈವ ಪ್ರಕೃತೇಶಾಖ್ಯಾ ಪರದೇವತೈವಾತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಸೇತಿ ಕೃತಿನಿಷ್ಠಾದ್ಯನುರೋಧೇನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಷ್ಣೋಕ್ತಃ | ಸ್ತ್ರೀಲಿಜ್ಞಾನಾಂ ಬಹುತ್ವಾತ್ | ತೇನ
 ಪ್ರಕೃತಿನಯೋಕ್ತಸ್ತ್ರೀತ್ವಂ ಸ್ಮಾರಿತಂ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ನಾಮಾದಿಪ್ರಾಣಪರ್ಯನ್ತಾದಿತ್ಯಾದಿ
 ಸ್ಮೃತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕೋ ವಾ ಹಿಶಬ್ದಃ ||23 ||

ಕಾಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-24 ||

ಓಂ ಕಾಮಾದಿತರತ್ರ ತತ್ರ ಚಾಯತನಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 3-3-24-405 ||

ಅತ್ರ ಉಪಾಸ್ತೌ ಶ್ರಿಯೋಽನಧಿಕಾರಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಕಾಮಾದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ಏವಾರ್ಥೇ
 ಸಮುಚ್ಚಯೇ ವಾ ಚಃ | ಪ್ರಾಣವಿಷ್ಣುಪ್ರಸನ್ನಸನ್ನಿಧಾಪಿತಾ ಶ್ರೀರನ್ವೇತಿ |

ಕಾಮಃ ಇಚ್ಛಾ | ಕಾಮಾತ್ ಕಾಮಾಧೀನಾತ್ ಕಾಮಾದೇವ
 ಈಶೇಚ್ಛಾನುಸಾರಿಸ್ವೇಚ್ಛಯೈವ, ನ ಕರ್ಮತಃ ಶ್ರೀಃ ತತ್ರ ಈಶಸಮೀಪೇ ಮೂಲರೂಪೇಣ
 ಸ್ಥಿತಾ ಇತರತ್ರ ಚ ಭೂಮ್ಯಾದೌ ಅವತರತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತಃ? ಆಯತನಾದಿಭ್ಯಃ | ಅನೇನ
 ಆಯತನಾದಿಬೋಧಕಶ್ರುತಿಗೃಹ್ಯತೇ | 'ಸರ್ವಾಯತನಾ ಸರ್ವಕಾಲಾ ಸರ್ವೇಚ್ಛಾ' ಇತಿ
 ಸರ್ವಂ ಆಯತನಂ ಯಸ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿವ್ಯುತ್ಪತ್ತ್ಯಾ
 ಸರ್ವಗತತ್ವಾದಿಬೋಧಕಶ್ರುತ್ಯಾದೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅವತಾರೋಕ್ತ್ಯ ಜನ್ಮಾದರಾವಿಭಾವಾದಿತ್ಯನ ದನ್ಯಹೇತುತ್ವೇನ ಅವಧತ್ತತ್
 ತಸ್ಯಾಃ ನೋಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿತ್ವಮಿತಿ ಸೂಚಿತಮ್ | ಜನ್ಮಾದ್ಯೇವ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತಃ
 ತತ್ರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ತತ್ರ ತಥಾಸ್ಥಿತತ್ವೇನ ಇನ್ವಾದಿವತ್ ಜನ್ಮೇವ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತಃ
 ಕಾಮಾದೇವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ತರ್ಹಿ ಈಶವತ್ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇಣ ಕಿಮ್? ಇತ್ಯತಃ ಆದ್ಯಾ
 ಕಾಮಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿತಃ | ಇತರತ್ರ ಚೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯವಾವತರತೀತಿ ಲಾಭಾತ್ ತಸ್ಯಾಪಿ
 ಸಾರ್ಥಕ್ಯಮ್ | ತತ್ರ ತಥಾಸ್ಥಿತೈವ
 ಅನ್ಯತ್ರೇಚ್ಛಾಯಾವತರತೀತ್ಯೇತನ್ಯವಗತತ್ವಾದಿವಾಚಿಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಮಿತಿ ವಕ್ತುಂ
 ಆಯತನೇತ್ಯಾದ್ಯಪ್ಯರ್ಥವತ್ | ಅವತರತೀತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಅಬಧತ್ತಸ್ಯ
 ಕಾಮಾಧೀನಕಾಮಾದೇವೇತಿ ಪಾರತನ್ಯೋಕ್ತ್ಯಾ ಅಮೋಚಕತ್ವಸ್ಯ ಚ ಲಾಭೇನ
 ಪ್ರಾಣಸತ್ಯಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಶ್ರೀತತ್ವಾನುಕ್ತಿಗತಿರಪಿ ಸೂಚಿತಾ | ನಾಮಾದಯಸ್ತು
 ಬಧತ್ತಾದಿತ್ಯಾದೇಃ |

ಕಥಂ ತರ್ಹಿ 'ಯದರ್ಚಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭವಾದಿಭಿಃ ಸುರೈಃ ಶ್ರಿಯಾಚ' ಇತ್ಯುಕ್ತೋಪಾಸನಾ ತಸ್ಯಾ
 ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಆದರಾದಲೋಪಃ ಓಂ || 3-3-24-406 ||

ಶ್ರಿಯ ಇತ್ಯನುವರ್ತನೀಯಮ್ | ಶ್ರಿಯೋ ಭಗವದುಪಾಸ್ತಿಲೋಪಾಭಾವಃ ಆದರಾತ್
 ನಿರುಪಾಧಿಕಭಕ್ತಶಿಯಾತ್, ನ ತು ಬಧತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಕುತೋ ಹೇತೋಸ್ತಸ್ಯಾ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಪಸ್ಥಿತೇಸ್ತದ್ವಚನಾತ್ ಓಂ || 3-3-24-407 ||

ಪ್ರಸ್ತುತೇಶಸ್ಯ ಉಪ ಸಮೀಪೇ ಸ್ಥಿತೇಃ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಥಿತತ್ವಾತ್ | ಶ್ರಿಯೋ ನಿತ್ಯಂ
 ತತ್ಸಮ್ನಿತ್ಯೇನಾತಿಶಯಿತತತ್ರಸಾದಾನಿತ್ಯಮುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿತ್ಯಂ ತದುಪಸ್ಥಿತಿಃ
 ಕುತಃ? ತದ್ವಚನಾತ್ | 'ದ್ವಾವೇತಾವನಾದಿನಿತ್ಯಾ ಅನಾದಿಯುಕ್ತೌ' ಇತಿ
 ನಿತ್ಯಸಮ್ನಿತ್ಯವಚನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 24 ||

ನಿರ್ಧಾರಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-25 ||

ಒಂ ತನ್ನಿರ್ಧಾರಣಾರ್ಥನಿಯಮಸ್ತದ್ವಿಷ್ಟೇಃ ಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ ಫಲಮ್ ಓಂ

||3-3-25-408 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರವಣಮನನೋಪಾಸ್ತೀನಾಂ ತಿಸೃಣಾಮಪಿ ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ| ಹಿಃ
ಶ್ರುತಿಸೂಚಕಃ ಫಲಮಿತ್ಯಾವರ್ತತೇ| ತದ್ವಿಷ್ಟೇರಿತ್ಯಪಿ| ತನ್ನಿರ್ಧಾರಣಂ ತದಿತಿ
ವೇದಬೋಧ್ಯತ್ವಪರಾಮರ್ಶಃ| ಭಾವಪ್ರಧಾನಂ ವಾ| ಇತ್ಯಾದಿತ್ಯಾದಿನಾ
ಪೂರ್ವಪ್ರಕೃತಪರಾಪರತತ್ವಪರಾಮರ್ಶೋ ವಾ| ಅಯಮನ್ಯಾರ್ಥ ಇತಿ ತತ್ತ್ವನಿಶ್ಚಯ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ತೇನ ಸಹಿತೋಽರ್ಥನಿಯಮಃ ಅಯಮೇವ ವೇದಾರ್ಥೋ ನಾನ್ಯ ಇತಿ
ನಿಶ್ಚಯೋಽರ್ಥನಿಯಮಃ ಶ್ರವಣಮನನಫಲರೂಪಂ, ತದ್ ದ್ವಯಮಪಿ, ತದ್ವಿಷ್ಟೇಃ ಸೇತಿ
ಪ್ರಸ್ತುತಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದರ್ಶನಾತ್ ಧ್ಯಾನಸಾಧ್ಯಾತ್ ಪೃಥಕ್| ಅತಃ ತಾಭ್ಯಾಂ ದ್ವಿಷ್ಟಸಿದ್ಧೇಃ
ದ್ವಿಷ್ಟಾರ್ಥಂ ಧ್ಯಾನಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ|

ಮುಕ್ತಿಹೇತುದ್ವಿಷ್ಟೇಃ ಧ್ಯಾನಾದೇವ ಸಿದ್ಧೋ ಕಿಂ ತಾಭ್ಯಾಮಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ಹೀತಿ| ಶ್ಲೋಕವ್ಯ
ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ದ್ವಿಷ್ಟಾರ್ಥಂ ತ್ರಯಸ್ಯಾಪಿ ವಿಹಿತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ವಿಧಾನೇಽಪಿ ಕಥಂ
ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ಅಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ ಫಲಮ್| ತದ್ವಿಷ್ಟೇಃ
ಸನ್ನೇಹವಿಪರ್ಯಯಕೃತಪ್ರತಿಬನ್ಧಭಾವಃ ಫಲಂ ಶ್ರವಣಮನನಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಸಾಕ್ಷಾದ್
ದೃಷ್ಟಿಸ್ವರೂಪಾಜನೇಽಪಿ ತತ್ಪ್ರತಿಬನ್ಧನಿರಾಸದ್ವಾರಾ ತತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇತೇ ಇತಿ ಯುಕ್ತಂ
ತಾದರ್ಥಮ್| 'ಶ್ರುತ್ವಾ ಮತ್ವಾ ತಥಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ' ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ ಭಾವಃ| ಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ
ಪ್ರತಿಬನ್ಧಕ ಇತಿ ಸಂಶಯಾದಿರ್ವಾ|

ತದ್ವಿಷ್ಟೇರ್ಹ್ಯಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ ಫಲಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯವ ದ್ವಿಷ್ಟಾರ್ಥಂ ಧ್ಯಾನಂ ಅಪ್ರತಿಬನ್ಧಾರ್ಥಂ
ಶ್ರುತಿಮತೀ ಕಾರ್ಯೇ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಾವಪಿ ಶೇಷೋಕ್ತಿಃ ದೃಷ್ಟಿಸ್ವಯೋಃ ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಫಲಂ
ಸ್ಯಾತ್, ಕಿಂ ಧ್ಯಾನೇನೇತಿ ಶಿಷ್ಯಾಂ ವ್ಯದಸಿತುಮ್| ತರ್ಹಿ ತೇನೈವ ದೃಷ್ಟಿಸಿದ್ಧೇಃ ಕಿಂ
ತಾಭ್ಯಾಮಿತಿ ಶಿಷ್ಯಾಂ ವ್ಯದಸಿತುಂ ಅಪ್ರತಿಬನ್ಧ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ| ಅಪ್ರತಿಬನ್ಧಸ್ಯ
ಫಲತ್ವಕಲ್ಪಕತಯಾ ಹೀತಿ ದ್ವಿಷ್ಟಾರ್ಥಂ ವಿಹಿತತ್ವಾಽಪ್ಯಹೇತೂಕ್ತಿಃ| ತದುಪಪಾದಕತ್ವೇನ
ಚಾಪ್ರತಿಬನ್ಧಃ ಫಲಮಿತಿತಿ ಸರ್ವಮರ್ಥವತ್| ಶ್ರವಣಾದೇರ್ಜನಲೋಕಾದ್ಯರ್ಥಂ
ಕಾರ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧಾವಪಿ ದ್ವಿಷ್ಟಾರ್ಥಂ ತ್ರಿತಯಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮತ್ತೋಚ್ಯತ ಇತಿ
ಬೋಧ್ಯಮ್ ||25 ||

ಪ್ರದಾನಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-26 ||

ಓಂ ಪ್ರದಾನವದೇವ ಹಿ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 3-3-26-409 ||

ಅತ್ರೋಪಾಸ್ತೌ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಗುರೂಪದೇಶಾಖ್ಯಾಙ್ಗಮುಚ್ಯತೇ | ತದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ತತ್
ಶ್ರವಣಾದಿತ್ರಯಂ ಪ್ರದಾನವದೇವ | ದಾನಮುಪದೇಶಃ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕತ್ವರೂಪ
ಪ್ರಕೃಷ್ಟದಾನಯುತಮೇವ ದೃಷ್ಟ್ಯಾಖ್ಯಪಲವದಿತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ನ
ಶ್ರವಣಾದಿಮಾತ್ರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ತತ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರ(ದಾನಾ) ಸಾದಾಧೀನತ್ವಮ್
ಉಕ್ತಂ 'ಆಚಾರ್ಯವಾನ್ ಪುರುಷೋ ವೇದ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ದೃಷ್ಟೇಃ ಗುರುಪೀತ್ಯಾಯತ್ತತ್ವೇ ಮುಕ್ತೇರಪಿ ತಥಾತ್ಪಾಪತ್ಯಾ ಕದಾಚಿತ್ತದಪ್ರೀತ್ಯಾ
ಮುಕ್ತಭಾವೋಽಪಿ ಸ್ಯಾದಿತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಕಿಂಚಿದ್ಧಾಸಾದೇಃ ತತ್ರಾಙ್ಗೇಕಾರಾತ್ |
'ಜ್ಞಾನಿನೋ ಗುರುಶಾಪೇಽಪಿ' ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ ವಾ, 'ಶ್ಲೋತವ್ಯಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ
ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಮಾತ್ರೋಕ್ತಾವಪಿ ಸೇತಿಕರ್ತವ್ಯಸ್ಯ ಸಾಧನತ್ವಮನುಕ್ತಿಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಮಿತಿ
ಸೂಚಯಿತುಂ ವಾ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಟೀಕಾಯಾಂ - 'ನ ಹಿ ದೃಢಮುಷ್ಟಿನಿವೇಡನಾದಿ ಪೃಥಕ್
ಸಾಧನಮುಚ್ಯತ' ಇತಿ || 26 ||

ಲಿಙ್ಗಭೂಯಸ್ತಾ ದ್ಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-27 ||

ಓಂ ಲಿಙ್ಗಭೂಯಸ್ತಾತ್ ತದ್ಧಿ ಬಲೀಯಸ್ತದಪಿ ಓಂ || 3-3-27-410 ||

ಅತ್ರ ಗುರುಪ್ರಸಾದಸ್ಯ ಬಲೀಯಸ್ತಮುಚ್ಯತೇ | ತತ್ ಗುರುಪ್ರದಾನಂ (ಚ) ಬಲೀಯಃ
ಶ್ರವಣಾದಿಸ್ವಪ್ರಯತ್ನಾದಪಿ ಜ್ಞಾನಸಾಧನೇ ಬಲಿಷ್ಠಮ್ | ಕುತಃ? ಲಿಙ್ಗಭೂಯಸ್ತಾತ್
ಲಿಙ್ಗಬಾಹುಲ್ಯಾತ್ ಬಾಹುಲ್ಯದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವೃಷಭಾವಿಷ್ಣಾದ್ ವಾಯೋಃ ಅಗ್ರೇಃ
ಹಂಸಜಲವಾಯುಸಸ್ವರೂಪಬ್ರಹ್ಮವರುಣಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಶ್ರುತಿವಿದ್ಯೇನಾಪಿ ಸತ್ಯಕಾಮೇನ
ಭಗವಾಂಸ್ತೇವ ಮೇ ಕಾಮೇ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಇತಿ ಕೃತಗುರುಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಏಕಂ ಲಿಙ್ಗಂ 'ಅತ್ರ
ಹ ನ ಕಙ್ಕನ ವೀಯಾಯ' ಇತಿ ಗುರುಕೃತಾನುಜ್ಞಾ ಚ ಅಪರಂ ಲಿಙ್ಗಂ, ತಥಾ
ಉಪಕೋಸಲೇನಾಗ್ನಿಭ್ಯಃ ಶ್ರುತಿವಿದ್ಯೇನಾಪಿ ಕೃತಗುರುಪ್ರಾರ್ಥನಾ ತದ್ಗುರುಕೃತವಿದ್ಯೋಕ್ತಿ
ಶ್ಲೇಷಾದಿಲಿಙ್ಗಬಾಹುಲ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂ ತರ್ಹಿ ಶ್ರವಣಾದಿನೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ತದಪಿ |
ಶ್ರವಣಾದ್ಯಪಿ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅತ್ರ ಶ್ಲೋತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸೂಚಕೋ ಹಿಶಬ್ದಃ | ಲಿಙ್ಗಬಾಹುಲ್ಯಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
ಪ್ರಕರ್ಷೋಕ್ತಿಃ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ರಿತಯಾದಧಿಕಲಿಙ್ಗಸೂಚನಾಯ | ತಚ್ಚ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ
ದರ್ಶಿತಮ್ | ಬಲವದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಬಲೀಯ ಇತಿ ಪ್ರಕರ್ಷೋಕ್ತಿಃ ನ ಶ್ರವಣಾದಿತೋ

ಯವರ್ಲರ ನಾಪ ತದ್ವದ್ವರವತ್, ಕನ್ತು ಏರೆಯ ಇತಿ ದಾರ್ಪರೈ ತತ್ಸಮ್ಯೇ
ವ್ಯದಸಿತುಮಿತಿ ||27||

ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-28||

ಓಂ ಪೂರ್ವವಿಕಲ್ಪಃಪ್ರಕರಣಾತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಮಾನಸವತ್ ಓಂ

||3-3-28-411 ||

ಅತ್ರ ಪೂರ್ವಪ್ರಾಪ್ತಾದನ್ಯೋಽಪಿ ಗುರುಃ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಗುರುಃ ಪ್ರಕೃತಃ
ಪೂರ್ವೇಣ ಪೂರ್ವಗೃಹೀತೇನ ಗುರುಣಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಗುರೋರ್ವಿಕಲ್ಪಃ | ಸಜ್ಞಾಹ್ಯೋ
ನ ವೇತಿ ವಿವಿಧಕಲ್ಪಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪರಃ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯೋ ನ ವೇತಿ | ನ ತು
ಗ್ರಾಹ್ಯ ಏವೇತಿ ವಿಧಿಃ | ಕುತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ? ಪ್ರಕರಣಾತ್ | ಅನುಗ್ರಹಃ ಪ್ರಕೃತಃ | ಅನುಗ್ರಹಸ್ಯ
ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಕರಣಾಧೇತೋಃ | ಕ್ರಿಯಾಮಾನಸವತ್ | ಮಾನಸಂ ಚ ಸಾ ಕ್ರಿಯಾ ಚ,
ತದ್ವತ್ ಧ್ಯಾನವತ್ | ಕಡಾರಾಃ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಇತಿ ಪರನಿಪಾತಃ | ಯತಾ ಫಲತಃ
ಸಮಯೋರ್ಧ್ಯಾನಯೋಃ ವಿಕಲ್ಪಸ್ತಥೇತಿ |

ವಿಕಲ್ಪೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ವಿಕಲ್ಪಃ ಸಮಯೋರ್ಭವೇತ್' ಇತಿ, 'ವಿಕಲ್ಪಃ ಕಾಮತೋ ಭವೇತ್' ಇತಿ ಚ
ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ತೇನ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾರುತ್ರಮಶ್ಚೇತ್ ಪರಃ ಸತ್ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಏವ | ನ ವಿಕಲ್ಪಃ |
ಸಮೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಾನುಜ್ಞಯ್ಯಿವ | ಅಧಮಶ್ಚೇನ್ನ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಏವೇತಿ ಸೂಚಿತಮ್ |
ಪ್ರಕೃಷ್ಣಾನುಗ್ರಹಕರ್ತೃತ್ವ ಏವ ನಾನ್ಯಥೇತಿ ವಕ್ತುಮ್ | ತೇನ ಪೂರ್ವತ್ಯಾಗೇ ಹೇತುರ್ನೇತಿ
ನಿರಸ್ತಮ್ | ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥತ್ವಾದಿತಿ | ಏತೇನ 'ಗುರುಮನ್ವಪರಿತ್ಯಾಗೀ ರೌರವಂ
ನರಕಂ ವ್ರಜೇತ್' ಇತ್ಯಾದಿವಚನಂ ಅಧಮವಿಷಯಂ ವ್ಯರ್ಥವಿಷಯಕಂ ವೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ |
ಧ್ಯಾನೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಕ್ರಿಯಾಮಾನಸೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತತ್ಸ್ವರೂಪೋಕ್ತರ್ಥಾಃ | ಕೇಚಿತ್ತು
ಪೂರ್ವವಿಕಲ್ಪಶ್ಚ ಪೂರ್ವಸಮಶ್ಚೇದನ್ಯಸ್ತದಾ ವಿಕಲ್ಪ ಇತಿ
ದ್ಯೋತನಾಯೈವಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯಾಹುಃ |

ಇತಶ್ಚ ಸಮೋತ್ತಮೌ ಗ್ರಾಹ್ಯವಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅತಿದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-3-28-412 ||

'ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸ್ವ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಪೂರ್ವಗುರುಣಾ
ಸಮೋತ್ತಮಗುರುಸ್ವೀಕಾರಾಯಾತಿದೇಶಾಚ್ಚ ಸಮೋತ್ತಮೌ ಗ್ರಾಹ್ಯವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||28||

ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-29||

ಓಂ ವಿದ್ಯಾವ ತು ನಿರ್ಧಾರಣಾತ್ ಓಂ || 3-3-29-413 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಮುಕ್ತಿಹೇತುರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಮಿತಿ ಪ್ರಕರಣಾದನ್ವೇತಿ |
 ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಮೇವ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಂ, ನ ಕರ್ಮ | ಕುತಃ? ನಿರ್ಧಾರಣಾತ್ | 'ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ
 ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ' ಇತ್ಯನ್ಯನಿರಾಸೇನ ಜ್ಞಾನಸ್ಯೇವ
 ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವನಿರ್ಧಾರಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಕರ್ಮಣೈವ ಹಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್' ಇತ್ಯತೋಽಪಿ
 'ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ' ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಸೂಚಕಸ್ತು ಶಬ್ದಃ |

ವಿದ್ಯಾವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮ ವಾ ಇತ್ಯನಿರ್ಣಯ ಇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ |
 ತೇನ ಭಕ್ತಂ ವೇತ್ಯುಕ್ತಾವಪಿ ಕರ್ಮಣೈವೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ಪ್ರಾಪ್ತವಿಶೇಷಶಿಷ್ಯಾನಿರಾಸಾರ್ಥತ್ವಾದನ್ಯಾಪೌನರುಕ್ತ್ಯಂ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ಏವೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯೇವ
 ಬಾದ್ಯಂತರೋಕ್ತಸರ್ವಮುಕ್ತಿಹೇತೂನಾಂ ವ್ಯದಾಸೇ ಬೋಧ್ಯಃ | ಸ ಚ
 ವಿಸ್ತತೋಽನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ |

ತರ್ಹಿ ಶ್ರವಣೇನೈವ ಮುಕ್ತಿಹೇತುವಿದ್ಯೋಪಪತ್ತೌ ಕಿಂ ಧ್ಯಾನೇನೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ಓಂ || 3-3-29-414 ||

ತನ್ವಮಿದಮ್ | ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾದಪಿ ಮುಕ್ತಿಃ ನ ವಿದ್ಯಾಮಾತ್ರಾತ್ | ಯೇನ
 ಧ್ಯಾನವೈಯ್ಯರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ವಿದ್ವಾನಮೃತಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ ಕಥಮೇವಮಿತಿ ಚೇತ್,
 ದರ್ಶನಾಚ್ಛ ದೃಷ್ಟೈವ ತಂ ಮುಚ್ಯತ ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿಶೇಷಶ್ರುತ್ಯಾ 'ವಿದ್ವಾನ್'
 ಇತ್ಯಪಿ ಶ್ರುತಿರೇತದರ್ಥೇತಿ ಭಾವಃ || 29 ||

ಶ್ರುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-30 ||

ಓಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಬಲೀಯಸ್ತಾ ಚ್ಛ ನ ಬಾಧಃ ಓಂ || 3-3-30-415 ||

ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮೇವಾತ್ರಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಜ್ಞಾನಸ್ಯೇವ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವೇಽಪಿ ಕರ್ಮಣೈವೇತಿ
 ಸ್ಮೃತಿಬಾಧೋ ನಾಸ್ತಿ | ಕುತಃ? ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಬಲೀಯಸ್ತಾತ್ | ತಮೇವಮಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ
 ಆದಿಪದಾತ್ 'ಇನ್ಮೋಽಶ್ವಮೇಧಾನ್ ಶತಮಿಷ್ಟಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ
 ಬಹುಕರ್ಮಕೃತೋಽಪೀನ್ಯಸ್ಯ ದುಃಖಾಮಿಶ್ರಸುಖರೂಪಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ
 ತತ್ತಜ್ಞಾನಪ್ರಾರ್ಥನರೂಪಲಿಂಗಂ, 'ನಾಸ್ತಕೃತಃ ಕೃತೇನ' ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ಆದ್ಯಂತವತ್ಪಲತ್ವೇನಾವಧೃತಕರ್ಮಣಾ ನಿತ್ಯಪುಮರ್ಥೋ ನೇತಿ ಯುಕ್ತಿಃ, 'ಕರ್ಮಣಾ
 ಬದ್ಯತೇ ಜನ್ತುವಿದ್ಯಯಾ ಚ ವಿಮುಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮ ನ ಕುರ್ವನ್ತಿ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ

ಗೃಹ್ಯತೇ | ಬ್ರಹ್ಮರನಪಕಾಶಾವಧಾರಣವತ್ವೇನ, ಯುಕ್ತೇಃ ಶ್ರೌತತ್ವಾದನಾ,
ಸ್ಮೃತೇರಿಶವಾಕ್ಯತ್ವೇನ, ಯುಕ್ತುಪೇತತ್ವೇನ ಚ ಬಲೀಯಸ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಕರ್ಮಣ್ಯವೇತ್ಯುಕ್ತಿರಮಾನಂ ಕಿಮಿತ್ಯತಶ್ಚೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಆಸ್ಥಿತಾ ಏವೇತ್ಯನ್ವಯ ಇತಿ ಬಾವಃ |
ಬಾಧ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಕರ್ಮಣ್ಯವೇತಿ ಸ್ಮೃತೇರೇವಕಾರಾತ್ ಈಶವಾಕ್ಯತ್ವಾಚ್ಚ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮಿತಿ
ಶಂಕಾಂ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ | ಬಲೀಯಸ್ತಾದಿತಿ ಪ್ರಕರ್ಷೋಕ್ತಿಃ 'ತಮೇವಂ' ಇತ್ಯಾದೇಃ
ಸಾವಧಾರಣಾದಿತ್ಯೇಽಪಿ ನ ಕರ್ಮಣ್ಯವೇತಿ ಬಲವತ್ಸ್ಮೃತಿಸಾಮ್ಯಂ ನಿರವಕಾಶತ್ವಾದಿನಾ
ತತೋಽಪ್ಯತಿಶಯಿತತ್ವಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ಚಸ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗತಿಸೂಚಕಃ ||30||

ಅನುಬನ್ಧಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-31||

ಓಂ ಅನುಬನ್ಧಾಭ್ಯಃ ಓಂ || 3-3-31-416 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಸ್ತುತದರ್ಶನಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಸಾಧ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ದರ್ಶನಮಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಅನುಬನ್ಧೋ ಭಕ್ತಿಃ |
'ಅನುಬನ್ಧಸ್ತು ಭಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ | ಶಮದಮಾದಿಃ ಆದಿಪದಾರ್ಥಃ |
ಶ್ರವಣಾದಿಜನ್ಯಮಪಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಂ ಅನುಬನ್ಧಾಭ್ಯೋ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತ್ಯಾಭ್ಯೋ ಭವತಿ ನ
ದ್ವೇಷಾದಿನೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಭಕ್ತೀತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅನುಬನ್ಧೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ವಾನುಸಾರೇಣ ಬಧ್ನಾತಿ ಆರ್ಜಯತಿ
ಹರಿಗುರ್ವಾದಿಪ್ರಸಾದಾದಿಕಮಿತ್ಯೇವಂರೂಪಾ ಭಕ್ತಿರೇವ ನ ದ್ವೇಷಾದಿರಿತಿ
ಜ್ಞಾಪಯಿತುಮ್ | ತೇನ 'ದ್ವೇಷಾಚ್ಛೇದ್ಯಾದಯಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸ್ವಭಾವಭಕ್ತವಿಷಯೇತಿ
ಸೂಚಿತಮ್ | ಅತ್ರ ದೃಷ್ಟೇಃ ಭಕ್ತಿಸಾಧ್ಯತ್ವಮುಕ್ತಮ್ | ಅಮ್ಬವದಿತ್ಯತ್ರ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ
ಭಕ್ತಿಸಾಧ್ಯತ್ವಮಿತಿ ಭೇದಃ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು ಪ್ರಧಾನಸಾಧನತ್ವಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಃ,
ಸಾಧನಾನ್ತರೋಪಸಂಕ್ರಮಾರ್ಥಶ್ಚ ಪುನರಾರಮ್ಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ ||31||

ಪ್ರಜ್ಞಾನ್ತರಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-32||

ಓಂ ಪ್ರಜ್ಞಾನ್ತರಪೃಥಕ್ತ್ವದ್ವೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ || 3-3-32-417 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಸ್ಯ ತಾರತಮ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪ್ರಜ್ಞಾನ್ತರಂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಶೇಷಃ,
ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸಂತಾನರೂಪಂ ಧ್ಯಾನಮ್ | ತಸ್ಯ ಪೃಥಕ್ತ್ವವತ್ ತಾರತಮ್ಯವತ್
ದೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ ನಾನಾವಿಧೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತದುಕ್ತಂ ತಟ್ ದೃಷ್ಟಿತಾರತಮ್ಯಮ್ ಉಕ್ತಮ್
'ಅನ್ತರ್ದೃಷ್ಟಯೋ ಬಹಿರ್ದೃಷ್ಟಯೋಽವತಾರದೃಷ್ಟಿಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ
ದೃಷ್ಟಿಪೃಥಕ್ತ್ವೇಽಪಿ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಮುಕ್ತಿಸ್ತರಿತ್ಯೇತತ್ 'ದೃಷ್ಟ್ಯೈವ ಹೃವತಾರಾಣಾಮ್'

ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾವುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನ 'ದೃಷ್ಟವೇ ತಂ' ಇತಿ ಸಮ್ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಾವೇವ ಮೋಕ್ಷಃ

ಶ್ರುತ ಇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಯಥಾಯೋಗಂ ತದುಪಪತ್ತೇ |

ದೃಷ್ಟಾನ್ಮೋಕ್ಷಿಃ ದೃಷ್ಟಿಹೇತುಧ್ಯಾನಸ್ಯ ಭೇದಾದಿತಿ ಹೇತುಸೂಚನಾಯ | ಧ್ಯಾನವದಿತಿ
ವಾಚ್ಯೇ ಏವಮುಕ್ತಿಃ ತತ್ಸ ರೂಪೋಕ್ತರ್ಥಾ | ತೇನ ಜ್ಞಾನಾನ್ಯಮಾನಸಕ್ರಿಯಾ ಧ್ಯಾನಮಿತಿ
ವಾದೋ ನಿರಸ್ತಃ | ಕರ್ಷಕಾಣಾಮಿವ ಸಾಧನಭೇದೇಽಪಿ ಕದಾಚಿತ್ ಸಾಧ್ಯಸಾಮ್ಯಂ
ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತಃ 'ತದುಕ್ತಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ದರ್ಶನಗ್ರಹಣೇ ವರ್ತಮಾನೇ ದೃಷ್ಟಿರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಸ್ವಷ್ಟಾರ್ಥತ್ವಾಯ ವಾ, ಸಾಧ್ಯಾರ್ಪಕಚಶಬ್ದಾನ್ವಯಾಯ ವಾ | 'ಅನ್ತರ್ವೃಷ್ಟಯಃ ಇತಿ
ಶ್ರುತಿವಿಶೇಷಸೂಚನಾಯ ವಾ ಇತ್ಯೇಕೇ ||32||

ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-33||

ಓಂ ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾದಪ್ಯುಪಲಭ್ಯೇರ್ಮೃತ್ಯುವನ್ನ ಹಿ ಲೋಕಾಪತ್ತಿಃ ಓಂ

|| 3-3-33-418 ||

ಅತ್ರ ಬಿಮ್ಬಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸಂಗಸನ್ನಿಧಾಪಿತಾ ಮುಕ್ತಿಥಃ
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ಚಾನ್ವೇತಿ | ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾಣಾಂ ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್
ಸಮಾನತ್ವಾತ್ ಉಪಲಭ್ಯೇಃ ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಸಾಧಾರಣ್ಯಾತ್ ಕಿಂಚಿದ್ರೂಪದೃಷ್ಟ್ಯಪಿ
ಮುಕ್ತಿರ್ಭವತೀತಿ ನ | ಕಿನ್ತು ಸ್ವಬಿಮ್ಬರೂಪದೃಷ್ಟ್ಯವೇ ಮೃತ್ಯುವತ್ | ಯಥಾ
ಮೃತಿಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ನ ಮುಕ್ತಿಃ, ಕಿನ್ತು ಮೃತಿವಿಶೇಷಾದನನ್ತರಂ ತಥೇತಿ |
ರೂಪಾನ್ತರದೃಷ್ಟೇಃ ವೈಫಲ್ಯಾಯೋಗಾತ್ ತಸ್ಯಾಃ ಯತ್ಕಲಂ ಸೈವ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ನ
ಹೀತಿ | ರೂಪಾನ್ತರದೃಷ್ಟಿಫಲಭೂತಾ ಮಹರಾದಿಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಮುಕ್ತಿರ್ನ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ |

ತತ್ಕಲಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಲೋಕಾಪತ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತತ್ಕಲಮಿದಮಿತಿ ಸೂಚನಾಯ | ದೃಷ್ಟಿಪದೇ
ಪ್ರಕೃತೇಽಪ್ಯುಪಲಭ್ಯೇರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಉಪ ಸಮೀಪೇ ಯೋಗ್ಯತಯಾ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ
ರೂಪಸ್ಯೋಪಲಭಿರಿತಿ ಸ್ವಯೋಗ್ಯದೃಷ್ಟೇಃ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯಪಿ ಸೂಚನಾಯೇತ್ಯೇಕೇ | ನ
ಸಾಮಾನ್ಯಾದುಪಲಭ್ಯೇರಿತ್ಯನೇನ ಸ್ವಯೋಗ್ಯದೃಷ್ಟೇರಿತ್ಯಪಿ ಲಭ್ಯತ ಇತ್ಯನ್ಯೇ ||33||

ಪರೇಣಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-34||

ಓಂ ಪರೇಣ ಚ ಶಬ್ದಸ್ಯ ತಾದ್ವಿದ್ಯಂ ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ತ್ವನುಬನ್ಧಃ ಓಂ

|| 3-3-34-419 ||

ಅತ್ರ ಭಕ್ತೇಃ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇಣ ದೃಷ್ಟಿಹೇತುತ್ವಂ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಚ ಏವ | ತುರಾವರ್ತತೇ |
ಪ್ರಸ್ತಾವಾತ್ ದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ |

ಪರೇಣ ಚ ಪರಮಾತ್ಮನೈವ ದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಂ, ನ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವತನ್ತ್ರಯಾ | ಕುತಃ?
'ಏತೈರುಪಾಯೈರ್ಯತತೇ ಯಸ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸ್ತಸ್ಯೈಷ ಆತ್ಮಾ ವಿಶತೇ ಬ್ರಹ್ಮಧಾಮ' ಇತಿ
ಶ್ರುತೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಕಥಂ ತರ್ಹಿ 'ಭಕ್ತಿರೇವೈನಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರತ ಉಕ್ತಂ ಶಬ್ದಸ್ಯೇತಿ |
'ಭಕ್ತಿರೇವ' ಇತಿ ಶಬ್ದಸ್ಯ ತಾದ್ವಿದ್ಯಂ ತು ಭಕ್ತೇಃ | ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇಣ ದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕೇತುತ್ವವಾಚಿತ್ವಂ
ತು ತಸ್ಯಾಃ ಕಾರಣತ್ವಾತ್ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ | 'ಹನ್ತಾ ರಾಮಶರಃ' ಇತಿವದುಪಚಾರ ಇತಿ
ಭಾವಃ | ಸತ್ತ್ವನೈಷು ಭಕ್ತೇರ್ವಿಶಿಷ್ಟೋಕ್ತಿಃ ಕುತಃ? ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ತ್ವನುಬನ್ಧಃ | ಅನುಬನ್ಧಸ್ತು
ಭಕ್ತಿಸ್ತು ಭೂಯಸ್ತಾತ್ ಕರಣೇಷು ಪ್ರಧಾನತ್ವಾದುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದ್ವಾ ಪರೇಣೈವ ವಾಚ್ಯೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಶಬ್ದಸ್ಯ ಭಕ್ತಿರೇವೇತಿ ಶಬ್ದಸ್ಯ ತಾದ್ವಿದ್ಯಂ
ಯುಕ್ತಮಿತಿ ವೃತ್ತಾಂತರಂ ಏತದಂಶಸ್ಯ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಸರ್ವಶಬ್ದಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವೃತ್ತೇಃ
ಪ್ರಥಮೇ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ತತ್ಪರೇಯಂ ಶ್ರುತಿರಿತಿ ಭಾವಃ | ಕೇಚಿತ್ತು ಶಬ್ದಸ್ಯ ಏತೈರಿತಿ ಶಬ್ದಸ್ಯ
ತಾದ್ವಿದ್ಯಂ ಪರೇಣೈವ ದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಂ ಭವತೀತ್ಯೇತದರ್ಥವಾಚಿತ್ವಮಸ್ತಿ ಯತೋಽತಃ
ಪರೇಣೈವ ದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಮಿತ್ಯಾಪಿ ಯೋಜಯನ್ತಿ |

ಭಕ್ತಿರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅನುಬನ್ಧ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರಸ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಘಟನಾಯ | ಶ್ರುತೌ
ವಿಶಿಷ್ಟೋಕ್ತೇರ್ಗತಿಸೂಚಕಸ್ತುಶಬ್ದಃ || 34 ||

ಏಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-35 ||

ಓಂ ಏಕ ಆತ್ಮನಃ ಶರೀರೇ ಭಾವಾತ್ ಓಂ || 3-3-35-420 ||

ಅತ್ರ ಯೋಗ್ಯತಾನಾದಿತ್ವಾಯ ಅಂಶಾನೋರೈಕ್ಯಮುಚ್ಯತೇ | ಚೇತ್ಯಸ್ತಿ | ಅಂಶೀ ಅಂಶ
ಇತ್ಯೇಕಃ | ಚ ಏವ | ನ ಭಿನ್ನಃ | ಯೇನಾಂಶಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತ್ಯಾ ಯೋಗ್ಯತಾನಾದಿತ್ವಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ
ಭಾವಃ | ಕುತಃ? ಆತ್ಮನೋಽಮ್ನಿನಃ ಸಮ್ನಿನಿ ಶರೀರೇ ಅಂಶಿಕರ್ಮಾರ್ಜಿತಶರೀರೇ
ಭಾವಾತ್ | ಅಂಶಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷೋ ವಾ | ಏತದರ್ಥೇ ಆತ್ಮನ ಇತ್ಯಾವೃತ್ತಿರ್ವಾ |
ಅರ್ಜುನಾದ್ಯಂಶಸ್ಯ ಸತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇನ್ಯಾದ್ಯಂಶಿಕರ್ಮಾರ್ಜಿತೇ ದೇಹೇ ಸತ್ತಂ ತತೋ
ಭೇದೇ ನ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಜ್ಞಾನಾದಭಿದಾದಂಶಾಂಶನೋಃ ಭೇದಃ ಪವನ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ =

ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕಸ್ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ಯಾನ್ ತೂಪಲಭಿವತ್ ಓಂ || 3-3-35-421 ||

ತುರೇವ| ಉಪಲಭೀತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್| ಜ್ಞಾನಸುಖಾದೌ ವ್ಯತಿರೇಕ
 ಇವಾಂಶಾಂಶಿನೋವ್ಯತಿರೇಸ್ತು ಭೇದ ಏವೇತಿ ನ| ಕುತಃ? ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ಯಾತ್|
 ತನ್ಯಾಂಶಿನೋ ಭಾವೇನ ಉಪಾಸನಾದಿನಾ ಭಾವಿತ್ಯಾತ್ ಅಂಶಸ್ಯ
 ತತ್ಫಲಾನುಸನ್ಯಾತ್ಯತ್ಯಾತ್ ಅಲ್ಪೇ
 ಜ್ಞಾನಾದಾವನುಸನ್ಯಾನಾಭಾವೇಽಪ್ಯಂಶಿಗತೋಪಾಸನಾದಿಫಲಾನುಸನ್ಯಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|
 ತಥಾ ತದ್ಭಾವನ್ಯಾಂಶಗತಜ್ಞಾನಾದೇಃ ಧರ್ಮಸ್ಯ
 ಭಾವಿತ್ಯಾದಂಶಿನೋಽನುಸನ್ಯಾತ್ಯತ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 35 ||

ಅಜ್ಞಾವಬದ್ಧಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-36 ||

ಓಂ ಅಜ್ಞಾವಬದ್ಧಾಸ್ತು ನ ಶಾಖಾಸು ಹಿ ಪ್ರತಿವೇದಮ್ ಓಂ || 3-3-36-422 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪರಿವಾರದೇವತೋಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತಿ ಸಾಧ್ಯತೇ| ತುವಿಶೇಷೇ|
 ಅಜ್ಞಾವಬದ್ಧಾಃ ಈಶಸ್ಯಾಜ್ಞತಯಾ ಅವಬದ್ಧಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ ಬ್ರಹ್ಮದ್ಯಾಃ ಉಪಾಸ್ಯಾ ಇತಿ ಶೇಷಃ|
 ಕುತಃ? ವೇದೇಷು ತೇಷಾಮುಕ್ತೇಃ ಫಲಾನುರಾಭಾವೇನ ತದನುಪಪತ್ತೇರೇವ|
 ಆದ್ಯಾನಾಯೇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾದಿತಿ| ತರ್ಹಿ ದೇವತ್ವವೈಷ್ಣವತ್ವಾದಿಧರ್ಮಾಣಾಂ
 ಸರ್ವದೇವೇಷ್ಟಿವಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಸಾಧಾರಣಧರ್ಮಾಣಾಂ ರುದ್ರಾದಿಷು ರುದ್ರತ್ವಾದಿಗುಣಾನಾಂ
 ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಷು ಉಪಸಂಹಾರ್ಯತಾ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ತ್ವಿತಿ| ಉಪಸಂಹಾರೇ ತು ಅಸ್ತಿ
 ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಸ ಕಃ? ಪ್ರತಿವೇದಂ ಯಾಃ ಶಾಕಾಸ್ತಾಸು ಉಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗುಣಜಾತಂ
 ರುದ್ರಾದೌ ನೋಪಸಂಹಾರ್ಯಮ್| ಉಕ್ತಮಾನಾಂ ಗುಣಾ ಅವರೇಷು ಸಮೇಷು
 ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ನ ಧ್ಯೇಯಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಕುತ ಏತದಿತ್ಯತೋ ಹೀತ್ಯುಕ್ತಮ್|
 ಸಮತ್ವಾದ್ಯೋತ್ತಮತ್ವಾದ್ಯೇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಜ್ಞೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಃ ತೇಷಾಮುಪಾಸ್ತಿನಃ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ, ಕಿನ್ತು
 ಅಜ್ಞತ್ವೇನೇತಿ ಸೂಚನಾಯ| ತೇನ 'ತಮೇವೈಕಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಿರೋಧೋ ನಾಸ್ತಿ| ತತ್ರ
 ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಜ್ಞೇಯತ್ವನಿರಾಸಾದಿತಿ ಫಲಿತಮ್| ಅಜ್ಞದೇವಾ ಇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅವಬದ್ಧಾ
 ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಅವಮತ್ವಾದ್ ಬದ್ಧತ್ವಾದಜ್ಞತ್ವಮಿತ್ಯಜ್ಞತ್ವೋಪಪಾದನಾಯೇತ್ಯೇಕೇ| ಅನ್ಯೇ ತು
 - ಈಶಾಜ್ಞೇಷ್ವವಬದ್ಧಾಃ ಸ್ಥಿತಾ ಇತ್ಯೇವ ತೇಷಾಮಜ್ಞ ದೇವತಾತ್ವಂ ನ ತು

ತದಿಹ್ನತ್ಯೇನೈವ | ವಿಷ್ಣೋರಹ್ನನಮುದ್ಯುತೇಃ ವಿಷ್ಣೋರಹ್ನಾನ ದೇವತಾಃ ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ |
 ಯತೋ ಜನಿಸ್ತತ್ಯೇವ ಸ್ಥಿತೇಃ ಅಹ್ನತ್ಯಮೇವ ಕುತೋ ನೇತ್ಯತೋಽವಬಧ್ಧತ್ವಾದಿತಿ
 ವಕ್ತುಮಿತ್ಯಾಹುಃ | ವಸ್ತುತಸ್ತು ಅಹ್ನಾವಬದ್ಧಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ನಾಯಮರ್ಥಃ |
 ಭಾಷ್ಯಾದಿವಿರೋಧಾತ್ | ಕಿನ್ತು, ಅಹ್ನೈಃ ಅಹ್ನದೇವೈರವಬದ್ಧಾಃ ಸಮ್ಯದ್ಧಾಸ್ತದ್ವಿಷಯಾಃ
 ಉಪಾಸ್ತಿಪರಿಚರ್ಯಾದಯಃ ಕಾರ್ಯಾ ಇತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ | ಶಾಖಾಸು ಇತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ
 ಪ್ರತಿವೇದಮಿತ್ಯುಕ್ತೇಃ ಅವಿಭಕ್ತವೇದಸ್ಯಾಪಿ ಸತ್ತ್ವಾದಿತ್ಯುಕ್ತಂ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ |

ಅಧಮನ್ಮಾನಾಮುತ್ತಮೇಷೂಪಸಂಹಾರೇಽಪಿ ನ ದೋಷ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಮನ್ವಾದಿವದ್ವ್ಯಾವಿರೋಧಃ ಓಂ || 3-3-36-423 ||

ವಾಶಬ್ದೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ಅವರಗುಣಾನಾಮುತ್ತಮೇಷೂಪಸಂಹಾರೇಽಪಿ
 ಅವಿರೋಧಃ | ಮನ್ವಾದಿವತ್ | ಯಥಾಮನ್ವವಿದ್ಯಾದೇರಧಮಪರಸ್ಯ
 ಉತ್ತಮವಿಷಯತ್ವೇನಾದ್ಯಯನಂ ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಪೂರ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧವರ್ಜಂ ತು ಶಕ್ರಾದ್ಯಾ
 ದೇವತಾ ಮತಾಃ' ಇತಿ ಋಗ್ವ್ಯಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ || 36 ||

ಭೂಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-37 ||

ಓಂ ಭೂಮ್ನಃ ಕ್ರತುವಜ್ಜ್ಯಾಯಸ್ತಂ ತಥಾ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 3-3-37-424 ||

ಅತ್ರ ಭೂಮಗುಣಸ್ಯ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಭೂಮೇತ್ಯತ್ರ ಭಾವಭವಿತೋರೈಕೈನ
 ಧರ್ಮಿಪರತ್ವೋಕ್ತಾವಪಿ ಇಹ ನಿರತಿಶಯಪೂರ್ಣತ್ವರೂಪಧರ್ಮಪರೋ ಭಾವಪ್ರಧಾನೋ
 ವಾ ಭೂಮಶಬ್ದಃ | ಉಪಾಸ್ಯ ಇತ್ಯಸ್ತಿ |

ಭೂಮಗುಣಃ ಸರ್ವೈರುಪಾಸ್ಯಃ | ಕುತಃ? ಭೂಮ್ನೋ ಭೂಮಗುಣಸ್ಯ ಜ್ಯಾಯಸ್ತಂ
 ಸರ್ವಗುಣೇಷು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಯತೋಽತ ಇತಿ | ಜ್ಯಾಯಸ್ತಂ ಕುತಃ? ಕ್ರತುವತ್ | ಅನೇನ
 ಸರ್ವಗುಣೇಷು ನುಸ್ಮೂತತ್ವೇನ ಆನನ್ವಾದಿಗುಣೋಪಾಸ್ತಿಫಲಹೇತುತ್ವಾದಿತಿ
 ಹೇತುರ್ಲಭ್ಯತೇ | ಯಥಾ ದೀಕ್ಷಾಪ್ರಾಯಣೀಯೋದಯನೀಯಸವನತ್ರಯಾವಭೃಥಾತ್ಮಕಃ
 ಕ್ರತುವಿಶ್ವಜಿದಾದಿಸರ್ವಯೋಗೇಷು ನುಸ್ಮೂತತ್ವೇನ ತತ್ತದ್ಯೋಗ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಫಲಹೇತುರಿತಿ
 ತಸ್ಯ ಜ್ಯಾಯಸ್ತಂ ತಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಇತರಗುಣಾಪೇಕ್ಷಯಾಽಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತತರತ್ವದ್ಯೋತನಾಯ
 ಪ್ರಕರ್ಷಪ್ರತ್ಯಯಃ | ಸರ್ವಾನುಸ್ಮೂತತ್ವೇನಾಸ್ಯೈವ ಫಲಹೇತುತ್ವಂ ಕುತಃ? - ತಥಾ
 ದರ್ಶಯತಿ ಚ |

ಕ್ರತುಶಬ್ದೋ ದೀಕ್ಷಾದ್ಯಾಙ್ಗಲಾಪವಿಷ್ವಯೋತಷ್ಮಾದಮವಾಚ್ಯದ ಅತ್ರ ತದಾಙ್ಗಲಾಪವರ
 ಇತಿ ಗುರುಪಾದಾಃ | ತೇನ ಕಸ್ಯಾಚಿದತ್ರ ಮೀಮಾಂಸಾವಿರೋಧಪ್ರಲಾಪೋಽಪೋಧಃ |
 ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು - ಯಥಾ ಸವನತ್ರಯಾತ್ಮಕಃ ಕ್ರತುಃ ಅಹೀನಾದಿಷು ಪ್ರತ್ಯಹಂ
 ಸಮ್ಪದ್ಯಮಾನೋ ವಿಶಿಷ್ಟೋ ಭವತಿ ತಮನ್ತರೇಣ ಏಕಸ್ಯಾಪ್ಯಹೋಽನನುಷ್ಠೇಯತ್ವೇನ
 ಧ್ರುವಾಃ ಸತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಹೀನಾಃ ಇತಿ ಸತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಯಾಜ್ಞಿಕೋಕ್ತಿರೇವಂ
 ಇಹಾಪೀತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಕ್ವಚಿತ್ ಭಾಷ್ಯೇ ತಥಾಚೇತಿ ಪಾರಃ | ಅತ್ರ 'ತಥಾಹಿ ದರ್ಶಯತಿ' ಇತಿ
 ಪಾರಾನ್ತರಂ ಕೇಚನ ಪಠನ್ತಿ || 37 ||

ನಾನಾಶಬ್ದಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-38 ||

ಓಂ ನಾನಾ ಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್ ಓಂ || 3-3-38-425 ||

ಅತ್ರ ಭೂಮಗುಣಸ್ಯ ತಾರತಮ್ಯೇನೈವ ಸರ್ವೋಪಸ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಭೂಮೋಪಾಸ್ಯ
 ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಸರ್ವಗುಣೇಷು ಅನುಸ್ಯೂತೋ ಭೂಮಗುಣೋ ನಾನಾ
 ಸರ್ವೈರ್ಯಥಾಸಧಿಕಾರಂ ನಾನಾಪ್ರಕಾರೇಣೋಪಾಸ್ಯಃ | ನ ತು ಏಕರೂಪ್ಯೇಣ | ಯೇನ
 ಫಲಭೇದೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ? ಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್ ಶಬ್ದಾನುಮಾನವ್ರತ್ಯಕ್ಷೈರ್ಭೇದಾತ್ |
 ಭೂಮಗುಣಪ್ರತೀತೇಃ ನಾನಾಪ್ರಕಾರತ್ವಾತ್ ಶಬ್ದಾದಿನೈವ ತತ್ರತೀತೇರೇಷ್ವವ್ಯತ್ವಾತ್,
 ತೈಶ್ಚ ಯಥಾಸಧಿಕಾರಂ ತಾರತಮ್ಯೇನ ಪೂರ್ಣತ್ವಪ್ರತೀತೇಃ
 ಕ್ಷಣದಿನಪಕ್ಷಮಾಸಾದ್ಯಾನನ್ಯತಾರತಮ್ಯವತ್ ಪೂರ್ಣತ್ವೇಽಪಿ ತದುಪಪತ್ತೇಶ್ಚೇತಿ ಭಾವಃ |
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದೀತಿ ವಾಚ್ಯೇ ವ್ಯುತ್ಪಮೋಕ್ತಿಃ ಶ್ವವಣಾದಿಕ್ರಮಮವೇಕ್ಷೇತಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ |
 ತ್ರಿತಯೋಕ್ತಿಃ ನೈಕೇನಾಪ್ಯೇಕರೂಪಾ ಧೀಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಾಯತ ಇತಿ
 ಸೂಚಯಿತುಮಿತ್ಯೇಕೇ || 38 ||

ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-3-39 ||

ಓಂ ವಿಕಲ್ಪೋ ವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-3-39-426 ||

ಅತ್ರ ಬಿಮ್ಬಾನ್ಯೋಪಾಸನೇಃ ವಿಕಲ್ಪೇನ ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಸಾಮಾನ್ಯೋಪಾಸನಸ್ಯೇತಿ
 ಶೇಷಃ | ಬಿಮ್ಬಾನ್ಯನ್ಯಸಿಂಹೋಪಾಸನಸ್ಯ ವಿಕಲ್ಪೋ ವಿವಿಧಕಲ್ಪಃ, ಕರ್ತವ್ಯಂ ನ ವೇತಿ | ನ
 ತು ನ ಕಾರ್ಯಮೇವೇತಿ ನಿಯಮಃ | ಕುತಃ? ವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್
 ದುರಿತನಿವೃತ್ತಿರೂಪಫಲವಿಶೇಷಹೇತುತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಸ್ಯ ತದವೇಕ್ಷಾ ತೇನ
 ಕಾರ್ಯಮ್, ಅನ್ಯೇನ ತು ನೇತಿ ಷೋಡಶಿಗ್ರಹಣಾಗ್ರಹಣವದ್ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೋ ವಿಕಲ್ಪಃ || 39 ||

ಕಾಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-40||

ಓಂ ಕಾಮ್ಯಾಸ್ತುಯಥಾಕಾಮಂ ಸಮುಚ್ಚೇಯೇರನ್ನ ವಾ ಪೂರ್ವಹೇತ್ವಭಾವಾತ್

ಓಂ || 3-3-40-427 ||

ಅತ್ರ ಮೋಕ್ಷಾನ್ಯಕಾಮ್ಯವಿದ್ಯೋಕ್ತಭಗವದ್ರೂಪತದ್ಗುಣೋಪಾಸ್ತೌ ವಿಶೇಷ ಉಚ್ಯತೇ | ತುಃ
ಪ್ರಾಚೀನಾದ್ವಿಶೇಷೇ | ಕಾಮ್ಯಾಸ್ತು ಮೋಕ್ಷಾನ್ಯಕಾಮ್ಯಸಾಧನೇಶಗುಣಾಸ್ತು ಯತಾಕಾಮಂ
ವಿತ್ತಾದಿಕಾಮಾನುಸಾರೇಣ ಸಮುಚ್ಚೇಯೇರನ್ ನ ವಾ ಉಪಸಂಹಾರ್ಯಾ ನ ವಾ |
ಅಮುಮುಕ್ಷುಭಿರುಪಸಂಹಾರ್ಯಾಃ, ಮುಮುಕ್ಷುಭಿರ್ನೇತಿ ಪುಂಭೇದೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ
ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥೋ ವಾಶಬ್ದಃ | ಮುಮುಕ್ಷುಭಿರ್ನೇತಿ ಕುತಃ? ಪೂರ್ವಹೇತ್ವಭಾವಾತ್
ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛಾತಃ ಪೂರ್ವೋ ಯೋ ಹೇತುಃ ವಿತ್ತಾದಿಕಾಮಾಖ್ಯಃ ತದಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಯಥಾಕಾಮಮಿತಿ ಸಮುಚ್ಚಯವಿಶೇಷಣಂ ಸತ್ ಯಸ್ಯ ಯದ್ವಿತ್ತಾದಿಕಾಮಃ ತಸ್ಯ
ತತ್ತದನುಗುಣಗುಣಾ ಉಪಸಂಹಾರ್ಯಾ ಇತಿ ವಿಶೇಷೋಕ್ತರ್ಥಮ್ |

ಯದ್ವಾ ಕಾಮೇತಿ ಕಾಮವಿಶೇಷತ್ವಾದೀಶಪ್ರಸಾದೋ ಮೋಕ್ಷಾನ್ಯಕಾಮಶ್ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ |
ದ್ವಯೋರ್ವಿಶೇಷಣಮ್ | ಯಥಾಕಾಮಂ ಈಶಪ್ರಸಾದಮನುಲ್ಲಭ್ಯ ತಮುದ್ಧಿಶ್ಯೇತಿ
ಯಾವತ್, ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ ಸಮುಚ್ಚೇಯೇರನ್ | ಯಥಾಕಾಮಂ ಅನ್ಯಕಾಮಾನುರೋಧೇನ
ತಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ನ ವೋಪಸಂಹಾರ್ಯಾಃ | ಫಲಭೇದೇನ ಮುಮುಕ್ಷುಷ್ಟೇವ ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥೋ
ವಾಶಬ್ದಃ | ಅನ್ಯಕಾಮಾಯನೇತಿ ಕುತಃ? ಪೂರ್ವಹೇತ್ವಭಾವಾತ್
ಕಾಮಾಖ್ಯಹೇತ್ವಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ
ವಿಶಿಷ್ಟಫಲಾಖ್ಯಪೂರ್ವನಯೋಕ್ತಹೇತ್ವಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅತ ಏವ ಕಾಮೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪೂರ್ವೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಮುಮುಕ್ಷಾದಶಾಯಾಂ ಅನ್ಯಕಾಮೋ ನಾಸ್ತಿ,
ತಸ್ಯ ಪೂರ್ವಕಾಲೀನತ್ವಾದಿತಿ ಕಾಮಾಭಾವಸ್ಯ ಪಕ್ಷಧರ್ಮತಾಸೂಚನಾಯ ಚ |
ಕಾಮಾಭಾವೇಽಸ್ತು ಸಮುಚ್ಚಯ ಇತ್ಯಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಶಿಷ್ಟಾವ್ಯುದಾಸಾಯ
ಹೇತ್ವಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ||40||

ಅಜ್ಞಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-41||

ಓಂ ಅಜ್ಞೇಷು ಯಥಾಽಽಶ್ರಯಾಭಾವಃ ಓಂ || 3-3-41-428 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಈಶಾಜ್ಞಾಶ್ರಿತತ್ವೇನ ದೇವಮಾತ್ರೋಪಾಸ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ |
ಅಜ್ಞೇಷ್ಟಿತ್ಯುಕ್ತೇಃ ಸೂರ್ಯಾದಿದೇವತಾನಾಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ |

ಯಥಾಽಽಶ್ರಯವಾಪಃ 'ಚಕ್ಷೋಃ' ಸೂರ್ಯಃ, ತದಾಶ್ರತಾಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ

ಇತ್ಯಾದಾವುತ್ರಸ್ತಥೈವ ಈಶಾಙ್ಗೇಷೂಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತಿ ಪ್ರಕರಣಾದನ್ವೇತಿ ಅನ್ಯಥಾ

'ಚಕ್ಷೋಃ' ಇತ್ಯಾದ್ಯಙ್ಗಸ್ಥಿತಿಶ್ರುತಿವೈಯ್ಯುರ್ಧ್ಯಾಪತ್ತೇಃ |

ಯತ್ರ ಜನ್ಮ ತತ್ಯವ ಸ್ಥಿತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚವಮಿತ್ಯ ಹಿ -

ಓಂ ಶಿಷ್ಯೇಶ್ಚ ಓಂ || 3-3-41-429 ||

ಶಿಷ್ಯಃ ಶಿಕ್ಷಾವಿಧಿರಿತಿ ಯಾವತ್ | 'ಯಸ್ಮಿನ್ ಯಸ್ಮಿನ್ ಯೋ ಹಿ ಚಾಙ್ಗೇ ನಿವಿಷ್ಟಃ ಪರಸ್ಯ

ಚಿನ್ಯಃ ಸ ತಥಾ ತಥೈವ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ವಿಧಾನಾಚ್ಚ ಅಙ್ಗೇಷೂಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತ್ಯನುಷಙ್ಗಃ |

ನ ಕೇವಲಂ 'ಚಕ್ಷೋಃ' ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ |

ಅಧಿಕಾರ್ಯಭಾವಾತ್ ನ ಕಾರ್ಯೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಮಾಹಾರಾತ್ ಓಂ || 3-3-41-430 ||

ಅನೇನ ತದ್ವಚನಮುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ | 'ಅಙ್ಗೈಃ ಪರಾದ್ಯೇ ಹಿ ದೇವಾ ವಿಸೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ತದ್ಗುಣಾನ್

ಪರಮೇ ಸಂಹರೇತ | ತಾಂಶ್ಚಾಪಿ ತತ್ಯವ ವಿಚಿನ್ಯ ದೇವಾನ್ ಸ್ಥಾನಂ ಮುಮುಕ್ಷುಃ ಪರಮಂ

ವ್ರಜೇತ ||' ಇತಿ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಾದಿಗುಣಾನಾಂ ತತ್ತದ್ದೇವಾನಾಂ

ಚೋಪಸಂಹಾರಫಲವಚನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತಚ್ಚುತೌ ತಥೋಪಾಸ್ತೇಃ

ಪರಮಸ್ಥಾನಾವಾಪ್ತಿಫಲತ್ವೋಕ್ತೇಃ ತಸ್ಯ ದೇವಯೋಗ್ಯತ್ವಾತ್ ದೇವೈಸ್ತಥೋಪಾಸ್ತಿಃ

ಕಾರ್ಯಾ, ನ ಸರ್ವೈರಿತಿ ಸಿದ್ಧತೀತಿ 'ಆನನ್ಯಾದಯಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತವಿರೋಧೋ ನೇತಿ ಭಾವಃ |

ದೇವೈರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಏವಮುಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ | ಮಧುವಿದ್ಯಾಯಾಂ ತಥಾ

ಕ್ಷಪ್ತತ್ವಾದಿತಿ |

ಇತಶ್ಚ ತಥೋಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಗುಣಸಾಧಾರಣ್ಯಶ್ರುತೇಶ್ಚ ಓಂ || 3-3-41-431 ||

ಗುಣಾನಾಮೇಶಗುಣಾನಾಂ ಸಾಧಾರಣ್ಯಸ್ಯ ಉಪಾಸ್ಯತ್ವೇನ ಸಾಮ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ

ಗುಣಾನಾಮುಪಾಸ್ಯತ್ವಸ್ಯೇತಿ ಯಾವತ್, ಶ್ರುತೇಃ 'ಸಾಧಾರಣ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಗುಣಾಃ ಪರಸ್ಯ

ಸಮಾಹಾರ್ಯಾಸ್ತತ್ತದ್ಯಶೋ ಮುಮುಕ್ಷೋಃ' ಇತಿ ಶ್ರುವಣಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಸೂರ್ಯಾಶ್ರಯಚಕ್ಷುಷ್ಣಾದೀನಾಮಪಿ ಈಶಗುಣತ್ವಾದೇವಂ ಉಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತಿ

ಭಾವಃ ||41 ||

ನವಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-3-42||

ಓಂ ನ ವಾಸತತ್ಸಹಭಾವಶ್ರುತೇಃ ಓಂ || 3-3-42-432 ||

ಅತ್ರಾಭ್ಯುದೇವತೋಪಾಸನಸ್ಯ ದೇವಾನ್ಯೈರಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ನ ವಾಸಾಙ್ಗೇಷು
ಸೂರ್ಯಾದಿನಾಮುಪಾಸ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ | ಕುತಃ? ಅತತ್ಸಹಭಾವಶ್ರುತೇಃ
ಸರ್ವಶಾಖಾಗತೋಪಾಸನೇನ ಸಹಭಾವೇನ ಸಹಸತ್ವೇನಾಶ್ರವಣಾದಿತಿ ನಇಶೋ
ವ್ಯತ್ಯಾಸೇನ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ದೇವಾನ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ವಾಶಬ್ದಃ |

ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-1-433 ||

'ಸತ್ಯೋ ಜ್ಞಾನಃ ಪರಮಾನಂದರೂಪ ಆತ್ಮಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ ದೇವೈಸ್ತಥೋಪಾಸ್ತಿಃ
ಕಾರ್ಯಾ ನಾನ್ಯೈರಿತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ದರ್ಶನಾಚೈವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||42||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕೃತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯೇ
ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ ||3-3|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಅಥ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ ||3-4||

ಪ್ರಾಗುಕ್ತೋಪಾಸನಾಸಾಧ್ಯಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವಿದ್ಯೈವೇತ್ಯತ್ರ ಸ್ವತನ್ವಸ್ಯೈವ
ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವರೂಪ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಿದ್ಧಾವಪಿ ಇಹ ಪಾದೇ ಮುಕ್ತನೃಫಲಾದಾವಪಿ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ |

ಪುರುಷಾರ್ಥಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-4-1||

ಓಂ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಽತಃ ಶಬ್ದಾದಿತಿ ಬಾದರಾಯಣಃ ಓಂ || 3-4-1-434 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸರ್ವಪುರುಷಾರ್ಥಹೇತುತ್ವಮಹಿಮೋಚ್ಯತೇ | ಯದರ್ಥಂ ಪ್ರಾಗುಪಾಸನಾ
ಉಕ್ತಾ ತಜ್ಞಾನಮ್ ಅತ ಇತಿ ಪರಾಮೃಶತಿ | ಪುರುಷೈಃ ಅರ್ಥತ ಇತಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಇತಿ
ಸರ್ವೋಽಪಿ ಪುಮರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ |

ಅತೋ ಜ್ಞಾನಾತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ಶಬ್ದಾತ್ 'ಯಂ ಯಂ ಲೋಕಂ'
ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾದಿತಿ ಬಾದರಾಯಣೋ ಮನ್ಯತೇ | ವಿಮತಿಸೂಚನಾಯೈತತ್ಪದಮ್ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪತಿ-

ಓಂ ಶೇಷತ್ವಾತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದೋ ಯಥಾನ್ಯೇಷ್ಟಿತಿ ಜ್ಯಮಿನಃ ಓಂ

|| 3-4-1-435 ||

ಅತ ಇತ್ಯೇತದ್ವಿಪರಿಣಮ್ಯ ವರ್ತತೇ | ಅಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದಃ 'ಯಂ ಯಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಮುಕ್ತನೃಪುಮರ್ಥಹೇತುತ್ವವಾದಃ ಶೇಷತ್ವಾತ್ ತದ್ಧೇತುಕರ್ಮಶೇಷತ್ವಾತ್ ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ | ಏವಂ ತರ್ಹಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಶ್ರುತೌ ತದ್ವಾದಃ ಕಥಮ್? ಯತಾನ್ಯೇಷು 'ಸ್ವರ್ಗಂ ಧನಾದ್ಧೇಹತೋ ವೈ ಗೃಹಾಚ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ಯನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ವಿತ್ತಾದಿಷು ಸ್ವರ್ಗಹೇತುಕರ್ಮಶೇಷೇಷು ಯಥಾ ತದ್ವಾದಸ್ತಥೇತಿ ಜ್ಯಮಿನಿರ್ಮನೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶೇಷತ್ವಂ ಚ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಕರ್ಮಾರ್ಜಿತೇ ಅತಿಶಯಾಧಾಯಕತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ |

ಕುತಃ ಶೇಷತ್ವಕಲ್ಪನಾ? ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಆಚಾರದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-1-436 ||

ಚೋ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಚ ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಆಚಾರಸ್ಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಸ್ಯ 'ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜನ್ತ ದೇವಾಃ' ಇತ್ಯಾದೌ ದರ್ಶನಾತ್ | ಅತ ಏಷಾ ಕಲ್ಪನಾ | ಅನ್ಯಥಾನ್ಯಚಾರವೈಯ್ಯರ್ಥ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅಸ್ತ್ಯೈತಾವತಾ ದ್ವಯೋರ್ಹೇತುತ್ವಮ್ | ಸ್ವರ್ಗಾದಾವಜ್ಞಾಂತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ || 3-4-1-437 ||

ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞಾನೇ ಶೇಷತ್ವಸ್ಯ 'ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯಾ ಕರೋತಿ ತದೇವ ವೀರ್ಯವತ್ತರಂ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತವಾತ್ ತಚ್ಚೇಷತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಯಂ ಯಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಮಪಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಯತಾ ನೋಪೇಯತೇ ತಥಾ ಕರ್ಮಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಶ್ರುತಮಪಿ ನೋಪೇಯತಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಮನ್ವಾರಮ್ಭಣಾತ್ ಓಂ || 3-4-1-438 ||

ಕರ್ಮೈವ ದೇಹಂ ದೈವಿಕಂ ಮಾನುಷಂ ವಾಸ್ಯನ್ವಾರಭೇತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಕರ್ಮಣೈವ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕದೇಹಾದೇಃ ಸಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಅನ್ವಾರಮ್ಭಣಾತ್ ಉತ್ಪಾದನೋಕ್ತೇಃ ತಸ್ಯೈವ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ನ ಜ್ಞಾನಶೇಷತ್ವಂ ತತ್ಸಾಮ್ಯಂ ವೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ತಥಾಪಿ ಜ್ಞಾನಾಚಾರಸ್ಯ ಮುಕ್ತವತ್ ಲೀಲಾತ್ವೇನ ಫಲಾಭಾವಾತ್ ನ ಶೇಷತ್ವಸಾಧಕಂ ತದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತದ್ವತ್ಸೋ ವಿಧಾನಾತ್ ಓಂ || 3-4-1-439 ||

‘ಜ್ಞಾನೀ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸದೋದಿತಾನಿ ಕುರ್ಯಾದಕಾಮಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ತದ್ವತಃ
ಪ್ರಸ್ತುತಜ್ಞಾನವತಃ ಕ್ರಮವಿಧಾನಾತ್ ನ ಲೀಲಾತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಹಿ ವಿಹಿತಸ್ಯ
ಲೀಲಾತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತಶ್ಚ ನ ಲೀಲಾತ್ವಮಿತ್ಯಾಹ –

ಓಂ ನಿಯಮಾಚ್ಛ ಓಂ || 3-4-1-440 ||

‘ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿಜೀವಿಷೇತ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ಕರ್ಮಣೋ
ನಿಯಮಿತತ್ವಾಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಕರಣೇ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಾಚ್ಛ ನ ಲೀಲಾತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏವಂ ಜೈಮಿನಿಮತಮುಪನ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಮತಂ ಸಾಧಯತಿ—

ಓಂ ಅಧಿಕೋಪದೇಶಾತ್ ತು ಬಾದರಾಯಣಸ್ಯೈವಂ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ

|| 3-4-1-441 ||

ತುಃ ಪ್ರಾಚೀನಾದ್ಧಿಶೇಷಾರ್ಥಃ | ಏವಮಿತಿ ‘ಪುರುಷಾರ್ಥೋಽತಃ’ ಇತ್ಯುಕ್ತವರಾಮರ್ಶಃ |
ಬಾದರಾಯಣಸ್ಯ ಏವಂ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸರ್ವಪುರುಷಾರ್ಥೋ ಭವತೀತ್ಯೇವಂ ಮತಂ, ನ
ತು ಜ್ಞಾನಂ ಕರ್ಮಶೇಷತಯಾ ತಥೇತಿ | ತರ್ಹಿ ಜ್ಞಾನ್ಯಾಚಾರವೈಯ್ಯುರ್ಥ್ಯಂ
ಪ್ರಾಗುಕ್ತವಿಧ್ಯಾದ್ಯಯೋಗಶ್ಚೇತಿ ನ ಶಕ್ಯಮ್ | ಕುತಃ? ಅಧಿಕೋಪದೇಶಾತ್ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜಿತೇ
ಫಲೇಽಧಿಕಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಧೀನಾತಿಶಯಸ್ಯ ‘ಯಥಾ ಯಥಾ ಕರ್ಮ ಕುರುತೇ ತಥಾ
ತಥಾಧಿಕೋ ಭವತಿ’ ಇತ್ಯುಪದೇಶಾತ್ | ಕರ್ಮಣೋ ಜ್ಞಾನಶೇಷತ್ವೋಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ | ಚಸ್ಯಾನುವೃತ್ತಿಃ | ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಫಲೇ ಕರ್ಮಾರ್ಜಿತಾತಿಶಯಸ್ಯ
ರಾಜಸೂಯಾದಿನೋಪಲಮ್ಬಾಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ರಾಜಸೂಯಾರ್ಜಿತಾನ್ ಲೋಕಾನಶ್ಚಮೇಧಾಭಿವರ್ಧಿತಾನ್ |

ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ ತ್ವಂ ಮಹಾಭಾಗ ತಪಸಶ್ಚ ಮಹಾಫಲಮ್ ||

ಇತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತವಚನಾದೇತದವಸೇಯಮ್ | ಶೇಷತ್ವಶ್ರುತ್ಯಾ ಲಿಂಗದರ್ಶನೇನ
ಚಾಚಾರಸ್ಯ ವಿಧ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಕರ್ಮಣಃ ಶೇಷತ್ವೇನೋಪಪತ್ತಿರಿತಿ ಭಾವಃ | ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ ತು
ಏವಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಏವಂ ಪ್ರಾಗ್ ಜೈಮಿನ್ಯುಕ್ತಶ್ರುತಿಗತೇರಿತ್ಯರ್ಥ ಉಕ್ತಃ | ತುಃ ದರ್ಶನಾಚ್ಛೇತಿ
ಚಾರ್ಥ ಇತ್ಯೇಕೇ |

ಕರ್ಮಣೋ ಜ್ಞಾನಶೇಷತ್ವೇಽಪಿ ಜ್ಞಾನ ಏವಾತಿಶಯಾರ್ಜಕತ್ವಮಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ –

ಓಂ ತುಲ್ಯಮ್ ತು ದರ್ಶನಮ್ ಓಂ || 3-4-1-442 ||

ತುರೇವ| ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ದರ್ಶನಂ ತುಲ್ಯಂ ತು| ಕರ್ಮಣಃ ಕೃತಾವಕೃತೌ ಚ ಸಮಮೇವ
ಪುಮರ್ಥಸಮರ್ಥಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಏತಚ್ಚ 'ಕಾಮಕಾರೇಣ ಚೈಕೇ' ಇತ್ಯಗ್ರೇ ವ್ಯಕ್ತಮತೋ
ನೈವಮಿತಿ ಭಾವಃ| ಮೋಕ್ಷೇತರಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲೇ ಜ್ಞಾನಶೇಷತ್ವಕರ್ಮಶೇಷತ್ವಯೋಃ
ಜೈಮಿನಿವ್ಯಾಸಮತಯೋಃ ಮನುಷ್ಯದೇವರೂಪಾಧಿಕಾರಿಭೇದೇನ ವಾ, ದೇವೇಷ್ಟಪಿ
ಪ್ರಬಲಕರ್ಮಪ್ರತಿಬದ್ಧಾಪ್ರತಿಬದ್ಧಜ್ಞಾನಿಭೇದೇನ ವಾ ಅವಿರೋಧೋ ಬೋಧ್ಯಃ|

ನನ್ನೇವಂ ಶೇಷತ್ವಾದಿಷಟ್ಕೃತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಿಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಬಂಧಯುತದೇವಾನಾಂ ಚ
ಮೋಕ್ಷಾನೈವಪುಮರ್ಥೋ ಜ್ಞಾನಶೇಷಿಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರತಿಬಂಧನದೇವಾನಾಂ ತು ಕರ್ಮಶೇಷಿ
ಜ್ಞಾನೇನ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಸ್ಯ ಅಧಿಕೇತ್ಯಾದಿಯೋಗಾಭ್ಯಾಮೇವ ಸಿದ್ಧೇರಾದ್ಯೋ ಯೋಗಃ
ಶಕ್ಯೋವಕ್ತುಮ್| ತದರ್ಥಸ್ಯಾಪ್ಯೇತದರ್ಥದ್ವಯೇ ಏವ ಸ್ಥಾಪ್ಯತ್ವಾತ್, ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯ
ವಿಶೇಷನಿಷ್ಠತ್ವಾವಶ್ಯಮ್ಭಾವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೈವಮ್|

ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪುಮರ್ಥಮಾತ್ರಹೇತುತ್ವಸಿದ್ಧಾವೇವ ಕೇಷಾಂತ್
ಕರ್ಮಶೇಷತ್ವೇನ ಕೇಷಾಂತ್ ಕರ್ಮಶೇಷಿತ್ವೇನ ಅನ್ಯಫಲಹೇತುತ್ವಮಿತಿ
ವಿಶೇಷವಿಚಾರಾವಸರಾತ್| ಅನ್ಯಥಾ ಅಸ್ಯಾನವಸರದುಸ್ಥತ್ವೇನಾನುತ್ಥಾನಾತ್| ಉಕ್ತಂ ಚ
ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾಯಾಮ್ - ಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷವತಾ ಲಕ್ಷಣೇನೇತ್ಯಾದಿ|
ಏವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಧ್ಯೇಯಮ್ || 1 ||

ಅನಾರ್ವತ್ರಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-2 ||

ಓಂ ಅನಾರ್ವತ್ರಿಕೇ ಓಂ || 3-4-2-443 ||

ಅತ್ರ ಈಶಜ್ಞಾನಂ ಅಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಕಮಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ| ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿತೇತಿ ಶೇಷಃ|
ಅನಾರ್ವತ್ರಿಕೇ ಸರ್ವಜನನಿಷ್ಠಾ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ|
ಅರ್ಥಿತ್ವಾದೇಃ ಸಾಮ್ಯಾತ್ ಕಥಂ ನೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ವಿಭಾಗಃ ಶತವತ್ ಓಂ || 3-4-2-444 ||

ನವಕೋಟೀನಾಂ ದೇವತ್ವಸಾಮ್ಯೇಷಿ ಪರಾಪರಬ್ರಹ್ಮದ್ವಯಾಧಿಕಸ್ಯ ಶತಸ್ಯ
ಸೋಮಾಧಿಕಾರೋ ನಾನೈಷಾಮಿತಿ ವಿಭಾಗೋ ಯಥಾ ತಥೈವ ಅರ್ಥಿತ್ವಾದಿಸಾಮ್ಯೇಷಿ
ಕೇಷಾಂತ್ದಧಿಕಾರಿತಾ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ನೇತಿ ವಿಭಾಗಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಅರ್ಥಿತ್ವಾದಿಮಾತ್ರಂ ನ
ಪ್ರಯೋಜಕಮಿತಿ ಭಾವಃ|

ಇತೋಽಸ್ಯ ತ ನಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಯೋಜಕಮಿತ್ಯತ ಲಹ—

ಓಂ ಅಧ್ಯಯನಮಾತ್ರವತಃ ಓಂ || 3-4-2-445 ||

'ಅಧಿಕಾರಿತಾ' ಇತ್ಯಸ್ತಿ | ಮಾತ್ರೇತಿ ಕಾರ್ತ್ಯಮುಚ್ಯತೇ | ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃತ್ವಾ ಧ್ಯಯನವತಃ
ಅಧಿಕಾರಿತೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ತತ್ತಪ್ರದೀಪೇ ತು ಅಧ್ಯಯನೇತಿ ಪಲವಧ್ಯಯನಮುಚ್ಯತೇ | ಮಾತ್ರೇತಿ
ಸಾಙ್ಗತ್ವರೂಪಕಾರ್ತ್ಯೋಕ್ತಿಃ | ತೇನಾವೈಷ್ಣವಕೃತಾಧ್ಯಯನಸ್ಯ
ಸಾಙ್ಗತ್ವಸಫಲತ್ವಯೋರಭಾವಾದ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ಸಾಙ್ಗಸಫಲವೇದಾಧ್ಯಯನವತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಯೋಜಕಮಿತಿ ಭಾವಃ ||2||

ಅವಿಶೇಷಾಧಿಕರಣಮ್ ||3-4-3 ||

ಓಂ ನಾವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 3-4-3-446 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರೇ ತಾರತಮ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಅಧಿಕಾರಿತೇತ್ಯಸ್ತಿ |
ಅವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ | ದೇವಾದೀನಾಂ ಯಜ್ಞಾಧಿಕಾರಿತಾವಿಶೇಷೇಣ ನ | ಏಕರೂಪಾ
ನ | ಕುತಃ? ಅವಿಶೇಷಾತ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾವಿಶೇಷಪ್ರಸಂಗಾತ್ |
ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರಿತ್ವಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾನೇ ತಾರತಮ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರಪೃಥಕ್ತ್ವವದ್ವೃಷ್ಟಿಶ್ಚ
ಇತ್ಯತ್ರ ಸಾಧಿತಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಯಾವದಧಿಕಾರಮಿತ್ಯತ್ರ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಭಾಕ್ತಮಿತಿ ನಯಸಿದ್ಧೇನ ಮುಕ್ತಿ ತಾರತಮ್ಯೇನ
ಉಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿತಾತಾರತಮ್ಯಮುಕ್ತಮ್ | ಇಹ ತು ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರೇತ್ಯತ್ರ
ಸಿದ್ಧದೃಷ್ಟಿತಾರತಮ್ಯೇನ ತದಧಿಕಾರವಿಶೇಷ ಉಚ್ಯತ ಇತಿ ಭೇದಃ ||3||

ಸ್ತುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||3-4-4 ||

ಓಂ ಸ್ತುತಯೇನುಮತಿರ್ವಾ ಓಂ || 3-4-4-447 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸದಸತ್ಯವೃತ್ತೌ ವಿಶೇಷ ಉಚ್ಯತೇ | ನೇತ್ಯಸ್ತಿ | ವಿಧಿಪದಮ್ ಅಗ್ರೇತನಂ
ಆಕೃಷ್ಯತೇ | 'ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕೇನ ಸ್ಯಾದ್ ಯೇನ ಸ್ಯಾತ್ ತೇನೇದೃಷ ಏವ' ಇತಿಶ್ರುತೌ
ಜ್ಞಾನಿನೋ ಯಥೇಷ್ಟಾಚರಣಂ ನ ವಿಧಿಃ | ಕಿನ್ನು ಸ್ತುತಯೇ ಜ್ಞಾನಿಸ್ತುತ್ಯರ್ಥಮ್ |
ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರೇಽಪಿ ಜ್ಞಾನೀ ಮುಚ್ಯತ ಏವೇತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಪ್ರಕಟನಾಯೈವೋಚ್ಯತೇ |
ಅನುಮತಿರ್ವಾ ಜ್ಞಾನಿನಾ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ ವಾ |
ವಾಶಬ್ದೋಽಪರೋಕ್ಷಮಾತ್ರಸಾಧಾರಣಸ್ತುತ್ಯರ್ಥೇನ ಸಹ ದೇವಮಾತ್ರ

ವಿಷಯಾನುಮತಿಯಾರೋಪಾರೋಪಿಸ್ಯ ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ಸರ್ವಥಾ ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರೋ ನ

ವಿಧೀಯತೇ ಯೇನ ಸದಸದ್ರವೃತ್ತೋಃ ವಿಶೇಷೋ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ತರ್ಹ್ಯಸತ್ರವೃತ್ತಾ ಕುಣಿತಶಕ್ತೇರ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಸ್ಯಾಚ್ಚ
ಸತ್ರವೃತ್ತಿನಮುಚ್ಚಿತಸ್ಯೇತ್ಯತ ಆದ್ಯಂ ಚೋದ್ಯಂ ನಿರಾಹ -

ಓಂ ಕಾಮಕಾರೇಣ ಚೈಕೇ ಓಂ || 3-4-4-448 ||

ಚೋದ್ಯಪ್ರಥೇ | ಏಕೇ ಶಾಖಿನಃ ಕಾಮಕಾರೇಣಚ, ಕಾರಶ್ಚರಣಂ, ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರೇಣಾಪಿ
ಜ್ಞಾನಿನೋ ಮೋಕ್ಷಂ 'ಕಾಮಚಾರಾಃ ಕಾಮಭಕ್ಷಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಪಠಂತಿ ಯತೋಽತೋ
ಬಾಧಕಾಭಾವಾದಂತಿ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸದಸತ್ರವೃತ್ತೌ ವಿಶೇಷ ಇತಿ ಭಾವಃ | ದ್ವಿತೀಯಚೋದ್ಯಂ
ಅತ ಏವ ಚಾಗ್ನೇನೃನ' ಇತ್ಯತ್ರ ನಿರಸಿಷ್ಯತೇ |

ಕೈಮುತ್ಯೇನಾಪ್ಯೇತಮರ್ಥಮಾಹ-

ಓಂ ಉಪಮರ್ದಂ ಚ ಓಂ || 3-4-4-449 ||

ಏಕ ಇತ್ಯಂತಿ | ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ಚೋದ್ಯಪ್ರಥಃ ಸನ್ ಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯೇ |
ಅನಿವರ್ತಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯಾರ್ಬಕರ್ಮಣೋಽಪಿ ಕಿಂಚಿದ್ಭಕ್ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನೇನೋಪಮರ್ದಂ
ಫಲಕ್ರಾಸಮೇಕೇ 'ಓಮಿತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯಾನುರಮಮಾತ್ಮಾನಮಭಿಪಶ್ಯೋಪಮೃದ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಚ
ಪಾಪಂ ಚ' ಇತಿ ಪಠಂತಿ | ಕಿಮುತ್ತರಕಾಲೇನಂ ವಿಕರ್ಮ ನ ಮುಕ್ತಿಪ್ರತಿಬಂಧಕಮಿತಿ
ವಾಚ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದ್ಯೇವಂ ಜಿಜ್ಞಾಸೂನಾಮಪಿ ವಿಕರ್ಮಾಚಾರೇಽಪ್ಯಪರೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ
-

ಓಂ ಉರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಸು ಚ ಶಬ್ದೇ ಹಿ ಓಂ || 3-4-4-450 ||

ಚಃ ಸಾಧ್ಯಸಮುಚ್ಚಯೇವಧಾರಣೇ ವಾ | ಜ್ಞಾನಿವತ್ ಜಿಜ್ಞಾಸೂನಾಮಪಿ ತಥೇತಿ ನ |
ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾದುರ್ಧ್ವರೇತಃಸು ಚ, ಉಪಲಕ್ಷಣಂ,
ಉರ್ಧ್ವರೇತಸ್ತಾದಿಗುಣಯುಕ್ತೇಷ್ಟೇವ 'ಯ ಇಮಂ ಪಠಮಂ ಗುಹ್ಯಮುರ್ಧ್ವರೇತಃ ಸು
ಭಾಷಯೇತ್' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದೇ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವಿಧಿರಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ, ಅತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪರೋಕ್ಷಪೂರ್ವಕತ್ವಾದಪರೋಕ್ಷಸ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ |

ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾತ್ ಸ್ವಶಬ್ದೇನೋರ್ಧ್ವರೇತಸ್ತೋಕ್ತಿಃ | 'ಉರ್ಧ್ವರೇತಃಸು ಭಾಷಯೇತ್' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿವಿಶೇಷದ್ಯೋತನಾಯ ವಾ |

‘ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಸ್ತುತ್ಯಾದ್ಯರ್ಥತ್ವಮುಕ್ತಮ್ |

ಸದಾಚಾರನಿಯಮಾಚರಣರೂಪಂ ಅರ್ಥಾನ್ತರಂ ಚಾಹಂ—

ಓಂ ಪರಾಮರ್ಶಂ ಜೈಮಿನಿರಚೋದನಾ ಚಾಪವದತಿ ಹಿ ಓಂ || 3-4-4-451 ||

ಜೈಮಿನಿ: ‘ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ‘ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ’
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯನ್ತರೋಕ್ತಸದಾಚಾರಪರಾಮರ್ಶಂ ಬ್ರೂತೇ | ಕಿಮುಕ್ತಂ ಭವತಿ |
ಶ್ರುತ್ಯನ್ತರವಿಹಿತಸದಾಚಾರೇಷ್ಟೇವ ವಿಧಿಬಂಧನ ವಿನಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾನಿಯಮೇನ
ವರ್ತೇತ | ನ ತು ಕಾಮಚಾರವಿಧಿಃ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿವೇರ್ತುಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಸದಸದ್ವಿಷಯಾ
ಕುತೋ ನೇತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮ್ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅಚೋದನಾ ನಿಷಿದ್ಧಂ ಜ್ಞಾನಿನಾ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ
ವಿಧಿನಾಸ್ತಿ | ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನ ಹನ್ತವ್ಯಃ’ ಇತ್ಯಪವದತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ | ಅತೋ ವಿಧ್ಯಭಾವಾತ್
ನಿಷೇಧಸತ್ತ್ವಾ ಚ್ಛ ಕಲ್ಪಕಾಭಾವಾದಿತಿ | ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ | ಸಾಮಾನ್ಯನಿಷೇಧಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಷ್ಠಪಿ
ಪ್ರವೃತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಪ್ರಾಗುಕ್ತಂ ಸ್ತುತ್ಯಾದ್ಯರ್ಥತ್ವಮೇವಾಸ್ಯಾಃ ಸಾಧಯತಿ —

ಓಂ ಅನುಷ್ಠೇಯಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ಸಾಮ್ಯಶ್ರುತೇಃ ಓಂ || 3-4-4-452 ||

ಬಾದರಾಯಣೋಽನುಷ್ಠೇಯಂ ಕಾಮಚಾರಶ್ರುತೇರರ್ಥಂ ಬ್ರೂತೇ | ಕಿಮುಕ್ತಂ ಭವತಿ |
ಅನುಷ್ಠೇಯಮಧ್ಯ ಏವ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಕೇಷಾಂಽದನುಷ್ಠಾನಂ ಕೇಷಾಂಽನ್ವೇತ್ಯನುಷ್ಠೇಯೇ
ಕಾಮಚಾರಾನುಮಿತಿರೇವ ನ ತು ಕಾಮಚಾರವಿಧಿಃ | ಪ್ರಾಗುಕ್ತಂ ನಿಯಮೇನ ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ
ನೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ಸಾಮ್ಯಶ್ರುತೇಃ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರವೃತ್ತಾವಪಿ ಈದೃಶ
ಏವೇತಿ ಸಾಮ್ಯೋಕ್ತೇಃ | ‘ಯಸ್ತಾತ್ಮರತಿರೇವ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ |
ವಿಹಿತಾಕರಣಪ್ರಾಪ್ತಿಸಾಮ್ಯಶಿಷ್ಯಾನಿರಾಸಾರ್ಥತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯಾಃ | ನಿಯಮೇನ
ಸರ್ವಾಚರಣಪಕ್ಷೇ ಕದಾಚಿದಸಾಮ್ಯಪ್ರಸಕ್ತಭಾವೇನ ಸರ್ವಾಚರಣೇನ
ಸಮ್ಯವಿತಸಾಮ್ಯಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥತ್ವೇವ ಸ್ಯಾತ್ | ತತೋಽಪಿ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಾಮ್ಯನಿರಾಸಾರ್ಥತ್ವಸ್ಯ ವರತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏವಮರ್ಥದ್ವಯಮುಕ್ತಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚರಣವಿಧ್ಯರ್ಥಂ ಚಾಹಂ—

ಓಂ ವಿಧಿವಾ ಧಾರಣವತ್ ಓಂ || 3-4-4-453 ||

‘ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರವಿಧಿಃ | ವಾಶಬ್ದೋಽಧಿಕಾರಿಭೇದೇನ
ಪ್ರಾಗುಕ್ತೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಃ | ತರ್ಹ್ಯಜ್ಞಸ್ಯಾಪ್ಯೇವಂ ಸ್ಯಾದತ ಉಕ್ತಂ ಧಾರಣೇತಿ |

ಯಥಾ ವೇದಧಾರಣಂ ತ್ಯವರ್ಜಿಕಾನಾಮೇವ ವಿಹಿತಂ ತಥಾ ಕಾಮಚಾರ್ಯಾಃವಿ

ಜ್ಞಾನಿನಾಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವಿಧಿವೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ ಅಕ್ಷಿಪ್ಯಾಽಽಹ -

ಓಂ ಸ್ತುತಿಮಾತ್ರಮಪಾದಾನಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾಪೂರ್ವತ್ಯಾತ್ ಓಂ || 3-4-4-454 ||

ಜ್ಞಾನಿಭಿರಪಿ 'ಸನ್ನ್ಯಾ ಮುಪಾಸೀತ' ಇತ್ಯಾದಿಸಾಮಾನ್ಯವಿಧಿಸ್ವೀಕಾರಾತ್ 'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್'

ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಸ್ತುತಿಮಾತ್ರಮ್ | ನ ವಿಧಿಃ | ವಿಧಿತ್ವೇ ತದುಪಾದಾನಾಯೋಗಾದಿತಿ

ಚೇನ್ನ | ಕುತಃ? ಅಪೂರ್ವತ್ಯಾತ್ | ತತ್ತಪ್ರದೀಪದಿಶಾಪೂರ್ವಮನಾದಿಬ್ರಹ್ಮ | ಜ್ಞಾನಿನಃ

ಅಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ | ಅಃ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂರ್ವಂ ನೇತ್ಯ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ

ಭಾವಸ್ತನ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯೇಕೇ | ಏತದುಕ್ತಂ ಭವತಿ | 'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಸ್ಯಾವಿಧಿತ್ವೇನ

ಸ್ತುತಿತ್ವೇ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಸರ್ವವಿಧ್ಯಾದಿದೂರತ್ವೇನ ಸ್ತುತಿಮಾತ್ರವಿಷಯತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ |

ತಚ್ಚಾಯುಕ್ತಮ್ | ಸರ್ವವಿಧ್ಯಾದಿದೂರತ್ವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣತ್ಯಾತ್ | ಜ್ಞಾನಿನಶ್ಚ

ಬ್ರಹ್ಮವಶತಯಾ ಅಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾದಿತಿ |

ನ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪೂರ್ವತ್ಯಾತ್ ಸರ್ವವಿಧ್ಯಾದಿದೂರತ್ವಭಯಾತ್ 'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್'

ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವಿಧಿಃ, ಸ್ವಷ್ಟಪ್ರಮಾಣಾಚ್ಛೇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭಾವಶಬ್ದಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-4-455 ||

'ಯಥಾವಿಧಾನಮಪರೇ ವಿಧಿರ್ಭಾವೇ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ

ಇಚ್ಛಾಪರಪರ್ಯಾಯಭಾವಶಬ್ದಾಚ್ಚ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವಿಧಿರಿತ್ಯನುಷ್ಠಃ | ಪೂರ್ವಸೂತ್ರೇ

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವಿಧೇರರ್ಥಸಿದ್ಧತ್ಯಾತ್ ಚಶಬ್ದಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪಾರಿಪ್ಲವಾರ್ಥಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ವಿಶೇಷಿತತ್ಯಾತ್ ಓಂ || 3-4-4-456 ||

'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಯಃ ಪಾರಿಪ್ಲವಾರ್ಥಾಃ ಚಿಷ್ಟಲಾರ್ಥಾ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತಾರ್ಥಾಃ

ಸ್ಯುಃ | ನಿಯಮೇನ ಸರ್ವಧರ್ಮಾಚರಣಂ ತನ್ಮದ್ಯ ಏವ ಕಾಮಚಾರೇಣಾಚರಣಂ

ಯಥೇಷ್ವಾಚಾರವಿಧಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಥತ್ರಯಸ್ಯ ವಿರುದ್ಧತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ವಿಶೇಷಿತತ್ಯಾತ್ |

'ತ್ರೇಧಾ ಹ ಜ್ಞಾನಿನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಿನಾಮನೇಕಪ್ರಕಾರತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ತಥಶ್ಚ ಕಿಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತಥಾ ಚೈಕವಾಕ್ಯೋಪಬನ್ಧಾತ್ ಓಂ || 3-4-4-457 ||

ಏಕವಾಕ್ಯೇತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ತಥಾ ಚ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ತೈವಿದ್ಯೇ ಸತಿ 'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಸ್ಯ ತ್ಯರ್ಥತ್ವಾನುಗುಣಾನಂ 'ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ' ಇತಿ, 'ಯತ್ನಾತ್ಪ್ರತಿಃ' ಇತಿ, 'ಯಥಾವಿಧಾನಂ' ಇತಿ ಚ ವಾಕ್ಯಾನಾಮೇಕವಾಕ್ಯತ್ವೇನ ಜ್ಞಾನಿಭೇದಮಾಶ್ರಿತ್ಯಾವಿರೋಧೇನ ಉಪಬನ್ಧಾತ್ | ತಥಾ ಚ ತೇಷಾಮವಿರೋಧೇ ಸತಿ 'ಕೇನ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಏಕವಾಕ್ಯತ್ವೋಪಬನ್ಧಾತ್ ಅಪಾರಿಪ್ಲವಾರ್ಥೋಪಬನ್ಧಾತ್ ಜ್ಞಾನಿಭೇದೇನ ಸ್ಥಿರಾರ್ಥತ್ವಯೋಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜೈಮಿನಿಮತಂ ಜ್ಞಾನಿಮಾನುಷವಿಷಯಂ ವ್ಯಾಸಮತಂ ದೇವತಾವಿಷಯಂ ವಿಧಿವೇತಿ ಮತಂ ವಿರಿಷ್ಟವಿಷಯಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ಏವಂ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಸದಸತ್ಯವೃತ್ತಾವಿಶೇಷೋ ನೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತತ್ರ ಸ್ಯಾಚ್ಚ ಸತ್ಯವೃತ್ತಿಸಮುಚ್ಚಿತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವಮಿತಿ ಪ್ರಾ ತಂ ಚೋದ್ಯಂ ನಿರಾಹ -

ಓಂ ಅತ ಏವ ಚಾಗ್ನೇನೈನಾದ್ಯನವೇಕ್ಷಾ ಓಂ || 3-4-4-458 ||

ಅಗ್ನೇರಿನ್ದನಂ ದೀಪನಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ತದಗ್ನಿಹೋತ್ರಮ್ | ಅತ ಏವ 'ಕಾಮಚಾರಾಃ ಕಾಮಭಕ್ಷಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಕಾಮಚಾರೇಽಪಿ ಮೋಕ್ಷನೈಯ್ಯತ್ಯಸ್ಯ ಉಕ್ತತ್ವಾದೇವ, ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಜನೇ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದ್ಯಾಶ್ರಮವರ್ಣಧರ್ಮಾಪೇಕ್ಷಾ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಶಬ್ದೋ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸದಸತ್ಯವೃತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ವಿಶೇಷಸತ್ತ್ವೇಽಪೀತಿ ವಾ, 'ಯೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ ತೇಷಾಂ ಮೋಕ್ಷೇ ವಿನಿಶ್ಚಿತಃ | ಶುಭಕರ್ಮಭಿರಾಧಿಕ್ಯಂ ವಿಪರೀತ್ಯೈರ್ವಿಪರ್ಯಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ತೃತಿಂ ವಾ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ | ತೇನ ತಾಭ್ಯಾಂ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಕಥಂ ವಿಶೇಷ ಇತಿ ನಿರಸ್ತಮ್ |

ಸತ್ಯವೃತ್ತೇಃ ಮುಕ್ತಾವೇವೋಪಯೋಗೋಽಸ್ತು | ಕಿಮಾಧಿಕ್ಯ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾ ಚ ಯಜ್ಞಾದಿಶ್ರುತೇರಶ್ವವತ್ ಓಂ || 3-4-4-459 ||

ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಕೃತಮ್ | ಸರ್ವಧರ್ಮಾಪೇಕ್ಷಾ ಚ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ಯರ್ಥಮೇವ ನ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮ್ | ಕುತಃ? ಯಜ್ಞಾದಿಶ್ರುತೇಃ 'ವಿವಿಧಿಷಂತಿ ಯಜ್ಞೇನ ದಾನೇನ ತಪಸಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ | ಉಭಯಾರ್ಥಂ ಕುತೋ ನೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಅಶ್ವವತ್ | ಗತೌ ನಿವೃತ್ತಾಯಾಂ ತತ್ಸಾಧನಾಶ್ವಾದೇರ್ಯಥಾಽನವೇಕ್ಷಾ ತಥಾ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕರ್ಮಣಾಂ ಜ್ಞಾನೇ ನಿವೃತ್ತೇ ತತ್ಸಲಾರ್ಥಮಪೇಕ್ಷಾ ನೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಏವಂ ತರ್ಹಿ ನ ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶೇಷಃ | ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಮುಕ್ತವಾಧಿಕೃತಸಿದ್ಧೀರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಶಮದಮಾದ್ಯುಪೇತಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಥಾಽಪಿ ತು ತದ್ವಿಧೇಸ್ತದಜ್ಞತಯಾ

ತೇಷಾಮವಶ್ಯಾನುಷ್ಠೇಯತ್ವಾತ್ ಓಂ || 3-4-4-460 ||

ತಥಾಪಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯೇವ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವೇಽಪಿ ಜ್ಞಾನೀ ಶಮದಮಾದಿಸತ್ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯುಪೇತಃ
ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ? ತದ್ವಿಧೇಃ 'ಆಚಾರ್ಯಾದ್ವಿದ್ಯಾಮವಾಪ್ಯೈತಮಾತ್ಮಾನಮಭಿಪಶ್ಯಶಾನ್ತೋ
ಭವೇದ್ಧಾನೋ ಭವೇತ್' ಇತಿ ತಸ್ಯ ಶಮದಮಾದ್ಯುಪೇತತ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಿನೋ ವಿಧಾನಾತ್ |
ಕಿಮರ್ಥೋಽಯಂ ವಿಧಿರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ತದಿತ್ಯಾದಿ | ತದಜ್ಞತಯಾ ಪ್ರಸ್ತುತಜ್ಞಾನಾಜ್ಞತಯಾ
ಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕತಯಾ ತೇಷಾಂ ಶಮದಮಾದೀನಾಮವಶ್ಯಾನುಷ್ಠೇಯತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ತಪೋ ದಮಃ ಕರ್ಮೇತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಪ್ರತಿಷ್ಠಯಾಽಪಿ ಕಿಂ ಫಲಮಿತ್ಯತಃ ಸಮೂರ್ಣಫಲಾರ್ಥಕತ್ವದ್ಯೋತಕಃ ತುರುಕ್ತಃ |
ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಮುಕ್ತಿಸಿದ್ಧೌ ಸ್ವಯೋಗ್ಯಪೂರ್ಣಫಲಾವಾಪ್ತೌ ಶಮಾದ್ಯಾವಶ್ಯಕಮ್ | 'ಯಸ್ಯ
ಜ್ಞಾನಂ ತಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಿತಿ |

ಕಥಂ ತರ್ಹಿ ನಿಷಿದ್ಧಾನ್ನಭೋಜನೇಽಪಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ 'ಯದಿ ವಾ ಅಪ್ಯೇವಂ ವಿನ್ನಿಖಿಲಂ
ಭಕ್ಷಯೀತ್ಯೇವಮೇವ ಸ ಭವತಿ' ಇತಿ ಹ್ರಾಸಾಭಾವೋಕ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸರ್ವಾನ್ನಾನುಮತಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯೇ ತದ್ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 3-4-4-461 ||

ಚಸ್ತ ಧಃ ಸನ್ ಶ್ರುತೇರ್ವಿಷಯದ್ಯೋತಕಃ | 'ಯದಿ ಹವಾ ಇತಿ ಶ್ರುತೌ
ಸರ್ವಾನ್ನಾನುಮತಿಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯವಿಷಯಾ | ಯದಿ ಜ್ಞಾನೀ
ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯಕಾಲೇ ನಿಷಿದ್ಧಮಪಿ ಭುಂಜೇತ ತದಾ ನ ತೇನ ತಸ್ಯ ವಿಶೇಷ ಇತಿ | ಕುತಃ?
ತದ್ದರ್ಶನಾತ್ | ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯೇ ಯಥಾಲಬ್ಧಾದನಸ್ಯ ದರ್ಶನಾತ್ ವಾಕ್ಯಶೇಷ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ನ ವಾ ಅಜೀವಿಷ್ಯಮಿಮಾನಖಾದನ್ನಿತಿ ಹೋವಾಚ ಕಾಮೋ ಮ
ಉದಪಾನಮ್' ಇತಿ ಉಚ್ಚಿಷ್ಯಮಿತ್ಯುದಕತ್ಯಾಗೇನ ಕುಲ್ಮಷಾಭಕ್ಷಣೇ ಜೀವನಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ
ತದ್ಭಕ್ಷಣಂ ದೃಶ್ಯತ ಇತಿ ಲಿಂಗದರ್ಶನಾದೇವ ಜ್ಞಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಕಿಂ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸದಸತ್ಪ್ರವೃತ್ತೌ ವಿಶೇಷೋ ನೇತ್ಯೇತತ್ ಕಿಂ ನಿಷಿದ್ಧಸ್ಯಾಕೃತೌ
ಬಾಧಕಸತ್ತಾದ್ಯಾ ಕೃತೌ ಪ್ರಮಾಣಸತ್ತಾದ್ಯಾ ನಿಷೇಧಕಮಾನಾಭಾವಾದ್ಯಾ ಕೃತೌ
ಬಾಧಕಾಭಾವಾದ್ಯಾ? ನಾದ್ಯ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಬಾಧಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-4-462 ||

ಕಿಂಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ| ಅನ್ಯಾಯಾನಾಚರಣೇ ಜ್ಞಾನೇ ಬಾಧಕಾಭಾವಾತ್ ನೈವಂ
ಕಲ್ಪನೀಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ| ನ ದ್ವಿತೀಯಃ| ಅಸಿದ್ಧೇರಿತಿ ಭಾವಃ|

ನ ತೃತೀಯ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ || 3-4-4-463 ||

ಸಧರ್ಮಾತ್ಯಾಗಃ 'ಅತೀತಾನಾಗತಜ್ಞಾನೀ' ಇತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ|
ನಿಷೇಧಕಸ್ಮೃತಿಸತ್ತಾನ್ನಾಯಂ ಕಲ್ಪ ಇತಿ ಭಾವಃ|

ನ ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರಂ ಶ್ರುತಿಶ್ಚಾಸ್ತೀತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಶಬ್ದಶ್ಚಾತೋಽಕಾಮಚಾರೇ ಓಂ || 3-4-4-464 ||

ಅಕಾಮಚಾರೇ 'ಏವಂ ಪಶ್ಯನ್ನ ಕಾಮಚರಿತಂ ಚರೇತ್' ಇತಿ ಶಬ್ದಶ್ಚಾಸ್ತಿ ಯತೋಽತೋ ನ
ತೃತೀಯಃ ಕಲ್ಪ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|

ತುರೀಯಂ ಪ್ರತ್ಯಾಹ ಅತ ಇತಿ| 'ತಥಾಪಿ ತು' ಇತ್ಯತ್ರ ತುಶಬ್ದಾರ್ಥಪ್ರತಿಯೋಗಿತಯಾ
ಸನ್ನಿಹಿತಂ ಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ| ಅಲ್ಪಫಲತ್ವಾಚ್ಚ ನ ಬಾಧಕಾಭಾವಕಲ್ಪೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
ನಿಷಿದ್ಧಕೃತೌ ಫಲಹ್ರಾಸಾಪತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ|

ಅಸ್ತು ಬಾಧಕಾನ್ನಿಷಿದ್ಧಾಕೃತಿಃ| ಕರ್ಮಕೃತಿಸ್ತು ಕುತಃ? ಹ್ರಾಸಹೇತೋರಸತ್ತೇ ಜ್ಞಾನಾದೇವ
ಪೂರ್ಣಪಲಸಿದ್ಧೇರತ ಆಹ -

ಓಂ ವಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಚಾಶ್ರಮಕರ್ಮಾಪಿ ಓಂ || 3-4-4-465 ||

ಅಪಿವರ್ಣಧರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯೇ| 'ಪಶ್ಯನ್ನಪೀಮಮಾತ್ಮಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮ' ಇತಿ
ಶ್ರುತೌ ವಿಹಿತತ್ವಾತ್ ಆಶ್ರಮಾದ್ಯುಚಿತಕರ್ಮ ಕಾರ್ಯಂ ಚ| ನ ಕೇವಲಂ ನಿಷಿದ್ಧಂ ನ
ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಚಾರ್ಥಃ|

ವಿಹಿತತ್ವೇಽಪಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದಿಶಾ ಫಲಾಭಾವಾನ್ನ ಕಾರ್ಯಮ್| ಅನ್ಯಥಾ
ಸಮುಚ್ಚಯವಾದಾಪತ್ತೇರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಹಕಾರಿತ್ವೇನ ಚ ಓಂ || 3-4-4-466 ||

ಮೋಕ್ಷಹೇತುಜ್ಞಾನಸಹಕಾರಿತ್ವೇನಾಪಿ ಕರ್ಮ ಕಾರ್ಯಂ, ನ ವಿಹಿತತ್ವಾದೇವೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ|
ವಿನ್ಯಾಪಿ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧೌ ಸಮೂರ್ಣತತ್ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕರ್ಮ

ಸಹಕಾರಿತಯಾಸಪೇಕ್ಷ್ಯತ ಇತಿ ವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕತುಶಬ್ದಾರ್ಥೋ ವಾ ಚಶಬ್ದಃ | ತೇನ
ಸಮುಚ್ಚಯವಾದೋ ವ್ಯಾವರ್ತಿತಃ | 'ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷೋ ಭವತ್ಯೇವ' ಇತಿ
ಸ್ತುತಿಸಮುಚ್ಚಾಯಕ ಇತ್ಯೇಕೇ || 4 ||

ಉಭಯಲಿಂಗಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-5 ||

ಓಂ ಸರ್ವಧಾಸಪಿತು ತ ಏವೋಭಯಲಿಂಗಾತ್ ಓಂ || 3-4-5-467 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಧಿಕಾರಿಮಾತ್ರಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ಉಭಶಬ್ದಪರ್ಯಾಯೋಽತ್ರೋಭಯಶಬ್ದಃ | ಸರ್ವಧಾಸಪಿ
ದೇಶಕಾಲಗುರೂಪಸತ್ತಿಶ್ರವಣಾದ್ಯನೇಕೋತ್ಸಾಹೇಪಿ ತ ಏವ ಪ್ರಸ್ತುತಯೋಗ್ಯಾ ಏವ
ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಶೇಷಃ | ನ ತ್ವಯೋಗ್ಯಾಃ | ಪ್ರತ್ಯುತ ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನಮಾಪ್ನುವಂತಿ
ತೋರರ್ಥಸ್ತತ್ಪ್ರಾದೀಪೋಕ್ತಃ | ಕುತಃ ಉಭಯಲಿಂಗಾತ್ |
ಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ್ಯಯೋರ್ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪೋಭಯಲಿಂಗದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಇನ್ದ್ರವಿರೋಚನಯೋಃ 'ಯ ಏಷೋಽನ್ತರೀಕ್ಷಣಿ ಪುರುಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಏಷ ಆತ್ಮೇತಿ
ಹೋವಾಚ' ಇತಿ ಪ್ರಜಾಪತಿನೋಪದಿಷ್ಟಯೋರ್ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತೋಃ ಶ್ರುತೌ
ದರ್ಶನಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಯದ್ವಾ, ಉಭಯತ್ರ ಅಯೋಗ್ಯೇನ ಉತ್ಸಾಹೇನಾಪಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸಾಧ್ಯತೇ, ಪ್ರತ್ಯುತ
ವಿಪರೀತಮಾಪ್ಯತ ಇತ್ಯುಭಯತ್ರ ಲಿಂಗದರ್ಶನಾತ್ ವಿರೋಚನಸ್ಯ
ಜ್ಞಾನಾನಾಪ್ತಿವಿಪರೀತಾವಾಪ್ತಿದರ್ಶನರೂಪಲಿಂಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವಧಾಸಪೀತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಅಸಾರ್ವತ್ರಿಕೇ ಇತಿ ನಯಸಿದ್ಧಾನ್ಧಿಕಾರೇಽಪಿ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಜ್ಞಾನಂ ತೈರಾಪ್ಯತಾಮಿತಿ
ಶಿಷ್ಟಾವ್ಯುದಾಸಾಯ |

ಮಹಾಯತ್ನೇನಾಯೋಗ್ಯತಾಭಿಭವನಮ್ನವಾತ್ ಅಯೋಗ್ಯಾನಾಮಪಿ ಜ್ಞಾನಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು |
ಗಾಧಿಜಸ್ಯ ವಿಪ್ರತ್ವಾವಾಪ್ತಿವದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅನಭಿಭವಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 3-4-5-468 ||

ಸ್ವಭಾವಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | 'ದೈವೀಮೇವ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ದೇವಾ ಅಭಿಗಚ್ಛನ್ತಾಸುರೀಮೇವ ಚಾಸುರಾ
ನೈವೈತಯೋರಭಿಭವಃ ಕದಾಚಿತ್ ಸ್ವಭಾವ ಏವ ಹ್ಯವತಿಷ್ಠತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ
ಸ್ವಭಾವಸ್ಯಾನಭಿಭವಂ ದರ್ಶಯತಿ | ಅಯೋಗ್ಯತಾ ಚ ಸ್ವಭಾವ ಇತಿ ಕಥಂ ತದಭಿಭವ ಇತಿ
ಚಾರ್ಥಃ | ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವಾದಿಕಂ ತ್ವಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಿತಿ ಭಾವಃ |

ನೇಷೋಚ್ಛಾಸಾಂ ತದಧಾಪೇಽಪಿ ಮದ್ಯಮಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವಾಭಿಭವೇನ

ಜ್ಞಾನಾಪ್ತಿಸ್ತಿ ತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅನುರಾ ಚಾಪಿ ತು ತದ್ವಷ್ಟೇಃ ಓಂ || 3-4-5-469 ||

ಅಪಿ: ಮಿಶ್ರಬುದ್ಧಿನಾಮಿತಿ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ| ಸ್ವಭಾವಾನಭಿಭವ ಇತ್ಯಸ್ತಿ| 'ಸರ್ವಥಾಽಪಿ ತು' ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸ್ತುತಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವಿಪರೀತಜ್ಞಾನಯೋರಿಹಾನ್ವಯಃ| ಚ ಏವ| ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನೇ ಅನುರಾ ಚ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯ ಏವ ಸ್ಥಿತಿರಿತಿ ಶೇಷಃ| ಕೇಷಾಮ್? ತದ್ವದ್ವಯೋಗ್ಯದೇವಾಸುರಾನ್ಯೇಷಾಂ ಮಾನವಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್|

ಯದ್ವಾ, ಅನಭಿಭಾವಕರ್ಷಃ| ಅನುರ ಸ್ಥಿತಾನಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ| ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವಿಪರೀತಜ್ಞಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಮಾನವಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್, ಅನಭಿಭವ ಏವ ಮಿಶ್ರಬುದ್ಧಿತ್ವಮೇವ ನ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾನಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೀರಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಮಿಶ್ರಬುದ್ಧಿನಾಮಪಿ ಸ್ವಭಾವಾಭಿಭವೋ ನಾಸ್ತಿ| ಕುತಃ? ತದ್ವಷ್ಟೇಃ| ತದಿತಿ ತನ್ನಮ್| ತುರ್ವಿಶೇಷೇ| ತೇಷಾಂ ತತ್ರ ಮಿಶ್ರಬುದ್ಧಿತ್ವೇ ಏವ ತಸ್ಯ ದಾರ್ಥ್ಯಸ್ಯ ವಿಶೇಷೇಣ ದೃಷ್ಟೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯಾಣಾಮೇವಂ ಸ್ವಭಾವತ್ವಂ ಕುತಃ? ತಥಾತ್ವೇ ಫಲಸ್ಯಾಪಿ ತದನುಗುಣತ್ವಾಪತ್ತೇರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಪಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ || 3-4-5-470 ||

'ಅಸುರಾ ಅಸುರೇಣ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ತಾದ್ಯಕ್ಷ ಭಾವತ್ವಂ ತದನುಗುಣಫಲಮಿತಿ ತದ್ವಯಂ ಸ್ಮರ್ಯತೇಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ|

ಇತಶ್ಚ ದೇವಾನಾಮೇವ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನತತ್ಕಲೇ, ನಾನ್ಯೇಷಾಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಂ ಚ ಓಂ || 3-4-5-471 ||

ದೇವೇಷ್ಟೀಶಸ್ಯ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಂ ಚ 'ಶೃಣ್ವೇ ವೀರ ಉಗ್ರಮುಗ್ರಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರ್ದರ್ಶಯತೀತ್ಯಸ್ತಿ| ಅತಶ್ಚ ತದ್ಧೇತುಜ್ಞಾನಮಪಿ ತೇಷಾಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ|

ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವಾಭಿಭವೋ ನೇತ್ಯೇತದ್ ಯುಕ್ತ್ಯಾಽಽಹ-

ಓಂ ಅತಸ್ತಿ ತರಜ್ಞಾ ಯೋಲಿಜ್ಞಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-5-472 ||

ಅತ ಇತಿ ವಿಶೇಷೇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತದೇವಭಾಗಸ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶಃ| ತುರೇವ| ಅಗ್ರೇಽನ್ವೇತಿ| ಅತೋ ದೇವಭಾಗಾದಿತರದಸುರಜಾತಮೇವ ಜ್ಯಾಯಃ ಅತಿಬಹುಲಮಸ್ತಿ ಯತೋಽತಃ

ಸ್ವಭಾವಾನಭವ ಇತ್ಯನುಷಙ್ಗಃ | ಅನ್ಯಥಾ ದೇವಭಾಗದೊನತಾ ಸ್ಯಾದತಿ ಭಾವಃ |

ಜ್ಯಾಯಸ್ತಮೇವ ಕುತಃ? ಲಿಜ್ಞಾತ್, 'ತಸ್ಮಾನ್ನಜನತಾಮಿಯಾತ್' ಇತಿ
ಜನಸಜ್ಯಾಪ್ರವೇಶೋಕ್ತನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತಿರೂಪಲಿಜ್ಞಾತ್ | 'ಕನೀಯಸಾ ಏವ ದೇವಾ
ಜ್ಯಾಯಸಾ ಆಸುರಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ |

ಜೈಮಿನಿಮತೇನಾಪ್ಯೇಷೋಽರ್ಥಃ ಸಿದ್ಧ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ತದ್ಭೂತಸ್ಯ ತು ತದ್ಭಾವೋ ಜೈಮಿನೇರಪಿ ನಿಯಮಾತದ್ಭೂಪಾಭಾವೇಭ್ಯಃ

ಓಂ || 3-4-5-473 ||

ತದಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತದೇವಾದಿತ್ರಯಪರಾಮರ್ಶಃ | ತುರೇವ | ಭೂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ | ತದ್ಭೂತಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಂ
ದೇವಾದಿತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯೇವ ದೇವಾದೇವಸ್ತದ್ಭಾವೋ ದೇವಾದಿಭಾವಃ ಜೈಮಿನೇರಪಿ ಸಿದ್ಧಃ | ನ
ವ್ಯಾಸಸ್ಯೈವೇತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ತೇನ ಪುರುಷಾರ್ಥನಯ ಇವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪೋ ನೇತಿ
ಸೂಚಯತಿ | ಕುತಃ? ನಿಯಮಾತದ್ಭೂಪಾಭಾವೇಭ್ಯಃ | ಏತೇನ
ನಿಯಮಾದಿಶ್ರುತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತದ್ಭೂಪಂ ಪ್ರಾಗ್ಗಿದ್ಯಮಾನಸ್ವಭಾವಃ |
ತನ್ನೇತ್ಯತದ್ಭೂಪಮ್ | ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ಅಭಾವಃ ಅಭೂತಿಃ | ಭೂತೇರಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ |
ನಾಸುರಾ ದೈವೀಮ್' ಇತಿ ನಿಯಮಶ್ರುತೇಃ | 'ನಾಸುರಾಣಾಂ ದೈವಂ ರೂಪಂ'
ಇತ್ಯತದ್ಭೂಪತ್ವಶ್ರುತೇಃ | 'ತಂ ಭೂತಿರಿತಿ ದೇವಾ ಉಪಾಸಾಂಚ್ಚಕ್ರೀ ತೇ ಬಭೂವುಃ',
'ಅಭೂತಿರಿತ್ಯಸುರಾಸ್ತೇ ಪರಾಬಭೂವುಃ' ಇತಿ
ದೇವಾಸುರಭೂತ್ಯಭೂತಿಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ || 5 ||

ಅಧಿಕಾರಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-6 ||

ಓಂ ನ ಚಾಧಿಕಾರಿಕಮಪಿ ಪತನಾನುಮಾನಾತ್ ತದಯೋಗಾತ್ ಓಂ

|| 3-4-6-4 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ದೇವಾದಿಪದಾನಾಕಾಂಕ್ಷಾಭಿರೇವ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಚಶಬ್ದೋ ಜ್ಞಾನೇ
ಪ್ರಾಗುಕ್ತೋರ್ಧ್ವರೇತಸ್ತಾದೀತಿರ್ತತ್ಪ್ರತೀತೋ
ದೇವಾದಿಪದಾನಾಕಾಂಕ್ಷಾತ್ವಾಪ್ಯೇತಿರ್ತತ್ಪ್ರತೀತಾನ್ತರಸೂಚಕಃ | ಅಪಿಃ
ಕೈಮುತ್ಯಸೂಚನಾರ್ಥಮ್ |

ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪದೇಽಧಿಕಾರಃ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಃ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವಪದಮ್
ಆಧಿಕಾರಿಕಂ ತದಪಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿನಾ ನಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯಂ ಕಿಮೈಶಮೈರ್ಯಂ ನಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯಮಿತಿ |

Formatted: Default Paragraph Font, (Comple
Kannada

Formatted: Default Paragraph Font

ಕುತಃ? ತದಯೋಗಾತ್ | ತದಾಕಾಂಕ್ಷಯಾ ಅಯೋಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದಯೋಗಃ ಕುತಃ?

ಪತನಾನುಮಾನಾತ್ | ಅಯೋಗ್ಯಮಾರೋಧುಂ ಯತಮಾನಸ್ಯ ಲೋಕೇ
ಪತನೋಪಲಮ್ಬೇನ ಇಹಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪದಾಕಾಂಕ್ಷಾವಾನ್ ಪತತಿ |
ಅಯೋಗ್ಯಾರೋಹಪ್ರಯತ್ನವತ್ತಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ವಿಮತೋ ದೇವಾದಿಭಿಃ ಪಾತ್ಯತೇ,
ಅಶಕ್ಯತತ್ಪದೇಚ್ಛತ್ ರಾಜಪದೇಚ್ಛವದಿತಿ ವಾ ಪತನಾನುಮಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆದ್ಯೇ
ಇಚ್ಛಯಾ ಯತ್ನವಿಶೇಷತ್ವೋಪಗಮಾನ್ನಾಸಿದ್ಧಿಃ |

ದೇವಪದಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಆಧಿಕಾರಿಕಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತತ್ತದಧಿಕಾರಿಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ಯಂ
ತದನ್ಯೈರ್ನಾರಾಂಕ್ಷಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ತೇನ ಯೋಗ್ಯಾನಾಮಪಿ
ತತ್ತದಾಕಾಂಕ್ಷಾವತಾಂ ಜ್ಞಾನಾನವಾಪ್ತಿಃ ಅನುಮಾನಬಾಧಾದಿದೋಷಶ್ಚ ಸ್ಯಾದಿತಿ
ಶಿಷ್ಟಾನವಕಾಶಃ |

ಕೈಮುತ್ಯೇನಾಪಿ ದೇವಪದಾಕಾಂಕ್ಷಾಯೋಗಮಾಹ—

ಓಂ ಉಪಪೂರ್ವಮಪೀತ್ಯೇಕೇ ಭಾವಶಮನವತ್ ತದುಕ್ತಮ್ ಓಂ

||3-4-6-475 ||

ನಾರಾಂಕ್ಷಮಿತ್ಯನ್ತಿ | ಆಧಿಕಾರಿಕಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಲಬ್ಧಂ ದೇವಪದಮಿತ್ಯೇತದಿಹಾಪ್ಯನ್ವೇತಿ |
ಉಪೇತಿ ಶಬ್ದಃ ಪೂರ್ವೋ ಯಸ್ಯ ತದುಪಪೂರ್ವಂ ದೇವಪದಮ್
ಉಪದೇವಪದಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಪಶಬ್ದೋಽಯಂ ಸಮೀಪವರ್ತಿವಾಚೀ |
ಸಂಖ್ಯಯಾವ್ಯಯಾಸನ್ನೇತ್ಯತ್ರ ಮಂಜುರ್ಯಾಂ ಸಮೀಪಸಮೀಪಿರೂಪದ್ವ್ಯರ್ಥತ್ವೋಕ್ತೇಃ |

ದೇವಾನಾಮುಪವರ್ತಿನಃ ಉಪದೇವಾಃ ಗಂಧರ್ವಾದಯಸ್ತೇಷಾಂ ಪದಮಪಿ
ಭಾವಶಮನವತ್ ಭಾವಶಮನಪದವತ್ ನಾರಾಂಕ್ಷಮಿತ್ಯೇಕೇ ವದನ್ತಿ, ಕಿಮು ದೇವಪದಂ
ನಾರಾಂಕ್ಷಮಿತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ದೃಷ್ಟಾನೀಭೂತಂ ಋಷ್ಯಾದಿಪದಂ ದಾರ್ಷ್ಟಾನಿಕಂ
ಗಂಧರ್ವಾದಿಪದಂ ಚ ಕುತೋ ನಾರಾಂಕ್ಷಮ್? ತದುಕ್ತಂ ತದ್ವಯಂ
ನಾರಾಂಕ್ಷಮಿತ್ಯೇತದುಕ್ತಂ 'ಯಥರ್ಷೀನ್ ಪ್ರಜಾಪತೀನ್ ನಾರಾಂಕ್ಷದೇವಂ ನ
ಗಂಧರ್ವಾನ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಗಂಧರ್ವಾನಿತಿ ವಾ ಗಂಧರ್ವಾದಿಪದಮಿತಿ ವಾ ವಾಚ್ಯೇ ಉಪೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ
ತತ್ಸಮೀಪವರ್ತಿನಾಮಪಿ ಪದಂ ನಾರಾಂಕ್ಷಂ ಕಿಮು
ತೇಷಾಮಿತ್ಯಪಿಪದಸೂಚಿತಕೈಮುತ್ಯವ್ಯಕ್ತರ್ಥಃ | ಋಷಿವದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಭಾವೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ
'ಭಾವೇ ಚಿತ್ತೇ ಚೇಷ್ಟಾಯಾಂ ಚ ಶಮನಾದ್ ಭಾವಶಮನಾ ಋಷಯಃ' ಇತಿ

ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಾ ಋಷಿಸ್ವರೂಪೋಕ್ತರ್ಥಾ | ತೇನ ಋಷಿತ್ವಜಾತೇರಭಾವಾದ್
 ವಸಿಷ್ಠಾದಿಃ ಸ್ಯಾಮ್ ಇತಿಚ್ಛಾಯಾ ಅಯೋಗೇಽಪಿ 'ಋಷಿಃ ಸ್ಯಾಮ್' ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇಚ್ಛಾ
 ನ ವಿರುದ್ಧೇತಿ ಸೂಚಿತಮಿತಿ ಕೇಚಿತ್ | ಅತ ಏವ ದೇವಾದಿಪದೇಭ್ಯೋ
 ಮುನ್ಯಾದಿಪದಾಕಾಂಕ್ಷಾಯಾಂ ವಿಶೇಷಸೂಚನಾಯೈಕ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಏಕೇ ವಿಶೇಷವಿವಕ್ಷವಃ |
 ಋಷಿಪದಂ ಯಥಾನಾಕಾಂಕ್ಷಂ ತಥೈತದವೀತ್ಯಾಹುರಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ಋಷಿಸಾಮಾನ್ಯವಿವಕ್ಷವಸ್ತಾ ಕಾಂಕ್ಷ್ಯಮಿತ್ಯಾಹುರಿತಿ ಲಾಭಾತ್ | ಉಪದೇವಾದಿಪದಂ ತು
 ಸರ್ವಧಾಸನಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯಮಿತಿ | ವಿಮತಿನಾಮ್ಯೇಽಪಿ ಮುನಿಪದಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತತ್ವಂ
 ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರಾತ್ |

ತರ್ಹಿ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಾದಿಕಮಪ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯಂ ನ ವೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಬಹಿಸ್ತೂಭಯಧಾಸವಿ ಸ್ಮೃತೇರಾಚಾರಾಚ್ಚ ಓಂ || 3-4-6-476 ||

ತುವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕಃ | ಬಹಿಸ್ತು ದೇವರ್ಷಿಗ್ನರ್ವಪದೇಭ್ಯೋ
 ಬಹಿರ್ಭೂತಜ್ಞಾನಭಕ್ತಾದಿಷ್ಟಸ್ತಿ ವಿಶೇಷಃ | ಸ ಕಃ? ಉಭಯಧಾಸವಿ
 ಆಕಾಂಕ್ಷಾಯಾಮನಾಕಾಂಕ್ಷಾಯಾಮವಿ ನ ಪತನಮ್ | ಕುತಃ? 'ದೇವರ್ಷಿಗ್ನರ್ವಾಣಾಮ್'
 ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ | ಆಚಾರಾದಿತ್ಯಾಚಾರವಾಕ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತೇ | 'ನಾನಾತ್ವಮೇವ ಕಾಮಾನಾಂ
 ನಾಕಾಮಃ ಕ್ವ ಚ ದೃಷ್ಟತೇ | ಅತೋಽವಿರುದ್ಧಕಾಮಃ ಸ್ಯಾದಕಾಮಸ್ತೇನ ಭಣ್ಯತೇ |'
 ಇತ್ಯವಿರುದ್ಧಕಾಮೇನಾಚಾರಾಪ್ರತಿಪಾದಕವಾಕ್ಯಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನೇನ ವಾಕ್ಯೇನ
 'ವಿಹಾಯ ಕಾಮಾನ್ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಪುಮಾಂಶ್ಚರತಿ' ಇತಿ
 ಗೀತೋಕ್ತಾಕಾಮಚಾರಸ್ಯಾವಿರುದ್ಧಕಾಮಚಾರಪ್ರತಿಪಾದನಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ವಿಹಾಯೇತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಸರ್ವಕಾಮಗ್ರಹಣೋಕ್ತೇಃ ಕಥಂ ಭಕ್ತಾದಿಕಾಮ ಇತ್ಯತ
 ಆಚಾರಾಚ್ಚೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಚಃ ಸ್ಮೃತಿಸಮುಚ್ಚಾಯಿಕ ಇತಿ ಭಾಷ್ಯಾದೌ ಭಾತಿ | ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೇ ತು
 ಚಕಾರಾತ್ 'ಋಷಭಂ ಮಾ ಸಮಾನಾನಾಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ || 6 ||

ಫಲಶ್ರುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-7 ||

ಓಂ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಫಲಶ್ರುತೇರಿತ್ಯಾತ್ರೇಯಃ ಓಂ || 3-4-7-477 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಸ್ವಾಮಿನೋಽಪಿ ಸನ್ನಿಧಾನಮಾತ್ರೇಣ ಫಲದಾತ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ |
 ಸ್ವಾಮಿನ ಇತ್ಯೇಕವಚನಂ ಸಮುದಾಯಪರಮ್ |

ಸ್ವಾಮಿನಾಂ ದೇವಾನಾಮೇವ ಜ್ಞಾನಫಲಮಿತಿ ಫಲಪದಸ್ಯ ಬುದ್ಧ್ಯಾಽತ್ರೈವ್ಯನ್ವಯಃ |

ಕುತಃ? ಫಲಶ್ರುತೇಃ | ಸ್ವಾಮಿನ ಇತ್ಯನ್ವೇತಿ | 'ಸ್ವಾಮೀ ಹಿ ಫಲಮಶ್ನುತೇ ನಾಸ್ವಾಮೀ' ಇತಿ
ಸ್ವಾಮಿನಃ ಫಲಶ್ರುತೇರಿತಿ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಫಲಶ್ರುತೇರಿತಿ
ಹೇತೂಕ್ತಾ ಸ್ವಾಮಿನಾಮೇವ ಫಲಮಿತಿ ಸಾಧ್ಯಸ್ಯ ಶೇಷೋ ವಾ |

ದೇವಾನಾಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಸ್ವಾಮೀತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ತೇಷಾಮೇವೇನ್ವಿಯಾದಿಪ್ರೇರಕತ್ವೇನಜ್ಞಾನಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿತಿ ಹೇತುಸೂಚನಾಯ |
ಶ್ರುತ್ಯನುರೋಧೇನೈಕವಚನೋಕ್ತಿಃ | ವಿಮತಿಸೂಚನಾಯ ಮುನಿಪದಮ್ |
ಪ್ರಜಾನಾಮಪಿ ಫಲಮಸ್ತೀತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಆರ್ತ್ವಿಜ್ಯಮಿತ್ಯೌಡುಲೋಮಿಸ್ತಸ್ಮೈ ಹಿ ಪರಿಕ್ರಿಯತೇ ಓಂ || 3-4-7-478 ||

ಋತ್ವಿಜಾಮಿದಮಾರ್ತ್ವಿಜಮ್ | ಲುಪ್ತೋಪಮಾನಮ್ | ಸತ್ರೇ ಋತ್ವಿಜಾಂ ಫಲಮಿವ
ಪ್ರಜಾನಾಮಪಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಫಲಮಸ್ತೀತ್ಯನ್ವೇತಿ | ಇತ್ಯೌಡುಲೋಮಿರ್ಮನ್ಯತೇ | ಕುತಃ?
ತಸ್ಮೈ ಹಿ ಪರಿಕ್ರಿಯತೇ | ತಾದರ್ಥ್ಯೇ ಚತುರ್ಥೀ | ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಜಾರ್ಥಂ ದೇವೈರ್ಜ್ಞಾನಾದಿ
ಪರಿಕ್ರಿಯತೇ ಸಮ್ಪಾದ್ಯತೇ ಹಿ ಯಸ್ಮಾದತ ಇತಿ | ಹಿರ್ಹೇತೌ ವಾ, ಯದರ್ಥಂ ಯದ್
ಯೇನ ಕ್ರಿಯತೇ ತತ್ಪಲಂ ತಸ್ಯೇತಿ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕೋ ವಾ |

ಆರ್ತ್ವಿಜ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸತ್ರೇ ಅಯಜಮಾನಾನಾಂ ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪದಿಶಾ ಗೃಹಪತೀನಾಮಪಿ
ಯಥಾ ಫಲಂ ತಥಾ ಅಸ್ವಾಮಿತ್ವೇಽಪಿ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಫಲಮಿತಿ ಸೂಚಯತಿ |
ಋತ್ವಿಜಾಮಗೃಹೀತದಕ್ಷಿಣತ್ವೇನ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಸ್ತು ಫಲಮ್ | ಇಹ ಕಥಮಿತ್ಯತಃ ತಸ್ಮಾ
ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ |

ಏವಂ ಹಿ ಪ್ರಜಾನಾಮೇವ ಫಲಂ ಸ್ಯಾತ್, ನ ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಹಕಾರ್ಯನ್ತರವಿಧಿಃಪಕ್ಷೇಣ ತೃತೀಯಂ ತದ್ವತೋ ವಿಧ್ಯಾದಿವತ್ ಓಂ

|| 3-4-7-479 ||

ಸಹಕಾರ್ಯನ್ತರೇತಿ ಪಕ್ಷೇಣೇತಿ ಚ ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್ | ಪ್ರಜಾನಾಂ ಸಹಕಾರ್ಯನ್ತರತ್ವೇನ
ದೇವಾನ್ ಪ್ರತಿ ಸಹಕಾರಿತ್ವೇನ ವಿಧಾನಂ ಪಕ್ಷೇಣ ಪಕ್ಷತ್ವೇನ ತೃತೀಯಂ ತೃತೀಯಃ ಪಕ್ಷಃ |
ಕಥಮ್? ತದ್ವತೋ ವಿಧ್ಯಾದಿವತ್ | ತದ್ವತಃ ತದಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಜಾಸ್ತದ್ವಿಶೇಷಾಃ
ಶಿಷ್ಯಾಶ್ಚೋಚ್ಯಂತೇ | ಪ್ರಜಾವತೋ ರಾಜಃ ಶಿಷ್ಯವತೋ ಗುರೋಶ್ಚ ವಿಧ್ಯಾದಿವತ್ |
ಆದಿಪದಾತ್ ಫಲಮ್ | ಸಹಕಾರ್ಯನ್ತರೇತಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾನುಷಙ್ಗಃ | ಯಥಾ ಪ್ರಜಾಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ

★ರಾಜಗುರುಸಹಕಾರತ್ವೇನ ವಿಧಾನಫಲಂ ಚ ತಯೋರೇವ ಮುಖ್ಯಂ ತದ್ವಿದ್ಯಾರ್ಥಃ |
 ★ಯಥಾ ರಾಜ್ಞೋ ಗುರೋಶ್ಚ ಪಾಲನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಚ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ
 ★ಸಹಕಾರಿತ್ವೇಽಪಿ ತಯೋರೇವ ಮುಖ್ಯಂ ಪಾಲನಾದಿಫಲಂ ತೇಷಾಂ ತ್ವಲ್ಪಂ ತಥಾ
 ★ದೇವಾನಾಂ ವಿಹಿತೇ ಜ್ಞಾನದಾನಾದೌ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಸಹಕಾರೀಕರಣಾತ್ ದೇವಾನಾಂ
 ★ಮುಖ್ಯಂ ಫಲಂ ಪ್ರಜಾನಾಮಲ್ಪಮಿತಿ ಭಾವಃ |

★ಅನ್ತರಶಬ್ದಃ ಅನುಗ್ರಹ್ಯತ್ವರೂಪವಿಶೇಷಪರಃ ತತ್ಸಹಕಾರೀಕರಣಂ ಚ ದೇವಾನಾಂ
 ★ತೇಷ್ವನುಗ್ರಹಾಯೇತಿ ಸೂಚಯತಿ | ಯದ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಃ ಸಹಕಾರೀ, ಪ್ರಜಾಸ್ತು
 ★ಸಹಕಾರ್ಯನ್ತರಮಿತಿ ದ್ಯೋತಯಿತುಮ್ ಅನ್ತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ |

★ದೇವಾನಾಮೇವ ಫಲಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯೋಕ್ತಮಾದ್ಯಂ ಮತಂ ಪೂರ್ಣಫಲಾಪೇಕ್ಷಯಾ |
 ★ಪ್ರಜಾನಾಂ ಫಲಮಿತಿ ಯುಕ್ತೋಕ್ತಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಮತಮ್ ಅಲ್ಪಫಲಾಪೇಕ್ಷಯಾ |
 ★ಆಚಾರ್ಯಪ್ರವೇಶೇನ ಪ್ರವಕ್ತುತ್ವಂ ಪ್ರಜಾಸು ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತದಿನ್ದ್ರಿಯಪ್ರವರ್ತನೇನ ಜ್ಞಾಪನಮಿತಿ
 ★ದ್ವಯಂ ದೇವಾನಂ ಫಲಾಧಿಕ್ಯೇ ಮುಖ್ಯಂ ಕಾರಣಮ್ | ಪ್ರಜಾನಾಂ
 ★ಸಹಕಾರಿಮಾತ್ರತ್ವಾದಲ್ಪಮಿತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತದ್ವಯಮುಪಪಾದಯಿತುಮಿದಂ
 ★ಸ್ವಮತತ್ವೇನೋರರೀಕೃತಮಿತ್ಯವಿರೋಧಃ | ಏತಚ್ಚ ಪುಣ್ಯವಿಷಯಮ್ |
 ★ಪ್ರಜಾಕೃತಪಾಪಫಲಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ನೈವಾಸ್ತಿ, ಕಿನ್ತ್ವಸುರಾಣಾಮೇವೇತಿ
 ★ಧ್ಯೇಯಮ್ || 7 ||

★ಕೃತ್ಸ್ನ ಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-8 ||

★ಓಂ ಕೃತ್ಸ್ನ ಭಾವಾತ್ ತು ಗೃಹಿಣೋಪಸಂಹಾರಃ ಓಂ || 3-4-8-480 ||

★ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನೇ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿಣಾಂ ಯತೀನಾಂ ಸರ್ವಾತಿಶಯಃ ಸಾಧ್ಯತೇ |
 ★ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಪ್ರಕೃತತ್ವಾದನ್ವೇತಿ | ಯತೀನಾಮೇವಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಣಾಂ
 ★ಸರ್ವಾಶ್ರಮಿಷೂತ್ರಮತ್ತಮಿತಿ ಸಾಧ್ಯಮಭಿಮತಮ್ |

★ಕುಟುಮ್ನೀ ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಗೃಹಿಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಮುಕ್ತಾ 'ನ ಚ
 ★ಪುನರಾವರ್ತತೇ' ಇತಿ ಗೃಹಿಣೋಪಸಂಹಾರಸ್ತು ದೇವಾನಾಂ ಕೃತ್ಸ್ನ ಭಾವಾತ್
 ★ಕೃತ್ಸ್ನಾನಾಂ ಗೃಹಧರ್ಮಾಣಾಮ್ ಸತ್ತಾತ್ ತತ್ತರೋ ನ ತು ಮನುಷ್ಯಗೃಹಸ್ಥಪರಃ |
 ★ಯೇನ ತದ್ಬಲೇನ ಗೃಹಿಣೋ ಯತೇರಪ್ಯುತ್ತಮತ್ವಮಾಶಂಕೈತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂ ಹಿ
 ★ಯತಿನೋ ದೇವನಾಮುತ್ತಮತ್ವಂ ಕಥಮಿತ್ಯತೋಽಪಿ ಕೃತ್ಸ್ನ ಭಾವಾದಿತಿ | ದೇವಾನಾಂ

ಕೃತ್ಯ ಯತಧರ್ಮಾಣಾಂ ಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಗೃಹಿಭ್ಯೋ ಯತೇನಾಂ ತೇಭ್ಯೋಽಪಿ
ದೇವಾನಾಮುತ್ತಮತ್ವಮಿತ್ಯಾಶಯಃ |

ಕೃತ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಕೃತ್ಯಾ ಹ್ಯೇತೇ ಗೃಹಿಣೋ ದೇವಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ದೇವಪರ
ಇತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯೇ ಕೃತ್ಯ ಭಾವಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ತೇಷಾಂ ಮುಖ್ಯಗೃಹಿತ್ವೇನ
ತತ್ಪರತ್ವೋಪಪಾದನಾಯ, ಗೃಹಿಣೋ ಯತೇಸ್ತತೋಽಪಿ ದೇವಾನಾಮಾಧಿಕೃತಾಭಾಯ
ಚ | ತುಃ ಉಪಸಂಹಾರಸ್ಯ ಗತಿಸೂಚಕೋ ವಾ ಏವಾರ್ಥಃ ಸನ್ ಅಧ್ಯಾಹೃತದೇವಪರ
ಇತ್ಯನೇನಾನೇತಿ ವಾ | ಉಪಸಂಹಾರ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರ್ಮುಕ್ತೌ ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯಾಧಿಕೃತೇ
ತಾತ್ಪರ್ಯಮಸ್ತೀತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದಾರ್ಥ್ಯಸೂಚನಾಯ |

ಕೈಮುತ್ಯೇನಾಪಿ ಯತೀತೋ ದೇವಾನಾಮಾಧಿಕೃತಮಾಹ -

ಓಂ ಮೌನವದಿತರೇಷಾಮಪ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 3-4-8-481 ||

ಮುನೇರ್ಭಾವೋ ಮೌನಂ ಯತಿತ್ವಮ್ | ತದ್ವದಿತರಾಶ್ರಮಧರ್ಮಾಣಾಮಪಿ 'ದೇವಾ ಏವ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೋ ದೇವಾ ಏವ ಗೃಹಸ್ಥಾ ದೇವ ಏವ ವನಸ್ಥಾ ಯಥಾ ಹ್ಯೇತೇ ಮುನಯಃ'
ಇತಿ ಶ್ರುತಾವುಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದಾ ಆಶ್ರಮದ್ವಯಕರ್ಮಿತ್ವೇನೈವ ಯತೀತೋ
ದೇವಾನಾಮಾಧಿಕೃತಂ ಕಿಮು ತದಾ ಸರ್ವಾಶ್ರಮಕರ್ಮಿತ್ವೇನೇತಿ ಭಾವಃ || 7 ||

ಅನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-9 ||

ಓಂ ಅನಾವಿಷ್ಕುವನ್ನನ್ವಯಾತ್ ಓಂ || 3-4-9-482 ||

ಅತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸಂಭವಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸ್ಯಾತಿಗೋಪ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅನಾವಿಷ್ಕುವನ್
ಸಭಾಚತ್ವರಾದಿಷ್ವಾವಿಷ್ವಾರಮಕುರ್ವನ್, ಉಪದೇಶಮಿತ್ಯನುವರ್ತುಂ, ಕುರ್ಯಾದಿತಿ
ಶೇಷಃ | ಕುತಃ? ಅನ್ವಯಾತ್ ಉಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆವಿಷ್ಕಾರೇ ಅಯೋಗ್ಯಾನಾಮಪಿ
ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಾಽನರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ವಿಪಯುಕ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ವಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಅನ್ವೀಯತೇ
ಸಾಧ್ಯೇನ ಸಮ್ಪದ್ಯತ ಇತಿ ಯುಕ್ತೇವ್ಯಾರ್ಥಮಿತ್ಯಂ ವಕ್ತುಮಿತಿ || 9 ||

ಐಹಿಕಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-10 ||

ಓಂ ಐಹಿಕಮಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರತಿಬನ್ಧೇ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ || 3-4-10-483 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬನ್ಧಭಾವೇ ಸಾಧನಸಮೂರ್ತಿಜನ್ಮನೈವೋದಯಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಇಹ
ಜನ್ಮನಿ ಭವಮೈಹಿಕಮ್ | ಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯನಿ | ಅಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿಬನ್ಧೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧಪ್ರತಿಬನ್ಧಭಾವೇ
ಜ್ಞಾನಮೈಹಿಕಂ ಇಹ ಜನ್ಮನೈವ ಭವತಿ | ನ ಚೇಜ್ಞನ್ಮಾತರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ?

ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಸತತ್ಮಾನಂ ಮತಿಪೂರ್ವಂ ಹ್ಯಪಾನ್ಯಹ್ಯವ ದೈಷ್ಟಂ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ
ಉಕ್ತಾರ್ಥಸ್ಯ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 10 ||

ಮುಕ್ತಿಫಲಾಧಿಕರಣಮ್ || 3-4-11 ||

ಓಂ ಏವಂ ಮುಕ್ತಿಫಲಾನಿಯಮನುದವನ್ಢಾವಧೃತೇನುದವನ್ಢಾವಧೃತೇಃ ಓಂ

|| 3-4-11-484 ||

ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸ್ವೋತ್ತತ್ತಿಜನ್ಮಾನನರಮೇವಾಪ್ರತಿಬನ್ಧೇ ಮುಕ್ತಾರ್ಜಕತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ಏವಂ ಜ್ಞಾನ ಇವ ಮುಕ್ತಿಫಲೇ ಅನಿಯಮಃ ಅಪ್ರತಿಬನ್ಧೇ ತದ್ಧೇಹಾನನರಮೇವ ನ ಚೇದ್
ದೇಹಾನ್ತರಾವಸಾನೇ ಇತ್ಯೇವ | ನ ತು ಜ್ಞಾನೋತ್ತತ್ತಿಜನ್ಮಾನನರಮೇವೇತಿ ನಿಯಮ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾನೋತ್ತತ್ತಿಜನ್ಮನಿ ಮುಕ್ತಭಾವೇ ಕದಾಪಿ ನೇತಿ ಕುತೋ ನ ಕಲ್ಯತೇ,
ಪ್ರತಿಬನ್ಧಕಲ್ಪನಾ ಕುತಃ? ತದವನ್ಢಾವಧೃತೇಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವನ್ಢಾಸ್ಥಿತಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಸಂಸ್ಥಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಫಲಾವಧಾರಣಾತ್ 'ಬ್ರಹ್ಮಸಂಸ್ಥೋಽಮೃತತ್ವಮೇತ್ಯೇವ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಮುಕ್ತನಿಯಮ ಇತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ಫಲೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವಪ್ರಮರ್ಥಾನಾಂ
ಜ್ಞಾನಫಲತ್ವೋಕ್ತಾವಪಿ ತೇಷಾಮಾನುಷಜ್ಞಕತ್ವಂ, ಮುಕ್ತೇರೇವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಫಲತ್ವಮಿತಿ
ಸೂಚಯಿತುಮಿತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಂ ಧ್ಯೇಯಮ್ | ದ್ವಿರುಕ್ತಿರುಕ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವಸೂಚನಾರ್ಥಾಃ |

ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧತ್ವಂ ವಕ್ತುಮಾಧ್ಯಾಯಮೂಲತಃ |

ಅಧ್ಯಾಯಾನೇ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಸ್ಯಾವಧಾರಣಾತ್ || ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ || 11 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕ್ವತಾಯಾಂ ತನ್ತ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ | ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮೂರ್ಣಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಃ || 4 ||

ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || 4-1 ||

ಆವೃತ್ತಧಿಕರಣಮ್ || 4-1-1 ||

ಏವಮಥ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾಪಾದಾರ್ಥಾನ್ ನಿರೂಪ್ಯಾತ್ರಾಧ್ಯಾಯೇಽತಃಶಬ್ದೋಕ್ತಂ
ಕರ್ಮಕ್ಷಯೋತ್ಪನ್ನಿಮಾರ್ಗಭೋಗಾತ್ಮಕಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪಂ ನಿರೂಪ್ಯತೇ | ಆದ್ಯಪಾದೇ

Formatted: KanHL1

ಪ್ರಥಮ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ವಿಚಾರ್ಯತೇ | ತತ್ರ ಸಪ್ತಭಿರ್ನಯೈಃ
ಅತ್ಯನ್ತಾವಶ್ಯಮ್ಭಾವಿ ಸಾಧನಂ ವಿಚಾರ್ಯತೇ |

ಓಂ ಆವೃತ್ತಿರಸಕೃದುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 4-1-1-485 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರವಣಾದೇರಾವೃತ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯೇತಿ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಶ್ರವಣಾದೇರಾವೃತ್ತಿಃ
ಕಾರ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತಃ? 'ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ತಮಸಿ' ಇತ್ಯುದ್ಧಾಲಕೇನ ಶ್ವೇತಕೇತುಂ ಪ್ರತಿ
ಅಸಕೃತ್ ಅನೇಕವಾರಂ ತತ್ಪ್ರೋಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಿಷ್ಯೇಣ
ಶ್ರವಣಾದ್ಯಾವೃತ್ತೇರಕರ್ತವ್ಯತ್ವೇ ಅಸಕೃದುಪದೇಶೋ ವ್ಯರ್ಥಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಶ್ರವಣಾವೃತ್ತಿಕರ್ತವ್ಯತ್ವಮನೇನ ಸಿದ್ಧಮ್ | ತ್ರಿತಯಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ಚ ಸಾಧಯತಿ -

ಓಂ ಲಿಙ್ಗಾಚ್ಛ ಓಂ || 4-1-1-486 ||

'ಸ ತಪೋಽತಪ್ಯತ | ಪುನರೇವ ವರುಣಂ ಪಿತರಮುಪಸಸಾರ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ತಾದ್
ಭೃಗೋಃ ಶ್ರವಣಾದೇರಾವರ್ತನರೂಪಲಿಙ್ಗಾಚ್ಛ ಶ್ರವಣಾದೀನಾಮಾವೃತ್ತಿಃ
ಕಾರ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ || 1 ||

ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-1-2 ||

ಓಂ ಆತ್ಮೈತಿ ತೂಪಗಚ್ಛಂತಿ ಗ್ರಾಹಯಂತಿ ಚ ಓಂ || 4-1-2-487 ||

ಅತ್ರಾತ್ಮತ್ವೋಪಾಸನೇಃ ನಿತ್ಯಶಃ ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಆತ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯಾಽಽವೃತ್ತಿಃ ಆದ್ಯೋ
ರೂಢ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುಪರಃ | ಅನ್ಯ ಆದತ್ತೇ ಭೃತ್ಯಾನಿತಿ ಸ್ವಾಮಿವಾಚೇ | ಆಹ್ನೋರ್ವಾದಾಽ ಆತೋ
ಮನಿನಿತಿ ಮನಿನ್-ಪ್ರತ್ಯಯೇ ದಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರೇ ಆತೋ ಲೋಪೇ ಚೈವಂರೂಪತ್ವಾತ್ |
'ಯಚ್ಚಾಪ್ನೋತಿ ಯದಾದತ್ತೇ' ಇತಿ ನಿರುಕ್ತೇಃ | ತುರೇವ |

ಆತ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುರಾತ್ಮಾ ಮಮ ಸ್ವಾಮೀತ್ಯೇವೋಪಗಚ್ಛಂತಿ ಉಪಾಸತೇ ಜಾನಂತಿ ಚ ಸಂತಃ |
ಗ್ರಾಹಯಂತಿ ಚ ಶಿಷ್ಯಾನ್ ಶಿಷ್ಯೇಭ್ಯ ಉಪದಿಶಂತಿ ಯತೋಽತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಸ್ವಾಮೀತಿ
ಸದೋಪಾಸ್ತೀಃ ಸರ್ವಥಾ ಕಾರ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವಿಷ್ಣುರಾತ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಲಾಭಾಯ ಸ್ವಾಮೀತ್ಯನುಕ್ತಿಃ | 'ಆತ್ಮಾನಮೇವಾಹಂ ವಿಜಾನೀಯಾಮ್',
'ಆತ್ಮೈತ್ಯೇವೋಪಾಸ್ತು', 'ಆತ್ಮೈತ್ಯುಪಾಸನಂ ಕಾರ್ಯಮ್' ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಸೂಚನಾಯ
ಚ | ಉಪಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯೇವಮುಕ್ತಿಃ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥತ್ವಸ್ಯಾಪಿ ಲಾಭಾಯ | ಉಪಗಚ್ಛಂತಿ ಗ್ರಾಹಯಂತಿ
ಚೇತ್ಯುಕ್ತಿದ್ವಯೋರಪ್ಯಾವಶ್ಯಕತ್ವದ್ಯೋತನಾಯ | ಆನನ್ಯಾದಯ ಇತ್ಯತ್ರೋಕ್ತಸ್ಯ
ಆತ್ಮತ್ವೋಪಾಸನಸ್ಯಾತ್ಯಾವಶ್ಯಕತ್ವಸೂಚನಾಯಾತ್ರ ಪುನರುಕ್ತಿಃ || 2 ||

ನ ಪ್ರತೀಕಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-3||

ಓಂ ನ ಪ್ರತೀಕೇ ನ ಹಿ ನಃ ಓಂ || 4-1-3-488 ||

ಅತ್ರ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತೀಕಯೋರೈಕ್ಯೋಪಾಸ್ತಿಃ ನಿವಾರ್ಯತೇ | 'ಆತ್ಮೈತಿ' ಇತಿ
ಪದದ್ವಯಮನುವರ್ತತೇ | 'ಪ್ರತೀಕೇ' ಇತಿ ವಿಷಯಸಪ್ತಮೀ | 'ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯುಪಾಸೀತ'
ಇತ್ಯಾದೌ ಶ್ರುತನಾಮಾದೌ ಪ್ರತೀಕೇ ಆತ್ಮೈತ್ಯುಪಾಸ್ತಿನಃ ಕಾರ್ಯಾಃ | ನಾಮಾದಿಕಂ
ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ನೋಪಾಸ್ಯಮ್ | ಕುತಃ? ನ ಹಿ ನಹ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ನ ಪ್ರಸ್ತುತೋ ವಿಷ್ಣುಃ
ಪ್ರತೀಕಂ ನ ಭವತಿ | ಅತಸ್ತಯೋರೈಕ್ಯಾಭಾವಾತ್ ನ ತಥೋಪಾಸ್ತಿಃ |
ಕಾರ್ಯಾಃ | ಇತ್ಯೋಪಾಸ್ತೇರ್ನಿಶೇಧಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಕಥಂ ತರ್ಹಿ ಕಾರ್ಯೈತ್ಯತೋಽಪಿ- ಪ್ರತೀಕೇ | ಅಧಿಕರಣಸಪ್ತಮೀ | ಆತ್ಮೈತೀತ್ಯಸ್ತಿ |
ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕೇ ನಾಮಾದೌ ಆತ್ಮಾ ಅಸ್ತೀತ್ಯುಪಾರಿತಃ ಕಾರ್ಯೈತ್ಯರ್ಥಃ ||3||

ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-4||

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿರುತ್ಕರ್ಷಾತ್ ಓಂ || 4-1-4-489 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯೋಪಾಸ್ತೇರಾವಶ್ಯಕತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಆತ್ಮೈತ್ಯತ ಆತ್ಮಶಬ್ದಃ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತತಯಾ
ವಿಪರಿಣಮ್ಯ ವರ್ತತೇ | ಆತ್ಮನಿ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿಃ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯೋಪಾಸನಂ ಪೂರ್ಣತ್ಯೋಪಾಸ್ತಿಃ
ಸರ್ವಥಾ ಆರ್ಯಾಃ | ಕುತಃ? ಉತ್ಕರ್ಷಾತ್ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವರೂಪೋತ್ಕರ್ಷಸ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಪದಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥೋಪಾಸ್ತೇರೇವ ಪ್ರೀತಿಹೇತುತ್ವಾದಿತಿ
ಭಾವಃ |

ಯದ್ವಾ ತಥೋಪಾಸ್ತೇಃ ಉಪಾಸ್ತುಂತರಾದುತ್ಕರ್ಷತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವರೂಪಬ್ರಹ್ಮತ್ವಸ್ಯ ಉತ್ಕರ್ಷತ್ವರೂಪತಯಾ
ತಥೋಪಾಸ್ತೇರನ್ಯೋಪಾಸನಾದುತ್ಕರ್ಷಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿರಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸದೋಪಾಸ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ಭೂಮ್ನ
ಇತ್ಯತೋಕ್ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯತ್ವಾಯ ಪುನರಿಹೋಕ್ತಿಃ ||4||

ಆದಿತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-5||

ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿಮತಯಶ್ಚಾನ್ಯ ಉಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 4-1-5-490 ||

ಅತ್ರಾನ್ಯಶ್ಚಿತ್ತತ್ವೇನ ದೇವತೋಪಾಸನಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯೇ
ಪ್ರಸ್ತುತಬ್ರಹ್ಮಾನ್ಯೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತತ್ವೇನ ಆದಿತ್ಯಾದಿಮತಯಃ ಆದಿತ್ಯಾದ್ಯುಪಾಸನಾಶ್ಚ |

ಸ್ವಸ್ವಾಶ್ರಯಾಙ್ಗತ್ವೇನಾಹಾಸನಾ ಇತಿ ಯಾವತ್, ಆದಿತ್ಯಾದಿವ್ಯಃ ಸದಾ ನಿರ್ವಹಾ
ಕಾರ್ಯಾ ಏವ| ಕುತಃ? ಉಪಪತ್ತೇಃ| ದೇವಾನಾಮ್ ಅಜ್ಜಜತ್ವೇನ ಮುಕ್ತೌ ತತ್ರ
ಲಯನ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತತ್ವಾತ್| ಉಪಾಸನಸ್ಯ ಫಲಸಾಮ್ಯೇನ ಕಾರ್ಯತ್ವಾತ್ ರೂಪಾಂತರೇಣ
ನಿತ್ಯಂ ತತ್ರಾವಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಮಿಥ್ಯೋಪಾಸನಾಭಾವಾದಿತ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ಸತ್ತಾ ದಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ಉಪಾಸನಸ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷತ್ವದ್ಯೋತನಾಯ ದೃಷ್ಟಿರ್ಮತಯ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ| ತಥಾ
ಜ್ಞಾನಮಪ್ಯಾವಶ್ಯಕಮಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಂ ಚೇತಿ| ಬಹುವಚನಂ ತು ಯದ್ಯದಜ್ಞೇ ಯಸ್ಯ
ಯಸ್ಯ ನಿವೇಶನೇನ ತೇನ ತಥಾ ಮತಿಃ ಕಾರ್ಯತ್ಯನೇಕಕರ್ತೃಕತ್ವದ್ಯೋತನಾಯ| ಚನ್ನು
ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥ ಇತ್ಯೇಕೇ| ಅವಧಾರಣ ಇತ್ಯನ್ಯೇ| ಅಜ್ಞ ಇತ್ಯೇಕವಚನಂ
'ಸ್ತೋತ್ರತ್ಯಜ್ಞಂ ಚ ದೇವಾನಾಂ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚಿನ್ತಂ ಸದ್ಯವ ತು' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯನುರೋಧೇನ
ಇತ್ಯೇಕೇ| ಅಜ್ಞಾನಾಮಭೇದಸೂಚನಾಯೇತ್ಯನ್ಯೇ|
ಅಜ್ಞೇಷ್ಟಿತ್ಯತೋಕ್ತಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತೋಕ್ತಿರತ್ರೇತ್ಯದೋಷಃ ||5||

ಆಸೀನಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-6||

ಓಂ ಆಸೀನಃ ಸಮ್ಭವಾತ್ ಓಂ || 4-1-6-491 ||

ಅತ್ರ ಧ್ಯಾನೇ ಆಸನಾದಿನಿಯಮಃ ಸಾಧ್ಯತೇ| ಆಸೀನಃ ಆಸನೇ ಉಪವಿಷ್ಟ ಏವ
ಸದೋಪಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾತ್| ಕುತಃ? ಸಮ್ಭವಾತ್ ಆಸೀನಸ್ಯೈವ ಸಮ್ಭವಾತ್
ಅನ್ಯಸ್ಯಾಸಮ್ಭವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ|ಆಸನಸದೋಪಾಸನಯೋಃ ದ್ವಯೋರ್ವಿರೋಧಾತ್
ಆಸನಂ ನಾವಶ್ಯಕಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಧ್ಯಾನಾಚ್ಚ ಓಂ || 4-1-6-492 ||

ಭಾವಪ್ರಧಾನಮ್| ಆಸೀನೇನ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಧ್ಯಾನರೂಪತ್ವಾದವಿರೋಧಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ|
ಸ್ಮರಣಧ್ಯಾನಭೇದೇನ ಉಪಾಸನಸ್ಯ ದ್ವೈವಿಧ್ಯಾತ್ ನಿತ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಸ್ವ ಸ್ಮರಣಸ್ಯ
ತದನಪೇಕ್ಷತ್ವೇಽಪಿ ಧ್ಯಾನೇ ತದಾವಶ್ಯಕಮ್| ಅನ್ಯಥಾ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಷೇಪಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ಪ್ರತ್ಯಹಾರಾದಿನಾಽಪಿ ವಿಕ್ಷೇಪನಿರಾಸಾತ್ ಕಿಮಾಸನೇನೇತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಅಚಲತ್ವಂ ಚಾಪೇಕ್ಷ್ಯ ಓಂ || 4-1-6-493 ||

ಮನೋವಿಕ್ಷೇಪಾಭಾವ ಇತಿ ಶೇಷಃ| ನ ಕೇವಲಂ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಾದಿನಾ, ಕಿನ್ನು
ಶರೀರಾಚಲತ್ವಂ ಚಾಪೇಕ್ಷ್ಯ ಮನೋವಿಕ್ಷೇಪಾಭಾವೋ ಭವತ್ಯತ ಆಸೀನ ಏವ
ಧ್ಯಾಯೇತೇತ್ಯರ್ಥಃ| ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೇ ತು ಅನಿದ್ರತ್ವಂ ಚಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್|

ಸ್ಮೃತಿಭಿರಪ್ಯಸನಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತ್ವಮಾಹ -

ಓಂ ಸ್ಮರನ್ತಿ ಚ ಓಂ || 4-1-6-494 ||

ಕೃಷ್ಣಾದಯ ಉತ್ತಮರ್ಥಂ 'ಉಪವಿಶ್ಯಾಸನೇ', 'ಸಮಂ ಕಾಯಶಿರೋಗ್ರೀವಂ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ
ಸ್ಮರನ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಸ್ಮೃತಿಬಹುತ್ವಸೂಚನಾಯ ಬಹುವಚನಮ್|

'ವರ್ಷತಾಗ್ರೇ ನದೀತೀರೇ', 'ಬ್ರಾಹ್ಮೈ ಮಹೂರ್ತೇ ಉತ್ಥಾಯ' ಇತ್ಯಾದೇಃ
ದೇಶಕಾಲಯೋರಪ್ಯಾಸನವದಾವಶ್ಯಕತ್ವಂ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ -

ಓಂ ಯತ್ಯೆಕಾಗ್ರತಾ ತತ್ರಾ ವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ || 4-1-6-495 ||

ಧ್ಯಾನಸ್ಯೇತಿ ವಿಪರಿಣಮ್ಯಾಸ್ತಿ| ಯತ್ರ ದೇಶಕಾಲಾದೌ ಧ್ಯಾನಸ್ಯೈಕಾಗ್ರತಾ ಸ್ಯಾತ್ತತ್ರ
ಧ್ಯಾನಂ ಕಾರ್ಯಮ್| ನ ತು ದೇಶವಿಶೇಷನಿಯತಿಃ| ಕುತಃ? ಕಿಂ
ಧ್ಯಾನೋಪಯೋಗಿತಯಾ ಆಸನವತ್ ತದಾವಶ್ಯಕಮ್ ಉತ
ತಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗಿತಯಾ| ನ ದ್ವಯಮಪಿ| ಅವಿಶೇಷಾತ್ ನಿಯತದೇಶಾದಿನಾ
ಧ್ಯಾನೇ ಜ್ಞಾನೇ ವಾ ತೇನ ವಿಶೇಷಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅವಿಶೇಷಾದಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ತಮೇವ
ದೇಶಂ ಸೇವೇತ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತಿಃ ಸೂಚಿತಾ ||6||

ಅಪ್ರಾಯಣಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-7||

ಓಂ ಆಪ್ರಾಯಣಾತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ದೃಷ್ಟಮ್ ಓಂ || 4-1-7-496 ||

ಅತ್ರ ಧ್ಯಾನಸ್ಯ ಪ್ರಯಾಣಾಂತತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ| ಆಜ್ ಮರ್ಯಾದಾಯಾಮ್| ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ
ಅಯನಂ ಪ್ರಾಯಣಂ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಯಾಣರೂಪಮೋಕ್ಷಃ| ಆ ಪ್ರಾಯಣಾತ್
ಮೋಕ್ಷವರ್ಯಂತಂ ಧ್ಯಾನಮವಶ್ಯಕಮಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಮನ್ವೇತಿ| ಕುತಃ? ದೃಷ್ಟಂ ಹಿ| ದೃಷ್ಟಂ
ಶ್ರುತಿಃ| ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ 'ಸ ಯೋ ಹ ವೈ ತದ್ಭಗವನ್ ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಪ್ರಾಯಾಣಾಂತಮೋಜ್ಞಾರಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|
ಕೈಮುತ್ಯೇನಾಪ್ಯಾಹ - ತತ್ರಾಪಿ| ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಧ್ಯಾನಂ ಕುರ್ವತೇ ಕಿಮು ತತಃ
ಪ್ರಾಕೃತ್ಯರ್ಥಃ| ತದೇವ ಕುತಃ? ದೃಷ್ಟಂ ಹಿ 'ಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ಹ್ಯೇನಮುಪಾಸತೇ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿಯರ್ತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ಆಪ್ರಾಯಣಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತ್ಯನುರೋಧೇನ|
ಆಕಡಾರಾದಿವದಯಂ ನಿರ್ದೇಶಃ ||7||

ತದಧಿಗಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-1-8||

ಓಂ ತದಧಿಗಮ ಉತ್ತರಪೂರ್ವಾರ್ಷಯೋರಶ್ಲೇಷವಿನಾಶೌ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಾತ್

ಓಂ ||4-1-8-497 ||

ಏವಂ ಪ್ರಾಸಜ್ಜಕಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಅತ್ರೇಶಜ್ಞಾನೇನ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾಖ್ಯಾಫಲಸಿದ್ಧಿಃ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ತದಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿರಿತಿಪ್ರಕೃತಬ್ರಹ್ಮಪರಾಮರ್ಶಃ | ತದಧಿಗಮೇ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನೇ ಸತಿ
ಉತ್ತರಪೂರ್ವಾರ್ಷಯೋರಶ್ಲೇಷವಿನಾಶೌ ಉತ್ತರಾರ್ಷಸ್ಯಾಶ್ಲೇಷಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಷಸ್ಯ
ವಿನಾಶೋ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ | 'ನಾಭುಕ್ತಂ ಕ್ಷೀಯತೇ ಕರ್ಮ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಸ್ತು
ಅಕೃತಪ್ರಾಯಿಶ್ಚಿತ್ತವಿಷಯತ್ವಸ್ಯ ವಾ, ಅಜ್ಞವಿಷಯತ್ವಸ್ಯ ವಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಿಷಯತ್ವಸ್ಯ ವಾ
ಕಲ್ಪನಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ನ ಚ ತತ್ರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿವದಿಹ ಬಾಧಕಂ ನೇತಿ ಶಙ್ಕಾಮ್ |
ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ 'ತದ್ಯಥಾ ಪುಷ್ಕರಪಲಾಶ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಶ್ಲೇಷಸ್ಯ,
'ತದ್ಯಥೈಷೀಕಾತುಲಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ನಾಶಸ್ಯ ಚ ವ್ಯಪದೇಶಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಅಶ್ಲೇಷೋ ನಾಮ ಇಹ ಜನ್ಮನ್ಯಶುಚಿತ್ವಾಸಮ್ಭಾಷ್ಯತ್ವಾದ್ಯಭಾವಃ ಪರತ್ರ ಚ
ನರಕಾದ್ಯಹೇತುತ್ವಮ್ | ಅನನ್ಯಹ್ರಾಸಕಾರಕತ್ವಾಖ್ಯಾಶ್ಲೇಷೋಽಸ್ಯೇವೇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ |
ದೃಷ್ಟೇರುಪಾಸ್ತಿರೂಪತ್ವಾತ್ ಜ್ಞಾನಲಾಭಾಯಾಧಿಗಮ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ |
ಪುಣ್ಯಸ್ಯಾಪ್ಯೇವಂಭಾವೇನ ಕರ್ಮಣೋರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಫಯೋರಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಪುಣ್ಯೇ
ವಿಶೇಷನೂಚನಾಯ | ಸ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತೇ | 'ಉಪಮರ್ದಂ ಚ' ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಾರಬ್ಧಸ್ಯಾಲ್ಪಭೋಗ
ಉಕ್ತಃ | ಇಹಾಪ್ರಾರಬ್ಧಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಶ ಇತಿ ಭೇದಃ |

ಈಶದ್ವೇಷಿಣೋ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನ ಪುಣ್ಯಸ್ಯಾಪ್ಯೇವಮಿತ್ಯಾಹ—

ಓಂ ಇತರಸ್ಯಾಪ್ಯೇವಮಸಂಶ್ಲೇಷಃ ಪಾತೇ ತು ಓಂ || 4-1-8-498 ||

ಇತರಸ್ಯೇತಿ ತನ್ತ್ರಮ್ | ಪಾತ ಇತಿಸಾಮೀಪ್ಯಸಪ್ತಮೀ | ತಾದರ್ಥ್ಯೇ ವಾ | ಅಸಂಶ್ಲೇಷ
ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ತುಃ ಅನುತ್ಥಾನರುಪವಿಶೇಷವಾಚೀ ಸನ್ ಪಾತವಿಶೇಷಣಮ್ |

ಇತರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಜ್ಞಾನೀತರಸ್ಯೇಶದ್ವೇಷಿಣಃ ಪಾತೇ ತು ಅನುತ್ಥಾನಪಾತೇ ಆಸನ್ನೇ
ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇ ಪೂರ್ಣೋ ಸತಿ ಪುಣ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಏವಂ ಜ್ಞಾನಿಪಾಪಸ್ಯೇವ
ಉತ್ತರಪೂರ್ವಾರ್ಷಯೋರಶ್ಲೇಷವಿನಾಶೌ ಭವತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ತಮೋಭೋಗಾನನ್ತರಂ ಪುಣ್ಯಭೋಗೋಽಸ್ತು ಕಿಮಶ್ಲೇಷಾದಿನೇತ್ಯತಃ ತುರುಕ್ತಃ |
ಏವಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯೇವ ವಿನಾಶಸ್ಯೇವಾಶ್ಲೇಷಸ್ಯಾಪಿ ಲಾಭೇಽಪಿ ಪುನರುಕ್ತಿಃ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಘೇನ

ಅನನ್ಯಹೃದ್ ಇದೇಶದ್ವೇಷಿಣಃ ಪುಣ್ಯೇನ ತಮಸಿ ಕಷ್ಟಾತ್ಸುಖಲೇಖೋಽವ ನೇತಿ |

ನರ್ವಥೈವಾಶ್ಲೇಷ ಇತಿ ವಕ್ತುಮ್ | ಅತ ಏವ ಸಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಜ್ಞಾನಿದ್ವೇಷಿಣೋಃ ಜ್ಞಾನಾದಿನೈವ ಪಾಪಪುಣ್ಯಯೋಃ ಕ್ಷಯೇ ಸದ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಾದಿ
ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅನಾರಭಕಾರ್ಯೇ ಏವ ತು ಪೂರ್ವೇ ತದವಧೇಃ ಓಂ || 4-1-8-499 ||

ಅನಾರಭಕಾರ್ಯೇ ಭೋಕ್ತುಮ್ ಅನುಪಕ್ರಾಂತೇ ಸುಖದುಃಖರೂಪೇ ಕಾರ್ಯೇ ಯಯೋಸ್ತೇ
ತಾದ್ಯಶೇ ಏವ ಪೂರ್ವೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇ ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ನಶ್ಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ನ ತು
ಪ್ರಾರಭಕಾರ್ಯೇ ಯೇನೋಕ್ತದೋಷಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾನಾನಂತರಂ ಪ್ರಾರಭಸತ್ತಂ
ಕುತಃ? ತದವಧೇಃ | ಶ್ರವಣಾದಿತಿ ಶೇಷಃ | ತದಿತಿ ತನ್ವಂ ಶ್ರುತಿಸ್ಥಂ ಪರಾಮೃಶತಿ | ತಸ್ಯ
ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ತದವಧೇಃ ಪ್ರಾರಭಕರ್ಮಾವಸಾನಾವಧಿಕತ್ವಸ್ಯ 'ತಸ್ಯ ತಾವದೇವ ಚಿರಂ
ಯಾವನ್ನ ವಿಮೋಕ್ಷೇಽಥ ಸಮೃತ್ಯ ತೇ' ಇತಿ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ತುಃ ಚಾರ್ಥಃ ಸನ್ 'ಯದನಾರಭಪಾಪಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚೇತಿ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ |
ಶ್ರುತೌ ಪ್ರಾರಭಸತ್ತಸ್ಯಾಸ್ಫುಟತ್ತಾತ್ ಸ್ಮತ್ಯುಕ್ತಿಃ |

ಜ್ಞಾನಿನೋಽಫಕ್ಷಯೇಽಪಿ ತತ್ತ್ವ ತಪೂರ್ವೋತ್ತರಪುಣ್ಯಸತ್ತಾತ್ ಕಥಂ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ತು ತತ್ಕಾರ್ಯಾಯೈವ ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಓಂ

||4-1-8-500 ||

ತುಃ ಜ್ಞಾನಿನಸ್ತು ನ ದ್ವೇಷಿಣ ಇತಿ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಃ | ತತ್ಕಾರ್ಯಮಿತಿ
ಕರ್ಮಧಾರಯಸ್ತೇತ್ಯುರುಷಶ್ಚ | ತದಿತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಾಧಿಗಮ ಉಚ್ಯತೇ |

ಜ್ಞಾನಿನೋಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದ್ಯಕಾಮ್ಯಂ ಕರ್ಮ ತತ್ಕಾರ್ಯಾಯೈವ ಜ್ಞಾನಾಖ್ಯಕಾರ್ಯಾಯ
ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಮೋಕ್ಷಾತಿಶಯಾನುಭವಾಯೈವ ಚ | ನ ತು ನಾಶಾ ಶ್ಲೇಷಾವಾಪ್ನೋತಿ |
ನಾಪಿ ಬನ್ಧಕಮ್ | ಜ್ಞಾನಾತ್ ಪೂರ್ವಕೃತಂ ಜ್ಞಾನಾಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಂ ತು
ಅತಿಶಯಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ತದ್ಧರ್ಶನಾತ್ | 'ಯ ಆತ್ಮಾನಮೇವ ಲೋಕಮುಪಾಸ್ತೇ ನ
ಹಾಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಕ್ಷೀಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವುಕ್ತಾರ್ಥಸ್ಯ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋ
ಜಿಜ್ಞಾಸುರುಪಾಸ್ತೇ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರೇಣಾಕ್ಷಯಮೋಕ್ಷಫಲಂ ಭವತೀತಿ ತಥಾ ಯ
ಉಪಾಸ್ತೇ ಜಾನೀತೇ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಮ್ ಅಕ್ಷಯಮೋಕ್ಷಾತಿಶಯಾಯೇತಿ
ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಪ್ರತೀತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಇತರಸ್ಯೇತ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯವಾಯಾದಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದೀತ್ಯುಕ್ತಃ | ಪುಣ್ಯಂ ತ್ವಿತ್ ವಾಚ್ಯೇ ಏವಮುಕ್ತಃ
 ವಿಶಿಷ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಾಯೇತಿ ಕೇಚಿತ್ | ಅಗ್ನಯೇ ವಿಷ್ಣವೇ ಹೋತ್ರಂ ಹವಿಯಸ್ಮಿನ್
 ಇತ್ಯಕಾಮಕರ್ಮಲಾಭಾಯೇತ್ಯನ್ಯೇ | ಏವೇತ್ಯಫವದ್ವಿನಾಶಾದಿಕಂ ನೇತಿ ವಕ್ತುಮ್ |
 ಭಾಕ್ತಂ ವೇತ್ಯತ್ರ ಮುಕ್ತೇಃ ಕರ್ಮಸಾಧ್ಯತ್ಯಶ್ರುತಿಗತ್ಯುಕ್ತರ್ಥಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಪುಣ್ಯಸ್ಯ
 ಮುಕ್ತುಪಯೋಗ ಉಕ್ತಃ | ಅತ್ರ ತು ಪ್ರತಿಬನ್ಧಕತ್ವಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾಯೇತಿ ಭೇದಃ |

ತಥಾಪಿ ಕಾಮ್ಯಪುಣ್ಯಸತ್ತಾತ್ ಕಥಂ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅತೋಽನ್ಯದವೇತ್ಯೇಕೇಷಾಮುಭಯೋಃ ಓಂ || 4-1-8-501 ||

ಅಪೀತ್ಯತಃ ಅಶ್ಲೇಷವಿನಾಶಾವಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಅನಾರಭಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಚ | ಅತಃ
 ಪ್ರಸ್ತುತಾದಕಾಮ್ಯಾದನ್ಯತ್ ಕಾಮ್ಯಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಪುಣ್ಯಂ ಚಾಪ್ರಾರಭಮನಿಷ್ಠಂ ಚೇತಿ
 ಶೇಷಃ, ನಾಶಾಶ್ಲೇಷಾವವಾಪ್ನೋತಿ | ನ ಕೇವಲಮಫಮಿತ್ಯಪೇರರ್ಥಃ | ಕುತಃ?
 ಇತ್ಯೇಕೇಷಾಮುಭಯೋಃ | ಇತಿ ಏವಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಪುಣ್ಯಪಾಪಯೋಸ್ತಾಗೇನ
 ಏಕೇಷಾಂ ಶಾಖಿನಾಂ ಪಾರೋಽಸ್ತಿ 'ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾ ದಾಯಮುಪಯನ್ತಿ ಸುಹೃದಃ
 ಸಾಧುಕೃತ್ಯಾಂ ತ್ವಿಷನ್ತಃ ಪಾಪಕೃತ್ಯಾಮ್' ಇತ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ತು ಅಫಸ್ಯೈವ ನಾಶೇ ಕಥಂ ಸುಹೃದಃ ಸಾಧುಕೃತ್ಯಾಂ ಇತ್ಯವತಾರ್ಯ
 ಅತೋಽನ್ಯತ್ ಕಾಮ್ಯಮಪ್ರಾರಭಮನಿಷ್ಠಂ ಚ ಪುಣ್ಯಂ ನಶ್ಯತೀತ್ಯೇವಂ ಭಾವಾದ್ಧಿ
 ಏಕೇಷಾಂ ಶಾಖಿನಾಮಯಂ ಪಾರೋ ನ ಪುನರಕಾಮ್ಯಪುಣ್ಯಸ್ಯ ನಾಶಾದಿನೇತಿ
 ಇತಿಶಬ್ದಸ್ಯ ಹೇತ್ವರ್ಥತ್ವಮುಪೇತ್ಯಾರ್ಥ ಉಕ್ತಃ |

ನಾಶಶಿರಸ್ಕಾಲ್ಪಫಲಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋ ಮುಕ್ತನುಪ್ರವೇಶಃ ಕಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯೇತಿ ಹಿ ಓಂ || 4-1-8-502 ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದೀತಿ ತತ್ಕಾರ್ಯಯೈವೇತಿ ಚಾಸ್ತಿ | 'ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯಾ ಕರೋತಿ
 ಶ್ರದ್ಧಯೋಪನಿಷದಾ ತದೇವ ವೀರ್ಯವತ್ತರಂ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಹಿ
 ಯಸ್ಮಾದಸ್ಯತೋಽಕಾಮ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಿಕರ್ಮ ಮೋಕ್ಷೋಪಯೋಗೇತಿ ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಶ್ರುತೇರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪ್ರತೀಕಗ್ರಹಣೇನ ತದುಕ್ತಿರಜ್ಜಕೃತಕರ್ಮಣೋ ನಶ್ವರಾಲ್ಪಫಲಕತ್ವೇಽಪಿ
 ಜ್ಞಾನಿಕೃತಸ್ಯ ನ ತಥೇತಿ ದ್ಯೋತನಾಯ | ತಚ್ಚುತೇರಿತ್ಯತ್ರ ವಿದ್ಯಯಾ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ
 ಮುಕ್ತನೃಫಲಾಯ ಶಕ್ತಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಇಹ ತು ಮೋಕ್ಷಗತಾತಿಶಯಾಯೇತಿ ಭೇದಃ |

ಏತತ್ತ್ರಿಸೂತ್ರೀನ್ಯಾಯೋ ದ್ವೇಷಿಣಾಂ ಪುಣ್ಯೇ ಪಾಪೇ ಚಾನುಸರ್ತವ್ಯಃ |

ತಥಾಪಿ ಜ್ಞಾನಿದ್ವೇಷೋಃ ಪ್ರಾರಭಪುಣ್ಯವಾಪನತ್ವಾತ್ ನ ಮುಕ್ತಮನೀ

ಸ್ಯಾತಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಭೋಗೇನ ತ್ವಿತರೇ ಕ್ಷಮಯಿತ್ವಾಽಥ ಸಮ್ಪತ್ಯ ತೇ ಓಂ ||4-1-8-503 ||

ತುಃ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪ್ರಾರಭಭೋಗೇ ಉಪಮರ್ದಂ ಚೇತ್ಯುಕ್ತವಿಶೇಷಸೂಚಕಃ| ಅಥಶಬ್ದೋ
ನಿಯಮಸೂಚಕಃ|

ಇತರೇ ಪ್ರಸ್ತುತಾನಾರಬ್ಧಾದನ್ಯೇ ಪ್ರಾರಭಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ಭೋಗೇನ ಕ್ಷಮಯಿತ್ವಾ, ಅಥ
ಪ್ರಾರಭಪುಣ್ಯಪಾಪಕ್ಷಮಣಾದನ್ಯೇವ ನ ತು ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿನಂತರಮಿವ ವಿಲಮ್ಬಃ|
ಸಮ್ಪತ್ಯ ತೇ| ಬ್ರಹ್ಮ ವಾ ತಮೋ ವಾ ಗ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ|

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ದ್ರಯತಿಕ್ರತಾಯಾಂ ತನ್ತ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ
ಪಾದಃ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ

ವಾಙ್ಮನಸಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-2-1 ||

ಏವಂ ಜ್ಞಾನಭೋಗಾಭ್ಯಾಂ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಮುಕ್ತ್ಯಾಽತ್ರ ಪಾದೇ
ದೇಹತ್ಯಾಗಾಖ್ಯಫಲಮುಚ್ಯತೇ| ತಸ್ಯ ದೇವತದನ್ಯರೂಪಾಧಿಕಾರಿಭೇದೇನ
ಲಯೋತ್ಪನ್ನಿರೂಪೇಣ ಭೇದಾದಾದೌ ದೇವಾನಾಂ ಸ್ವೋತ್ತಮದೇವೇಷು ಲಯ
ಉಚ್ಯತೇ|

ಓಂ ವಾಙ್ಮನಸಿ ದರ್ಶನಾಚ್ಛಬ್ಧಾಚ್ಛ ಓಂ || 4-2-1-504 ||

ಅತ್ರ ವಾಚೋ ಮನಸಿ ಲಯಃ ಸಾಧ್ಯತೇ| ವಾಕ್ ವಾಗಭಿಮಾನಿನೀ ವಾರುಣೀ ಸುಪರ್ಣೀ
ಚ ಮನಸಿ ಮನೋಽಭಿಮಾನಿನಿ ಶೇಷೇ ಚ ಲೀಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ| ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವಾರ್ಥೇ
ಸಮ್ಪತ್ಯತ ಇತ್ಯನುವೃತ್ತಿರ್ವಾ| ಕುತಃ? ದರ್ಶನಾತ್| ವಾಚೋ ಮನೋವಶತ್ಯಸ್ಯ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ ಏವ ದರ್ಶನಾತ್| ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪಿತಸ್ಯೈವ ವಾಚಾ ವ್ಯಾಹರಣಾತ್| ತಸ್ಯ
'ಯಾವನ್ನ ವಾಕ್ ಮನಸಿ ಸಮ್ಪದ್ಯತೇ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ|

ವಾಚೋ ಮನೋವಶತ್ವದೃಷ್ಟಾವಪಿ ಕುತಸ್ತತ್ರ ಲಯ ಇತ್ಯತಃ ಶಬ್ದೋಕ್ತಿಃ| 'ವಾಕ್
ಪೂರ್ವರೂಪಂ ಮನ ಉತ್ತರರೂಪಂ', 'ಮನಃ ಪೂರ್ವರೂಪಂ ವಾಗುತ್ತರರೂಪಂ' ಇತಿ
ವ್ಯಾಮಿಶ್ರೋಕ್ತಿಃ ವಾಕ್ ಮನಸಯೋಃ ವಿಷ್ಣುನಾಮ್ನಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವರ್ಣದೇವತಾತ್ಮೇ
ಗುಣಪ್ರಧಾನತ್ವೇ ಚ ಮುನಿಮತವಿಮತಿಪರೇತಿ ಭಾವಃ| ವಾರುಣೀ ಶೇಷ

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0", Right: 0", Widow/Orphan control, Don't keep with next, Not Don't swap indents on facing pages, Border: Top: (No border), Bottom: (No border), Left: (No border), Right: (No border) Pattern: Clear

ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಸಿದ್ಧತತ್ವದ್ವೇಷತಾದಾಷಪಲೇ ಪ್ರಯೋಷ್ಯೇ ವಾಗ್ಗತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಯಥಾ
ಮುಚ್ಯಮಾನಾನಾಂ ದೇವಾನಾಮುತ್ತಮೇಷು ಲಯಃ ಏವಂ ತದಭಿಮನ್ಯಮಾನಾನಾಂ
ದೇಹಗಾನಾಂ ವಾಗಾದಿವೃತ್ತಿನಾಂ ಮೃತಿಕಾಲೇ ಲಯೋ ಭವತೀತಿ ಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್
ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ವಾಚೋ ಲಯನಿಶ್ಚಯೇಽಪಿ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಕಥಂ ಲಯನಿಶ್ಚಯ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅತ ಏವ ಚ ಸರ್ವಾಣ್ಯನು ಓಂ || 4-2-1-505 ||

ಅತ ಇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಶಬ್ದಪರಾಮರ್ಶಃ | ಸರ್ವಾಣಿ ದೈವತಾನಿ
ಅನುಸ್ವನಿಯಮ್ಯನಿಯಾಮಕಾನುಸಾರೇಣ ಲೀಯಂತ ಇತ್ಯನುಷಙ್ಗಃ | ಕುತಃ? ಅತ ಏವ
'ಅಗ್ನೌ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವಿಲೀಯಂತೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಾದೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಚಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪೀತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ ಟೀಕಾಯಾಂ ಭಾತಿ | ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೇ ತು ಚಶಬ್ದಾದಿನ್ವಿಯಾಣಿ
ಚ ಯಥಾನುಕೂಲಂ ವಿಲೀಯಂತ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ನಿಯಾಮಕಾನಾಂ
ಬಾಹುಲ್ಯಾಲ್ಲಯಾನಿಶ್ಚಯ ಇತ್ಯತಃ ಅತ ಏವೇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಏವೇತಿ ನಿಶ್ಚಯಮಾಹ |
ಸರ್ವಾಣೀತಿ ಕ್ಲೀಬೋಕ್ತಿಃ 'ಅನ್ಯಾನಿ ದೈವತಾನಿ ಯಥಾನುಕೂಲಮ್' ಇತಿ
ಶ್ರುತ್ಯನುರೋಧೇನ || 1 ||

ಮನಃಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-2 ||

ಓಂ ತನ್ನನಃ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ತರಾತ್ ಓಂ || 4-2-2-506 ||

ಅತ್ರ ಮನಸಃ ಪ್ರಾಣೇ ಲಯಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತತ್ 'ತತ್ರಾಕ್ ಶ್ರುತೇಃ' ಇತಿ
ಈಶಾದುತ್ತನ್ನತ್ವೇನೋಕ್ತಂ ಪೂರ್ವಯೋಗೇ ವಾಚ್ಛೆಯಾಮಕತ್ವೇನ ಪ್ರಸ್ತುತಂ ವಾ ಮನಃ
ಮನೋಽಭಿಮಾನೀ ಶೇಷಃ ಸುಪರ್ಣಶ್ಚ ಪ್ರಾಣೇ ವಾಣೀದ್ವಾರಾ ಚತುರ್ಮುಖೇ ಲೀಯತ
ಇತ್ಯನುಷಙ್ಗಃ | ಕುತಃ? ಉತ್ತರಾತ್ | ಶಬ್ದಾದಿತ್ಯಸ್ತಿ | ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾಚ್ಛಾನಸೀತಿ ಶಬ್ದಾತ್
ಮನಃ ಪ್ರಾಣ ಇತ್ಯುತ್ತರಾಚ್ಚಬ್ದಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಮನಃ ಪ್ರಾಣ ಇತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತೌ ತದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ
ಮನಸಃ ಪ್ರಾಣಾದನುತ್ವನ್ನತ್ವೇನ ವಾಗಾದಿಸರ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಹೇತುತ್ವೇನ
ಪ್ರಾಣಾದನೂನತ್ವಾಚ್ಚ ನ ಪ್ರಾಣೇ ಲಯ ಇತಿ ಶಙ್ಕಾಸೂಚನಾಯ | ಸಮಾಧಿಸ್ತು
ಪ್ರಾಣದ್ವಾರಾ ಈಶಜಿತ್ವಾತ್ 'ಮನ ಉದಕ್ರಮಾತ್ ಮೀಲಿತ ಇವ ಪ್ರಾಣೇ ಉತ್ಮಾನೇ
ಪದ್ಯತ' ಇತ್ಯಾದೇಸ್ತತ್ ಉನತ್ವಾದಿತಿ ಪ್ರಕೃಷ್ಣಾನನವಾಚಿಪ್ರಾಣಪದಾತ್ ಸೂಚಿತಃ || 2 ||

ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-3 ||

ಓಂ ನೂರಧ್ಯಕ್ಷ ತದುಪಗಮಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 4-2-3-507 ||

ಅತ್ರ ಚತುರ್ಮುಖಸ್ಯೇಶೇ ಲಯ ಉಚ್ಯತೇ | ನ ಪ್ರಾಣಃ ಅಧ್ಯಕ್ಷೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಲೀಯತೇ |
 ಕುತಃ? ತದುಪಗಮಾದಿಭ್ಯಃ | ತದುಪಗಮೋಽಧ್ಯಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತೀಃ | ಆದಿಪದಾತ್
 ಅಧ್ಯಕ್ಷಾನುಪ್ರಾಣನತತ್ರವೇಶಾದಿ, ತೇನ ಚ ತದ್ಬೋಧಕಶ್ಚುತ್ಯಾದಿ ಗೃಹ್ಯತೇ | 'ಪ್ರಾಣಃ
 ಪರಮುಪಗಚ್ಛತಿ ಪ್ರಾಣಃ ಪರಮನುಪ್ರಾಣಿತಿ, ಪ್ರಾಣಃ ಪರಸ್ಯಾಂ ದೇವತಾಯಾಮ್',
 'ಮುಕ್ತಾಃ ಸನ್ತೋಽಗ್ನಿಮಾವಿಶ್ಯ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಭುಜ್ಜತೇ | ಅಗ್ನಿರಿನ್ದ್ರೇ ತಥೇನ್ದ್ರಶ್ಚ
 ವಾಯುಮಾವಿಶ್ಯ ಸೋಽಪಿ ತು | ಆವಿಶ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಭುಜ್ಜೇ ಭೋಗಾಂಶ್ಚ
 ಬಾಹ್ಯಕಾನ್ ||' ಇತ್ಯಾದಿತದುಪಗಮಾದಿಶ್ಚುತಿಶ್ಚುತಿಭ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಾಣಸ್ಯ
 ತದಧೀನತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯೇಶೇ ಲಯೋ ಯುಕ್ತ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ತದಧೀನತ್ವೇನ ತತ್ರ ಲಯೋ ಯುಕ್ತ ಇತಿ
 ಯುಕ್ತಿಸೂಚನಾಯ | ಚಕ್ಷುರಾದಿವತ್ತಿತ್ಯತ್ರ ಈಶವಶತ್ಪೋಕ್ತಾವಪಿ
 ಪ್ರಾಣಸ್ವಾತನ್ತ್ರ ಶ್ಚುತಿಬಾಹುಲೈನ ತದಯೋಗಮಾಶಂಕ್ಯ
 ನಿರವಕಾಶೇಶವಶಶ್ಚುತಿಬಾಹುಲೈನ ತದ್ವಶತ್ಪೋಕ್ತಾರ್ಥಮಯಂ ಯೋಗಃ |
 ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ ಶ್ಚುತಯಸ್ತು 'ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಣಮುಪಗಚ್ಛಂತಿ', 'ಪ್ರಾಣಂ ದೇವಾ ಅನುಪ್ರಾಣಂತಿ'
 ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಾಣೋಪಗಮಾದಿನಾ ಸಾವಕಾಶಾ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಏತದರ್ಥಂ
 ತದುಪಗಮೇತ್ಯಸ್ಯ ವೃತ್ತನರಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ | ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ತೇಜಸಿ
 ಮಾರ್ಗಮಾತ್ರತ್ವಸ್ಯೋಕ್ತಸ್ಯತಾವೇವೋಕ್ತೇಃ ಲಯಾಭಾವಾನ್ 'ಪ್ರಾಣಸ್ತೇಜಸಿ' ಇತಿ
 ಶ್ಚುತಿವಿರೋಧಃ || 3 ||

ಭೂತಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-4 ||

ಓಂ ಭೂತೇಷು ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ || 4-2-4-508 ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಗ್ ವಿಶಿಷ್ಟೋಕ್ತಾನ್ಯದೇವಾನಾಂ ಭೂತೇಷು ಲಯ ಉಚ್ಯತೇ |
 ಪ್ರಾಗುಕ್ತೇಭ್ಯೋಽನ್ಯೇ ದೇವಾಃ ಪಞ್ಚಸು ಭೂತೇಷು ಭೂತಾಭಿಮಾನಿಷು ಲೀಯಂತೇ | ನ
 ತ್ವೇಕಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾವಿತಿ ಬಹುವಚನಾರ್ಥಃ | ಕುತಃ? ತಚ್ಚುತೇಃ | ತಸ್ಯ ಭೂತೇಷು ದೇವಾನಾಂ
 ಲಯಸ್ಯ 'ಭೂತೇಷು ದೇವಾ ವಿಲೀಯಂತೇ' ಇತಿ ಶ್ವವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅಗ್ನಿ ದೇವಾ
 ವಿಲೀಯಂತೇ' ಇತಿ ಶ್ಚುತಿಶ್ಚುತಿ ಅಗ್ನೇ ಸಾವಕಾಶಯಿಷ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ || 4 ||

ನೈಕಸ್ಮಿನ್ನಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-5 ||

ಓಂ ನೃಕಸ್ಮಿನ್ ದರ್ಶಯತೋ ಹಿ ಓಂ || 4-2-5-509 ||

ಅತ್ರ ದೇವಾನಾಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಲಯಃ ಸಮರ್ಥತೇ | ಭೂತ ಇತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇನ
ವರ್ತತೇ | ದೇವಾನಾಮಗ್ನೌ ಲಯೇಷಿ ತದ್ವಾರಾ ವಾಯಾವಾಕಾಶೇ ಚ ಲಯೇನ
ಭೂತೇಷ್ಟಿತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತ ಇತ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾವೇವ ಭೂತೇ ದೇವಾ ವಿಲೀಯಂತ ಇತಿ
ನ ಭವತಿ | ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ 'ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಋಭವೋ ವಿಲೀಯಂತೇ
ವರುಣೇಶ್ಚಿನಾವಗ್ನಾವಗ್ನಯಃ' ಇತಿ, 'ಋಭವಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ' ಇತಿ, ಚ ಶ್ರುತೀ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ
ಭೂತೇಷು ದೇವತಾಲಯಂ ದರ್ಶಯತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅಗ್ನೌ ದೇವಾ ವಿಲೀಯಂತೇ'
ಇತಿ ಶ್ರುತಿನ್ನು ಉದಾಹೃತಶ್ಚೌ 'ಅಗ್ನಯಃ' ಇತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸರ್ವಾಗ್ನಿಪುತ್ರಮಾತ್ರಪರೇತಿ
ಭಾವಃ || 5 ||

ಸಮನಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-6 ||

ಓಂ ಸಮನಾ ಚಾಸೃತ್ಯುಪಕ್ರಮಾದಮೃತತ್ವಂ ಚಾನುಪೋಷ್ಯ ಓಂ

|| 4-2-6-510 ||

ಅತ್ರ ಶ್ರಿಯೋ ವಿಷ್ಣೌ ಲಯಾಭಾವಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಆದ್ಯಶ್ಚೋ ನ ಇಸೋನುಪಕರ್ಷಕಃ |
ಅನ್ಯೋಽವಧಾರಣೇ |

ನ ಶ್ರೀರೀಶೇ ಲೀಯತೇ | ಕುತಃ? ಅನುಪೋಷ್ಯ ಚ ಅನುಪಾಸ್ಯೈವ ಸ್ವತ ಏವಾಮೃತತ್ವಂ
ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಮಸ್ಯಾ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ಯತೋಽತ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ | ತದೇವ ಕುತಃ?
ಅಸೃತ್ಯುಪಕ್ರಮಾತ್ | ಸೃತಿಃ ಸಂಸಾರಃ | ಕದಾಪಿ ಸಂಸಾರೋಪಕ್ರಮಣಾಭಾವಾತ್ |
ತದಪಿ ಕುತಃ? ಸಮನಾ ದೇಶಕಾಲಾಭ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ ಸಮೋ ನಾ ಪರಮಪುರುಷೋ
ವಿಷ್ಣುರ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ | ಜೇಬಭಾವಶ್ಚಾನ್ವಸಃ | ಹೇತುಗರ್ಭಮ್ | ಈಶವನ್ನಿತ್ಯುತ್ಪಾತ್
ಸರ್ವಗತತ್ವಾದಿತ್ಯುತ್ಪರೋತ್ತರಂ ಪ್ರತಿ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಸ್ಯ ಹೇತುತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ |
'ತೇಜಃ ಪರಸ್ಯಾಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿನ್ನು 'ಹರೇರತ್ಯಂತಸಮಾಮೀಪ್ಯಂ ಲಯೋ ಲಕ್ಷ್ಮಾಃ'
ಇತ್ಯುಕ್ತೇರತಿಸಾಮೀಪ್ಯಪರೇತಿ ಭಾವಃ |

ಅಸ್ತುತೇರಿತ್ಯೇವ ಪೂರ್ತಾವುಪಕ್ರಮೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಕದಾಪಿ ಸಂಸಾರೋ ನೇತಿ ವಕ್ತುಮ್ |
ಅಸೃತ್ಯುಪಕ್ರಮಾದಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ದ್ವಾವಸೃತ್ಯನುಪಕ್ರಮೌ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಪರಮಶ್ಚ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ
ಸೂಚಿತಾ | ಅನುಪೋಷ್ಯೇತ್ಯಕಾರಸ್ಯೋತ್ತಂ ಛಾನ್ವಸಮ್ | ಯದ್ವಾ - ಉಪಪೂರ್ವಸ್ಯ
ವಸತೇಃ ಸಮ್ಪ್ರಸಾರಣೇ ರೂಪಮೇತತ್ | ಉಪವಾಸಾದಿಕ್ಲೇಶಮಕೃತ್ವಾ ಅನುಪಾಸ್ಯೇತಿ

ಯಾಪತ್| ಕಾಮಾದಿತ್ಯತ್ರಬನ್ನೋಕ್ತಾವಪೀಶೇನ ಸರ್ವಸಾಮ್ಯಪತ್ತೇರಬನ್ನೋ ನ ಯುಕ್ತ

ಇತಿ ತದಾಕ್ಷೇಪಾದೀಶಾಧೀನತ್ವಯುಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಚ ಲಯಶಙ್ಕಾಯಾಮಯಮಾರಮ್ಭಃ|

ಇತ್ಯಮುಕ್ತತ್ವೇ ಸರ್ವಸಾಮ್ಯಮೀಶೇನ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ -

ಓಂ ತದಪೀತೇಃ ಸಂಸಾರವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ || 4-2-6-511 ||

ತದಪೀತೇಃ ಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಕೃತೌ ಲಯಸ್ಯ ಸಂಸಾರವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಈಶೇ ಲಯಸ್ಯ

ಮುಕ್ತಿವ್ಯಪದೇಶಾದ್ 'ವಿಲೀನೋ ಹಿ ಪ್ರಕೃತೌ ಸಂಸಾರಮೇತಿ ವಿಲೀನಃ

ಪರಮೇಹ್ಯಮೃತತ್ವಮೇತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣತ್ವೇನ ಯೋಜ್ಯಮ್ - ಅತೋ ನ

ಸರ್ವಸಾಮ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ|

ತತ್ ಪ್ರದೀಪೇ ತು - ಆಸಮನ್ತಾದಪೀತೇರಿತ್ಯವಿಜ್ಞಾತತ್ವಂ ಪ್ರವೇಶಸ್ಯೋಕ್ತಮ್| '

"ಅವಿಜ್ಞಾತಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಯದಪೀತಂ" ಇತಿ ವಚನಸ್ಯ "ಅಪ್ಯಯೋಽಯಂ

ಸಮುದ್ಧಿಷ್ಟಸ್ತದನ್ಯೇಷಾಮದರ್ಶನಮ್" ಇತಿ ವಚನಾತ್ ಸಾವಕಾಶತ್ವಶಙ್ಕಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ

ತದಾಪೀತೇರಿತ್ಯುಕ್ತಮ್| ಸ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯವಿಜ್ಞಾತ ಏವ ತದಾ ಪ್ರಕೃತೌ ಪ್ರವೇಶಃ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ

ತದಾಪೀತೇರಿತಿ ಪಾರೋಽಭಿಮತ ಇತಿ ಭಾತಿ|

ಇತಶ್ಚ ನ ಸರ್ವಸಾಮ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪ್ರಮಾಣತಶ್ಚ ತಥೋಪಲಭ್ಯೇಃ ಓಂ || 4-2-6-512 ||

ತದಿತಿ ವಿಭಜ್ಯಾಸ್ತಿ| ಆವರ್ತತೇ ಚ| ಆದ್ಯಂ ಪಞ್ಚಮ್ಯಂತಂ ವಿಪರಿಣಾಮ್ಯಮ್| ತಸ್ಯಾಃ

ಪ್ರಕೃತೇರಪಿ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪ್ರಮಾಣತಶ್ಚ ಪರಿಮಾಣತಶ್ಚ

ಜ್ಞಾನಾನನ್ದಾದಿಗುಣಪರಿಮಾಣೇನ ಚಾಧಿಕಮಿತಿ ಶೇಷಃ| ಕುತಃ? 'ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಕೃತಿಃ

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ ತಥಾ ದರ್ಶನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಅತೋಽಪಿ

ನ ಸರ್ವಸಾಮ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ|

ಏವಂ ಹಿ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತತ್ವಾದಿನಾ ಸಾಮ್ಯಮಪಿ ನ ಸ್ಯಾದ್, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವದಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ನೋಪಮದೇನಾತಃ ಓಂ || 4-2-6-513 ||

ಅತಃ ಸಾಮ್ಯತದಭಾವಯೋರೇವ ಸಾಧಿತತ್ವಾತ್

ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾದೀಶಗುಣಾಸಾಧಾರಣ್ಯಾನುಪಮದೇನ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತತ್ವಾದಿನಾ

ಸಾಮ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ| ನೋಪಮದೇನೇತಿ ನ ಸಮಾಸಃ|

ಇತಶ್ಚ ಕಿಞ್ಞತ್ಸಾಮ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಅನ್ಯೈವ ಚೋಪಪತ್ತೇರೂಷ್ಮಾ ಓಂ || 4-2-6-514 ||

ಅನ್ಯೇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಂ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾಮ್ಯಮುಚ್ಯತೇ | ಚಃ ಸಮುಚ್ಚಯೇ | ಉಪಪತ್ತೇರಿತಿ ಷಡ್ವಿ |
ಉಷ್ಮತಿ ತತ್ಪದೋಪೇತಶ್ರುತಿರುಚ್ಯತೇ |

‘ದ್ವಿಧಾ ಹೀದಮವದ್ಯಶ್ಯತೇ ಉಷ್ಮಾವದನೂಷ್ಮಾವಚ್ಚ | ತತ್ರೋಷ್ಮಾವತ್ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ
ಯನ್ನ’ ಜಿಘ್ರನ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿನೇಶಸ್ಯೋಷ್ಮಾವತ್ತ್ವಂ, ದೇವ್ಯಾ ಉಷ್ಮಾವತ್ತ್ವ ಮನೂಷ್ಮಾವತ್ತ್ವಂ ಚ
ವದಂತೀ ಶ್ರುತೀರ್ವೋರಸ್ಯೈವ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾಮ್ಯಸ್ಯೈವೋಪಪತ್ತೇರರ್ಥೇ ಭವತಿ
ತಸ್ಯೋಪಪಾದಿಕಾ ಭವತಿ ಯತೋಽತಶ್ಚ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾಮ್ಯಂ ತಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉತ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ –

ಓಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಶಾರೀರಾತ್ ಓಂ || 4-2-6-515 ||

ಅನ್ಯೇತ್ಯನ್ತಿ | ‘ಸರ್ವೇ ಹ್ಯೇತೇಽಣವೋ ಜಾಯಂತೇ ಮ್ರಿಯಂತೇ ಚ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೌ
ಈಶಾದನ್ಯೇಷು ನಿತ್ಯಸರ್ವಗತತ್ವಾದ್ಯಭಾವಸ್ಯ ಈಶೇ ತದ್ಭಾವಸ್ಯ ಚೋಕ್ತ್ಯಾಸ್ಯ
ದೇಶಕಾಲವ್ಯಾಪ್ತಾದಿನಾಸಪಿ ಸಾಮ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ ನ
ದೇವದೇವ್ಯೋದೇಶಾದಿವ್ಯಾಪ್ತಾದಿನಾಸಪಿ ಸಾಮ್ಯಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಶರೀರಾತ್ ಜೀವಾತ್
ಸಾಮ್ಯಸ್ಯೈವೇಶಸ್ಯ ಶ್ರುತೌ ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ | ಪ್ರಕತೇಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಷೇಧಾಭಾವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಶರೀರಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತಸ್ಯ ಶಾರೀರತ್ವೇನ ನಿತ್ಯಸರ್ವಗತತ್ವಾಯೋಗಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ಕುತಃ ಸಾಮಾನ್ಯಶ್ರುತೇಃ ಶಾರೀರಸಾಮ್ಯಭಾವರೂಪವಿಶೇಷಪರತ್ವಮಿತ್ಯತ ಆಹ –

ಓಂ ಸ್ಪಷ್ಟೋ ಹ್ಯೇಕೇಷಾಮ್ ಓಂ || 4-2-6-516 ||

ಏಕೇಷಾಂ ಮಾಧಿಯಾನ್ವಿನಾನಾಂ ‘ಅಥಾಸಮಾ ಬ್ರಹ್ಮೇನ್ನೋ ರುದ್ರಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೌ
ಜೀವಾನಾಮೇವಾಸಮತ್ಯೋಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸಮಾಸಮತ್ವವಾದಃ ಸ್ಪಷ್ಟೋಽಸ್ತಿ
ಯತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ನ ವಿಶೇಷಶ್ರುತ್ಯೈವ ಸಾಮಾನ್ಯಶ್ರುತೇರ್ಬಾರ್ಥಃ, ವಿಶೇಷಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚೇತ್ಯಾಹ –

ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಚ ಓಂ || 4-2-6-517 ||

‘ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ತಸಮಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಸಮಾಸಮಾ’ ಇತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಅಸಮತ್ವಂ
ಸಮಾಸಮತ್ವಂ ಚಾತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ || 6 ||

ಪರಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-7 ||

ಓಂ ತಾನಿ ಪರೇ ತಥಾ ಹ್ಯಹ ಓಂ || 4-2-7-518 ||

ಅತ್ರ ವಿರಿಷ್ಟೇತರದೇವಾನಾಮ್ ಈಶೇ ಲಯ ಉಚ್ಯತೇ | 'ತಾನಿ ಭೂತೇಷು ಲೀಯಂತೇ'
ಇತ್ಯುಕ್ತಸರ್ವದೈವತಾನಿ ಶ್ರುತ್ಯನ್ತರೋಕ್ತದ್ವಾರಾನ್ತರಪ್ರವೇಶಪೂರ್ವಕವಿರಿಷ್ಟದ್ವಾರಾ ಪರೇ
ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಲೀಯಂತೇ, ನ ತು ವಿರಿಷ್ಟಾದಿಸ್ವಸ್ವಭಿಮ್ನ ಏವ | ಯೇನ ತೇಷಾಂ ಮುಕ್ತಿನಃ
ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ? ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ 'ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರಾಣಮಾವಿಶ್ಯ ದೇವೇ ಮುಕ್ತಾ ಲಯಂ
ಪರಮೇ ಯಾನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತಥಾಹಾತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || 7 ||

ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-8 ||

ಓಂ ಅವಿಭಾಗೋ ವಚನಾತ್ ಓಂ || 4-2-8-519 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಾನಾಮೀಶಾಧೀನತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಪ್ರಸ್ತುತದೇವಾದಿಮುಕ್ತಾನಾಂ
ಸತ್ಯಕಾಮಾದೇರೀಶೇಚ್ಛಾತಃ ಅವಿಭಾಗಸ್ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮ್ | ತೇನ ವಿಷಯತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ
ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಇಚ್ಛಯೈಕವಿಷಯತ್ವಂ ತದಿಚ್ಛಾನುಸಾರಿತ್ವಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ನ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮ್ |
ಕುತಃ? ವಚನಾತ್ ಕಾಮೇನ ಮೇ ಕಾಮ ಆಗಾಧ್ಯದಯಾದ್ಧದಯಂ ಮೃತ್ಯೋರಿತಿ
ವಚನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 8 ||

ತದೋಕ್ತೋಽಧಿಕರಣಮ್ || 4-2-9 ||

ಓಂ ತದೋಕ್ತೋಽಗ್ರಜ್ವಲನಂ ತತ್ಪ್ರಕಾಶಿತದ್ವಾರೋ ವಿದ್ಯಾನಾಮರ್ಥ್ಯತ್
ತಚ್ಛೇಷಗತ್ಯನುಸ್ಮೃತಿಯೋಗಾಚ್ಚ ಹಾರ್ದಾನುಗೃಹೀತಃ ಶತಾಧಿಕಯಾ ಓಂ
|| 4-2-9-520 ||

ಏವಂ ದೇವಾನಾಂ ಮೋಕ್ಷಮುಕ್ತಾಽತ್ರ ಮನುಷ್ಯಾಣಾ ಮುಕ್ತರ್ಥಂ
ದೇಹೋತ್ಯಮಣಸ್ಯಾಜ್ಞಮೃತೀತೋ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತದಿತಿ ಪರ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತ
ಬ್ರಹ್ಮೋಚ್ಯತೇ |

ಉತ್ಪಾನ್ತಿಕಾಲೇ ತದೋಕ್ತಸೋ ಭಗವದೋಕ್ತಸೋ ಹೃದಯಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಜ್ವಲನಂ ಪ್ರಭಾ
ಪ್ರಾದುರ್ಭವತಿ | ತಾವತಾಽಜ್ಞಾತ್ ಕೋ ವಿಶೇಷಃ? ಅತ ಉಕ್ತಂ ತದಿತಿ | ತೇನ ಪ್ರಕಾಶೇನ
ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಡೀದ್ವಾರಃ ಸನ್ ದೇಹಾನಿಯಾರ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಅಜ್ಞಸ್ತು ನೈವಮಿತಿ
ತತೋಽಸ್ತಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ ವಿಶೇಷ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಜ್ಞಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಸತ್ತಾತ್ ಕಥಮಯಂ
ವಿಶೇಷೋಽತ ಉಕ್ತಂ ವಿದ್ಯೇತಿ | ಈಶಾಪರೋಕ್ಷಶಕ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾನಸ್ಯ

ಸ್ವೋದಯಮಾರಭ್ಯ ಫಲದಾತ್ಯತ್ನಾತ್ | ಸ್ವೋದಯಾತ್ ಫಲದಂ ಜ್ಞಾನಂ ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ

ಭಾವಃ |

ತರ್ಹಿ ಜ್ಞಸ್ಯಾದಿಮೃತಿರೇವೈವಂ ಕಿಂ ನೇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ -
ತಚ್ಚೇಷಗತ್ಯನುಸ್ಮೃತಿಯೋಗಾಚ್ಚ | ತಸ್ಯಾದಿದ್ಯಾಯಾಃ ಶೇಷೋಽಙ್ಗಂ ಯಾ
ಹೃದಯಮಾರಭ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಪರ್ಯಂತಾಯಾ ಗತೇರನುಸ್ಮೃತಿಃ ತತ್ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಚ, ನ
ವಿದ್ಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾತ್ರಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಾ ಚ ಸ್ಮೃತಿಃ ಸ್ವಕರ್ಮವಿರಾಮ ಏವ ನ
ಮೃತ್ಯಂತರೇ | 'ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಕರ್ಮಯುಕ್ತಾನಾಮ್' ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ ಭಾವಃ | ಕಿಮುಕ್ತರೂಪೇಣ
ವಿದ್ಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನೈವ ನಿಯಾರ್ತಿನೇತ್ಯಾಹ - ಹಾರ್ದೇತಿ | ಹೃತ್ಸಮ್ಪನ್ನಿನಾ ಹೃದಿಸ್ಥೇನ
ವಿದ್ಯಾಪ್ರಸನ್ನೇನ ಈಶೇನಾನುಗೃಹೀತಃ ಸನ್ ನಿಯಾರ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಯಾ ನಾಡ್ಯೇತ್ಯತ
ಉಕ್ತಂ ಶತೇತಿ | ಶತಾಧಿಕಯಾ ಸುಷುಮ್ನಾಖ್ಯಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಗತ್ಯನುಸ್ಮೃತಿಯೋಗಾದಿತ್ಯನೇನೈವ ಪೂರ್ತೌ ತಚ್ಚೇಷೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ ವಿದ್ಯಾಯಾ
ಗತಿಸ್ಮೃತಿಸಾಹೇಕ್ಷತ್ವೇ ಉತ್ಪಮಣಹೇತುತ್ವಂ ನೇತಿ ನ ಶಙ್ಕಮ್ | ತಸ್ಯಾಸ್ತಚ್ಚೇಷತ್ನಾತ್ |
ನ ಹೀತಿರರ್ತವ್ಯತಾಮಪೇಕ್ಷಮಾಣೋ ಹೇತುರಹೇತುರಿತಿ
ದ್ಯೋತನಾಯೇತಿ | ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ ತು ತದೇತಿ ವಿಚ್ಛೇದೇನೋತ್ಪಾನ್ತಿಕಾಲ
ಇತ್ಯೇಕೋಽರ್ಥ ಉಕ್ತಃ | ತತ್ಪಕ್ಷೇ ಓಮಾಜೋಶ್ಚೇತಿ ಚಕಾರಾದನ್ಯತ್ರಾಪೇತಿ
ಸುಧೋಕ್ತೇಸ್ತದೋಕ ಇತಿ ಸಾಧು | ತದಿತಿ ಚ ವಿಚ್ಛೇದೇನ ತಸ್ಯ ವಿದುಷೋ ಜೀವಸ್ಯ
ಹೃದಯಾಗ್ರಜ್ವಲನಂ ಭವತೀತ್ಯನ್ಯೋಽರ್ಥೋಽಭಿಮತಃ |

ದ್ವಾರ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ನಾಡ್ಯಂತಃ ಅಜ್ಜವತ್ತಮಸೈವ ಗಮನಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಅನ್ಯಥಾ
ತತ್ಪದವೈರ್ಯತ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ರಶ್ಮಿನುಸಾರೀ ಓಂ || 4-2-9-521 ||

'ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಯ ಆಸು ನಾದೀಷ್ಟಾತತಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ
ನಾಡ್ಯಂತರಾತಸೌರರಶ್ಮಿನುಸಾರೀ ಸರ್ಜ್ ಜ್ಞಾನೀ ನಿಯಾರ್ತೀತ್ಯಸ್ತಿ |
ದ್ವಾರಪ್ರಕಾಶಸ್ಯವೈಷ್ಣವತ್ವಾದಂತಃ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯ ಸೌರತ್ನಾತ್ ದ್ವಾರಪದಮರ್ಥವತ್ | 'ತದಾ
ವಿಷ್ಟೋಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ ದ್ಯೋತತೇ ಹೃದಯಾಗ್ರಂ' ಇತ್ಯಾದೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ನಶಿ ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ನಮ್ನಾತ್ ಓಂ || 4-2-9-522 ||

ರಾತ್ರೈ ಪರ್ಯವಸಿತಕರ್ಮಣಾಮುತ್ಪಾನ್ವಿನಃ ಸ್ಯಾತ್ತದಾ ರಶ್ಮಭಾವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ |
ಸಮ್ನಾತ್ | ರಶ್ಮಿನಾಮಿತ್ಯನುಷ್ಠಃ ಬಾಹ್ಯಾದಿತ್ಯಭಾವೇಽಪ್ಯಂತಃಸ್ಯಾದಿತ್ಯರಶ್ಮಿನಾಂ
ಸದಾ ನಾಡೀಸಮ್ನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯಾವದ್ದೇಹಭಾವಿನಿ ನಾಡೀರಶ್ಮಿಸಮ್ನೋ ಮಾನಾಭಾವ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಯಾವದ್ದೇಹಭಾವಿತ್ಯಾದ್ಧರ್ಶಯತಿ ಚ ಓಂ || 4-2-9-523 ||

ಸಮ್ನಾನ್ವೇತ್ಯನುಷ್ಠಃ | ನಾಡೀರಶ್ಮಿಸಮ್ನಸ್ಯ ಯಾವದ್ದೇಹಭಾವಿತ್ಯಾತ್ | ನ
ಚಾಸಿದ್ಧಮಿದಮ್ | 'ಸಂಸೃಷ್ಟಾ ವಾ ಏತೇ ರಶ್ಮಯಶ್ಚ ನಾಡ್ಯಶ್ಚ ನೈಷಾಂ ವಿಯೋಗೋ
ಯಾವದಿದಂ ಶರೀರಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರ್ಧರ್ಶಯತಿ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚೋ ಯತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯಾವದ್ದೇಹಭಾವಿತ್ಯಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಪಞ್ಚಮ್ಯಕ್ತಿಃ ನಾಡೀರಶ್ಮಿಸಮ್ನಃ
ಸದಾತನೋಽಥ ದೇಹಪಾತಪೂರ್ವಕಾಲೀನಃ? ನಾಡ್ಯಃ | ಸದಾ ನಾಡೀನಾಮಭಾವಾತ್ |
ನಾನ್ಯಃ | ಕದಾಚಿದ್ಜ್ಞಾನಿನಸ್ತಮಸೋತ್ಪಾನ್ವಿಪ್ರಸಜ್ಞಾದಿತಿ ನಾಶಙ್ಕಮ್ |
ಯಾವದ್ದೇಹಭಾವಿತ್ಯೋಪಗಮಾತ್ | ತಸ್ಯ ಚ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧತ್ವಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

ದಕ್ಷಿಣೇ ಮರಣಾದ್ಯಾತಿ ಸ್ವರ್ಗಂ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಾಯಣೇ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಿನೋ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ
ಉತ್ಪಾನ್ವಯೋಗವತ್ ರಾತ್ರವಪ್ಯುತ್ಪಾನ್ವಭಾವೋಪಪತ್ಯಾ
ರಾತ್ರಾವುತ್ಪಾನ್ವಪಪಾದನಾಯಾಸೋ ವ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಅತಶ್ಚಾಯನೇಽಪಿ ಹಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ಓಂ || 4-2-9-524 ||

ಸಾಧ್ಯಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ | ಹಿರ್ಹೇತೌ | ಅಪಿಃ ಸ್ಮೃತಿಸಮುಚ್ಚಯೇ | 'ದಕ್ಷಿಣೇ ಮರಣಾತ್' ಇತಿ
ಸ್ಮೃತಿವಚನೇನ ಜ್ಞಾನಿನೋ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೋತ್ಪಾನ್ವಯೋಗದೃಷ್ಟಾಂತೇನ ರಾತ್ರಾವಪಿ
ತದಭಾವೋ ನ ವಾಚ್ಯಃ | 'ದಕ್ಷಿಣೇ ಮರಣಾತ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಸತ್ತೇಽಪಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ
ಜ್ಞಾನಿನ ಉತ್ಪಾನ್ವಿಯುಕ್ತಾ | ಕುತಃ? ಅತಃ ಸೌರರಶ್ಮಿಸಹಸ್ರಸ್ಯ
ನಾಡೀಸಮ್ನಾನ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ಮೃತೌ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾಯಣಶಬ್ದೇನ
ದೇಹವ್ಯಾಪ್ತಸೌರರಶ್ಮಿನಾಮೇವಾಭಿಧಾನಂ ನ ತು ಕಾಲಸ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ | 'ಶತಂ ಪಞ್ಚೈವ
ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಯನರಶ್ಮಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇರಿತ್ಯಪ್ಯಾಹುಃ ||9||

ಯೋಗ್ಯಧಿಕರಣಮ್ ||4-2-10||

ಓಂ ಯೋಗಿನಃ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಜೈತೇ ಓಂ || 4-2-10-525 ||

ಅತ್ರ ವಿದ್ಯಾಗತ್ಯನುಸ್ಮತ್ಯೋರವಶ್ಯಕತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಯೋಗಿನ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾನ್ತಮ್ |
ಏತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಿನ್ಮಗತೀ ಯೋಗಿನಃ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಯೋಗಿನಃ ಪ್ರತಿಸ್ಮರ್ಯತೇ
'ಅಗ್ನಿಜೋತಿರಹಃಶುಕ್ಲಃ', 'ಧೂಮೋ ರಾತ್ರಿಸ್ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಃ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮತ್ಯೋರುಚ್ಯತೇ |
ಜ್ಞಾನಾದಿಸಾಧ್ಯತಯಾ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ನ ತು ಕಾಲಾದಿಕೃತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಗತೇರ್ವಿದ್ಯಾಸಾಧ್ಯತ್ವಮುಕ್ತಮ್ |

ಗತ್ಯನುಸ್ಮತಿಸಾಧ್ಯತ್ವಂ ಚಾಸ್ತಹ - ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚೇತಿ | ಸ್ಮತೇರಿಮೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ |
ಗತ್ಯನುಸ್ಮತಿಸಾಧ್ಯೇ ಏವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ | 'ಅಗ್ನಿಜ್ಯೋತಿಃ' ಇತಿ
ಸ್ಮತೌ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಾತ್, ಗತ್ಯನುಸ್ಮರಣಾದ್ 'ಬ್ರಹ್ಮಚಿನ್ಮಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ' ಇತಿ
ವಚನಾಚ್ಚ ವಿದ್ಯಾನುಸ್ಮತಿಸಾಧ್ಯತ್ವಂ ಗತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ಯೋಗಿನ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಬ್ರಹ್ಮಚಿನ್ಮಗತ್ಯೋರ್ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಣೀ ಏವೋಪಾಯೌ, ನ ತು
ತತ್ಕಾಲಸ್ಮತಿರಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮಿತಿ ತತ್ಪ್ರದೀಪಾದ್ಯಾತಿ |
ಯೋಗಶಬ್ದಸ್ಯೋಪಾಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್ || 10 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ವಯತಿಕ್ಯತಾಯಾಂ ತನ್ವದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ಸಮೂರ್ಣಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ || 4-3 ||

ಬ್ರಹ್ಮನಾಡ್ಯೋತ್ಯಾನ್ತಾನಾಂ ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತೌ ಮಾರ್ಗಃ, ಯಚ್ಚ ತೇನ ಪಥಾ
ಗತಾನಾಮನ್ಯೇಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಗಮ್ಯಂ ತದ್ವಯಮತ್ರ ಪಾದೇ ಕಥ್ಯತೇ |

ಅರ್ಚಿರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 4-3-1 ||

ಓಂ ಅರ್ಚಿರಾದಿನಾ ತತ್ರ ಧಿತೇಃ ಓಂ || 4-3-1-526 ||

ಅತ್ರೇಶಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾರ್ಗೇರ್ಚಿಷ ಆದಿತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಬ್ರಹ್ಮ ಗಚ್ಛನ್ ಜ್ಞಾನೀ
'ತೇರ್ಚಿಷಮಭಿಸಂವಿಶನ್ತರ್ಚಿಷೋಽಹಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾರ್ಚಿರಾದಿನಾ ಪಥಾ ಗಚ್ಛತಿ ನ ತು 'ಸ
ವಾಯುಮಾಗಚ್ಛತಿ' ಇತ್ಯುಕ್ತವಾಯಾದಿನಾ | ಕುತಃ? ತತ್ರ ಧಿತೇಃ | ತಸ್ಯೋಕ್ತಾರ್ಥಸ್ಯ
'ತೇರ್ಚಿಷಮೇವಾಭಿಸಮ್ಯವನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ 'ದ್ವಾವೇವ ಮಾರ್ಗೌ
ಪ್ರಥಿತಾವರ್ಚಿರಾದಿರ್ವಿಪಶ್ಚಿತಾಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮತೌ ಚ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ ವಾಯುಮ್'
ಇತ್ಯಸ್ಯ ತು ಗತಿರ್ವಕ್ಷ್ಯತೇ || 1 ||

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0", Right: 0"
Widow/Orphan control, Don't keep with next, Not Don't
swap indents on facing pages, Border: Top: (No border),
Bottom: (No border), Left: (No border), Right: (No border),
Pattern: Clear

Formatted: (Complex) Hindi

Formatted: (Complex) Hindi

ವಾಯುಶಬ್ದಾರ್ಥಕರಣಮ್ ||4-3-2||

ಓಂ ವಾಯುಶಬ್ದಾದವಿಶೇಷವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಮ್ ಓಂ || 4-3-2-527 ||

ಅತ್ರ ವಾಯೋರರ್ಚನನಂತರಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅವಿಶೇಷವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಂ
ವಾಯುಶಬ್ದಾದ್ವಾಯೋಃ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಶ್ರುತೇಃ ವಾಯೋರ್ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಮಿತಿ ಶೇಷಃ |
'ಯದಾ ಹ ವೈ ಪುರುಷೋಽಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಾತ್ ಪೈತಿ ಸ ವಾಯುಮಾಗಚ್ಛತಿ' ಇತಿ
ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ವಾಯೋಃ ಪ್ರಥಮಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವೋಕ್ತೇಃ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾವಿಶೇಷವಚನಬಾಧೇನಾರ್ಚೋಽನಂತರಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಾರ್ಥತ್ವಸ್ಯ
ನ್ಯಾಯ್ಯತ್ವಾತ್ | 'ಸ ಇತೋ ಗತೋ ದ್ವಿತೀಯಾಂ ಗತಿಂ ವಾಯುಮಾಗಚ್ಛತಿ' ಇತಿ
ವಿಶೇಷೋಕ್ತಾ ಚ ತಥೈವಾವಗತೇರಿತಿ ಭಾವಃ ||2||

ತಟಿದಧಿಕರಣಮ್ ||4-3-3||

ಓಂ ತಟಿತೋಽಧಿವರುಣಃ ಸಮ್ನಾತ್ ಓಂ || 4-3-3-528 ||

ಅತ್ರ ತರಿಲ್ಲೋಕಸ್ಯ ಸಂವತ್ಸರಲೋಕಾದನಂತರಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ತಟಿತಸ್ತಲ್ಲೋಕಾದಧಿ ಉಪರಿ ತಟಿಲ್ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ಯನಂತರಂ ವರುಣಃ ಪ್ರಾಪ್ಯೋ ನ ತು
'ಸಂವತ್ಸರಾದ್ವರುಣಲೋಕಂ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ತದನಂತರಮೇವ | ಕುತಃ? ಸಮ್ನಾತ್ |
ತಟಿತೋ ಹ್ಯೂಹ್ಯತೇ ವರುಣಲೋಕಃ' ಇತಿ ತಸ್ಯ
ತಟಿತೋಽಧಿಸಮ್ನಾಶ್ಚವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||3||

ಆತಿವಾಹಿಕಾರಣಮ್ ||4-3-4||

ಓಂ ಆತಿವಾಹಿಕಸ್ತಲ್ಲಿಜ್ಞಾತ್ ಓಂ || 4-3-4-529 ||

ಅತ್ರಾರ್ಚೋಽನಂತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಯೋರಾತಿವಾಹಿಕತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ |
ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಾಪ್ಯತಯಾ ಪ್ರಾಗುಕ್ತೋ ವಾಯುರಾತಿವಾಹಿಕಾಖ್ಯೋ ಮುಖ್ಯವಾಯುಪುತ್ರಃ
ಕಶ್ಚಿತ್, ನ ಮುಖ್ಯವಾಯುಃ | ಕುತಃ? ಪೂರ್ವಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವರೂಪತಲ್ಲಿಜ್ಞಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ನನ್ವಥಾಪಿ ನ ಮುಖ್ಯಃ ಕುತಃ? ಅನ್ಯಥಾ ತತ್ರಾಪ್ಯನಾಪತ್ತೇಃ | 'ವಿದ್ಯುತಮೇವಾಂತತ
ಉಪಗಚ್ಛತಿ ದ್ಯೌರ್ವಾವ ವಿದ್ಯುತತ್ವತಿಂ ವಾಯುಮುಪಗಮ್ಯ' ಇತ್ಯಗ್ರೇ
ವಾಯುನಂತರಪ್ರಾಪ್ಯಕ್ತಾವಪಿ ಸನ್ನೇಹಾನಿರಾಸಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಾಮೋಹತ್ ತತ್ಸಿದ್ಧೇಃ ಓಂ || 4-3-4-530 ||

ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥೇ ಪಿಚ್ಚಮೀ | ಉಭಯಸ್ಮಿನ್ ವಾಯುಶಬ್ದೇ ಆತಿವಾಹಿಕೋ ಮುಖ್ಯೋ ವೇತಿ
ವ್ಯಾಮೋಹೇ ಸನ್ನೇಹೇಽಪಿ ತತ್ಸಿದ್ಧೇಃ | ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಆತಿವಾಹಿಕಃ ಪಶ್ಚಾದುಕ್ತೋ ಮುಖ್ಯ
ಇತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಿದ್ಧೇಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ತನಸ್ಯ ದಿವಸ್ವತಿತ್ವಲಿಜ್ಜಾದಿತಿ ಭಾವಃ |
ಉತ್ಪಾನ್ತಸ್ತು ಶರೀರಾತ್ ಸ್ವಾತ್ ಗಚ್ಛತ್ಯರ್ಥಿಷಮೇವ ತು | ತತೋ ಹಿ ವಾಯೋಃ ಪುತ್ರಂ ಚ
ಯೋಽಸೌ ನಾಮ್ನಾಽಽತಿವಾಹಿಕಃ || ತತೋಽಹಂ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಂ ಚಾಪ್ಯುದಕ್ಸಂವತ್ಸರಂ
ತಥಾ | ತಟಿತಂ ವರುಣಂ ಚೇವ ಪ್ರಜಾಪಂ ಸೂರ್ಯಮೇವ ಚ || ಸೋಮಂ ವೈಶ್ವಾನರಂ
ಚೇನ್ವಂ ಧ್ರುವಂ ದೇವೀಂ ದಿವಂ ತಥಾ | ತತೋ ವಾಯುಂ ಪರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನೈತಿ
ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ || ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯೋಕ್ತಾರ್ಥಃ ಸರ್ವೋ ಧ್ಯೇಯಃ || 4 ||

ವೈದ್ಯತಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-3-5 ||

ಓಂ ವೈದ್ಯತೇನೈವ ತತಸ್ತಚ್ಛುತೇಃ ಓಂ || 4-3-5-531 ||

ಅತ್ರೇಶಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾರ್ಗೇ ಮುಖ್ಯವಾಯೋರನ್ವಿಮತ್ತಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ತತ ಇತ್ಯನನ್ತರಮನ್ಯಃ
ಪ್ರಾಪ್ಯೋಽಸ್ತೀತಿ ನ ಶಿಷ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ವಿದ್ಯತೋಽಯಂ ವೈದ್ಯತಃ | ತೇನ
ವಿದ್ಯತೃತ್ತಿನಾ ವಾಯುನೈವ ಬ್ರಹ್ಮಗಮನಶ್ರವಣಾತ್ | 'ಸ ಏನಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಮಯತಿ' ಇತಿ
ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದ್ವಾ ವೈದ್ಯತೇನೈವ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯತಸ್ತಸ್ಮಾಧ್ವೇತೋಃ ಸ ಏವಾನ್ವಿಮಪ್ರಾಪ್ಯ ಇತಿ
ಶೇಷಃ | ತಚ್ಛುತೇಃ ವೈದ್ಯತೇನೈವ ಬ್ರಹ್ಮಗಮನಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನ್ಯಸ್ಯಾನ್ವಿಮಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವೇ ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪಕತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ | ತಚ್ಚ ನಾಸ್ತೀತಿ ಭಾವಃ |
ವೈದ್ಯತೇನೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ವಿದ್ಯತೃತ್ತಿವಾಯುರೇವ ನಯೇದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಚಾಪರಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ
ಸೂಚಿತಾ || 5 ||

ಕಾರ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-3-6 ||

ಓಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬಾದರಿರಸ್ಯಗತ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 4-3-6-532 ||

ಏವಂ ಮಾರ್ಗಂ ವಿಚಾರ್ಯ ಗಮ್ಯಮತ್ರ ನಿರೂಪ್ಯತೇ | ಕಾರ್ಯಮುತ್ತತ್ತಿಮತ್ | ತದ್
ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯನ್ವೇತಿ | 'ಸ ಏನಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಕಾರ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚತುರ್ಮುಖಾಖ್ಯಮೇವ
ವಾಯುರ್ನಯತೀತಿ ಬಾದರಿರ್ಮನ್ಯತೇ | ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯೇಶೇ ಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್
ಕಥಮೇವಮಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಮ್ - ಅಸ್ಯೇತಿ | 'ತಥಾಪಿ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಬನ್ಧೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ

★ ಭದ್ರತೇ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ಯ ಚತುರ್ಮುಖಮುಕ್ತಪರ್ಯಂತಂ ದಿನ್ದಿನ್ಯ ಸನ್ತತತ್ವೇನ ತತೋವಾಗ್

★ ಅಸ್ಯೈವ ಗತ್ಯುಪಪತ್ತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಬದ್ಧತ್ವೇನ ಪರಪ್ರಾಪ್ತಯೋಗರೂಪಯುಕ್ತಿಬಲಾದ್

★ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರುತೇರಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ |

★ ವಿಶೇಷಶ್ರುತಿಬಲಾಚ್ಛಾಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ವಮಿತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾಚ್ಛ ಓಂ || 4-3-6-533 ||

★ 'ಯದಿ ವಾವ ಪರಮಭಿಪಶ್ಯತಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚತುರ್ಮುಖಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ

★ ಚತುರ್ಮುಖತ್ವೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾಚ್ಛ ಕಾರ್ಯಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಪದಾರ್ಥ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

★ 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪ್ನೋತಿ ಪರಂ' ಇತಿ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪರಪ್ರಾಪ್ತುಕ್ತೇಃ ಕಥಂ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಸಾಮೀಪ್ಯಾತ್ತುತದ್ಧ್ಯ ಪದೇಶಃ ಓಂ || 4-3-6-534 ||

★ ತುರೇವ | ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪರಪ್ರಾಪ್ತಿವ್ಯಪದೇಶಃ ಪರಪ್ರಾಪ್ತೇಃ ಕಾಲತಃ ಸಾಮೀಪ್ಯಾದೇವ

★ ಹೇತೋರ್ನ ತು ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತೃತ್ವಾನ್ನ ಪರಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಪ್ರಾಪ್ತೃತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

★ 'ತದ್ಧ್ಯ ಪದೇಶಸ್ತು' ಇತ್ಯನ್ವಿತಃ ಸನ್ 'ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಗತಿಸೂಚನಾರ್ಥೋ ವಾ

★ ತುಶಬ್ದಃ |

★ ಸಾಮೀಪ್ಯಾದಿತಿ ಕೋರ್ಥಃ? ಲಯಾದರ್ವಾಗ್ ಉತ ಲಯ ಏವ ವಾ? ನಾದ್ಯಃ |

★ ಬದ್ಧತ್ವರೂಪಪ್ರಾಗುಕ್ತಯುಕ್ತಿಸಾಮ್ಯಾತ್ | ನಾನ್ಯಃ | ಮಾನಾಭಾವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಕಾರ್ಯಾತ್ಯಯೇ ತದಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸಹಾತಃ ಪರಮಭಿಧಾನಾತ್ ಓಂ

||4-3-6-535 ||

★ ಕಾರ್ಯಾಣಾಮತ್ಯಯೇ ನಾಶರೂಪವಲಯೇ ತದಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಾ

★ ಚತುರ್ಮುಖೇನ ಸಹ ಅತಶ್ಚತುರ್ಮುಖಾತ್ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನೀ ಗಚ್ಛತಿ | ಕುತಃ? 'ತೇ ಹ

★ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಭಿಪದ್ಯ ಯದ್ಯತದ್ವಿಲೀಯತೇಽಥ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಪರಮಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ

★ ತದಭಿಧಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

★ ಕಾರ್ಯೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಲಯಸ್ವರೂಪೋಕ್ತೃರ್ಥಾ | ತದಧ್ಯಕ್ಷೇಣೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಈಶನಿಯೋಗಾತ್ತಸ್ಯ

★ ಕಾರ್ಯಾಧಿಕೃತತ್ವೇನ ತದಪಗಮೇ ತಸ್ಯಾಪೇಶಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಕ್ತೇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ |

★ ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ-

ಓಂ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ || 4-3-6-536 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ತೇ ಸರ್ವೇ ಸಮ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರತಿಸಂಘರೇ | ಪರಸ್ಯಾನೇ ಪರಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರವಿಶನ್ತಿ
ಪರಂ ಪದಮ್ || ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಾತ್ಯಯ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಏವಾರ್ಥೋ ಜ್ಞಾಯತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪ್ರಾಪ್ಯೇ ಪಕ್ಷಾಂತರಮಾಹ—

ಓಂ ಪರಂ ಜೈಮಿನಿರ್ಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್ ಓಂ || 4-3-6-537 ||

'ಸ ಏನಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯುರ್ಗಮಯತಿ ನ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥ
ಇತಿ ಜೈಮಿನಿರ್ಮುಖ್ಯತೇ | ಕುತಃ? ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ ತತ್ರ ಮುಖ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಮುಖ್ಯತ್ವೇ ತದನುಪಪತ್ತಿಃ ಪ್ರಾಗುಕ್ತೇತ್ಯತ ಆಹ —

ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ || 4-3-6-538 ||

ಪರಸ್ಯೇತ್ಯನುವರ್ತಮ್ | ಶ್ರವಣಾದಿಸಾಧನೈರಪರೋಕ್ಷತಯಾ ಪರಸ್ಯೈವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ
ದರ್ಶನಾಚ್ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ತದಭಾವಾದ್ಯುಕ್ತ ಏವಾತ್ರ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಸ್ವೀಕಾರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಇತಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯಾಹ —

ಓಂ ನ ಚ ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರತಿಪತ್ಯಭಿಸನ್ಃ ಓಂ || 4-3-6-539 ||

ಪ್ರತಿಪತ್ತಿರುಪಾಸ್ತಿಃ | ತನ್ನಹಿತೋಽಭಿಸನ್ಠಿಚ್ಛಾ ಪ್ರತಿಪತ್ಯಭಿಸನ್ಃ | ಕಾರ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ
ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನವಾನೀತ್ಯಭಿಸನ್ಠಿಶ್ಚ ನಾಸ್ತಿ ಯತೋಽತಶ್ಚ ಪರಮೇವ ಪ್ರಾಪ್ಯಂ,
ನ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇತುಸಮುಚ್ಚಯೇ ಚಃ |

ಏವಂ ಬಾದರಿಜೈಮಿನಿಮತಭೇದೋಕ್ತ್ಯಾ ವಿರುದ್ಧವತ್ ಪ್ರತೀಯಮಾನಾನಾಂ
ಕಾರ್ಯಪರಗತಿವಿಷಯಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀನಾಂ ವಿರೋಧಂ ಪರಿಹರನ್ ವಿಷಯವಿಭಾಗಸತ್ತಾಂ
ಸೂಚಯಿತ್ವಾ ಉಭಯತ್ರ ಚ ಗನ್ತಾಣಾಂ ಸಹೇತುಕಂ ವಿಭಾಗಜ್ಞಾಪನಾಯ ಸ್ವಮತಮಾಹ
—

ಓಂ ಅಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನಾನ್ ನಯತೀತಿ ಬಾದರಾಯಣ ಉಭಯಥಾ ಚ

ದೋಷಾತ್ ತತ್ಯತುಶ್ಚ ಓಂ || 4-3-6-540 ||

ಪ್ರತೀಕಂ ದೇಹಃ | ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ತತ್ಯೇವ ದೇಹಾದಾವೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಶ್ಯಂತಃ
ಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನಾಃ | ತದನ್ಯೇಽಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನಾಃ | ವ್ಯಾಪ್ತತಯಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಶ್ಯಂತಃ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ| ತಾನ್ ಪರಂ ನಯತಿ, ನ ತು ಸರ್ವಾನ್| ಅನ್ಯಾನೇವ ಚ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ
 ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ ಬಾದರಾಯಣೋ ಮನ್ಯತೇ| ಕುತಃ? ಉಭಯಥಾ ಚ ದೋಷಾತ್|
 ಕಾಂಶ್ಚಿತ್ ಕಾರ್ಯಂ, ಕಾಂಶ್ಚಿತ್ ಪರಮಿತ್ಯನಸ್ತೀತ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾರ್ಯಮೇವ ನಯತಿ
 ನ ಪರಂ, ಪರಮೇವ ನ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯಙ್ಗೇಕಾರೇ ದೋಷಸತ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ| ಆದ್ಯೇ
 ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಸ್ಯ ತತ್ರ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ, ತದ್ಧರ್ಶನಂ ತತ್ಯವೋಪಾಸ್ತಾದಿಸತ್ತಮಿತಿ ಪರಪ್ರಾಪ್ತಿಪಕ್ಷೇ
 ಯತ್ನಾಧಕಮುಕ್ತಂ ತದಯುಕ್ತಂ ಸ್ಯಾತ್| ಅನ್ಯೇ ಕಾರ್ಯಸ್ಯೈವ ಗಮ್ಯತ್ಪೋಪಪತ್ತಿಃ,
 'ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚತುರ್ಮುಖಂ' ಇತಿ ವಿಶೇಷಿತತ್ಯಮಿತ್ಯಾದಿ ಯತ್ ಕಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಪಕ್ಷೇ ಸಾಧಕ
 ಮುಕ್ತಂ ತದಯುಕ್ತಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ| ಉಭಯಪ್ರಾಪ್ತಿಪಕ್ಷೇ ದೋಷದ್ವಯಾಪಾತ
 ಇತ್ಯೇತಟ್ಟೀಕಾಯಾಮೇವ ಪರಿಹೃತಮ್|

ಯತ್ರಾಪ್ತಮಭಿವಾಙ್ಗತಿ ತತ್ರಾಪ್ತೋತಿ' ಇತಿ ವಚನಾತ್ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರೇಣ ಕಿಂ ತಯೋಃ
 ಪ್ರಾಪ್ತಿರಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ತತ್ಯತುಶ್ಚೇತಿ| ಶ್ರುತಿಗ್ರಹಣಮೇತತ್| 'ಸ ಯಥಾಕಾಮೋ ಭವತಿ
 ತತ್ಯತುರ್ಭವತಿಯತ್ಯತುರ್ಭವತಿ ತತ್ಯರ್ಮ ಕುರುತೇ ತದಭಿಸಮ್ಯದ್ಯತೇ' ಇತಿ
 ಶ್ರುತಿಯುತೋಽತೋ ನೇಚ್ಛಾನುಸಾರೇಣ ತತ್ರಾಪ್ತಿಃ, ಕಿನ್ನು ಕೇನಚಿತ್
 ಕ್ರಮೇಣೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಅತ್ರ ಶ್ರುತೌ ಯತ್ರಾಪ್ತೇಚ್ಛಾ ತಜ್ಞಾ ನೋಪಾಸನಾ ಪರೋಕ್ಷೈರೇವ
 ತತ್ರಾಪ್ತೇರುಕ್ತತ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ|

ಕಾಂಶ್ಚಿದಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಅಪ್ರತೀಕೇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಕ್ರಮೇಽಪಿ ನ
 ಸೌಕರ್ಯಕ್ರಮೇಣೋಭಯಪ್ರಾಪ್ತಿಃ 'ಸಪ್ರತೀಕಾಶ್ಚತುರ್ಮುಖಮಪ್ರತೀಕಾಃ ಪರಮಿಹೈತೇ
 ಗಚ್ಛನ್ತಿ', 'ಪ್ರತೀಕಂ ದೇಹ ಉದ್ದಿಷ್ಟಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಯನುರೋಧೇನ
 ಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನಾನ್ ಕಾರ್ಯಮ್, ಅನ್ಯಾನ್ ಪರಮಿತಿ ಕ್ರಮ ಇತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್|

ಅಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನಾಃ ಕೇಚಿತ್ ಕೇಚಿನ್ನೈವಮಿತಿ ನಿಯಮಾಭಾವ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ವಿಶೇಷಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 4-3-6-541 ||

ಅಪ್ರತೀಕಾಲಮ್ನನತ್ಯಾದಿವಿಶೇಷಂ ಚ 'ದೇವಾ ವಾವ ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಾ
 ಮುಷಯೋಽಂತಃಪ್ರಕಾಶಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಏವ ಬಹಿಃ ಪ್ರಕಾಶಾಃ' ಇತಿ
 ಶ್ರುತಿದರ್ಶಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 6 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ವಯತಿಕ್ಯತಾಯಾಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
 ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ ಸಮೂರ್ಣಃ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು || START

ಅಧ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ ||4-4 ||

ಅತ್ರ ಪಾದೇ ಚತುರ್ಮುಖೇನ ಸಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ಯಸ್ತತ್ರ ಭೋಗಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ |

ಸಮುದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-1 ||

ಓಂ ಸಮುದ್ಯಾವಿಹಾಯ ಸ್ವೇನ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 4-4-1-542 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನತಿಕ್ರಮೇಣೈವ ಭೋಗಾನುಭವಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಪರಮಿತೃಸ್ತಿ |

ಜ್ಞಾನೀ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮುದ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ಯಾವಿಹಾಯ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣಾವಸ್ಥಿತಃ ಸನ್ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜ್ಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ | 'ಏತಂ ಸೇತುಂ ತೀರ್ತ್ವಾನ್ಯಃ ಸನ್ನನ್ನೋ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಿರೋಧ ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ - ಶಬ್ದಾದಿತಿ | 'ಇಮಾಂ ಘೋರಾಮಶಿವಾಂ ನದೀಂ ತೀರ್ತ್ವೇತಂ ಸೇತುಮಾಪ್ಯೈತೇನೈವ ಸೇತುನಾ ಮೋದತೇ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತಚ್ಚುತ್ಯನುರೋಧೇನ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಸಾಮಾನ್ಯಶ್ರುತೇರರ್ಥೋ ವಾಚ್ಯ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ಸಮುದ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ 'ಸ ಏವಂವಿದೇವಂ ಮನ್ವಾನ ಏವಂ ಪಶ್ಯನ್ನಾತ್ಮಾನಮಭಿಸಮುದ್ಯೈತೇನಾತ್ಮನಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನನುಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸೂಚ್ಯತೇ | ಸ್ವೇನೇತಿ 'ಪರಂ ಜ್ಯೋತಿರುಪಸಮುದ್ಯ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣಾಭಿನಿಷ್ಪದ್ಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸೂಚಿತಾ | ಪರಾನತಿಕ್ರಮೇ ಹ್ಯಮುಕ್ತತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್, 'ಏತಂ ಸೇತುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ' ಇತಿ ತದತಿಕ್ರಮ ಏವ ಮುಕ್ತತ್ವೋಕ್ತೇರಿತಿ ಶಬ್ದಾಂ ವ್ಯದಸಿತುಂ ಸ್ವೇನೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವಸ್ಯೈವ ಮುಕ್ತಿತ್ವಾದಿತಿ | ಶಬ್ದಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಶ್ರುತಿವಿರೋಧ ನಿರಾಸಾರ್ಥಾ ||1||

ಮುಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-2 ||

ಓಂ ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಓಂ || 4-4-2-543 ||

ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತದವಿಹಾಯ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜಾನಸ್ಯ ಮುಕ್ತತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ ಜಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್' ಇತ್ಯತ್ರ ಮುಕ್ತ ಉಚ್ಯತೇ | ನ ತು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರತೀತ್ಯಾ ಸಂಸಾರೀ | ಕುತಃ? 'ಅಧ ಯದೈನಂ ಮುಕ್ತೋಽನುಪ್ರವಿಶತಿ ಮೋದತೇ ಪ್ರಮೋದತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರೇ ಮುಕ್ತಸ್ಯೈವೈವಿಧಭೋಗಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣಾಭಿನಿಷ್ಪದ್ಯತೇ' ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮೇ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಮುಕ್ತತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಭಾನಾದಿತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಶ್ರುತಿವಿರೋಧಾತ್ ಮುಕ್ತಸ್ಯಾಕ್ರಿಯತ್ವಂ ಬಾಧಿತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||2||

Formatted: Font: 18 pt

Formatted: KH2, Left, None, Indent: Left: 0", Right: 0
Widow/Orphan control, Don't keep with next, Not Don't
swap indents on facing pages, Border: Top: (No border),
Bottom: (No border), Left: (No border), Right: (No border)
Pattern: Clear

Formatted: Font: 18 pt, (Complex) Hindi

Formatted: Font: 18 pt, (Complex) Hindi

ಅತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-3||

ಓಂ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ || 4-4-3-544 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಜ್ಯೋತಿಷೋ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | 'ಪರಂ ಜ್ಯೋತಿರುಸಮುದ್ಯ' ಇತಿ ಶ್ರುತಂ ಮುಕ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮೈವ | ನ ತು 'ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಃ', 'ಸ ತೇಜಸಿ ಸೂರ್ಯೇ ಸಮನ್ನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಃ | ಕುತಃ? 'ಯ ಆತ್ಮಾ ಅಪಹತಪಾಪ್ಮಾ' ಇತಿ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಕರಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||3||

ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-4||

ಓಂ ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ಓಂ || 4-4-4-545 ||

ಅತ್ರ ಸಾಯುಜ್ಯಭಾಜಾಮ್ ಈಶಭುಕ್ತಭೋಗವತ್ತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅವಿಭಾಗೇನ ಪರಮಾತ್ಮಭೋಗಾವಿಭಾಗೇನ ಸಾಯುಜ್ಯಭಾಜೋ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜತೇ | ತದ್ಭಾಗಾನೇವ ಕಾಂಕ್ಷಿತ್ಯುಂಜತೇ, ನ ಪಾರ್ಥಕ್ಯೇನೇತಿ ಯಾವತ್ | ಕುತಃ? ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | 'ಯಾನೇವಾಹಂ ಶೃಣೋಮಿ ಯಾನ್ ಪಶ್ಯಾಮಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೌ ತಥಾ ದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತಿರಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ ದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ಮನ್ತ್ರಾದೌ ರಾಜಭೋಗ್ಯಗಾನಲಾಸ್ಯಾದಿಕಿಂಚ್ಛಿದ್ಭೋಕ್ತೃತ್ವಸ್ಯ ಲೋಕೇ ದೃಷ್ಟತ್ವಾದಿತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ ||4||

ಬ್ರಾಹ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-5||

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೈಮಿನಿರುಪನ್ಯಾಸಾದಿಭ್ಯಃ ಓಂ || 4-4-5-546 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ದೇಹಾಭಾವವ್ರಯುಕ್ತಾಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ ನಿರಸ್ಯ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಸ್ವದೇಹಾಭಾವೇಽಪೇಶಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮನಮ್ನಿನಿನಾ ದೇಹೇನ ಗ್ರಹವದ್ಭೋಗೋಽಸ್ತೀತಿ ಜೈಮಿನಿರ್ಮನೃತೇ | ಕುತಃ? 'ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪಶ್ಯತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಶ್ರುಣೋತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ತಥೋಪನ್ಯಾಸಾತ್ | ಆದಿಪದಸ್ಯ 'ಆದತ್ತೇ ಹರಿಹಸ್ತೇನ ಹರಿದೃಷ್ಟೈವ ಪಶ್ಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಃ, 'ಗಚ್ಛಾಮಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ವಿಷ್ಣುದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಚ ದರ್ಶನಮ್ | ಇತ್ಯಾದಿಪೂರ್ವಸ್ಮರಣಾನುಕ್ರಮೈತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಯುಕ್ತೇಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರುತೌ ಬ್ರಾಹ್ಮದೇಹಾನುಕ್ತೇಃ ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಸ್ವಯಂ ದೇಹಹೀನಸ್ಯ ಕಥಮನ್ಯದೇಹೇನ ಭೋಗ ಇತ್ಯತೋ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ದೇಹಾಭಾವಮುಪೇತ್ಯ ಭೋಗಂ ಪ್ರಸಾಧ್ಯ ತತ್ಸತ್ತ್ವಮುಪೇತ್ಯಾಪಿ ತಮಾಹ -

ಓಂ ಚಿತಿಮಾತ್ರೇಣ ತದಾತ್ಮಕತ್ವಾದಿತ್ಯಡುಲೋಮಿಃ ಓಂ || 4-4-5-547 ||

ಚಿತಿಮಾತ್ರೇಣ ಚಿನ್ಮಾತ್ರರೂಪೇಣ ದೇಹೇನ ಮುಕ್ತೋ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜ್ತೇ | ನ ಚೈವಂ
ದೇಹಿತ್ಯೇ ಸಂಸಾರಿನಮಾನತ್ವಮ್ | ಚಿನ್ಮಾತ್ರದೇಹಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್
ಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ | ತಸ್ಯಾಕೃತ್ರಿಮತ್ವೇನ
ಕೃತ್ರಿಮದೇಹಸ್ಯೈವತತ್ಸಾಂಜ್ಞಾ ಪಾದಕತ್ವಮಿತ್ಯಾಡುಲೋಮಿಮರ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
'ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಏವೈಷ ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್
ಚಿನ್ಮಾತ್ರಾತ್ಮಕತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಕುತಶ್ಚಿದ್ರೂಪತ್ವಮಿತಿ ನಿರಸ್ತಮ್ |

ದೇಹಭಾವಾವಾಭಾವಯೋರ್ವಿರೋಧಾತ್ ಸಮಾಧಿದ್ವಯಮಯುಕ್ತಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಏವಮಪ್ಯುಪನ್ಯಾಸಾತ್ ಪೂರ್ವಭಾವಾದವಿರೋಧಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ಓಂ

||4-4-5-548||

ಏವಮಪಿ ಚಿನ್ಮಾತ್ರದೇಹೇನ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜ್ತ ಇತ್ಯೇವಪ್ರಕಾರೇಣಾಪಿ 'ಸ ವಾ ಏಷ
ಏತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ಯಾದಿಮುಕ್ತಶ್ಚಿನ್ಮಾತ್ರೀ ಭವತ್ಯಥ ತೇನೈವ
ರೂಪೇಣಾಭಿಪಶ್ಯತ್ಯಭಿಶ್ರುಣೋತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಾವುಪನ್ಯಾಸಾತ್ ಪೂರ್ವಭಾವಾತ್
ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಜೈಮಿನ್ಯುಕ್ತದೇಹಾಭಾವಸ್ಯಾಪಿ ಭಾವಾತ್ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಶ್ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಸತ್ತಾ ವಗಮಾತ್
- ದ್ವಯೋರಪಿ ಪ್ರಮಾಣಿಕತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ - ಅವಿರೋಧಂ
ಜೈಮಿನ್ಯಾಡುಲೋಮಿಮತಯೋರ್ಮರ್ತ್ಯಾದೇಹಾಭಾವಭಾವಾಭ್ಯುಪಗಮೇನಾವಿ
ರೋಧಂ ಬಾದರಾಯಣೋ ಮನ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವಿರೋಧಪ್ರಕಾರಶ್ಚ 'ಮರ್ತ್ಯದೇಹಂ
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಚಿತಿಮಾತ್ರಾತ್ಮದೇಹಿನಃ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ತತ್ಯನುಸಾರೇಣ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಕೇಣ
ಸ್ವದೇಹೇನ ಬ್ರಹ್ಮದೇಹೇನ ಚ ಸಾಹಿತ್ಯೇನ ಭೋಗಾವಿರೋಧಂ ಬಾದರಾಯಣೋ
ಮನ್ಯತೇ | ಸಾಹಿತ್ಯಂ ಚ ತತ ಏವ ದರ್ಶನ ಶ್ವವಣಾದ್ಯುಕ್ತೇಃ
ತದನುಗ್ರಾಹ್ಯಾನುಗ್ರಾಹಕಭಾವೇನೇತಿ ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಧ್ಯೇಯಮ್ |
ಔಡುಲೋಮಿಮತೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಾನಾನುಕ್ತೇರಿಹೋಪನ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯುಕ್ತಿಃ ||5||

ಸಂಜ್ಞಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-6||

ಓಂ ಸಂಜ್ಞಲ್ಪಾದೇವ ಚ ತಚ್ಚುತೇಃ ಓಂ || 4-4-6-549 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಸಂಜ್ಞಲ್ಪಮಾತ್ರಸಾಧ್ಯಭೋಗವತ್ತ್ವಂ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಮುಕ್ತಾನಾಂ
ಸಂಜ್ಞಲ್ಪಾದೇವ ಭೋಗಸಿದ್ಧಿಃ | ಕುತಃ? ತಚ್ಚುತೇಃ | 'ಸಂಜ್ಞಲ್ಪಾದೇವಾಸ್ಯ ವಿತರಃ

ಸಮುತ್ಪನ್ನಿ ಇತಿ ತಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಶಬ್ದಸ್ತು ಲೋಕೇ ಭೋಗಸ್ಯ
ಕರ್ಮನಾಧ್ಯತ್ಯಾತ್ ಮುಕ್ತಭೋಗಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಯತ್ನಾಪೇಕ್ಷೇತಿ ನ ವಾಚ್ಯಮಿತಿ
ಶಿಷ್ಯಾವ್ಯವೃತ್ತರ್ಥ ಇತಿ ಟೀಕಾ | ಚಕಾರಾದನಿಷ್ಠಭೋಗೋಪರಮಶ್ಬೇತಿ
ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಿಃ || 6 ||

ಅನನ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 4-4-7 ||

ಓಂ ಅತ ಏವ ಚಾನನ್ಯಾಧಿಪತಿಃ ಓಂ || 4-4-7-550 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಾನಾಮನಿಯಮ್ಯತ್ವರಾಹಿತೈನ ಭೋಗಃ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಅತ ಏವ
ಪ್ರಾಗುಕ್ತದಹಮಿಯತಾಮೇವ ನಿಯಮ್ಯಃ ಸ್ಯಾಮಿತಿ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾದೇವ
ಮುಕ್ತೋಽನನ್ಯಾಧಿಪತಿಃ ಕ್ಲೃಪ್ತಸ್ತೋತ್ರಮೇಭ್ಯೋಽನ್ಯಾಧಿಪತಿಹೀನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಸ್ತು
ರಾಜಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಪ್ರತಿಹಾರಪಾಲಾದಿನಿಯತತ್ವವತ್ ಮುಕ್ತಸ್ಯಾಪೀಶಗೃಹಂ
ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯಾವರನಿಯಮ್ಯತಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಶಿಷ್ಯಾನಿವೃತ್ತರ್ಥೇತಿ ಟೀಕಾ |
'ಪರಮೋಽಧಿಪತಿಸ್ತೇಷಾಂ' ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಸಮುಚ್ಚಯ ಇತಿ ತತ್ತ ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಿಃ |
ಅನಧಿಪತಿರಿತ್ಯುಕ್ತೌ ಸ್ತೋತ್ರಮಾನಾಂ ಪತಿತ್ವಂ ವಾರಿತಂ
ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತೋಽನನ್ಯಾಧಿಪತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ || 7 ||

ಅಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್ || 4-4-8 ||

ಓಂ ಅಭಾವಂ ಬಾದರಿರಾಹ ಹ್ಯೇವಮ್ ಓಂ || 4-4-8-551 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಭೋಗಾನುಪಪತ್ತಿನಿರಸ್ಯತೇ | ಅಭಾವಂ
ಚಿನ್ಮಾತ್ರದೇಹಾನ್ಯಪ್ರಾಕೃತದೇಹಸ್ಯಾಭಾವಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಬಾದರಿರ್ಮನ್ಯತೇ, ಯೇನ
ದುಃಖಿತ್ವಾದಿಕಮಾಶಂಕ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಕುತಃ? 'ಅಶರೀರೋ ವಾವ ತದಾ ಭವತಿ' ಇತಿ
ಶ್ರುತಿರೇವಮಾಹ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ದೇಹಸದ್ಭಾವಮಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭಾವಂ ಜೈಮಿನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಾಮ್ನಾನಾತ್ ಓಂ || 4-4-8-552 ||

ಕದಾಚಿದ್ ಭೋಗಾರ್ಥಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರದೇಹಾನ್ಯಪ್ರಾಕೃತದೇಹಸ್ಯ ಭಾವಂ ಸತ್ತ್ವಂ
ಜೈಮಿನಿರ್ಮನ್ಯತೇ | ಕುತಃ? 'ಚಿತಾ ವಾ ಅಚಿತಾ ವಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ
ವಿಕಲ್ಪಾಮ್ನಾನಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಮತಯೋರ್ವಿರುದ್ಧತ್ಯಾತ್ ಸ್ವಮತಂ ಕಿಮಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ದ್ವಾದಶಾಹವಿದುಭಯವಿದಂ ಬಾದರಾಯಣೋಽತಃ ಓಂ || 4-4-8-553 ||

ಅತ ಇತಿ ಮತದ್ವಯೋಕ್ತವ್ರಮಾಣಪರಾಮರ್ಶಃ | ಉಭಯವಿಧಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ
ದೇಹಭಾವಾಭಾವಾಖ್ಯಂ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮುಭಯವಿಧಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ಸ್ವಮತಂ ಮನ್ಯತೇ |
ಕುತಃ? ಅತಃ ಉಭಯೋರಪಿ ಪ್ರಮಾಣವತ್ಪಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ವಿರುದ್ಧಂ ಕಥಂ ಸ್ವಮತಮ್? ಅತ ಉಕ್ತಂ - ದ್ವಾದಶೇತಿ | ಯತಾ
ದ್ವಾದಶಾಹಾಖ್ಯಯಾಗಸ್ಯ ಕ್ರತುತ್ವಂ ಸತ್ರತ್ವಂ ಚ ಯಜಮಾನೇಚ್ಛಯಾ ಏಕಾನೇಕ
ಯಜಮಾನಕತ್ವಾಭ್ಯಾಮವಿರುದ್ಧಂ ತಥಾ ಮುಕ್ತಾನಾಮಿಚ್ಛಯಾ ದೇಹಭಾವಾಭಾವೌ ನ
ವಿರುದ್ಧಾವಿತಿ |

ಅತ್ರ ಭಾಷ್ಯೇ ಕ್ರತುಶಬ್ದೋಽಹರ್ಗಣಾಖ್ಯಾಹೀನಪರ ಇತಿ ಗುರುಪಾದಾಃ | ತದುಕ್ತಂ
ತತ್ಪ್ರದೀಪೇ - ಕ್ರತುರಿತ್ಯಹೀನೋ ವಿವಕ್ಷ್ಯತೇ | ಅಹೀನೈಕಾಹೇಷ್ಟಸ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವಾತ್ ಅತ್ರ
ಕ್ರತುಶಬ್ದಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಃ | ತಥಾಚ ಶ್ರುತಿಃ - ಶ್ರೇಷ್ಠಯಜ್ಞೋ ವಾ ಏಷ, ಯತ್ ದ್ವಾದಶಾಹಃ
ಇತ್ಯಾದಿ | ತೇನ ಕಸ್ಯಚಿನ್ಮಿಮಾಂಸಾವಿರೋಧಾಪಲಾಪಾನವಕಾಶಃ |

ನನ್ವೇವಮವಿರೋಧೇಽಪಿ ದೇಹಾಭಾವೇ ಕಥಂ ಭೋಗ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ತನ್ನಭಾವೇ ಸನ್ನವದುಪಪತ್ತೇಃ ಓಂ || 4-4-8-554 ||

ತನ್ನಭಾವೇ ಮುಕ್ತೌ ಬಾಹ್ಯದೇಹಾಭಾವೇಽಪ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ಭೋಗಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕಥಂ?
ಸನ್ನವತ್ | ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ದೇಹಾಭಿಮಾನಾಭಾವೇಽಪಿ ಯಥಾ ಭೋಗಸ್ತಥೇತಿ |
ಅನಭಿಮಾನಸ್ಯಾಭಾವಸಾಮ್ಯಾತ್ | ಸ್ವಾಪ್ನಾರ್ಥಾನಾಂ ಸತ್ಯತ್ವೋಕ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ |

ದೇಹಭಾವೇ ತು ಸುತರಾಂ ಭೋಗೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಭಾವೇ ಜಾಗ್ರದ್ವತ್ ಓಂ || 4-4-8-555 ||

ಯಥಾ ಜಾಗ್ರದ್ವಶಾಯಾಂ ದೇಹಭಾವೇ ಭೋಗಸ್ತಥಾ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ದೇಹಭಾವೇ ಭೋಗೋ
ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ದೇಹಸತ್ತ್ವಪಕ್ಷೇ ಭೋಗಾಯೋಗಾಭಾವಾದಯಂ ಯೋಗಃ ಅವಕ್ತುಂ
ಶಕ್ಯ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಪ್ರದೀಪವದಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣದೋಷನಿರಾಸಪ್ರಸ್ತಾವಾರ್ಥತ್ವಾದಸ್ಯ
ಅನ್ಯಥೈತದ್ವಿಷಯತಾ ತಸ್ಯ ನ ಜ್ಞಾಯೇತೇತಿ ಭಾವಃ |

ದೇಹಭಾವೇ ದುಃಖಭೋಗೋಽಪಿ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಓಂ ಪ್ರದೀಪವದಾವೇಶಸ್ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 4-4-8-556 ||

ಮುಕ್ತಾನಾಮಾವೇಶಃ ಶುದ್ಧಪ್ರಕೃತಿಮಯಜ್ಯೋತೀರೂಪಬಾಹ್ಯದೇಹಪ್ರವೇಶಃ
 ಪ್ರದೀಪವತ್ ಪ್ರದೀಪಸ್ಯ ದೀಪಿಕಾವೇಶ ಇವ | ಯಥಾ ಪ್ರದೀಪೋ ದೀಪಿಕಾವಿಷ್ಠಃ ಸನ್
 ತತ್ತ್ವತ್ಯಲಾದ್ಯೇವ ಭುಜ್ಜೈ ನ ಕಾಷ್ಟ್ಯಾದಿ ತಥಾ ಮುಕ್ತೋ ಜಡದೇಹಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಪಿ ನ
 ದುಃಖಂ ಭುಜ್ಜೈ ಕಿನ್ತು ಸುಖಮೇವ | ಕುತಃ? 'ತೀರ್ಣೋ ಹಿ ತದಾ ಸರ್ವಾನ್ ಹೃದಯಸ್ಯ
 ಭವತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತಥಾ ಮುಕ್ತೌ ದುಃಖಾಭಾವಂ ದರ್ಶಯತಿ ಹಿ ಯತೋಽತ ಇತಿ |

ಯಥಾ ದೀಪಿಕಾಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ನೇವ ತೈಲಾದಿ ಭುಜ್ಜೈ ತಥಾ ಮುಕ್ತೋ ಜಡದೇಹಂ
 ಪ್ರಕಾಶಯನ್ನೇವ ಸುಖಂ ಭುಜ್ಜೈ ನ ತು ದೇಹಧರ್ಮಸಂಸ್ಪೃಷ್ಠ ಇತಿ ಚ ದ್ಯೋತನಾಯ
 ಪ್ರದೀಪದೃಷ್ಟಾನ್ನೋಕ್ತಿಃ |

'ತೀರ್ಣೋ ಹಿ' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಪರಂ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದತ ಆಹ -

ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯೋರನೃತರಾಪೇಕ್ಷಮಾವಿಷ್ಯ ತಂ ಹಿ ಓಂ

||4-4-8-557||

ಸ್ವಾಪ್ಯಯಃ ಸುಪ್ತೀಃ | ಸಮ್ಪತಿರ್ಮುಕ್ತೀಃ | ಅನೃತರಶಬ್ದೋಽತ್ರೋಭಯಪರಃ | 'ತೀರ್ಣೋ ಹಿ'
 ಇತಿ ವಾಕ್ಯಂ ಸುಪ್ತಿಮುಕ್ತುಭಯಪರಂ, ನ ಸ್ವರ್ಗವಿಷಯಮ್ | ಕುತಃ? ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾದಾವಿಷ್ಯ ತಂ ತದುಭಯವಿಷಯತ್ವಮಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ವಿಸ್ಪಷ್ಟಮತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಅತ್ರ
 ಪಿತಾಪಿತಾ ಭವತ್ಯನನ್ಯಾಗತಂ ಪುಣ್ಯೇನ'
 ಇತ್ಯಪಿತ್ಯತ್ವಪುಣ್ಯಪಾಪಾದ್ಯಸಂಭ್ರಮಶ್ಚಲಿಙ್ಗಶ್ಚವಣಾತ್ | ಸ್ವರ್ಗಿಣಃ
 ಶ್ರದ್ಧಾಭೋಕ್ತೃತುಸ್ತದಯೋಗಾದಿತಿ ಭಾವಃ |

ಅನೃತರೇತ್ಯಸ್ಯ ಧ್ಯಯೋರ್ಮಧ್ಯ ಏಕಾರ್ಥತ್ವೇ ವಸ್ತುನಿ ವಿಕಲ್ಪಾಪಾತಾತ್
 ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾಪೇಕ್ಷಂ ಸಮ್ಪತ್ಯಪೇಕ್ಷಮಿತಿ ವಾಯಾತ್ | ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯಪೇಕ್ಷಮಿತಿ ವಾಚ್ಯೇ
 ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ್ವಾಪ್ಯಯೇ ಮೋಕ್ಷೇ ಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಃ ಸುಪ್ತಿಸ್ತದಪೇಕ್ಷಮಿತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ ಮನ್ಸಸ್ಯ
 ಶಙ್ಕಾ ಮಾಭೂದಿತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಮಾತ್ರಾಷಷ್ಯಾ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯೋರಪೇಕ್ಷಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ
 ಪೂರ್ತಾವಪ್ಯರ್ಥದ್ವಯಸ್ಯ ಸಾಮ್ಯೇನ ಮುಖ್ಯತ್ವಾದ್ ಯಥಾರುಚ್ಯೇಕಾರ್ಥೋ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಇತಿ
 ದ್ಯೋತನಾಯ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯೋರ್ಮಧ್ಯೇನೃತರೇತ್ಯುಕ್ತಿಃ | ಏತೇನ
 ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯುಭಯಾಪೇಕ್ಷಮಿತಿ ವಾಚ್ಯಮಿತಿ ನಿರಸ್ತಮ್ | ತಥಾತ್ವೇ

ದ್ವಿಯೋರ್ಮಘ್ಯತ್ವಸೂಚನಾತ್ | ವತಚ್ಚ

ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪಬೃಹದ್ಭಾಷ್ಯಕರ್ಮನಿರ್ಣಯಟೀಕಾಸು ವ್ಯಕ್ತಮ್ |

ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಾಧಿಕರಣಮ್ ||4-4-9||

ಓಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಷಮ್ ಓಂ || 4-4-9-558 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಭೋಗೇಯತ್ತಾ ಸಾಧ್ಯತೇ | ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಷಂ ಕಾಮಂ ಮುಕ್ತ
ಆಪ್ನೋತಿ, ನ ತು 'ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನಾಪ್ನಾಸ್ಮ್ಯತಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ
ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿಕಾಮಾನದೀತ್ಯರ್ಥಃ |

ಕುತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾದನನ್ನಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ || 4-4-9-559 ||

'ಶರೀರಭೇದಾದೂರ್ಧ್ವಮುತ್ಯಮ್ಯ' ಇತಿ ಜೀವಪ್ರಕರಣಾತ್ ಜೀವಾನಾಂ
ಜಗಜ್ಜನನಾದಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಸನ್ನಿಹಿತತ್ವಾತ್ ತದ್ವಿದೂರತ್ವಾತ್ ತದ್ಧೀನತ್ವಾದಿತಿ ಯಾವತ್ -
'ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಸಜ್ಜೋಚೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಉಕ್ತಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹ -

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಪದೇಶಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾಧಿಕಾರಿಕಮಣ್ಣಲಸ್ಥೋಕ್ತೇಃ ಓಂ

||4-4-9-560||

'ತಾ ಯೋ ವೇದ | ಸ ವೇದ ಬ್ರಹ್ಮ | ಸರ್ವೇಽಸ್ಮೈ ದೇವಾ ಬಲಿಮಾವಹನ್ತಿ' ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ
ಸೃಷ್ಟಂ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವದೇವಪೂಜ್ಯತ್ವೋಪದೇಶಾತ್ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಜಗದೈಶ್ವರ್ಯಮಸ್ತೀತಿ
ಚೇನ್ನ | ಕುತಃ? ಅಧಿಕಾರಿಕಮಣ್ಣಲಸ್ಥೋಕ್ತೇಃ | ಅಧಿಕಾರೇ ನಿಯುಕ್ತಾ ಅಧಿಕಾರಿಕಾಃ - 'ತತ್ರ
ನಿಯುಕ್ತಃ' ಇತಿ ರಕ್ - ಸ್ವಯೋಗ್ಯಪದವೀಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ದೇವಾಃ | ತೇಷಾಂ ಮಣ್ಣಲೇ
ನಿಯಾಮಕತಯಾ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಮುಕ್ತವಿರಿಷ್ಟಸ್ಯೈವ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ಷೇರ್ನಾಶೇಷಭುಕ್ತಾನಾಂ
ಜಗದ್ವಿಷಯೈಶ್ವರ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ದೇವಮಣ್ಣಲೇತಿ ವಾಚ್ಯೇ ಏವಮುಕ್ತಮುಕ್ತದೇವಾನಾಮದಿ
ಮುಕ್ತಸ್ವಾವರನಿಯಮನಾಧಿಕಾರೇ ನಿಯುಕ್ತತ್ವಮಸ್ತೀತಿ ಸೂಚಯಿತುಮ್ | ತತ್ರ ತತ್ರ
ಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜ್ತು ಇತಿ ಮಣ್ಣಲಸ್ಯೇತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪೋಕ್ತೆಃ |

ಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಮುಕ್ತಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರೋಽಪಿ ಕುತೋ ನೇತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ವಿಕಾರಾವರ್ತಿ ಚ ತಥಾಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ || 4-4-9-561 ||

ಚೋ ನೇತ್ಯನುಕರ್ಷಾರ್ಥಃ | ವಿಕಾರಂ ಸಂಸಾರಮಾವರ್ತಯತೀತಿ ವಿಕಾರಾವರ್ತಿ |
ತದ್ವಿಷಯಂ ವ್ಯಾಪರಣಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ನಾಸ್ತಿ | ಕುತಃ? 'ಇಮಂ ಮಾನವಮಾವರ್ತ
ನಾವರ್ತಂತೇ' (ಭಾ.4.15.6) ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತಥಾ ದರ್ಶಯತಿ ಹಿ ಯತೋಽತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಮಾನವಾ ಯತ್ರಾವರ್ತಂತೇ ಸ ಮಾನವಾವರ್ತಃ ಸಂಸಾರಃ | ತಂ ನಾವರ್ತಯಂತೀತಿ
ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ || 1 ||

ಸ್ಥಿತೃಧಿಕರಣಮ್ || 4-4-10 ||

ಓಂ ಸ್ಥಿತಿಮಾಹ ದರ್ಶಯತಶ್ಚೈವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇ ಓಂ || 4-4-10-562 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಭೋಗಾದಿನಾ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ ನೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | 'ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸಮ್ನೋ ನ
ಜಾಯತೇ ನ ಮ್ರಿಯತೇ ನ ಹೀಯತೇ ನ ವರ್ಧತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ಥಿತಿಂ
ಮುಕ್ತಾನಾಮೇಕಪ್ರಕಾರೇಣಾವಸ್ಥಾನಮಾಹ | ಮಹತಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ, 'ಮುಕ್ತೋ ನ
ವೃದ್ಧ್ಯಾದಿಮಾನ್ ತಥೇತುಶೂನ್ಯತ್ವಾತ್' ಇತ್ಯನುಮಾನಂ ಚ ಏವಂ
ಏಕಪ್ರಕಾರೇಣಾವಸ್ಥಿತಿಂ ದರ್ಶಯತಃ | ಮಹತಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಸ್ತೀತ್ಯೇತತ್ 'ನ ಹ್ರಾಸೋ ನ
ಚ ವೃದ್ಧಿರ್ವಾ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ತತ್ಯಾಽವಸೇಯಮ್ |
ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಭೋಗವಿಶೇಷಸತ್ತ್ವಾತ್ ಕಥಮೇವಮಿತ್ಯತ ಆಹ -

ಓಂ ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಂಗಾಚ್ಚ ಓಂ || 4-4-11-563 ||

ಭೋಗಮಾತ್ರಸ್ಯ ಸಾಮ್ಯೇ ಮುಕ್ತಸ್ಯಾನಂದವೃದ್ಧ್ಯಾದ್ಯಕಾರಣತ್ವೇ ಲಿಂಗಾಚ್ಚ ಲಿಂಗಸ್ಯ
ಸತ್ತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಏತಮಾನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಮನುವಿಶ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ನ ಮ್ರಿಯತೇ
ನ ಹ್ರಸತೇ ನ ವರ್ಧತೇ ಯಥಾಕಾಮಂ ಚರತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪಿಬತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ
ರಮತೇ ಯಥಾಕಾಮಮುಪರಮತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧ್ಯಾದ್ಯಭಾವೋಕ್ತಿಪೂರ್ವಂ
ಭೋಗಭಾವಾವಾಭಾವೋಕ್ತೇರ್ಭೋಗವಿಶೇಷೋ ನಾನಂದವೃದ್ಧ್ಯಾದಿಹೇತುರಿತ್ಯರ್ಥೇಃ
ಲಿಂಗಸತ್ತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | 'ಯಥಾಕಾಮಂ ರಮತೇ ಉಪರಮತೇ' ಇತಿ
ವಿಶೇಷಸೂಚನಾಯ ಮಾತ್ರಪದೋಕ್ತಿರಿತಿ ತತ್ಪ್ರದೀಪೋಕ್ತಿಃ | ಭೋಗಸಾಮಾನ್ಯ ಏವ
ಸಾಮ್ಯಂ ನ ತು ತದ್ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ ನ್ಯಾಯಾಮೃತೋಕ್ತಿಃ || 10 ||

ಅನಾವೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್ || 4-4-11 ||

ಓಂ ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾದನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ || 4-4-12-564 ||

ಅತ್ರ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜಾನಸ್ಯಾಪುನರಾವೃತ್ತಿರುಚ್ಯತೇ | ಮುಕ್ತಾ ನಾಮನಾವೃತ್ತಿಃ,
ನ ತು ಸರ್ವಕಾಲಸ್ಯಾಪಿ ಸಮಾಪ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಗಿವತ್ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ | ಕುತಃ? 'ನ ಚ
ಪುನರಾವರ್ತತೇ' ಇತಿ ಶಬ್ದಾತ್ ಶ್ರುತೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜ್ಞಾಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ |
ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಧಾರಣಾರ್ಥಾ ಸೂತ್ರಸ್ಯೈವಾತ್ರ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ || 11 ||

ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪೂರ್ಣಾಯ ದೋಷದೂರಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ |

ನಮಃ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣನಾಥಾಯ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೇ ||

ಸುಧೀನ್ದ್ರಗುರಪಾದಾನಾಂ ಶಿಷ್ಯೇಣ ಶ್ರೀಶತುಷ್ಠಯೇ |

ರಾಘವೇನ್ವೇಣ ಯತಿನಾ ಕೃತೋಯಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇನ್ವಯತಿಕ್ಯತಾಯಾಂ ತನ್ನದೀಪಿಕಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ
ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ || 4-4 ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

Sri Raghavendra Swamiji stands as epitome amongst the greatest writers in Madhwa Philosophy. Tatwavaadins are deeply indebted to Him for his range of works/Tippanis on most of the writings of Trio - Acharya Madhwa, Sri Jayatheertha and Sri Vyasaraja. Unique feature of synthesizing all the opinions of these authors, without leaving any room for difference amongst them, is the hall-mark of His writings. His opinion is considered ultimate on any aspects. Simplicity, preciseness, conviction, depth, firmness stand glaring, despite the usage of limited words and short sentences. Wholistic approach on grammar and topics of Poorva-Mimamsa, complement everything and is a treat to watch. The kindness of disposition is so unique, that it becomes a priceless art to be practiced with great reverence. His approach of highlighting proofs to substantiate his opinion on very complicated aspects, is worth emulating. Never ever he criticises anyone. Most of the time, he sets out the merits and demerits, enabling readers to form a considered opinion. He is renowned for his compassion to devotees in grief. Likewise he is polestar, to learners in the path of seeking wisdom.

Mantralaya PrabhugaLu has 6 works to his credit on Brahma Sutra.

1. Parimala: It is best gloss on famous Sriman-Nyaya-Sudha, a renowned commentary on Anuvyakhyana of Acharya Madhwa.
2. Tatwaprakashika- Bhaavadheepa: Unique gloss on Sri Jayatheertha's Tatwaprakashika, a commentary on Brahmasutra Bhashya of Sri Acharya Madhwa.

3. Prakasha: It is a gloss on Tatpariya Chandrika of Sri Sri Vyasa Raja. Tatpariya Chandrika is itself a matchless exposition of Tatwaprakashika, authored by radiant Sri Jayatheertha.
4. Tatwamanjari: Astrounding work which blossoms the multi-dimensional meaning of Anubhashya, which is dynamic, breathtaking and abysmally stuffed masterpiece of Acharya Madhwa on Brahma Sutras.
5. Nyayamukthavali: Again a treatise summarizing the essence of each adhikarana of Brahma Sutras.
6. Tantradeepika: Mantralaya Swamiji captions this work aptly as Tantradeepika, for the - term "Tantra" means "Religious Treatise - Scientific Treatise - Composition of Divine Authority" and Deepika means beacon. It elucidates, limelights and mirrors with utmost clarity, all the essentials of Brahma-Mimamsa. Raghavendra Vijaya crisply defines Tantra Deepika as
- सूत्रपात्ररुचिरं कलितर्धि न्यायपूर्वकसुधाज्यभरेण।
तन्त्रदीपमनुबोधयदर्थं भाष्यवर्तिकमयं तनुतेऽस्मि॥ सर्ग 8, श्लो. 10॥
- Brahmasutra is like a Lamp-(कण्डी) for Tantradeepika-(Flame) which precisely elucidates the essentials of each Sutra. Brahmasutrabhashya-(Commentary) is its wick.Sri Raghavendra Swamiji has poured the Sudha-ghee into this lamp, to brighten the flame.
- Tantradeepika is unique compared to other works of Sri Raghavendra on Brahmashtra. First, it states the objective of each of its Adhikarana and embarks on to investigate the objections and dilemmas-(poorvapaksha). Then, the apt Sutra which clarifies the objection, is referred. To interpret the Sutra, additional words-(Adhyahara) are complemented to render them intelligible. Then how to apply continued influence-(Anuvrutthi) of a preceeding rule is stated. Usage of rhetorics-(Punarukthi) and purpose is then explained. Art and principles of filling the gaps-(SheshaPooaNa) is then clarified. After resorting to the aforesaid techniques, unambiguous statement is carved out. Subsequently, each of such words in the sentence is realigned, related and then construed(Anvaya). Ultimately, the subject matter and its obvious meaning-(Bhavartha) is depicted. Also, different interpretations if any in Tatwa-pradeepa, Sudha, Chandrika etc. are referred to. Seeming tautology-(Punarukthi) and apparent contradictions-(Virodhahaasa) are discussed and then solutions presented. Also, at the end of each pada, accomplished topic or thing established-(Prameya) in each Adhikarana is summarily captured. Hence, this Tantradeepika marvels as complete treatise on Brahma-Sutra.
- Fortunate we are, if we can dive in this Gold-Mine, even for some time on a daily basis. Undoubtedly, this can be the most meaningful and befitting aaradhana to the towering and mighty personality - (Mantralaya PrabhugaLu) Sri Raghavendra Swamiji.
- Our eyes would be lucky and our soul would be overwhelmed when we immerse ourselves in the unending treasures to be unearthed from this great treatise: